

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

19 Ιουλίου 2018

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 133

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4555

Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης - Εμβάθυνση της Δημοκρατίας - Ενίσχυση της Συμμετοχής - Βελτίωση της οικονομικής και αναπτυξιακής λειτουργίας των Ο.Τ.Α. [Πρόγραμμα «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ Ι»] - Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας των ΦΟΔΣΑ - Ρυθμίσεις για την αποτελεσματικότερη, ταχύτερη και ενιαία άσκηση των αρμοδιοτήτων σχετικά με την απονομή ιθαγένειας και την πολιτογράφηση - Λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών και άλλες διατάξεις.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

Άρθρο 1 Επέκταση του πεδίου εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας στους Ο.Τ.Α. β΄ βαθμού

Το άρθρο δεύτερο του νόμου 1850/1989 (Α΄ 114) αντικαθίσταται ως εξής:

«Το πεδίο εφαρμογής του Χάρτη καταλαμβάνει τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού.».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΗΜΩΝ

Άρθρο 2 Κατηγορίες Δήμων

Στο ν. 3852/2010 (Α΄ 87), μετά το άρθρο 2, προστίθεται άρθρο 2Α ως εξής:

«Άρθρο 2Α Κατηγορίες Δήμων

1. Οι δήμοι, με βάση τον πληθυσμό τους, τα ιδιαίτερα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά τους, τα βασικά χα-

ρακτηριστικά της οικονομικής δραστηριότητας εντός των ορίων τους, το βαθμό αστικοποίησής τους, την ένταξή τους ή μη σε ευρύτερα πολεοδομικά συγκροτήματα μητροπολιτικού χαρακτήρα και τη θέση τους στη διοικητική διαίρεση της χώρας, διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

α) Δήμοι Μητροπολιτικών Κέντρων. Στην κατηγορία αυτή υπάγονται όλοι οι δήμοι των Περιφερειακών Ενότητων Κεντρικού, Βόρειου, Νότιου και Δυτικού Τομέα Αθηνών και της Περιφερειακής Ενότητας Πειραιώς της Περιφέρειας Αττικής, καθώς και οι Δήμοι Θεσσαλονίκης, Αμπελοκήπων - Μενεμένης, Καλαμαριάς, Κορδελιού - Ευόσμου, Νεάπολης - Συκεών, Παύλου Μελά και Πυλαίας - «Χορτιάτη της Περιφερειακής Ενότητας Θεσσαλονίκης.

β) Μεγάλοι Ηπειρωτικοί Δήμοι και Δήμοι Πρωτεύουσας Νομών. Στην κατηγορία αυτή υπάγονται όλοι οι ηπειρωτικοί δήμοι, καθώς και οι δήμοι της Περιφέρειας Κρήτης και της Περιφερειακής Ενότητας Ευβοίας, με πληθυσμό άνω των 25.000 κατοίκων, με βάση τα στοιχεία μόνιμου πληθυσμού της τελευταίας απογραφής της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, καθώς και οι δήμοι που αποτελούν πρωτεύουσα νομού, περιλαμβανομένων και των νησιωτικών νομών.

γ) Μεσαίοι Ηπειρωτικοί Δήμοι. Στην κατηγορία αυτοί υπάγονται όλοι οι ηπειρωτικοί δήμοι, καθώς και οι δήμοι της Περιφέρειας Κρήτης και της Περιφερειακής Ενότητας Ευβοίας, με πληθυσμό άνω των 10.000 και έως 25.000 κατοίκων, με βάση τα στοιχεία μόνιμου πληθυσμού της τελευταίας απογραφής της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής.

δ) Μικροί Ηπειρωτικοί και Μικροί Ορεινοί Δήμοι. Στην κατηγορία αυτή υπάγονται όλοι οι ηπειρωτικοί δήμοι, καθώς και οι δήμοι της Περιφέρειας Κρήτης με πληθυσμό κάτω των 10.000 κατοίκων, με βάση τα στοιχεία μόνιμου πληθυσμού της τελευταίας απογραφής της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής.

ε) Μεγάλοι και Μεσαίοι Νησιωτικοί Δήμοι. Στην κατηγορία αυτή υπάγονται όλοι οι νησιωτικοί δήμοι με πληθυσμό άνω των 3.500 κατοίκων, με βάση τα στοιχεία μόνιμου πληθυσμού της τελευταίας απογραφής της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής.

στ) Μικροί Νησιωτικοί Δήμοι. Στην κατηγορία αυτή υπάγονται όλοι οι νησιωτικοί δήμοι, με πληθυσμό έως 3.500 κατοίκους, βάσει της τελευταίας απογραφής της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής.

2. Οι κατηγορίες της παραγράφου 1 λαμβάνονται υπόψη ιδίως για τον καθορισμό των αρμοδιοτήτων των δήμων, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις, για την κατάρτιση των Οργανισμών Εσωτερικής Υπηρεσίας των Ο.Τ.Α. α' βαθμού, για την κατανομή των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (ΚΑΠ), καθώς και για την κατανομή και αξιοποίηση των πάσης φύσεως προγραμμάτων χρηματοδότησης των δήμων από εθνικούς ή ευρωπαϊκούς πόρους.

3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ), οι κατηγορίες της παραγράφου 1 μπορεί να διακρίνονται περαιτέρω σε υποκατηγορίες, σύμφωνα με τα κριτήρια του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1, προκειμένου να εξυπηρετηθούν ειδικότερες λειτουργικές, οικονομικές ή αναπτυξιακές ανάγκες των δήμων.»

Άρθρο 3 Ορεινοί δήμοι

Στο ν. 3852/2010 προστίθεται, μετά το άρθρο 2Α, άρθρο 2Β ως εξής:

«Άρθρο 2Β Ορεινοί δήμοι

Με την επιφύλαξη του άρθρου 209 ως προς την έννοια των ορεινών - μειονεκτικών δήμων, ως ορεινοί δήμοι νοούνται: α) Οι δήμοι που χαρακτηρίζονται ως ορεινοί στην παράγραφο 2 του άρθρου 1 και β) οι δήμοι των οποίων τουλάχιστον το πενήντα τοις εκατό (50%) των κοινοτήτων χαρακτηρίζονται ως ορεινές στο Μητρώο Δήμων, Κοινοτήτων και Οικισμών της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ- ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ - ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

ΤΜΗΜΑ Α' ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Άρθρο 4 Συγκρότηση δήμων - Αντικατάσταση του άρθρου 2 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 2 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 2 Συγκρότηση δήμων

1. Η εδαφική περιφέρεια του κάθε δήμου που συνιστάται με τον παρόντα νόμο αποτελείται από τις εδαφικές περιφέρειες των συνενούμενων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.). Οι εδαφικές αυτές περιφέρειες αποτελούν τις δημοτικές ενότητες του νέου δήμου και φέρουν το όνομα του δήμου ή της κοινότητας.

2. Τα τοπικά διαμερίσματα που ορίζονται στο άρθρο 2 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 3463/2006 (Α' 114), μετονομάζονται σε κοινότητες, ανεξαρτήτως του πληθυσμού τους. Κοινότητες αποτελούν και οι δήμοι ή οι κοινότητες που καταργήθηκαν ύστερα από εθελούσια συνένωση, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 410/1995 (Α' 231) ή συνενώνονται με τον παρόντα νόμο και δεν αποτελούνται από τοπικά διαμερίσματα.

3. Κοινότητα συγκροτούν τα τοπικά διαμερίσματα νησιών που έχουν πληθυσμό άνω των χιλίων (1.000) κατοίκων. Επίσης, συγκροτούν κοινότητα, ανεξαρτήτως πληθυσμού, πρώην κοινότητες ή τοπικά διαμερίσματα που εκτείνονται σε όλη την περιφέρεια του νησιού και δεν αποτελούν δήμο, σύμφωνα με το άρθρο 1.

4. Τα δημοτικά διαμερίσματα στα οποία διαιρούνται οι δήμοι άνω των 100.000 κατοίκων μετονομάζονται σε κοινότητες.»

Άρθρο 5 Κοινότητες - Όργανα διοίκησης κοινοτήτων - Αντικατάσταση του άρθρου 8 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 8 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 8 Κοινότητες - Όργανα διοίκησης κοινοτήτων

1. Όργανα των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, με βάση τα στοιχεία μόνιμου πληθυσμού της τελευταίας απογραφής της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, είναι:

α) Το συμβούλιο της κοινότητας.
β) Ο πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας.

2. Το συμβούλιο της κοινότητας αποτελείται από πέντε (5) μέλη σε κοινότητες με μόνιμο πληθυσμό από τριακόσιους έναν έως δύο χιλιάδες (301-2.000) κατοίκους, από επτά (7) μέλη σε κοινότητες με μόνιμο πληθυσμό από δύο χιλιάδες έναν έως δέκα χιλιάδες (2.001-10.000) κατοίκους, από έντεκα (11) μέλη σε κοινότητες με μόνιμο πληθυσμό από δέκα χιλιάδες έναν έως πενήντα χιλιάδες (10.001-50.000) κατοίκους και από δεκαπέντε (15) μέλη σε κοινότητες με μόνιμο πληθυσμό από πενήντα χιλιάδες έναν (50.001) και άνω κατοίκους.

3. Όργανο των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκους είναι ο πρόεδρος της κοινότητας.»

ΤΜΗΜΑ Β' ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ - ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Άρθρο 6 Διάρκεια δημοτικής περιόδου - Αντικατάσταση του άρθρου 9 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 9 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 9 Διάρκεια δημοτικής περιόδου

1. Ο δήμαρχος και οι δημοτικοί σύμβουλοι, οι σύμβουλοι κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων και οι πρόεδροι των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων, εκλέγονται κάθε τέσσερα (4) χρόνια με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία.

2. Η εκλογή στα ανωτέρω αξιώματα γίνεται τη δεύτερη Κυριακή του μηνός Οκτωβρίου, κάθε τέταρτο έτος.

Σε περίπτωση που δεν έχει αναδειχθεί επιτυχών συνδυασμός, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 33 (Α' γύρος), η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή, στα ίδια εκλογικά τμήματα, με τις ίδιες εφορευτικές επιτροπές, τους ίδιους αντιπροσώπους της

δικαστικής αρχής και τους ίδιους εφόρους αντιπροσώπων (Β' γύρος).

Με την επιφύλαξη ειδικότερων ρυθμίσεων, η προεκλογική περίοδος αρχίζει δύο (2) μήνες πριν την ημερομηνία των εκλογών.

3. Η εγκατάσταση των αρχών της παραγράφου 1 γίνεται την 1η Ιανουαρίου του επόμενου έτους από τη διεξαγωγή των εκλογών και η θητεία τους λήγει την 31η Δεκεμβρίου του τέταρτου έτους.

4. Για την πρώτη εφαρμογή του παρόντος:

α) Ο πρώτος γύρος της εκλογικής διαδικασίας στα αξιώματα της παραγράφου 1 θα διεξαχθεί την Κυριακή κατά την οποία διενεργείται η ψηφοφορία για την εκλογή των αντιπροσώπων της Ελλάδας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο του έτους 2019.

β) Σε περίπτωση που δεν έχει αναδειχθεί επιτυχών συνδυασμός, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 33, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή στα ίδια εκλογικά τμήματα, με τις ίδιες εφορευτικές επιτροπές, τους ίδιους αντιπροσώπους της δικαστικής αρχής και τους ίδιους εφόρους αντιπροσώπων. Με την επιφύλαξη ειδικότερων ρυθμίσεων, η προεκλογική περίοδος αρχίζει δύο (2) μήνες πριν την ημερομηνία των εκλογών.

γ) Η εγκατάσταση των νέων αρχών θα γίνει την 1η Σεπτεμβρίου 2019 και η θητεία τους λήγει την 31η Δεκεμβρίου 2023 και λογίζεται πλήρης για όλες τις συνέπειες.

δ) Η εκλογή προεδρείου συμβουλίων και επιτροπών διενεργείται κατά τους μήνες Σεπτέμβριο και Μάρτιο κατ'ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 64 του ν. 3852/2010.».

Άρθρο 7

Τροποποίηση του άρθρου 10 του ν. 3852/2010

1. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 10 του ν. 3852/2010, μετά τη λέξη «δημοτικές» προστίθενται οι λέξεις «και κοινοτικές».

2. Η παρ. 2 του άρθρου 10 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Δικαίωμα να εκλέγουν τις δημοτικές και κοινοτικές αρχές έχουν επίσης οι πολίτες των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους.».

3. Στην παρ. 5 του άρθρου 10 του ν. 3852/2010, οι λέξεις «από την πρώτη (1η) Απριλίου» αντικαθίσταται από τις λέξεις «από την πρώτη (1η) Αυγούστου.».

Ειδικά για τις εκλογές του 2019, η προθεσμία του προηγούμενου εδαφίου ορίζεται στην πρώτη (1η) Απριλίου.

Άρθρο 8

Τροποποίηση του άρθρου 11 του ν. 3852/2010

Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 11 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Δικαίωμα συμμετοχής στην ψηφοφορία για την εκλογή των μελών των συμβουλίων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων και των προέδρων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων έχουν οι εκλογείς που είναι εγγεγραμμένοι στους αντίστοιχους εκλογικούς καταλόγους.».

Άρθρο 9

Εκλογικοί κατάλογοι - Αντικατάσταση του άρθρου 12 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 12 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 12

Εκλογικοί κατάλογοι

Οι εκλογικοί κατάλογοι που ισχύουν για τις βουλευτικές εκλογές ισχύουν και για τις εκλογές των δημοτικών αρχών, των συμβουλίων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων και των προέδρων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων. Ισχύουν επίσης, οι ειδικοί εκλογικοί κατάλογοι των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 133/1997.».

Άρθρο 10

Προσόντα εκλογιμότητας για την ανάδειξη των δημοτικών αρχών - Αντικατάσταση του άρθρου 13 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 13 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 13

Προσόντα εκλογιμότητας για την ανάδειξη

των δημοτικών αρχών

1. Δήμαρχος μπορεί να εκλεγεί:

α) ο δημότης που έχει την ικανότητα να εκλέγει και έχει συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας του κατά την ημέρα διενέργειας των εκλογών και

β) ο πολίτης κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον έχει συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας του κατά την ημέρα των εκλογών και έχει την ικανότητα να εκλέγει, σύμφωνα και με τις ειδικότερες διατάξεις της σχετικής νομοθεσίας.

2. Δημοτικός σύμβουλος, σύμβουλος κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων ή πρόεδρος κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων μπορεί να εκλεγεί:

α) ο δημότης που έχει την ικανότητα να εκλέγει και έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του κατά την ημέρα των εκλογών και

β) ο πολίτης κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του κατά την ημέρα των εκλογών και έχει την ικανότητα να εκλέγει, σύμφωνα και με τις ειδικότερες διατάξεις της σχετικής νομοθεσίας.».

Άρθρο 11

Κωλύματα εκλογιμότητας και ασυμβίβαστα - Αντικατάσταση του άρθρου 14 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 14 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 14

Κωλύματα εκλογιμότητας και ασυμβίβαστα

1. Δεν μπορούν να εκλεγούν ή να είναι δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων ή πρόεδροι κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων:

α) Δικαστικοί λειτουργοί, αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας, θρησκευτικοί λειτουργοί των γνωστών θρησκειών και μέλη Ανεξαρτήτων Αρχών. Κατ'εξαίρεση, δικαστικοί λειτουργοί και αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας, εφόσον δεν υπηρέτησαν εντός των ορίων του δήμου στον οποίο επιθυμούν να θέσουν υποψηφιότητα κατά τους τελευταίους είκοσι τέσσερις (24) μήνες πριν από τη διεξαγωγή των αυτοδιοικητικών εκλογών, μπορούν να είναι υποψήφιοι υπό την προϋπόθεση να παραιτηθούν από τη θέση τους σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 30 του π.δ. 26/2012, πριν από την ημερομηνία ανακήρυξης των υποψηφίων. Ειδικές διατάξεις που απαγορεύουν την υποβολή ή την αποδοχή της παραίτησης των προσώπων αυτών ή που περιορίζουν το δικαίωμά τους να παραιτηθούν ή την αρμοδιότητα της αρχής να αποδεχθεί την παραίτησή τους εξακολουθούν να ισχύουν.

β) Ο Δημοτικός και Περιφερειακός Διαμεσολαβητής, εφόσον η χωρική του αρμοδιότητα αφορά ή καταλαμβάνει το δήμο για τον οποίο θέτει υποψηφιότητα, για τέσσερα (4) έτη από τη λήξη της θητείας του με οποιονδήποτε τρόπο.

γ) Ο Επόπτης Ο.Τ.Α., στο σύνολο των δήμων στους οποίους εκτείνεται η αρμοδιότητά του, για τέσσερα (4) έτη από τη λήξη της θητείας του με οποιονδήποτε τρόπο.

δ) Διοικητές, υποδιοικητές, πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, των κρατικών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, των δημοσίων επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, καθώς και των πάσης φύσεως νομικών προσώπων των δήμων, οι οποίοι δεν είναι αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης ή δεν έχουν εκλεγεί στα ανωτέρω αξιώματα, στους δήμους στη χωρική περιφέρεια των οποίων εκτεινόταν η αρμοδιότητά τους, μέσα στο δεκαοκτάμηνο πριν από τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών. Ειδικά για τις πρώτες εκλογές που θα διεξαχθούν μετά την ισχύ του παρόντος, τα ως άνω πρόσωπα που θέτουν υποψηφιότητα στους άλλους δήμους της χωρικής περιφέρειας του νομικού προσώπου, πλην του δήμου της έδρας αυτού, παραιτούνται από τη θέση τους, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 30 του π.δ. 26/2012, πριν την ανακήρυξη των υποψηφίων. Αν τα ως άνω πρόσωπα θέτουν υποψηφιότητα σε δήμο της έδρας του νομικού προσώπου, ισχύουν τα οριζόμενα στο πρώτο εδάφιο.

ε) Υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου του Δημοσίου, των δήμων, των περιφερειών και των νομικών προσώπων που είναι ενταγμένα στο Μητρώο Φορέων της Γενικής Κυβέρνησης του δημόσιου τομέα, όπως αυτό ισχύει δώδεκα μήνες πριν τη διενέργεια των εκλογών, οι οποίοι άσκησαν καθήκοντα προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου Διεύθυνσης ή ανώτερου, μέσα στο δωδεκάμηνο πριν από τη διενέργεια των αυτοδιοικητικών εκλογών, στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτεινόταν η αρμοδιότητα των ανωτέρω οργανικών μονάδων. Στη ρύθμιση του προηγούμενου εδαφίου δεν υπάγονται

οι διευθυντές σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και οι διευθυντές τμημάτων, μονάδων, κλινικών και εργαστηρίων ιατρικής υπηρεσίας του Ε.Σ.Υ., ενώ εμπίπτουν οι Περιφερειακοί Διευθυντές Εκπαίδευσης και οι Προϊστάμενοι Διευθύνσεων Εκπαίδευσης, καθώς και οι Διευθυντές Ιατροί που προϊστάται της Ιατρικής Υπηρεσίας και των Κέντρων Υγείας, καθώς και ο υπεύθυνος συντονιστής επιστημονικής λειτουργίας Κέντρου Υγείας.

στ) Όποιοι συνδέονται με τον οικείο δήμο, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτός συμμετέχει, με σύμβαση προμήθειας, εκτέλεσης έργου, παροχής υπηρεσιών, παραχώρησης δικαιώματος εκμετάλλευσης έργου ή υπηρεσίας με αντικείμενο αξίας πάνω από πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ ετησίως. Δεν αποτελεί κώλυμα ή ασυμβίβαστο η ιδιότητα του μέλους της διοίκησης ή του υπαλλήλου δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών κοινής ωφέλειας, που συνδέονται με τον οικείο δήμο, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτός συμμετέχει, με σύμβαση που είναι σχετική με το αντικείμενο της δραστηριότητάς τους. Δεν αποτελεί ασυμβίβαστο η σύναψη σύμβασης αγοράς, εκποίησης ή εκμίσθωσης δημοτικών ακινήτων, εφόσον η σχετική σύμβαση έχει συναφθεί ύστερα από πλειοδοτική δημοπρασία.

ζ) Γενικοί διευθυντές, διευθύνοντες σύμβουλοι, πρόεδροι και μέλη διοικητικών συμβουλίων, διαχειριστές, μέτοχοι και εταίροι κεφαλαιουχικών εταιρειών, που έχουν συμβληθεί με τον οικείο δήμο, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτός συμμετέχει, εφόσον το ποσοστό συμμετοχής τους στις εταιρείες υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) του συνολικού κεφαλαίου της εταιρείας, καθώς και εταίροι προσωπικών εταιρειών και κοινοπρακτούντα πρόσωπα, που έχουν συμβληθεί με τον οικείο δήμο, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτός συμμετέχει, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της περίπτωσης στ'. Αν ο οικείος δήμος συμμετέχει με οποιονδήποτε τρόπο στην επιχείρηση με την οποία συμβάλλεται ο ίδιος, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία μετέχει, δεν υπάρχει ασυμβίβαστο για τους αιρετούς του δήμου που μετέχουν στη διοίκηση της επιχείρησης αυτής.

2. Επιπλέον των οριζόμενων στην παράγραφο 1, δεν μπορούν να εκλεγούν ή να είναι δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι ή πρόεδροι ή σύμβουλοι κοινότητας:

α) Γενικοί γραμματείς δήμων και δικηγόροι με έμμισθη εντολή των δήμων, στους δήμους στους οποίους υπηρέτησαν κατά την προηγούμενη των εκλογών αυτοδιοικητική περίοδο.

β) Με την επιφύλαξη της περίπτωσης ε' της παραγράφου 1, υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου στον ίδιο δήμο και τα πάσης φύσεως νομικά πρόσωπα τα οποία έχει συστήσει ή στα οποία μετέχει ο δήμος.

Το κώλυμα αίρεται εφόσον οι υπάλληλοι αυτοί παραιτηθούν από τη θέση τους, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 30 του π.δ. 26/2012, πριν την ανακήρυξη των υποψηφίων. Στην περίπτωση αυτή, οι εν λόγω υπάλληλοι μπορούν να επανέλθουν στην υπηρεσία, κατά τις διατάξεις του άρθρου 32 του ν. 4257/2014.

3. Κώλυμα εκλογιμότητας συντρέχει για όσους έχουν εκπέσει από οποιοδήποτε αιρετό αξίωμά τους, ύστερα από αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περίπτωση γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 236, καθώς και για όσους για όσους έχουν εκπέσει από το αιρετό αξίωμά τους, ύστερα από πειθαρχικό παράπτωμα, σύμφωνα με το άρθρο 233.

Τα κωλύματα της παρούσας παραγράφου ισχύουν για την επόμενη της έκπτωσης αυτοδιοικητική περίοδο.

4. Δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι ή πρόεδροι κοινοτήτων που αποδέχονται οποιοδήποτε από τα καθήκοντα ή τα έργα που συνιστούν ασυμβίβαστο ή δεν εξόφλησαν την οφειλή τους σύμφωνα με το άρθρο 15 ή αποκτούν δημοτικότητα σε άλλο δήμο, εκπίπτουν από το αξίωμά τους. Το κατά τόπο αρμόδιο Διοικητικό Πρωτοδικείο με απόφαση του διαπιστώνει την ύπαρξη του ασυμβίβαστου και την έκπτωση από το αξίωμα, εφόσον υποβληθεί σχετική ένσταση από τα αναφερόμενα στο άρθρο 45, πρόσωπα. Κατά της απόφασης με την οποία διαπιστώνεται το ασυμβίβαστο χωρεί αίτηση αναίρεσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 50.

5. Υποψηφιότητα και στους δύο βαθμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή για περισσότερα του ενός αυτοδιοικητικά αξιώματα στον ίδιο ή σε άλλο βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης δεν επιτρέπεται. Υποψήφιος ο οποίος θέτει υποψηφιότητα κατά παράβαση του προηγούμενου εδαφίου, δεν ανακηρύσσεται σε καμία από τις θέσεις για τις οποίες έχει θέσει υποψηφιότητα. Εφόσον, παρά τα ανωτέρω, ανακηρυχθεί, η υποψηφιότητά του, ακυρώνεται για όλες τις θέσεις με την έκδοση δικαστικής απόφασης, ύστερα από σχετική ένσταση, σύμφωνα με τα άρθρα 45 και επόμενα.

6. Δεν επιτρέπεται η σύμπτωση στο ίδιο πρόσωπο της ιδιότητας αιρετού και στους δύο βαθμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή δύο άμεσα αιρετών αυτοδιοικητικών αξιωμάτων. Στην περίπτωση αυτή, επέρχεται αυτοδίκαιη έκπτωση και από τα δύο αξιώματα, με διαπιστωτική πράξη του οικείου Επόπτη Ο.Τ.Α..

7. Για την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, το κώλυμα που προβλέπεται στην περίπτωση α' της παραγράφου 1 για τα μέλη των Ανεξάρτητων Αρχών, καθώς και στην περίπτωση α' της παραγράφου 2 παύει να υπάρχει, αν τα πρόσωπα στα οποία συντρέχει αυτό παραιτηθούν από τη θέση τους, πριν από την ημέρα της ανακήρυξης των υποψηφίων.

8. Όσοι ασκούν καθήκοντα Δημοτικού και Περιφερειακού Συμπαραστάτη μπορούν να είναι υποψήφιοι δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι ή πρόεδροι κοινοτήτων, στους δήμους όπου υπηρετούν, στις αυτοδιοικητικές εκλογές της παραγράφου 4 του άρθρου 9 εφόσον παραιτηθούν από τη θέση τους πριν από την ημέρα ανακήρυξης των υποψηφίων.».

Άρθρο 12

Ασυμβίβαστο εξαιτίας οφειλών - Αντικατάσταση του άρθρου 15 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 15 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 15

Ασυμβίβαστο εξαιτίας οφειλών

1. Δεν μπορούν να είναι δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι ή πρόεδροι κοινότητας εκείνοι που είναι, από οποιαδήποτε αιτία, οφειλέτες του οικείου δήμου, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου αυτού, των κοινωφελών επιχειρήσεων του καθώς και της δημοτικής επιχείρησης ύδρευσης και αποχέτευσης του (Δ.Ε.Υ.Α.), εφόσον η συνολική οφειλή τους υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων (500) ευρώ.

2. Αν οφειλέτης του δήμου ή των νομικών προσώπων της παραγράφου 1 εκλεγεί δήμαρχος, δημοτικός σύμβουλος ή σύμβουλος κοινότητας, οφείλει να εξοφλήσει την οφειλή του, εφόσον αυτή υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων (500) ευρώ, έως την ημέρα εγκατάστασης των νέων δημοτικών αρχών.

3. Αν τα προαναφερόμενα πρόσωπα γίνουν οφειλέτες του δήμου ή των ανωτέρω νομικών προσώπων μετά την εκλογή τους, οφείλουν να εξοφλήσουν την οφειλή τους μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών, αφότου κατέστη οριστική η βεβαίωση της οφειλής και έλαβαν γνώση αυτής ή σε περίπτωση άσκησης ενδίκων βοηθημάτων, αφότου εκδόθηκε τελεσίδικη δικαστική απόφαση. Αν η εξόφληση των οφειλών του άρθρου αυτού δεν γίνει μέσα στην ανωτέρω προθεσμία, εκτός από την περίπτωση διακανονισμού της οφειλής, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, εκπίπτουν από το αξίωμά τους.».

Άρθρο 13

Αντιπρόσωποι Δικαστικής Αρχής και έφοροι των αντιπροσώπων - Αντικατάσταση του άρθρου 17 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 17 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 17

Αντιπρόσωποι της Δικαστικής Αρχής και έφοροι των αντιπροσώπων

1. Για το διορισμό των εφόρων και των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 68 του π.δ. 26/2012 (Α' 57).

2. Οι δικηγόροι που είναι βουλευτές, αυτοί που έχουν ανακηρυχθεί υποψήφιοι, καθώς και τα πρόσωπα της παρ. 4 του άρθρου 68 του π.δ. 26/2012 δεν διορίζονται αντιπρόσωποι.

3. Οι αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής και οι έφοροι αυτών ψηφίζουν στις δημοτικές εκλογές, μόνον αν είναι γραμμένοι στον εκλογικό κατάλογο δήμου της οικείας περιφέρειας, όπου ασκούν τα καθήκοντά τους αυτά. Αν δεν είναι εγγεγραμμένοι στον εκλογικό κατάλογο του δήμου, στον οποίο ανήκει το εκλογικό τμήμα, στο οποίο ασκούν τα καθήκοντά τους και είναι εγγεγραμμένοι στον εκλογικό κατάλογο άλλου δήμου, υπογράφουν υπεύθυνα δήλωση στην οποία αναφέρεται ο δήμος στους εκλογικούς καταλόγους του οποίου είναι εγγεγραμμένοι και ψηφίζουν. Οι αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής και οι έφοροι αυτών ψηφίζουν στις εκλογές για την ανάδειξη συμβούλων ή προέδρων κοινότητας, μόνο εφόσον είναι εγγεγραμμένοι στον εκλογικό κατάλογο του οικείου δήμου.

4. Τα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη των εφορευτικών επιτροπών κληρώνονται, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών. Αν η ψηφοφορία ματαιωθεί, σύμφωνα με το άρθρο 48 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων ή επαναληφθεί η ψηφοφορία, σύμφωνα με το άρθρο 33 του παρόντος, οι εκλογές διεξάγονται με τα ίδια μέλη των εφορευτικών επιτροπών.

5. Η ημερήσια αποζημίωση, οι ημέρες για τις οποίες παρέχεται και τα οδοιπορικά έξοδα των αντιπροσώπων ορίζονται και καταβάλλονται σύμφωνα με τα άρθρα 108 και 131 του π.δ. 26/2012, όπως ισχύουν.».

Άρθρο 14

Υποψηφιότητες - κατάρτιση συνδυασμών - Αντικατάσταση του άρθρου 18 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 18 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 18

Υποψηφιότητες - Κατάρτιση συνδυασμών

1. Η εκλογή του δημάρχου και των δημοτικών συμβούλων γίνεται κατά συνδυασμούς. Υποψηφιότητες εκτός συνδυασμών αποκλείονται.

Κάθε συνδυασμός περιλαμβάνει:

α) Τον υποψήφιο δήμαρχο και
β) Τους υποψήφιους δημοτικούς συμβούλους ανά εκλογική περιφέρεια, σύμφωνα με τις παραγράφους 2 έως και 10.

2. Κανείς δεν επιτρέπεται να συμμετέχει σε περισσότερους συνδυασμούς.

3. Υποψηφιότητα από το ίδιο πρόσωπο για την εκλογή του και ως δημάρχου και ως μέλους δημοτικού συμβουλίου ή μέλους συμβουλίου κοινότητας ή προέδρου κοινότητας δεν επιτρέπεται.

4. Ο συνδυασμός καταρτίζεται με γραπτή δήλωση που υπογράφει ο επικεφαλής του.

Στη δήλωση του συνδυασμού αναγράφονται κατά σειρά:

α) Το όνομα, καθώς και το έμβλημα του συνδυασμού, εφόσον αυτό υπάρχει.

β) Το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο του υποψήφιου δημάρχου, με την αντίστοιχη ένδειξη, η οποία τίθεται είτε δίπλα είτε κάτω από το όνομα του υποψήφιου δημάρχου. Αν δεν αναγραφεί ένδειξη, ο πρώτος υποψήφιος του συνδυασμού θεωρείται υποψήφιος δήμαρχος.

γ) Ακολουθεί η ονομασία της εκλογικής περιφέρειας και αναγράφεται με αλφαβητική σειρά το επώνυμο, το όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων αυτής. Οι εκλογικές περιφέρειες αναγράφονται με την αλφαβητική σειρά της ονομασίας τους. Ο αριθμός των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων πρέπει να είναι τουλάχιστον ίσος με τον αριθμό των εδρών κάθε εκλογικής περιφέρειας με δυνατότητα προσαύξησης έως και τριάντα τοις εκατό (30%). Τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω. Στις εκλογικές περιφέρειες που εκλέγονται λιγότεροι από πέντε (5) σύμβουλοι ο αριθμός των υποψηφίων δημο-

τικών συμβούλων μπορεί να προσαυξηθεί έως ακόμη έναν (1). Ο αριθμός των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων από κάθε φύλο ανέρχεται σε ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%), τουλάχιστον, του συνολικού αριθμού των υποψηφίων του οικείου συνδυασμού.

5. Στη δήλωση επισυνάπτονται για κάθε υποψήφιο του συνδυασμού:

α) Πιστοποιητικό εγγραφής στο δημοτολόγιο του δήμου, όπου είναι υποψήφιος.

β) Υπεύθυνη δήλωση του υποψήφιου ότι αποδέχεται την υποψηφιότητα για το συγκεκριμένο αξίωμα και στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια και ότι δεν έχει στερηθεί κανένα πολιτικό του δικαίωμα ή ότι έληξε η πρόσκαιρη αποστέρηση των δικαιωμάτων αυτών ή θα έχει λήξει την ημέρα της εκλογής, καθώς και ότι δεν συντρέχουν τα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 14 του παρόντος. Στην υπεύθυνη δήλωση δεν απαιτείται η θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του δηλούντος.

γ) Αποδεικτικό είσπραξης Δ.Ο.Υ. ή παράβολο από το οποίο προκύπτει ότι ο υποψήφιος δήμαρχος και κάθε υποψήφιος δημοτικός σύμβουλος, έχει καταθέσει υπέρ του δημοσίου ποσό των διακοσίων (200) και πενήντα (50) ευρώ αντίστοιχα. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών μπορεί να αναπροσαρμόζονται τα ποσά αυτά.

6. Επιτρέπεται να χρησιμοποιηθεί πέραν του κυρίου ονόματος του υποψηφίου ή του επωνύμου και υποκοριστικό ή ψευδώνυμο, καλλιτεχνικό ή άλλο, αυτού, εφόσον με αυτό είναι ευρύτερα γνωστός. Στην περίπτωση αυτή το υποκοριστικό ακολουθεί το κύριο όνομα ή το επώνυμο και τίθεται σε παρένθεση. Δεν επιτρέπεται να τίθεται άλλο στοιχείο πέραν του υποκοριστικού ή ψευδωνύμου, όπως κάθε είδους επαγγελματική, πολιτική ή άλλη ιδιότητα. Στην περίπτωση αυτή, η αναγραφή θεωρείται μη γενόμενη και ο υποψήφιος ανακηρύσσεται από το δικαστήριο μόνο με τα ονοματεπωνυμικά του στοιχεία. Κάθε υποψήφιος, εφόσον είναι έγγαμος ή έγγαμη ή έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, μπορεί να προσθέσει, ανεξαρτήτως σειράς, και το επώνυμο του συζύγου ή συμβιούντος. Γυναίκες που είναι εγγεγραμμένες στην οικογενειακή τους μερίδα με το επώνυμο του συζύγου τους, μπορούν να χρησιμοποιήσουν ως πρώτο επώνυμο είτε το πατρικό είτε του συζύγου είτε μόνο ένα από αυτά. Αν γίνει χρήση μόνο του συζυγικού επωνύμου, αντί του πατρωνύμου τίθεται το όνομα του συζύγου, με την ένδειξη «σύζυγος» ή, συντεταγμένα, «συζ.».

7. Στη δήλωση ορίζεται όνομα και, δυναμικά, έμβλημα συνδυασμού. Απαγορεύεται να ορίζεται ή να χρησιμοποιείται ως όνομα ή ως έμβλημα του συνδυασμού σύμβολο θρησκευτικής λατρείας ή σημαία ή άλλο παρόμοιο σύμβολο κράτους ή σημείο ιδιαίτερης ευλάβειας, στέμμα, όνομα ή έμβλημα πολιτικής οργάνωσης, φωτογραφία οποιουδήποτε προσώπου, έμβλημα κράτους, που ίσχυε παλαιότερα ή ισχύει ακόμη, καθώς και σύμβολα ή εμβλήματα του δικτατορικού καθεστώτος της 21ης Απριλίου 1967 ή σύμβολα ή εμβλήματα με ρατσιστικό ή ξενοφοβικό περιεχόμενο, σύμφωνα με το άρθρο 1 του ν. 927/1979 (Α' 139). Αν γίνουν περισσότερες δηλώσεις με το ίδιο όνομα ή έμβλημα από υποψηφίους συνδυασμούς

για την ανάδειξη δημοτικών αρχών του ίδιου δήμου, δικαίωμα χρήσης έχει όποιος το έχει δηλώσει πρώτος. Αν γίνει παράβαση των διατάξεων του δεύτερου εδαφίου αυτής της παραγράφου και η παράβαση βεβαιωθεί από το αρμόδιο δικαστήριο, εφόσον η παράβαση αφορά το έμβλημα του συνδυασμού, αυτός ανακηρύσσεται μόνο με το όνομά του και χωρίς έμβλημα, ενώ εφόσον αφορά το όνομα του συνδυασμού, η δήλωση είναι απαράδεκτη.

8. Αν με τη δήλωση του συνδυασμού δεν προσκομίζονται τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 5 δικαιολογητικά για κάποιον υποψήφιο, ο υποψήφιος αυτός δεν ανακηρύσσεται. Αντίθετα, απλά σφάλματα στην αναγραφή των ονοματεπωνυμικών στοιχείων υποψηφίου, μπορούν να διορθώνονται αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο, εφόσον τα ορθά στοιχεία του προκύπτουν χωρίς αμφιβολία από τα λοιπά προσκομιζόμενα δικαιολογητικά.

9. Αν η δήλωση του συνδυασμού δεν περιλαμβάνει τα ελάχιστα στοιχεία της παραγράφου 4 του παρόντος ή δεν περιλαμβάνει έγκυρο όνομα συνδυασμού, σύμφωνα με την παράγραφο 7 ή υποβάλλεται εκπρόθεσμα ή περιλαμβάνει, εξ αρχής ή κατόπιν εφαρμογής του πρώτου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου, λιγότερους υποψηφίους από τα ελάχιστα όρια της περίπτωσης γ' της παραγράφου 4 ή δεν περιλαμβάνει υποψηφίους για το σύνολο των εκλογικών περιφερειών ή δεν πληροί την ποσόστωση φύλου της παραγράφου 4 και αυτό βεβαιωθεί από το δικαστήριο, η δήλωση είναι απαράδεκτη.

10. Η δήλωση του συνδυασμού επιδίδεται από τον υποψήφιο δήμαρχο ή με δικαστικό επιμελητή, ύστερα από παραγγελία του υποψηφίου δημάρχου, στον πρόεδρο του πολυμελούς πρωτοδικείου το αργότερο είκοσι (20) ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας.

Έως τη λήξη της παραπάνω προθεσμίας, επιτρέπεται μόνο να συμπληρωθεί ο συνδυασμός έως τον επιτρεπόμενο αριθμό των υποψηφίων συμβούλων με συμπληρωματική δήλωση του υποψηφίου δημάρχου. Μετά τη λήξη της ανωτέρω προθεσμίας καμιά μεταβολή της δήλωσης δεν επιτρέπεται, εκτός από την αντικατάσταση προσώπων που παραιτήθηκαν ή απεβίωσαν, σύμφωνα με το άρθρο 21. Στις ανωτέρω δηλώσεις επισυνάπτονται τα στοιχεία που προβλέπει η παράγραφος 5.».

Άρθρο 15

Κατάργηση του άρθρου 19 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 19 του ν. 3852/2010 καταργείται.

Άρθρο 16

Εκλογές κοινοτήτων άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων

Στο ν. 3852/2010, μετά το άρθρο 18, προστίθεται άρθρο 18Α ως εξής:

«Άρθρο 18Α

Εκλογές κοινοτήτων άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων - Υποψηφιότητες, κατάρτιση συνδυασμών

1. Η εκλογή των συμβούλων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων γίνεται με χωριστή κάλη και κατά συνδυασμούς. Υποψηφιότητες εκτός συνδυασμών αποκλείονται.

2. Κάθε συνδυασμός περιλαμβάνει τον υποψήφιο πρόεδρο του συμβουλίου κοινότητας, ως επικεφαλής του συνδυασμού και τους υποψηφίους συμβούλους της κοινότητας, σύμφωνα με τις παραγράφους 3 έως και 9.

3. Κανείς δεν επιτρέπεται να συμμετέχει σε περισσότερους συνδυασμούς ή να θέτει υποψηφιότητα σε περισσότερες της μίας κοινότητες ή για περισσότερα του ενός αυτοδιοικητικά αξιώματα.

4. Ο συνδυασμός καταρτίζεται με γραπτή δήλωση που υπογράφει ο επικεφαλής του συνδυασμού.

Στη δήλωση του συνδυασμού αναγράφονται κατά σειρά:

α) Το όνομα και, αν υπάρχει, το έμβλημα του συνδυασμού.

β) Το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο του υποψηφίου προέδρου του συμβουλίου, με την αντίστοιχη ένδειξη, η οποία τίθεται είτε δίπλα είτε κάτω από το όνομα του υποψηφίου προέδρου. Εάν δεν αναγραφεί ένδειξη, ο πρώτος υποψήφιος του συνδυασμού θεωρείται υποψήφιος πρόεδρος του συμβουλίου.

γ) Με αλφαβητική σειρά, το επώνυμο, το όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων συμβούλων κοινότητας του συνδυασμού. Για τον τρόπο αναγραφής των ονοματεπωνυμικών στοιχείων των υποψηφίων εφαρμόζεται η παράγραφος 6 του άρθρου 18.

5. Ο αριθμός των υποψηφίων συμβούλων πρέπει να είναι τουλάχιστον ίσος με τον αριθμό των εδρών του συμβουλίου της οικείας κοινότητας με δυνατότητα προσαύξησης έως και τριάντα τοις εκατό (30%). Αν κατά τον υπολογισμό του πιο πάνω αριθμού προκύπτει δεκαδικός αριθμός και το δεκαδικό κλάσμα του αριθμού αυτού είναι ίσο ή μεγαλύτερο του 0,5, ο ακέραιος αριθμός αυξάνεται κατά μία μονάδα. Κατ'εξαίρεση, στις κοινότητες που εκλέγουν πενταμελή συμβούλια, ο αριθμός των υποψηφίων μπορεί να προσαυξάνεται κατά έναν (1) ακόμα υποψήφιο. Ο αριθμός των υποψηφίων συμβούλων από κάθε φύλο ανέρχεται σε ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%), τουλάχιστον, του συνολικού αριθμού των υποψηφίων συμβούλων του οικείου συνδυασμού.

6. Στη δήλωση επισυνάπτονται για κάθε υποψήφιο του συνδυασμού:

α) Πιστοποιητικό εγγραφής στο δημοτολόγιο του δήμου, όπου είναι υποψήφιος.

β) Υπεύθυνη δήλωση του υποψηφίου ότι αποδέχεται την υποψηφιότητα για το συγκεκριμένο αξίωμα και ότι δεν έχει στερηθεί τα πολιτικά του δικαιώματα ή ότι έληξε η πρόσκαιρη αποστέρηση των δικαιωμάτων αυτών ή θα έχει λήξει την ημέρα της εκλογής, καθώς και ότι δεν συντρέχουν τα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 14. Στην υπεύθυνη δήλωση δεν απαιτείται η θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του δηλούντος.

γ) Αποδεικτικό είσπραξης Δ.Ο.Υ., ή παράβολο από το οποίο προκύπτει ότι κάθε υποψήφιος σύμβουλος κοινότητας έχει καταθέσει υπέρ του δημοσίου, αντίστοιχα, το ποσό των δέκα (10) ευρώ. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών μπορεί να γίνεται αναπροσαρμογή του ποσού αυτού.

7. Ως προς το όνομα και το έμβλημα του συνδυασμού ισχύουν οι περιορισμοί και οι κανόνες των παραγράφων 6

και 7 του άρθρου 18. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται να κατατεθούν συνδυασμοί με το ίδιο όνομα και έμβλημα σε περισσότερες της μίας κοινότητες του ίδιου δήμου, εφόσον αυτό ταυτίζεται με το όνομα και το έμβλημα συνδυασμού υποψηφίου δημάρχου και δημοτικών συμβούλων του ίδιου δήμου. Στην περίπτωση αυτή, η δήλωση της παραγράφου 4 υποβάλλεται υποχρεωτικά, για όλους τους συνδυασμούς του προηγούμενου εδαφίου, από τον υποψήφιο δήμαρχο επικεφαλής του συνδυασμού. Η ακύρωση του συνδυασμού σε μία ή περισσότερες κοινότητες δεν επιφέρει ακυρότητα ολόκληρου του συνδυασμού.

8. Η δήλωση του συνδυασμού επιδίδεται από τον υποψήφιο πρόεδρο του συμβουλίου κοινότητας ή με δικαστικό επιμελητή, ύστερα από παραγγελία του υποψηφίου προέδρου του συμβουλίου κοινότητας, στον πρόεδρο του πολυμελούς πρωτοδικείου το αργότερο είκοσι (20) ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας.

Έως τη λήξη της παραπάνω προθεσμίας, επιτρέπεται μόνο να συμπληρωθεί ο συνδυασμός έως τον επιτρεπόμενο αριθμό των υποψηφίων συμβούλων με συμπληρωματική δήλωση οποιουδήποτε υποψηφίου. Μετά τη λήξη της ανωτέρω προθεσμίας καμιά μεταβολή της δήλωσης δεν επιτρέπεται, εκτός από την αντικατάσταση προσώπων που παραιτήθηκαν ή απεβίωσαν, σύμφωνα με το άρθρο 21. Στις ανωτέρω δηλώσεις επισυνάπτονται τα στοιχεία που προβλέπονται στην παράγραφο 6.

9. Κατά τα λοιπά, εφαρμόζονται αναλόγως οι παράγραφοι 8 και 9 του άρθρου 18.».

Άρθρο 17

Εκλογές κοινοτήτων έως τριακοσίων (300) κατοίκων

Στο ν. 3852/2010, μετά το άρθρο 18Α, προστίθεται άρθρο 18Β ως εξής:

«Άρθρο 18Β

Εκλογές κοινοτήτων έως τριακοσίων (300) κατοίκων - Υποψηφιότητες σε ενιαίο ψηφοδέλτιο

1. Η εκλογή προέδρων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων γίνεται με χωριστή κάλη και με ενιαίο ψηφοδέλτιο, όλων των μεμονωμένων υποψηφίων. Οι υποψηφιότητες κατατίθενται με γραπτή δήλωση κάθε υποψηφίου, στην οποία αναγράφεται η κοινότητα για την οποία κατατίθεται υποψηφιότητα και το επώνυμο, το όνομα και το πατρώνυμο του υποψηφίου. Τα ονόματα των υποψηφίων στο ψηφοδέλτιο τίθενται με αλφαβητική σειρά. Για τον τρόπο αναγραφής των ονοματεπωνυμικών στοιχείων των υποψηφίων εφαρμόζεται η παράγραφος 6 του άρθρου 18.

2. Στη δήλωση επισυνάπτονται:

α) Πιστοποιητικό εγγραφής στο δημοτολόγιο του δήμου, όπου είναι υποψήφιος.

β) Υπεύθυνη δήλωση του υποψηφίου ότι δεν έχει στερηθεί τα πολιτικά του δικαιώματα ή ότι έληξε η πρόσκαιρη αποστέρηση των δικαιωμάτων αυτών ή θα έχει λήξει την ημέρα της εκλογής, καθώς και ότι δεν συντρέχουν τα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 14. Στην υπεύθυνη δήλωση δεν απαιτείται η θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του δηλούντος.

γ) Αποδεικτικό είσπραξης Δ.Ο.Υ., ή παράβολο από το οποίο προκύπτει ότι κάθε υποψήφιος έχει καταθέσει υπέρ του δημοσίου, αντίστοιχα, το ποσό των δέκα (10) ευρώ. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών μπορεί να γίνεται αναπροσαρμογή του ποσού αυτού.

3. Αν με τη δήλωση υποψηφιότητας δεν προσκομίζονται τα προβλεπόμενα στην προηγούμενη παράγραφο δικαιολογητικά ή η δήλωση υποψηφιότητας δεν περιλαμβάνει τα ελάχιστα στοιχεία της παραγράφου 1 ή υποβάλλεται εκπρόθεσμα και αυτό βεβαιωθεί από το δικαστήριο, η δήλωση είναι απαράδεκτη και ο υποψήφιος αυτός δεν ανακηρύσσεται. Αντίθετα, απλά σφάλματα στην αναγραφή των ονοματεπωνυμικών στοιχείων υποψηφίου, μπορούν να διορθώνονται αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο, εφόσον τα ορθά στοιχεία του προκύπτουν χωρίς αμφιβολία από τα λοιπά προσκομιζόμενα δικαιολογητικά.

4. Η δήλωση υποψηφιότητας επιδίδεται από τον υποψήφιο ή με δικαστικό επιμελητή, ύστερα από παραγγελία του υποψηφίου, στον πρόεδρο του πολυμελούς πρωτοδικείου το αργότερο είκοσι (20) ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας.

5. Κανείς δεν επιτρέπεται να θέτει υποψηφιότητα σε περισσότερες της μίας κοινότητες ή για περισσότερα του ενός αυτοδιοικητικά αξιώματα.».

Άρθρο 18

Ένωση κοινότητας σε περίπτωση μη υποβολής υποψηφιότητας

Στο ν. 3852/2010, μετά το άρθρο 18Β, προστίθεται άρθρο 18Γ ως εξής:

«Άρθρο 18Γ

Ένωση κοινότητας με όμορη, σε περίπτωση μη υποβολής δήλωσης συνδυασμού ή μεμονωμένων υποψηφιοτήτων σε ενιαίο ψηφοδέλτιο

1. Αν σε μία κοινότητα ματαιωθεί η εκλογή συμβούλων, επειδή δεν έχει υποβληθεί δήλωση συνδυασμού υποψηφίων ή, σε κοινότητα έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, δήλωση υποψηφιότητας μεμονωμένων υποψηφίων, ο δήμαρχος εκδίδει αμελλητί πρόγραμμα για την επανάληψη της εκλογής.

2. Αν και κατά τη νέα εκλογή δεν δηλωθεί συνδυασμός υποψηφίων ή μεμονωμένες υποψηφιότητες, η κοινότητα αυτή ενώνεται με όμορη αυτής κοινότητα του ίδιου δήμου. Η ένωση γίνεται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών και γνώμη του οικείου δημοτικού συμβουλίου.».

Άρθρο 19

Ανακήρυξη - Κοινοποίηση υποψηφιοτήτων - Αντικατάσταση του άρθρου 20 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 20 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 20

Ανακήρυξη και κοινοποίηση συνδυασμών ή μεμονωμένων υποψηφίων ενιαίου ψηφοδελτίου

1. Τη δέκατη πέμπτη (15η) ημέρα πριν από την ψηφοφορία το πρωτοδικείο ανακηρύσσει σε δημόσια συνε-

δρίαση τους συνδυασμούς, καθώς και τους υποψηφίους ενιαίου ψηφοδελτίου κοινοτήτων έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, που έχουν δηλωθεί νόμιμα.

2. Ο πρόεδρος του πρωτοδικείου κοινοποιεί αμέσως στον περιφερειάρχη τις σχετικές αποφάσεις.

3. Ο περιφερειάρχης θεωρεί και αποστέλλει αμέσως σε κάθε δήμο πίνακα των συνδυασμών και υποψηφίων που έχουν ανακηρυχθεί.».

Άρθρο 20

Αντικατάσταση υποψηφίων - Αντικατάσταση του του άρθρου 21 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 21 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 21

Αντικατάσταση υποψηφίων που παραιτήθηκαν ή απεβίωσαν

1. Ο υποψήφιος δήμαρχος ή πρόεδρος συμβουλίου κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων μπορεί να παραιτηθεί από την υποψηφιότητά του. Η παραίτηση γίνεται με γραπτή δήλωσή του, η οποία επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή ή παραδίδεται με απόδειξη στον πρόεδρο του πρωτοδικείου την όγδοη (8η) ημέρα, το αργότερο, πριν από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας.

2. Σε περίπτωση παραίτησης ή θανάτου του υποψηφίου δημάρχου ή του υποψηφίου προέδρου συμβουλίου κοινότητας με πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, τη θέση του στο συνδυασμό καταλαμβάνει είτε νέος υποψήφιος είτε ένας από τους υποψηφίους συμβούλους του συνδυασμού, ύστερα από δήλωση της πλειοψηφίας των υποψηφίων που επιδίδεται με απόδειξη στον πρόεδρο του πρωτοδικείου, δύο (2) ημέρες το αργότερο πριν από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας. Στη δήλωση επισυνάπτονται τα στοιχεία που ορίζονται στην παράγραφο 5 του άρθρου 18. Το αρμόδιο δικαστήριο ανακηρύσσει τον υποψήφιο που αντικαθιστά εκείνον που παραιτήθηκε ή απεβίωσε μέχρι και την παραμονή της διενέργειας των εκλογών. Αν δεν έγινε αντικατάσταση, τη θέση του δημάρχου καταλαμβάνει ο δημοτικός σύμβουλος του συνδυασμού που θα λάβει τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης στο δήμο. Αν δεν έγινε αντικατάσταση του υποψηφίου προέδρου συμβουλίου κοινότητας με πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, υποψήφιος για τη θέση του προέδρου του συμβουλίου, σύμφωνα με το άρθρο 79, εφόσον ο συνδυασμός βρίσκεται μεταξύ των δύο συνδυασμών που έλαβαν τις περισσότερες ψήφους, είναι ο σύμβουλος του συνδυασμού που θα λάβει τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης στην κοινότητα.

3. Σε περίπτωση θανάτου ή παραίτησης υποψηφίου δημοτικού συμβούλου ή υποψηφίου συμβούλου κοινότητας, αυτός δεν αναπληρώνεται, εκτός και αν ο θάνατος ή η παραίτηση λάβει χώρα πριν από την πάροδο της προθεσμίας κατάθεσης της δήλωσης συνδυασμού, σύμφωνα με τα άρθρα 18 και 18Α, οπότε εφαρμόζονται οι διατάξεις περί συμπληρωματικής δήλωσης.

4. Θεωρείται νόμιμος συνδυασμός, που περιέχει αριθμό υποψηφίων δημοτικών συμβούλων ή συμβούλων

κοινότητας μικρότερο από το ελάχιστο όριο που ορίζουν οι σχετικές διατάξεις, περιλαμβανομένων και των ποσοστών από κάθε φύλο, εξαιτίας παραίτησης ή θανάτου υποψηφίων του, μετά το πέρας της προθεσμίας κατάθεσης της δήλωσης συνδυασμού.».

Άρθρο 21

Δικαιώματα συνδυασμών και υποψηφίων - Αντικατάσταση του άρθρου 22 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 22 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 22

Δικαιώματα συνδυασμών και υποψηφίων

1. Κάθε συνδυασμός και κάθε υποψήφιος έχει δικαίωμα να διορίσει έναν αντιπρόσωπο και έως δύο αναπληρωτές του σε κάθε εκλογικό τμήμα, με γραπτή δήλωση του υποψηφίου δημάρχου. Με την ίδια δήλωση μπορεί να ορισθεί και γενικός αντιπρόσωπος και έως δύο αναπληρωτές του για συγκεκριμένο αριθμό εκλογικών τμημάτων.

2. Επίσης, κάθε συνδυασμός έχει δικαίωμα να διορίζει πληρεξούσιο με συμβολαιογραφική δήλωση του υποψηφίου δημάρχου. Ο πληρεξούσιος ενεργεί για λογαριασμό του συνδυασμού οτιδήποτε μπορεί να ενεργήσει, σύμφωνα με τη νομοθεσία για την εκλογή βουλευτών, ο υποψήφιος δήμαρχος, κατά τη διεξαγωγή της εκλογής.

3. Σε περίπτωση που ο υποψήφιος δήμαρχος έχει αποβιώσει ή παραιτηθεί, χωρίς να έχει αντικατασταθεί, ο διορισμός των αντιπροσώπων και του πληρεξουσίου γίνεται με δήλωση της πλειοψηφίας των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων του οικείου συνδυασμού που έχουν ανακηρυχθεί.

4. Οι υποψήφιοι, οι γενικοί αντιπρόσωποι, οι αντιπρόσωποι των συνδυασμών και οι αναπληρωτές τους έχουν δικαίωμα να είναι παρόντες κατά τη διάρκεια όλης της διαδικασίας της εκλογής, ώσπου να σφραγιστούν οι σάκοι και να υποβάλλουν κάθε είδους παρατηρήσεις και ενστάσεις.

5. Δεν μπορούν να διοριστούν γενικοί αντιπρόσωποι ή αντιπρόσωποι, αναπληρωτές τους ή πληρεξούσιοι συνδυασμών οι εν ενεργεία δήμαρχοι, αντιδήμαρχοι, καθώς και όποιοι δεν έχουν το δικαίωμα να εκλέγουν και όλοι όσοι δεν μπορούν να εκλεγούν.».

Άρθρο 22

Πρόγραμμα εκλογής - Αντικατάσταση του άρθρου 23 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 23 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 23

Πρόγραμμα της εκλογής

1. Ο δήμαρχος εκδίδει και δημοσιεύει, με τοιχοκόλληση, σε όλες τις συνοικίες, σε όλα τα χωριά και τους οικισμούς του δήμου και αναρτά στην ιστοσελίδα του δήμου, τρεις (3) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ψηφοφορία, πρόγραμμα που αναφέρει ακριβώς την ημέρα της ψηφοφορίας, τις ώρες που αρχίζει και τελειώνει, τον τόπο και το κατάστημα της ψηφοφορίας, τις έδρες για τις οποίες γίνεται η εκλογή και τους συνδυασμούς

μαζί με τα ονόματα των υποψηφίων, που συγκροτούν κάθε συνδυασμό ή τα ενιαία ψηφοδέλτια μεμονωμένων υποψηφιοτήτων κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων, όπως έχουν ανακηρυχθεί από το οικείο δικαστήριο.

2. Το πρόγραμμα της πρώτης εκλογής σε νέο δήμο εκδίδεται και δημοσιεύεται από τον περιφερειάρχη.»

Άρθρο 23

Εκτύπωση και διανομή ψηφοδελτίων

Στο ν. 3852/2010, μετά το άρθρο 24, προστίθεται άρθρο 24Α ως εξής:

«Άρθρο 24Α

Εκτύπωση και διανομή των ψηφοδελτίων

1. Τα ψηφοδέλτια των συνδυασμών υποψηφίων δημοτικών συμβούλων και τα ψηφοδέλτια των συνδυασμών υποψηφίων συμβούλων κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων εκτυπώνονται με μέριμνα του οικείου συνδυασμού. Οι συνδυασμοί οφείλουν να τυπώσουν τα ψηφοδέλτια και να παραδώσουν, με απόδειξη, στο δήμαρχο του οικείου δήμου για τις δημοτικές εκλογές και τις εκλογές των κοινοτήτων άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, οκτώ (8) τουλάχιστον μέρες πριν από την ψηφοφορία, ψηφοδέλτια σε αριθμό επαρκή για τις ανάγκες των εκλογικών τμημάτων του οικείου δήμου, ο οποίος δεν μπορεί να είναι μικρότερος από τον αριθμό των αντίστοιχων εκλογέων, προσαυξημένος κατά είκοσι τοις εκατό (20%). Σε περίπτωση επαναληπτικών εκλογών τα ψηφοδέλτια παραδίδονται τρεις (3) ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας.

2. Τα ψηφοδέλτια για τις εκλογές των κοινοτήτων έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, καταρτίζονται και εκτυπώνονται με ευθύνη του οικείου δημάρχου και με πιστώσεις του δήμου.

3. Ο οικείος δήμαρχος οφείλει να εφοδιάσει τις εφορευτικές επιτροπές των εκλογικών τμημάτων της περιφέρειάς του με ψηφοδέλτια κάθε συνδυασμού και με ενιαία ψηφοδέλτια μεμονωμένων υποψηφίων για τις κοινότητες έως τριακοσίων (300) κατοίκων, σε επαρκή αριθμό.»

Άρθρο 24

Περιεχόμενο ψηφοδελτίων - Αντικατάσταση του άρθρου 26 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 26 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 26

Περιεχόμενο των ψηφοδελτίων για τις δημοτικές εκλογές και τις εκλογές των κοινοτήτων

1. Στο επάνω μέρος του ψηφοδελτίου σημειώνονται το όνομα και το τυχόν έμβλημα του συνδυασμού, όπως αναγράφονται στην απόφαση ανακήρυξης.

2. Για τις δημοτικές εκλογές:

α) Σε δήμους που αποτελούν ενιαία εκλογική περιφέρεια, στο ψηφοδέλτιο μετά την ονομασία του συνδυασμού αναγράφονται, κατά σειρά, όπως αναφέρονται στην απόφαση ανακήρυξης:

αα. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο του υποψήφιου δημάρχου, με την αντίστοιχη ένδειξη, η οποία τίθεται είτε δίπλα είτε κάτω από το όνομα του υποψήφιου δημάρχου.

ββ. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων, με αλφαβητική σειρά.

β) Σε δήμους που αποτελούνται από περισσότερες εκλογικές περιφέρειες, στο ψηφοδέλτιο, μετά την ονομασία του συνδυασμού, αναγράφονται κατά σειρά, όπως αναφέρονται στην απόφαση ανακήρυξης:

αα. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο του υποψήφιου δημάρχου, με την αντίστοιχη ένδειξη, η οποία τίθεται είτε δίπλα είτε κάτω από το όνομα του υποψήφιου δημάρχου.

ββ. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων της αντίστοιχης εκλογικής περιφέρειας, με αλφαβητική σειρά,

γγ. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων, με αλφαβητική σειρά, όλων των υπόλοιπων εκλογικών περιφερειών και, εντός παρενθέσεως, η εκλογική περιφέρεια στην οποία είναι υποψήφιοι.

3. Για τις εκλογές των κοινοτήτων άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, στο ψηφοδέλτιο, μετά την ονομασία του συνδυασμού αναγράφονται, κατά σειρά, όπως αναφέρονται στην απόφαση ανακήρυξης:

α. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο του υποψήφιου προέδρου του συμβουλίου, με την αντίστοιχη ένδειξη, η οποία τίθεται είτε δίπλα είτε κάτω από το όνομα του υποψήφιου προέδρου.

β. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων συμβούλων της κοινότητας, με αλφαβητική σειρά.

4. Το ενιαίο ψηφοδέλτιο κάθε κοινότητας έως και τριακοσίων (300) κατοίκων φέρει τον τίτλο «Υποψήφιοι Πρόεδροι της Κοινότητας ... του Δήμου...», όπου τίθεται το όνομα της οικείας κοινότητας και του οικείου δήμου και ακολουθούν με αλφαβητική σειρά τα ονόματα των υποψηφίων της κοινότητας αυτής που έχουν ανακηρυχθεί από το αρμόδιο δικαστήριο, το οποίο και γνωστοποιεί αμελλητί στον οικείο Δήμαρχο τους ανακηρυχθέντες υποψηφίους.

5. Σε όσες περιπτώσεις επαναληφθεί η ψηφοφορία για την εκλογή των δημοτικών αρχών, σύμφωνα με το άρθρο 33, χρησιμοποιούνται τα ίδια ψηφοδέλτια.»

Άρθρο 25

Σταυροί προτίμησης - Αντικατάσταση του άρθρου 27 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 27 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 27

Σταυροί προτίμησης για την εκλογή δημοτικών αρχών

1. Ο εκλογέας εκφράζει την προτίμηση του σε υποψήφιο συνδυασμού, σημειώνοντας στο ψηφοδέλτιο σταυρό παραπλεύρως του ονόματός του.

2. Για την εκλογή δημοτικών συμβούλων, σε δήμους που αποτελούν ενιαία εκλογική περιφέρεια, ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ ενός ή δύο ή τριών υποψηφίων. Για την εκλογή δημοτικών συμβούλων σε δήμους που αποτελούνται από περισσότερες εκλογικές περιφέρειες, ο εκλογέας μπορεί να

εκφράσει την προτίμησή του υπέρ ενός ή δύο ή τριών υποψηφίων της εκλογικής περιφέρειας στους εκλογικούς καταλόγους της οποίας είναι γραμμένος και υπέρ ενός υποψηφίου σε μία από τις άλλες εκλογικές περιφέρειες του οικείου δήμου. Στις μονοεδρικές, διεδρικές και τριεδρικές εκλογικές περιφέρειες ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του μόνον υπέρ ενός υποψηφίου της εκλογικής περιφέρειας στους εκλογικούς καταλόγους της οποίας είναι γραμμένος και υπέρ ενός υποψηφίου σε μία από τις άλλες εκλογικές περιφέρειες του οικείου δήμου.

3. Για την εκλογή συμβουλίων κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ ενός (1) υποψηφίου συμβούλου κοινότητας στις κοινότητες που εκλέγουν πενταμελή Συμβούλια και έως δύο (2) υποψηφίων συμβούλων κοινότητας στις κοινότητες που εκλέγουν επταμελή, ενδεκαμελή ή δεκαπενταμελή Συμβούλια.

4. Για την εκλογή προέδρων συμβουλίων κοινότητας έως τριακοσίων (300) κατοίκων, ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ ενός (1) υποψηφίου.

5. Ψηφοδέλτιο που φέρει περισσότερους από τους επιτρεπόμενους σταυρούς προτίμησης, είναι έγκυρο και προσμετράται υπέρ του συνδυασμού, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη κανένας σταυρός προτίμησης. Εξαιρούνται τα ενιαία ψηφοδέλτια υποψηφίων προέδρων συμβουλίων κοινότητας έως τριακοσίων (300) κατοίκων, όπου, ψηφοδέλτιο το οποίο δεν φέρει κανέναν σταυρό ή φέρει περισσότερους του ενός (1) σταυρούς, θεωρείται άκυρο.

6. Ο σταυρός προτίμησης σημειώνεται με στυλογράφο μαύρης ή κυανής απόχρωσης.

7. Για τον υποψήφιο δήμαρχο και τον υποψήφιο πρόεδρο συμβουλίου κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, δεν απαιτείται σταυρός προτίμησης και αν σημειωθεί δεν συνεπάγεται ακυρότητα του ψηφοδελτίου.

8. Σε όσες περιπτώσεις επαναληφθεί η ψηφοφορία για την εκλογή των δημοτικών αρχών, σύμφωνα με το άρθρο 33, δεν απαιτείται σταυρός προτίμησης και αν σημειωθεί δεν συνεπάγεται ακυρότητα του ψηφοδελτίου.».

Άρθρο 26

Άκυρα ψηφοδέλτια - Αντικατάσταση του άρθρου 28 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 28 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 28

Άκυρα ψηφοδέλτια

1. Το ψηφοδέλτιο είναι άκυρο όταν:

α) έχει σημειωθεί σταυρός προτίμησης με χρώμα διαφορετικό από τα οριζόμενα στην παράγραφο 6 του άρθρου 27,

β) έχει σχήμα, διαστάσεις ή μορφή που διαφέρουν, κατά τρόπο εμφανή, από αυτά που ορίζει η υπουργική απόφαση της παραγράφου 2 του άρθρου 24,

γ) έχει τυπωθεί σε χαρτί ή με μελάνι που το χρώμα του διαφέρει, κατά τρόπο εμφανή, από αυτό που ορίζεται στο άρθρο 24,

δ) έχουν σημειωθεί σε οποιαδήποτε πλευρά του λέξεις, φράσεις, υπογραμμίσεις, στίγματα ή άλλα σημεία,

εφόσον κριθεί ότι τα παραπάνω αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα, που παραβιάζουν με τρόπο προφανή το απόρρητο της ψηφοφορίας.

2. Το ψηφοδέλτιο είναι επίσης αυτοδικαίως άκυρο και στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) Αν βρεθεί στο φάκελο με ένα ή περισσότερα άλλα έγκυρα ή άκυρα ψηφοδέλτια, του ίδιου ή διαφορετικού συνδυασμού ή με λευκά.

β) Αν βρεθεί μέσα σε φάκελο, που δεν είναι σύμφωνος με τις ρυθμίσεις του άρθρου 46 του Κ.Δ.Κ..

γ) Αν φέρει εγγραφές και διαγραφές, εκτός της περίπτωσης στην οποία κατά τις διατάξεις της εκλογικής νομοθεσίας (π.δ. 26/2012) και σύμφωνα με τις εκεί προβλεπόμενες προϋποθέσεις επιτρέπεται η χρήση λευκών ψηφοδελτίων λόγω μη επάρκειας των εντύπων.».

Άρθρο 27

Διατάξεις εκλογικής νομοθεσίας - Αντικατάσταση του άρθρου 29 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 29 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 29

Εφαρμογή των διατάξεων της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών

1. Οι διατάξεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών εφαρμόζονται αναλόγως και κατά τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών για όσα θέματα δεν υφίσταται ειδική πρόβλεψη στις ρυθμίσεις του παρόντος νόμου και του Κ.Δ.Κ..

2. Κατά την ψηφοφορία για τις δημοτικές εκλογές και για την εκλογή συμβούλων ή προέδρων κοινότητας, χρησιμοποιούνται διαφορετικές κάλπες, που φέρουν κατάλληλο διακριτικό γνώρισμα. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών καθορίζονται το διακριτικό γνώρισμα, το μέγεθος, το σχήμα της κάλπης που χρησιμοποιείται στις δημοτικές εκλογές και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα.».

Άρθρο 28

Εκλογικό σύστημα - Κατανομή εδρών δημοτικού συμβουλίου - Αντικατάσταση του άρθρου 32 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 32 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 32

Εκλογικό σύστημα - Κατανομή των εδρών του δημοτικού συμβουλίου

1. Το σύνολο των εδρών του δημοτικού συμβουλίου κατανέμεται στους συνδυασμούς που έλαβαν μέρος στις εκλογές, ανάλογα με τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν στον Α' γύρο.

2. Η αναλογική κατανομή των εδρών γίνεται ως εξής:

Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν, σε όλα τα εκλογικά τμήματα δήμου, αθροιστικά όλοι οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές διαιρείται με τον αριθμό των εδρών που αντιστοιχούν σε κάθε δημοτικό συμβούλιο και το πηλίκο αυξημένο κατά μία μονάδα, παραλειπομένου του κλάσματος, αποτελεί το εκλογικό μέτρο. Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται στη συνέχεια με το εκλογικό μέτρο και καθένας τους καταλαμβάνει τόσες έδρες όσο και το ακέραιο πηλίκο της διαίρεσης.

Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί που συμμετέχουν στην κατανομή με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς διάθεση, όσες απομένουν κατανέμονται ανά μία μεταξύ όλων των συνδυασμών, είτε έλαβαν έδρα κατά το προηγούμενο εδάφιο είτε όχι, ανάλογα με τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπά τους.

Αν οι συνδυασμοί αυτοί ή μερικοί από αυτούς έχουν ίσο αριθμό αχρησιμοποίητων υπολοίπων, διεξάγεται κλήρωση από το αρμόδιο δικαστήριο.

Αν μετά την κατανομή των εδρών με βάση τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα παραμένουν αδιάθετες έδρες, κατανέμονται ανά μία, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων του συνδυασμού.

Σε περίπτωση ίσου αριθμού έγκυρων ψηφοδελτίων δύο ή και περισσότερων συνδυασμών, διενεργείται μεταξύ τους κλήρωση από το αρμόδιο δικαστήριο.

3. Αν έχει ανακηρυχθεί ένας μόνο συνδυασμός υποψηφίων, ο δήμαρχος εκλέγεται από το μοναδικό συνδυασμό. Οι πρώτοι κατά σειρά σε σταυρούς προτίμησης, και εωσότου συμπληρωθεί ο αριθμός των εδρών του δημοτικού συμβουλίου, εκλέγονται τακτικοί και οι υπόλοιποι αναπληρωματικοί σύμβουλοι.».

Άρθρο 29

Επανάληψη ψηφοφορίας - Αντικατάσταση του άρθρου 33 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 33 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 33

Επανάληψη της ψηφοφορίας για την εκλογή δημοτικών αρχών

1. Αν κανένας συνδυασμός δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των έγκυρων ψηφοδελτίων, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή (Β' γύρος), ανάμεσα μόνο στους υποψηφίους δημάρχους των δύο συνδυασμών που έλαβαν τις περισσότερες ψήφους.

Επιτυχών θεωρείται ο υποψήφιος δήμαρχος και ο συνδυασμός του που συγκέντρωσε στην επαναληπτική ψηφοφορία την απόλυτη πλειοψηφία ολόκληρου του αριθμού των έγκυρων ψηφοδελτίων.

Αν στην επαναληπτική ψηφοφορία οι δύο συνδυασμοί ισοψηφήσουν, το αρμόδιο πρωτοδικείο διενεργεί κλήρωση για την ανάδειξη του επιτυχόντος συνδυασμού.

2. Σε περίπτωση ισοψηφίας στην πρώτη θέση κατά την αρχική ψηφοφορία (Α' γύρος) δύο ή περισσότερων συνδυασμών, στην επαναληπτική ψηφοφορία μετέχουν οι υποψήφιοι δήμαρχοι όλων των συνδυασμών που ισοψήφησαν στην πρώτη θέση. Η παράγραφος αυτή εφαρμόζεται και αν στην αρχική ψηφοφορία (Α' γύρος) μετείχαν μόνο δύο συνδυασμοί που ισοψήφησαν.

3. Σε περίπτωση ισοψηφίας στη δεύτερη θέση κατά την αρχική ψηφοφορία δύο ή περισσότερων συνδυασμών, στην επαναληπτική μετέχουν ο υποψήφιος δήμαρχος του πρώτου σε αριθμό έγκυρων ψηφοδελτίων συνδυασμού και οι υποψήφιοι δήμαρχοι των συνδυασμών που ισοψήφησαν στη δεύτερη θέση.

4. Στις περιπτώσεις των παραγράφων 2 και 3, επιτυχών θεωρείται ο υποψήφιος δήμαρχος και ο συνδυασμός του

που έλαβαν στην επαναληπτική ψηφοφορία τη σχετική πλειοψηφία.

Αν στην ψηφοφορία αυτή ισοψηφήσουν δύο υποψήφιοι δήμαρχοι, το αρμόδιο δικαστήριο διενεργεί κλήρωση για την ανάδειξη του επιτυχόντος δημάρχου και του συνδυασμού του.

5. Όλοι οι τακτικοί και αναπληρωματικοί σύμβουλοι εκλέγονται με βάση την πρώτη ψηφοφορία (Α' γύρος), σύμφωνα με τους σταυρούς προτίμησης που έλαβε καθένα από την ψηφοφορία αυτή, όπως ορίζεται στα επόμενα άρθρα.

6. Η επαναληπτική ψηφοφορία (Β' γύρος) γίνεται στα ίδια εκλογικά τμήματα, με τις ίδιες εφορευτικές επιτροπές, τους ίδιους δικαστικούς αντιπροσώπους και τους ίδιους εφόρους αντιπροσώπων.».

Άρθρο 30

Κατανομή εδρών δημοτικού συμβουλίου ανά εκλογική περιφέρεια - Αντικατάσταση του άρθρου 34 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 34 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 34

Κατανομή των εδρών του δημοτικού συμβουλίου ανά εκλογική περιφέρεια

Οι έδρες του δημοτικού συμβουλίου που δικαιούται να καταλάβει κάθε συνδυασμός, σύμφωνα με το άρθρο 32, στους δήμους που έχουν περισσότερες από μία εκλογικές περιφέρειες, κατανέμονται ανά εκλογική περιφέρεια ως εξής:

1. Η κατανομή ξεκινά από τις τυχόν μονοεδρικές εκλογικές περιφέρειες του δήμου. Η έδρα κάθε μονοεδρικής εκλογικής περιφέρειας αποδίδεται στον συνδυασμό που έλαβε τις περισσότερες έγκυρες ψήφους στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια, εφόσον αυτός δικαιούται να καταλάβει έδρα σύμφωνα με το άρθρο 32.

2. Αν, κατά τη διαδικασία της παραγράφου 1, κάποιος συνδυασμός λάβει περισσότερες έδρες από αυτές που δικαιούται σύμφωνα με το άρθρο 32, αυτές του αφαιρούνται ανά μία ξεκινώντας από τη μονοεδρική εκλογική περιφέρεια στις οποίες ο συνδυασμός έλαβε τις λιγότερες ψήφους.

3. Έδρες μονοεδρικών εκλογικών περιφερειών, οι οποίες μετά την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου παραμένουν αδιάθετες, απονέμονται στον δεύτερο σε εκλογική δύναμη συνδυασμό στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια. Αν κάποιος από τους συνδυασμούς λαμβάνει, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, περισσότερες έδρες από αυτές που δικαιούται σύμφωνα με το άρθρο 32, εφαρμόζεται η παράγραφος 2.

4. Η διαδικασία των παραγράφων 2 και 3 εφαρμόζεται, εφόσον απαιτηθεί, και με τους επόμενους κατά σειρά εκλογικής δύναμης στην οικεία εκλογική περιφέρεια συνδυασμούς, μέχρι να κατανεμηθούν όλες οι έδρες των μονοεδρικών περιφερειών.

5. Στη συνέχεια, υπολογίζεται το εκλογικό μέτρο για κάθε συνδυασμό, ως το πηλίκο των έγκυρων ψηφοδελτίων του συνδυασμού στο σύνολο του δήμου προς τις έδρες που δικαιούται να καταλάβει σύμφωνα με το αρ-

θρο 32. Το πηλίκo, μετά την παράλειψη του κλάσματος, προσαυξάνεται κατά μία μονάδα. Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων του κάθε συνδυασμού διαιρείται σε κάθε εκλογική περιφέρεια με το εκλογικό του μέτρο και ο συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες όσο είναι το ακέραιο πηλίκo της διαίρεσης. Αν σε κάθε εκλογική περιφέρεια υπάρχουν τόσες διαθέσιμες έδρες όσες δικαιούται ο συνδυασμός, τις καταλαμβάνει όλες και ο αριθμός τους αφαιρείται από τις διαθέσιμες της περιφέρειας. Αν δεν υπάρχει επαρκής αριθμός, στο συνδυασμό κατακυρώνονται μόνον οι διαθέσιμες έδρες.

6. Αν, μετά και τη διαδικασία της παραγράφου 5, κάποιος συνδυασμός έχει λάβει συνολικά περισσότερες έδρες από αυτές που δικαιούται σύμφωνα με το άρθρο 32, αυτές του αφαιρούνται ανά μία ξεκινώντας από την εκλογική περιφέρεια, εξαιρουμένων των μονοεδρικών, στην οποία ο συνδυασμός έλαβε τις λιγότερες ψήφους.

7. Αν, μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας των παραγράφων 1 έως και 6, υπάρχουν αδιάθετες έδρες και συνδυασμοί που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα σύμφωνα με το άρθρο 32, ξεκινώντας από τον μικρότερο σε εκλογική δύναμη στο σύνολο του δήμου συνδυασμό που δικαιούται να καταλάβει έδρα, διατίθενται οι διαθέσιμες έδρες ανά μία από κάθε εκλογική περιφέρεια, όπου αυτός διατηρεί το μεγαλύτερο, κατά φθίνουσα σειρά, αδιάθετο υπόλοιπο ψηφοδελτίων. Η διαδικασία της παρούσας παραγράφου επαναλαμβάνεται για όλους τους συνδυασμούς που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα, κατ' αύξουσα σειρά εκλογικής δύναμης.

8. Αν, με την ολοκλήρωση της διαδικασίας και της παραγράφου 7, υπάρχουν εκλογικές περιφέρειες με αδιάθετες έδρες και συνδυασμοί που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα σύμφωνα με το άρθρο 32, ξεκινώντας από την μεγαλύτερη σε αριθμό εδρών εκλογική περιφέρεια και επί όμοιων από εκείνη που έχει τις περισσότερες έγκυρες ψήφους και συνεχίζοντας με φθίνουσα σειρά, απονέμεται ανά μία αδιάθετη έδρα στο συνδυασμό που εξακολουθεί να δικαιούται έδρα και έχει λάβει τις περισσότερες έγκυρες ψήφους συνολικά. Η διαδικασία της παρούσας παραγράφου επαναλαμβάνεται όσες φορές χρειαστεί, μέχρι να εξαντληθούν οι διαθέσιμες έδρες ή οι συνδυασμοί που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα σύμφωνα με το άρθρο 32. Έδρες που μετά την εξάντληση των δικαιούμενων να καταλάβουν έδρα συνδυασμών παραμένουν αδιάθετες, δεν διατίθενται, αλλά παραμένουν κενές.

9. Οι έδρες που κατανέμονται σε κάθε στάδιο, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 έως και 8, αφαιρούνται από τις διαθέσιμες της εκλογικής περιφέρειας.».

Άρθρο 31

Παραίτηση ή θάνατος υποψηφίου δημάρχου σε περίπτωση επαναληπτικής ψηφοφορίας - Τροποποίηση του άρθρου 35 του ν. 3852/2010

1. Η παρ. 3 του άρθρου 35 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Αν εκείνος που έχει επιλεγεί ως υποψήφιος δήμαρχος είναι υποψήφιος σύμβουλος του συνδυασμού, τότε αφαιρείται από τη σειρά κατάταξης των υποψηφίων

συμβούλων του συνδυασμού βάσει των σταυρών που έλαβαν και εφαρμόζεται, εφόσον δεν εκλεγεί δήμαρχος, το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 38.».

2. Η παρ. 6 του άρθρου 35 του ν. 3852/2010 καταργείται.

Άρθρο 32

Κατάργηση του άρθρου 36 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 36 του ν. 3852/2010 καταργείται.

Άρθρο 33

Κατανομή εδρών συμβούλων κοινότητας - Αντικατάσταση του άρθρου 37 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 37 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 37

Κατανομή εδρών συμβούλων της κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων

1. Στις εκλογές των συμβουλίων κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, η κατανομή των εδρών γίνεται αναλογικά, μεταξύ όλων των συνδυασμών που συμμετείχαν στις εκλογές για το συμβούλιο της κοινότητας, με τον ακόλουθο τρόπο:

Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν στην κοινότητα όλοι μαζί οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές διαιρείται με τον αριθμό των εδρών του συμβουλίου κοινότητας. Το πηλίκo που προκύπτει αυξημένο κατά μία μονάδα, παραλειπομένου του κλάσματος, αποτελεί το εκλογικό μέτρο.

Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται στη συνέχεια με το εκλογικό μέτρο και κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες, όσο και το ακέραιο πηλίκo αυτής της διαίρεσης.

Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί που συμμετέχουν στην κατανομή με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς διάθεση έδρες, οι έδρες που απομένουν διανέμονται ανά μία μεταξύ όλων των συνδυασμών, είτε έλαβαν έδρα κατά το προηγούμενο εδάφιο είτε όχι, ανάλογα με τα αξιοσημείωτα υπόλοιπα που έχουν.

Αν οι συνδυασμοί αυτοί ή μερικοί από αυτούς έχουν ίσο αριθμό αξιοσημείωτων υπολοίπων, γίνεται κλήρωση.

Αν και μετά τη διανομή των εδρών με βάση τα αξιοσημείωτα υπόλοιπα παραμένουν αδιάθετες έδρες, αυτές κατανέμονται ανά μία, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε κάθε συνδυασμός. Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί με το εκλογικό μέτρο είναι περισσότερες από τις προς διάθεση έδρες, η πλεονάζουσα έδρα αφαιρείται από το συνδυασμό που έχει το μικρότερο σχετικός υπόλοιπο έγκυρων ψηφοδελτίων. Σε περίπτωση ίσου αριθμού έγκυρων ψηφοδελτίων δύο ή και περισσότερων συνδυασμών, ενεργείται μεταξύ αυτών κλήρωση από το αρμόδιο πρωτοδικείο.

2. Αν έχει ανακηρυχθεί ένας μόνο συνδυασμός για το συμβούλιο της κοινότητας, οι σύμβουλοι της κοινότητας εκλέγονται από το μοναδικό αυτό συνδυασμό. Οι

πρώτοι κατά σειρά σε σταυρούς προτίμησης, μέχρι να συμπληρωθεί ο αριθμός των εδρών του συμβουλίου της κοινότητας εκλέγονται τακτικοί σύμβουλοι και οι υπόλοιποι αναπληρωματικοί.

3. Αν υποψήφιοι του ίδιου συνδυασμού ισοψηφήσουν, το πρωτοδικείο ενεργεί κλήρωση.»

Άρθρο 34
Εκλογή προέδρου κοινότητας κάτω των τριακοσίων (300) κατοίκων

Στο ν. 3852/2010, μετά το άρθρο 37, προστίθεται άρθρο 37Α ως εξής:

«Άρθρο 37Α
Εκλογή προέδρου κοινότητας κάτω των τριακοσίων (300) κατοίκων

Στις κοινότητες έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, όπου η εκλογή του προέδρου του συμβουλίου διενεργείται με ενιαίο ψηφοδέλτιο κατά το άρθρο 18B, πρόεδρος της κοινότητας εκλέγεται εκείνος που θα συγκεντρώσει τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης. Οι υπόλοιποι, κατά τη σειρά των σταυρών που έλαβαν, λογίζονται ως αναπληρωματικοί. Σε περίπτωση ισοψηφίας, το πρωτοδικείο διενεργεί κλήρωση.»

Άρθρο 35

Το πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 38 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Τακτικοί δημοτικοί σύμβουλοι εκλέγονται, από τους υποψηφίους καθενός από τους συνδυασμούς του άρθρου 31, κατά σειρά, αυτοί που έλαβαν τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης, στην οικεία εκλογική περιφέρεια».

Άρθρο 36
Κατάργηση του άρθρου 39 του ν. 852/2010

Το άρθρο 39 του ν. 3852/2010 καταργείται.

Άρθρο 37
Τακτικοί και αναπληρωματικοί σύμβουλοι κοινότητας - Αντικατάσταση του άρθρου 40 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 40 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 40
Τακτικοί και αναπληρωματικοί σύμβουλοι κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων-ισοψηφία

1. Τακτικοί σύμβουλοι του συμβουλίου κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων εκλέγονται, από τους υποψηφίους καθενός από τους συνδυασμούς, κατά σειρά, αυτοί που έλαβαν τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης.

2. Οι λοιποί υποψήφιοι των συνδυασμών είναι αναπληρωματικοί των τακτικών συμβούλων του συμβουλίου της κοινότητας, με τη σειρά των σταυρών προτίμησης.

3. Αν οι υποψήφιοι του ίδιου συνδυασμού ισοψηφήσουν, το πρωτοδικείο διενεργεί κλήρωση.

4. Οι υποψήφιοι πρόεδροι του συμβουλίου κοινότητας των συνδυασμών που καταλαμβάνουν μία ή περισσό-

τερες έδρες στο συμβούλιο, λογίζονται ως οι πρώτοι σε σταυρούς σύμβουλοι των συνδυασμών τους.»

Άρθρο 38
Κατάργηση του άρθρου 41 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 41 του ν. 3852/2010 καταργείται.

Άρθρο 39
Επικύρωση εκλογής - Αντικατάσταση του άρθρου 44 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 44 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 44
Επικύρωση της εκλογής

1. Το πολυμελές πρωτοδικείο μετά από τη λήξη του πενηθμέρου της παραγράφου 2 του άρθρου 43 ανακηρύσσει με χωριστή πράξη:

α) τον επιτυχόντα και τους επιλαχόντες συνδυασμούς, τον δήμαρχο, τους τακτικούς και αναπληρωματικούς δημοτικούς συμβούλους κάθε συνδυασμού, τους τακτικούς και αναπληρωματικούς συμβούλους των κοινοτήτων κάθε συνδυασμού, τους προέδρους των κοινοτήτων έως τριακοσίων (300) κατοίκων με τους αναπληρωματικούς τους.

β) τους τακτικούς και αναπληρωματικούς συμβούλους της κάθε εκλογικής περιφέρειας κάθε συνδυασμού, και γ) τους τακτικούς συμβούλους κάθε συνδυασμού, σύμφωνα με τον αριθμό των σταυρών προτίμησης που έχουν λάβει στο σύνολο της εδαφικής περιφέρειας του δήμου.

Οι σύμβουλοι των κοινοτήτων κατατάσσονται με τη σειρά της εκλογής τους, σύμφωνα με τον αριθμό των σταυρών προτίμησης που έχουν λάβει και, αν δεν υπάρχουν σταυροί, με αλφαβητική σειρά. Σε περίπτωση ισοψηφίας διενεργείται κλήρωση.

2. Ο πρόεδρος του πρωτοδικείου εκθέτει τις αποφάσεις στο κατάστημα του δικαστηρίου επί τρεις (3) συνεχείς ημέρες και αποστέλλει αντίγραφο τους στον περιφερειάρχη και στο Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Αντίγραφο των αποφάσεων αποστέλλει ο αρμόδιος Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης σε κάθε δήμο που ανήκει στη χωρική αρμοδιότητα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.»

Άρθρο 40
Τροποποίηση του άρθρου 52 του ν. 3852/2010

Στην παρ. 1 του άρθρου 52 του ν. 3852/2010, οι λέξεις «οι σύμβουλοι του συμβουλίου της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας» αντικαθίστανται από τις λέξεις «οι σύμβουλοι κοινότητας» και οι λέξεις «οι τοπικοί εκπρόσωποι κοινοτήτων» αντικαθίστανται από τις λέξεις «οι πρόεδροι των κοινοτήτων».

Άρθρο 41
Παραίτηση αιρετών - Αντικατάσταση του άρθρου 54 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 54 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 54
Παραίτηση αιρετών

1. Η παραίτηση του δημάρχου υποβάλλεται εγγράφως στον Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και γί-

νεται οριστική την επομένη της κατάθεσης της σχετικής δήλωσης στο πρωτόκολλο.

2. Η παραίτηση των δημοτικών συμβούλων, των συμβούλων κοινοτήτων και των προέδρων κοινοτήτων υποβάλλεται εγγράφως στον οικείο δήμαρχο. Η παραίτηση γίνεται οριστική την επομένη της κατάθεσης της σχετικής δήλωσης στο πρωτόκολλο.

3. Σε κάθε άλλη περίπτωση, η παραίτηση των αιρετών των δήμων από τις θέσεις που κατέχουν, λόγω της ιδιότητάς τους, υποβάλλεται γραπτώς στα όργανα, τα οποία τους εξέλεξαν ή τους διόρισαν και γίνεται οριστική την επομένη της κατάθεσής της στο πρωτόκολλο της οικείας υπηρεσίας.

4. Η εκλογή ή ο ορισμός αντικαταστατών τους γίνεται για το υπόλοιπο χρονικό διάστημα της περιόδου, κατά την οποία οι παραιτηθέντες ασκούσαν καθήκοντα. Ειδικές διατάξεις που ρυθμίζουν διαφορετικά τον τρόπο υποβολής ή αποδοχής παραίτησης, καθώς και αντικατάστασης των παραιτουμένων εξακολουθούν να ισχύουν.»

Άρθρο 42

Αντικατάσταση - Αναπλήρωση μελών - Αντικατάσταση του άρθρου 55 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 55 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 55

Αντικατάσταση και αναπλήρωση μελών

1. Τις έδρες των δημοτικών συμβούλων και των συμβούλων των κοινοτήτων άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, που, για οποιονδήποτε λόγο, μένουν κενές, καταλαμβάνουν οι αναπληρωματικοί του ίδιου συνδυασμού της ίδιας εκλογικής περιφέρειας.

2. Τη θέση άμεσα εκλεγόμενου προέδρου κοινότητας έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, που, για οποιονδήποτε λόγο, μένει κενή, καταλαμβάνει, ο επόμενος, κατά σειρά σταυρών προτίμησης, υποψήφιος πρόεδρος της κοινότητας.

3. Ο δήμαρχος καλεί αμέσως τους αναπληρωματικούς, με τη σειρά της εκλογής τους, και αυτοί οφείλουν να παρουσιαστούν για ορκωμοσία μέσα σε πέντε (5) ημέρες αφότου τους επιδόθηκε η πρόσκληση. Η ορκωμοσία γίνεται ενώπιον του δημάρχου. Αν δεν εμφανισθούν στην προθεσμία αυτή, αποβάλλουν αυτοδικαίως την ιδιότητα του αναπληρωματικού.

4. Αν εξαντληθεί ο αριθμός των αναπληρωματικών:

α) δημοτικών συμβούλων του συνδυασμού αυτού, στην ίδια εκλογική περιφέρεια, ή

β) συμβούλων των κοινοτήτων του συνδυασμού αυτού στην ίδια κοινότητα, καλούνται, αντίστοιχα να καταλάβουν τις θέσεις που έμειναν κενές, για οποιονδήποτε λόγο,

αα) αναπληρωματικοί δημοτικοί σύμβουλοι από άλλους επιλαχόντες συνδυασμούς της ίδιας εκλογικής περιφέρειας, με τη σειρά της εκλογικής τους δύναμης και με τη σειρά που έχουν ανακηρυχθεί ή

ββ) αναπληρωματικοί σύμβουλοι κοινότητας από άλλους επιλαχόντες συνδυασμούς, με τη σειρά της εκλογικής τους δύναμης και με τη σειρά που έχουν ανακηρυχθεί στην ίδια κοινότητα.

5. Στην περίπτωση θέσης σε αργία μελών δημοτικών ή συμβουλίων κοινοτήτων, εάν ο αριθμός των μελών που απομένουν είναι μικρότερος από τον αριθμό των μελών που απαιτείται για την απαρτία, ο δήμαρχος, για τον μέχρι τη λήξη της αργίας χρόνο, καλεί αναπληρωματικούς συμβούλους της ίδιας εκλογικής περιφέρειας ή της ίδιας κοινότητας από το συνδυασμό στον οποίο ανήκουν αυτοί που έχουν τεθεί σε αργία με τη σειρά της εκλογής τους. Σε περίπτωση θέσης σε αργία προέδρων συμβουλίων κοινοτήτων, ο δήμαρχος για το μέχρι λήξης της αργίας χρόνο καλεί τους αναπληρωματικούς τους.

6. Αν μείνουν κενές έδρες δημοτικών συμβουλίων των συνδυασμών και δεν υπάρχουν αναπληρωματικοί κανενός συνδυασμού, ο Περιφερειάρχης προκηρύσσει, σε δύο (2) μήνες το αργότερο, την εκλογή τόσων συμβούλων όσες είναι οι κενές έδρες και ισάριθμων αναπληρωματικών.

7. Στην αναπληρωματική εκλογή εφαρμόζονται αναλόγως οι σχετικές διατάξεις του παρόντος νόμου που αφορούν την υποβολή υποψηφιότητας και την κατάρτιση συνδυασμών για τις δημοτικές εκλογές. Οι κενές θέσεις κατανέμονται ανάμεσα στους συνδυασμούς, αναλόγως με την εκλογική δύναμη του καθενός από αυτούς.

8. Στο τελευταίο, όμως, έτος της δημοτικής περιόδου γίνεται εκλογή, μόνον αν οι σύμβουλοι που έχουν απομείνει δεν αρκούν για την ύπαρξη απαρτίας.

9. Τα δημοτικά συμβούλια και τα συμβούλια κοινοτήτων λειτουργούν νόμιμα, έστω και με ελλιπή σύνθεση που δεν μπορεί πάντως να είναι κατώτερη από τον αριθμό των μελών που απαιτείται για την απαρτία, αν μέλη δημοτικού συμβουλίου ή συμβουλίου κοινότητας αποποιηθούν την εκλογή τους, παραιτηθούν, αποβιώσουν, εκπέσουν ή τεθούν σε αργία ή αν οι έδρες μείνουν κενές για οποιονδήποτε άλλο λόγο και μέχρι οι κενές θέσεις να συμπληρωθούν με αναπλήρωση ή με εκλογές ή με τη λήξη του χρόνου της αργίας.

10. Για τη λήψη αποφάσεων των δημοτικών συμβουλίων και συμβουλίων κοινότητας, η απαρτία και οι απαραίτητες πλειοψηφίες υπολογίζονται με βάση τον αριθμό των δημοτικών συμβούλων που έχουν ορκισθεί και εγκατασταθεί, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 52 και 9.

11. Όταν το δημοτικό συμβούλιο ή το συμβούλιο κοινότητας δεν μπορεί να λειτουργήσει νόμιμα, επειδή υπάρχει έλλειψη μελών του, αναστέλλονται κάθε είδους προθεσμίες, των οποίων η τήρηση εξαρτάται από απόφαση του συμβουλίου, μέχρι να καταστεί δυνατή η νόμιμη λειτουργία του.»

Άρθρο 43

Εκλογή εξαιτίας διάλυσης συμβουλίων - Αντικατάσταση του άρθρου 56 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 56 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 56

Εκλογή εξαιτίας διάλυσης συμβουλίων

1. Αν ένα δημοτικό συμβούλιο διαλυθεί σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 237, ο Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης προκηρύσσει εκλογές, ένα

(1) μήνα το αργότερο από τη διάλυση. Κατά την εκλογή αυτή εκλέγονται και αναπληρωματικοί.

2. Η διάλυση δημοτικού συμβουλίου σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, επιφέρει διάλυση και των οικείων συμβουλίων κοινότητας, καθώς και παύση των προέδρων των οικείων κοινοτήτων. Όταν προκηρυχθεί η εκλογή νέου δημοτικού συμβουλίου, τότε, κατά την εκλογή αυτή, εκλέγονται και τα μέλη των συμβουλίων των κοινοτήτων και οι πρόεδροι των κοινοτήτων έως τριακοσίων (300) κατοίκων.

3. Ο Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης αναλαμβάνει τα σχετικά με τη διεξαγωγή της εκλογής και δύναται να αναθέτει σε υψηλόβαθμο δημόσιο υπάλληλο τα καθήκοντα του δημάρχου που σχετίζονται με τη διεκπεραίωση των επειγουσών υπηρεσιακών υποθέσεων.

4. Η διαδικασία της παραγράφου 1 ακολουθείται και στην περίπτωση διάλυσης συμβουλίου κοινότητας. Στην περίπτωση αυτή, μέχρι τη νέα εκλογή, οι αρμοδιότητες του συμβουλίου ασκούνται από το δημοτικό συμβούλιο και οι αρμοδιότητες του προέδρου του συμβουλίου ασκούνται από τον δήμαρχο.».

ΤΜΗΜΑ Γ΄

Άρθρο 44

Τελικές - Μεταβατικές διατάξεις Κεφαλαίου Γ΄

1. Όπου στην κείμενη νομοθεσία αναφέρονται δημοτικές ή τοπικές κοινότητες ή πρόεδροι και σύμβουλοι δημοτικών ή τοπικών κοινοτήτων, νοούνται οι κοινότητες και οι σύμβουλοι κοινοτήτων του άρθρου 3 του παρόντος νόμου. Όπου αναφέρονται εκπρόσωποι τοπικής κοινότητας νοείται ο πρόεδρος της κοινότητας έως τριακοσίων (300) κατοίκων.

2. Οι διατάξεις του Κεφαλαίου Γ΄ ισχύουν από την πρώτη, μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος, δημοτική περίοδο.

3. Οι διατάξεις των άρθρων 6 έως και 39 του παρόντος νόμου ισχύουν και για τις εκλογές για την ανάδειξη δημοτικών αρχών της παρ. 4 του άρθρου 9 του ν. 3852/2010.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΑΡΧΕΣ - ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ - ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

ΤΜΗΜΑ Α΄ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Άρθρο 45

Τροποποίηση του άρθρου 113 του ν. 3852/2010

Η παρ. 2 του άρθρου 113 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Οι αντιπεριφερειάρχες είναι κατ' ελάχιστο ίσοι σε αριθμό με τις περιφερειακές ενότητες και ο μέγιστος αριθμός τους μπορεί να προσαυξάνεται έως έξι (6), με απόφαση του περιφερειάρχη που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Ειδικά στις περιφέρειες Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Θεσσαλίας και Ιονίων Νήσων ο ελάχιστος αριθμός των αντιπεριφερειάρχων είναι ίσος με τον αριθμό των νομών της οικείας περιφέρειας.».

ΤΜΗΜΑ Β΄

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ - ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Άρθρο 46

Διάρκεια περιφερειακής περιόδου - Αντικατάσταση του άρθρου 114 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 114 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 114

Διάρκεια περιφερειακής περιόδου

1. Ο περιφερειάρχης και οι περιφερειακοί σύμβουλοι εκλέγονται κάθε τέσσερα (4) έτη, με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία.

2. Η εκλογή στα ανωτέρω αξιώματα γίνεται τη δεύτερη Κυριακή του μηνός Οκτωβρίου, κάθε τέταρτο έτος.

3. Αν δεν έχει αναδειχθεί επιτυχών συνδυασμός, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 139 (Α΄ γύρος), η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή, στα ίδια εκλογικά τμήματα, με τις ίδιες εφορευτικές επιτροπές, τους ίδιους αντιπροσώπους της δικαστικής αρχής και τους ίδιους εφόρους αντιπροσώπων (Β΄ γύρος).

4. Με την επιφύλαξη ειδικότερων ρυθμίσεων, η προεκλογική περίοδος αρχίζει δύο (2) μήνες πριν την ημερομηνία των εκλογών.

5. Η εγκατάσταση των αρχών της παραγράφου 1 γίνεται την 1η Ιανουαρίου του επόμενου έτους από τη διεξαγωγή των εκλογών και η θητεία τους λήγει στις 31 Δεκεμβρίου του τέταρτου έτους.

6. Για την πρώτη εφαρμογή του παρόντος:

α) Ο πρώτος γύρος της εκλογικής διαδικασίας στα αξιώματα της παραγράφου 1 θα διεξαχθεί την Κυριακή κατά την οποία διενεργείται η ψηφοφορία για την εκλογή των αντιπροσώπων της Ελλάδας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο του έτους 2019 ταυτόχρονα με τις δημοτικές εκλογές σε ολόκληρη τη επικράτεια, στα ίδια εκλογικά τμήματα, με τις ίδιες εφορευτικές επιτροπές και τους ίδιους αντιπροσώπους της δικαστικής αρχής και εφόρους αντιπροσώπων. Η ψηφοφορία διενεργείται σε διαφορετικές κάλπες.

β) Σε περίπτωση που δεν έχει αναδειχθεί επιτυχών συνδυασμός, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 139, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή στα ίδια εκλογικά τμήματα, με τις ίδιες εφορευτικές επιτροπές, τους ίδιους αντιπροσώπους της δικαστικής αρχής και τους ίδιους εφόρους αντιπροσώπων. Με την επιφύλαξη ειδικότερων ρυθμίσεων, η προεκλογική περίοδος αρχίζει δύο (2) μήνες πριν την ημερομηνία των εκλογών.

γ) Η εγκατάσταση των νέων αρχών θα γίνει την 1η Σεπτεμβρίου 2019 και η θητεία τους λήγει την 31η Δεκεμβρίου 2023 και λογίζεται πλήρης για όλες τις συνέπειες.

δ) Η εκλογή προεδρείου συμβουλίων και επιτροπών διενεργείται κατά τους μήνες Σεπτέμβριο και Μάρτιο κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 165 του ν. 3852/2010.

Άρθρο 47

Κατάργηση του άρθρου 115 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 115 του ν. 3852/2010 καταργείται.

Άρθρο 48
Εκλογικό δικαίωμα - Αντικατάσταση
του άρθρου 116 του ν. 3852/2010

1. Το άρθρο 116 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 116
Εκλογικό δικαίωμα - Εκλογείς - Εκλόγιμοι

1. Δικαίωμα να εκλέγουν τις περιφερειακές αρχές έχουν όλοι οι δημότες εκλογείς των δήμων της οικείας περιφέρειας, καθώς και οι πολίτες των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους των δήμων αυτών. Οι διατάξεις του π.δ. 133/1997 (Α' 121) για τη συμμετοχή των πολιτών των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην εκλογή των δημοτικών αρχών, εφαρμόζονται αναλόγως, με την επιφύλαξη ειδικότερων ρυθμίσεων του παρόντος νόμου, και για την εκλογή των περιφερειακών αρχών.

2. Ως προς το όριο ηλικίας για την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος εφαρμόζονται οι διατάξεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών. Η πρώτη (1η) Ιανουαρίου κάθε έτους θεωρείται ημερομηνία γέννησης εκείνων που έχουν γεννηθεί κατά το έτος αυτό.

3. Περιφερειάρχης μπορεί να εκλεγεί δημότης δήμου της οικείας περιφέρειας, που έχει την ικανότητα του εκλέγειν και έχει συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας του, κατά την ημέρα των εκλογών.

4. Μέλος του περιφερειακού συμβουλίου μπορεί να εκλεγεί:

α) ο δημότης δήμου της οικείας περιφέρειας, που έχει την ικανότητα του εκλέγειν και έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του, κατά την ημέρα των εκλογών και

β) ο πολίτης κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του κατά την ημέρα των εκλογών και έχει την ικανότητα να εκλέγει, σύμφωνα και με τις ειδικότερες διατάξεις της σχετικής νομοθεσίας.

5. Οι περιπτώσεις στέρησης του εκλογικού δικαιώματος που προβλέπει η νομοθεσία για την εκλογή βουλευτών ισχύουν και για την εκλογή των περιφερειακών αρχών.

6. Ειδικά για την υποβολή υποψηφιότητας, επιτρέπεται η μεταδημότευση σε δήμο της οικείας περιφέρειας, χωρίς τη συνδρομή της προϋπόθεσης της διετούς κατοικίας, της παραγράφου 7 του άρθρου 15 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων. Το δικαίωμα αυτό μπορεί να ασκηθεί από την πρώτη (1η) Αυγούστου του έτους διενέργειας των εκλογών, μέχρι την προηγούμενη μέρα της κατάθεσης στο αρμόδιο δικαστήριο της δήλωσης κατάρτισης των συνδυασμών. Η απόφαση μεταδημότευσης εκδίδεται υποχρεωτικά μέσα στην ίδια προθεσμία και είναι αμέσως εκτελεστή. Η απόφαση μεταδημότευσης παύει να ισχύει μετά την παρέλευση τριών (3) μηνών από την ανακήρυξη των συνδυασμών, εφόσον αυτός που μεταδημότευσε δεν ανακηρυχθεί υποψήφιος.

7. Η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος είναι υποχρεωτική. Κατ' εξαίρεση η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος δεν είναι υποχρεωτική για τους κατοίκους

του εξωτερικού, για όσους έχουν υπερβεί το 70ό έτος της ηλικίας τους, καθώς και για όσους βρίσκονται την ημέρα της ψηφοφορίας σε απόσταση μεγαλύτερη από 200 χιλιόμετρα από το εκλογικό τμήμα όπου ψηφίζουν.

8. Στους δικαστικούς λειτουργούς και υπαλλήλους, στους δημόσιους πολιτικούς υπαλλήλους, στους στρατιωτικούς που υπηρετούν με οποιαδήποτε ιδιότητα στις ένοπλες δυνάμεις ή στην ελληνική αστυνομία ή στο λιμενικό σώμα ή στο πυροσβεστικό σώμα, καθώς και τους υπαλλήλους οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, τραπεζών, δημοσίων οργανισμών και επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας, οι οποίοι την ημέρα της ψηφοφορίας δεν διαμένουν στο δήμο όπου ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα, χορηγείται, εφόσον δεν παρεμποδίζεται η ομαλή λειτουργία των υπηρεσιών, ειδική άδεια για να μεταβούν στο δήμο όπου δικαιούνται να ψηφίσουν. Τα ανωτέρω εφαρμόζονται αναλόγως και για το προσωπικό των επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, ύστερα από σχετική απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.»

2. Ειδικά για τις εκλογές του 2019 η προθεσμία της παρ. 6 του άρθρου 116 του ν. 3852/2010 ορίζεται στην πρώτη (1η) Απριλίου.

Άρθρο 49
Εκλογικοί κατάλογοι

Στο ν. 3852/2010, μετά το άρθρο 116, προστίθεται άρθρο 116Α ως εξής:

«Άρθρο 116Α
Εκλογικοί κατάλογοι

Οι εκλογικοί κατάλογοι που ισχύουν για τις βουλευτικές εκλογές ισχύουν και για τις εκλογές των περιφερειακών αρχών. Ισχύουν επίσης, οι ειδικοί εκλογικοί κατάλογοι των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναλόγως προς τις διατάξεις του π.δ. 133/1997, όπως ισχύουν.»

Άρθρο 50
Κωλύματα εκλογιμότητας και ασυμβίβαστα -
Αντικατάσταση του άρθρου 117
του ν. 3852/2010

Το άρθρο 117 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 117
Κωλύματα εκλογιμότητας και ασυμβίβαστα

1. Δεν μπορούν να εκλεγούν ή να είναι περιφερειάρχες ή περιφερειακοί σύμβουλοι:

α) Δικαστικοί λειτουργοί, αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας και θρησκευτικοί λειτουργοί των γνωστών θρησκειών, καθώς και μέλη Ανεξαρτήτων Αρχών. Κατ' εξαίρεση, δικαστικοί λειτουργοί και αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας, εφόσον δεν υπηρέτησαν εντός των ορίων της περιφέρειας στην οποία επιθυμούν να θέσουν υποψηφιότητα κατά τους τελευταίους είκοσι τέσσερις (24) μήνες πριν από τη διεξαγωγή των αυτοδιοικητικών εκλογών, μπορούν να είναι υποψήφιοι υπό την προϋπόθεση να παραιτηθούν από τη θέση τους σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 30 του π.δ. 26/2012, πριν

την ανακήρυξη των υποψηφίων. Ειδικές διατάξεις που απαγορεύουν την υποβολή ή την αποδοχή της παραίτησης των προσώπων αυτών ή που περιορίζουν το δικαίωμά τους να παραιτηθούν ή την αρμοδιότητα της αρχής να αποδεχθεί την παραίτησή τους εξακολουθούν να ισχύουν.

β) Ο Δημοτικός και Περιφερειακός Διαμεσολαβητής, εφόσον η χωρική του αρμοδιότητα αφορά ή καταλαμβάνει την περιφέρεια για την οποία θέτει υποψηφιότητα, για τέσσερα (4) έτη από τη λήξη της θητείας του με οποιονδήποτε τρόπο.

γ) Ο Επόπτης Ο.Τ.Α., στο σύνολο των περιφερειών στις οποίες εκτείνεται η αρμοδιότητά του, για τέσσερα (4) έτη από τη λήξη της θητείας του με οποιονδήποτε τρόπο.

δ) Διοικητές, υποδιοικητές, πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, των κρατικών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, των δημοσίων επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, καθώς και των πάσης φύσεως νομικών προσώπων της περιφέρειας, οι οποίοι δεν είναι αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης ή δεν έχουν εκλεγεί στα ανωτέρω αξιώματα, στις περιφέρειες στα διοικητικά όρια των οποίων εκτεινόταν η αρμοδιότητά τους, μέσα στο δεκαοκτάμηνο πριν από τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών.

ε) Υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου των δημοσίων υπηρεσιών, των δήμων, των περιφερειών και των νομικών προσώπων που είναι ενταγμένα στο Μητρώο Φορέων της Γενικής Κυβέρνησης του δημοσίου τομέα, όπως αυτό ισχύει δώδεκα μήνες πριν τη διενέργεια των εκλογών, οι οποίοι άσκησαν καθήκοντα προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου Διεύθυνσης ή ανώτερου, μέσα στο δωδεκάμηνο πριν από τη διενέργεια των αυτοδιοικητικών εκλογών, στις περιφέρειες στη χωρική περιφέρεια των οποίων εκτεινόταν η αρμοδιότητα των ανωτέρω οργανικών μονάδων. Στη ρύθμιση του προηγούμενου εδαφίου δεν υπάγονται οι διευθυντές σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και οι διευθυντές τμημάτων, μονάδων, κλινικών και εργαστηρίων ιατρικής υπηρεσίας του Ε.Σ.Υ., ενώ εμπíπτουν οι Περιφερειακοί Διευθυντές Εκπαίδευσης και οι Προϊστάμενοι Διευθύνσεων Εκπαίδευσης, καθώς και οι Διευθυντές Ιατροί που προϊστάμενοι της Ιατρικής Υπηρεσίας και των Κέντρων Υγείας, καθώς και ο υπεύθυνος συντονιστής επιστημονικής λειτουργίας Κέντρου Υγείας.

στ) Όποιοι συνδέονται με την οικεία περιφέρεια, τα νομικά της πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτή συμμετέχει, με σύμβαση προμήθειας, εκτέλεσης έργου, παροχής υπηρεσιών, παραχώρησης δικαιώματος εκμετάλλευσης έργου ή υπηρεσίας με αντικείμενο αξίας πάνω από πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ ετησίως. Δεν αποτελεί κώλυμα ή ασυμβίβαστο η ιδιότητα του μέλους της διοίκησης ή του υπαλλήλου δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών κοινής ωφέλειας, που συνδέονται με την οικεία περιφέρεια, τα νομικά της πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτή συμμετέχει, με σύμβαση

που είναι σχετική με το αντικείμενο της δραστηριότητάς τους. Δεν αποτελεί ασυμβίβαστο η σύναψη σύμβασης αγοράς, εκποίησης ή εκμίσθωσης ακινήτων της περιφέρειας, εφόσον η σχετική σύμβαση έχει συναφθεί ύστερα από πλειοδοτική δημοπρασία.

ζ) Γενικοί διευθυντές, διευθύνοντες σύμβουλοι, πρόεδροι και μέλη διοικητικών συμβουλίων, διαχειριστές, μέτοχοι και εταίροι κεφαλαιουχικών εταιρειών, που έχουν συμβληθεί με την οικεία περιφέρεια, τα νομικά της πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτή συμμετέχει, εφόσον το ποσοστό συμμετοχής τους στις εταιρείες υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) του συνολικού κεφαλαίου της εταιρείας, καθώς και εταίροι προσωπικών εταιρειών και κοινοπρακτούντα πρόσωπα, που έχουν συμβληθεί με την οικεία περιφέρεια, τα νομικά της πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτή συμμετέχει, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της περίπτωσης στ'. Αν η οικεία περιφέρεια συμμετέχει με οποιονδήποτε τρόπο στην επιχείρηση με την οποία συμβάλλεται η ίδια, τα νομικά της πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία μετέχει, δεν υπάρχει ασυμβίβαστο για τους αιρετούς της περιφέρειας που μετέχουν στη διοίκηση της επιχείρησης αυτής.

2. Επιπλέον των οριζόμενων στην προηγούμενη παράγραφο, δεν μπορούν να εκλεγούν ή να είναι περιφερειάρχες ή περιφερειακοί σύμβουλοι:

α) Εκτελεστικοί γραμματείς περιφερειών και δικηγόροι με έμμισθη εντολή των περιφερειών, στις περιφέρειες στις οποίες υπηρέτησαν κατά την προηγούμενη των εκλογών αυτοδιοικητική περίοδο.

β) Με την επιφύλαξη της περίπτωσης ε' της παραγράφου 1, υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου στην ίδια περιφέρεια και τα πάσης φύσεως νομικά πρόσωπα τα οποία έχει συστήσει ή στα οποία μετέχει η περιφέρεια. Το κώλυμα αίρεται εφόσον οι υπάλληλοι αυτοί παραιτηθούν από τη θέση τους, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 30 του π.δ. 26/2012, πριν την ανακήρυξη των υποψηφίων. Στην περίπτωση αυτή, οι υπάλληλοι μπορούν να επανέλθουν στην υπηρεσία, κατά τις διατάξεις του άρθρου 32 του ν. 4257/2014.

3. Κώλυμα εκλογιμότητας συντρέχει για όσους έχουν εκπέσει από οποιοδήποτε αιρετό αξίωμά τους, ύστερα από αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση, σύμφωνα με το εδάφιο γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 236, καθώς και για όσους έχουν εκπέσει από το αιρετό αξίωμά τους, ύστερα από πειθαρχικό παράπτωμα, σύμφωνα με το άρθρο 173.

Τα κωλύματα της παρούσας παραγράφου ισχύουν για την επόμενη της έκπτωσης αυτοδιοικητική περίοδο.

4. Περιφερειάρχες ή περιφερειακοί σύμβουλοι που αποδέχονται οποιοδήποτε από τα καθήκοντα ή τα έργα που συνιστούν ασυμβίβαστο ή δεν εξόφλησαν την οφειλή τους σύμφωνα με το άρθρο 118 ή αποκτούν δημοτικότητα σε δήμο εκτός των ορίων της οικείας περιφέρειας, εκπίπτουν από το αξίωμά τους. Το κατά τόπον αρμόδιο Διοικητικό Εφετείο με απόφαση του διαπιστώνει την ύπαρξη του ασυμβίβαστου και την έκπτωση από το αξίωμα, εφόσον υποβληθεί σχετική ένσταση από

τα αναφερόμενα στο άρθρο 147, πρόσωπα. Κατά της απόφασης με την οποία διαπιστώνεται το ασυμβίβαστο χωρεί αίτηση αναίρεσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 152.

5. Για την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, το κώλυμα που προβλέπεται στην περίπτωση α' της παραγράφου 1 για τα μέλη των Ανεξάρτητων Αρχών, καθώς και στην περίπτωση α' της παραγράφου 2 παύει να υπάρχει, αν τα πρόσωπα στα οποία συντρέχει αυτό παραιτηθούν από τη θέση τους, πριν από την ημέρα της ανακήρυξης των υποψηφίων.

6. Όσοι ασκούν καθήκοντα Περιφερειακού Συμπαραστάτη του Πολίτη και της Επιχείρησης μπορούν να είναι υποψήφιοι περιφερειάρχες ή περιφερειακοί σύμβουλοι, στις περιφέρειες όπου υπηρετούν, στις αυτοδιοικητικές εκλογές της παραγράφου 6 του άρθρου 114 εφόσον παραιτηθούν από τη θέση τους πριν από την ημέρα ανακήρυξης των υποψηφίων.».

Άρθρο 51

Υποψηφιότητες - Συνδυασμοί - Αντικατάσταση του άρθρου 120 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 120 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 120

Υποψηφιότητες - κατάρτιση συνδυασμών στις περιφερειακές εκλογές

1. Η εκλογή του περιφερειάρχη και των περιφερειακών συμβούλων γίνεται κατά συνδυασμούς. Υποψηφιότητες εκτός συνδυασμών αποκλείονται.

2. Κάθε συνδυασμός περιλαμβάνει:

α) Έναν υποψήφιο περιφερειάρχη.

β) Υποψήφιους περιφερειακούς συμβούλους ανά εκλογική περιφέρεια σύμφωνα με τις παραγράφους 3 έως και 9.

3. Κανείς δεν επιτρέπεται να συμμετέχει σε περισσότερους συνδυασμούς.

4. Υποψηφιότητα από το ίδιο πρόσωπο για την εκλογή του και ως περιφερειάρχη και ως μέλους περιφερειακού συμβουλίου δεν επιτρέπεται.

5. Ο συνδυασμός καταρτίζεται με γραπτή δήλωση που υπογράφει ο επικεφαλής του.

Στη δήλωση του συνδυασμού αναγράφονται κατά σειρά:

α) Το όνομα και, αν υπάρχει, το έμβλημα του συνδυασμού.

β) Το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο του υποψήφιου περιφερειάρχη, με την αντίστοιχη ένδειξη, η οποία τίθεται είτε δίπλα είτε κάτω από το όνομα του υποψήφιου περιφερειάρχη. Εάν δεν αναγραφεί ένδειξη, ο πρώτος υποψήφιος του συνδυασμού θεωρείται υποψήφιος περιφερειάρχης.

γ) Ακολουθεί η ονομασία της εκλογικής περιφέρειας και αναγράφεται με αλφαβητική σειρά το επώνυμο, το όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων περιφερειακών συμβούλων αυτής. Για τον τρόπο αναγραφής των ονοματεπωνυμικών στοιχείων των υποψηφίων εφαρμόζεται η παράγραφος 6 του άρθρου 18. Οι εκλογικές περι-

φέρειες αναγράφονται επίσης με την αλφαβητική σειρά της ονομασίας τους. Ο αριθμός των υποψηφίων περιφερειακών συμβούλων πρέπει να είναι ίσος, τουλάχιστον, με τον αριθμό των εδρών κάθε εκλογικής περιφέρειας με δυνατότητα προσαύξησης έως και τριάντα τοις εκατό (30%). Τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω. Στις εκλογικές περιφέρειες που εκλέγονται λιγότεροι από πέντε (5) σύμβουλοι ο αριθμός των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων μπορεί να προσαυξηθεί έως ακόμη έναν (1). Ο αριθμός των υποψηφίων περιφερειακών συμβούλων από κάθε φύλο ανέρχεται σε ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%), τουλάχιστον, του συνολικού αριθμού των υποψηφίων του οικείου συνδυασμού.

6. Στη δήλωση επισυνάπτονται για κάθε υποψήφιο του συνδυασμού:

α) Πιστοποιητικό εγγραφής στο δημοτολόγιο δήμου της περιφέρειας.

β) Υπεύθυνη δήλωση του υποψήφιου ότι αποδέχεται την υποψηφιότητα για το συγκεκριμένο αξίωμα και στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια και ότι δεν έχει στερηθεί τα πολιτικά του δικαιώματα ή ότι έληξε η πρόσκαιρη αποστέρηση των δικαιωμάτων αυτών ή θα έχει λήξει την ημέρα της εκλογής, καθώς και ότι δεν συντρέχουν τα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 117. Στην υπεύθυνη δήλωση δεν απαιτείται η θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του δηλούντος.

γ) Αποδεικτικό είσπραξης Δ.Ο.Υ., ή παράβολο από το οποίο προκύπτει ότι ο υποψήφιος περιφερειάρχης και κάθε υποψήφιος περιφερειακός σύμβουλος, έχει καταθέσει υπέρ του δημοσίου, αντίστοιχα, το ποσό των διακοσίων (200) και πενήντα (50) ευρώ αντίστοιχα. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών μπορεί να αναπροσαρμολογούνται τα ποσά αυτά.

7. Η δήλωση του συνδυασμού επιδίδεται από τον υποψήφιο περιφερειάρχη ή με δικαστικό επιμελητή, ύστερα από παραγγελία του υποψήφιου περιφερειάρχη, στον πρόεδρο του πολυμελούς πρωτοδικείου το αργότερο είκοσι (20) ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας.

Έως τη λήξη της παραπάνω προθεσμίας, επιτρέπεται μόνο να συμπληρωθεί ο συνδυασμός έως τον επιτρεπόμενο αριθμό των υποψηφίων συμβούλων με συμπληρωματική δήλωση του υποψήφιου περιφερειάρχη. Μετά τη λήξη της ανωτέρω προθεσμίας καμιά μεταβολή της δήλωσης δεν επιτρέπεται, εκτός από την αντικατάσταση προσώπων που παραιτήθηκαν ή απεβίωσαν, σύμφωνα με το άρθρο 123. Στις ανωτέρω δηλώσεις επισυνάπτονται τα στοιχεία που προβλέπει η παράγραφος 5.

8. Το πολυμελές πρωτοδικείο της έδρας της περιφέρειας και το Πρωτοδικείο Αθηνών στην Περιφέρεια Αττικής είναι αρμόδια και για τις ενέργειες που ορίζονται στα άρθρα 122, 123, 138, 141, 142, 143, 144, 145 και 146.

9. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι παράγραφοι 6 έως και 9 του άρθρου 18.».

Άρθρο 52

Κατάρτιση του άρθρου 121 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 121 του ν. 3852/2010 καταργείται.

Άρθρο 53
Περιεχόμενο ψηφοδελτίων στις περιφερειακές εκλογές - Αντικατάσταση του άρθρου 129 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 129 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 129
 Περιεχόμενο των ψηφοδελτίων
 για τις περιφερειακές εκλογές

1. Σε κάθε εκλογική περιφέρεια ο συνδυασμός εκτυπώνει ιδιαίτερο ψηφοδέλτιο, στο επάνω μέρος του οποίου σημειώνεται το όνομα και, εφόσον υπάρχει, το έμβλημα του συνδυασμού και ακολουθεί το επώνυμο, το όνομα και το πατρώνυμο του υποψήφιου περιφερειάρχη με την αντίστοιχη ένδειξη, η οποία τίθεται είτε δίπλα είτε κάτω από το όνομα του υποψηφίου και:

α. στο πρώτο μέρος του ψηφοδελτίου τίθενται με αλφαβητική σειρά οι υποψήφιοι περιφερειακοί σύμβουλοι της αντίστοιχης εκλογικής περιφέρειας,

β. στο δεύτερο μέρος του ψηφοδελτίου, ακολουθούν με αλφαβητική σειρά οι υποψήφιοι περιφερειακοί σύμβουλοι των υπολοίπων εκλογικών περιφερειών, με σημείωση, παραπλεύρως και μέσα σε παρένθεση, της εκλογικής περιφέρειας στην οποία είναι υποψήφιοι.

2. Σε όσες περιπτώσεις επαναληφθεί η ψηφοφορία για την εκλογή των περιφερειακών αρχών, σύμφωνα με το άρθρο 139, χρησιμοποιούνται τα ίδια ψηφοδέλτια.».

Άρθρο 54
Σταυροί προτίμησης

Στο ν. 3852/2010 προστίθεται άρθρο 129Α ως εξής:

«Άρθρο 129Α
 Σταυροί προτίμησης για την εκλογή
 περιφερειακών αρχών

1. Η προτίμηση του εκλογέα εκφράζεται με σταυρό, που σημειώνεται με στυλογράφο μαύρης ή κυανής απόχρωσης δίπλα στο ονοματεπώνυμο κάθε υποψηφίου.

2. Σταυρός προτίμησης που σημειώνεται με διαφορετικό τρόπο, θεωρείται ότι δεν είναι σημειωμένος και η εγκυρότητα του ψηφοδελτίου ερευνάται, σύμφωνα με το άρθρο 130.

3. Ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ:

α) ενός (1) υποψηφίου σε εκλογικές περιφέρειες που εκλέγουν έως τρεις (3) περιφερειακούς συμβούλους,

β) ενός (1) ή δύο (2) υποψηφίων σε εκλογικές περιφέρειες που εκλέγουν από τέσσερις (4) έως επτά (7) περιφερειακούς συμβούλους,

γ) ενός (1) ή δύο (2) ή τριών (3) υποψηφίων σε εκλογικές περιφέρειες που εκλέγουν από οκτώ (8) έως και δώδεκα (12) περιφερειακούς συμβούλους και

δ) ενός (1) ή δύο (2) ή τριών (3) ή τεσσάρων (4) υποψηφίων σε εκλογικές περιφέρειες που εκλέγουν περισσότερους από δώδεκα (12) περιφερειακούς συμβούλους.

4. Ψηφοδέλτιο συνδυασμού με περισσότερους σταυρούς προτίμησης από τους ανωτέρω κατά περίπτωση οριζόμενους είναι έγκυρο, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη κανένας σταυρός προτίμησης.

5. Για τον υποψήφιο περιφερειάρχη δεν χρειάζεται σταυρός προτίμησης. Αν σημειωθεί, δεν συνεπάγεται ακυρότητα του ψηφοδελτίου.

6. Σε όσες περιπτώσεις επαναληφθεί η ψηφοφορία για την εκλογή των περιφερειακών αρχών, σύμφωνα με το άρθρο 139, δεν απαιτείται σταυρός προτίμησης και, αν σημειωθεί, δεν συνεπάγεται ακυρότητα του ψηφοδελτίου.».

Άρθρο 55
Άκυρα ψηφοδέλτια - Αντικατάσταση του άρθρου 130 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 130 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 130
 Άκυρα ψηφοδέλτια

1. Το ψηφοδέλτιο είναι άκυρο αν:

α) έχει σημειωθεί σταυρός προτίμησης με χρώμα διαφορετικό από εκείνα που ορίζονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 129Α,

β) έχει σχήμα, διαστάσεις ή μορφή που διαφέρουν, κατά τρόπο εμφανή, από αυτά που ορίζει η παράγραφος 2 του άρθρου 127 και η υπουργική απόφαση που προβλέπεται στην ίδια παράγραφο,

γ) έχει τυπωθεί σε χαρτί ή με μελάνι που το χρώμα του διαφέρει, κατά τρόπο εμφανή, από αυτό που ορίζεται στις παραγράφους 1 και 3 του άρθρου 127,

δ) έχουν σημειωθεί σε οποιαδήποτε πλευρά του λέξις, φράσεις, υπογραμμίσεις, στίγματα ή άλλα σημεία, εφόσον κριθεί ότι τα παραπάνω αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα, που παραβιάζουν με τρόπο προφανή το απόρρητο της ψηφοφορίας.

2. Το ψηφοδέλτιο είναι επίσης αυτοδικαίως άκυρο και στις εξής περιπτώσεις:

α) Αν βρεθεί στο φάκελο με ένα ή περισσότερα άλλα έγκυρα ή άκυρα ψηφοδέλτια, του ίδιου ή διαφορετικού συνδυασμού ή με λευκά.

β) Αν βρεθεί μέσα σε φάκελο, που δεν είναι σύμφωνος με τις ρυθμίσεις του άρθρου 131.

γ) Αν φέρει εγγραφές και διαγραφές, εκτός της περίπτωσης στην οποία κατά τις διατάξεις της εκλογικής νομοθεσίας (π.δ. 26/2012) και σύμφωνα με τις εκεί προβλεπόμενες προϋποθέσεις επιτρέπεται η χρήση λευκών ψηφοδελτίων λόγω μη επάρκειας των εντύπων.».

Άρθρο 56
Εκλογικό σύστημα - Κατανομή εδρών περιφερειακού συμβουλίου - Αντικατάσταση του άρθρου 138 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 138 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 138
 Εκλογικό σύστημα - Κατανομή των εδρών του περιφερειακού συμβουλίου

1. Το σύνολο των εδρών του περιφερειακού συμβουλίου κατανέμονται στους συνδυασμούς που μετείχαν στις εκλογές, ανάλογα με τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν.

2. Η αναλογική κατανομή των εδρών γίνεται ως εξής:

Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν στο σύνολο της περιφέρειας όλοι μαζί οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές διαιρείται με τον αριθμό των εδρών που αντιστοιχούν σε κάθε περιφερειακό συμβούλιο και το πηλίκο αυξημένο κατά μία μονάδα, παραλειπομένου του κλάσματος, αποτελεί το εκλογικό μέτρο. Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται στη συνέχεια με το εκλογικό μέτρο και καθένας τους καταλαμβάνει τόσες έδρες όσο και το ακέραιο πηλίκο της διαίρεσης.

Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί που συμμετέχουν στην κατανομή με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς διάθεση, όσες απομένουν κατανέμονται ανά μία μεταξύ όλων των συνδυασμών, ανεξαρτήτως εάν έλαβαν ή όχι έδρα κατά τη διαδικασία των προηγούμενων εδαφίων, ανάλογα με τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπά τους.

Αν οι συνδυασμοί αυτοί ή μερικοί από αυτούς έχουν ίσο αριθμό αχρησιμοποίητων υπολοίπων, γίνεται κλήρωση.

Αν μετά την κατανομή των εδρών με βάση τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα παραμένουν αδιάθετες έδρες, αυτές κατανέμονται ανά μία, σε όλους τους συνδυασμούς, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων του συνδυασμού.

Σε περίπτωση ίσου αριθμού έγκυρων ψηφοδελτίων δύο ή και περισσότερων συνδυασμών, ενεργείται μεταξύ τους κλήρωση από το αρμόδιο δικαστήριο.

3. Αν έχει ανακηρυχθεί ένας μόνο συνδυασμός υποψηφίων, ο περιφερειάρχης εκλέγεται από το μοναδικό συνδυασμό. Οι πρώτοι κατά σειρά σε σταυρούς προτίμησης, και εωσότου συμπληρωθεί ο αριθμός των εδρών του περιφερειακού συμβουλίου, εκλέγονται τακτικοί και οι υπόλοιποι αναπληρωματικοί σύμβουλοι.».

Άρθρο 57

Επανάληψη της ψηφοφορίας - Αντικατάσταση του άρθρου 139 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 139 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 139

Επανάληψη της ψηφοφορίας

1. Αν κανένας συνδυασμός δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των έγκυρων ψηφοδελτίων, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή (Β' γύρος) ανάμεσα μόνο στους υποψήφιους περιφερειάρχες των δύο συνδυασμών που έλαβαν τις περισσότερες ψήφους.

Επιτυχών θεωρείται ο υποψήφιος περιφερειάρχης και ο συνδυασμός του που συγκέντρωσε στην επαναληπτική ψηφοφορία (Β' γύρο) την απόλυτη πλειοψηφία ολόκληρου του αριθμού των έγκυρων ψηφοδελτίων.

Αν στην επαναληπτική ψηφοφορία (Β' γύρο) οι δύο συνδυασμοί ισοψηφήσουν, το οικείο πρωτοδικείο ενεργεί κλήρωση για την ανάδειξη του επιτυχόντος συνδυασμού.

2. Σε περίπτωση ισοψηφίας στην πρώτη θέση κατά την πρώτη ψηφοφορία (Α' γύρο), δύο ή περισσότε-

ρων συνδυασμών, στην επαναληπτική ψηφοφορία (Β' γύρο) μετέχουν μόνο οι υποψήφιοι περιφερειάρχες όλων των συνδυασμών που ισοψήφισαν στην πρώτη θέση. Η παράγραφος αυτή εφαρμόζεται και αν στην αρχική ψηφοφορία (Α' γύρος) μετείχαν μόνο δύο συνδυασμοί που ισοψήφισαν.

3. Σε περίπτωση ισοψηφίας στη δεύτερη θέση, κατά την αρχική ψηφοφορία (Α' γύρο) δύο ή περισσότερων συνδυασμών, στην επαναληπτική μετέχουν ο υποψήφιος περιφερειάρχης του πρώτου σε αριθμό έγκυρων ψηφοδελτίων συνδυασμού και οι υποψήφιοι περιφερειάρχες των συνδυασμών που ισοψήφισαν στη δεύτερη θέση.

4. Στις περιπτώσεις των παραγράφων 2 και 3, επιτυχών θεωρείται ο υποψήφιος περιφερειάρχης και ο συνδυασμός του που έλαβε στην επαναληπτική ψηφοφορία τη σχετική πλειοψηφία.

Αν στην ψηφοφορία αυτή (Β' γύρο) ισοψηφήσουν δύο ή περισσότεροι υποψήφιοι περιφερειάρχες στην πρώτη θέση, το Πρωτοδικείο διενεργεί κλήρωση για την ανάδειξη του επιτυχόντος περιφερειάρχη και του συνδυασμού του.

5. Οι τακτικοί και αναπληρωματικοί σύμβουλοι εκλέγονται με βάση την πρώτη ψηφοφορία (Α' γύρο) σύμφωνα με τους σταυρούς προτίμησης που έλαβε καθένας στην ψηφοφορία αυτή.

6. Η επαναληπτική ψηφοφορία (Β' γύρος) γίνεται στα ίδια εκλογικά τμήματα, με τις ίδιες εφορευτικές επιτροπές, τους ίδιους δικαστικούς αντιπροσώπους και τους ίδιους εφόρους αντιπροσώπων.».

Άρθρο 58

Κατανομή εδρών ανά εκλογική περιφέρεια - Αντικατάσταση του άρθρου 140 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 140 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 140

Κατανομή των εδρών του περιφερειακού συμβουλίου ανά εκλογική περιφέρεια

Οι έδρες του περιφερειακού συμβουλίου που δικαιούται να καταλάβει κάθε συνδυασμός, σύμφωνα με το άρθρο 138, κατανέμονται ανά εκλογική περιφέρεια ως εξής:

1. Η κατανομή ξεκινά από τις τυχόν μονοεδρικές εκλογικές περιφέρειες της περιφέρειας. Η έδρα κάθε μονοεδρικής εκλογικής περιφέρειας αποδίδεται στον συνδυασμό που έλαβε τις περισσότερες έγκυρες ψήφους στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια, εφόσον αυτός δικαιούται να καταλάβει έδρα σύμφωνα με το άρθρο 138.

2. Αν κατά τη διαδικασία της παραγράφου 1 κάποιος συνδυασμός λάβει περισσότερες έδρες από αυτές που δικαιούται σύμφωνα με το άρθρο 138, αυτές του αφαιρούνται ανά μία ξεκινώντας από τη μονοεδρική εκλογική περιφέρεια στις οποίες ο συνδυασμός έλαβε τις λιγότερες ψήφους.

3. Έδρες μονοεδρικών εκλογικών περιφερειών, οι οποίες μετά την εφαρμογή της παραγράφου 2 παραμένουν αδιάθετες, απονέμονται στον δεύτερο σε εκλογική δύναμη συνδυασμό στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια.

Αν κάποιος από τους συνδυασμούς λαμβάνει, βάσει του προηγούμενου εδαφίου, περισσότερες έδρες από αυτές που δικαιούται σύμφωνα με το άρθρο 138, εφαρμόζεται η παράγραφος 2.

4. Η διαδικασία των παραγράφων 2 και 3 εφαρμόζεται, εφ' όσον απαιτηθεί, και με τους επόμενους κατά σειρά εκλογικής δύναμης στην οικεία εκλογική περιφέρεια συνδυασμούς, μέχρι να κατανεμηθούν όλες οι έδρες των μονοεδρικών περιφερειών.

5. Στη συνέχεια, υπολογίζεται το εκλογικό μέτρο για κάθε συνδυασμό, ως το πηλίκο των έγκυρων ψηφοδελτίων του συνδυασμού στο σύνολο της περιφέρειας προς τις έδρες που δικαιούται να καταλάβει σύμφωνα με το άρθρο 138. Το πηλίκο, μετά την παράλειψη του κλάσματος, προσαυξάνεται κατά μία μονάδα. Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων του κάθε συνδυασμού διαιρείται σε κάθε εκλογική περιφέρεια με το εκλογικό του μέτρο και ο συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες όσο είναι το ακέραιο πηλίκο της διαίρεσης. Αν σε κάθε εκλογική περιφέρεια υπάρχουν τόσες διαθέσιμες έδρες όσες δικαιούται ο συνδυασμός, τις καταλαμβάνει όλες και ο αριθμός τους αφαιρείται από τις διαθέσιμες της περιφέρειας. Αν δεν υπάρχει επαρκής αριθμός, στο συνδυασμό κατακυρώνονται μόνον οι διαθέσιμες έδρες.

6. Αν, μετά και τη διαδικασία της παραγράφου 5, κάποιος συνδυασμός έχει λάβει συνολικά περισσότερες έδρες από αυτές που δικαιούται σύμφωνα με το άρθρο 138, αυτές του αφαιρούνται ανά μία ξεκινώντας από την εκλογική περιφέρεια, εξαιρουμένων των μονοεδρικών, στην οποία ο συνδυασμός έλαβε τις λιγότερες ψήφους.

7. Αν, μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας των παραγράφων 1 έως και 6 υπάρχουν αδιάθετες έδρες και συνδυασμοί που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα σύμφωνα με το άρθρο 138, ξεκινώντας από τον μικρότερο σε εκλογική δύναμη στο σύνολο της περιφέρειας συνδυασμό που δικαιούται να καταλάβει έδρα, διατίθενται οι διαθέσιμες έδρες ανά μία από κάθε εκλογική περιφέρεια, όπου αυτός διατηρεί το μεγαλύτερο, κατά φθίνουσα σειρά, αδιάθετο υπόλοιπο ψηφοδελτίων. Η διαδικασία της παρούσας παραγράφου επαναλαμβάνεται για όλους τους συνδυασμούς που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα, κατ' αύξουσα σειρά εκλογικής δύναμης.

8. Αν, με την ολοκλήρωση της διαδικασίας και της παραγράφου 7, υπάρχουν εκλογικές περιφέρειες με αδιάθετες έδρες και συνδυασμοί που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα σύμφωνα με το άρθρο 138, ξεκινώντας από την μεγαλύτερη σε αριθμό εδρών εκλογική περιφέρεια και επί όμοιων από εκείνη που έχει συνολικά τις περισσότερες έγκυρες ψήφους και συνεχίζοντας με φθίνουσα σειρά, απονέμεται ανά μία αδιάθετη έδρα στο συνδυασμό που εξακολουθεί να δικαιούται έδρα και έχει λάβει τις περισσότερες έγκυρες ψήφους συνολικά. Η διαδικασία της παρούσας παραγράφου επαναλαμβάνεται όσες φορές χρειαστεί, μέχρι να εξαντληθούν οι διαθέσιμες έδρες ή οι συνδυασμοί που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα σύμφωνα με το άρθρο 138. Έδρες που μετά την εξάντληση των δικαιούμενων να καταλάβουν έδρα συνδυασμών παραμένουν αδιάθετες, δεν διατίθενται, αλλά παραμένουν κενές.

9. Οι έδρες που κατανέμονται σε κάθε στάδιο, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 έως και 8, αφαιρούνται από τις διαθέσιμες της εκλογικής περιφέρειας.».

Άρθρο 59

Τροποποίηση του άρθρου 141 του ν. 3852/2010

1. Η παρ. 3 του άρθρου 141 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Αν εκείνος που έχει επιλεγεί ως υποψήφιος περιφερειάρχης είναι υποψήφιος σύμβουλος του συνδυασμού, τότε αφαιρείται από τη σειρά κατάταξης των υποψηφίων συμβούλων του συνδυασμού βάσει των σταυρών που έλαβαν και εφαρμόζεται, εφόσον δεν εκλεγεί περιφερειάρχης, το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 142.».

2. Η παρ. 6 του άρθρου 141 του ν. 3852/2010 καταργείται.

Άρθρο 60

Τροποποίηση του άρθρου 142 του ν.3852/2010

Η παρ. 3 του άρθρου 142 του ν. 3852/2010 καταργείται.

Άρθρο 61

Κατάργηση του άρθρου 143 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 143 του ν. 3852/2010 καταργείται.

Άρθρο 62

Τροποποίηση του άρθρου 146 του ν. 3852/2010

Στο πρώτο εδάφιο της περίπτωσης α' της παρ. 1 του άρθρου 146 του ν. 3852/2010, διαγράφονται οι λέξεις «τους αντιπεριφερειάρχες».

Άρθρο 63

Τροποποίηση του άρθρου 154 του ν. 3852/2010

Στην παρ. 1 του άρθρου 154 του ν. 3852/2010, οι λέξεις «οι αντιπεριφερειάρχες περιφερειακών ενότητων» διαγράφονται.

Άρθρο 64

Τροποποίηση του άρθρου 155 του ν. 3852/2010

Στην παρ. 1 του άρθρου 155 του ν. 3852/2010, οι λέξεις «ή αντιπεριφερειάρχης περιφερειακής ενότητας» διαγράφονται.

Άρθρο 65

Παραίτηση αιρετών - Αντικατάσταση του άρθρου 156 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 156 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 156

Παραίτηση αιρετών

1. Η παραίτηση του περιφερειάρχη υποβάλλεται εγγράφως στον Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και γίνεται οριστική την επομένη της κατάθεσης της σχετικής δήλωσης στο πρωτόκολλο.

2. Η παραίτηση των περιφερειακών συμβούλων υποβάλλεται εγγράφως στον οικείο περιφερειάρχη. Η παραίτηση γίνεται οριστική την επομένη της κατάθεσης της σχετικής δήλωσης στο πρωτόκολλο.

3. Σε κάθε άλλη περίπτωση η παραίτηση των αιρετών των περιφερειών από τις θέσεις που κατέχουν, λόγω της ιδιότητάς τους, υποβάλλεται γραπτώς στα όργανα, τα οποία τους εξέλεξαν ή τους διόρισαν. Η παραίτηση γίνεται οριστική την επομένη της κατάθεσής της στο πρωτόκολλο της οικείας υπηρεσίας.

4. Η εκλογή ή ο ορισμός αντικαταστατών τους γίνεται για το υπόλοιπο χρονικό διάστημα της περιόδου, κατά την οποία οι παραιτηθέντες ασκούσαν καθήκοντα.

Ειδικές διατάξεις που ρυθμίζουν διαφορετικά τον τρόπο υποβολής ή αποδοχής παραίτησης, καθώς και αντικατάσταση των παραιτουμένων εξακολουθούν να ισχύουν.».

Άρθρο 66

Τροποποίηση του άρθρου 158 του ν. 3852/2010

Η παρ. 2 του άρθρου 158 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Ο Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης αναλαμβάνει τα σχετικά με τη διεξαγωγή της εκλογής και δύναται να αναθέτει σε υψηλόβαθμο δημόσιο υπάλληλο τα καθήκοντα του περιφερειάρχη που σχετίζονται με τη διεκπεραίωση των επείγουσών υπηρεσιακών υποθέσεων.».

ΤΜΗΜΑ Γ'

Άρθρο 67

Τελικές - Μεταβατικές διατάξεις Κεφαλαίου Δ'

1. Οι διατάξεις του Κεφαλαίου Δ' ισχύουν από την περιφερειακή περίοδο που αρχίζει μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος.

2. Οι διατάξεις των άρθρων 46 έως και 61 ισχύουν και για τις εκλογές για την ανάδειξη περιφερειακών αρχών της παρ. 6 του άρθρου 114 του ν. 3852/2010.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΔΗΜΩΝ - ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

ΤΜΗΜΑ Α'

ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΔΗΜΩΝ

Άρθρο 68

Αντιδήμαρχοι - Αντικατάσταση του άρθρου 59 και τροποποίηση του άρθρου 207 του ν. 3852/2010

1. Το άρθρο 59 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 59

Αντιδήμαρχοι

1. Το δήμαρχο επικουρούν οι αντιδήμαρχοι. Αντιδήμαρχοι είναι οι σύμβουλοι που ορίζει ο δήμαρχος και στους οποίους μεταβιβάζει την άσκηση αρμοδιοτήτων καθ' ύλην και κατά τόπο. Οι κατά τόπον αρμοδιότητες ασκούνται στα όρια μιας ή περισσότερων δημοτικών ενοτήτων της παραγράφου 1 του άρθρου 2. Αντιδήμαρχος δεν μπορεί να οριστεί σύμβουλος που ανήκει σε διαφορετική δημοτική παράταξη από αυτή του δημάρχου, εάν ο ορισμός δεν εγκριθεί από την πλειοψηφία των συμβούλων της παράταξης στην οποία ανήκει ο σύμβουλος αυτός.

2. Ο αριθμός των αντιδημάρχων ορίζεται ως εξής: Σε δήμους με πληθυσμό έως πέντε χιλιάδες (5.000) κατοίκους ορίζονται έως δύο (2) αντιδήμαρχοι, ενώ σε δήμους με πληθυσμό πάνω από πέντε χιλιάδες έναν (5.001) και έως είκοσι χιλιάδες (20.000) κατοίκους ορίζονται έως τέσσερις (4). Σε δήμους που έχουν πληθυσμό από είκοσι χιλιάδες έναν (20.001) έως πενήντα χιλιάδες (50.000) κατοίκους ορίζονται έως πέντε (5) αντιδήμαρχοι, ενώ σε δήμους από πενήντα χιλιάδες έναν (50.001) έως εκατό χιλιάδες (100.000) κατοίκους ορίζονται έως έξι (6) αντιδήμαρχοι. Σε δήμους από εκατό χιλιάδες έναν (100.001) κατοίκους και άνω ορίζονται έως οκτώ (8) αντιδήμαρχοι. Σε δήμους που προήλθαν από συνένωση, ο αριθμός των αντιδημάρχων αυξάνεται κατά έναν (1), εάν ο αριθμός των δημοτικών ενοτήτων που συνενώθηκαν είναι από πέντε (5) έως και επτά (7), κατά δύο (2) εάν ο αριθμός των δημοτικών ενοτήτων είναι από οκτώ (8) έως και εννέα (9) και κατά τρεις (3) εάν ο αριθμός των δημοτικών ενοτήτων είναι δέκα (10) και ανώτερος. Αν, στους νησιωτικούς δήμους, ο αριθμός των αντιδημάρχων που ορίζεται βάσει του πληθυσμού είναι μικρότερος από τον αριθμό των δημοτικών ενοτήτων, αυτός προσαυξάνεται ισάριθμα, αφού ληφθεί υπόψη η παράγραφος 1 του άρθρου 207. Στους μικρούς νησιωτικούς δήμους, κατά την έννοια της περίπτωσης στ' της παραγράφου 1 του άρθρου 2Α, μπορεί να ορίζεται ένας αντιδήμαρχος επιπλέον των οριζόμενων σύμφωνα με τα προηγούμενα εδάφια.

3. Στους αντιδημάρχους, εκτός των καθ' ύλην αρμοδιοτήτων, ο δήμαρχος μπορεί να μεταβιβάζει αρμοδιότητες που αφορούν τη δημοτική ενότητα και ιδίως:

α) Την ευθύνη της λειτουργίας των δημοτικών υπηρεσιών που είναι εγκατεστημένες στη δημοτική ενότητα.
β) Την παρακολούθηση της εξέλιξης των έργων και των εργασιών που εκτελούνται στη δημοτική ενότητα.
γ) Τη μέριμνα για τη διατήρηση του εξοπλισμού, που βρίσκεται στη δημοτική ενότητα, σε κατάσταση καλής λειτουργίας.

δ) Την υπογραφή, με εξουσιοδότηση του δημάρχου, βεβαιώσεων, πιστοποιητικών και λοιπών διοικητικών εγγράφων, που εκδίδονται από τις δημοτικές υπηρεσίες που λειτουργούν στα όρια της δημοτικής ενότητας.

ε) Τη συνεργασία με τους προέδρους των κοινοτήτων για την επίλυση των προβλημάτων τους.

4. Η θητεία των αντιδημάρχων δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δύο ετών. Κατά τη διάρκεια της θητείας τους, οι αντιδήμαρχοι δεν μπορούν να εκλεγούν ή να είναι μέλη του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου. Η ανάκληση του αντιδημάρχου πριν τη λήξη της θητείας του είναι δυνατή με ειδικώς αιτιολογημένη απόφαση του δημάρχου.

5. Η απόφαση του δημάρχου με την οποία ορίζονται οι αντιδήμαρχοι και τους μεταβιβάζονται αρμοδιότητες, κατά την παράγραφο 1, δημοσιεύεται σε μία ημερήσια εφημερίδα και, αν δεν υπάρχει ημερήσια, σε μία εβδομαδιαία εφημερίδα της πρωτεύουσας του νομού και αναρτάται και στην ιστοσελίδα του δήμου.

6. Αν ο αντιδήμαρχος απουσιάζει ή κωλύεται, τις αρμοδιότητές του ασκεί άλλος αντιδήμαρχος που ορίζεται από τον δήμαρχο ή, αν δεν έχει οριστεί τέτοιος, ο ίδιος ο δήμαρχος.».

2. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 207 του ν. 3852/2010 οι λέξεις «της πλειοψηφίας» διαγράφονται.

Άρθρο 69
Εκλογή νέου δημάρχου - Αντικατάσταση του άρθρου 60 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 60 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 60
Εκλογή νέου δημάρχου

1. Αν η θέση του δημάρχου κενωθεί για οποιονδήποτε λόγο, το δημοτικό συμβούλιο εκλέγει νέο δήμαρχο, μεταξύ των συμβούλων που έχουν εκλεγεί με τον πρώτο ή δεύτερο σε ψήφους συνδυασμό. Προς τούτο, το δημοτικό συμβούλιο συνεδριάζει εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την κένωση της θέσης, ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου του. Η πρόσκληση αυτή επιδίδεται με οποιοδήποτε δημόσιο όργανο ή όργανο του δήμου, έως την παραμονή της ημέρας της συνεδρίασης. Η εκλογή του νέου δημάρχου γίνεται με μυστική ψηφοφορία. Δήμαρχος αναδεικνύεται ο σύμβουλος που συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του δημοτικού συμβουλίου.

2. Αν κατά την ψηφοφορία δεν αναδειχθεί δήμαρχος, διενεργείται δεύτερη ψηφοφορία. Αν και κατά τη δεύτερη ψηφοφορία κανένας σύμβουλος δεν συγκεντρώσει την πλειοψηφία που απαιτείται στην παράγραφο 1, διενεργείται και τρίτη ψηφοφορία, κατά την οποία δήμαρχος εκλέγεται ο σύμβουλος που συγκεντρώνει τη σχετική πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του δημοτικού συμβουλίου. Σε περίπτωση ισοψηφίας, διενεργείται κλήρωση μεταξύ των συμβούλων που ισοψήφησαν και συντάσσεται σχετικό πρακτικό.

3. Αν δεν επιτευχθεί εκλογή για οποιονδήποτε λόγο ή αν η συνεδρίαση ματαιωθεί, η διαδικασία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή και εφαρμόζονται όσα ορίζονται στις παραγράφους 1 και 2.

4. Η απόφαση του δημοτικού συμβουλίου για εκλογή δημάρχου αποστέλλεται στον Επόπτη Ο.Τ.Α., το αργότερο δύο μέρες μετά την έκδοσή της. Ο Επόπτης Ο.Τ.Α. αποφαινεται για τη νομιμότητα της απόφασης αυτής, αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από προσφυγή δημότη και υποχρεούται να εκδώσει την απόφασή του μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την περιέλευση της απόφασης εκλογής δημάρχου σ' αυτόν. Αν ο Επόπτης ακυρώσει την εκλογή του δημάρχου, το δημοτικό συμβούλιο συνέρχεται πάλι για να εκλέξει τον δήμαρχο πέντε (5) ημέρες μετά την περιέλευση της ακυρωτικής απόφασης στο δήμο.

5. Αν αυτός που έχει εκλεγεί δήμαρχος αποποιηθεί την εκλογή του, αποβιώσει ή ακυρωθεί η εκλογή του στο διάστημα που μεσολαβεί μέχρι την εγκατάσταση των αρχών του δήμου, μετά την εγκατάστασή τους και μέχρι να εκλεγεί νέος δήμαρχος, σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1 έως και 4, τα καθήκοντά του εκτελεί, ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού, που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας, διενεργείται κλήρωση. Η προθεσμία της παραγράφου 1 για την εκλογή νέου δημάρχου αρχίζει από την ημερομηνία εγκατάστασης των αρχών του δήμου. Σε

όλες τις προαναφερόμενες περιπτώσεις της παρούσας παραγράφου ο Επόπτης Ο.Τ.Α. εκδίδει διαπιστωτική πράξη.».

Άρθρο 70
Τροποποίηση του άρθρου 62 του ν. 3852/2010

Το τρίτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 62 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Στις συνεδριάσεις καλούνται υποχρεωτικώς οι πρόεδροι των συμβουλίων κοινοτήτων άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων ή ο και οι πρόεδροι των κοινοτήτων έως τριακοσίων (300) κατοίκων, όταν συζητούνται θέματα που αφορούν ειδικώς την κοινότητά τους, καθώς και οι πρόεδροι των νομικών προσώπων του δήμου και άλλοι υπηρεσιακοί παράγοντες, όποτε τούτο κρίνεται αναγκαίο.».

Άρθρο 71
Εκλογή προεδρείου δημοτικού συμβουλίου - Αντικατάσταση του άρθρου 64 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 64 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 64
Εκλογή προεδρείου δημοτικού συμβουλίου

1. Το προεδρείο του δημοτικού συμβουλίου εκλέγεται για διετή θητεία το πρώτο και το τρίτο έτος της δημοτικής περιόδου. Την πρώτη Κυριακή του Ιανουαρίου του έτους έναρξης της δημοτικής περιόδου και την πρώτη Κυριακή του Ιανουαρίου του τρίτου έτους αυτής, το δημοτικό συμβούλιο συνέρχεται προς τούτο, ύστερα από πρόσκληση του συμβούλου του επιτυχόντος συνδυασμού που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας, εκείνου που είναι γραμμένος πρώτος κατά σειρά στην απόφαση του δικαστηρίου. Στη συνεδρίαση αυτή προεδρεύει ο σύμβουλος που συγκάλεσε το συμβούλιο, ο οποίος αναθέτει τα καθήκοντα του ειδικού γραμματέα του συμβουλίου σε έναν από τους υπαλλήλους του δήμου.

2. Το προεδρείο του δημοτικού συμβουλίου συγκροτείται από τον πρόεδρο, τον αντιπρόεδρο και τον γραμματέα, ως εξής:

α) Ο πρόεδρος προέρχεται από την παράταξη του εκλεγέντος δημάρχου, είτε αναδείχθηκε πρώτη είτε δεύτερη σε εκλογική δύναμη.

β) Ο αντιπρόεδρος προέρχεται από την παράταξη που αναδείχθηκε, αντίστοιχα, δεύτερη ή πρώτη σε εκλογική δύναμη, αλλά δεν ανέδειξε τον δήμαρχο.

γ) Ο γραμματέας προέρχεται από την τρίτη σε εκλογική δύναμη παράταξη. Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν άλλες παρατάξεις, πλην αυτών των περιπτώσεων α' και β', ο γραμματέας προέρχεται από την παράταξη της περίπτωσης α'.

3. Ο πρόεδρος, ο αντιπρόεδρος και ο γραμματέας του δημοτικού συμβουλίου εκλέγονται κατά τη συνεδρίαση της παραγράφου 1, χωριστά και με μυστική ψηφοφορία, σύμφωνα με την ακόλουθη διαδικασία:

α) Πρώτα καλούνται οι δημοτικοί σύμβουλοι που ανήκουν στην παράταξη του δημάρχου και εκλέγουν με μυστική ψηφοφορία έναν εξ αυτών ως προτεινόμενο για το αξίωμα του προέδρου του δημοτικού συμβου-

λίου. Υποψήφιος για το αξίωμα αυτό εκλέγεται όποιος συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών της παράταξης. Εάν κανείς από τους ενδιαφερόμενους δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία, τότε η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται. Εάν και κατά τη δεύτερη αυτή ψηφοφορία δεν συγκεντρωθεί η απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών της παράταξης ή υπάρξει ισοψηφία, τότε διενεργείται και τρίτη ψηφοφορία μεταξύ των δύο επικρατέστερων υποψηφίων. Κατά την τρίτη ψηφοφορία εκλέγεται όποιος συγκεντρώσει τη σχετική πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση ισοψηφίας γίνεται κλήρωση. Την κλήρωση διενεργεί ο προεδρεύων σύμβουλος.

β) Έπειτα καλούνται οι δημοτικοί σύμβουλοι που ανήκουν στην παράταξη της περίπτωσης β' της παραγράφου 2 και εκλέγουν με μυστική ψηφοφορία έναν εξ αυτών ως προτεινόμενο για το αξίωμα του αντιπροέδρου του δημοτικού συμβουλίου, με την ίδια διαδικασία.

γ) Εν συνεχεία καλούνται οι δημοτικοί σύμβουλοι που ανήκουν στην παράταξη της περίπτωσης γ' της παραγράφου 2 και εκλέγουν με μυστική ψηφοφορία έναν εξ αυτών ως προτεινόμενο για το αξίωμα του γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου, με την ίδια διαδικασία.

Σε περίπτωση που για οποιαδήποτε από τις ανωτέρω θέσεις δεν υπάρξει υποψηφιότητα προερχόμενη από την αντίστοιχη παράταξη, τότε καλείται το σύνολο του σώματος, προκειμένου να εκλέξει μεταξύ του συνόλου των δημοτικών συμβούλων τον προτεινόμενο για το αξίωμα για το οποίο ελλείπει υποψήφιος, με την διαδικασία της περίπτωσης Α'.

δ) Μετά την εκλογή του προτεινόμενου υποψηφίου για καθένα από τα αξιώματα του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου, το δημοτικό συμβούλιο καλείται να επικυρώσει με ψηφοφορία την εκλογή του υποδειχθέντος υποψηφίου για κάθε αξίωμα.

Ο υποδειχθείς υποψήφιος για κάθε αξίωμα θεωρείται ότι εκλέχθηκε, αν δεν υποβληθεί διαφορετική πρόταση ή εάν καμία από τις διαφορετικές προτάσεις που τυχόν υποβληθούν, σύμφωνα με την παράγραφο 2, κατά τη μυστική ψηφοφορία που διεξάγεται και στην οποία μετέχει και ο αρχικώς υποδειχθείς υποψήφιος, δεν καταφέρει να συγκεντρώσει τα δύο τρίτα (2/3) του συνολικού αριθμού των μελών του δημοτικού συμβουλίου.

4. Αν, για οποιονδήποτε λόγο, το συμβούλιο δεν συγκληθεί, όπως ορίζει η παράγραφος 1, συνέρχεται χωρίς πρόσκληση, για την πρώτη θητεία του Προέδρου δημοτικού συμβουλίου, την πρώτη Κυριακή του Ιανουαρίου του έτους έναρξης της δημοτικής περιόδου, στις 10:00 π.μ., στην αίθουσα συνεδριάσεων του δημοτικού συμβουλίου και, για τη δεύτερη θητεία του Προέδρου δημοτικού συμβουλίου, την πρώτη Κυριακή του μηνός Ιανουαρίου του τρίτου έτους αυτής, στις 10:00 π.μ., στη αίθουσα συνεδριάσεων του δημοτικού συμβουλίου. Αν ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που πλειοψήφησε απουσιάζει, τον αντικαθιστά ένας σύμβουλος του ίδιου συνδυασμού, κατά τη σειρά της επιτυχίας που προκύπτει από την απόφαση του δικαστηρίου.

5. Αν δεν επιτευχθεί εκλογή για οποιονδήποτε λόγο ή η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν σχηματίστηκε απαρτία, η συνεδρίαση επαναλαμβάνεται την επόμενη

Κυριακή και εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων. Αν και στη δεύτερη συνεδρίαση δεν επιτευχθεί εκλογή ή η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν σχηματίστηκε απαρτία, θεωρείται ότι εκλέγονται, ανάλογα με την περίπτωση, οι σύμβουλοι που έλαβαν κατά σειρά τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης, σύμφωνα με τη δικαστική απόφαση που τους ανακήρυξε, από την αντίστοιχη παράταξη σύμφωνα με την παράγραφο 2. Αν δεν υπάρχουν σύμβουλοι των παρατάξεων που προβλέπονται στην παράγραφο 2, οι θέσεις καταλαμβάνονται από τους συμβούλους της παράταξης του δημάρχου, που έλαβαν κατά σειρά τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης, σύμφωνα με την ίδια δικαστική απόφαση.

6. Τα πρακτικά της εκλογής διαβιβάζονται μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών από τη διενέργεια της εκλογής στον Επόπτη Ο.Τ.Α., ο οποίος, αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από προσφυγή δημότη ενώπιόν του, η οποία ασκείται εντός αποκλειστικής προθεσμίας πέντε (5) ημερών από τη διενέργεια της εκλογής, αποφαίνεται, μέσα σε πέντε (5) ημέρες το αργότερο αφότου παρέλαβε τα πρακτικά, για τη νομιμότητα της εκλογής.

7. Αν ακυρωθεί οποιαδήποτε εκλογή για τα ανωτέρω αξιώματα, επαναλαμβάνεται την πρώτη Κυριακή, μετά την παραλαβή της ακυρωτικής απόφασης.

8. Η παραίτηση από το αξίωμα του προέδρου, αντιπροέδρου και του γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου υποβάλλεται στο δημοτικό συμβούλιο και γίνεται οριστική, αφότου πληρωθεί η αντίστοιχη θέση. Ο παραιτούμενος παραμένει σύμβουλος.

Στην ίδια συνεδρίαση, η οποία πραγματοποιείται την πρώτη Κυριακή μετά την υποβολή της παραίτησης, με τη διαδικασία των προηγούμενων παραγράφων, το συμβούλιο προβαίνει, κατά περίπτωση, στην εκλογή νέου προέδρου, αντιπροέδρου ή γραμματέα.

9. Η εκλογή στη θέση του αντιπροέδρου και του γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου δεν συνεπάγεται κώλυμα συμμετοχής στις επιτροπές του δημοτικού συμβουλίου.».

Άρθρο 72

Αρμοδιότητες δημοτικού συμβουλίου - Τροποποίηση του άρθρου 65 του ν. 3852/2010

Η παρ. 6 του άρθρου 65 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«6. Το δημοτικό συμβούλιο μπορεί με απόφασή του να μεταβιβάζει στην οικονομική επιτροπή και στην επιτροπή ποιότητας ζωής αρμοδιότητές του σχετικές με το αντικείμενό τους.».

Άρθρο 73

Δημοτικές παρατάξεις - Αντικατάσταση του άρθρου 66 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 66 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

Άρθρο 66

Δημοτικές παρατάξεις

1. Οι δημοτικοί σύμβουλοι έχουν απεριόριστο το δικαίωμα της γνώμης και της ψήφου κατά συνείδηση.

2. Τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου ανήκουν σε δημοτικές παρατάξεις, ανάλογα με το συνδυασμό με τον οποίο έχουν εκλεγεί.

3. Επικεφαλής της δημοτικής παράταξης είναι ο σύμβουλος που ήταν υποψήφιος δήμαρχος και, στην περίπτωση θανάτου, παραίτησης, ανεξαρτητοποίησης, διαγραφής ή αδυναμίας του, ο σύμβουλος που εκλέγεται από την πλειοψηφία των δημοτικών συμβούλων που ανήκουν στην παράταξη.

4. Μέλος του δημοτικού συμβουλίου μπορεί με γραπτή δήλωσή του προς το προεδρείο να ανεξαρτητοποιηθεί από τη δημοτική παράταξη, με την οποία έχει εκλεγεί.

5. Εάν η δημοτική παράταξη έχει τουλάχιστον τρία (3) μέλη, με αιτιολογημένη απόφαση και με πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) αυτών, είναι δυνατόν να διαγραφεί σύμβουλος, ο οποίος είναι μέλος της.

6. Μέλος του δημοτικού συμβουλίου που ανεξαρτητοποιήθηκε ή διαγράφηκε από την παράταξή του, μπορεί να ενταχθεί σε άλλη, με γραπτή δήλωση που υποβάλλεται στο προεδρείο του δημοτικού συμβουλίου και υπογράφεται από τον ίδιο και τα δύο τρίτα (2/3) τουλάχιστον των μελών της παράταξης στην οποία προσχωρεί, εφόσον αυτή έχει τουλάχιστον τρία (3) μέλη, ή από όλα τα μέλη της παράταξης στην οποία προσχωρεί, εφόσον αυτή έχει λιγότερα από τρία (3) μέλη.

7. Υφιστάμενες παρατάξεις μπορούν να συνενωθούν σχηματίζοντας νέα παράταξη, με γραπτή δήλωση προς το προεδρείο του δημοτικού συμβουλίου, την οποία υπογράφει το σύνολο των μελών των συνενούμενων παρατάξεων.

8. Το μέλος που ανεξαρτητοποιήθηκε ή διαγράφηκε από την παράταξή του, εκτός από την περίπτωση της παραγράφου 7, δεν μπορεί να εξακολουθήσει να είναι μέλος του προεδρείου, όπου εκλέχτηκε ως μέλος της παράταξης από την οποία ανεξαρτητοποιήθηκε ή διαγράφηκε. Είναι δυνατή, όμως, η επανένταξή του στην παράταξη από την οποία ανεξαρτητοποιήθηκε ή διαγράφηκε, εφόσον τούτο γίνει δεκτό από τα δύο τρίτα (2/3) των μελών, προκειμένου για παρατάξεις που έχουν τουλάχιστον τρία (3) μέλη και από όλα τα μέλη, προκειμένου για παρατάξεις με λιγότερα από τρία (3) μέλη.

9. Για την αποδοτικότερη λειτουργία των δημοτικών παρατάξεων η δημοτική αρχή οφείλει να παραχωρεί σε αυτές κατάλληλα εξοπλισμένο χώρο, καθώς και γραμματειακή υποστήριξη.»

Άρθρο 74

Σύγκληση δημοτικού συμβουλίου - Αντικατάσταση του άρθρου 67 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 67 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 67

Σύγκληση του δημοτικού συμβουλίου

1. Το δημοτικό συμβούλιο συνεδριάζει ύστερα από πρόσκληση του προέδρου τουλάχιστον μία φορά το μήνα. Η συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου είναι δημόσια, εκτός αν ληφθεί απόφαση με πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του συνολικού αριθμού των μελών

του, η οποία αιτιολογείται ειδικά και απαγγέλλεται σε δημόσια συνεδρίαση, ότι η συνεδρίαση πρέπει να διεξαχθεί κλεισμένων των θυρών.

2. Ο πρόεδρος καλεί επίσης το συμβούλιο σε συνεδρίαση με γραπτή πρόσκληση, στην οποία αναφέρονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, όποτε το ζητήσει ο δήμαρχος ή η οικονομική ή η επιτροπή ποιότητας ζωής ή το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών του συμβουλίου. Στην τελευταία περίπτωση απαιτείται γραπτή αίτηση, στην οποία αναφέρονται τα θέματα που θα συζητηθούν. Στην ίδια περίπτωση δεν μπορεί να επανυποβληθεί αίτημα για το ίδιο θέμα, πριν παρέλθουν δύο (2) μήνες, αφότου εκδόθηκε απορριπτική απόφαση του συμβουλίου, εκτός εάν γίνεται επίκληση νεότερων στοιχείων.

Αν κατά τον υπολογισμό του ενός τρίτου (1/3) προκύπτει δεκαδικός αριθμός, τότε ο αριθμός αυτός στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα εφόσον πρόκειται για υποδιαίρεση μεγαλύτερη ή ίση του ημίσεως (0,5).

Αν το συμβούλιο δεν προσκληθεί το αργότερο μέχρι την έκτη ημέρα από την υποβολή της αίτησης, συνέρχεται ύστερα από πρόσκληση εκείνων που υπέβαλαν την αίτηση και αποφασίζει για τα θέματα, για τα οποία είχε ζητηθεί η σύγκλησή του.

3. Αν ο πρόεδρος παραλείψει αδικαιολόγητα δύο συνεχείς φορές να καλέσει το συμβούλιο, μπορεί να τεθεί σε αργία και σε περίπτωση υποτροπής μπορεί να κηρυχθεί έκπτωτος από το αξίωμα του προέδρου με απόφαση του Επόπτη Ο.Τ.Α., σύμφωνα με την πειθαρχική διαδικασία του άρθρου 234 του παρόντος.

4. Η πρόσκληση δημοσιεύεται αυθημερόν στην ιστοσελίδα του δήμου και κοινοποιείται στους συμβούλους, με κάθε πρόσφορο μέσο, τρεις (3) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από την ημέρα που ορίζεται για τη συνεδρίαση.

Οι δημοτικοί σύμβουλοι αμέσως μετά την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών οφείλουν να δηλώσουν στον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου τη διεύθυνση κατοικίας τους και τη διεύθυνση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου τους. Αν δεν κατοικούν στην περιφέρεια του δήμου, οφείλουν επίσης να ορίσουν με την ίδια δήλωση αντικείμενο στην έδρα του δήμου, στον οποίο επιδίδονται οι προσκλήσεις για τις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου, καθώς και να ορίσουν με την ίδια δήλωση οποιοδήποτε, κατά την επιλογή τους, πρόσφορο μέσο για τη γνωστοποίηση των ανωτέρω προσκλήσεων. Οι προσκλήσεις για τις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου και οι εισηγήσεις των θεμάτων, γνωστοποιούνται έγκυρα με οποιονδήποτε από τους παραπάνω τρόπους.

5. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις, η πρόσκληση αυτή μπορεί να επιδοθεί ή να γνωστοποιηθεί την ημέρα της συνεδρίασης. Στην πρόσκληση πρέπει να αναφέρεται ο λόγος για τον οποίο η συνεδρίαση έχει κατεπείγοντα χαρακτήρα. Πριν από τη συζήτηση το συμβούλιο αποφαίνεται για το κατεπείγον των θεμάτων.

6. Στις συνεδριάσεις του συμβουλίου προσκαλείται ο δήμαρχος, αλλιώς η συνεδρίαση είναι άκυρη. Ο δήμαρχος μετέχει στις συζητήσεις του συμβουλίου χωρίς ψήφο. Έχει το δικαίωμα να εκφράζει τις απόψεις του κατά προτεραιότητα. Όταν ο δήμαρχος απουσιάζει ή κωλύεται, αναπληρώ-

νεται νομίμως. Στην περίπτωση όμως αυτή ο αναπληρωτής δεν στερείται του δικαιώματος της ψήφου κατά τη λήψη αποφάσεων από το συμβούλιο. Στις συνεδριάσεις των δημοτικών συμβουλίων λαμβάνουν το λόγο, εκτός του δημάρχου και του αρμόδιου αντιδημάρχου, οι επικεφαλής των παρατάξεων και ειδικοί αγορητές ανά θέμα, που ορίζονται από τις παρατάξεις με σχετική γραπτή δήλωσή τους στο προεδρείο πριν την έναρξη της συνεδρίασης. Με τον ίδιο τρόπο μπορούν να εγγραφούν ως ομιλητές και δημοτικοί σύμβουλοι που επιθυμούν να τοποθετηθούν ανά θέμα. Με τον κανονισμό λειτουργίας του δημοτικού συμβουλίου, επιβάλλονται πάντως αντίστοιχοι χρονικοί περιορισμοί για τις αγορεύσεις και τις συζητήσεις στο δημοτικό συμβούλιο, για τον δήμαρχο, τους αντιδημάρχους, τους επικεφαλής των παρατάξεων, τους ειδικούς αγορητές και τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου.

7. Ο πρόεδρος καταρτίζει την ημερήσια διάταξη. Στην ημερήσια διάταξη αναγράφονται υποχρεωτικά και όλα τα θέματα που προτείνει ο δήμαρχος, η εκτελεστική επιτροπή, καθώς και η οικονομική επιτροπή και η επιτροπή ποιότητας ζωής. Το δημοτικό συμβούλιο έχει δικαίωμα να αποφασίζει, μετά από σχετική πρόταση-εισήγηση του προέδρου ή του δημάρχου ή συμβούλου επικεφαλής δημοτικής παράταξης και χωρίς συζήτηση, με την πλειοψηφία των παρόντων μελών του, ότι ένα θέμα το οποίο δεν είναι γραμμένο στην ημερήσια διάταξη είναι κατεπείγον, να το συζητήσει και να πάρει απόφαση γι' αυτό πριν από την έναρξη της συζήτησης των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης. Κατά προτεραιότητα και πάντα μετά τον δήμαρχο εκφράζουν τις απόψεις τους οι επικεφαλής των παρατάξεων, σύμφωνα με τη σειρά εκλογής.

8. Στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου, όταν συζητούνται θέματα που αφορούν κοινότητα ή κοινότητες του δήμου, προσκαλούνται και οι πρόεδροι των συμβουλίων ή οι πρόεδροι των αντίστοιχων κοινοτήτων, οι οποίοι, στην περίπτωση αυτή, μετέχουν στη συζήτηση με δικαίωμα ψήφου.

9. Με απόφασή του, η οποία λαμβάνεται με απλή πλειοψηφία των παρόντων μελών του, το δημοτικό συμβούλιο μπορεί να επιτρέψει να λάβουν το λόγο εκπρόσωποι φορέων ή πολίτες που παρευρίσκονται στη συνεδρίαση, εφόσον το ζητήσουν.

10. Αν κάποιο μέλος του δημοτικού συμβουλίου αρνηθεί ψήφο ή δώσει λευκή ψήφο, λογίζεται ως παρόν κατά τη συνεδρίαση, μόνο για το σχηματισμό της απαρτίας. Τόσο η άρνηση ψήφου, όσο και η λευκή ψήφος δεν υπολογίζονται στην καταμέτρηση θετικών και αρνητικών ψήφων. Τα μέλη του συμβουλίου που ήταν παρόντα κατά την έναρξη της συνεδρίασης και με την παρουσία τους υπήρξε απαρτία, ακόμα και αν αποχωρήσουν, λογίζονται ως παρόντα μέχρι το τέλος της συνεδρίασης, ως προς την ύπαρξη απαρτίας. Η απαρτία αυτή θεωρείται ότι συντρέχει για όλα τα θέματα που περιλαμβάνονται στην ημερήσια διάταξη της συνεδρίασης. Στην περίπτωση αυτή, για τη λήψη απόφασης για κάθε συγκεκριμένο θέμα, η απαιτούμενη πλειοψηφία δεν υπολογίζεται επί των πραγματικά παρόντων μελών κατά τη ψηφοφορία, αλλά βάσει του αριθμού των μελών που απαιτούνται για την απαρτία. Για τις συνεδριάσεις τηρούνται πρακτικά.

11. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, εκδίδεται πρότυπος κανονισμός λειτουργίας του δημοτικού συμβουλίου, ο οποίος δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

12. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις το δημοτικό συμβούλιο μπορεί να συνεδριάζει, εκτός της έδρας του, στην έδρα οποιασδήποτε κοινότητας του δήμου, ύστερα από απόφαση της απόλυτης πλειοψηφίας του συνόλου των μελών του.»

Άρθρο 75

Επιτροπές του δημοτικού συμβουλίου -

Αντικατάσταση του άρθρου 70 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 70 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 70

Επιτροπές του δημοτικού συμβουλίου

1. Το δημοτικό συμβούλιο μπορεί, κατόπιν εισήγησης του προέδρου του, να συγκροτεί επιτροπές για την επεξεργασία και την εισήγηση ενώπιόν του θεμάτων της αρμοδιότητάς του.

2. Στις επιτροπές προεδρεύει δημοτικός σύμβουλος που ορίζεται με την απόφαση της συγκρότησης. Σε αυτές μετέχουν σύμβουλοι που προτείνονται από όλες τις δημοτικές παρατάξεις του δημοτικού συμβουλίου, υπάλληλοι της αρμόδιας διεύθυνσης του δήμου, καθώς και ιδιώτες εμπειρογνώμονες στα θέματα της επιτροπής και εκπρόσωποι κοινωνικών φορέων της περιοχής.

3. Με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου που λαμβάνεται με την πλειοψηφία των δυο τρίτων (2/3) του συνόλου των μελών του, είναι δυνατή η καταβολή εξόδων κίνησης και ημερήσιας αποζημίωσης, σε ιδιώτες μέλη επιτροπών, που συγκροτούνται από το συμβούλιο, για μετακινήσεις στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, οι οποίες γίνονται για εκτέλεση υπηρεσίας, σχετικής με το έργο τους. Το ύψος της ημερήσιας αποζημίωσης για τις μετακινήσεις στο εσωτερικό καθορίζεται σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Το ύψος της ημερήσιας αποζημίωσης και τα έξοδα κίνησης στο εξωτερικό καθορίζονται σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες σχετικές διατάξεις.

4. Θέματα που έχουν εγγραφεί στην ημερήσια διάταξη, ύστερα από πρόταση του δημάρχου ή του ενός πέμπτου (1/5) των μελών του δημοτικού συμβουλίου, μπορούν να παραπεμφθούν σε επιτροπή με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, με την οποία καθορίζεται και προθεσμία για την υποβολή σχετικής μελέτης ή εισηγήσεως. Θέματα που εισάγει προς συζήτηση η οικονομική επιτροπή ή η επιτροπή ποιότητας ζωής, παραπέμπονται σε επιτροπή μόνο αν τη σχετική απόφαση λάβει η απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του δημοτικού συμβουλίου.

Πλην των ανωτέρω θεμάτων, ο πρόεδρος δύναται να παραπέμψει σε επιτροπή οποιοδήποτε άλλο θέμα και πριν από την εγγραφή του στην ημερήσια διάταξη.»

Άρθρο 76

Συγκρότηση - Εκλογή Οικονομικής Επιτροπής

και Επιτροπής Ποιότητας Ζωής -

Αντικατάσταση του άρθρου 74 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 74 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 74

Συγκρότηση και Εκλογή Οικονομικής Επιτροπής και Επιτροπής Ποιότητας Ζωής

1. Η οικονομική επιτροπή και η επιτροπή ποιότητας ζωής αποτελούνται από τον δήμαρχο ή τον οριζόμενο από αυτόν αντιδήμαρχο ως πρόεδρο, από δύο ακόμη αντιδημάρχους ως μέλη οριζόμενα από το δήμαρχο και από έξι (6) μέλη, αν το συμβούλιο έχει έως και είκοσι επτά (27) μέλη, οκτώ (8) μέλη, αν το συμβούλιο έχει έως και σαράντα πέντε (45) μέλη και δέκα (10) μέλη, αν το συμβούλιο έχει πάνω από σαράντα πέντε (45) μέλη.

2. Η θητεία της οικονομικής επιτροπής και της επιτροπής ποιότητας ζωής είναι διετής. Το δημοτικό συμβούλιο, μετά την εκλογή του προεδρείου κατά τις ημερομηνίες που ορίζονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 64 και κατά τη διάρκεια της ίδιας συνεδρίασης, εκλέγει μεταξύ των μελών του με μυστική ψηφοφορία τα μέλη της οικονομικής επιτροπής και της επιτροπής ποιότητας ζωής, με τη διαδικασία των επόμενων παραγράφων.

3. Οι δημοτικές παρατάξεις καταρτίζουν ψηφοδέλτια με τους υποψήφιους για κάθε επιτροπή συμβούλους που ανήκουν στη δύναμή τους. Σύμβουλοι που δεν ανήκουν σε καμία παράταξη μπορούν να υποβάλουν επίσης την υποψηφιότητά τους σε ξεχωριστά ψηφοδέλτια. Κάθε σύμβουλος μπορεί να επιλέγει θέτοντας σταυρό προτίμησης για κάθε επιτροπή, από το ψηφοδέλτιο της επιλογής του, τους υποψηφίους της προτίμησής του και μέχρι του συνολικού αριθμού των μελών της επιτροπής, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη ο δήμαρχος και οι οριζόμενοι από αυτόν αντιδήμαρχοι. Ψηφοδέλτιο στο οποίο έχουν σημειωθεί περισσότεροι σταυροί προτίμησης από τους προβλεπόμενους στο προηγούμενο εδάφιο θεωρείται έγκυρο, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη κανένας σταυρός προτίμησης.

4. Οι έδρες των επιτροπών κατανέμονται μεταξύ των παρατάξεων και των μεμονωμένων συμβούλων ανάλογα με τον αριθμό των ψήφων που λαμβάνουν. Το σύνολο των εγκύρων ψηφοδελτίων διαιρείται με τον συνολικό αριθμό των εδρών των εκλεγόμενων μελών της κάθε επιτροπής, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη ο δήμαρχος και οι οριζόμενοι από αυτόν αντιδήμαρχοι και το πηλίκο της διαίρεσης παραλείπεται του κλάσματος αποτελεί το εκλογικό μέτρο. Κάθε παράταξη καταλαμβάνει τόσες έδρες σε κάθε επιτροπή όσες φορές χωρεί το εκλογικό μέτρο στον αριθμό των εγκύρων ψηφοδελτίων που έλαβε. Μεμονωμένος σύμβουλος που έλαβε τον ίδιο ή μεγαλύτερο αριθμό ψήφων από το εκλογικό μέτρο καταλαμβάνει μία έδρα στην επιτροπή για την οποία ήταν υποψήφιος. Παράταξη στο ψηφοδέλτιο της οποίας περιλαμβάνονται υποψήφιοι λιγότεροι από τις έδρες των εκλεγόμενων μελών της επιτροπής, καταλαμβάνει τόσες μόνο έδρες στην επιτροπή όσοι είναι και οι υποψήφιοί της. Οι έδρες που μένουν αδιάθετες κατανέμονται ανά μία μεταξύ όλων των παρατάξεων και των μεμονωμένων υποψηφίων είτε έλαβαν έδρα κατά το προηγούμενο εδάφιο είτε όχι, ανάλογα με τα αξιοσημείωτά υπόλοιπά τους. Σε περίπτωση ισοψηφίας ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου διενεργεί κλήρωση.

5. Μέλη της επιτροπής εκλέγονται, από κάθε παράταξη που κατέλαβε έδρα σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο οι υποψήφιοι που συγκέντρωσαν τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης. Σε περίπτωση ισοψηφίας, ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου διενεργεί κλήρωση. Οι λοιποί υποψήφιοι, ανά παράταξη, αποτελούν, κατά σειρά σταυρών προτίμησης, τα αναπληρωματικά μέλη της επιτροπής.

6. Τα αναπληρωματικά μέλη, με τη σειρά της εκλογής τους, καταλαμβάνουν τις θέσεις των εκλεγέντων με το ίδιο ψηφοδέλτιο τακτικών μελών που μένουν κενές κατά τη διάρκεια της διετίας. Σε περίπτωση που έχει εξαντληθεί ο αριθμός των αναπληρωματικών μελών ή σε περίπτωση που παραιτηθεί ή για οποιονδήποτε τρόπο εκλείψει μεμονωμένος σύμβουλος που έχει εκλεγεί μέλος επιτροπής, διενεργείται νέα εκλογή, για την κάλυψη των κενών εδρών της επιτροπής, με τη διαδικασία των προηγούμενων παραγράφων. Όταν τα μέλη που εκπροσωπούν τις λοιπές παρατάξεις, πλην αυτής του δημάρχου, παραιτηθούν κατά τη διάρκεια της διετίας και δεν υπάρχει αντικαταστάτης τους, τη θέση τους καταλαμβάνουν τα μέλη της παράταξης του δημάρχου.

7. Δεν επιτρέπεται να εκλεγεί μέλος της οικονομικής ή της επιτροπής ποιότητας ζωής ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου.

8. Η διαδικασία εκλογής των παραγράφων 1 έως και 6 διενεργείται πρώτα για την εκλογή των μελών της οικονομικής επιτροπής και στη συνέχεια για την εκλογή των μελών της επιτροπής ποιότητας ζωής.

9. Αν δεν επιτευχθεί εκλογή για οποιονδήποτε λόγο ή η συνεδρίαση ματαιωθεί επειδή δεν σχηματίστηκε απαρτία, η συνεδρίαση επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή και εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 3 και 4.

Αν και στη δεύτερη συνεδρίαση δεν επιτευχθεί εκλογή ή η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν σχηματίστηκε απαρτία, θεωρείται ότι εκλέγονται εκείνοι που έλαβαν τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης, σύμφωνα με τη δικαστική απόφαση ανακήρυξης ανάλογα με τον αριθμό εδρών που δικαιούται κάθε παράταξη σύμφωνα με την παράγραφο 4.

10. Τα πρακτικά της εκλογής διαβιβάζονται μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών από τη διενέργεια της εκλογής στον Επόπτη Ο.Τ.Α., ο οποίος αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από προσφυγή δημότη ενώπιον του, η οποία ασκείται εντός αποκλειστικής προθεσμίας πέντε (5) ημερών από τη διενέργεια της εκλογής, αποφαινεται, μέσα σε πέντε (5) ημέρες το αργότερο αφότου παρέλαβε τα πρακτικά, για τη νομιμότητα της εκλογής.

11. Οι επιτροπές στην πρώτη συνεδρίαση μετά την εκλογή τους εκλέγουν μεταξύ των μελών τους, με φανερή ψηφοφορία, τον αντιπρόεδρο. Δικαίωμα ψήφου στην περίπτωση αυτή έχει και ο πρόεδρος της επιτροπής.

12. Όταν τα μέλη της οικονομικής επιτροπής ή της επιτροπής ποιότητας ζωής παύουν για οποιονδήποτε λόγο να είναι μέλη των αντίστοιχων δημοτικών παρατάξεων, εκπίπτουν αυτοδικαίως από την οικονομική επιτροπή ή την επιτροπή ποιότητας ζωής και αντικαθίστανται, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου αυτού.»

Άρθρο 77
Λειτουργία Οικονομικής Επιτροπής - Επιτροπής
Ποιότητας Ζωής - Αντικατάσταση του άρθρου
75 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 75 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 75
Λειτουργία της Οικονομικής Επιτροπής
και της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής

1. Οι επιτροπές έχουν απαρτία, εφόσον τα μέλη που είναι παρόντα είναι περισσότερα από αυτά που απουσιάζουν. Οι επιτροπές συνεδριάζουν δημόσια και αποφασίζουν με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση ισοψηφίας επικρατεί η ψήφος του προέδρου. Αν σε δύο συνεχείς συνεδριάσεις δεν επιτυγχάνεται απαρτία ή απόλυτη πλειοψηφία, αρμόδιο να λάβει απόφαση είναι το δημοτικό συμβούλιο.

2. Αν απουσιάζει ή κωλύεται ο πρόεδρος της επιτροπής, προεδρεύει ο αντιπρόεδρος και, σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του αντιπροέδρου, το μέλος της επιτροπής το οποίο έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους. Αν απουσιάζουν ή κωλύονται τακτικά μέλη, καλούνται τα αναπληρωματικά με τη σειρά της εκλογής τους.

3. Ο πρόεδρος καταρτίζει την ημερήσια διάταξη. Στην ημερήσια διάταξη αναγράφονται υποχρεωτικά και όλα τα θέματα που προτείνει ο δήμαρχος. Η επιτροπή μπορεί να αποφασίζει με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών της ότι συγκεκριμένο θέμα το οποίο δεν έχει εγγραφεί στην ημερήσια διάταξη είναι κατεπείγον να το συζητά και να λαμβάνει απόφαση γι' αυτό με την ίδια πλειοψηφία, πριν από την έναρξη της συζήτησης των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης.

4. Αν ένα μέλος της επιτροπής απουσιάζει αδικαιολόγητα από τρεις (3) τουλάχιστον συνεχείς συνεδριάσεις, το δημοτικό συμβούλιο με πράξη του το αντικαθιστά.

5. Ο πρόεδρος της επιτροπής καλεί τα μέλη της σε συνεδρίαση με γραπτή πρόσκληση, στην οποία αναφέρονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, όποτε το ζητήσει ο δήμαρχος ή το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών της. Στην τελευταία περίπτωση, απαιτείται γραπτή αίτηση, στην οποία αναφέρονται τα θέματα που θα συζητηθούν. Στην ίδια περίπτωση δεν μπορεί να επανυποβληθεί αίτημα για το ίδιο θέμα, πριν παρέλθει δίμηνο, αφότου εκδόθηκε απορριπτική απόφαση της επιτροπής, εκτός εάν γίνεται επίκληση νεότερων στοιχείων. Αν κατά τον υπολογισμό του ενός τρίτου (1/3) προκύπτει δεκαδικός αριθμός, τότε ο αριθμός αυτός στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα εφόσον πρόκειται για υποδιαίρεση μεγαλύτερη ή ίση του ημίσεως (0,5). Αν η επιτροπή δεν συγκληθεί το αργότερο έξι (6) ημέρες μετά την υποβολή της αίτησης, συνέρχεται ύστερα από πρόσκληση εκείνων που υπέβαλαν την αίτηση και αποφασίζει για τα θέματα, για τα οποία είχε ζητηθεί η σύγκλησή της.

Η αδικαιολόγητη παράλειψη του προέδρου για δύο συνεχείς φορές να καλέσει την οικονομική ή την επιτροπή ποιότητας ζωής αποτελεί σοβαρό πειθαρχικό παράπτωμα.

6. Η πρόσκληση δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του δήμου. Η πρόσκληση κοινοποιείται στα μέλη τρεις (3) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από την ημέρα που ορίζεται για τη συνεδρίαση. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις, η πρόσκληση αυτή μπορεί να επιδοθεί ή να γνωστοποιηθεί την ημέρα της συνεδρίασης. Στην πρόσκληση πρέπει να αναφέρεται ο λόγος για τον οποίο η συνεδρίαση έχει κατεπείγοντα χαρακτήρα. Πριν από τη συζήτηση η επιτροπή αποφαινεται για το κατεπείγον των θεμάτων.

7. Οι συνεδριάσεις των επιτροπών είναι δημόσιες και γίνονται στο δημοτικό κατάστημα. Η επιτροπή με πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) των μελών της και με αιτιολογημένη απόφαση, η οποία απαγγέλλεται σε δημόσια συνεδρίαση, μπορεί να συνεδριάζει κεκλεισμένων των θυρών. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η επιτροπή μπορεί με την πλειοψηφία του συνόλου των μελών της να αποφασίζει να συνεδριάζει κατά περίπτωση σε άλλο κατάλληλο οίκημα της έδρας, αν κρίνει ότι το δημοτικό κατάστημα είναι ακατάλληλο.

8. Στις συνεδριάσεις των επιτροπών, όταν συζητούνται θέματα που αφορούν κοινότητα ή κοινότητες του δήμου, προσκαλούνται υποχρεωτικά και οι πρόεδροι των συμβουλίων ή οι πρόεδροι των αντίστοιχων κοινοτήτων, οι οποίοι δικαιούνται να λαμβάνουν το λόγο.

9. Με απόφασή της, η οποία λαμβάνεται με απλή πλειοψηφία των παρόντων μελών της, η επιτροπή μπορεί να επιτρέψει να λάβουν το λόγο εκπρόσωποι φορέων ή πολίτες που παρευρίσκονται στη συνεδρίαση, εφόσον το ζητήσουν.

10. Αν κάποιο μέλος της επιτροπής αρνηθεί ψήφο ή δώσει λευκή ψήφο, λογίζεται ως παρόν κατά τη συνεδρίαση, μόνο για το σχηματισμό της απαρτίας. Τόσο η άρνηση ψήφου, όσο και η λευκή ψήφος δεν υπολογίζονται στην καταμέτρηση θετικών και αρνητικών ψήφων. Τα μέλη της επιτροπής που ήταν παρόντα κατά την έναρξη της συνεδρίασης και με την παρουσία τους υπήρξε απαρτία ακόμα και αν αποχωρήσουν λογίζονται ως παρόντα μέχρι το τέλος της συνεδρίασης, ως προς την ύπαρξη απαρτίας. Η απαρτία αυτή θεωρείται ότι συντρέχει για όλα τα θέματα που περιλαμβάνονται στην ημερήσια διάταξη της συνεδρίασης. Στην περίπτωση αυτή για τη λήψη απόφασης για κάθε συγκεκριμένο θέμα η απαιτούμενη πλειοψηφία δεν υπολογίζεται επί των πραγματικά παρόντων μελών κατά τη ψηφοφορία, αλλά βάσει του αριθμού των μελών που απαιτούνται για την απαρτία. Για τις συνεδριάσεις της οικονομικής και της επιτροπής ποιότητας ζωής τηρούνται πρακτικά.

11. Μέλος της επιτροπής δεν μπορεί να μετάσχει στη συζήτηση ενός θέματος εφόσον ο ίδιος ή συγγενής του έως το δεύτερο βαθμό εξ αίματος ή εξ αγχιστείας έχει υλικό ή ηθικό συμφέρον για τη λήψη απόφασης με συγκεκριμένο περιεχόμενο. Απόφαση που έχει ληφθεί κατά παράβαση της διάταξης αυτής είναι άκυρη. Στο μέλος που έλαβε μέρος στη συνεδρίαση, κατά παράβαση του προηγούμενου εδαφίου, επιβάλλεται η ποινή της αργίας.

12. Οι αποφάσεις των παραπάνω επιτροπών δημοσιεύονται σύμφωνα με τις διατάξεις για τη δημοσίευση των αποφάσεων του δημοτικού συμβουλίου και αναρτώνται στην ιστοσελίδα του δήμου με ευθύνη του προέδρου.»

Άρθρο 78
Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης -
Αντικατάσταση του άρθρου 76 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 76 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:
 «Άρθρο 76

Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης

1. Στους δήμους με πληθυσμό μεγαλύτερο από πέντε χιλιάδες (5.000) κατοίκους συγκροτείται, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται εντός δύο (2) μηνών από την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών, δημοτική επιτροπή διαβούλευσης ως όργανο με συμβουλευτικές αρμοδιότητες. Η διάρκεια της θητείας της δημοτικής επιτροπής διαβούλευσης ακολουθεί τη θητεία των δημοτικών αρχών. Δημοτική επιτροπή διαβούλευσης μπορεί να συγκροτηθεί και σε μικρότερους δήμους, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Η δημοτική επιτροπή διαβούλευσης αποτελείται από εκπροσώπους των φορέων της τοπικής κοινωνίας, όπως:

- α) των τοπικών εμπορικών και επαγγελματικών συλλόγων και οργανώσεων,
- β) των επιστημονικών συλλόγων και φορέων,
- γ) των τοπικών οργανώσεων εργαζομένων και εργοδοτών,
- δ) των εργαζομένων στο δήμο και τα νομικά του πρόσωπα,
- ε) των ενώσεων και συλλόγων γονέων,
- στ) των αθλητικών και πολιτιστικών συλλόγων και φορέων,
- ζ) των εθελοντικών οργανώσεων και κινήσεων πολιτών,
- η) άλλων οργανώσεων και φορέων της κοινωνίας των πολιτών,
- θ) των τοπικών συμβουλίων νέων και
- ι) δημότες.

Ο συνολικός αριθμός των μελών της δημοτικής επιτροπής διαβούλευσης, πλην της περίπτωσης ι' και συμπεριλαμβανομένου του προέδρου, μπορεί να είναι από είκοσι πέντε (25) έως πενήντα (50) μέλη. Στη δημοτική επιτροπή διαβούλευσης συμμετέχουν και δημότες, σε αριθμό ίσο με το ένα τρίτο (1/3) του αριθμού των μελών εκπροσώπων φορέων των περιπτώσεων α' έως θ', οι οποίοι ορίζονται μετά από κλήρωση, μεταξύ των εγγεγραμμένων σε ειδικό κατάλογο που τηρείται στο δήμο και στον οποίο μπορεί να εγγραφεται κάθε δημότης που είναι εγγεγραμμένος στους εκλογικούς καταλόγους του δήμου. Έναν τουλάχιστον μήνα πριν από τη συγκρότηση της επιτροπής, ο δήμαρχος δημοσιεύει υποχρεωτικά με ανάρτηση στην ιστοσελίδα του δήμου πρόσκληση προς τους δημότες για εγγραφή στον ειδικό κατάλογο του προηγούμενου εδαφίου. Οι οριζόμενοι από τον ειδικό κατάλογο αυτό, έχουν δικαίωμα ψήφου, δεν συνυπολογίζονται όμως για την απαρτία της επιτροπής.

Στη δημοτική επιτροπή διαβούλευσης προεδρεύει ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου. Στις συνεδριάσεις της επιτροπής καλούνται υποχρεωτικά και συμμετέχουν χωρίς δικαίωμα ψήφου ο δήμαρχος, οι αντιδήμαρχοι, οι πρόεδροι των νομικών προσώπων του δήμου, οι πρόεδροι των συμβουλίων των κοινοτήτων του δήμου, οι πρόεδροι των κοινοτήτων του δήμου έως τριακοσίων

(300) κατοίκων, καθώς και εκπρόσωποι των τοπικών οργανώσεων των πολιτικών κομμάτων και οι επικεφαλής των δημοτικών παρατάξεων που εκπροσωπούνται στο δημοτικό συμβούλιο. Κατά περίπτωση, μπορεί να καλούνται και εκπρόσωποι αρμόδιων κρατικών αρχών.

2. Η δημοτική επιτροπή διαβούλευσης:

α) Γνωμοδοτεί στο δημοτικό συμβούλιο σχετικά με τα αναπτυξιακά προγράμματα και τα προγράμματα δράσης του δήμου, το επιχειρησιακό πρόγραμμα και το τεχνικό πρόγραμμα του δήμου.

β) Γνωμοδοτεί για θέματα γενικότερου τοπικού ενδιαφέροντος, που παραπέμπονται σε αυτή από το δημοτικό συμβούλιο ή τον δήμαρχο.

γ) Εξετάζει τα τοπικά προβλήματα και τις αναπτυξιακές δυνατότητες του δήμου και διατυπώνει γνώμη για την επίλυση των προβλημάτων και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων αυτών.

δ) Μπορεί να διατυπώνει παρατηρήσεις επί του περιεχομένου των κανονιστικού χαρακτήρα αποφάσεων οι οποίες εκδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 79 του Κ.Δ.Κ..

Η διατύπωση γνώμης από τη δημοτική επιτροπή διαβούλευσης δεν αποκλείει την παράλληλη ηλεκτρονική διαβούλευση με τους πολίτες, μέσω διαδικτύου. Οι προτάσεις της ηλεκτρονικής διαβούλευσης συγκεντρώνονται και συστηματοποιούνται από τις αρμόδιες υπηρεσίες του δήμου και παρουσιάζονται από τον πρόεδρο της δημοτικής επιτροπής διαβούλευσης κατά την αντίστοιχη συνεδρίασή της.

ε) Μπορεί να εισηγείται στο δημοτικό συμβούλιο τη διεξαγωγή δημοτικού δημοψηφίσματος.

στ) Διατυπώνει απλή γνώμη επί του προσχεδίου του προϋπολογισμού, σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 77 του ν. 4172/2013 (Α' 167).

3. Η δημοτική επιτροπή διαβούλευσης συνεδριάζει δημόσια, μετά από πρόσκληση του προέδρου της, υποχρεωτικά μια φορά το χρόνο, πριν από τη σύνταξη των προσχεδίων του προϋπολογισμού και του ετήσιου προγράμματος δράσης και τουλάχιστον μία φορά κάθε τρεις (3) μήνες για άλλα θέματα που εισάγονται προς συζήτηση είτε από τον ίδιο τον πρόεδρο είτε από τους φορείς που συμμετέχουν στην επιτροπή σύμφωνα με τις περιπτώσεις α' έως θ' της παραγράφου 1 είτε από το πενήντα τοις εκατό (50%) συν έναν από τους δημότες που συμμετέχουν στην επιτροπή σύμφωνα με την περίπτωση ι' της παραγράφου 1. Η πρόσκληση κοινοποιείται στα μέλη με κάθε πρόσφορο μέσο επτά (7) εργάσιμες ημέρες πριν τη συνεδρίαση και περιλαμβάνει την ημερήσια διάταξη, τον τόπο, την ημερομηνία και την ώρα της συνεδρίασης και συνοδεύεται από εισήγηση επί των υπό συζήτηση θεμάτων. Σε περίπτωση έλλειψης απαρτίας, η συνεδρίαση επαναλαμβάνεται την αμέσως επόμενη εργάσιμη ημέρα, οπότε θεωρείται σε κάθε περίπτωση ότι υφίσταται απαρτία. Η γραμματειακή υποστήριξη της δημοτικής επιτροπής διαβούλευσης γίνεται από τις υπηρεσίες του δήμου και τηρούνται πρακτικά. Η δημοτική επιτροπή διαβούλευσης διατυπώνει τη γνώμη της μετά από σχετική συζήτηση. Στην εισήγησή της αναγράφονται όλες οι γνώμες που διατυπώνονται.

4. Η πρόσκληση και η ημερήσια διάταξη κάθε συνεδρίασης της δημοτικής επιτροπής διαβούλευσης αναρτώνται στην ιστοσελίδα του δήμου και, με μέριμνα του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου, δημοσιοποιούνται με κάθε πρόσφορο τρόπο, ιδίως στα τοπικά μέσα μαζικής ενημέρωσης. Οι συνεδριάσεις της επιτροπής είναι δημόσιες και η επιτροπή μπορεί με απλή πλειοψηφία των παρόντων μελών της να επιτρέπει να λάβουν το λόγο και πολίτες, πλέον των οριζόμενων, κατά την παράγραφο 1, ως μελών της, που παρευρίσκονται στη συνεδρίαση.

5. Οι αποφάσεις της επιτροπής διαβούλευσης αναρτώνται υποχρεωτικά στην ιστοσελίδα του δήμου και εισάγονται υποχρεωτικά προς συζήτηση στο δημοτικό συμβούλιο εντός ενός (1) μήνα από τη λήψη τους.

6. Το δημοτικό συμβούλιο, εντός τριών (3) μηνών από την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών ψηφίζει ή επικαιροποιεί τυχόν υφιστάμενο κανονισμό διαβούλευσης, ο οποίος ρυθμίζει όλα τα θέματα τα σχετικά με τις διαδικασίες διαβούλευσης, τη συμμετοχή φορέων και πολιτών σε αυτή, καθώς και την παρουσίαση των πορισμάτων της διαβούλευσης στο αρμόδιο όργανο του δήμου, που δεν ρυθμίζονται στο παρόν.»

Άρθρο 79

Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων - Αντικατάσταση του άρθρου 78 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 78 του ν. 3852/2010 (Α' 87) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 78

Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων

1. Σε κάθε δήμο συγκροτείται και λειτουργεί με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων, ως συμβουλευτικό όργανο του δήμου για την ενίσχυση της ένταξης των μεταναστών και των προσφύγων στην τοπική κοινωνία. Τα Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων αποτελούνται από έντεκα (11) μέλη, τα οποία ορίζονται από το οικείο δημοτικό συμβούλιο. Ως μέλη ορίζονται έξι (6) δημοτικοί σύμβουλοι και πέντε (5) εκπρόσωποι αναγνωρισμένων φορέων συλλογικής εκπροσώπησης μεταναστών και προσφύγων, που ορίζονται με τη διαδικασία της επόμενης παραγράφου.

2. Αν υπάρχουν αναγνωρισμένοι φορείς συλλογικής εκπροσώπησης μεταναστών ή/και προσφύγων, που, σύμφωνα με το καταστατικό τους, δραστηριοποιούνται στο επίπεδο του οικείου δήμου, το δημοτικό συμβούλιο καλεί πέντε (5) από τους φορείς αυτούς να ορίσουν από έναν (1) εκπρόσωπο. Σε περίπτωση που ελλείπουν οι φορείς του προηγούμενου εδαφίου στο επίπεδο του δήμου ή αυτοί είναι λιγότεροι από πέντε, το δημοτικό συμβούλιο καλεί επιπλέον και έναν από τους αναγνωρισμένους φορείς συλλογικής εκπροσώπησης μεταναστών ή/και προσφύγων, που δραστηριοποιούνται, σύμφωνα με το καταστατικό τους, στην οικεία περιφέρεια, να ορίσει έναν (1) εκπρόσωπό του. Σε περίπτωση που ελλείπουν τέτοιοι φορείς στην οικεία περιφέρεια ή αν και μετά τον ορισμό του εκπροσώπου τους, δεν συμπληρώνεται ο

συνολικός αριθμός των πέντε (5) εκπροσώπων φορέων, το δημοτικό συμβούλιο καλεί επιπλέον την αντιπροσωπευτικότερη δευτεροβάθμια ή ομοσπονδιακού χαρακτήρα οργάνωση συλλογικής εκπροσώπησης μεταναστών ή/και προσφύγων, που δραστηριοποιείται, κατά το καταστατικό της, σε εθνικό επίπεδο, να ορίσει τους υπολειπόμενους εκπροσώπους, μέχρι τη συμπλήρωση του συνολικού αριθμού των πέντε (5) εκπροσώπων. Με την ίδια διαδικασία γίνεται η τυχόν αντικατάσταση ή η αναπλήρωση των μελών του Συμβουλίου Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων, οι οποίοι προέρχονται από τους αναγνωρισμένους φορείς συλλογικής εκπροσώπησης μεταναστών και προσφύγων.

3. Με την ίδια απόφαση του δημοτικού συμβουλίου ορίζεται πρόεδρος στο Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων ένας εκ των δημοτικών συμβούλων μελών του. Στα παραπάνω συμβούλια ορίζονται κατά προτεραιότητα ως μέλη αλλοδαποί δημοτικοί σύμβουλοι που έχουν τυχόν εκλεγεί. Η συμμετοχή στα ανωτέρω συμβούλια είναι τιμητική και άμισθη.

4. Αρμοδιότητες των Συμβουλίων Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων είναι: α) η καταγραφή και η διερεύνηση προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες και οι πρόσφυγες, που κατοικούν μόνιμα στην περιφέρεια του οικείου δήμου, ως προς την ένταξή τους στην τοπική κοινωνία, την επαφή τους με δημόσιες αρχές ή τη δημοτική αρχή, β) η υποβολή εισηγήσεων προς το δημοτικό συμβούλιο για την ανάπτυξη τοπικών δράσεων προώθησης της ομαλής κοινωνικής ένταξης των μεταναστών και προσφύγων και, εν γένει, την επίλυση των προβλημάτων που αυτοί αντιμετωπίζουν, ιδίως μέσω της οργάνωσης συμβουλευτικών υπηρεσιών από τις δημοτικές υπηρεσίες και γ) η διοργάνωση, σε συνεργασία με τον οικείο δήμο, εκδηλώσεων ευαισθητοποίησης και ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής του τοπικού πληθυσμού.

5. Εντός του μηνός Δεκεμβρίου κάθε έτους, το Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων υποβάλλει προς το δημοτικό συμβούλιο Ετήσια Έκθεση, στην οποία καταγράφονται αναλυτικά τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες και οι πρόσφυγες που διαμένουν στο δήμο, τόσο ως προς το βαθμό ένταξής τους στην τοπική κοινωνία όσο και ως προς τη σχέση τους και το βαθμό εξυπηρέτησής τους από τις τοπικές δημοτικές αλλά και δημόσιες αρχές και διατυπώνονται συγκεκριμένες προτάσεις για την αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών και για τη διευκόλυνση, εν γένει, της ένταξης των μεταναστών και των προσφύγων στην τοπική κοινωνία. Ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου εισάγει υποχρεωτικά την Έκθεση του προηγούμενου εδαφίου προς συζήτηση, στην πρώτη συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου μετά την υποβολή της.

6. Στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων καλείται υποχρεωτικά ο δήμαρχος ή ο αρμόδιος αντιδήμαρχος, ενώ είναι δυνατόν να καλούνται οι εκπρόσωποι των κατά περίπτωση αρμόδιων κρατικών φορέων, καθώς και εκπρόσωποι οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται σε θέματα υποστήριξης και ένταξης μεταναστών και προσφύγων.»

**ΤΜΗΜΑ Β΄
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ**

**Άρθρο 80
Πρόεδρος συμβουλίου κοινότητας άνω των
τριακοσίων (300) κατοίκων - Αντικατάσταση
του άρθρου 79 του ν. 3852/2010**

Το άρθρο 79 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 79
Πρόεδρος συμβουλίου κοινότητας άνω
των τριακοσίων (300) κατοίκων

1. Πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων εκλέγεται, από το σύνολο των μελών του οικείου συμβουλίου και για το σύνολο της δημοτικής περιόδου, ο επικεφαλής ενός από τους δύο πρώτους κατά σειρά εκλογής συνδυασμούς, με τη διαδικασία της επόμενης παραγράφου.

2. Την πρώτη Κυριακή του Ιανουαρίου του έτους έναρξης της δημοτικής περιόδου το συμβούλιο της κοινότητας συνέρχεται σε ειδική συνεδρίαση, για να εκλέξει τον πρόεδρό του, ύστερα από πρόσκληση του συμβούλου του συνδυασμού που πλειοψήφησε στην κοινότητα, ο οποίος έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας, εκείνου που είναι γραμμένος πρώτος κατά σειρά στην απόφαση του δικαστηρίου. Στη συνεδρίαση αυτή προεδρεύει ο σύμβουλος που συγκάλεσε το συμβούλιο, ο οποίος αναθέτει τα καθήκοντα του ειδικού γραμματέα του συμβουλίου σε ένα από τα μέλη του συμβουλίου ή σε έναν από τους υπαλλήλους του δήμου.

Κατά τη συνεδρίαση τίθενται σε μυστική ψηφοφορία οι υποψηφιότητες, για το αξίωμα του προέδρου του συμβουλίου, των επικεφαλής των δύο πρώτων, κατά σειρά εκλογής, συνδυασμών. Κάθε μέλος του συμβουλίου έχει δικαίωμα να επιλέξει έναν μόνο υποψήφιο. Πρόεδρος εκλέγεται εκείνος που θα συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του συμβουλίου, σύμφωνα με τις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου 89.

3. Όταν ο πρόεδρος απουσιάζει ή κωλύεται, τα καθήκοντά του ασκεί μέλος του συμβουλίου της κοινότητας, που ορίζεται από αυτόν, ως αναπληρωτής του.

4. Τα μέλη του συμβουλίου της κοινότητας μπορούν, με γραπτή δήλωσή τους προς τον δήμαρχο, να ανεξαρτητοποιηθούν από το συνδυασμό με τον οποίο έχουν εκλεγεί. Σε περίπτωση ανεξαρτητοποίησης του προέδρου, αυτός εκπίπτει από το αξίωμά του και εφαρμόζεται η διαδικασία της επόμενης παραγράφου.

5. Αν η θέση του προέδρου του συμβουλίου της κοινότητας κενωθεί λόγω θανάτου ή παραίτησης ή έκπτωσης από το αξίωμα ή εξαιτίας οποιουδήποτε άλλου λόγου, επαναλαμβάνεται η διαδικασία εκλογής των παραγράφων 1 έως και 4, μεταξύ δύο υποψηφίων που θα υποδειχθούν, αντίστοιχα, από τους δύο πρώτους, κατά σειρά εκλογής, συνδυασμούς.

6. Στον πρόεδρο συμβουλίου κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων χορηγούνται από το δήμο έξοδα κίνησης που ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, μετά από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων.»

**Άρθρο 81
Πρόεδρος κοινότητας με πληθυσμό έως
και τριακοσίων (300) κατοίκων -
Αντικατάσταση του άρθρου 80 του ν. 3852/2010**

Το άρθρο 80 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 80
Πρόεδρος κοινότητας έως
και τριακοσίων (300) κατοίκων

1. Πρόεδρος κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων είναι ο επιτυχών υποψήφιος, σύμφωνα με το άρθρο 37Α του παρόντος.

2. Στον πρόεδρο της κοινότητας έως και τριακοσίων (300) κατοίκων χορηγούνται από το δήμο έξοδα κίνησης, που ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, μετά από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων.»

**Άρθρο 82
Αρμοδιότητες προέδρου του συμβουλίου
κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων -
Αντικατάσταση του άρθρου 81 του ν. 3852/2010**

Το άρθρο 81 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 81
Αρμοδιότητες προέδρου συμβουλίου
κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων

Ο πρόεδρος του συμβουλίου κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, πέρα από τις αρμοδιότητες εκείνες που προβλέπονται από άλλες διατάξεις, ασκεί και τις εξής αρμοδιότητες:

α) Εκπροσωπεί το συμβούλιο της κοινότητας.

β) Ασκεί κάθε αρμοδιότητα που του ανατίθεται από τον δήμαρχο. Μεταφέρει και παρουσιάζει στον δήμαρχο και στα άλλα αρμόδια όργανα του δήμου τα προβλήματα της κοινότητας, συνεργάζεται με τον δήμαρχο, τους αντιδημάρχους και τις αρμόδιες δημοτικές υπηρεσίες, προκειμένου να προετοιμάσει κάθε θέμα που θα συζητηθεί στο συμβούλιο της κοινότητας, παρακολουθεί την προώθηση από το δήμο των θεμάτων που αναφέρονται στις αποφάσεις του συμβουλίου που έχουν σταλεί σε αυτόν. Συμμετέχει στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου, στις οποίες καλείται υποχρεωτικά με δικαίωμα ψήφου, όταν στην ημερήσια διάταξη περιλαμβάνεται θέμα που αφορά ειδικά την αντίστοιχη κοινότητα.

γ) Εισηγείται στο συμβούλιο θέματα της αρμοδιότητάς του και εκτελεί τις αποφάσεις του συμβουλίου που λαμβάνονται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 83 έως 84.

δ) Ενεργεί πληρωμές από την πάγια προκαταβολή, που συνιστάται κατά τις σχετικές διατάξεις.

ε) Συμμετέχει στη διοίκηση κληροδοτήματος, με έδρα την κοινότητα στην οποία ασκεί τα καθήκοντά του, στις περιπτώσεις που προβλέπεται, σύμφωνα με το ν. 2539/1997 (Α' 244) ή την πράξη σύστασής του, η συμμετοχή προέδρου τοπικού συμβουλίου ή δημάρχου δήμου, ο οποίος καταργείται με τον παρόντα νόμο.»

Άρθρο 83
Αρμοδιότητες προέδρου κοινότητας έως και
τριακοσίων (300) κατοίκων - Αντικατάσταση
του άρθρου 82 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 82 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 82

Αρμοδιότητες προέδρου κοινότητας έως και τριακοσίων (300) κατοίκων

1. Ο πρόεδρος της κοινότητας έως και τριακοσίων (300) κατοίκων ασκεί κάθε αρμοδιότητα που του ανατίθεται από τον δήμαρχο και συμμετέχει στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου, στις οποίες καλείται υποχρεωτικά με δικαίωμα ψήφου, όταν στην ημερήσια διάταξη περιλαμβάνεται θέμα που αφορά ειδικά την αντίστοιχη κοινότητα.

2. Πλέον των όσων προβλέπονται στην προηγούμενη παράγραφο, ο πρόεδρος κοινότητας έως τριακοσίων (300) κατοίκων, ασκεί τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α) εκφράζει γνώμη και διατυπώνει προτάσεις προς το δημοτικό συμβούλιο, για την εκτέλεση νέων έργων εντός της κοινότητας, καθώς και για τη συντήρηση και τη λειτουργία των έργων που έχουν εκτελεστεί,

β) αποφασίζει για την κατανομή του αναλογούντος στην κοινότητα ποσοστού των κεντρικών αυτοτελών πόρων που προορίζονται για επενδυτικές ανάγκες του δήμου, σύμφωνα με την παράγραφο 4Α του άρθρου 259,

γ) μεριμνά για την καλή κατάσταση του δικτύου εσωτερικής και αγροτικής οδοποιίας της κοινότητας, εποπτεύοντας τις εργασίες συντήρησης και υποβάλλοντας προς την τεχνική υπηρεσία δια του αρμόδιου αντιδημάρχου, σχετικό υπόμνημα όπου αναγράφεται το είδος των εργασιών, ο τόπος και ο χρόνος που έγιναν αυτές,

δ) μεριμνά για την καθαριότητα των κοινόχρηστων χώρων και συνεργάζεται με την αρμόδια υπηρεσία του δήμου για την καλή τήρηση αυτής,

ε) λαμβάνει μέτρα για την άμεση αποκατάσταση των ζημιών επείγοντος χαρακτήρα στα δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης και σε εξαιρετικές περιπτώσεις αναθέτει την εκτέλεση των εργασιών αποκατάστασης ζημιών μικρής κλίμακας εάν από την καθυστέρηση αποκατάστασης δημιουργείται άμεσος κίνδυνος για την επαρκή υδροδότηση της κοινότητας, ενημερώνοντας εγγράφως για το λόγο αυτόν τον αρμόδιο αντιδήμαρχο ή τον πρόεδρο της ΔΕΥΑ,

στ) μεριμνά για την αποκατάσταση ζημιών και την καλή λειτουργία του δικτύου δημοτικού φωτισμού και συνεργάζεται γι' αυτό με την αρμόδια υπηρεσία του δήμου,

ζ) μεριμνά για την καλή κατάσταση και την ασφάλεια των εγκαταστάσεων των παιδικών χαρών και συνεργάζεται με τον υπεύθυνο λειτουργίας των παιδικών χαρών του δήμου,

η) μεριμνά για την εύρυθμη λειτουργία, τη συντήρηση και την ευταξία του κοιμητηρίου της κοινότητας, προεγκρίνει την κατασκευή οικογενειακών τάφων και λοιπών ταφικών μνημείων και εκδίδει τις άδειες για την παράταση ταφής και την ανακομιδή οστών,

θ) καταγράφει τα μέσα και το ανθρώπινο δυναμικό που μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών και είναι υπεύθυνος της ομάδας πυρασφάλειας της κοινότητας. Για την κατάρτιση του σχεδίου πρόληψης πυρκαγιών και άλλων φυσικών καταστροφών συνεργάζεται με τα αρμόδια όργανα του δήμου ενώ κατά τη διάρκεια επιχειρήσεων αντιμετώπισης πυρκαγιών ή φυσικών καταστροφών τίθεται στη διάθεση των αρμοδίων αρχών,

ι) είναι υπεύθυνος για την προστασία της δημοτικής περιουσίας στα όρια της κοινότητας και έχει καθήκον να αναφέρει αμελλητί στον δήμαρχο ή στον αρμόδιο αντιδήμαρχο ζημιές ή προσβολές των ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων του δήμου,

ια) ενεργεί πληρωμές από την πάγια προκαταβολή, που συνιστάται κατά τις σχετικές διατάξεις,

ιβ) συμμετέχει στη διοίκηση κληροδοτήματος, με έδρα την κοινότητα στην οποία ασκεί τα καθήκοντά του, στις περιπτώσεις που προβλέπεται, σύμφωνα με το ν. 2539/1997 ή την πράξη σύστασής του, η συμμετοχή προέδρου τοπικού συμβουλίου ή δημάρχου δήμου, ο οποίος καταργείται με τον παρόντα νόμο,

ιγ) στις περιπτώσεις όπου ο δήμος είναι ο αρμόδιος φορέας λειτουργίας, σύμφωνα με την παρ. 17 του άρθρου 2 και την παρ. 1 του άρθρου 26 του ν. 4497/2017 (Α' 171), ο πρόεδρος κοινότητας έως και τριακοσίων (300) κατοίκων προτείνει, ως προς την κοινότητα, τους χώρους λειτουργίας των λαϊκών αγορών, τις θέσεις όπου επιτρέπεται η άσκηση υπαίθριου στάσιμου εμπορίου, η λειτουργία εμποροπανηγύρεων, χριστουγεννιάτικων αγορών και γενικά οι υπαίθριες εμπορικές δραστηριότητες, καθώς και τους χώρους στάθμευσης οχημάτων,

ιδ) προωθεί τον εθελοντισμό και συνεργάζεται με ομάδες εθελοντών για την εξυπηρέτηση των αναγκών της κοινότητας.

3. Ο πρόεδρος της κοινότητας έως και τριακοσίων (300) κατοίκων διατυπώνει επίσης γνώμη στο δημοτικό συμβούλιο για:

α) τις υπηρεσιακές μονάδες του δήμου, για τις οποίες συντρέχουν δυνατότητες λειτουργίας τους στην κοινότητα, με κριτήριο ότι θα συμβάλουν στην καλύτερη εξυπηρέτηση των δημοτών και στην ανάπτυξη της περιοχής,

β) την αξιοποίηση των ακινήτων του δήμου, που βρίσκονται στην κοινότητα, την κάθε μορφής εκμίσθωση ή παραχώρηση εκτάσεων εντός των ορίων αυτής, καθώς και την εκποίηση, εκμίσθωση, δωρεάν παραχώρηση χρήσης, ανταλλαγή και δωρεά, περιουσιακών εν γένει στοιχείων του δήμου που βρίσκονται στα όρια της κοινότητας,

γ) την πολεοδομική ανάπτυξη και ανάπλαση της περιοχής,

δ) τη συντήρηση των δημοτικών και αγροτικών οδών, τη συντήρηση, καθαριότητα και λειτουργία των πλατειών, δημοτικών αλσών, κήπων, υπαίθριων χώρων αναψυχής και γενικά όλων των κοινόχρηστων και κοινωφελών χώρων της περιοχής της κοινότητας,

ε) την κυκλοφορία και τη συγκοινωνία της περιοχής της κοινότητας,

στ) την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, την αναβάθμιση της αισθητικής περιοχών, καθώς και για την καθαριότητα αυτών,

ζ) την προστασία της δημόσιας υγείας και την προστασία των κατοίκων από την ηχορρύπανση,

η) την περισυλλογή και εν γένει τη μέριμνα για τα αδέσποτα ζώα,

θ) τη διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων και γενικότερα την ανάπτυξη της περιοχής της κοινότητας σε πολιτιστικά, πνευματικά και κοινωνικά θέματα,

ι) τη μέριμνα για την υγεία, την πρόνοια και την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών και γενικά τη φροντίδα, ώστε η λειτουργία και ανάπτυξη της περιοχής της κοινότητας, να αποβλέπει στην καλύτερη εξυπηρέτηση των κατοίκων της,

ια) την εύρυθμη λειτουργία των δημοτικών ιδρυμάτων, δημοτικών νομικών προσώπων, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, δημοτικών επιχειρήσεων και γενικότερα των παρεχόμενων υπηρεσιών στην περιφέρεια της κοινότητας,

ιβ) την τροποποίηση των ορίων της κοινότητας,

ιγ) την εξέταση γενικών ή ειδικών προβλημάτων που αφορούν τους κατοίκους και την περιφέρεια της κοινότητας, ιδίως αστέγων και ευπαθών ομάδων του πληθυσμού της περιοχής της,

ιδ) την αξιοποίηση των τοπικών πόρων της περιοχής της κοινότητας.

4. Με αιτιολογημένη απόφασή του, ο πρόεδρος της κοινότητας έως και τριακοσίων (300) κατοίκων εισηγείται στο δημοτικό συμβούλιο, σχετικά με τη λήψη απόφασης, για τη χορήγηση χρηματικών βοηθημάτων και ειδών διαβίωσης ή περίθαλψης σε οικονομικά αδύνατους κατοίκους και πολύτεκνους, καθώς και τη μείωση δημοτικών φόρων ή τελών ή απαλλαγή από αυτούς για τα προβλεπόμενα από τις ισχύουσες διατάξεις πρόσωπα, καθώς και τα πρόσωπα που χρήζουν «βοήθειας στο σπίτι» και «διοικητικής βοήθειας».

5. Η αποδοχή κληροδοτήματος, κληρονομιάς ή δωρεάς, η οποία διατίθεται ρητά και αποκλειστικά σε κοινότητα έως τριακοσίων (300) κατοίκων, γίνεται από την οικονομική επιτροπή, μετά από σύμφωνη γνώμη του οικείου προέδρου.»

Άρθρο 84

Αρμοδιότητες συμβουλίου κοινότητας

άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων -

Αντικατάσταση του άρθρου 83 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 83 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 83

Αρμοδιότητες συμβουλίου κοινότητας

άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων

1. Το συμβούλιο κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων ασκεί τις ακόλουθες αρμοδιότητες, εντός των ορίων της κοινότητας:

α) εκφράζει γνώμη και διατυπώνει προτάσεις προς το δημοτικό συμβούλιο, για την εκτέλεση νέων έργων εντός της κοινότητας, καθώς και για τη συντήρηση και τη λειτουργία των έργων που έχουν εκτελεστεί,

β) αποφασίζει ποια έργα και δράσεις θα εκτελεστούν στην κοινότητα, από το ποσοστό των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων που προορίζονται για επενδυτικές ανάγκες του δήμου, που της αναλογούν, σύμφωνα με την παράγραφο 4Α του άρθρου 259,

γ) μεριμνά για την καλή κατάσταση του δικτύου εσωτερικής και αγροτικής οδοποιίας της κοινότητας, εποπτεύοντας τις εργασίες συντήρησης και υποβάλλοντας προς την τεχνική υπηρεσία, διά του αρμόδιου αντιδήμαρχου, σχετικό υπόμνημα όπου αναγράφεται το είδος των εργασιών, ο τόπος και ο χρόνος που έγιναν αυτές,

δ) μεριμνά για την καθαριότητα των κοινόχρηστων χώρων και συνεργάζεται με την αρμόδια υπηρεσία του δήμου για την καλή τήρηση αυτής,

ε) λαμβάνει μέτρα για την άμεση αποκατάσταση των ζημιών επείγοντος χαρακτήρα στα δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης και σε εξαιρετικές περιπτώσεις αναθέτει την εκτέλεση των εργασιών αποκατάστασης ζημιών μικρής κλίμακας εάν από την καθυστέρηση αποκατάστασης δημιουργείται άμεσος κίνδυνος για την επαρκή υδροδότηση της κοινότητας, ενημερώνοντας εγγράφως για το λόγο αυτόν τον αρμόδιο αντιδήμαρχο ή τον πρόεδρο της ΔΕΥΑ,

στ) μεριμνά για την αποκατάσταση ζημιών και την καλή λειτουργία του δικτύου δημοτικού φωτισμού και συνεργάζεται γι' αυτό με την αρμόδια υπηρεσία του δήμου,

ζ) μεριμνά για την καλή κατάσταση και την ασφάλεια των εγκαταστάσεων των παιδικών χαρών και συνεργάζεται με τον υπεύθυνο λειτουργίας των παιδικών χαρών του δήμου,

η) μεριμνά για την εύρυθμη λειτουργία, τη συντήρηση και την ευταξία του κοιμητηρίου της κοινότητας, προεγκρίνει την κατασκευή οικογενειακών τάφων και λοιπών ταφικών μνημείων και εκδίδει τις άδειες για την παράταση ταφής και την ανακομιδή οστών,

θ) καταγράφει τα μέσα και το ανθρώπινο δυναμικό που μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών και έχει την ευθύνη της ομάδας πυρασφάλειας της κοινότητας. Για την κατάρτιση του σχεδίου πρόληψης πυρκαγιών και άλλων φυσικών καταστροφών συνεργάζεται με τα αρμόδια όργανα του δήμου, ενώ, κατά τη διάρκεια επιχειρήσεων αντιμετώπισης πυρκαγιών ή φυσικών καταστροφών τίθεται στη διάθεση των αρμοδίων αρχών,

ι) είναι υπεύθυνο για την προστασία της δημοτικής περιουσίας στα όρια της κοινότητας και έχει καθήκον να αναφέρει αμελλητί στον δήμαρχο ή στον αρμόδιο αντιδήμαρχο ζημιές ή προσβολές των ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων του δήμου,

ια) μέλη του συμβουλίου της κοινότητας συμμετέχουν στη διοίκηση κληροδοτήματος με έδρα την κοινότητα που ασκούν τα καθήκοντά τους, στις περιπτώσεις που προβλέπεται, σύμφωνα με το ν. 2539/1997 ή την πράξη σύστασής του, η συμμετοχή μελών τοπικού συμβουλίου ή μελών του δημοτικού συμβουλίου δήμου ο οποίος καταργείται με τον παρόντα νόμο,

ιβ) στις περιπτώσεις όπου ο δήμος είναι ο αρμόδιος φορέας λειτουργίας, σύμφωνα με την παρ. 17 του άρθρου 2 και την παρ. 1 του άρθρου 26 του ν. 4497/2017 (Α' 171), προτείνει, ως προς την κοινότητα, τους χώρους λειτουργίας των λαϊκών αγορών, τις θέσεις όπου επιτρέπεται η άσκηση υπαίθριου στάσιμου εμπορίου, η λειτουργία εμποροπανηγύρεων, χριστουγεννιάτικων αγορών και

γενικά οι υπαίθριες εμπορικές δραστηριότητες, καθώς και τους χώρους στάθμευσης οχημάτων. Οι αποφάσεις του συμβουλίου της κοινότητας για τις περιπτώσεις αυτές, λαμβάνονται με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του και αποστέλλονται στην επιτροπή ποιότητας ζωής, προκειμένου να διαμορφώσει την εισήγησή της προς το δημοτικό συμβούλιο για την έκδοση των προβλεπόμενων σχετικών τοπικών κανονιστικών αποφάσεων.

ιγ) προωθεί τον εθελοντισμό και συνεργάζεται με ομάδες εθελοντών για την εξυπηρέτηση των αναγκών της κοινότητας.

2. Το συμβούλιο της κοινότητας διατυπώνει, επίσης, γνώμη και προτάσεις, είτε με δική του πρωτοβουλία είτε κατόπιν παραπομπής από τα αρμόδια όργανα του δήμου, σχετικά με τα ακόλουθα θέματα:

α) τις υπηρεσιακές μονάδες του δήμου, για τις οποίες συντρέχουν δυνατότητες λειτουργίας τους στην κοινότητα, με κριτήριο ότι θα συμβάλουν στην καλύτερη εξυπηρέτηση των δημοτών και στην ανάπτυξη της περιοχής,

β) την αξιοποίηση των ακινήτων του δήμου, που βρίσκονται στην κοινότητα, την κάθε μορφής εκμίσθωση ή παραχώρηση εκτάσεων εντός των ορίων αυτής, καθώς και την εκποίηση, εκμίσθωση, δωρεάν παραχώρηση χρήσης, ανταλλαγή και δωρεά, περιουσιακών εν γένει στοιχείων του δήμου που βρίσκονται στα όρια της κοινότητας.

γ) την πολεοδομική ανάπτυξη και ανάπλαση της περιοχής,

δ) τη συντήρηση των δημοτικών και αγροτικών οδών, τη συντήρηση, καθαριότητα και λειτουργία των πλατειών, δημοτικών αλσών, κήπων, υπαίθριων χώρων αναψυχής και γενικά όλων των κοινόχρηστων και κοινωφελών χώρων της περιοχής της κοινότητας,

ε) την κυκλοφορία και τη συγκοινωνία της περιοχής της κοινότητας,

στ) την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, την αναβάθμιση της αισθητικής περιοχών, καθώς και για την καθαριότητα αυτών,

ζ) την προστασία της δημόσιας υγείας και την προστασία των κατοίκων από την ηχορρύπανση,

η) την περισυλλογή και εν γένει τη μέριμνα για τα αδέσποτα ζώα,

θ) τη διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων και γενικότερα την ανάπτυξη της περιοχής της κοινότητας σε πολιτιστικά, πνευματικά και κοινωνικά θέματα,

ι) τη μέριμνα για την υγεία, την πρόνοια και την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών και γενικά τη φροντίδα ώστε η λειτουργία και ανάπτυξη της περιοχής της κοινότητας, να αποβλέπει στην καλύτερη εξυπηρέτηση των κατοίκων της,

ια) την εύρυθμη λειτουργία των δημοτικών ιδρυμάτων, δημοτικών νομικών προσώπων, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, δημοτικών επιχειρήσεων και γενικότερα των παρεχόμενων υπηρεσιών στην περιφέρεια της κοινότητας,

ιβ) την τροποποίηση των ορίων της κοινότητας,

ιγ) την εξέταση γενικών ή ειδικών προβλημάτων που αφορούν τους κατοίκους και την περιφέρεια της κοινότητας, ιδίως αστέγων και ευπαθών ομάδων του πληθυσμού της περιοχής της,

ιδ) την αξιοποίηση των τοπικών πόρων της περιοχής της κοινότητας.

3. Τα συμβούλια των κοινοτήτων άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων ασκούν και τις αρμοδιότητες του προέδρου των κοινοτήτων έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, που προβλέπονται στο άρθρο 82 του παρόντος.»

Άρθρο 85

Δημοσίευση - εκτελεστότητα αποφάσεων οργάνων διοίκησης κοινοτήτων

Στο ν. 3852/2010 προστίθεται άρθρο 83Α ως εξής:

«Άρθρο 83Α

Δημοσίευση εκτελεστότητα αποφάσεων οργάνων διοίκησης κοινοτήτων

1. Οι αποφάσεις των προέδρων των κοινοτήτων με πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων και οι αποφάσεις των συμβουλίων των κοινοτήτων με πληθυσμό μεγαλύτερο των τριακοσίων (300) κατοίκων δημοσιεύονται, σύμφωνα με τις διατάξεις για τη δημοσίευση των αποφάσεων του δημοτικού συμβουλίου.

2. Οι αποφάσεις των οργάνων διοίκησης των κοινοτήτων, εκτός από τις γνωμοδοτικές, είναι εκτελεστές από τη δημοσίευσή τους.

3. Οι εκτελεστές αποφάσεις των οργάνων διοίκησης των κοινοτήτων προσβάλλονται με ειδική διοικητική προσφυγή, ενώπιον του Επόπτη Ο.Τ.Α., σύμφωνα με το άρθρο 227.»

Άρθρο 86

Γενικές διατάξεις για τη λειτουργία των κοινοτήτων - Αντικατάσταση του άρθρου 84 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 84 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 84

Γενικές διατάξεις για τη λειτουργία των κοινοτήτων

1. Ο δήμαρχος, με απόφασή του, που δημοσιεύεται σε μία (1) τουλάχιστον ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα και αναρτάται στην ιστοσελίδα του δήμου, μπορεί να μεταβιβάζει αρμοδιότητές του στους προέδρους ή τα συμβούλια κοινοτήτων.

2. Το δημοτικό συμβούλιο με απόφαση, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, μπορεί να μεταβιβάζει συγκεκριμένες αρμοδιότητές του στους προέδρους ή στα συμβούλια των κοινοτήτων. Η απόφαση αυτή δημοσιεύεται σε μία (1) τουλάχιστον ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα, και αναρτάται στην ιστοσελίδα του δήμου. Οι αρμοδιότητες αυτές ασκούνται μέσα στα όρια της οικείας κοινότητας.

Δεν επιτρέπεται η μεταβίβαση των ακόλουθων αρμοδιοτήτων:

α) η έκδοση κανονιστικών πράξεων,

β) η επιβολή φόρων, τελών και δικαιωμάτων,

γ) η σύναψη δανείων,

δ) η σύσταση και λειτουργία δημοτικών ιδρυμάτων και λοιπών δημοτικών νομικών προσώπων, καθώς και η εκλογή των μελών των συλλογικών οργάνων που τα διοικούν και

ε) οι αποφάσεις που κατά ειδικές διατάξεις λαμβάνονται με ειδική πλειοψηφία των μελών του δημοτικού συμβουλίου.

Η απόφαση αυτή αναρτάται στην ιστοσελίδα του δήμου και δημοσιεύεται σε μία (1) τουλάχιστον εφημερίδα του νομού.

3. Αν για οποιονδήποτε λόγο ο πρόεδρος ή το συμβούλιο της κοινότητας δεν ασκεί τις αρμοδιότητές του, τις ασκεί ο δήμος με τα αρμόδια όργανά του. Σχετική διαπιστωτική πράξη εκδίδει το δημοτικό συμβούλιο, μετά από σχετική εισήγηση του δημάρχου ή του τυχόν κατά τόπο αρμόδιου ορισμένου αντιδημάρχου.

4. Με απόφαση του δημάρχου, μετά από εισήγηση της εκτελεστικής επιτροπής, ορίζονται υπάλληλοι του δήμου για τη γραμματειακή εξυπηρέτηση των οργάνων των κοινοτήτων, για τη στελέχωση των υπηρεσιών του δήμου που εδρεύουν σε κοινότητες, καθώς και για την παροχή «διοικητικής βοήθειας» των κατοίκων και διατίθενται κατάλληλοι χώροι και εξοπλισμός για τις ανάγκες των κοινοτήτων.».

Άρθρο 87

Συνέλευση κατοίκων κοινότητας - Αντικατάσταση του άρθρου 85 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 85 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 85

Συνέλευση κατοίκων κοινότητας

Με ευθύνη του προέδρου ή του συμβουλίου κοινότητας, σε συνεργασία με τον τυχόν ορισμένο κατά τόπο αρμόδιο αντιδήμαρχο, καλούνται οι κάτοικοι και οι φορείς της κοινότητας, τουλάχιστον μια φορά κατ'έτος σε συνέλευση και προτείνουν στα αρμόδια όργανα του δήμου, ανάλογα με το χαρακτήρα των αναγκών των κατοίκων της κοινότητας και τις προτεραιότητες για την τοπική ανάπτυξη, τις δράσεις που πρέπει να αναλάβει ο δήμος ιδίως ως προς:

- α) την παροχή κοινωνικών ή άλλων υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση των κατοίκων της περιοχής τους,
- β) τη λήψη μέτρων για την προστασία των ηλικιωμένων και των παιδιών στο πλαίσιο της κοινωνικής πολιτικής του δήμου,
- γ) τα έργα που πρέπει να εκτελεστούν στην κοινότητα,
- δ) την παροχή υπηρεσιών για την τουριστική αξιοποίηση και προβολή της κοινότητας,
- ε) την εφαρμογή πολιτιστικών, ψυχαγωγικών και αθλητικών προγραμμάτων και
- στ) κάθε άλλο θέμα που αφορά την κοινότητα.

Για την ανωτέρω διαδικασία τηρούνται πρακτικά από υπάλληλο του δήμου, τα οποία αποστέλλονται με ευθύνη του προέδρου ή του συμβουλίου κοινότητας στον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου, προς περαιτέρω διανομή στα μέλη του.

Σε κοινότητες άνω των δύο χιλιάδων (2.000) κατοίκων, οι συνελεύσεις των κατοίκων μπορεί να γίνονται και ανά συνοικία, ενορία ή άλλη πρόσφορη υποδιαίρεση.».

Άρθρο 88

Υλοποίηση αποφάσεων προέδρου ή συμβουλίου κοινότητας - Αντικατάσταση του άρθρου 87 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 87 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 87

Διαδικασία υλοποίησης αποφάσεων προέδρου ή συμβουλίου κοινότητας

1. Οι αποφάσεις των οργάνων των κοινοτήτων με τις οποίες διατυπώνονται οι προτάσεις για τα θέματα της αρμοδιότητάς τους, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 82, 83 και 84, διαβιβάζονται στον δήμαρχο μέσα σε προθεσμία οκτώ (8) ημερών από τη λήψη τους. Ο δήμαρχος φροντίζει να τεθούν αμέσως υπόψη των αρμόδιων οργάνων του δήμου τα οποία οφείλουν να τις μελετήσουν και να ενημερώσουν σχετικά για κάθε θέμα το αρμόδιο όργανο της κοινότητας μέσα σε ένα (1) μήνα.

2. Τα αρμόδια όργανα του δήμου μπορούν:

- α) να επιστρέψουν την απόφαση του οργάνου της κοινότητας με παρατηρήσεις για επανεξέταση τυχόν του θέματος,
- β) να την παραπέμψουν στο δημοτικό συμβούλιο,
- γ) να τη διαβιβάσουν στις αρμόδιες υπηρεσίες του δήμου για να γίνουν οι απαραίτητες ενέργειες.

Σε κάθε περίπτωση τα αρμόδια όργανα του δήμου οφείλουν να ενημερώνουν τον πρόεδρο της κοινότητας ή του συμβουλίου της κοινότητας, για τα μέτρα που λαμβάνονται για την προώθηση των θεμάτων που περιλαμβάνονται στις αποφάσεις των οργάνων της κοινότητας.

3. Ο πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας στον οποίον κοινοποιούνται όλες οι ενέργειες, πράξεις και παρατηρήσεις των οργάνων και υπηρεσιών του δήμου που αναφέρονται στις αποφάσεις του συμβουλίου της κοινότητας, υποχρεούται να ενημερώνει αμέσως το συμβούλιο.

4. Στους προέδρους και στα συμβούλια των κοινοτήτων αποστέλλεται αντίγραφο της ημερήσιας διάταξης του δημοτικού συμβουλίου και των αποφάσεων αυτού και των άλλων συλλογικών οργάνων του δήμου.».

Άρθρο 89

Σύγκληση του συμβουλίου κοινότητας - Αντικατάσταση του άρθρου 88 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 88 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 88

Σύγκληση του συμβουλίου της κοινότητας

1. Το συμβούλιο της κοινότητας συνεδριάζει ύστερα από πρόσκληση του προέδρου του υποχρεωτικά τουλάχιστον μία (1) φορά το μήνα, καθώς και όταν το απαιτούν οι υποθέσεις της κοινότητας.

2. Ο πρόεδρος καλεί το συμβούλιο σε συνεδρίαση με γραπτή πρόσκληση ή ηλεκτρονικά, στην οποία αναφέρονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Η πρόσκληση δημοσιεύεται στο γραφείο της κοινότητας, και επιδίδεται στους συμβούλους τρεις (3) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από την ημέρα που ορίζεται για τη συνεδρίαση.

3. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις, η πρόσκληση αυτή μπορεί να επιδοθεί την ημέρα της συνεδρίασης. Στην πρόσκληση πρέπει να αναφέρεται για ποιο λόγο η συνεδρίαση είναι κατεπείγουσα. Πριν από τη συζήτηση το συμβούλιο αποφαινεται για το κατεπείγον των θεμάτων.

4. Ο πρόεδρος καλεί το συμβούλιο, ύστερα από γραπτό αίτημα του ενός τρίτου (1/3) τουλάχιστον των μελών

του. Στην αίτηση αναφέρονται τα θέματα που θα συζητηθούν. Εάν ο πρόεδρος δεν συγκαλέσει το συμβούλιο το αργότερο μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την παραλαβή της αίτησης, το συμβούλιο συνέρχεται με πρόσκληση των μελών του που υπέβαλαν την αίτηση.

5. Ο πρόεδρος του συμβουλίου καλεί το συμβούλιο ύστερα από γραπτή αίτηση εκατό (100), τουλάχιστον, κατοίκων της κοινότητας. Στην αίτηση αναφέρονται τα θέματα που θα συζητηθούν. Εάν ο πρόεδρος δεν συγκαλέσει το συμβούλιο το αργότερο μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την παραλαβή της αίτησης, το συμβούλιο συνέρχεται με πρόσκληση του συμβούλου που αναδείχθηκε πρώτος σε σταυρούς και, επί ισοψηφίας, εκείνου που αναγράφεται πρώτος στην απόφαση ανακήρυξης.

6. Αν ο πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας παραλείπει αδικαιολόγητα επί δύο (2) συνεχείς μήνες ή δύο (2) συνεχείς φορές κατά τις διατάξεις των παραγράφων 1 έως και 5 να συγκαλέσει το συμβούλιο, μπορεί να τεθεί σε αργία και, σε περίπτωση υποτροπής, να τιμωρηθεί με την ποινή της έκπτωσης από το αξίωμα κατά την προβλεπόμενη πειθαρχική διαδικασία, σύμφωνα με το άρθρο 234.»

Άρθρο 90

Λειτουργία συμβουλίου κοινότητας - Αντικατάσταση του άρθρου 89 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 89 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 89

Τόπος συνεδρίασης, απαρτία και λήψη αποφάσεων του συμβουλίου της κοινότητας

1. Οι συνεδριάσεις του συμβουλίου της κοινότητας είναι δημόσιες και γίνονται στο γραφείο αυτής υπό την προεδρία του προέδρου του συμβουλίου.

2. Το συμβούλιο έχει απαρτία όταν είναι παρόντα τα δύο τρίτα (2/3) των μελών του.

3. Το συμβούλιο λαμβάνει τις αποφάσεις του με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων, αν δεν υπάρχει άλλη διάταξη που ορίζει διαφορετικά.

4. Αν κάποιο μέλος του συμβουλίου αρνηθεί ψήφο ή δώσει λευκή ψήφο, λογίζεται ως παρόν κατά τη συνεδρίαση, μόνο για το σχηματισμό της απαρτίας. Τόσο η άρνηση ψήφου, όσο και η λευκή ψήφος δεν υπολογίζονται στην καταμέτρηση θετικών και αρνητικών ψήφων.

5. Τα μέλη του συμβουλίου της κοινότητας που ήταν παρόντα κατά την έναρξη της συνεδρίασης και με την παρουσία τους υπήρξε απαρτία, και αν ακόμη αποχωρήσουν, λογίζονται, ως παρόντα μέχρι το τέλος της συνεδρίασης. Ο κανόνας αυτός εφαρμόζεται όχι μόνο για τη συζήτηση κάθε συγκεκριμένου θέματος αλλά και για ολόκληρη συνεδρίαση. Στην περίπτωση αυτή, για τη λήψη απόφασης επί κάθε συγκεκριμένου θέματος, η απαιτούμενη πλειοψηφία δεν υπολογίζεται επί των πραγματικά παρόντων μελών κατά την ψηφοφορία, αλλά βάσει του αριθμού των μελών που απαιτούνται για την απαρτία.

6. Οι διατάξεις που αναφέρονται στο κώλυμα συμμετοχής δημοτικού συμβούλου στη συνεδρίαση του συμβουλίου εφαρμόζονται και για τους συμβούλους της κοινότητας.»

ΤΜΗΜΑ Γ

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

Άρθρο 91

Συγκρότηση διοικήσεων νομικών προσώπων των δήμων

1. Όπου στις διατάξεις των άρθρων 227, 240, 243, 244, 246, 255, 266 του ν. 3463/2006 (Α' 114), όπως ισχύει, αναφέρεται ότι τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των νομικών προσώπων των δήμων ορίζονται από το δημοτικό συμβούλιο κατά συγκεκριμένη αναλογία πλειοψηφίας -μειοψηφίας, η σχετική πρόβλεψη καταργείται από την επόμενη δημοτική περίοδο και, το σύνολο των μελών ορίζεται, με ψηφοφορία, από το δημοτικό συμβούλιο. Ο συνολικός αριθμός των μελών του διοικητικού συμβουλίου των νομικών προσώπων των δήμων δεν θίγεται.

2. Η παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 1069/1980 (Α' 191), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Η ΔΕΥΑ που συνιστάται από ένα (1) μόνο δήμο διοικείται από Διοικητικό Συμβούλιο, που αποτελείται από τον δήμαρχο ή τον οριζόμενο από αυτόν σύμβουλο ως Πρόεδρο, έναν (1) ακόμη αιρετό εκπρόσωπο που ορίζεται με απόφαση του δημάρχου και πέντε (5) έως εννέα (9) ακόμη αιρετούς εκπροσώπους του δήμου, που ορίζονται με απόφαση του οικείου Δημοτικού Συμβουλίου. Πλέον των αιρετών εκπροσώπων του δήμου, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, ως μέλη του διοικητικού συμβουλίου ορίζονται ακόμη, ένα (1) μέλος ως εκπρόσωπος των εργαζομένων στην επιχείρηση, οριζόμενος από την πλέον αντιπροσωπευτική συνδικαλιστική οργάνωση των εργαζομένων στην επιχείρηση ή εφόσον ελλείπει τέτοια, από το σύνολο των εργαζομένων στην επιχείρηση, τους οποίους ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου συγκαλεί σε γενική συνέλευση για το σκοπό αυτόν και ένα (1) μέλος ως εκπρόσωπος περιβαλλοντικού ή κοινωνικού φορέα της περιοχής, κάτοχος πτυχίου Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή ισότιμου τίτλου της αλλοδαπής, με αποδεδειγμένη εμπειρία ή γνώσεις συναφείς με το αντικείμενο της επιχείρησης. Ο καθορισμός του περιβαλλοντικού ή κοινωνικού φορέα του προηγούμενου εδαφίου και η διαπίστωση της συνδρομής των προϋποθέσεων στο πρόσωπο του προτεινόμενου από αυτόν μέλους, γίνεται με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου. Τυχόν ανεξάρτητα μέλη, εφόσον ο συνολικός αριθμός των μελών που προβλέπονται από τον οικείο Οργανισμό υπερβαίνει τον αριθμό των μελών που ορίζονται κατά τα προηγούμενα εδάφια, είναι δημότες ή μόνιμοι κάτοικοι του οικείου δήμου, με αποδεδειγμένη εμπειρία ή γνώσεις συναφείς με το αντικείμενο της επιχείρησης και ορίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία της επόμενης παραγράφου.»

3. Η παρ. 3 του άρθρου 3 του ν. 1069/1980 (Α' 191) όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Σε περίπτωση συμμετοχής στην επιχείρηση περισσότερων του ενός δήμων, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου προσαυξάνονται ανάλογα, με την υπόδειξη, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, τριών (3) αιρετών εκπροσώπων από κάθε Δημοτικό Συμβούλιο και, σε περίπτωση, που προκύπτει άρτιος συνολικός

αριθμός μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, το Δημοτικό Συμβούλιο του δήμου της έδρας της επιχείρησης υποδεικνύει έναν (1) επιπλέον αιρετό εκπρόσωπο. Στην περίπτωση διαδημοτικών επιχειρήσεων, ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου είναι ο Δήμαρχος της έδρας της επιχείρησης ή ο οριζόμενος από αυτόν σύμβουλος. Ο περιβαλλοντικός ή κοινωνικός φορέας που υποδεικνύει εκπρόσωπό του και τα ανεξάρτητα μέλη που επιλέγονται με τη διαδικασία της προηγούμενης παραγράφου ορίζονται από το Δημοτικό Συμβούλιο του δήμου της έδρας της επιχείρησης. Ο αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου είναι ο δήμαρχος του μεγαλύτερου σε πληθυσμό δήμου που συμμετέχει στην επιχείρηση, πλην του δήμου της έδρας της επιχείρησης, ή ο οριζόμενος από αυτόν σύμβουλος.».

ΤΜΗΜΑ Δ΄

Άρθρο 92

Έναρξη ισχύος Κεφαλαίου Ε΄

Οι διατάξεις του Κεφαλαίου Ε΄ ισχύουν από τη δημοτική περίοδο που αρχίζει μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄

ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Άρθρο 93

Αντιπεριφερειάρχες -

Αντικατάσταση του άρθρου 160 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 160 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 160

Αντιπεριφερειάρχες

1. Τον περιφερειάρχη επικουρούν οι αντιπεριφερειάρχες, οι οποίοι ορίζονται και ανακαλούνται με απόφασή του που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Αντιπεριφερειάρχης δεν μπορεί να οριστεί σύμβουλος που ανήκει σε διαφορετική περιφερειακή παράταξη από αυτή του περιφερειάρχη, εάν ο ορισμός δεν εγκριθεί από την πλειοψηφία των συμβούλων της παράταξης στην οποία ανήκει ο σύμβουλος αυτός.

2. Οι αντιπεριφερειάρχες διακρίνονται σε χωρικούς και σε θεματικούς, ως εξής:

α) Οι χωρικοί αντιπεριφερειάρχες είναι ίσοι σε αριθμό με τις περιφερειακές ενότητες της οικείας περιφέρειας, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Θεσσαλίας και Ιονίων Νήσων, όπου οι χωρικοί αντιπεριφερειάρχες είναι ίσοι σε αριθμό με τους νομούς της οικείας περιφέρειας. Οι θέσεις των χωρικών αντιπεριφερειάρχων καλύπτονται υποχρεωτικά, με ορισμό από τον περιφερειάρχη, μεταξύ των περιφερειακών συμβούλων που εκλέγονται στην οικεία περιφερειακή ενότητα, με την απόφαση της παραγράφου 1.

β) Οι θεματικοί αντιπεριφερειάρχες μπορούν να είναι έως και έξι (6) σε κάθε περιφέρεια. Ορίζονται δυνατικά από τον περιφερειάρχη, με την απόφαση της παραγράφου 1, μεταξύ όλων των περιφερειακών συμβούλων.

3. Οι χωρικοί αντιπεριφερειάρχες έχουν τις εξής αρμοδιότητες:

α) συντονίζουν και εποπτεύουν τις υπηρεσίες της περιφέρειας που λειτουργούν στα όρια της περιφερειακής ενότητας,

β) μεριμνούν για την εφαρμογή των αποφάσεων του περιφερειάρχη, του περιφερειακού συμβουλίου και της οικονομικής επιτροπής, που αφορούν την περιφερειακή ενότητα όπου είναι κατά τόπον αρμόδιοι,

γ) ασκούν τις αρμοδιότητες που τους μεταβιβάζει ο περιφερειάρχης,

δ) διατυπώνουν εισήγηση προς το περιφερειακό συμβούλιο για το σχεδιασμό μέτρων πολιτικής προστασίας της περιφερειακής ενότητας,

ε) έχουν την ευθύνη της διάθεσης και του συντονισμού δράσης του απαραίτητου δυναμικού και μέσων για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των φυσικών και άλλων καταστροφών στην περιφερειακή ενότητά τους, σύμφωνα με τις οδηγίες και τις κατευθύνσεις που τους παρέχει ο περιφερειάρχης,

στ) προεδρεύουν του Συντονιστικού Οργάνου Πολιτικής Προστασίας της περιφερειακής ενότητας,

ζ) συμμετέχουν στη διοίκηση κληροδοτήματος, με έδρα την πρωτεύουσα της περιφερειακής ενότητας στην οποία ασκούν τα καθήκοντά τους, στις περιπτώσεις που προβλέπεται από την πράξη σύστασής του ή κατ' άλλο νόμιμο τρόπο, η συμμετοχή του Νομάρχη της καταργηθείσας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

Οι χωρικοί αντιπεριφερειάρχες δύνανται να συγκαλούν τους περιφερειακούς συμβούλους της οικείας περιφερειακής ενότητας και να διαβουλεύονται επί των θεμάτων που περιλαμβάνονται στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους σύμφωνα με την παράγραφο αυτή, καθώς και για κάθε άλλο θέμα που αφορά την οικεία περιφερειακή ενότητα.

4. Στους θεματικούς αντιπεριφερειάρχες ο περιφερειάρχης αναθέτει με απόφασή του την άσκηση τομέων αρμοδιοτήτων της περιφέρειας. Μπορεί, επίσης, να τους μεταβιβάζει την άσκηση συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων του. Όμοιες αρμοδιότητες μπορεί ο περιφερειάρχης να αναθέτει, συμπληρωματικά προς τις αρμοδιότητες της παραγράφου 3, και στους χωρικούς αντιπεριφερειάρχες.

5. Οι αντιπεριφερειάρχες μπορούν, για την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, οι οποίες μεταβιβάζονται σε αυτούς από τον περιφερειάρχη, να παρέχουν εξουσιοδότηση υπογραφής, με εντολή τους, σε προϊσταμένους υπηρεσιών της περιφέρειας, με εξαίρεση χρηματικά εντάλματα πληρωμών.

6. Η θητεία των αντιπεριφερειάρχων δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δύο (2) ετών. Κατά τη διάρκεια της θητείας τους οι αντιπεριφερειάρχες δεν μπορούν να εκλεγούν μέλη του προεδρείου του περιφερειακού συμβουλίου. Η ανάκληση του αντιπεριφερειάρχη πριν τη λήξη της θητείας του είναι δυνατή με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του περιφερειάρχη.

7. Σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος αντιπεριφερειάρχη οι αρμοδιότητές του ασκούνται από τον περιφερειάρχη ή άλλον αντιπεριφερειάρχη που ορίζει ο περιφερειάρχης με την πράξη της παραγράφου 1.».

Άρθρο 94**Αναπλήρωση - Αντικατάσταση περιφερειάρχη - Αντικατάσταση του άρθρου 161 του ν. 3852/2010**

Το άρθρο 161 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 161**Αναπλήρωση και αντικατάσταση περιφερειάρχη**

1. Όταν ο περιφερειάρχης απουσιάζει ή κωλύεται ή έχει τεθεί σε αργία ή η θέση του είναι κενή για οποιονδήποτε λόγο, τον αναπληρώνει ένας από τους αντιπεριφερειάρχες, με τη σειρά αναπλήρωσης που αυτός έχει ορίσει.

2. Αν ο περιφερειάρχης παραιτηθεί, εκπέσει, αποβιώσει ή ακυρωθεί η εκλογή του, τα καθήκοντα του ασκεί, ώσπου να εκλεγεί νέος περιφερειάρχης, ένας από τους αντιπεριφερειάρχες με τη σειρά αναπλήρωσης, που αυτός έχει ορίσει.

3. Αν δεν έχει οριστεί αντιπεριφερειάρχης, η αναπλήρωση του περιφερειάρχη γίνεται από τον περιφερειακό σύμβουλο του επιτυχόντος συνδυασμού, που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους στην πολυπληθέστερη περιφερειακή ενότητα και, σε περίπτωση ισοψηφίας, διενεργείται κλήρωση.».

Άρθρο 95**Εκλογή νέου περιφερειάρχη σε περίπτωση κένωσης της θέσης- Αντικατάσταση του άρθρου 162 του ν. 3852/2010**

Το άρθρο 162 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 162**Εκλογή νέου περιφερειάρχη**

1. Στις περιπτώσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 161, μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών αφότου κενώθηκε η θέση, το περιφερειακό συμβούλιο συνέρχεται σε ειδική συνεδρίαση, ύστερα από πρόσκληση του προέδρου του και εκλέγει ως περιφερειάρχη, με μυστική ψηφοφορία και με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του, ένα σύμβουλο, που έχει εκλεγεί με τον πρώτο ή με το δεύτερο σε ψήφους συνδυασμό. Η πρόσκληση επιδίδεται με οποιοδήποτε δημόσιο όργανο ή όργανο της περιφέρειας, έως και την παραμονή της συνεδρίασης. Αν ύστερα από δύο διαδοχικές ψηφοφορίες κανείς δεν συγκεντρώνει την πλειοψηφία που απαιτεί το πρώτο εδάφιο, γίνεται τρίτη ψηφοφορία, κατά την οποία εκλέγεται όποιος συγκεντρώνει τη σχετική πλειοψηφία. Όλες οι ψηφοφορίες γίνονται στην ίδια συνεδρίαση. Αν στην τρίτη ψηφοφορία δύο ή περισσότεροι έλαβαν ίσο αριθμό ψήφων, γίνεται κλήρωση ανάμεσά τους. Για την εκλογή αυτή γίνεται λεπτομερής μνεία στα πρακτικά.

2. Αν δεν επιτευχθεί εκλογή για οποιονδήποτε λόγο ή αν η συνεδρίαση ματαιωθεί, η διαδικασία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή και εφαρμόζονται όσα ορίζονται στην παράγραφο 1.

3. Αν και στη συνεδρίαση αυτή δεν επιτευχθεί εκλογή ή η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν υπήρξε απαρτία, διενεργείται τρίτη συνεδρίαση, κατά την οποία εκλέγεται αυτός που θα λάβει το μεγαλύτερο αριθμό ψήφων και, σε περίπτωση ισοψηφίας, διενεργείται κλήρωση.

4. Η απόφαση για την εκλογή του περιφερειάρχη υποβάλλεται μέσα σε προθεσμία δύο (2) ημερών στον οικείο Επόπτη Ο.Τ.Α., ο οποίος αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από προσφυγή δημότη της περιοχής της περιφέρειας ελέγχει τη νομιμότητά της και εκδίδει απόφαση μέσα σε πέντε (5) ημέρες το αργότερο, αφότου την έλαβε. Αν ο Επόπτης Ο.Τ.Α. ακυρώσει την εκλογή του περιφερειάρχη, το περιφερειακό συμβούλιο συνέρχεται πάλι για να εκλέξει περιφερειάρχη την πρώτη Κυριακή μετά πάροδο τριών (3) ημερών από την περιέλευση της ακυρωτικής απόφασης στην περιφέρεια και τηρείται η προβλεπόμενη κατά τα ανωτέρω διαδικασία.

5. Αν αυτός που έχει εκλεγεί περιφερειάρχης αποποιηθεί την εκλογή του, αποβιώσει ή ακυρωθεί η εκλογή του ή η θέση του μείνει κενή για οποιονδήποτε λόγο, στο διάστημα που μεσολαβεί μέχρι την εγκατάσταση των αρχών της περιφέρειας, τα καθήκοντα του εκτελεί, μέχρι να εκλεγεί νέος περιφερειάρχης, σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1 έως 3, ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού, που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας, διενεργείται κλήρωση. Η προθεσμία της παραγράφου 1 για την εκλογή νέου περιφερειάρχη αρχίζει από την ημερομηνία εγκατάστασης των αρχών της περιφέρειας. Σε όλες τις περιπτώσεις της παραγράφου αυτής, ο Επόπτης Ο.Τ.Α. εκδίδει διαπιστωτική πράξη.».

Άρθρο 96**Αποφασιστικού χαρακτήρα επιτροπές περιφερειακού συμβουλίου - Αντικατάσταση του άρθρου 164 του ν. 3852/2010**

Το άρθρο 164 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 164**Αποφασιστικού χαρακτήρα επιτροπές περιφερειακού συμβουλίου**

1. Με απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, μπορεί να συνιστώνται μέχρι δύο (2) επιτροπές στις οποίες το συμβούλιο μεταβιβάζει αρμοδιότητές του για συγκεκριμένους τομείς περιφερειακής πολιτικής που ορίζονται από αυτό ανάλογα με τα χαρακτηριστικά και τις ιδιαιτερότητες της οικείας περιφέρειας. Μέλη των επιτροπών αυτών ορίζονται περιφερειακοί σύμβουλοι ανάλογα της δύναμης των περιφερειακών παρατάξεων. Δεν αποτελεί ασυμβίβαστο η ταυτόχρονη συμμετοχή των περιφερειακών συμβούλων στην οικονομική επιτροπή και στις επιτροπές του άρθρου αυτού. Ο αριθμός των μελών κάθε επιτροπής καθορίζεται με απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου.

2. Πρόεδρος κάθε επιτροπής είναι ο αρμόδιος σχετικά με το αντικείμενο της επιτροπής αντιπεριφερειάρχης. Αντιπρόεδρος εκλέγεται στην πρώτη συνεδρίαση ένα από τα μέλη της επιτροπής.

3. Το περιφερειακό συμβούλιο μπορεί οποτεδήποτε να αποφασίζει ότι θα ασκήσει το ίδιο αρμοδιότητες που είχε μεταβιβάσει στις περιφερειακές επιτροπές. Οι επιτροπές, με απόφασή τους μπορούν επίσης να παραπέ-

μπουν συγκεκριμένο θέμα της αρμοδιότητάς τους στο περιφερειακό συμβούλιο για τη λήψη απόφασης.

4. Για τη σύσταση των επιτροπών του περιφερειακού συμβουλίου, τη σύγκληση, την απαρτία, την πλειοψηφία, τη λήψη απόφασης και κάθε άλλο σχετικό θέμα, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για την οικονομική επιτροπή.».

Άρθρο 97

Γνωμοδοτικού χαρακτήρα επιτροπές περιφερειακού συμβουλίου

Στο ν. 3852/2010 προστίθεται άρθρο 164Α ως εξής:

«Άρθρο 164Α

Γνωμοδοτικού χαρακτήρα επιτροπές περιφερειακού συμβουλίου

1. Το περιφερειακό συμβούλιο, ύστερα από πρόταση του προέδρου του, μπορεί να συγκροτεί γνωμοδοτικές επιτροπές, για την επεξεργασία και εισήγηση στο περιφερειακό συμβούλιο θεμάτων της αρμοδιότητας της περιφέρειας.

2. Στις επιτροπές προεδρεύει περιφερειακός σύμβουλος, που ορίζεται με την απόφαση της συγκρότησης. Σε αυτές μπορεί να μετέχουν σύμβουλοι που προτείνονται από όλες τις παρατάξεις του περιφερειακού συμβουλίου, υπάλληλοι της αρμόδιας διεύθυνσης της περιφέρειας, καθώς και ιδιώτες εμπειρογνώμονες στα θέματα της επιτροπής και εκπρόσωποι κοινωνικών φορέων της περιοχής.

3. Με απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου που λαμβάνεται με την πλειοψηφία των δυο τρίτων (2/3) του συνόλου των μελών του, είναι δυνατή η καταβολή εξόδων κίνησης και ημερήσιας αποζημίωσης, σε ιδιώτες μέλη επιτροπών, για μετακινήσεις τους στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, οι οποίες γίνονται για εκτέλεση υπηρεσίας, σχετικής με το έργο τους, με τις προϋποθέσεις της υποπαραγράφου Δ9 της παρ. Δ του άρθρου 2 του ν. 4336/2015 (Α' 94), όπως εκάστοτε ισχύει.

4. Θέματα που έχουν εγγραφεί στην ημερήσια διάταξη, ύστερα από πρόταση του περιφερειάρχη ή του ενός πέμπτου (1/5) των μελών του περιφερειακού συμβουλίου, μπορεί να παραπεμφθούν σε επιτροπή με απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου, με την οποία καθορίζεται και προθεσμία για την υποβολή σχετικής μελέτης ή εισήγησης. Θέματα που εισάγει προς συζήτηση η οικονομική επιτροπή ή κάποια από τις επιτροπές του άρθρου 164 παραπέμπονται σε γνωμοδοτική επιτροπή, μόνο αν τη σχετική απόφαση λάβει η απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του περιφερειακού συμβουλίου. Πλην των ανωτέρω θεμάτων, ο πρόεδρος του περιφερειακού συμβουλίου μπορεί να παραπέμψει σε γνωμοδοτική επιτροπή οποιοδήποτε άλλο θέμα και πριν από την εγγραφή του στην ημερήσια διάταξη.».

Άρθρο 98

Συγκρότηση - Εκλογή προεδρείου περιφερειακού συμβουλίου - Αντικατάσταση του άρθρου 165 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 165 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 165

Συγκρότηση - εκλογή προεδρείου του περιφερειακού συμβουλίου

1. Το προεδρείο του περιφερειακού συμβουλίου αναδεικνύεται για διετή θητεία το πρώτο και το τρίτο έτος της περιφερειακής περιόδου.

Την πρώτη Κυριακή του Ιανουαρίου του έτους έναρξης της περιφερειακής περιόδου, το περιφερειακό συμβούλιο συνέρχεται, προς τούτο, ύστερα από πρόσκληση του συμβούλου του επιτυχόντος συνδυασμού που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας, εκείνου που είναι γραμμένος πρώτος κατά σειρά στην απόφαση του δικαστηρίου. Στη συνεδρίαση αυτή προεδρεύει ο σύμβουλος που συγκάλυψε το συμβούλιο, ο οποίος αναθέτει τα καθήκοντα του ειδικού γραμματέα του συμβουλίου σε έναν από τους υπαλλήλους της περιφέρειας. Την πρώτη Κυριακή του Ιανουαρίου του τρίτου έτους αυτής, το περιφερειακό συμβούλιο συνέρχεται για την ανάδειξη νέου προεδρείου, ύστερα από πρόσκληση του προέδρου του, ενώ καθήκοντα ειδικού γραμματέα ασκεί ο γραμματέας του περιφερειακού συμβουλίου.

2. Το προεδρείο του περιφερειακού συμβουλίου συγκροτείται από τον πρόεδρο, τον αντιπρόεδρο και τον γραμματέα, ως εξής:

α) Ο πρόεδρος προέρχεται από την παράταξη του εκλεγέντος περιφερειάρχη, είτε αναδείχθηκε πρώτη είτε δεύτερη σε εκλογική δύναμη.

β) Ο αντιπρόεδρος προέρχεται από την παράταξη που αναδείχθηκε, αντίστοιχα, δεύτερη ή πρώτη σε εκλογική δύναμη, αλλά δεν ανέδειξε τον περιφερειάρχη.

γ) Ο γραμματέας προέρχεται από την τρίτη σε εκλογική δύναμη παράταξη.

3. Ο πρόεδρος, ο αντιπρόεδρος και ο γραμματέας του περιφερειακού συμβουλίου εκλέγονται κατά τη συνεδρίαση της παραγράφου 1, χωριστά και με μυστική ψηφοφορία, σύμφωνα με την ακόλουθη διαδικασία:

α) Πρώτα καλούνται οι περιφερειακοί σύμβουλοι που ανήκουν στην παράταξη του περιφερειάρχη και εκλέγουν με μυστική ψηφοφορία έναν εξ αυτών, ως προτεινόμενο για το αξίωμα του προέδρου του περιφερειακού συμβουλίου. Υποψήφιος για το αξίωμα αυτό εκλέγεται όποιος συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών της παράταξης. Αν κανείς από τους ενδιαφερόμενους δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία, τότε η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται. Αν και κατά τη δεύτερη ψηφοφορία δεν συγκεντρωθεί η απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών της παράταξης ή υπάρξει ισοψηφία, διενεργείται και τρίτη ψηφοφορία μεταξύ των δύο επικρατέστερων υποψηφίων. Κατά την τρίτη ψηφοφορία εκλέγεται όποιος συγκεντρώσει τη σχετική πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση ισοψηφίας γίνεται κλήρωση. Την κλήρωση διενεργεί ο προεδρεύων σύμβουλος.

β) Έπειτα καλούνται οι περιφερειακοί σύμβουλοι που ανήκουν στην παράταξη της περίπτωσης β' της παραγράφου 2 και εκλέγουν με μυστική ψηφοφορία έναν από αυτούς, ως προτεινόμενο για το αξίωμα του αντιπροέδρου του περιφερειακού συμβουλίου, με την ίδια διαδικασία.

γ) Ακολούθως, καλούνται οι περιφερειακοί σύμβουλοι που ανήκουν στην παράταξη της περίπτωσης γ' της παραγράφου 2 και εκλέγουν με μυστική ψηφοφορία έναν από αυτούς, ως προτεινόμενο για το αξίωμα του γραμματέα του περιφερειακού συμβουλίου, με την ίδια διαδικασία.

Αν, για οποιαδήποτε από τις ανωτέρω θέσεις, δεν υπάρξει υποψηφιότητα προερχόμενη από την αντίστοιχη παράταξη, τότε καλείται το σύνολο του σώματος, προκειμένου να εκλέξει, μεταξύ του συνόλου των περιφερειακών συμβούλων, τον προτεινόμενο για το αξίωμα για το οποίο ελλείπει υποψήφιος, με την διαδικασία της περίπτωσης α'.

δ) Μετά την εκλογή του προτεινόμενου υποψηφίου για καθένα από τα αξιώματα του προεδρείου του περιφερειακού συμβουλίου, το περιφερειακό συμβούλιο καλείται να επικυρώσει με ψηφοφορία την εκλογή του υποψηφίου που έχει υποδειχθεί για κάθε αξίωμα.

Ο υποψήφιος που έχει υποδειχθεί για κάθε αξίωμα θεωρείται ότι εκλέχθηκε, αν δεν υποβληθεί διαφορετική πρόταση ή αν καμία από τις διαφορετικές προτάσεις που υποβληθούν, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις της παραγράφου 2, κατά τη μυστική ψηφοφορία που διεξάγεται και στην οποία μετέχει και ο υποψήφιος που αρχικώς έχει υποδειχθεί, δεν καταφέρει να συγκεντρώσει τα 2/3 του συνολικού αριθμού των μελών του περιφερειακού συμβουλίου.

4. Αν, για οποιονδήποτε λόγο, το συμβούλιο δεν συγκληθεί, όπως ορίζει η παράγραφος 1, συνέρχεται χωρίς πρόσκληση, για την πρώτη θητεία του προέδρου περιφερειακού συμβουλίου, την πρώτη Κυριακή του Ιανουαρίου του έτους έναρξης της περιφερειακής περιόδου στις 10:00 π.μ. στην αίθουσα συνεδριάσεων του περιφερειακού συμβουλίου και, για τη δεύτερη θητεία του προέδρου περιφερειακού συμβουλίου, την πρώτη Κυριακή του μηνός Ιανουαρίου του τρίτου έτους αυτής, στις 10:00 π.μ. στη αίθουσα συνεδριάσεων του περιφερειακού συμβουλίου.

5. Αν δεν επιτευχθεί εκλογή για οποιονδήποτε λόγο ή η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν σχηματίστηκε απαρτία, η συνεδρίαση επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή και εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των παραγράφων 1 έως 4.

Αν και στη δεύτερη συνεδρίαση δεν επιτευχθεί εκλογή ή η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν σχηματίστηκε απαρτία, θεωρείται ότι εκλέγονται, ανάλογα με την περίπτωση, οι σύμβουλοι που έλαβαν κατά σειρά τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης, σύμφωνα με τη δικαστική απόφαση που τους ανακήρυξε, από την αντίστοιχη παράταξη σύμφωνα με την παράγραφο 2. Αν δεν υπάρχουν σύμβουλοι των παρατάξεων που προβλέπονται στην παράγραφο 2, οι θέσεις καταλαμβάνονται από τους συμβούλους της παράταξης του περιφερειάρχη, που έλαβαν κατά σειρά τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης, σύμφωνα με την ίδια δικαστική απόφαση.

6. Τα πρακτικά της εκλογής διαβιβάζονται μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών από τη διενέργεια της εκλογής στον Επόπτη Ο.Τ.Α., ο οποίος αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από προσφυγή δημότη ενώπιόν του, η οποία

ασκείται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία πέντε (5) ημερών, από τη διενέργεια της εκλογής, αποφαινεται για τη νομιμότητα της εκλογής, μέσα σε πέντε (5) ημέρες αφότου παρέλαβε τα πρακτικά.

7. Αν ακυρωθεί οποιαδήποτε εκλογή για τα ανωτέρω αξιώματα, η εκλογή επαναλαμβάνεται την πρώτη Κυριακή, μετά την παραλαβή της ακυρωτικής απόφασης.

8. Η εκλογή στη θέση του αντιπροέδρου και του γραμματέα του περιφερειακού συμβουλίου δεν συνεπάγεται κώλυμα συμμετοχής στις επιτροπές του περιφερειακού συμβουλίου.»

Άρθρο 99

Παραίτηση μελών του προεδρείου του περιφερειακού συμβουλίου - Αντικατάσταση του άρθρου 166 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 166 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 166 Παραίτηση

1. Η παραίτηση από το αξίωμα του προέδρου, του αντιπροέδρου και του γραμματέα του περιφερειακού συμβουλίου υποβάλλεται στο συμβούλιο και γίνεται οριστική, αφότου πληρωθεί η αντίστοιχη θέση. Ο παραιτούμενος παραμένει σύμβουλος.

2. Για την αποδοχή της παραίτησης γίνεται ειδική συνεδρίαση την πρώτη Κυριακή μετά την υποβολή της παραίτησης. Στην ίδια συνεδρίαση, με τη διαδικασία του άρθρου 165, το συμβούλιο, μετά την αποδοχή της παραίτησης, προβαίνει, κατά περίπτωση, στην εκλογή νέου προέδρου, αντιπροέδρου ή γραμματέα, με τη διαδικασία του προηγούμενου άρθρου.»

Άρθρο 100

Σύγκληση περιφερειακού συμβουλίου - Αντικατάσταση του άρθρου 167 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 167 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 167

Σύγκληση περιφερειακού συμβουλίου

1. Το περιφερειακό συμβούλιο συνεδριάζει υποχρεωτικά, ύστερα από πρόσκληση του προέδρου του, σε τακτική συνεδρίαση τουλάχιστον μία φορά το μήνα. Οι συνεδριάσεις του συμβουλίου γίνονται πάντοτε στο κατ'έστημα της έδρας της περιφέρειας και είναι δημόσιες. Το συμβούλιο μπορεί να συνεδριάσει σε άλλον τόπο μετά από απόφαση του συμβουλίου. Το συμβούλιο, με αιτιολογημένη απόφαση που λαμβάνεται με πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του συνολικού αριθμού των μελών και απαγγέλλεται σε δημόσια συνεδρίαση, μπορεί να συνεδριάσει κεκλεισμένων των θυρών. Στις νησιωτικές περιφέρειες το συμβούλιο μπορεί να συνεδριάσει και μέσω τηλεδιάσκεψης σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Το ίδιο ισχύει και για τις λοιπές περιφέρειες σε κατεπίγουσες μόνο περιπτώσεις.

2. Ο πρόεδρος καλεί το συμβούλιο σε συνεδρίαση με γραπτή πρόσκληση, στην οποία αναφέρονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης και συνοδεύεται από γραπτή

εισήγηση επί των θεμάτων που θα συζητηθούν. Η πρόσκληση δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα της περιφέρειας και αποστέλλεται ηλεκτρονικά ή ταχυδρομικά μαζί με τις εισηγήσεις στους συμβούλους πέντε (5) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από την ημέρα που ορίζεται για τη συνεδρίαση. Ο περιφερειακός σύμβουλος οφείλει αμέσως μετά την εγκατάστασή του να δηλώσει στον πρόεδρο τη διεύθυνση κατοικίας του και τα στοιχεία επικοινωνίας ή να ορίσει με την ίδια δήλωση το επικοινωνητή στην έδρα της περιφέρειας, στον οποίο θα επιδίδονται οι προσκλήσεις για τις συνεδριάσεις του περιφερειακού συμβουλίου, καθώς και να ορίσει με την ίδια δήλωση τη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του ή οποιοδήποτε, κατά την επιλογή του, πρόσφορο μέσο για τη γνωστοποίηση. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις η πρόσκληση αυτή μπορεί να επιδοθεί την ημέρα της συνεδρίασης. Στην πρόσκληση πρέπει να αναφέρεται για ποιο λόγο η συνεδρίαση είναι κατεπείγουσα. Πριν από τη συζήτηση το συμβούλιο αποφαινεται για το κατεπείγον των θεμάτων.

3. Ο πρόεδρος καλεί επίσης το συμβούλιο, όποτε το ζητήσει ο περιφερειάρχης, η οικονομική επιτροπή ή το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών του συμβουλίου με γραπτή αίτηση, στην οποία αναφέρονται τα θέματα που θα συζητηθούν. Στην περίπτωση αυτή τα θέματα αυτά προηγούνται, έναντι των λοιπών θεμάτων, στη συζήτηση κατά τη συνεδρίαση του περιφερειακού συμβουλίου. Αν κατά τον υπολογισμό του ενός τρίτου (1/3) προκύπτει δεκαδικός αριθμός, τότε ο αριθμός αυτός στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα, εφόσον πρόκειται για υποδιαίρεση μεγαλύτερη ή ίση του ημίσεως (0,5).

Αν το συμβούλιο δεν συγκληθεί το αργότερο μέχρι την έκτη ημέρα από την υποβολή της αίτησης, συνέρχεται, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2, ύστερα από πρόσκληση εκείνων που υπέβαλαν την αίτηση και αποφασίζει για τα θέματα για τα οποία είχε ζητηθεί η σύγκλησή του.

Αν ο πρόεδρος παραλείψει αδικαιολόγητα δύο συνεχείς φορές να καλέσει το συμβούλιο, μπορεί με απόφαση του οικείου Επόπτη Ο.Τ.Α., να τεθεί σε αργία και, σε περίπτωση υποτροπής, να κηρυχθεί έκπτωτος από το αξίωμα, σύμφωνα με τα άρθρα 233 και 234.

Δεν μπορεί να επανυποβληθεί αίτημα για το ίδιο θέμα, πριν παρέλθουν δύο (2) μήνες, αφότου εκδόθηκε απορριπτική απόφαση του συμβουλίου, εκτός αν γίνεται επίκληση νεότερων στοιχείων.

4. Στις συνεδριάσεις του συμβουλίου καλείται ο περιφερειάρχης, διαφορετικά η συνεδρίαση είναι άκυρη. Ο περιφερειάρχης μετέχει στις συζητήσεις του συμβουλίου χωρίς ψήφο. Ο περιφερειάρχης έχει το δικαίωμα να εκφράζει τις απόψεις του κατά προτεραιότητα. Όταν ο περιφερειάρχης απουσιάζει ή κωλύεται, αναπληρώνεται νομίμως. Στην περίπτωση όμως αυτή ο αναπληρωτής δεν στερείται του δικαιώματος της ψήφου κατά τη λήψη αποφάσεων από το συμβούλιο. Στις συνεδριάσεις του περιφερειακού συμβουλίου μπορούν να λάβουν το λόγο, εκτός του περιφερειάρχη, οι αντιπεριφερειάρχες, οι επικεφαλής των παρατάξεων και οι ειδικοί αγορητές

ανά θέμα, οι οποίοι ορίζονται από τις παρατάξεις με σχετική γραπτή δήλωσή τους στο προεδρείο πριν από την έναρξη της συνεδρίασης. Με τον ίδιο τρόπο μπορούν να εγγραφούν ως ομιλητές και οι περιφερειακοί σύμβουλοι που επιθυμούν να τοποθετηθούν ανά θέμα. Με τον κανονισμό λειτουργίας του περιφερειακού συμβουλίου επιβάλλονται χρονικοί περιορισμοί για τις αγορεύσεις και τις συζητήσεις στο περιφερειακό συμβούλιο, για τον περιφερειάρχη, τους αντιπεριφερειάρχες, τους επικεφαλής των παρατάξεων, τους ειδικούς αγορητές και τους περιφερειακούς συμβούλους.

5. Με απόφασή του, η οποία λαμβάνεται με απλή πλειοψηφία των παρόντων μελών του, το περιφερειακό συμβούλιο μπορεί να επιτρέπει να λάβουν το λόγο εκπρόσωποι φορέων ή πολίτες που παρευρίσκονται στη συνεδρίαση, εφόσον το ζητήσουν.

6. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, ύστερα από γνώμη της Ένωσης Περιφερειών, εκδίδεται πρότυπος κανονισμός λειτουργίας του περιφερειακού συμβουλίου, ο οποίος δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Αν δεν έχει θεσπισθεί κανονισμός λειτουργίας από το περιφερειακό συμβούλιο, ισχύει ο πρότυπος κανονισμός.».

Άρθρο 101

Λειτουργία - Παρατάξεις περιφερειακού συμβουλίου - Αντικατάσταση του άρθρου 168 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 168 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 168

Λειτουργία περιφερειακού συμβουλίου - περιφερειακές παρατάξεις

1. Ο πρόεδρος του περιφερειακού συμβουλίου καταρτίζει την ημερήσια διάταξη. Στην ημερήσια διάταξη αναγράφονται υποχρεωτικά και όλα τα θέματα που προτείνει ο περιφερειάρχης, οι αντιπεριφερειάρχες, η εκτελεστική επιτροπή, καθώς και η οικονομική επιτροπή. Το περιφερειακό συμβούλιο έχει δικαίωμα να αποφασίζει, μετά από σχετική πρόταση-εισήγηση του προέδρου ή του περιφερειάρχη ή οποιουδήποτε συμβούλου επικεφαλής περιφερειακής παράταξης και χωρίς συζήτηση, με την πλειοψηφία των παρόντων μελών του, ότι ένα θέμα το οποίο δεν είναι γραμμένο στην ημερήσια διάταξη είναι κατεπείγον, να το συζητήσει και να πάρει απόφαση γι' αυτό πριν από την έναρξη της συζήτησης των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης.

2. Τον πρόεδρο του περιφερειακού συμβουλίου που απουσιάζει ή κωλύεται αναπληρώνει ο αντιπρόεδρος. Αν απουσιάζει ή κωλύεται και ο αντιπρόεδρος, καθήκοντα προέδρου ασκεί όποιος από τους παρόντες συμβούλους της παράταξης του περιφερειάρχη έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας, όποιος είναι γραμμένος πρώτος στην απόφαση του δικαστηρίου.

3. Ο πρόεδρος του περιφερειακού συμβουλίου μπορεί να ζητεί στοιχεία από τις υπηρεσίες της περιφέρειας και να καλεί στις συνεδριάσεις οποιονδήποτε για τη διατύ-

πωση απόψεων ή παροχή στοιχείων και πληροφοριών για τις υποθέσεις της περιφέρειας.

4. Ο πρόεδρος του συμβουλίου διευθύνει τη συζήτηση, λαμβάνει κάθε κατάλληλο μέτρο για την ομαλή διεξαγωγή της συνεδρίασης και μπορεί να διατάξει την αποβολή από την αίθουσα κάθε προσώπου, από το ακροατήριο, που διαταράσσει τη συνεδρίαση.

5. Για τη γραμματειακή υποστήριξη των συνεδριάσεων του περιφερειακού συμβουλίου ορίζονται υπάλληλοι της περιφέρειας με απόφαση του περιφερειάρχη. Στους υπαλλήλους αυτούς παρέχεται, για κάθε συνεδρίαση στην οποία λαμβάνουν μέρος, αποζημίωση ίση με τα δύο τρίτα (2/3) της αποζημίωσης που λαμβάνουν τα μέλη του περιφερειακού συμβουλίου.

6. Τα μέλη του περιφερειακού συμβουλίου ανήκουν σε περιφερειακές παρατάξεις ανάλογα με το συνδυασμό με τον οποίο έχουν εκλεγεί, ανεξαρτητως αριθμού εκλεγέντων.

7. Επικεφαλής της περιφερειακής παράταξης είναι ο σύμβουλος που ήταν υποψήφιος περιφερειάρχης και στην περίπτωση θανάτου, παραίτησης ή αδυναμίας του, ο σύμβουλος που εκλέγεται από την πλειοψηφία των περιφερειακών συμβούλων, που ανήκουν στην παράταξη.

8. Κατά προτεραιότητα και πάντα μετά τον περιφερειάρχη οι επικεφαλής των παρατάξεων εκφράζουν τις απόψεις τους σύμφωνα με τη σειρά εκλογής τους.

9. Μέλος του περιφερειακού συμβουλίου μπορεί με γραπτή δήλωσή του προς το προεδρείο να ανεξαρτητοποιηθεί από την περιφερειακή παράταξη, με την οποία έχει εκλεγεί.

10. Αν η περιφερειακή παράταξη έχει τρία (3) τουλάχιστον μέλη, με αιτιολογημένη απόφαση και με πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) αυτών, είναι δυνατόν να διαγραφεί σύμβουλος, ο οποίος είναι μέλος της.

11. Μέλος του περιφερειακού συμβουλίου που ανεξαρτητοποιήθηκε ή διαγράφηκε από την παράταξή του, μπορεί να ενταχθεί σε άλλη, με γραπτή δήλωση που υποβάλλεται στο προεδρείο του περιφερειακού συμβουλίου και υπογράφεται από τον ίδιο και τα δύο τρίτα (2/3) τουλάχιστον των μελών της παράταξης στην οποία προσχωρεί, εφόσον αυτή έχει τουλάχιστον τρία (3) μέλη, ή από όλα τα μέλη της παράταξης στην οποία προσχωρεί, εφόσον αυτή έχει λιγότερα από τρία (3) μέλη.

12. Υφιστάμενες παρατάξεις μπορούν να συνενωθούν σχηματίζοντας νέα παράταξη, με γραπτή δήλωση προς το προεδρείο του περιφερειακού συμβουλίου, την οποία υπογράφει το σύνολο των μελών των συνενούμενων παρατάξεων.

13. Το μέλος που ανεξαρτητοποιήθηκε ή διαγράφηκε από την παράταξή του, εκτός από την περίπτωση της προηγούμενης παραγράφου, δεν μπορεί να εξακολουθήσει να είναι μέλος του προεδρείου, όπου εκλέχτηκε ως μέλος της παράταξης από την οποία ανεξαρτητοποιήθηκε ή διαγράφηκε. Είναι δυνατή, όμως, η επανένταξή του στην παράταξη από την οποία ανεξαρτητοποιήθηκε ή διαγράφηκε, εφόσον τούτο γίνει δεκτό από τα δύο τρίτα (2/3) των μελών, προκειμένου για παρατάξεις που έχουν τουλάχιστον τρία (3) μέλη και από όλα τα μέλη, προκειμένου για παρατάξεις με λιγότερα από τρία (3) μέλη.

14. Για την αποδοτικότερη λειτουργία των περιφερειακών παρατάξεων η περιφερειακή αρχή τους παραχωρεί κατάλληλα εξοπλισμένο χώρο και γραμματειακή υποστήριξη.».

Άρθρο 102

Τροποποίηση του άρθρου 169 του ν. 3852/2010

Το τρίτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 169 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Αν μέλος του συμβουλίου αρνηθεί ψήφο ή δώσει λευκή ψήφο, λογίζεται ως παρόν κατά τη συνεδρίαση μόνο για τον υπολογισμό της απαρτίας, ενώ τόσο η άρνηση όσο και η λευκή ψήφος δεν υπολογίζονται για την καταμέτρηση θετικών και αρνητικών ψήφων.».

Άρθρο 103

Οικονομική επιτροπή - Αντικατάσταση του άρθρου 175 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 175 του ν. 3852/2010, αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 175

Οικονομική Επιτροπή

1. Η οικονομική επιτροπή αποτελείται από τον περιφερειάρχη ή τον οριζόμενο από αυτόν αντιπεριφερειάρχη ως πρόεδρο, δύο ακόμη αντιπεριφερειάρχες ως μέλη οριζόμενα από τον περιφερειάρχη και έξι (6) μέλη στις περιφέρειες με πληθυσμό έως 300.000 κατοίκους, οκτώ (8) μέλη στις περιφέρειες έως 800.000 κατοίκους και δέκα (10) μέλη στις περιφέρειες με πληθυσμό άνω των 800.000 κατοίκων. Τα μέλη της οικονομικής επιτροπής εκλέγονται από το περιφερειακό συμβούλιο. Η διάρκεια της θητείας των μελών της οικονομικής επιτροπής είναι δύο (2) έτη. Το περιφερειακό συμβούλιο, μετά την εκλογή του προεδρείου κατά τις ημερομηνίες που ορίζονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 165 και κατά τη διάρκεια της ίδιας συνεδρίασης, εκλέγει μεταξύ των μελών του, με μυστική ψηφοφορία, τα μέλη της οικονομικής επιτροπής, με τη διαδικασία των παραγράφων 2 έως 8.

2. Οι περιφερειακές παρατάξεις καταρτίζουν ψηφοδέλτια με τους υποψήφιους, για την οικονομική επιτροπή, συμβούλους που ανήκουν στη δύναμή τους. Σύμβουλοι που δεν ανήκουν σε καμία παράταξη μπορούν να υποβάλλουν επίσης την υποψηφιότητά τους σε ξεχωριστά ψηφοδέλτια. Κάθε σύμβουλος μπορεί να επιλέγει από το ψηφοδέλτιο της επιλογής του, υποψηφίους μέχρι του συνολικού αριθμού των εκλεγόμενων μελών της επιτροπής, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη ο περιφερειάρχης και οι οριζόμενοι από αυτόν αντιπεριφερειάρχες. Ψηφοδέλτιο στο οποίο έχουν σημειωθεί περισσότεροι σταυροί προτίμησης από τους προβλεπόμενους στο προηγούμενο εδάφιο θεωρείται έγκυρο, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη, όμως, κανένας σταυρός προτίμησης.

3. Οι έδρες των μελών της επιτροπής που εκλέγονται κατανέμονται μεταξύ των παρατάξεων και των μεμονωμένων συμβούλων ανάλογα με τον αριθμό των ψήφων που λαμβάνουν. Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων διαιρείται με τον αριθμό των εδρών των εκλεγόμενων μελών της επιτροπής, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη ο περιφερειάρχης και οι οριζόμενοι από αυτόν αντιπεριφερειάρχες και το πηλίκο της διαίρεσης, παραλειπομέ-

νου του κλάσματος, αποτελεί το εκλογικό μέτρο. Κάθε παράταξη καταλαμβάνει τόσες έδρες στην κάθε επιτροπή όσες φορές χωρεί το εκλογικό μέτρο στον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε. Μεμονωμένος σύμβουλος που έλαβε τον ίδιο ή μεγαλύτερο αριθμό ψήφων από το εκλογικό μέτρο καταλαμβάνει μία έδρα στην επιτροπή για την οποία ήταν υποψήφιος. Παράταξη στο ψηφοδέλτιο της οποίας περιλαμβάνονται υποψήφιοι λιγότεροι από τις έδρες των εκλεγόμενων μελών της επιτροπής, καταλαμβάνει τόσες μόνο έδρες στην επιτροπή όσοι είναι και οι υποψήφιοί της. Οι έδρες που μένουν αδιάθετες κατανέμονται, κατά τη σειρά των αδιάθετων ψήφων. Σε περίπτωση ισοψηφίας ο πρόεδρος του περιφερειακού συμβουλίου διενεργεί κλήρωση.

4. Μέλη της επιτροπής εκλέγονται, από κάθε παράταξη που κατέλαβε έδρα σύμφωνα με την παράγραφο 3, οι υποψήφιοι που συγκέντρωσαν τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης. Σε περίπτωση ισοψηφίας, ο πρόεδρος του περιφερειακού συμβουλίου διενεργεί κλήρωση. Οι λοιποί υποψήφιοι, ανά παράταξη, αποτελούν, κατά σειρά σταυρών προτίμησης, τα αναπληρωματικά μέλη της επιτροπής.

5. Τα αναπληρωματικά μέλη, με τη σειρά της εκλογής τους, καταλαμβάνουν τις θέσεις των εκλεγέντων με το ίδιο ψηφοδέλτιο τακτικών μελών που μένουν κενές κατά τη διάρκεια της διετίας. Αν έχει εξαντληθεί ο αριθμός των αναπληρωματικών μελών ή αν παραιτηθεί ή για οποιονδήποτε λόγο εκλείψει μεμονωμένος σύμβουλος που έχει εκλεγεί μέλος επιτροπής, διενεργείται νέα εκλογή, για την κάλυψη των κενών εδρών της επιτροπής, με τη διαδικασία των προηγούμενων παραγράφων 1 έως 4. Όταν τα μέλη που εκπροσωπούν τις λοιπές παρατάξεις, πλην αυτής του περιφερειάρχη, παραιτηθούν κατά τη διάρκεια της διετίας και δεν υπάρχει αντικατάστατός τους, τη θέση τους καταλαμβάνουν τα μέλη της παράταξης του περιφερειάρχη.

6. Τα πρακτικά της εκλογής διαβιβάζονται μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών από τη διενέργεια της εκλογής στον Επόπτη Ο.Τ.Α., ο οποίος αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από προσφυγή δημότη ενώπιόν του, η οποία ασκείται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία πέντε (5) ημερών από τη διενέργεια της εκλογής, αποφαίνεται για τη νομιμότητα της εκλογής, μέσα σε πέντε (5) ημέρες αφοτό παρέλαβε τα πρακτικά.

7. Η επιτροπή στην πρώτη συνεδρίαση μετά την εκλογή της εκλέγει μεταξύ των μελών της, με φανερή ψηφοφορία, τον αντιπρόεδρο. Δικαίωμα ψήφου στην περίπτωση αυτή έχει και ο πρόεδρος της επιτροπής. Ο αντιπρόεδρος της οικονομικής επιτροπής αναπληρώνει τον πρόεδρο όταν αυτός απουσιάζει ή κωλύεται.

8. Όταν τα μέλη της οικονομικής επιτροπής παύουν για οποιονδήποτε λόγο να είναι μέλη των αντίστοιχων περιφερειακών παρατάξεων, εκπίπτουν αυτοδικαίως από την οικονομική επιτροπή και αντικαθίστανται, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου αυτού.».

Άρθρο 104

Λειτουργία Οικονομικής Επιτροπής -

Αντικατάσταση του άρθρου 177 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 177 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 177

Λειτουργία της Οικονομικής Επιτροπής

1. Η Οικονομική Επιτροπή συνεδριάζει, ύστερα από πρόσκληση του προέδρου, μια τουλάχιστον φορά το μήνα. Οι συνεδριάσεις της επιτροπής γίνονται πάντοτε στο κατάστημα της περιφέρειας και είναι δημόσιες. Η επιτροπή μπορεί να συνεδριάσει σε άλλον τόπο ύστερα από απόφαση της απόλυτης πλειοψηφίας του συνολικού αριθμού των μελών της. Η επιτροπή, με αιτιολογημένη απόφαση που λαμβάνεται με πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του συνολικού αριθμού των μελών και απαγγέλλεται σε δημόσια συνεδρίαση, μπορεί να συνεδριάζει κεκλεισμένων των θυρών.

2. Η Οικονομική Επιτροπή βρίσκεται σε απαρτία, εφόσον τα παρόντα μέλη είναι περισσότερα από αυτά που απουσιάζουν. Η επιτροπή αποφασίζει με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση ισοψηφίας επικρατεί η ψήφος του προέδρου.

Αν μέλος της επιτροπής αρνηθεί ψήφο ή δώσει λευκή ψήφο, λογίζεται ως παρόν κατά τη συνεδρίαση μόνο για τον υπολογισμό της απαρτίας, ενώ τόσο η άρνηση ψήφου όσο και η λευκή ψήφος δεν υπολογίζονται στην καταμέτρηση των θετικών και αρνητικών ψήφων.

Αν σε δυο συνεχείς συνεδριάσεις δεν επιτυγχάνεται απαρτία ή απόλυτη πλειοψηφία, το σχετικό θέμα παραπέμπεται στο περιφερειακό συμβούλιο για λήψη απόφασης με ευθύνη του προέδρου της περιφερειακής επιτροπής.

3. Με απόφασή της, η οποία λαμβάνεται με απλή πλειοψηφία των παρόντων μελών της, η οικονομική επιτροπή μπορεί να επιτρέψει να λάβουν το λόγο εκπρόσωποι φορέων ή πολίτες που παρευρίσκονται στη συνεδρίαση, εφόσον το ζητήσουν.».

Άρθρο 105

Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης -

Αντικατάσταση του άρθρου 178 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 178 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 178

Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης

1. Σε κάθε περιφέρεια συνιστάται, με απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου, που λαμβάνεται μέσα σε δύο (2) μήνες από την εγκατάσταση των περιφερειακών αρχών, Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης ως γνωμοδοτικό όργανο. Η θητεία της Περιφερειακής Επιτροπής Διαβούλευσης ακολουθεί τη θητεία των περιφερειακών αρχών. Η Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης αποτελείται από εκπροσώπους των, κατά το δυνατόν, αντιπροσωπευτικότερων, σε περιφερειακό επίπεδο, φορέων της τοπικής κοινωνίας, όπως:

- α) των οργανώσεων εργοδοτών και εργαζομένων,
- β) των επιμελητηρίων και των επιστημονικών οργανώσεων, συλλόγων και φορέων,
- γ) των συνεταιριστικών οργανώσεων,
- δ) των εργαζομένων στην περιφέρεια και στα νομικά της πρόσωπα,
- ε) των αθλητικών και πολιτιστικών συλλόγων και φορέων,
- στ) οργανώσεων και φορέων της κοινωνίας των πολιτών στην περιφέρεια και
- ζ) πολίτες.

Ο αριθμός των μελών της Περιφερειακής Επιτροπής Διαβούλευσης που ορίζονται από τους φορείς των περιπτώσεων α' έως και στ' μπορεί να είναι από τριάντα (30) έως εξήντα (60) μέλη. Στην περιφερειακή επιτροπή διαβούλευσης συμμετέχουν και δημότες, σε αριθμό ίσο με το 1/3 του αριθμού των μελών εκπροσώπων φορέων των περιπτώσεων α' έως στ', οι οποίοι ορίζονται μετά από κλήρωση, μεταξύ των εγγεγραμμένων σε ειδικό κατάλογο που τηρείται στην περιφέρεια και στον οποίο μπορεί να εγγραφεται κάθε πολίτης που είναι εγγεγραμμένος στους εκλογικούς καταλόγους των δήμων της περιφέρειας. Έναν τουλάχιστον μήνα πριν από τη συγκρότηση της επιτροπής, ο περιφερειάρχης δημοσιεύει υποχρεωτικά με ανάρτηση στην ιστοσελίδα της περιφέρειας πρόσκληση προς τους πολίτες για εγγραφή στον ειδικό κατάλογο του προηγούμενου εδαφίου. Οι οριζόμενοι από τον ειδικό αυτό κατάλογο, έχουν δικαίωμα ψήφου, δεν συνυπολογίζονται όμως για την απαρτία της επιτροπής.

Στην Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης προεδρεύει ο πρόεδρος του περιφερειακού συμβουλίου. Στις συνεδριάσεις της Περιφερειακής Επιτροπής Διαβούλευσης προσκαλούνται και συμμετέχουν υποχρεωτικά με δικαίωμα λόγου ο περιφερειάρχης, οι αντιπεριφερειάρχες, οι εκπρόσωποι των πολιτικών κομμάτων που εκπροσωπούνται στη Βουλή, καθώς και οι επικεφαλής των περιφερειακών παρατάξεων που εκπροσωπούνται στο περιφερειακό συμβούλιο. Επίσης είναι δυνατόν να καλούνται και να παίρνουν το λόγο, ανάλογα με τα συζητούμενα θέματα, οι δήμαρχοι της περιφέρειας, καθώς και εκπρόσωποι της αποκεντρωμένης διοίκησης στην οποία υπάγεται η περιφέρεια, των κρατικών υπηρεσιών που έχουν την έδρα τους στην περιφέρεια και ο περιφερειακός διαμεσολαβητής.

2. Η Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης:

α) Εισηγείται στο περιφερειακό συμβούλιο σχετικά με τις βασικές αναπτυξιακές προτεραιότητες της περιφέρειας.

β) Γνωμοδοτεί ως προς θέματα γενικότερου περιφερειακού ενδιαφέροντος.

γ) Εξετάζει τα προβλήματα και τις αναπτυξιακές δυνατότητες της περιφέρειας και διατυπώνει γνώμη για την επίλυση των προβλημάτων και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων αυτών.

Η διατύπωση γνώμης από την Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης δεν αποκλείει την παράλληλη ηλεκτρονική διαβούλευση με τους πολίτες, μέσω διαδικτύου. Οι προτάσεις της ηλεκτρονικής διαβούλευσης συγκεντρώνονται και συστηματοποιούνται από τις αρμόδιες υπηρεσίες της περιφέρειας και παρουσιάζονται από τον πρόεδρο της περιφερειακής επιτροπής διαβούλευσης κατά την αντίστοιχη συνεδρίασή της.

δ) Μπορεί να εισηγείται στο περιφερειακό συμβούλιο τη διεξαγωγή περιφερειακού δημοψηφίσματος.

ε) Διατυπώνει απλή γνώμη επί του προσχεδίου του προϋπολογισμού, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 78 του ν. 4172/2013.

3. Η Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης συνεδριάζει δημόσια, ύστερα από πρόσκληση του προέδρου της, υποχρεωτικά μια φορά το χρόνο, πριν από τη σύνταξη

των προσχεδίων του προϋπολογισμού και του ετήσιου προγράμματος δράσης και μία φορά τουλάχιστον κάθε τρεις (3) μήνες για άλλα θέματα που εισάγονται προς συζήτηση είτε από τον πρόεδρο της επιτροπής είτε από τους φορείς των περιπτώσεων α' έως στ' της παραγράφου 1 είτε από το 1/3 των πολιτών που συμμετέχουν στην επιτροπή, σύμφωνα με την περίπτωση ζ' της παραγράφου 1 και διατυπώνει τη γνώμη της για τα θέματα που εισάγονται προς συζήτηση. Η σύγκλησή της γίνεται με πρόσκληση του προέδρου της, η οποία κοινοποιείται στα μέλη με κάθε πρόσφορο μέσο επτά (7) εργάσιμες ημέρες πριν τη συνεδρίαση. Η πρόσκληση περιλαμβάνει την ημερήσια διάταξη, τον τόπο, την ημερομηνία και ώρα της συνεδρίασης και συνοδεύεται από εισήγηση επί των υπό συζήτηση θεμάτων. Σε περίπτωση έλλειψης απαρτίας, η συνεδρίαση επαναλαμβάνεται την αμέσως επόμενη εργάσιμη ημέρα, οπότε θεωρείται σε κάθε περίπτωση ότι υφίσταται απαρτία. Η γραμματειακή υποστήριξη της περιφερειακής επιτροπής διαβούλευσης γίνεται από τις υπηρεσίες της περιφέρειας και τηρούνται πρακτικά. Η Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης διατυπώνει, ύστερα από συζήτηση, τη γνώμη της, στην οποία αναγράφονται όλες οι γνώμες των μελών της.

4. Με πρόταση οποιουδήποτε μέλους της επιτροπής και εφόσον αυτή εγκριθεί από το ένα πέμπτο (1/5) των μελών της, μπορεί να συζητηθεί και οποιοδήποτε θέμα εκτός ημερήσιας διάταξης.

5. Η πρόσκληση και η ημερήσια διάταξη κάθε συνεδρίασης της Περιφερειακής Επιτροπής Διαβούλευσης αναρτώνται στην ιστοσελίδα της περιφέρειας και, με μέριμνα του προέδρου του περιφερειακού συμβουλίου, δημοσιοποιούνται με κάθε πρόσφορο τρόπο, ιδίως στα τοπικά μέσα μαζικής ενημέρωσης. Οι συνεδριάσεις της επιτροπής είναι δημόσιες και η επιτροπή μπορεί, με απλή πλειοψηφία των παρόντων μελών της, να επιτρέπει να λάβουν το λόγο και πολίτες, πλέον των οριζόμενων, σύμφωνα με την παράγραφο 1, ως μελών της, που παρευρίσκονται στη συνεδρίαση.

6. Οι αποφάσεις της επιτροπής διαβούλευσης αναρτώνται υποχρεωτικά στην ιστοσελίδα της περιφέρειας και εισάγονται υποχρεωτικά προς συζήτηση στο περιφερειακό συμβούλιο μέσα σε ένα (1) μήνα από τη λήψη τους.

7. Το περιφερειακό συμβούλιο, μέσα σε τρεις (3) μήνες από την εγκατάσταση των περιφερειακών αρχών, ψηφίζει ή επικαιροποιεί τυχόν υφιστάμενο κανονισμό διαβούλευσης, ο οποίος ρυθμίζει όλα τα θέματα τα σχετικά με τις διαδικασίες διαβούλευσης, τη συμμετοχή φορέων και πολιτών σε αυτή, καθώς και την παρουσίαση των πορισμάτων της διαβούλευσης στο αρμόδιο όργανο της περιφέρειας, που δεν ρυθμίζονται στο παρόν.».

ΤΜΗΜΑ Γ'

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Άρθρο 106

Ρυθμίσεις για τη συγκρότηση της διοίκησης των νομικών προσώπων των περιφερειών

1. Όπου στις διατάξεις νόμων, προεδρικών διαταγμάτων και λοιπών κανονιστικών πράξεων αναφέρεται ότι

τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των νομικών προσώπων της περιφέρειας, ορίζονται από το περιφερειακό συμβούλιο κατά συγκεκριμένη αναλογία πλειοψηφίας-μειοψηφίας, οι σχετικές προβλέψεις καταργούνται από την περιφερειακή περίοδο που αρχίζει μετά τη έναρξη ισχύος του παρόντος και, το σύνολο των μελών ορίζεται, με ψηφοφορία, από το περιφερειακό συμβούλιο. Ο συνολικός αριθμός των μελών του διοικητικού συμβουλίου των νομικών προσώπων των περιφερειών δεν θίγεται.

2. Η διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 191 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει, δεν θίγεται.

Άρθρο 107

Έναρξη ισχύος Κεφαλαίου ΣΤ'

Οι διατάξεις του Κεφαλαίου ΣΤ' ισχύουν από την περιφερειακή περίοδο που αρχίζει, μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ' ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΤΜΗΜΑ Α' ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΕΠΙ ΤΩΝ Ο.Τ.Α.

Άρθρο 108

Αρχές - Έκταση - Περιεχόμενο κρατικής εποπτείας - Αντικατάσταση του άρθρου 214 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 214 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 214

Αρχές - έκταση και περιεχόμενο της κρατικής εποπτείας

1. Το κράτος ασκεί στους Ο.Τ.Α. και στα νομικά πρόσωπα αυτών εποπτεία, που συνίσταται αποκλειστικά σε έλεγχο νομιμότητας και δεν επιτρέπεται να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους ούτε να υπεισέρχεται σε κρίσεις για τη σκοπιμότητα της δράσης τους ή να θίγει τη διοικητική και οικονομική τους αυτοτέλεια. Ειδικότερα η κρατική εποπτεία των Ο.Τ.Α. συνίσταται: (α) σε έλεγχο των πράξεων (έλεγχος νομιμότητας) και (β) σε έλεγχο των προσώπων (πειθαρχικός έλεγχος των αιρετών).

2. Το Υπουργείο Εσωτερικών στα θέματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης μπορεί να εκδίδει εγκύκλιες οδηγίες για την ορθή και ομοιόμορφη εφαρμογή της εκάστοτε ισχύουσας θεσμικής νομοθεσίας περί Ο.Τ.Α. και της νομοθεσίας σχετικά με την οργάνωση, τη συγκρότηση και τη λειτουργία των οργάνων τους, του προσωπικού, καθώς και των οικονομικών τους.

3. Ως προς το περιεχόμενο και τον τρόπο άσκησης επιμέρους αρμοδιοτήτων, καθώς και την ερμηνεία και εφαρμογή του εκάστοτε ειδικού θεσμικού πλαισίου, αρμόδιος είναι ο κατά περίπτωση καθ' ύλην αρμόδιος δημόσιος φορέας, ο οποίος δεν αποξενώνεται από τη συγκεκριμένη αρμοδιότητά του, λόγω της άσκησης αυτής από τους Ο.Τ.Α.».

Άρθρο 109

Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. -

Αντικατάσταση του άρθρου 215 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 215 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 215

Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. - Αρμοδιότητα

1. Με την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων, η σύμφωνα με το άρθρο 214 κρατική εποπτεία των Ο.Τ.Α. ασκείται από τις κατά τόπο αρμόδιες Αυτοτελείς Υπηρεσίες Εποπτείας Ο.Τ.Α..

2. Συνιστώνται επτά (7) Αυτοτελείς Υπηρεσίες Εποπτείας Ο.Τ.Α., οι οποίες αποτελούν αποκεντρωμένες υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών, υπάγονται απευθείας στον Υπουργό και είναι αρμόδιες για την εποπτεία των Ο.Τ.Α., ως εξής:

α. Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. Αττικής, με κατά τόπο αρμοδιότητα που εκτείνεται στα όρια της Περιφέρειας Αττικής και με έδρα την Αθήνα.

β. Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας, με κατά τόπο αρμοδιότητα που εκτείνεται στα όρια των Περιφερειών Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας και με έδρα τη Λάρισα.

γ. Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας, με κατά τόπο αρμοδιότητα που εκτείνεται στα όρια των Περιφερειών Ηπείρου και Δυτικής Μακεδονίας και με έδρα τα Ιωάννινα.

δ. Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου, με κατά τόπο αρμοδιότητα στα όρια των Περιφερειών Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίων Νήσων και με έδρα την Πάτρα.

ε. Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. Αιγαίου, με κατά τόπο αρμοδιότητα που εκτείνεται στα όρια των Περιφερειών Βορείου Αιγαίου και Νοτίου Αιγαίου και με έδρα τον Πειραιά.

στ. Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. Κρήτης, με κατά τόπο αρμοδιότητα που εκτείνεται στα όρια της Περιφέρειας Κρήτης και με έδρα το Ηράκλειο.

ζ. Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. Μακεδονίας - Θράκης, με κατά τόπο αρμοδιότητα που εκτείνεται στα όρια των Περιφερειών Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης και Κεντρικής Μακεδονίας με έδρα τη Θεσσαλονίκη.

3. Η αρμοδιότητα της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α. συνίσταται στην άσκηση του ελέγχου νομιμότητας των πράξεων των δήμων, των περιφερειών και των νομικών προσώπων αυτών, καθώς και του πειθαρχικού ελέγχου των αιρετών σύμφωνα με το άρθρο 102 παρ. 4 του Συντάγματος.

4. Αν προσβάλλονται πράξεις της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α., ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων, παρίσταται ως διάδικος, πλην του Υπουργού Εσωτερικών και ο κατά περίπτωση καθ' ύλην αρμόδιος Υπουργός.

5. Η Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. μπορεί να εκδίδει οδηγίες αυτεπαγγέλτως με σκοπό τη διασφάλιση της νομιμότητας στη δράση των δήμων, περιφερειών, και των φορέων αυτών. Είναι επίσης αρμόδια να διαβιβάζει στους Ο.Τ.Α. της χωρικής της αρμοδιότητας τις εγκύκλιες οδηγίες και γενικές κατευθύνσεις, που δίδει το Υπουργείο.

γείο Εσωτερικών ή τα κατά περίπτωση καθ' ύλην αρμόδια Υπουργεία, στο πλαίσιο του επιτελικού τους ρόλου, σύμφωνα με τις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 214.

Άρθρο 110

Επόπτης Ο.Τ.Α. -

Αντικατάσταση του άρθρου 216 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 216 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 216

Επόπτης Ο.Τ.Α.

1. Σε κάθε Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. συνιστάται θέση προϊσταμένου αυτής, της κατηγορίας ειδικών θέσεων πρώτου βαθμού, που φέρει τον τίτλο «Επόπτης Ο.Τ.Α.». Ο Επόπτης διορίζεται με τετραετή θητεία, η οποία μπορεί να ανανεώνεται, με τη διαδικασία των παραγράφων 1 έως 7.

2. Τα προσόντα που απαιτούνται για διορισμό στη θέση του Επόπτη Ο.Τ.Α. είναι: α) πτυχίο νομικού τμήματος ή οικονομικών επιστημών ή πολιτικών επιστημών ή δημόσιας διοίκησης ελληνικού Α.Ε.Ι. ή ισότιμο της αλλοδαπής και β) είτε διδακτορικό ή μεταπτυχιακό δίπλωμα ελληνικού Α.Ε.Ι. ή ισότιμο της αλλοδαπής σε οποιονδήποτε κλάδο του δικαίου είτε δεκαετής δικηγορική εμπειρία και γ) άριστη ή πολύ καλή γνώση μιας τουλάχιστον ξένης γλώσσας.

3. Ο διορισμός δικηγόρου σε θέση Επόπτη Ο.Τ.Α. δεν αποτελεί λόγο ασυμβιβάστου, αναστέλλει όμως την άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος κατά τη διάρκεια της θητείας του.

4. Η επιλογή του Επόπτη Ο.Τ.Α. γίνεται ύστερα από προκήρυξη του Υπουργού Εσωτερικών, από το Ειδικό Συμβούλιο Επιλογής Διοικήσεων (Ε.Σ.Ε.Δ.) με τη διαδικασία της παρ. 1 του άρθρου 7 του ν. 4369/2016 (Α' 33). Υποψήφιοι μπορεί να είναι και όσοι δεν είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Επιτελικών Στελεχών Δημόσιας Διοίκησης, εφόσον διαθέτουν τα προσόντα της παραγράφου 2. Οι αιτήσεις των υποψηφίων μπορούν να αφορούν μόνο μία Αυτοτελή υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α.. Οι επιλεγέντες διορίζονται στην οικεία Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

5. Δεν μπορεί να είναι υποψήφιοι για τη θέση του Επόπτη Ο.Τ.Α.:

α) Όσοι δεν μπορούν να εγγραφούν στο Μητρώο Επιτελικών Στελεχών Δημόσιας Διοίκησης, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 2 του ν. 4369/2016.

β) Όσοι έχουν διατελέσει αιρετοί, έως και πέντε (5) έτη πριν από την έκδοση της σχετικής προκήρυξης σε οποιοδήποτε αυτοδιοικητικό αξίωμα εντός των ορίων της χωρικής αρμοδιότητας της οικείας Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α., ακόμα και αν παραιτηθούν από το αιρετό αξίωμά τους.

γ) Οι αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας.

6. Τον Επόπτη, όταν απουσιάζει ή κωλύεται, αναπληρώνει στα καθήκοντά του ο προϊστάμενος της Διεύθυνσης Εποπτείας Ο.Τ.Α.. Ο ίδιος προϊστάμενος ασκεί τα καθήκοντα του Επόπτη, εάν η θέση είναι κενή και μέχρι την πλήρωσή της.

7. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών μπορεί να ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα σχετικά με τα ανωτέρω προσόντα των υποψηφίων και τη διαδικασία επιλογής του Επόπτη Ο.Τ.Α.».

Άρθρο 111

Προσωπικό Αυτοτελούς Υπηρεσίας

Εποπτείας Ο.Τ.Α. - Αντικατάσταση

του άρθρου 217 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 217 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 217

Προσωπικό Αυτοτελούς Υπηρεσίας

Εποπτείας Ο.Τ.Α.

1. Σε κάθε Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. συνιστώνται, με το προεδρικό διάταγμα της παραγράφου 3 του άρθρου 218, θέσεις μονίμων υπαλλήλων κατηγοριών ΠΕ, ΤΕ, ΔΕ και ΥΕ, οι οποίοι διορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2190/1994 (Α' 28), καθώς και θέσεις δικηγόρων με σχέση έμμισθης εντολής, έως δέκα (10) για την Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας (ΑΥΕ) Ο.Τ.Α. Αττικής και έως πέντε (5) για τις υπόλοιπες Αυτοτελείς Υπηρεσίες Εποπτείας Ο.Τ.Α..

2. Για το διορισμό στις θέσεις της κατηγορίας ΠΕ απαιτείται: α) πτυχίο νομικής ή πολιτικής ή διοικητικής επιστήμης ή οικονομικών επιστημών ή πολυτεχνικών ή γεωτεχνικών σχολών ελληνικού Α.Ε.Ι. ή ισότιμο της αλλοδαπής και β) άριστη ή πολύ καλή γνώση τουλάχιστον μιας ξένης γλώσσας. Οι οργανικές θέσεις κατηγορίας ΠΕ για τις οποίες προβλέπεται ως τυπικό προσόν διορισμού πτυχίο οικονομικών επιστημών ή πολυτεχνικών ή γεωτεχνικών σχολών δεν υπερβαίνουν το ένα τρίτο (1/3) του συνολικού αριθμού των θέσεων της κατηγορίας ΠΕ σε κάθε Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α..

3. Για το διορισμό στη θέση του δικηγόρου με σχέση έμμισθης εντολής, απαιτείται μεταπτυχιακό δίπλωμα ελληνικού Α.Ε.Ι. ή ισότιμο της αλλοδαπής σε οποιονδήποτε κλάδο του δικαίου ή της διοικητικής επιστήμης και πενταετής, τουλάχιστον, δικηγορική εμπειρία. Ο διορισμός με σχέση έμμισθης εντολής διενεργείται με τη διαδικασία της παρ. 2 του άρθρου 43 του ν. 4194/2013 (Α' 208), δεν αποτελεί λόγο ασυμβιβάστου με τη δικηγορική ιδιότητα, αναστέλλει όμως την άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος για όσο χρόνο ο δικηγόρος υπηρετεί.

4. Η ΑΥΕ Ο.Τ.Α. μπορεί να στελεχώνεται και με απόσπαση ή μετάταξη προσωπικού από άλλους φορείς του δημοσίου τομέα, όπως αυτός ορίζεται στην παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 (Α' 65), με εξαίρεση τους Ο.Τ.Α. και τα νομικά πρόσωπα αυτών.

5. Η μετάταξη του προσωπικού της ΑΥΕ Ο.Τ.Α. σε άλλη υπηρεσία επιτρέπεται μετά την πάροδο πενταετίας από το διορισμό του, σύμφωνα με τις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα για τις μετατάξεις.».

Άρθρο 112

Διάρθρωση Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας

Ο.Τ.Α. - Αντικατάσταση του άρθρου 218

του ν. 3852/2010

Το άρθρο 218 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 218

Διάρθρωση - Οργάνωση Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α.

1. Η Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. έχει την ακόλουθη βασική οργανωτική διάρθρωση:

α) Επόπτης Ο.Τ.Α.

β) Διεύθυνση Εποπτείας Ο.Τ.Α.

γ) Τμήμα Νομικών Συμβούλων, το οποίο στελεχώνεται από τους νομικούς συμβούλους με σχέση έμμισθης εντολής και υπάγεται στον Επόπτη. Το Τμήμα Νομικών Συμβούλων συνεπικουρεί το έργο της ΑΥΕ Ο.Τ.Α. και διατυπώνει γνώμη για κάθε νομικό ζήτημα που του τίθεται από τον Επόπτη και τη Διεύθυνση Εποπτείας Ο.Τ.Α.

2. Σε κάθε νομό της χωρικής περιφέρειας κάθε ΑΥΕ Ο.Τ.Α., πλην του νομού της έδρας, συνιστάται οργανική μονάδα επιπέδου Γραφείου με τίτλο «Γραφείο Εποπτείας Ο.Τ.Α.» ακολουθούμενο από την ονομασία του νομού ως αποκεντρωμένη μονάδα της Διεύθυνσης Εποπτείας Ο.Τ.Α. ή Τμημάτων αυτής.

3. Η περαιτέρω ή ειδικότερη διαίρεση της Διεύθυνσης Εποπτείας Ο.Τ.Α. σε οργανικές μονάδες επιπέδου Τμήματος ή Γραφείου μπορεί να γίνεται με κριτήριο την καθ' ύλην ή την κατά τόπο αρμοδιότητα κάθε οργανικής μονάδας και ρυθμίζεται με τον οργανισμό κάθε Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α., ο οποίος καταρτίζεται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με κοινή πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Οικονομικών. Με το ίδιο διάταγμα ρυθμίζονται θέματα οργάνωσης και λειτουργίας, καθορισμού των οργανικών μονάδων και των αρμοδιοτήτων τους, σύστασης και κατανομής οργανικών θέσεων, κατηγοριών, κλάδων και τυπικών προσόντων για την επιλογή των προϊσταμένων των οργανικών μονάδων της κάθε ΑΥΕ Ο.Τ.Α.

4. Συνιστάται στο Υπουργείο Εσωτερικών Διεύθυνση Διοικητικής και Οικονομικής Υποστήριξης των ΑΥΕ Ο.Τ.Α., που υπάγεται στη Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών και Διοικητικής Υποστήριξης του Υπουργείου Εσωτερικών, με σκοπό την διοικητική, τεχνική και οικονομική υποστήριξη των ΑΥΕ Ο.Τ.Α.

5. Η Διεύθυνση Διοικητικής και Οικονομικής Υποστήριξης των ΑΥΕ Ο.Τ.Α., συγκροτείται από τα εξής Τμήματα:

α. Τμήμα Ανθρώπινου Δυναμικού και Ηλεκτρονικών Διαδικασιών, το οποίο είναι αρμόδιο για κάθε θέμα που άπτεται όλων των εν γένει υπηρεσιακών μεταβολών του πάσης φύσεως προσωπικού των ΑΥΕ Ο.Τ.Α. και ειδικότερα για:

αα. Τον οργανωτικό σχεδιασμό των ΑΥΕ Ο.Τ.Α., καθώς και τη μέριμνα για την τροποποίηση και παρακολούθηση της εφαρμογής του Οργανισμού αυτών.

αβ. Το διορισμό και τη λύση της υπαλληλικής σχέσης του προσωπικού των ΑΥΕ Ο.Τ.Α., καθώς και τις μεταβολές της υπηρεσιακής κατάστασης αυτού.

αγ. Τη διενέργεια των πράξεων απόσπασης, μετάθεσης και μετάταξης των υπαλλήλων από και προς τις ΑΥΕ Ο.Τ.Α.

αδ. Την επεξεργασία των στοιχείων για την αποτίμηση των αναγκών των ΑΥΕ Ο.Τ.Α. σε θέσεις τακτικού προσωπικού και την κατανομή τους σε κατηγορίες, κλάδους, βαθμούς ή ειδικότητες.

αε. Την τήρηση του προσωπικού μητρώου όλων των υπαλλήλων των ΑΥΕ Ο.Τ.Α. και την έκδοση των πιστοποιητικών υπηρεσιακών μεταβολών τους.

αστ. Τη μέριμνα για τη σύνταξη και υποβολή των εκθέσεων ουσιαστικών προσόντων όλων των υπαλλήλων των ΑΥΕ Ο.Τ.Α.

αζ. Τη μέριμνα για την προετοιμασία των θεμάτων του Υπηρεσιακού Συμβουλίου των υπαλλήλων και της Επιτροπής Αξιολόγησης.

αη. Τη μέριμνα για τη χορήγηση αδειών στους υπαλλήλους των ΑΥΕ Ο.Τ.Α.

αθ. Τη μέριμνα για τη χορήγηση επιδόματος χρόνου υπηρεσίας, υπερωριακής απασχόλησης και τη μετακίνηση εκτός έδρας των υπαλλήλων των ΑΥΕ Ο.Τ.Α.

αι. Τον ορισμό υπαλλήλων των ΑΥΕ Ο.Τ.Α. για συμμετοχή σε συνέδρια, επιτροπές και συμβούλια άλλων φορέων.

αια. Τη μέριμνα για την εισαγωγική εκπαίδευση των υπαλλήλων των ΑΥΕ Ο.Τ.Α., καθώς και την οργάνωση και εκτέλεση προγραμμάτων επιμόρφωσης ειδικού ενδιαφέροντος για τους υπαλλήλους σε συνεργασία με το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, την οργάνωση και εκτέλεση προγραμμάτων επαγγελματικής εξειδίκευσης των υπαλλήλων σε αντικείμενα της υπηρεσίας τους συμπεριλαμβανομένης και της επιμόρφωσής τους σε νέα γνωστικά αντικείμενα.

αιβ. Την τήρηση βάσεων δεδομένων που αφορούν το προσωπικό των ΑΥΕ Ο.Τ.Α., οι οποίες ενημερώνονται για κάθε μεταβολή.

αιγ. Τη σύνταξη τεχνικών προδιαγραφών και πάσης φύσεως όρων ανάθεσης και εκτέλεσης έργων πληροφορικής που αφορούν στην υποστήριξη της εσωτερικής λειτουργίας των ΑΥΕ Ο.Τ.Α., καθώς και την παρακολούθηση της ορθής εκτέλεσης αυτών.

αιδ. Την κεντρική υποστήριξη, τον συντονισμό και την εποπτεία της ορθής χρήσης και αξιοποίησης των πληροφοριακών συστημάτων των ΑΥΕ Ο.Τ.Α.

αιε. Τη σύνταξη και κοινοποίηση προτύπων διακηρύξεων για ανάθεση και εκτέλεση έργων πληροφορικής για τις ΑΥΕ Ο.Τ.Α., καθώς και τεχνικών και διοικητικών οδηγιών για την ορθή παρακολούθηση και παραλαβή τους.

αιστ. Την εισήγηση νομοθετικών ρυθμίσεων και διοικητικών μέτρων για τη διασφάλιση της υποχρεωτικής τήρησης των ως άνω τεχνικών και λειτουργικών προδιαγραφών και προτύπων σε συνεργασία με τις καθ' ύλην αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών.

αιζ. Την προώθηση και υποστήριξη συστημάτων ψηφιακής υπογραφής, ηλεκτρονικής διαχείρισης εγγράφων και συστημάτων παροχής ηλεκτρονικών υπηρεσιών στον πολίτη.

αιθ. Τη μέριμνα για την απρόσκοπτη λειτουργία, την πλήρη εκμετάλλευση και τη συντήρηση του εξοπλισμού πληροφορικής, επικοινωνιών και δικτυακών υποδομών των ΑΥΕ Ο.Τ.Α.

ακα. Τη σύνταξη των τεχνικών προδιαγραφών εξοπλισμού πληροφορικής και δικτύων επικοινωνίας δεδομένων που προμηθεύονται οι ΑΥΕ Ο.Τ.Α., τη σύνταξη των λοιπών τεχνικών όρων ανάθεσης των προμηθειών αυτών, την τεχνική αξιολόγηση των προσφορών, την παραλαβή και την καλή εκτέλεση των τεχνικής φύσης

συμβατικών όρων προμήθειας, καθώς και την υποστήριξη του εξοπλισμού αυτού.

ακ. Το σχεδιασμό και την εφαρμογή πολιτικών ασφαλείας του ενδοδικτύου και των πληροφοριακών δεδομένων, ιδίως από καταστροφή, απώλειες, μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση και χρήση, αλλοίωση περιεχομένου, κακόβουλο λογισμικό, καθώς και το σχεδιασμό και την εφαρμογή πολιτικών προστασίας προσωπικών δεδομένων και όλων των λοιπών δεδομένων που τηρούνται σε ψηφιακή μορφή στις υπηρεσίες των ΑΥΕ Ο.Τ.Α. από μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση και χρήση, σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών.

β. Τμήμα Προμηθειών και Διαχείρισης Υλικού, το οποίο είναι αρμόδιο για:

βα. Τη διαχείριση των διαδικασιών για τη σύναψη και εκτέλεση συμβάσεων προμήθειας αγαθών και παροχής υπηρεσιών.

ββ. Την τήρηση ηλεκτρονικού αρχείου με όλα τα στοιχεία για τους διαγωνισμούς, τις προσφορές και τις προμήθειες.

βγ. Τη μέριμνα για τη σύσταση επιτροπών διενέργειας διαγωνισμών, παραλαβής εργασιών και προμηθειών και Επιτροπής Αξιολόγησης Ενστάσεων.

βδ. Την παροχή στοιχείων για το μητρώο δεσμεύσεων.

βε. Τη μέριμνα για τη στέγαση των υπηρεσιών των ΑΥΕ Ο.Τ.Α., για τη συντήρηση, επισκευή, καθαρισμό και ασφάλεια των κτιρίων και εγκαταστάσεων, καθώς και την εν γένει καλή κατάσταση και λειτουργία όλων των εγκαταστάσεων και υποδομών του, πλην των υποδομών δικτύων.

βστ. Τη συγκέντρωση των αιτημάτων προμηθειών αγαθών και υπηρεσιών από το σύνολο των ΑΥΕ Ο.Τ.Α. και την ομαδοποίηση αυτών, συμπεριλαμβανομένων των υποδομών δικτύων.

βζ. Την παρακολούθηση των λειτουργικών δαπανών αναφορικά με τις εγκαταστάσεις των υπηρεσιών των ΑΥΕ Ο.Τ.Α.

βη. Την απογραφή, αξιοποίηση, καλή λειτουργία και συντήρηση του υλικού, μηχανημάτων, εφοδίων ή άλλου περιουσιακού στοιχείου των ΑΥΕ Ο.Τ.Α., καθώς και την απομάκρυνση όσων χαρακτηρίζονται ως άχρηστα ή ακατάλληλα.

βθ. Τη διατήρηση και ενημέρωση αρχείου περιουσιακών στοιχείων των ΑΥΕ Ο.Τ.Α.

γ. Τμήμα Οικονομικής Διαχείρισης και Εκκαθάρισης Δαπανών, το οποίο είναι αρμόδιο για:

γα. Την κατάρτιση του σχεδίου απόφασης ανάληψης υποχρέωσης κατόπιν τεκμηριωμένου αιτήματος από τον διατάκτη και την καταχώρηση των αναλαμβανόμενων δεσμεύσεων στα οικεία λογιστικά βιβλία και στο Μητρώο Δεσμεύσεων.

γβ. Τον έλεγχο τήρησης των περί ανάληψης υποχρεώσεων διατάξεων και την παροχή βεβαίωσης επί των σχεδίων των σχετικών πράξεων, για την ύπαρξη της απαιτούμενης πίστωσης και για τη μη υπέρβαση του οριζόμενου κάθε φορά από το αρμόδιο όργανο ποσοστού διάθεσης της πίστωσης.

γγ. Τον έλεγχο και εκκαθάριση δαπανών με βάση τα πλήρη και νόμιμα δικαιολογητικά αυτών.

γδ. Την έκδοση τίτλου για την πληρωμή των δαπανών, μέσα στα καθοριζόμενα κατά μήνα όρια πληρωμών και εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών από το ενωσι-ακό και εθνικό κανονιστικό πλαίσιο.

γε. Την τήρηση του Μητρώου Δεσμεύσεων Τακτικού Προϋπολογισμού.

γστ. Τη μέριμνα για την έγκριση έκδοσης και την τακτοποίηση των χρηματικών ενταλμάτων προπληρωμής.

γζ. Την εισήγηση, αρμοδίως, για καταλογισμό δημοσίου υπολόγου, καθώς και λαβόντος αχρεώστητης πληρωμής.

γη. Την έκδοση συμφηφιστικών ενταλμάτων για την εμφάνισή τους στη δημόσια ληψοδοσία.

γθ. Την έκδοση και παρακολούθηση επιτροπικών ενταλμάτων για τη μεταβίβαση πιστώσεων στους δευτερεύοντες διατάκτες.

γι. Την παροχή απόψεων στα δικαστήρια, την εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων, πλην αυτών που εξοφλούνται από την Ενιαία Αρχή Πληρωμών και την κοινοποίηση στην αρμόδια Υπηρεσία των αποφάσεων αυτών, από τις οποίες προκύπτει επιβάρυνση στον προϋπολογισμό.

για. Τη μέριμνα για την αποτροπή συσσώρευσης οφειλών που προκύπτουν από τις αρμοδιότητες του Τμήματος.

δ. Τμήμα Μισθοδοσίας, το οποίο είναι αρμόδιο για:

δα. Την εκκαθάριση αποδοχών του προσωπικού των ΑΥΕ Ο.Τ.Α. με οποιαδήποτε σχέση εργασίας.

δβ. Τον έλεγχο και την εκκαθάριση απολαβών και αποζημιώσεων που εξοφλούνται μέσω της Ενιαίας Αρχής Πληρωμών συμπεριλαμβανομένων και των μετακινήσεων του προσωπικού των ΑΥΕ Ο.Τ.Α. και προσώπων που εξυπηρετούνται από αυτά.

δγ. Την τακτική παροχή στοιχείων προς το Ελεγκτικό Συνέδριο, καθώς και τις αποδόσεις προς τα ασφαλιστικά ταμεία, με την αποστολή μισθοδοτικών καταστάσεων και λοιπών δικαιολογητικών.

δδ. Την παροχή εν γένει στοιχείων, βεβαιώσεων και οδηγιών, αναφορικά με αποδοχές, πρόσθετες αμοιβές, αποζημιώσεις, κρατήσεις κ.λπ., για το πάσης φύσεως προσωπικό των ΑΥΕ Ο.Τ.Α.

δε. Την εφαρμογή πειθαρχικών, διοικητικών και δικαστικών αποφάσεων στο πλαίσιο εκκαθάρισης τακτικής μισθοδοσίας των υπαλλήλων.

δστ. Την τήρηση μητρώου πάσης φύσεως προσωπικού των ΑΥΕ Ο.Τ.Α.

δζ. Την παροχή βεβαίωσης επί των πράξεων διορισμών, μετατάξεων, αποσπάσεων και προαγωγών του προσωπικού κάθε κατηγορίας για την ύπαρξη σχετικών προβλέψεων στον προϋπολογισμό του.

δη. Την έκδοση τίτλου για την πληρωμή δαπανών, σε συνεργασία με την Ενιαία Αρχή Πληρωμών, μέσα στα καθοριζόμενα κατά μήνα όρια πληρωμών και εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών από το κανονιστικό πλαίσιο για δαπάνες αρμοδιότητας του Τμήματος.

δθ. Την τακτοποίηση των χρηματικών ενταλμάτων προπληρωμής για δαπάνες αρμοδιότητας του Τμήματος.

δι. Την εισήγηση αρμοδίως για καταλογισμό δημοσίου υπολόγου, καθώς και λαβόντος αχρεώστητης πληρωμής.

δια. Τη μέριμνα για την αποτροπή συσσώρευσης οφειλών που προκύπτουν από τις αρμοδιότητες του Τμήματος.

διβ. Την τήρηση των λογιστικών βιβλίων.

διγ. Τη συγκέντρωση δεδομένων από το Μητρώο Δεσμεύσεων και υποβολή σχετικών αναφορών στη Διεύθυνση Προϋπολογισμού και Δημοσιονομικών Αναφορών.

διδ. Την ορθολογική αξιοποίηση των πόρων του Υπουργείου σύμφωνα με γενικές αρχές και κανόνες για τη δημοσιονομική διαχείριση του ν. 4270/2014 (Α' 143).

6. Στη Διεύθυνση Διοικητικής και Οικονομικής Υποστήριξης των ΑΥΕ Ο.Τ.Α. και τα Τμήματα αυτής προΐστανται υπάλληλοι του κλάδου/ειδικότητας ΠΕ Διοικητικού-Οικονομικού ή ΠΕ Πληροφορικής ή ΤΕ Διοικητικού-Λογιστικού.

7. Οι πιστώσεις για την κάλυψη των αναγκών στελέχωσης και της εν γένει λειτουργίας των ΑΥΕ Ο.Τ.Α. και της Διεύθυνσης Διοικητικής και Οικονομικής Υποστήριξης των ΑΥΕ Ο.Τ.Α., εγγράφονται στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών σε ειδικό κωδικό και διατίθενται αποκλειστικά για τις ανάγκες των υπηρεσιών και μονάδων των ανωτέρω υπηρεσιών.

8. Για τις ανάγκες λειτουργίας της Διεύθυνσης Διοικητικής και Οικονομικής Υποστήριξης των ΑΥΕ Ο.Τ.Α., συνιστώνται στο Υπουργείο Εσωτερικών (Τομέας Εσωτερικών) οι εξής οργανικές θέσεις μονίμου προσωπικού: δεκαέξι (16) θέσεις του κλάδου/ειδικότητας ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού,

τρεις (3) θέσεις του κλάδου/ειδικότητας ΠΕ Πληροφορικής,

έξι (6) θέσεις του κλάδου/ειδικότητας ΤΕ Διοικητικού-Λογιστικού,

τρεις (3) θέσεις του κλάδου/ειδικότητας ΤΕ Πληροφορικής,

έξι (6) θέσεις του κλάδου/ειδικότητας ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων.

9. Η κάλυψη των οργανικών θέσεων της Διεύθυνσης Διοικητικής και Οικονομικής Υποστήριξης των ΑΥΕ Ο.Τ.Α. γίνεται και με απόσπαση ή μετάταξη, κατ' εξαίρεση κάθε άλλης διάταξης, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, η οποία είναι υποχρεωτική για τους φορείς προέλευσης.

Άρθρο 113

Υπηρεσιακές μεταβολές - Πειθαρχικός έλεγχος - Αντικατάσταση του άρθρου 220 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 220 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 220

Υπηρεσιακές μεταβολές - Πειθαρχικός έλεγχος

1. Στον Επόπτη Ο.Τ.Α. επιβάλλονται οι εξής πειθαρχικές ποινές: α) η έγγραφη επίπληξη, β) το πρόστιμο έως τις αποδοχές τριών (3) μηνών, γ) η οριστική παύση.

2. Την πειθαρχική εξουσία επί του Επόπτη Ο.Τ.Α. ασκεί ο Υπουργός Εσωτερικών και το Δευτεροβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο. Ο Υπουργός Εσωτερικών μπορεί να επιβάλλει στον Επόπτη Ο.Τ.Α. την ποινή της έγγραφης επίπληξης και του προστίμου έως τις αποδοχές τριών (3) μηνών. Την ποινή της οριστικής παύσης επιβάλλει το Δευτεροβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο. Την πειθαρχική δίωξη ασκεί ο Υπουργός Εσωτερικών.

3. Ο Υπουργός Εσωτερικών παύει από τη θέση του τον Επόπτη Ο.Τ.Α. σε περίπτωση διάπραξης σοβαρών πειθαρχικών παραπτώματων, μετά από σύμφωνη γνώμη του Δευτεροβάθμιου Πειθαρχικού Συμβουλίου, καθώς και σε περίπτωση αντικειμενικής αδυναμίας άσκησης των καθηκόντων του ή ύστερα από αίτηση παραίτησής του.

4. Κατά της απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών ή του Δευτεροβάθμιου Πειθαρχικού Συμβουλίου που επιβάλλει ποινή, ασκείται προσφυγή ουσίας στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Για τον Επόπτη Ο.Τ.Α. ισχύουν κατά τα λοιπά οι πειθαρχικές διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα.

5. Όταν ως Επόπτης Ο.Τ.Α. υπηρετεί μόνιμος δημόσιος υπάλληλος και επιβληθεί σε αυτόν η ποινή της παύσης λόγω σοβαρού πειθαρχικού παραπτώματος στην άσκηση των καθηκόντων του, σύμφωνα με την παράγραφο 2, το Δευτεροβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο κρίνει, στη συνέχεια, εάν η σοβαρότητα του διαπραχθέντος πειθαρχικού παραπτώματος επιβάλλει και να απολυθεί από τη θέση του δημοσίου υπαλλήλου ή να του επιβληθεί άλλη πειθαρχική ποινή.

6. Αρμόδιο υπηρεσιακό συμβούλιο για τα θέματα που αφορούν το προσωπικό των ΑΥΕ Ο.Τ.Α. είναι το οικείο συμβούλιο του Υπουργείου Εσωτερικών.

7. Την πειθαρχική εξουσία στους υπαλλήλους που υπηρετούν στην Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. ασκούν:

α. Ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Εποπτείας Ο.Τ.Α.

β. Ο Επόπτης Ο.Τ.Α.

8. Αρμόδιο Πειθαρχικό Συμβούλιο για τα θέματα που αφορούν το προσωπικό των ΑΥΕ Ο.Τ.Α. είναι το κοινό Πειθαρχικό Συμβούλιο των υπαλλήλων του Υπουργείου Εσωτερικών, των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και των φορέων που υπάγονται σε αυτές.

9. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται, ως προς το προσωπικό της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Ο.Τ.Α., οι διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα.»

Άρθρο 114

Συμβούλιο Εποπτών Ο.Τ.Α. -

Αντικατάσταση του άρθρου 223 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 223 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 223

Συμβούλιο Εποπτών Ο.Τ.Α.

1. Στο Υπουργείο Εσωτερικών συστήνεται Συμβούλιο Εποπτών Ο.Τ.Α., το οποίο αποτελείται από τους επτά (7) Επόπτες Ο.Τ.Α.

2. Το Συμβούλιο εκλέγει τον Πρόεδρό του μεταξύ των μελών του για θητεία δύο (2) ετών.

3. Έργο του Συμβουλίου είναι ο συντονισμός του έργου των Εποπτών Ο.Τ.Α., η ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των μελών του σχετικά με ζητήματα που αναφέρονται κατά την άσκηση της κρατικής εποπτείας, καθώς και η από κοινού αντιμετώπιση μείζονος σπουδαιότητας ζητημάτων εποπτείας των Ο.Τ.Α.

4. Οι αποφάσεις του Συμβουλίου έχουν εισηγητικό και γνωμοδοτικό χαρακτήρα και δεν δεσμεύουν τα μέλη του κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

5. Το Συμβούλιο Εποπτών Ο.Τ.Α. εισηγείται στον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό την υποβολή ερωτήματος στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, για θέματα μείζονος σημασίας που αφορούν τον έλεγχο νομιμότητας που ασκείται από τις Αυτοτελείς Υπηρεσίες Εποπτείας Ο.Τ.Α.

6. Διοικητική υποστήριξη στο Συμβούλιο Εποπτών Ο.Τ.Α. παρέχει η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών.

7. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών εγκρίνεται ο Κανονισμός Λειτουργίας του Συμβουλίου Εποπτών Ο.Τ.Α., ο οποίος καταρτίζεται με απόφαση του Συμβουλίου.

Άρθρο 115
Επιτροπή Συντονισμού και Ελέγχου Εποπτείας
Ο.Τ.Α. - Συμπλήρωση του ν. 3852/2010

Στο ν. 3852/2010 μετά το άρθρο 223 τίθεται άρθρο 223Α ως εξής:

«Άρθρο 223Α
Επιτροπή Συντονισμού και Ελέγχου
Εποπτείας Ο.Τ.Α.

1. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών συνιστάται Επιτροπή Συντονισμού και Ελέγχου Εποπτείας Ο.Τ.Α., στην οποία συμμετέχουν ο Υπουργός Εσωτερικών, ως πρόεδρος, ο Πρόεδρος του Συμβουλίου Εποπτών Ο.Τ.Α., ένας Αντιπρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που ορίζεται από τον Πρόεδρο αυτού, ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων, ο Συνήγορος του Πολίτη, ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, ο Ειδικός Γραμματέας του Σώματος Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης, ο Πρόεδρος του Παρατηρητήριου Οικονομικής Αυτοτέλειας Ο.Τ.Α., ο Τομεακός Γραμματέας Δημοσιονομικής Πολιτικής, ο Πρόεδρος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας και ο Πρόεδρος της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας ή οι υπ' αυτών οριζόμενοι αναπληρωτές τους.

2. Αποστολή της Επιτροπής της παραγράφου 1 είναι ο περιοδικός έλεγχος του επιπέδου συμμόρφωσης των Ο.Τ.Α., η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του μηχανισμού εποπτείας, η αμοιβαία ενημέρωση όλων των διοικητικών και δικαστικών φορέων για τα θέματα αρμοδιότητάς τους που αφορούν την Τοπική Αυτοδιοίκηση, καθώς και η εν γένει παρακολούθηση και η μέριμνα για τη διαρκή αναβάθμιση της αποτελεσματικότητας της κρατικής εποπτείας επί των Ο.Τ.Α.

3. Η Επιτροπή Συντονισμού και Ελέγχου Ο.Τ.Α. καταρτίζει τον Κανονισμό Λειτουργίας της, ο οποίος καθορίζει και τις αναγκαίες λεπτομέρειες για ζητήματα υποστήριξης της Επιτροπής και εγκρίνεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών.».

ΤΜΗΜΑ Β'
ΕΛΕΓΧΟΣ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ
ΤΩΝ Ο.Τ.Α.

Άρθρο 116
Υποχρεωτικός Έλεγχος Νομιμότητας -
Αντικατάσταση του άρθρου 225 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 225 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 225
Υποχρεωτικός Έλεγχος Νομιμότητας

1. Οι αποφάσεις των συλλογικών οργάνων των δήμων και των περιφερειών, καθώς και των Ν.Π.Δ.Δ. αυτών, αποστέλλονται υποχρεωτικά για έλεγχο νομιμότητας στην ΑΥΕ Ο.Τ.Α., εφόσον αφορούν: α) ρυθμίσεις κανονιστικού περιεχομένου, β) την ανάθεση έργων, υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών, αν το τίμημα υπερβαίνει το ποσό των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ χωρίς Φ.Π.Α., γ) την αγορά και εκποίηση, λόγω πώλησης ή δωρεάς κατά κυριότητα, ακινήτων, δ) την κήρυξη αναγκαστικών απαλλοτριώσεων, ε) τη μίσθωση ακινήτων από τρίτους, στ) τη σύναψη πάσης φύσεως δανείων, ζ) την ίδρυση πάσης φύσεως νομικών προσώπων, τη συμμετοχή σε υφιστάμενα νομικά πρόσωπα, καθώς και τη λύση και τη θέση σε εκκαθάριση νομικών προσώπων, η) τη σύναψη προγραμματικών συμβάσεων, με την επιφύλαξη του τελευταίου εδαφίου της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 100 και θ) τη διεξαγωγή δημοτικού ή περιφερειακού δημοψηφίσματος.

Στην ΑΥΕ Ο.Τ.Α. αποστέλλονται προς έλεγχο νομιμότητας και οι αποφάσεις των κοινωφελών επιχειρήσεων, των Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης-Αποχέτευσης και των μονομετοχικών ανωνύμων εταιρειών Ο.Τ.Α. που αφορούν: α) αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, β) εκποίηση παγίων περιουσιακών στοιχείων, γ) αγορά και εκποίηση ακινήτων, δ) σύναψη δανείων, ε) ανάθεση έργων, υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών, εάν το τίμημα υπερβαίνει το ποσό των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ χωρίς Φ.Π.Α., στ) μίσθωση ακινήτων από τρίτους και ζ) τη σύναψη προγραμματικών συμβάσεων, με την επιφύλαξη της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 100. Ειδικά, για τις ΔΕΥΑ, εκτός από τις παραπάνω αποφάσεις, αποστέλλονται επιπλέον προς έλεγχο νομιμότητας οι αποφάσεις εκείνες που αφορούν την ψήφιση του προϋπολογισμού της επιχείρησης και του τεχνικού προγράμματος έργων, καθώς και κάθε τροποποίησή τους. Επίσης, αποστέλλονται προς έλεγχο νομιμότητας οι αποφάσεις των Περιφερειακών Ταμείων Ανάπτυξης, εφόσον υπάγονται στις περιπτώσεις των προηγούμενων εδαφίων της παραγράφου αυτής, καθώς και ο προϋπολογισμός τους. Οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις αυτών κοινοποιούνται στην ΑΥΕ Ο.Τ.Α.

2. Η απόφαση αποστέλλεται για έλεγχο νομιμότητας συνοδευόμενη από αντίγραφο του αποδεικτικού δημοσίευσης και από τα έγγραφα στοιχεία που είναι αναγκαία για την νόμιμη έκδοσή της, μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από τη συνεδρίαση του συλλογικού οργάνου. Οι δήμοι, οι περιφέρειες, τα Ν.Π.Δ.Δ. και οι ανωτέρω επιχειρήσεις τους υποχρεούνται να διαβιβάζουν αμελλητί και κάθε επιπλέον στοιχείο που ζητείται από την ΑΥΕ Ο.Τ.Α.

3. Ο Επόπτης Ο.Τ.Α. ελέγχει τη νομιμότητα της απόφασης μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την περιέλευσή της στην ΑΥΕ Ο.Τ.Α. και εκδίδει υποχρεωτικά ειδική πράξη. Η μη έκδοση της ειδικής πράξης του προηγούμενου εδαφίου συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα του Επόπτη Ο.Τ.Α.

4. Εκθέσεις τακτικού ή έκτακτου διαχειριστικού ελέγχου σε Ο.Τ.Α. ή νομικά πρόσωπα αυτών, από ορκωτούς ελεγκτές ή από υπηρεσίες εσωτερικού ελέγχου, που διενεργείται σύμφωνα με ειδικές διατάξεις νόμου ή Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας, διαβιβάζονται υποχρεωτικά στον Επόπτη Ο.Τ.Α., για την παρακολούθηση και υλοποίηση των σχετικών συστάσεων ή πορισμάτων.».

Άρθρο 117

Αυτεπάγγελτος έλεγχος νομιμότητας - Αντικατάσταση του άρθρου 226 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 226 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 226

Αυτεπάγγελτος έλεγχος νομιμότητας

1. Ο Επόπτης Ο.Τ.Α. μπορεί αυτεπαγγέλτως να ακυρώσει οποιαδήποτε απόφαση των συλλογικών ή μονομελών οργάνων των δήμων, των περιφερειών, των νομικών προσώπων αυτών, καθώς και των συνδέσμων τους, για λόγους νομιμότητας, μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών αφότου η απόφαση έχει δημοσιευτεί ή εκδοθεί.

2. Οι δήμοι, οι περιφέρειες, οι σύνδεσμοι και τα νομικά πρόσωπα αυτών υποχρεούνται να παρέχουν αμελλητί κάθε στοιχείο που ζητείται από την ΑΥΕ Ο.Τ.Α. με σκοπό την άσκηση του ελέγχου νομιμότητας.

3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου Εποπτών Ο.Τ.Α. και της Επιτροπής Συντονισμού και Ελέγχου Εποπτείας Ο.Τ.Α., μπορεί να προβλέπεται η διενέργεια δειγματοληπτικού ελέγχου, σύμφωνα με συγκεκριμένες ποσοτώσεις ανά κατηγορία πράξης ή ανά Ο.Τ.Α., με τη χρήση μεθόδων εκτίμησης κινδύνου, καθώς και η διαδικασία μέσω της οποίας η ΑΥΕ Ο.Τ.Α. θα λαμβάνει γνώση των εκδιδόμενων πράξεων, η μέθοδος ανάρτησης ή ηλεκτρονικής διακίνησης της σχετικής αλληλογραφίας, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.».

Άρθρο 118

Ειδική διοικητική προσφυγή - Αιτήσεις θεραπείας - Αντικατάσταση του άρθρου 227 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 227 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 227

Ειδική διοικητική προσφυγή - Αιτήσεις θεραπείας

1. Οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον μπορεί να προσβάλει τις αποφάσεις των συλλογικών ή μονομελών οργάνων των δήμων, των περιφερειών, των νομικών προσώπων αυτών, καθώς και των συνδέσμων τους, για λόγους νομιμότητας, ενώπιον του Επόπτη Ο.Τ.Α., μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από τη δημοσίευση της απόφασης ή την ανάρτησή της στο διαδίκτυο ή από την κοινοποίησή της ή αφότου έλαβε πλήρη γνώση αυτής. Ατομικές πράξεις κοινοποιούνται στον ενδιαφερόμενο με απόδειξη παραλαβής και αναφέρουν υποχρεωτικά ότι κατ' αυτών χωρεί ειδική προσφυγή για λόγους νομιμότητας ενώπιον του Επόπτη Ο.Τ.Α. μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών.

2. Προσφυγή επιτρέπεται και κατά παράλειψης σφειλόμενης νόμιμης ενέργειας των οργάνων της προηγούμενης παραγράφου. Στην περίπτωση αυτή η προσφυγή ασκείται εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την παρέλευση άπρακτης της ειδικής προθεσμίας που τυχόν τάσσει ο νόμος για την έκδοση της οικείας πράξης, διαφορετικά μετά την παρέλευση τριμήνου από την υποβολή της σχετικής αίτησης του ενδιαφερομένου.

3. Σε περίπτωση υποβολής αίτησης θεραπείας κατά των αποφάσεων ή των παραλείψεων της παραγράφου 2, οι προβλεπόμενες για την άσκηση της ειδικής διοικητικής προσφυγής ενώπιον του Επόπτη Ο.Τ.Α. προθεσμίες αναστέλλονται από την υποβολή της αίτησης θεραπείας και μέχρι την έκδοση απόφασης επ' αυτής ή την παρέλευση άπρακτης της σχετικής προθεσμίας του άρθρου 24 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, ο οποίος κυρώθηκε με το ν. 2690/1999 (Α' 45).

4. Δικαίωμα για την άσκηση της ειδικής διοικητικής προσφυγής τεκμαίρεται ότι έχουν όλοι οι αιρετοί του οικείου δήμου ή περιφέρειας, ανεξάρτητα από το εάν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση κατά την οποία ελήφθη η προσβαλλόμενη απόφαση, εφόσον δεν την υπερψήφισαν. Δικαίωμα έχουν ομοίως οι συνδικαλιστικές οργανώσεις εργαζομένων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση πρώτου ή δεύτερου βαθμού, καθώς και νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που επιδιώκουν σύμφωνα με το καταστατικό τους περιβαλλοντικούς, πολιτιστικούς και εν γένει κοινωνικούς σκοπούς.

5. Ο Επόπτης Ο.Τ.Α. αποφαινεται επί της προσφυγής μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο (2) μηνών από την υποβολή της. Αν παρέλθει η ανωτέρω προθεσμία χωρίς να εκδοθεί απόφαση θεωρείται ότι η προσφυγή έχει σιωπηρώς απορριφθεί.

6. Η άσκηση της ειδικής διοικητικής προσφυγής αποτελεί προϋπόθεση για την άσκηση ένδικων βοηθημάτων ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων.».

Άρθρο 119

Αναστολή εκτέλεσης - Αντικατάσταση του άρθρου 228 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 228 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 228

Αναστολή εκτέλεσης

1. Ο Επόπτης Ο.Τ.Α. μπορεί, εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα με την προσφυγή του προηγούμενου άρθρου, να αναστείλει με απόφασή του την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης. Οι δήμοι, οι περιφέρειες και οι φορείς αυτών ειδοποιούνται από την ΑΥΕ Ο.Τ.Α. για την άσκηση της προσφυγής και της αίτησης αναστολής και τους παρέχεται σύντομη προθεσμία για την έκθεση των απόψεών τους. Αν συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι επειγόντος χαρακτήρα ο Επόπτης μπορεί να αναστείλει την προσβαλλόμενη πράξη και πριν από τη διαβίβαση των απόψεων των ανωτέρω νομικών προσώπων.

2. Η αναστολή χορηγείται εφόσον η προσφυγή παρίσταται προδήλως βάσιμη ή κρίνεται ότι ο ασκών την ειδική διοικητική προσφυγή θα υποστεί ανεπανόρθωτη ή δυσχερώς επανορθώσιμη βλάβη μέχρι την εξέτασή της.

3. Η πράξη αναστολής ισχύει μέχρι την έκδοση απόφασης του Επόπτη επί της προσφυγής ή την άπρακτη πάροδο των δύο (2) μηνών, εντός των οποίων οφείλει να αποφανθεί ο Επόπτης Ο.Τ.Α. κατά την παράγραφο 5 του άρθρου 227.

4. Ανάκληση της απόφασης που χορηγεί την αναστολή επιτρέπεται μόνο αν γίνει επίκληση νεότερων κρίσιμων στοιχείων τα οποία δεν είχαν τεθεί υπόψη του Επόπτη Ο.Τ.Α. κατά την έκδοση της απόφασής του ή αν έχουν μεταβληθεί τα δεδομένα με βάση τα οποία χορηγήθηκε η αναστολή.

5. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών μπορεί να ρυθμίζεται κάθε άλλο θέμα σχετικό με τη διαδικασία για τη χορήγηση αναστολής.».

Άρθρο 120

Επιτόπιοι έλεγχοι -

Αντικατάσταση άρθρου 229 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 229 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 229

Επιτόπιοι έλεγχοι

Η Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. μπορεί στο πλαίσιο του έργου της να ενεργεί επιτόπιους ελέγχους προκειμένου να διαμορφώνει ίδια αντίληψη. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών μπορούν να ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα σχετικά με τη διαδικασία διεξαγωγής των επιτόπιων ελέγχων.».

Άρθρο 121

Δημοσίευση αποφάσεων Επόπτη Ο.Τ.Α. -

Αντικατάσταση του άρθρου 230 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 230 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 230

Δημοσίευση αποφάσεων του Επόπτη Ο.Τ.Α.

1. Οι αποφάσεις του Επόπτη Ο.Τ.Α., οι οποίες εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 225 έως 227, κοινοποιούνται στον φορέα που εξέδωσε την πράξη την οποία αφορούν, στον οικείο Δημοτικό ή Περιφερειακό Διαμεσολαβητή, καθώς και σε αυτόν που έχει ασκήσει την προσφυγή κατά της πράξης, εντός πέντε (5) ημερών από την έκδοσή τους.

2. Οι αποφάσεις της παραγράφου 1 αναρτώνται στην επίσημη ιστοσελίδα της οικείας ΑΥΕ Ο.Τ.Α., καθώς και στην ιστοσελίδα του προγράμματος «Διαύγεια» εντός δύο (2) ημερών από την έκδοσή τους. Παράλειψη της σχετικής υποχρέωσης συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα για τον Επόπτη Ο.Τ.Α..

3. Οι αποφάσεις του Επόπτη Ο.Τ.Α. προσβάλλονται στα αρμόδια δικαστήρια με τα ένδικα βοηθήματα που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία.

Άρθρο 122

Ετήσια Έκθεση - Συμπλήρωση του ν. 3852/2010

Στο ν. 3852/2010 μετά το άρθρο 230 προστίθεται άρθρο 230Α ως εξής:

«Άρθρο 230Α

Ετήσια Έκθεση

Ο Επόπτης Ο.Τ.Α. συντάσσει στο τέλος κάθε έτους έκθεση στην οποία καταγράφει το έργο της ΑΥΕ Ο.Τ.Α.,

της οποίας προΐσταται και ειδικότερα τον αριθμό των πράξεων που ελέγχθηκαν, τους επιτόπιους ελέγχους που διενήργησαν, τις προσφυγές που εξετάστηκαν και τα ζητήματα εν γένει που απασχόλησαν την υπηρεσία κατά τη διενέργεια της εποπτείας, όπως τυχόν καταγγελίες που υποβλήθηκαν στην υπηρεσία από πρόσωπα για θέματα νομιμότητας. Στην ίδια έκθεση μπορεί να προτείνονται νομοθετικά και άλλα μέτρα τα οποία πρέπει να ληφθούν για την αποτελεσματικότερη διενέργεια του ελέγχου νομιμότητας. Η έκθεση υποβάλλεται εντός ενός (1) μήνα από το τέλος του έτους στο οποίο αφορά στον Υπουργό Εσωτερικών και κοινοποιείται στο Συμβούλιο Εποπτών Ο.Τ.Α. και διά του Υπουργού Εσωτερικών στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής των Ελλήνων. Μέσα στην ίδια προθεσμία υποβάλλεται στην Επιτροπή Συντονισμού και Ελέγχου Εποπτείας Ο.Τ.Α., η οποία συζητά υποχρεωτικά, εντός μηνός από την υποβολή της τελευταίας έκθεσης, για τις εκθέσεις που έχουν υποβληθεί και συντάσσει σχετικό πόρισμα.».

Άρθρο 123

Υποχρέωση συμμόρφωσης -

Αντικατάσταση του άρθρου 231 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 231 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 231

Υποχρέωση συμμόρφωσης

1. Τα συλλογικά και μονομελή όργανα των δήμων και των περιφερειών, καθώς και τα νομικά πρόσωπα και οι σύνδεσμοι αυτών έχουν υποχρέωση συμμόρφωσης χωρίς καθυστέρηση προς τις αποφάσεις του Επόπτη Ο.Τ.Α. που εκδίδονται σύμφωνα με τα άρθρα 225 έως 228.

2. Την υποχρέωση της παραγράφου 1 έχει και το πάσης φύσεως προσωπικό που υπηρετεί στα νομικά πρόσωπα της παραγράφου 1 με οποιαδήποτε σχέση εργασίας.

3. Η μη τήρηση των υποχρεώσεων των παραγράφων 1 και 2 συνιστά σοβαρή παράβαση καθήκοντος, η οποία ελέγχεται πειθαρχικά κατά τις οικείες διατάξεις που διέπουν τους αιρετούς και το προσωπικό των ανωτέρω νομικών προσώπων.».

ΤΜΗΜΑ Γ'

ΕΥΘΥΝΗ - ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΩΝ Ο.Τ.Α.

Άρθρο 124

Αστική ευθύνη -

Αντικατάσταση του άρθρου 232 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 232 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 232

Αστική ευθύνη

1. Οι περιφερειάρχες, οι αντιπεριφερειάρχες, οι περιφερειακοί σύμβουλοι, οι δήμαρχοι, οι αντιδήμαρχοι, οι δημοτικοί σύμβουλοι, οι πρόεδροι κοινοτήτων και τα μέλη συμβουλίων κοινότητας, καθώς και τα μέλη των συλλογικών οργάνων που διοικούν τα νομικά πρόσωπα των Ο.Τ.Α., καθώς και τους συνδέσμους αυτών είτε είναι αιρετοί των οικείων Ο.Τ.Α. είτε όχι, οφείλουν να αποζημιώσουν το δήμο, την περιφέρεια, το νομικό πρόσωπο ή το σύνδεσμο,

για κάθε θετική ζημία, που προξένησαν σε βάρος της περιουσίας τους από δόλο ή βαριά αμέλεια. Οι ανωτέρω δεν υπέχουν ευθύνη αποζημίωσης έναντι τρίτων.

2. Η ζημία καταλογίζεται στα πρόσωπα αυτά με αιτιολογημένη πράξη τριμελούς ελεγκτικής επιτροπής, που συγκροτείται στην έδρα κάθε ΑΥΕ Ο.Τ.Α. με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών και αποτελείται από:

α. Τον Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου ή όπου δεν υπηρετεί Επίτροπος, από έναν ανώτερο υπάλληλο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που ορίζεται μαζί με τον αναπληρωτή του από τον Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

β. Τον Προϊστάμενο της Γενικής Διεύθυνσης Δημοσιονομικών Ελέγχων, με αναπληρωτή του έναν Προϊστάμενο Διεύθυνσης της εν λόγω Γενικής Διεύθυνσης.

γ. Όταν αφορά δήμους ή φορείς τους, έναν εκπρόσωπο της οικείας Περιφερειακής Ένωσης Δήμων με τον αναπληρωτή του, που ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο αυτής και, όταν αφορά περιφέρειες ή φορείς τους, έναν εκπρόσωπο της Ένωσης Περιφερειών και τον αναπληρωτή του, που ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο αυτής. Καθήκοντα γραμματέα εκτελεί υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Διοικητικού της ΑΥΕ Ο.Τ.Α. που υποδεικνύεται από τον Επόπτη Ο.Τ.Α..

3. Η επιτροπή εξετάζει τις υποθέσεις ύστερα από αίτηση του δήμου ή της περιφέρειας ή του νομικού προσώπου ή του συνδέσμου ή με αίτημα του οικείου Επόπτη Ο.Τ.Α. ή του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης ή ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε δημότη και αποφασίζει μέσα σε εύλογο διάστημα, αφού διενεργήσει έρευνα και καλέσει τα πρόσωπα που θεωρούνται υπεύθυνα για την πρόκληση της ζημίας προς παροχή εξηγήσεων.

4. Κατά των πράξεων της επιτροπής επιτρέπεται προσφυγή στο Διοικητικό Εφετείο στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται η έδρα της οικείας ΑΥΕ Ο.Τ.Α. από τον Επόπτη Ο.Τ.Α. και από το πρόσωπο σε βάρος του οποίου έγινε ο καταλογισμός, μέσα σε προθεσμία εξήντα (60) ημερών από την κοινοποίηση της πράξης καταλογισμού σ' αυτούς. Η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής και η άσκησή της αναστέλλουν την εκτέλεση της πράξης της επιτροπής.

5. Κατά της απόφασης του Διοικητικού Εφετείου μπορεί να ασκηθεί αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

6. Εάν επιβληθεί καταλογισμός στο πλαίσιο δημοσιονομικού ελέγχου σε ένα από τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παράγραφο 1, αποκλείεται η αστική ευθύνη έναντι του οικείου Ο.Τ.Α. για τυχόν προκληθείσα ζημία, εφόσον πρόκειται για την ίδια ιστορική αιτία. Σε περίπτωση επιγενόμενου καταλογισμού στο πλαίσιο δημοσιονομικού ελέγχου, μετά από ανόρθωση της ζημίας από τον υπαίτιο κατά τη διαδικασία του παρόντος, συμψηφίζεται το ήδη καταβληθέν ποσό με το καταλογιζόμενο εφόσον πρόκειται για την ίδια ιστορική αιτία.».

Άρθρο 125

Πειθαρχική ευθύνη -

Αντικατάσταση του άρθρου 233 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 233 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 233

Πειθαρχική ευθύνη

1. Την πειθαρχική δικαιοδοσία ως προς τους περιφερειάρχες, αντιπεριφερειάρχες, περιφερειακούς συμβούλους, δημάρχους, αντιδημάρχους, δημοτικούς συμβούλους, προέδρους κοινοτήτων και συμβούλους κοινότητας, η οποία αφορά παραβάσεις των καθηκόντων τους, ασκεί ο Επόπτης Ο.Τ.Α.

2. Στους αιρετούς της παραγράφου 1 επιβάλλονται οι πειθαρχικές ποινές της αργίας έως έξι (6) μηνών και της έκπτωσης.

3. Ο Επόπτης Ο.Τ.Α. μπορεί να επιβάλλει τις πειθαρχικές ποινές της προηγούμενης παραγράφου στους αιρετούς που αναφέρονται σε αυτή:

α. αν έχουν διαπράξει σοβαρή παράβαση των καθηκόντων τους ή υπέρβαση της αρμοδιότητάς τους από δόλο ή βαριά αμέλεια,

β. αν έχουν διαπράξει παραβάσεις των καθηκόντων που τους έχουν ανατεθεί σύμφωνα με ειδικές νομοθετικές ρυθμίσεις.

4. Οι πειθαρχικές ποινές της παραγράφου 2 επιβάλλονται ύστερα από προηγούμενη τήρηση της διαδικασίας του άρθρου 234.

5. Τα πειθαρχικά παραπτώματα της παραγράφου 3 υπόκεινται σε πενταετή παραγραφή, η οποία αρχίζει από την ημέρα που διαπράχθηκαν.».

Άρθρο 126

Πειθαρχική διαδικασία -

Αντικατάσταση του άρθρου 234 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 234 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 234

Πειθαρχική διαδικασία

1. Οι πειθαρχικές ποινές της αργίας και της έκπτωσης επιβάλλονται με αιτιολογημένη απόφαση του Επόπτη Ο.Τ.Α., αφού προηγηθεί απολογία του εγκαλουμένου ή παρέλθει η προθεσμία που έχει τάξει ο Επόπτης Ο.Τ.Α. με γραπτή κλήση στον εγκαλούμενο, χωρίς ο τελευταίος να έχει απολογηθεί. Η προθεσμία αυτή δεν μπορεί να είναι μικρότερη από δέκα (10) ημέρες.

2. Για την επιβολή των πειθαρχικών ποινών της αργίας και τη διάρκειά της, καθώς και της έκπτωσης απαιτείται σύμφωνη γνώμη πειθαρχικού συμβουλίου, το οποίο αποτελείται: α) από έναν πρόεδρο Εφετών του Διοικητικού Εφετείου στο οποίο υπάγεται η έδρα της ΑΥΕ Ο.Τ.Α. ή το νόμιμο αναπληρωτή του, ως πρόεδρο, β) δύο δικαστές με το βαθμό του Εφέτη που υπηρετούν στο ανωτέρω Διοικητικό Εφετείο, με τους αναπληρωτές τους, γ) δύο δικαστές με το βαθμό του Εφέτη που υπηρετούν στο Εφετείο στο οποίο υπάγεται η έδρα της ΑΥΕ Ο.Τ.Α., με τους αναπληρωτές τους, δ) έναν Προϊστάμενο Διεύθυνσης του Υπουργείου Εσωτερικών, με τον αναπληρωτή του και ε) τρεις αιρετούς εκπροσώπους της οικείας Περιφερειακής Ένωσης Δήμων, όταν ελέγχεται πειθαρχικά αιρετός δήμων ή της Ένωσης Περιφερειών, όταν ελέγχεται πειθαρχικά αιρετός περιφέρειας, ως μέλη. Γραμματέας του συμβουλίου και αναπληρωτής του ορίζεται με απόφαση του Επόπτη Ο.Τ.Α. υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Διοικητικού της ΑΥΕ Ο.Τ.Α.

3. Ο εγκαλούμενος μπορεί να εμφανίζεται αυτοπροσώπως, καθώς και με πληρεξούσιο δικηγόρο ή να εκπροσωπείται από πληρεξούσιο δικηγόρο στο συμβούλιο. Το συμβούλιο συνεδριάζει σε δημόσια συνεδρίαση για την οποία συντάσσονται πρακτικά, μπορεί να εξετάζει μάρτυρες και να εκτιμά οποιοδήποτε πρόσφορο αποδεικτικό μέσο. Η σύμφωνη γνώμη παρέχεται ύστερα από μυστική διάσκεψη, δύο (2) μήνες το αργότερο, αφότου το συμβούλιο έλαβε το σχετικό παραπεμπτικό έγγραφο του Επόπτη Ο.Τ.Α.. Η ποινή πρέπει να είναι ανάλογη με τη βαρύτητα του παραπτώματος, στο οποίο έχει υποπέσει ο εγκαλούμενος.

4. Σε περίπτωση παραπομπής στο πειθαρχικό συμβούλιο, το παραπεμπτήριο προς αυτό έγγραφο πρέπει να είναι αιτιολογημένο και να διαλαμβάνει πρόταση επί της ποινής, αφού ληφθεί υπόψη η απολογία του πειθαρχικώς διωκόμενου. Το παραπεμπτήριο έγγραφο δεν ανακαλείται.

5. Το πειθαρχικό συμβούλιο μπορεί: α) να παράσχει σύμφωνη γνώμη ως προς την πρόταση του Επόπτη, β) να μην παράσχει σύμφωνη γνώμη, εφόσον κρίνει ότι δεν συντρέχει πειθαρχική ευθύνη του ελεγχόμενου και γ) να προτείνει στον Επόπτη την επιβολή ηπιότερης ή αυστηρότερης ποινής. Στην περίπτωση γ' η πρόταση του πειθαρχικού συμβουλίου είναι υποχρεωτική για τον Επόπτη.

6. Τα δικαστικά μέλη του συμβουλίου της παραγράφου 2 ορίζονται με απόφαση του οργάνου που διευθύνει το οικείο δικαστήριο, ύστερα από αίτημα του Επόπτη Ο.Τ.Α.. Με την ίδια απόφαση ορίζονται και τα αναπληρωματικά μέλη, εφόσον ο αριθμός αυτών που υπηρετούν είναι επαρκής.

7. Οι αιρετοί εκπρόσωποι της οικείας Περιφερειακής Ένωσης Δήμων ή οι αιρετοί εκπρόσωποι της Ένωσης Περιφερειών μαζί με τους αναπληρωτές τους ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της οικείας Ένωσης.

8. Ο Προϊστάμενος Διεύθυνσης του Υπουργείου Εσωτερικών, μαζί με τον αναπληρωτή του, ορίζονται από τον Υπουργό Εσωτερικών.

9. Το συμβούλιο της παραγράφου 2 συγκροτείται για δύο (2) χρόνια με απόφαση του Επόπτη Ο.Τ.Α. και το αργότερο εντός δύο (2) μηνών από τη λήξη της θητείας του προηγούμενου. Τα αρμόδια όργανα για τον ορισμό μελών στο πειθαρχικό συμβούλιο, σύμφωνα με την παράγραφο 6, οφείλουν να ορίσουν αυτά εντός ενός μήνα από την υποβολή του αιτήματος του Επόπτη.

10. Ο ενδιαφερόμενος μπορεί μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την κοινοποίηση της απόφασης του Επόπτη Ο.Τ.Α. να προσφύγει κατ' αυτής στο Συμβούλιο της Επικρατείας, το οποίο κρίνει την υπόθεση και κατ' ουσίαν. Η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής αναστέλλει την εκτέλεση της απόφασης που επιβάλλει την ποινή. Αν ασκηθεί η προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας, η επιτροπή αναστολών του δικαστηρίου, ύστερα από αίτηση του προσφεύγοντος, κρίνει για τη χορήγηση ή μη αναστολής εκτέλεσης της ποινής σταθμίζοντας και τη συνδρομή του δημόσιου συμφέροντος. Σε περίπτωση κατάθεσης αίτησης αναστολής, η ποινή που έχει επιβληθεί δεν εκτελείται εωσότου εκδοθεί η απόφαση της επιτροπής αναστολών.».

Άρθρο 127

Ιδιάζουσα δωσιδικία - Εξαίρεση από συνοπτική διαδικασία - Συμπλήρωση του ν. 3852/2010

Στο ν. 3852/2010 μετά το άρθρο 234 προστίθεται άρθρο 235 ως εξής:

«Άρθρο 235

Ιδιάζουσα δωσιδικία - Εξαίρεση από τη συνοπτική διαδικασία

1. Οι δήμαρχοι, οι περιφερειάρχες, καθώς και οι πρόεδροι των συνδέσμων υπάγονται στην ιδιάζουσα δωσιδικία της παραγράφου 6 του άρθρου 111 και της παραγράφου 2 του άρθρου 112 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

2. Για τα πταίσματα ή πλημμελήματα των αιρετών της προηγούμενης παραγράφου, τα οποία διαπράττονται κατά την άσκηση των καθηκόντων τους και εξαιτίας αυτών, δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 409 έως 413 και 417 έως 427 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, όπως ισχύουν κάθε φορά.».

Άρθρο 128

Έκπτωση εξαιτίας καταδίκης - Αντικατάσταση του άρθρου 236 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 236 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 236

Έκπτωση εξαιτίας καταδίκης

1. Οι περιφερειάρχες, οι αντιπεριφερειάρχες, οι δήμαρχοι, οι δημοτικοί και περιφερειακοί σύμβουλοι, οι πρόεδροι κοινοτήτων και τα μέλη συμβουλίων κοινότητας εκπίπτουν αυτοδικαίως από το αξίωμά τους:

α. Αν τεθούν σε δικαστική συμπαράσταση με τελεσίδικη δικαστική απόφαση.

β. Αν στερηθούν τα πολιτικά τους δικαιώματα με αμετάκλητη δικαστική απόφαση.

γ. Αν καταδικαστούν με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, ως αυτουργοί ή συμπόνοχοι σε κακούργημα ή σε οποιαδήποτε ποινή για παραχάραξη, κιβδηλεία, πλαστογραφία, ψευδή βεβαίωση, δωροδοκία, εκβίαση, κλοπή, υπεξαίρεση, απιστία, απάτη, καταπίεση, αιμομιξία, μαστροπεία, σωματεμπορία, παράνομη διακίνηση αλλοδαπών, παράβαση της νομοθεσίας για την καταπολέμηση των ναρκωτικών, τη λαθρεμπορία, καθώς και για παράβαση καθήκοντος, εφόσον κατά τη διάπραξη του τελευταίου αυτού αδικήματος προκαλείται οικονομική βλάβη στο δήμο, στην περιφέρεια ή στα νομικά τους πρόσωπα.

2. Για την έκπτωση εκδίδεται διαπιστωτική πράξη του Επόπτη Ο.Τ.Α., εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τότε που έλαβε γνώση της σχετικής δικαστικής απόφασης. Η διαπιστωτική πράξη ανατρέχει στην ημερομηνία κατά την οποία η σχετική δικαστική απόφαση κατέστη τελεσίδικη ή αμετάκλητη, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ισχύουν για κάθε περίπτωση της παραγράφου 1.

3. Με την επιμέλεια της αρμόδιας Εισαγγελίας κοινοποιείται στον οικείο Επόπτη Ο.Τ.Α. κάθε καταδικαστική απόφαση σε βάρος των προσώπων της παραγράφου 1 για τα ποινικά αδικήματα της περίπτωσης γ' της παραγράφου αυτής. Ο Επόπτης Ο.Τ.Α. μπορεί να λαμβάνει από

την Εισαγγελία κάθε αναγκαία πληροφορία σχετικά με την πορεία της υπόθεσης, όπως η τελεσιδικία ή το αμετάκλητο αυτής, καθώς και αντίγραφα των αποφάσεων και των πρακτικών.».

Άρθρο 129
Διοικητικά μέτρα - Αργία -
Συμπλήρωση του ν. 3852/2010

Στο ν. 3852/2010 μετά το άρθρο 236 προστίθεται άρθρο 236Α ως εξής:

«Άρθρο 236Α
Διοικητικά μέτρα - Αργία

1. Εάν εκδοθεί τελεσιδική καταδικαστική απόφαση ποινικού δικαστηρίου, για τα πλημμελήματα της περίπτωσης γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 236 ή καταδικαστική απόφαση σε πρώτο βαθμό για κακουργήματα, ο Επόπτης Ο.Τ.Α. οφείλει να θέσει τον καταδικασθέντα σε κατάσταση αργίας. Η αυτοδίκαιη θέση σε αργία επιβάλλεται με την ίδια διαδικασία και σε περίπτωση αμετάκλητης παραπομπής για κακούργημα, εφόσον έχουν επιβληθεί περιοριστικοί όροι ή προσωρινή κράτηση. Μεταγενέστερη αντικατάσταση ή άρση των περιοριστικών όρων ή της προσωρινής κράτησης, κατά τη διάρκεια της εκκρεμοδικίας, δεν κωλύει τη θέση σε αργία του αιρετού που παραπέμφθηκε για κακούργημα. Εάν εκδοθεί τελεσιδική αθωωτική απόφαση, αίρεται αυτοδικαίως η αργία και το διοικητικό μέτρο θεωρείται ως ουδέποτε επιβληθέν. Στην περίπτωση αυτή καταβάλλεται αναδρομικά η αντιμισθία του αποκατασταθέντος από το χρόνο έκδοσης της διαπιστωτικής σε βάρος του πράξης.

2. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου 236. Στην περίπτωση που η αργία επιβάλλεται λόγω αμετάκλητης παραπομπής για κακούργημα, όπου στις παραγράφους αυτές αναφέρεται ο δικαστής, εννοείται ο Εισαγγελέας που χειρίζεται την υπόθεση, ενώ όπου αναφέρεται η δικαστική απόφαση εννοείται το βούλευμα ή το κλητήριο θέσπισμα, με βάση το οποίο παραπέμπεται στο ακροατήριο η υπόθεση.».

Άρθρο 130
Παύση - Αντικατάσταση του άρθρου 237
του ν. 3852/2010

Το άρθρο 237 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 237
Παύση

1. Περιφερειάρχες, αντιπεριφερειάρχες, δήμαρχοι, αντιδήμαρχοι, δημοτικοί και περιφερειακοί σύμβουλοι, πρόεδροι κοινοτήτων και μέλη συμβουλίων κοινότητας επιτρέπεται να παυθούν για σοβαρούς λόγους δημόσιου συμφέροντος, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών ύστερα από ειδικά αιτιολογημένη έκθεση του οικείου Επόπτη Ο.Τ.Α. και σύμφωνη γνώμη πειθαρχικού συμβουλίου, το οποίο αποτελείται: α) από έναν πρόεδρο Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, ως πρόεδρο, με τον αναπληρωτή του, β) δύο εφέτες, που έχουν τριετή τουλάχιστον υπηρεσία στο βαθμό αυτόν και υπηρετούν στο Διοικητικό Εφετείο Αθηνών, με τους αναπληρωτές τους, γ) δύο εφέτες, που έχουν τριετή τουλάχιστον υπηρεσία

στο βαθμό αυτόν και υπηρετούν στο Εφετείο Αθηνών, με τους αναπληρωτές τους, δ) έναν προϊστάμενο Γενικής Διεύθυνσης του Υπουργείου Εσωτερικών, με τον αναπληρωτή του και ε) τον πρόεδρο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, προκειμένου για τους αιρετούς των δήμων, ή τον πρόεδρο της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας, προκειμένου για τους αιρετούς των περιφερειών, με τους αναπληρωτές τους. Τα δικαστικά μέλη του συμβουλίου, τακτικά και αναπληρωματικά, ορίζονται από το όργανο που διευθύνει το οικείο δικαστήριο. Ο ανωτέρω προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης και ο αναπληρωτής του ορίζονται από τον Υπουργό Εσωτερικών. Οι αναπληρωτές του προέδρου της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας και του προέδρου της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο αυτών. Το πειθαρχικό συμβούλιο συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών με θητεία δύο (2) ετών.

2. Για τον ίδιο λόγο και με την ίδια διαδικασία, μπορεί να διαλυθεί ένα δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο. Η διάλυση αυτή επιφέρει και τη διάλυση των συμβουλίων των κοινοτήτων, καθώς και την παύση των προέδρων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως 300 κατοίκους. Στην περίπτωση αυτή γίνεται νέα εκλογή σύμφωνα με το άρθρο 56, εφόσον πρόκειται για δημοτικό συμβούλιο, ή το άρθρο 158 εφόσον πρόκειται για περιφερειακό συμβούλιο.

3. Κατά της απόφασης της παραγράφου 1 που διατάσσει την παύση, ο παυθείς μπορεί να ασκήσει προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίησή της σε αυτόν.

4. Καθήκοντα γραμματέα του συμβουλίου της παραγράφου 1 εκτελεί υπάλληλος της κεντρικής υπηρεσίας του Υπουργείου Εσωτερικών του κλάδου ΠΕ Διοικητικού με βαθμό Α', που ορίζεται μαζί με τον αναπληρωτή του από τον Υπουργό Εσωτερικών.

5. Οι διατάξεις των παραγράφων 1, 3 και 10 του άρθρου 234 εφαρμόζονται αναλόγως.».

Άρθρο 131
Αντικατάσταση του άρθρου 238
του ν. 3852/2010

Το άρθρο 238 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 238
Εποπτεία των Ο.Τ.Α. μέχρι την έναρξη λειτουργίας της ΑΥΕ Ο.Τ.Α. - Μετάταξη στην ΑΥΕ Ο.Τ.Α. προσωπικού των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων - Έναρξη λειτουργίας ΑΥΕ Ο.Τ.Α.

1. Μέχρι την έναρξη λειτουργίας της ΑΥΕ Ο.Τ.Α. ο έλεγχος νομιμότητας των πράξεων, κατά τα άρθρα 225 έως 227, ασκείται από τον Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης και τις Ειδικές Επιτροπές του άρθρου 152 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006, Α' 114), οι οποίες βρίσκονται στις έδρες των περιφερειών που ανήκουν στην ανωτέρω Αποκεντρωμένη Διοίκηση, καθώς και τις Επιτροπές Ελέγχου των Πράξεων του άρθρου 68 του Κώδικα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (π.δ. 30/1996, Α' 21), που βρίσκονται στην έδρα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Οι επιτροπές αυτές συγκροτούνται με απόφαση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

2. Όπου στα ανωτέρω άρθρα αναφέρεται ο Επόπτης Ο.Τ.Α., κατά το μεταβατικό διάστημα, νοείται ο Συντονιστής της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Όπου αναφέρεται ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Εποπτείας Ο.Τ.Α. της ΑΥΕ Ο.Τ.Α., νοείται ο Προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης Εσωτερικής Λειτουργίας ή της αντίστοιχης Διεύθυνσης στην οποία υπάγεται η εποπτεία των Ο.Τ.Α. της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Όπου αναφέρεται υπάλληλος της ΑΥΕ Ο.Τ.Α., νοείται υπάλληλος της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

3. Το προσωπικό που υπηρετεί σε κάθε Αποκεντρωμένη Διοίκηση και που, στα υπηρεσιακά του καθήκοντα, περιλαμβάνονταν, κατά την 1.1.2018, ο έλεγχος νομιμότητας των πράξεων των Ο.Τ.Α. και τα θέματα της πειθαρχικής ευθύνης των αιρετών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης μετατάσσεται αυτοδικαίως, με τη δημοσίευση της διαπιστωτικής πράξης της παραγράφου 4, σε συνιστώμενες προσωποπαγείς θέσεις στις οικείες ΑΥΕ Ο.Τ.Α. και στα αντίστοιχα Γραφεία αυτών, ακόμα και αν δεν διαθέτει τα προσόντα της παρ. 2 του άρθρου 217 του ν. 3852/2010. Στο προσωπικό που μετατάσσεται κατά το προηγούμενο εδάφιο περιλαμβάνεται και το πενήντα τοις εκατό (50%) τουλάχιστον των υπαλλήλων που, κατά την 1η.1.2018, ασκούσαν, παράλληλα με τα καθήκοντα της οργανικής τους θέσης και καθήκοντα ελέγχου νομιμότητας των πράξεων των Ο.Τ.Α.. Κριτήριο για τον προσδιορισμό των μετατασσόμενων, κατά το προηγούμενο εδάφιο, υπαλλήλων είναι ο μακρότερος χρόνος άσκησης των παράλληλων καθηκόντων. Οι υπάλληλοι που μετατάσσονται σύμφωνα με την παράγραφο αυτή καθορίζονται με απόφαση του οικείου Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης, εντός ενός (1) μήνα από την έναρξη ισχύος του παρόντος. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης μπορεί να ρυθμίζεται κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή της παρούσας.

4. Η έναρξη λειτουργίας κάθε Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α. διαπιστώνεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών.

5. Οι πράξεις των δήμων, των περιφερειών, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου αυτών, των επιχειρήσεων τους, των συνδέσμων, καθώς και προσφυγές που εκκρεμούν προς έλεγχο νομιμότητας και εκκρεμείς πειθαρχικές διώξεις, κατά το χρόνο έναρξης λειτουργίας της ΑΥΕ Ο.Τ.Α. ενώπιον του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης και των ανωτέρω Επιτροπών, διαβιβάζονται στην ΑΥΕ Ο.Τ.Α. και οι σχετικές προθεσμίες αρχίζουν από την περιέλευσή τους στην εν λόγω Υπηρεσία.

6. Μέχρι την έναρξη λειτουργίας της ΑΥΕ Ο.Τ.Α. δεν εφαρμόζεται η παράγραφος 6 του άρθρου 227.

7. Μέχρι την έναρξη λειτουργίας της ΑΥΕ Ο.Τ.Α. δεν εφαρμόζονται τα άρθρα 124, 125 και 126 του παρόντος και εξακολουθούν να ισχύουν τα άρθρα 232, 233, 234 του ν. 3852/2010. Κατά το μεταβατικό αυτό διάστημα τις αρμοδιότητες του Ελεγκτή Νομιμότητας ασκεί ο Συντονιστής της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Όπου στις διατάξεις αυτές προβλέπεται η συμμετοχή υπαλ-

λήλου της ΑΥΕ Ο.Τ.Α. ορίζεται, με απόφαση του οικείου Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, υπάλληλος της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Στην κατά το άρθρο 232 παρ. 2 του ν. 3852/2010 ελεγκτική επιτροπή μετέχει, αντί του Ελεγκτή Νομιμότητας, προϊστάμενος Διεύθυνσης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης που ορίζεται μαζί με τον αναπληρωτή του από τον οικείο Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.».

Άρθρο 132

Καταργούμενες και μεταβατικές διατάξεις του Κεφαλαίου Ζ'

1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργούνται τα άρθρα 221 και 222 του ν. 3852/2010, η παρ. 10 περίπτωση ιζ' του άρθρου 18 του ν. 3870/2010 (Α' 138), καθώς και κάθε διάταξη που ρυθμίζει διαφορετικά τον υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας.

2. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργείται το π.δ. 134/2010 (Α' 227).

3. Οι προκηρύξεις για την πρώτη επιλογή των Εποπτών Ο.Τ.Α., καθώς και των δικηγόρων με έμμισθη εντολή των ΑΥΕ Ο.Τ.Α. εκδίδονται από τον Υπουργό Εσωτερικών εντός ενός (1) μήνα από την έναρξη ισχύος του παρόντος και οι διαδικασίες πρόσληψης αυτών ολοκληρώνονται εντός τριών (3) μηνών από την έκδοση των προκηρύξεων.

4. Οι διατάξεις του άρθρου 235 του ν. 3852/2010 εφαρμόζονται για πράξεις που τελούνται μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος.

5. Μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α. όπου στα άρθρα 128, 129 και 130 του παρόντος αναφέρεται Επόπτης Ο.Τ.Α., νοείται ο Συντονιστής της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η'

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΘΕΣΜΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ - ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑ

Άρθρο 133

Αντικείμενο του δημοτικού και περιφερειακού δημοψηφίσματος

1. Δημοτικό ή περιφερειακό δημοψήφισμα μπορεί να προκηρύσσεται για κάθε θέμα, εκτός από ζητήματα σχετικά με την εθνική ασφάλεια, την εξωτερική πολιτική, τη μεταναστευτική πολιτική, την ερμηνεία και εφαρμογή διεθνών συνθηκών, ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα, την ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης και λατρείας ή τη θεσμική οργάνωση όλων των γνωστών θρησκειών. Επίσης δημοψήφισμα δεν προκηρύσσεται για θέματα δημοσιονομικής διαχείρισης του οικείου Ο.Τ.Α., επιβολής τελών, ανακαθορισμού του αριθμού και των ορίων των δήμων, των κοινοτήτων, των περιφερειών και των περιφερειακών ενοτήτων της χώρας.

2. Ο χαρακτήρας του δημοψηφίσματος ως αποφασιστικού ή συμβουλευτικού καθορίζεται στην απόφαση προκήρυξής του. Όταν το αντικείμενο του δημοψηφίσματος δεν ανάγεται στην αποφασιστική αρμοδιότητα του οικείου δήμου ή της οικείας περιφέρειας, έχει υποχρεωτικά συμβουλευτικό χαρακτήρα.

Άρθρο 134 **Πρωτοβουλία για τη διεξαγωγή** **δημοψηφίσματος**

1. Δημοτικό ή περιφερειακό δημοψήφισμα διεξάγεται:
α) μετά από απόφαση του οικείου δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, που λαμβάνεται με την πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) του συνόλου των μελών του ή

β) μετά από αίτηση εγγεγραμμένων εκλογέν του οικείου δήμου ή περιφέρειας, ο αριθμός των οποίων δεν μπορεί να είναι μικρότερος του δέκα τοις εκατό (10%) του συνολικού αριθμού των εγγεγραμμένων εκλογέν.

2. Όταν η πρωτοβουλία για τη διεξαγωγή του δημοψηφίσματος ανήκει στους εκλογείς του οικείου δήμου ή της οικείας περιφέρειας, σύμφωνα με την περίπτωση β' της προηγούμενης παραγράφου, το αίτημα των ενδιαφερομένων υποβάλλεται στον πρόεδρο του δημοτικού ή του περιφερειακού συμβουλίου, αντίστοιχα, ο οποίος οφείλει να εισαγάγει το θέμα προς συζήτηση και ψήφιση στο οικείο συμβούλιο μέσα σε ένα (1) μήνα από την υποβολή του. Στην περίπτωση αυτή και εφόσον συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις, το συμβούλιο εγκρίνει, με απλή πλειοψηφία, την προκήρυξη του δημοψηφίσματος και αποφασίζει για τα θέματα των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 136.

3. Η μη εισαγωγή προς συζήτηση και ψήφιση του αιτήματος δημοψηφίσματος από τον πρόεδρο του οικείου δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου συνιστά σοβαρό πειθαρχικό αδίκημα.

Άρθρο 135 **Περιορισμοί στη διεξαγωγή δημοτικού** **και περιφερειακού δημοψηφίσματος**

1. Δεν επιτρέπεται να διεξαχθεί δημοψήφισμα κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου για την ανάδειξη των μελών του εθνικού ή του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου, για την ανάδειξη των αυτοδιοικητικών αρχών ή για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος σε εθνικό επίπεδο. Δημοψήφισμα δεν επιτρέπεται, επίσης, να διεξαχθεί κατά το ημερολογιακό έτος της διενέργειας των εκλογών για την ανάδειξη των αυτοδιοικητικών αρχών.

2. Δεν μπορεί να διεξαχθεί δημοψήφισμα πριν περάσει ένα (1) έτος από την διεξαγωγή του προηγούμενου.

Άρθρο 136 **Διαδικασία προκήρυξης του δημοτικού** **ή περιφερειακού δημοψηφίσματος - Ερώτημα**

1. Το δημοψήφισμα προκηρύσσεται με την απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου του άρθρου 134. Με την απόφαση αυτή προσδιορίζεται επίσης το ερώτημα ή τα ερωτήματα που πρόκειται να τεθούν σε ψηφοφορία και οι εναλλακτικές απαντήσεις που θα τεθούν υπόψη των εκλογέν, η ημερομηνία διεξαγωγής της ψηφοφορίας, ο χαρακτήρας του προκηρυσσόμενου δημοψηφίσματος ως αποφασιστικού ή συμβουλευτικού, το ύψος της προκαλούμενης δαπάνης, η οποία βαρύνει το δήμο ή την περιφέρεια που προκηρύσσει το δημοψήφισμα, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα.

2. Στην περίπτωση δημοψηφίσματος που προκηρύσσεται ύστερα από αίτηση των εκλογέν, σύμφωνα με

την περίπτωση β' της παραγράφου 1 του άρθρου 134 και μόνον εφόσον το αίτημα που αρχικώς έχει υποβληθεί είναι διατυπωμένο κατά τρόπο ασαφή ή πρόδηλα μεροληπτικό, το οικείο συμβούλιο, με απόφασή του, που λαμβάνεται με πλειοψηφία των δύο τρίτων 2/3 των μελών του, μπορεί να αναδιατυπώνει το ερώτημα, κατά τρόπο ώστε αυτό να μην αφίσταται, πάντως, από το νόημα και το σκοπό του αρχικώς υποβληθέντος αιτήματος. Επίσης, το οικείο συμβούλιο μπορεί, με απόφαση που λαμβάνεται με πλειοψηφία των δύο τρίτων 2/3 των μελών του, να προκηρύσσει την ταυτόχρονη διεξαγωγή δημοψηφίσματος και για άλλα θέματα.

3. Το ερώτημα ή τα ερωτήματα στα οποία θα κληθούν να απαντήσουν οι εκλογείς πρέπει να είναι κατά το δυνατόν πλήρη, σύντομα και σαφή. Η προτίμηση του εκλογικού σώματος εκφράζεται επί δύο εκ των προτέρων καθορισμένων απαντήσεων, είτε με τη χρήση των όρων «ΝΑΙ» ή «ΟΧΙ» και άλλων συναφών, είτε με την επιλογή μεταξύ δύο προτεινόμενων λύσεων ή επιλογών.

4. Η απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου για την προκήρυξη δημοψηφίσματος δημοσιεύεται μέσα σε τρεις (3) ημέρες από τη λήψη της, με ευθύνη του προέδρου του, στο δημοτικό ή περιφερειακό κατάστημα, καθώς και σε μία τουλάχιστον έντυπη, ημερήσια ή εβδομαδιαία τοπική εφημερίδα και στην ιστοσελίδα του δήμου ή της περιφέρειας. Επιπλέον, το δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο, αντίστοιχα, λαμβάνει μέτρα για την όσο το δυνατόν ευρύτερη δημοσιοποίηση της απόφασης, μέσω των τοπικών μέσων μαζικής ενημέρωσης ή οποιουδήποτε άλλου πρόσφορου μέσου.

5. Η απόφαση για την προκήρυξη δημοτικού ή περιφερειακού δημοψηφίσματος κοινοποιείται στον Υπουργό Εσωτερικών, καθώς και στον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό.

Άρθρο 137 **Υποχρεωτικός έλεγχος νομιμότητας απόφασης** **περί διενέργειας δημοτικού** **ή περιφερειακού δημοψηφίσματος**

1. Η απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου για τη διενέργεια του δημοψηφίσματος, σύμφωνα με το άρθρο 134 του παρόντος, συνοδευόμενη από τα έγγραφα στοιχεία που είναι αναγκαία για τη νόμιμη έκδοσή της, αποστέλλονται υποχρεωτικά για έλεγχο στον Επόπτη Ο.Τ.Α. μέσα σε τρεις (3) ημέρες από την επομένη της συνεδρίασης του αρμόδιου συλλογικού οργάνου.

2. Ο Επόπτης Ο.Τ.Α. ελέγχει την νομιμότητα της απόφασης και εκδίδει υποχρεωτικά ειδική πράξη με την οποία επικυρώνεται ή ακυρώνεται η σχετική απόφαση, μέσα σε προθεσμία επτά (7) ημερών από την περιέλευσή της σε αυτόν.

3. Οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον μπορεί να προσβάλλει την απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου ενώπιον του Επόπτη Ο.Τ.Α. για λόγους νομιμότητας μέσα σε προθεσμία τριών (3) ημερών από τη δημοσίευση της απόφασης ή την ανάρτησή της στο διαδικτυο.

4. Ο Επόπτης Ο.Τ.Α. αποφαίνεται υποχρεωτικά επί της προσφυγής μέσα σε αποκλειστική προθεσμία επτά (7) ημερών από την υποβολή της.

5. Η απόφαση του Επόπτη Ο.Τ.Α προσβάλλεται μόνο στα αρμόδια δικαστήρια.

Άρθρο 138

Ψηφοφορία - Δικαίωμα εκλέγειν

1. Το δημοψήφισμα διενεργείται με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία.

2. Η ψηφοφορία διεξάγεται μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τη δημοσίευση της απόφασης με την οποία προκηρύσσεται το δημοψήφισμα.

3. Η ψηφοφορία διεξάγεται πάντοτε ημέρα Κυριακή και διαρκεί από τις 7.00 π.μ. έως τις 19.00 μ.μ. της ίδιας ημέρας.

4. Δικαίωμα ψήφου στο δημοτικό ή περιφερειακό δημοψήφισμα έχουν όσοι έχουν δικαίωμα ψήφου στις εκλογές για την ανάδειξη των δημοτικών ή περιφερειακών αρχών, αντίστοιχα.

Άρθρο 139

Δημόσιος διάλογος

1. Στο δημόσιο διάλογο, επί του ερωτήματος ή των ερωτημάτων που τίθενται στην ψηφοφορία μπορούν να συμμετέχουν πολιτικά κόμματα, δημοτικές και περιφερειακές παρατάξεις, συνδυασμοί που έλαβαν μέρος στις τελευταίες δημοτικές και περιφερειακές εκλογές ανεξαρτήτως της εκπροσώπησής τους στο δημοτικό συμβούλιο, τοπικές και περιφερειακές ενώσεις προσώπων, τοπικές και περιφερειακές επιστημονικές ενώσεις, επαγγελματικές ή συνδικαλιστικές οργανώσεις και κάθε άλλος φορέας της κοινωνίας των πολιτών.

2. Οι φορείς της παραγράφου 1, αλλά και εκλογείς, μπορούν να συγκροτούν Επιτροπές Πρωτοβουλίας για την υποστήριξη και προβολή κάποιας από τις εναλλακτικές απαντήσεις στο ερώτημα του δημοψηφίσματος. Η συγκρότηση Επιτροπής Πρωτοβουλίας, καθώς και το φυσικό πρόσωπο που αποτελεί το νόμιμο εκπρόσωπο αυτής, γνωστοποιούνται στον πρόεδρο του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, αντίστοιχα.

3. Το δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο οφείλει να λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την επαρκή και πολύπλευρη ενημέρωση των πολιτών γύρω από το θέμα επί του οποίου καλούνται να αποφασίσουν.

4. Για την οργάνωση και προαγωγή του δημόσιου διαλόγου, το δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο μπορεί να συγκροτεί ειδική επιτροπή με τη συμμετοχή αιρετών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, υπαλλήλων του οικείου Ο.Τ.Α. και προσωπικοτήτων εγνωσμένου τοπικού κύρους. Η Επιτροπή αυτή μπορεί να διοργανώνει εκδηλώσεις και συζητήσεις, να εκδίδει πληροφοριακό υλικό και να λαμβάνει όλα τα μέτρα που ενθαρρύνουν το δημόσιο διάλογο για το θέμα του δημοψηφίσματος, με τρόπο που να διασφαλίζει την ισότιμη και πλουραλιστική προβολή και έκφραση των διαφορετικών απόψεων.

Άρθρο 140

Προεκλογική περίοδος - Χρηματοδότηση και δαπάνες των μετεχόντων στο δημοψήφισμα

1. Ως προεκλογική περίοδος, για το δημοτικό ή περιφερειακό δημοψήφισμα, ορίζεται η περίοδος από την

επομένη της προκήρυξης έως την ημέρα διεξαγωγής του δημοψηφίσματος.

2. Τα έσοδα και οι δαπάνες όσων μετέχουν στο δημόσιο διάλογο για το δημοψήφισμα κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου θεωρούνται εκλογικές.

3. Στους συμμετέχοντες στο δημοψήφισμα, κατά το άρθρο 139 παράγραφοι 1 και 2, δεν διατίθεται κρατική χρηματοδότηση.

4. Απαγορεύεται η χρηματοδότηση και κάθε άλλου είδους παροχές ή διευκολύνσεις προς τους συμμετέχοντες στο δημοψήφισμα από:

α) Φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν την ελληνική ιθαγένεια.

β) Φυσικά ή νομικά πρόσωπα που είναι ιδιοκτήτες ή εκδότες ημερήσιων ή περιοδικών εντύπων πανελληνίας ή τοπικής κυκλοφορίας ή ιδιοκτήτες ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών, εν γένει, σταθμών.

γ) Νομικά πρόσωπα δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου, και δ) οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης του πρώτου και του δεύτερου βαθμού.

5. Η χρηματοδότηση από το ίδιο φυσικό πρόσωπο δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το ποσό των εκατό (100) ευρώ.

6. Όποιος από τους συμμετέχοντες στις Επιτροπές Πρωτοβουλίας ή στη διενέργεια του δημοψηφίσματος λαμβάνει χρηματοδότηση κατά παράβαση της παραγράφου 4, τιμωρείται με πρόστιμο έως δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ, με απόφαση της Επιτροπής του άρθρου 143.

Όποιος χρηματοδοτεί συμμετέχοντες στις Επιτροπές Πρωτοβουλίας ή στη διενέργεια του δημοψηφίσματος κατά παράβαση της παραγράφου 4, τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο (2) έτη και πρόστιμο τουλάχιστον πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, το οποίο επιβάλλεται με απόφαση της Επιτροπής του άρθρου 143.

7. Όποιος από τους συμμετέχοντες στις Επιτροπές Πρωτοβουλίας ή στη διενέργεια δημοψηφίσματος λαμβάνει χρηματοδότηση κατά παράβαση της παραγράφου 5, τιμωρείται με πρόστιμο στο εκατονταπλάσιο της υπέρβασης, με απόφαση της Επιτροπής του άρθρου 143.

Όποιος χρηματοδοτεί συμμετέχοντες στις Επιτροπές Πρωτοβουλίας ή στη διενέργεια δημοψηφίσματος κατά παράβαση της παραγράφου 5, τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα (1) έτος και πρόστιμο τουλάχιστον χιλίων (1.000) ευρώ, το οποίο επιβάλλεται με απόφαση της Επιτροπής του άρθρου 143.

8. Για τη συμμετοχή στη διενέργεια δημοτικού ή περιφερειακού δημοψηφίσματος, επιβάλλεται κοινό όριο δαπανών, το οποίο για κάθε Επιτροπή Πρωτοβουλίας, πολιτικό κόμμα, δημοτική ή περιφερειακή παράταξη ή άλλο φορέα είναι ίσο με το τριάντα τοις εκατό (30%) του ορίου δαπανών που ίσχυσε κατά τις τελευταίες πριν τη διεξαγωγή του δημοψηφίσματος δημοτικές ή περιφερειακές εκλογές, για το συνδυασμό με τους περισσότερους υποψηφίους συμβούλους.

9. Η υπέρβαση του ορίου δαπανών τιμωρείται με πρόστιμο που ανέρχεται στο πενταπλάσιο του ποσού της υπέρβασης, με απόφαση της Επιτροπής του άρθρου 143.

10. Όταν παραβάσεις που προβλέπονται στις προηγούμενες παραγράφους διαπράττονται από τις Επιτροπές Πρωτοβουλίας οι προβλεπόμενες ποινές και

πρόστιμα βαρύνουν αυτόν που έχει οριστεί ως νόμιμος εκπρόσωπός τους.

Άρθρο 141 **Κανόνες οικονομικής διαχείρισης και** **διαφάνειας εκλογικών δαπανών**

1. Η οικονομική διαχείριση κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου γίνεται σύμφωνα με το άρθρο 9 του ν. 3870/2010 (Α' 138).

2. Οι Επιτροπές Πρωτοβουλίας, οι ενώσεις προσώπων, οι επιστημονικές, οι επαγγελματικές ή οι συνδικαλιστικές οργανώσεις και κάθε άλλη οργάνωση της κοινωνίας των πολιτών, που συμμετέχουν στη διενέργεια δημοψηφίσματος υποχρεούνται να συντάξουν ειδική έκθεση εσόδων και δαπανών, η οποία αποστέλλεται στον Επόπτη του οικείου Ο.Τ.Α. και στον πρόεδρο του οικείου δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, μέσα σε ένα (1) μήνα από τη διεξαγωγή του δημοψηφίσματος και αναρτάται με ευθύνη του τελευταίου στην ιστοσελίδα του δήμου ή της περιφέρειας.

Άρθρο 142 **Δημόσια προβολή - Απαγορεύσεις κατά τη** **διάρκεια της προεκλογικής περιόδου -** **Δημοσκοπήσεις**

1. Κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, οι δημόσιοι και οι ιδιωτικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί, οι τηλεοπτικοί σταθμοί ελεύθερης λήψης, καθώς επίσης οι φορείς παροχής συνδρομητικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών κάθε μορφής, τοπικής ή εθνικής εμβέλειας, τα ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης και οι ιστοσελίδες υποχρεούνται να διασφαλίζουν τη σφαιρική, πολύπλευρη και αντικειμενική ενημέρωση σχετικά με το ερώτημα ή τα ερωτήματα του δημοψηφίσματος.

2. Για τις απαγορεύσεις που αφορούν τους μετέχοντες στο δημοψήφισμα, σύμφωνα με το άρθρο 139 παράγραφοι 1 και 2, ισχύει αναλόγως το άρθρο 46 του π.δ. 26/2012 (Α' 57).

3. Για τη δημοσιοποίηση δημοσκοπήσεων, ισχύει αναλόγως το άρθρο 49 του π.δ. 26/2012 (Α' 57).

Άρθρο 143 **Επιτροπή Ελέγχου Δαπανών** **και Εκλογικών Παραβάσεων**

1. Για τον έλεγχο των δαπανών και εκλογικών παραβάσεων των συμμετεχόντων σύμφωνα με τα προηγούμενα άρθρα, συγκροτείται η Επιτροπή που προβλέπεται στο άρθρο 12 του ν. 3870/2010 (Α' 138), με απόφαση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, η οποία εκδίδεται μέσα σε τρεις (3) ημέρες από την προκήρυξη του δημοψηφίσματος.

2. Για την επιβολή κυρώσεων από την Επιτροπή της παραγράφου 1, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 13 του ν. 3870/2010 (Α' 138).

Άρθρο 144 **Αντιπρόσωποι και έφοροι δικαστικής αρχής -** **Εφορευτικές επιτροπές**

1. Για τον ορισμό των αντιπροσώπων και των εφόρων της δικαστικής αρχής και των εφορευτικών επιτροπών,

τα καθήκοντα και τις εξουσίες αυτών και κάθε σχετικό θέμα αρμόδια είναι, για την περίπτωση των δημοτικών δημοψηφισμάτων, το πρωτοδικείο στο οποίο ανήκει ο δήμος και για την περίπτωση των περιφερειακών δημοψηφισμάτων, το πρωτοδικείο της έδρας της Περιφέρειας.

2. Η αμοιβή των αντιπροσώπων και των εφόρων της δικαστικής αρχής καταβάλλεται από τον προϋπολογισμό του οικείου δήμου ή της οικείας περιφέρειας. Το ποσό της αμοιβής των αντιπροσώπων και των εφόρων της δικαστικής αρχής, ο τρόπος και ο χρόνος καταβολής της και κάθε άλλο σχετικό θέμα καθορίζονται με απόφαση του δημάρχου ή περιφερειάρχη.

Άρθρο 145 **Εκλογικά τμήματα - Καταστήματα ψηφοφορίας**

Το δημοψήφισμα διεξάγεται στα ίδια εκλογικά τμήματα στα οποία διεξήχθησαν οι τελευταίες αυτοδιοικητικές εκλογές στον οικείο δήμο ή περιφέρεια.

Άρθρο 146 **Ψηφοδέλτια**

1. Τα ψηφοδέλτια έχουν ορθογώνιο σχήμα και κατασκευάζονται ομοιόμορφα από λευκό χαρτί με φροντίδα του οικείου δήμου ή περιφέρειας.

2. Πάνω στα ψηφοδέλτια αναγράφεται με σαφή και ευκρινή τρόπο κάθε ερώτημα κατά σειρά, ακολουθούμενο από τις εναλλακτικές διαθέσιμες απαντήσεις, όπως ακριβώς έχουν προσδιοριστεί στην απόφαση προκήρυξης του δημοψηφίσματος.

3. Οι φάκελοι, μέσα στους οποίους κλείνονται τα ψηφοδέλτια, είναι ομοιόμορφοι και κατασκευάζονται, με φροντίδα του δήμου ή της περιφέρειας από αδιαφανές χαρτί.

4. Τα ψηφοδέλτια και οι φάκελοι πρέπει να βρίσκονται στη διάθεση του οικείου δημάρχου ή αντιπεριφερειάρχη της περιφερειακής ενότητας της έδρας κάθε νομού ή, για την Περιφέρεια Αττικής, στον Περιφερειάρχη, σε αριθμό επαρκή για τις ανάγκες των εγγεγραμμένων εκλογέων, το αργότερο πέντε (5) ημέρες πριν από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας.

Άρθρο 147 **Τρόπος ψηφοφορίας**

1. Οι εκλογείς εκφράζουν την προτίμησή τους σε έντυπο ψηφοδέλτιο θέτοντας σταυρό μαύρης ή κωνικής απόχρωσης παραπλεύρως μίας από τις διαθέσιμες προεπιλεγμένες απαντήσεις, που έχουν καθοριστεί με την απόφαση προκήρυξης του δημοψηφίσματος, για κάθε ερώτημα.

2. Ψηφοδέλτιο που δεν φέρει σταυρό παραπλεύρως μίας από τις διαθέσιμες απαντήσεις σύμφωνα με την παράγραφο 1 θεωρείται, ως προς το συγκεκριμένο ερώτημα, λευκό.

3. Στις λοιπές περιπτώσεις εφαρμόζονται αναλόγως τα άρθρα 73 και 76 του π.δ. 26/2012 (Α' 57).

Άρθρο 148 **Διαλογή των ψήφων - Επικρατούσα απάντηση**

1. Από τις προτιμήσεις των ψηφοφόρων σε κάθε ερώτημα επικρατεί εκείνη, η οποία συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία των έγκυρων ψηφοδελτίων.

2. Τα λευκά δεν προσμετρώνται στα έγκυρα ψηφοδέλτια.

3. Κατά τα λοιπά για τη διαλογή των ψηφοδελτίων και την εξαγωγή του αποτελέσματος της ψηφοφορίας εφαρμόζονται αναλόγως τα άρθρα 89 έως 94 του π.δ. 26/2012 (Α' 57).

Άρθρο 149 **Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας**

1. Την επομένη της ψηφοφορίας αρχίζει από το αρμόδιο Πρωτοδικείο η συγκέντρωση και η εξαγωγή των αποτελεσμάτων της ψηφοφορίας.

2. Μόλις συγκεντρωθούν τα αποτελέσματα όλων των εφορευτικών επιτροπών, το αρμόδιο Πρωτοδικείο προβαίνει στη σύνταξη του πίνακα αποτελεσμάτων της επόμενης παραγράφου.

3. Στον πίνακα αποτελεσμάτων περιλαμβάνονται:

- α. ο αριθμός των εγγεγραμμένων ψηφοφόρων,
  - β. ο αριθμός των ψηφοφόρων που ψήφισαν,
  - γ. ο αριθμός των εγκύρων ψηφοδελτίων,
  - δ. ο αριθμός των λευκών ψηφοδελτίων και
  - ε. ο αριθμός των άκυρων ψηφοδελτίων
- στ. αριθμός των εγκύρων ψηφοδελτίων που συγκέντρωσαν οι απαντήσεις σε κάθε ερώτημα.

4. Ο πίνακας υπογράφεται από τον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου.

5. Επικυρωμένο αντίγραφο του αποστέλλεται αμέσως στον περιφερειάρχη ή το δήμαρχο, αντίστοιχα, οι οποίοι μεριμνούν για τη δημοσίευση και τη δημοσιοποίησή του.

6. Έγκυρο θεωρείται το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος, εφόσον στην ψηφοφορία συμμετείχε το σάραντα τοις εκατό (40%) των εγγεγραμμένων στους εκλογικούς καταλόγους.

7. Το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος, που διεξάγεται σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, δεσμεύει το οικείο συμβούλιο στο πλαίσιο της απόφασης που θα λάβει αυτό, ως προς το θέμα επί του οποίου έχει διεξαχθεί το δημοψήφισμα.

Άρθρο 150 **Έλεγχος του κύρους του δημοψηφίσματος και του αποτελέσματος της ψηφοφορίας**

1. Ο έλεγχος του κύρους του δημοψηφίσματος και του αποτελέσματος της ψηφοφορίας ανήκει στην αρμοδιότητα του Διοικητικού Εφετείου στο οποίο υπάγεται η έδρα του οικείου δήμου ή της οικείας περιφέρειας.

2. Η ένσταση κατά του κύρους του δημοψηφίσματος και του αποτελέσματος της ψηφοφορίας ασκείται με δικόγραφο, το οποίο κατατίθεται μαζί με τρία (3) αντίγραφα στο Πρωτοδικείο του άρθρου 149 παράγραφος 2, μέσα σε προθεσμία επτά (7) ημερών από τη λήξη του χρόνου δημοσίευσης της πράξης με την οποία ανακηρύσσεται το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας.

3. Το δικόγραφο της ένστασης απαιτείται να περιέχει τα στοιχεία που προβλέπονται στο άρθρο 251 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.

4. Η διαβίβαση της ένστασης στο αρμόδιο για την εκδίκασή της δικαστήριο γίνεται σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στο άρθρο 252 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.

5. Οι ενστάσεις κατά του κύρους του δημοψηφίσματος και του αποτελέσματος της ψηφοφορίας συζητούνται

κατά προτίμηση και πάντως μέσα σε ένα (1) μήνα από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας. Η απόφαση του Διοικητικού Εφετείου εκδίδεται εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από τη διεξαγωγή της συζήτησης.

Άρθρο 151 **Τελικές - Μεταβατικές διατάξεις Κεφαλαίου Η'**

1. Για όσα θέματα δεν ρυθμίζονται ειδικά στον παρόντα νόμο, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του π.δ. 26/2012 (Α' 57).

2. Το άρθρο 216 του ν. 3463/2006 (Α' 11) καταργείται.

3. Η περίπτωση η' της παρ. 1 του άρθρου 225 του ν. 3852/2010 (Α' 87) καταργείται.

4. Οι διατάξεις του Κεφαλαίου Η' ισχύουν από την αυτοδιοικητική περίοδο που αρχίζει μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ' **ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ** **ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ**

ΤΜΗΜΑ Α' **ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΙ** **ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ - ΟΡΓΑΝΑ**

Άρθρο 152 **Αντικείμενο της δημοτικής** **και περιφερειακής διαμεσολάβησης**

Αντικείμενο της δημοτικής και περιφερειακής διαμεσολάβησης είναι:

α) η καταπολέμηση φαινομένων κακοδιοίκησης στους Ο.Τ.Α. και τα νομικά πρόσωπα αυτών,

β) η βελτίωση της σχέσης των πολιτών με τις δημοτικές και περιφερειακές αρχές,

γ) η επίλυση και αποτροπή διαφορών των πολιτών με τις δημοτικές και περιφερειακές αρχές, ώστε να περιορίζεται η προσφυγή σε διοικητικές και δικαστικές διαδικασίες και

δ) η συμβολή στη βελτίωση του τρόπου λειτουργίας των δημοτικών και περιφερειακών υπηρεσιών, η ενίσχυση της αποτελεσματικότητάς τους και της προσβασιμότητας των πολιτών σε αυτές.

Άρθρο 153 **Γενικές αρχές που διέπουν την τοπική** **και περιφερειακή διαμεσολάβηση**

1. Η δημοτική και περιφερειακή διαμεσολάβηση ασκείται με γνώμονα τη νομιμότητα, τη διαφάνεια, την αποτελεσματικότητα της διοίκησης και την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών.

2. Οι Δημοτικοί και Περιφερειακοί Διαμεσολαβητές, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, διαθέτουν πλήρη λειτουργική και προσωπική ανεξαρτησία έναντι των δημοτικών, περιφερειακών και κρατικών αρχών και οφείλουν να ασκούν τα καθήκοντά τους με ευσυνειδησία και αμεροληψία.

Άρθρο 154 **Όργανα δημοτικής και περιφερειακής** **διαμεσολάβησης**

1. Η δημοτική διαμεσολάβηση ασκείται από τους Δημοτικούς Διαμεσολαβητές. Οι Δημοτικοί Διαμεσολαβη-

τές είναι συνολικά πενήντα οκτώ (58) και η τοπική τους αρμοδιότητα κατανέμεται ως εξής:

α) Πενήντα (50) Δημοτικοί Διαμεσολαβητές με αρμοδιότητα, ο καθένας, τους πρωτοβάθμιους Ο.Τ.Α. και τα νομικά πρόσωπα αυτών κάθε νομού, πλην Αττικής.

β) Οκτώ (8) Δημοτικοί Διαμεσολαβητές με αρμοδιότητα, ο καθένας, τους πρωτοβάθμιους Ο.Τ.Α. και τα νομικά πρόσωπα αυτών κάθε Περιφερειακής Ενότητας της Περιφέρειας Αττικής.

2. Η περιφερειακή διαμεσολάβηση ασκείται από τους Περιφερειακούς Διαμεσολαβητές. Οι Περιφερειακοί Διαμεσολαβητές είναι συνολικά δεκατρείς (13) και η τοπική αρμοδιότητα του καθενός εκτείνεται στην οικεία Περιφέρεια και στα νομικά της πρόσωπα.

**ΤΜΗΜΑ Β΄
ΠΡΟΣΟΝΤΑ - ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΩΝ**

Άρθρο 155

**Προσόντα του Δημοτικού
και Περιφερειακού Διαμεσολαβητή**

1. Για την επιλογή σε θέση Δημοτικού ή Περιφερειακού Διαμεσολαβητή απαιτούνται τα ακόλουθα τυπικά προσόντα:

α) Κατοχή πτυχίου ή μεταπτυχιακού τίτλου ΑΕΙ της ημεδαπής ή ισότιμου τίτλου της αλλοδαπής στα αντικείμενα των νομικών, πολιτικών, διοικητικών ή οικονομικών επιστημών.

β) Επαγγελματική εμπειρία τουλάχιστον πέντε (5) ετών στα επιστημονικά αντικείμενα της περίπτωσης α΄.

γ) Άριστη ή πολύ καλή γνώση μιας τουλάχιστον ξένης γλώσσας.

2. Επιτρέπεται η επιλογή δημοσίου υπαλλήλου ως Δημοτικού ή Περιφερειακού Διαμεσολαβητή. Στην περίπτωση αυτή, τα καθήκοντα του επιλεγέντος αναστέλλονται για όσο χρόνο διαρκεί η θητεία του ως Διαμεσολαβητή. Ο χρόνος που διανύεται σε θέση Δημοτικού ή Περιφερειακού Διαμεσολαβητή θεωρείται χρόνος πραγματικής υπηρεσίας σε θέση προϊσταμένου επιπέδου Διεύθυνσης, ως προς όλες τις υπηρεσιακές, μισθολογικές και ασφαλιστικές συνέπειες.

Άρθρο 156

Κωλύματα και ασυμβίβαστα

1. Τα κωλύματα και τα ασυμβίβαστα που ισχύουν για τους αιρετούς των Ο.Τ.Α. Α΄ και Β΄ βαθμού, σύμφωνα με τα άρθρα 14, 15 και 117, 118 του ν. 3852/2010, ισχύουν, αντίστοιχα, και για τους Δημοτικούς και Περιφερειακούς Διαμεσολαβητές.

2. Επιπλέον των αναφερόμενων στην προηγούμενη παράγραφο, δεν επιτρέπεται να επιλεγούν σε θέση Δημοτικού ή Περιφερειακού Διαμεσολαβητή:

α) όσοι έχουν διατελέσει αιρετοί, έως και πέντε (5) έτη πριν την έκδοση της σχετικής προκήρυξης σε οποιοδήποτε αυτοδιοικητικό αξίωμα στον οικείο νομό, ακόμα και αν παραιτηθούν του αιρετού αξιώματός τους,

β) οι διατελέσαντες δικαστικοί λειτουργοί και οι αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας,

γ) όσοι έχουν καταδικαστεί για οποιοδήποτε από τα αδικήματα που αποτελούν κώλυμα διορισμού σύμφωνα με το άρθρο 8 του Υπαλληλικού Κώδικα.

3. Απαγορεύεται οποιαδήποτε επαγγελματική δραστηριότητα του Δημοτικού και Περιφερειακού Διαμεσολαβητή. Δικηγόροι και καθηγητές ΑΕΙ και ΤΕΙ, τίθενται σε υποχρεωτική αναστολή άσκησης καθηκόντων για όσο χρόνο διαρκεί η θητεία τους ως Δημοτικών ή Περιφερειακών Διαμεσολαβητών.

Άρθρο 157

**Ευθύνη του Δημοτικού
και Περιφερειακού Διαμεσολαβητή**

1. Ο Δημοτικός και Περιφερειακός Διαμεσολαβητής δεν ευθύνεται και δεν διώκεται για γνώμη που διατυπώνει στην άσκηση των καθηκόντων του, με την επιφύλαξη των διατάξεων περί συκοφαντικής δυσφήμισης.

2. Ο Διαμεσολαβητής ευθύνεται μόνο για δόλο ή βαριά αμέλεια για πράξεις που σχετίζονται με την άσκηση των καθηκόντων του, εφαρμοζομένων αναλόγως των διατάξεων του άρθρου 38 του Υπαλληλικού Κώδικα.

Άρθρο 158

Αντιμισθία

1. Ο Δημοτικός Διαμεσολαβητής λαμβάνει αντιμισθία:

α) ίση με ποσοστό ογδόντα τοις εκατό (80%) επί των συνολικών αποδοχών των προϊσταμένων Γενικών Διευθύνσεων, όταν έχει αρμοδιότητα είτε σε νομό με πληθυσμό άνω των εκατό χιλιάδων (100.000) κατοίκων είτε σε μία από τις Περιφερειακές Ενότητες του Νομού Αττικής,

β) ίση με ποσοστό εξήντα τοις εκατό (60%) επί των συνολικών αποδοχών των προϊσταμένων Γενικών Διευθύνσεων, όταν έχει αρμοδιότητα σε νομό με πληθυσμό κάτω των εκατό χιλιάδων (100.000) κατοίκων.

2. Ο Περιφερειακός Διαμεσολαβητής λαμβάνει αντιμισθία ίση με ποσοστό ογδόντα τοις εκατό (80%) επί των συνολικών αποδοχών των προϊσταμένων Γενικών Διευθύνσεων.

3. Αν τη θέση του Διαμεσολαβητή καταλαμβάνει δημόσιος υπάλληλος, αυτός επιλέγει είτε την αντιμισθία του Διαμεσολαβητή, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2 αντίστοιχα, είτε τις αποδοχές της οργανικής του θέσης, οι οποίες καταβάλλονται από τον οικείο Δήμο ή Περιφέρεια.

ΤΜΗΜΑ Γ΄

**ΕΠΙΛΟΓΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ
ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗ - ΘΗΤΕΙΑ**

Άρθρο 159

**Θητεία του Δημοτικού
και Περιφερειακού Διαμεσολαβητή**

1. Ο Δημοτικός και ο Περιφερειακός Διαμεσολαβητής επιλέγονται για πενταετή θητεία, με δυνατότητα ανανέωσης για μία (1) ακόμα φορά.

2. Αν για οποιονδήποτε λόγο η διαδικασία επιλογής και η ανάληψη των καθηκόντων του νέου Διαμεσολαβητή δεν έχει ολοκληρωθεί ως τη λήξη της θητείας του απερχόμενου, εξακολουθεί να ασκεί τα καθήκοντά του ο απερχόμενος Διαμεσολαβητής.

3. Αν ο Διαμεσολαβητής παραιτηθεί ή εάν αποβιώσει ή εάν αδυνατεί να ασκήσει τα καθήκοντά του για περισσότερους από έξι (6) μήνες, επιλέγεται νέος Διαμεσολαβητής. Στην περίπτωση αυτή ο νέος Διαμεσολαβητής επιλέγεται για πλήρη θητεία.

Άρθρο 160 **Διαδικασία επιλογής του Δημοτικού** **Διαμεσολαβητή**

1. Έξι (6) μήνες πριν από τη λήξη της θητείας του απερχόμενου Δημοτικού Διαμεσολαβητή, ο δήμαρχος της έδρας του οικείου νομού εκδίδει προκήρυξη για τη θέση του Δημοτικού Διαμεσολαβητή, η οποία δημοσιεύεται σε δύο (2) εφημερίδες πανελλαδικής κυκλοφορίας και σε δύο (2) τοπικές εφημερίδες του οικείου Νομού, επιπλέον δε αναρτάται στην ιστοσελίδα της οικείας Περιφερειακής Ένωσης Δήμων και κάθε δήμου του νομού και στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών. Κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, η προκήρυξη εκδίδεται μέσα σε (1) μήνα από την ανάληψη των καθηκόντων των νέων Δημοτικών Αρχών.

2. Μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τη δημοσίευση της προκήρυξης κατά τους όρους της παραγράφου 1, οι ενδιαφερόμενοι να καταλάβουν τη θέση του Δημοτικού Διαμεσολαβητή υποβάλλουν τις αιτήσεις τους στο δήμο της έδρας του νομού. Κάθε αίτηση συνοδεύεται από φάκελο υποψηφιότητας, ο οποίος περιλαμβάνει, επί ποινή αποκλεισμού, όλα τα δικαιολογητικά που αποδεικνύουν τα απαιτούμενα τυπικά προσόντα, καθώς και αναλυτικό βιογραφικό σημείωμα του υποψηφίου, ενώ μπορεί να περιλαμβάνει και κάθε επιπλέον στοιχείο, το οποίο ο υποψήφιος κρίνει χρήσιμο για την αξιολόγηση της υποψηφιότητάς του.

3. Με το πέρας της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων, η αρμόδια υπηρεσία του Δήμου της έδρας του Νομού, ελέγχει τις κατατεθείσες αιτήσεις και τους σχετικούς φακέλους υποψηφιότητας ως προς την πλήρωση των νόμιμων προϋποθέσεων. Με αιτιολογημένη απόφαση του δημάρχου της έδρας του νομού καταρτίζεται πίνακας των υποψηφιοτήτων που έγιναν τυπικά δεκτές, ο οποίος αποστέλλεται στους δήμους του νομού και κοινοποιείται σε όσους υπέβαλαν αίτηση και στον Υπουργό Εσωτερικών.

4. Όποιος υπέβαλε αίτηση και παραλείφθηκε από τον πίνακα των τυπικά δεκτών υποψηφιοτήτων της παραγράφου 3, δικαιούται να προσφύγει κατά της απόφασης του δημάρχου της έδρας του νομού μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την κοινοποίηση της απόφασης σε αυτόν ενώπιον του οικείου Επόπτη Ο.Τ.Α., ο οποίος αποφαινεται επί της προσφυγής σε πρώτο και τελευταίο βαθμό μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την υποβολή της.

5. Οι εκπρόσωποι των δημοτικών συμβουλίων του νομού στην οικεία Περιφερειακή Ένωση Δήμων (Π.Ε.Δ.), πλην του Δημάρχου και το σύνολο των μελών των Προεδρείων των δημοτικών συμβουλίων του οικείου νομού συνιστούν το αρμόδιο για την επιλογή Δημοτικού Διαμεσολαβητή εκλεκτορικό σώμα.

6. Με την πάροδο εξήντα (60) ημερών από την έκδοση της απόφασης της παραγράφου 3 εκδίδεται πρόσκληση

του δημάρχου της έδρας του νομού για ειδική δημόσια συνεδρίαση του ως άνω οργάνου της παραγράφου 5. Στη συνεδρίαση αυτή γίνεται ακρόαση των υποψηφίων για τη θέση του Διαμεσολαβητή.

7. Μετά την ακρόαση των υποψηφίων, διεξάγεται μυστική ψηφοφορία για την εκλογή του Δημοτικού Διαμεσολαβητή. Δημοτικός Διαμεσολαβητής εκλέγεται ο υποψήφιος που θα συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του εκλεκτορικού σώματος. Σε περίπτωση μη επίτευξης απόλυτης πλειοψηφίας, η συνεδρίαση για την εκλογή Διαμεσολαβητή επαναλαμβάνεται άλλες δύο (2) φορές, σε συνεδριάσεις που δεν μπορεί να απέχουν λιγότερο από πέντε (5) και περισσότερες από δεκαπέντε (15) ημέρες η καθεμία από την προηγούμενη. Στην τρίτη μυστική ψηφοφορία, Δημοτικός Διαμεσολαβητής εκλέγεται από τους δύο (2) πλειοψηφήσαντες στην τελευταία συνεδρίαση υποψήφιος, αυτός που συγκέντρωσε τις περισσότερες ψήφους.

8. Για το διορισμό του Δημοτικού Διαμεσολαβητή που έχει εκλεγεί εκδίδεται διαπιστωτική πράξη του Δημάρχου της έδρας του Νομού, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

9. Πριν από την ανάληψη των καθηκόντων του, ο Δημοτικός Διαμεσολαβητής υποχρεούται να ολοκληρώσει επιτυχώς κύκλο εντατικής εκπαίδευσης μέγιστης διάρκειας δεκαπέντε (15) ημερών, που διοργανώνεται από τον Συνήγορο του Πολίτη, σε συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών, την ΚΕΔΕ, την ΕΝΠΕ και το ΕΚΔΔΑ. Οι λεπτομέρειες για το περιεχόμενο της εκπαίδευσης και τον τρόπο πιστοποίησης της επιτυχούς ολοκλήρωσής της καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών.

10. Όλες οι διαδικαστικές ενέργειες των παραγράφων 1 έως 9 είναι υποχρεωτικές για τον Δήμαρχο της έδρας του Νομού και για τα μέλη του εκλεκτορικού σώματος της παραγράφου 5. Τυχόν παραβίασή τους συνιστούν σοβαρό πειθαρχικό παράπτωμα.

Άρθρο 161 **Διαδικασία επιλογής** **του Περιφερειακού Διαμεσολαβητή**

1. Έξι (6) μήνες πριν από τη λήξη της θητείας του απερχόμενου Περιφερειακού Διαμεσολαβητή, ο οικείος Περιφερειάρχης εκδίδει προκήρυξη για τη θέση του Περιφερειακού Διαμεσολαβητή, η οποία δημοσιεύεται σε δύο (2) εφημερίδες πανελλαδικής κυκλοφορίας και σε δύο (2) τοπικές εφημερίδες, εκ των οποίων τουλάχιστον η μία (1) της έδρας της Περιφέρειας και αναρτάται στην ιστοσελίδα της Περιφέρειας και του Υπουργείου Εσωτερικών. Κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, η προκήρυξη εκδίδεται μέσα σε (1) μήνα από την ανάληψη των καθηκόντων των νέων Περιφερειακών Αρχών.

2. Εντός τριάντα (30) ημερών από τη δημοσίευση της προκήρυξης κατά τους όρους της παραγράφου 1, οι ενδιαφερόμενοι να καταλάβουν τη θέση του Περιφερειακού Διαμεσολαβητή υποβάλλουν τις αιτήσεις τους στην οικεία Περιφέρεια. Κάθε αίτηση συνοδεύεται από φάκελο υποψηφιότητας, ο οποίος περιλαμβάνει, επί ποινή αποκλεισμού, όλα τα δικαιολογητικά που αποδεικνύουν τα απαιτούμενα τυπικά προσόντα, καθώς και αναλυτικό βιογραφικό σημεί-

ωμα του υποψηφίου, ενώ μπορεί να περιλαμβάνει και κάθε επιπλέον στοιχείο, το οποίο ο υποψήφιος κρίνει χρήσιμο για την αξιολόγηση της υποψηφιότητάς του.

3. Με το πέρας της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων, η αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας ελέγχει τις κατατεθείσες αιτήσεις και τους σχετικούς φακέλους υποψηφιότητας ως προς την πλήρωση των νόμιμων προϋποθέσεων. Με απόφαση του Περιφερειάρχη καταρτίζεται πίνακας των υποψηφιοτήτων που έγιναν τυπικά δεκτές, ο οποίος κοινοποιείται σε όσους υπέβαλλαν αίτηση, στον Πρόεδρο του Περιφερειακού Συμβουλίου και στον Υπουργό Εσωτερικών.

4. Όποιος υπέβαλε αίτηση και παραλείφθηκε από τον πίνακα των τυπικά δεκτών υποψηφιοτήτων της παραγράφου 3, δικαιούται να προσφύγει κατά της απόφασης του Περιφερειάρχη μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την κοινοποίηση της απόφασης σε αυτόν ενώπιον του οικείου Επόπτη Ο.Τ.Α., ο οποίος αποφαινεται επί της προσφυγής σε πρώτο και τελευταίο βαθμό μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την υποβολή της.

5. Αρμόδιο όργανο για την επιλογή Περιφερειακού Διαμεσολαβητή είναι το οικείο Περιφερειακό Συμβούλιο.

6. Με την πάροδο εξήντα (60) ημερών από την έκδοση της απόφασης της παραγράφου 3 εκδίδεται πρόσκληση του Προέδρου του Περιφερειακού Συμβουλίου για ειδική δημόσια συνεδρίαση του Συμβουλίου της παραγράφου 5. Στη συνεδρίαση αυτή γίνεται ακρόαση των υποψηφίων για τη θέση του Διαμεσολαβητή.

7. Μετά την ακρόαση των υποψηφίων, διεξάγεται μυστική ψηφοφορία για την εκλογή του Περιφερειακού Διαμεσολαβητή. Περιφερειακός Διαμεσολαβητής εκλέγεται ο υποψήφιος που θα συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του εκλεκτορικού σώματος. Σε περίπτωση μη επίτευξης απόλυτης πλειοψηφίας, η συνεδρίαση για την εκλογή Διαμεσολαβητή επαναλαμβάνεται άλλες δύο (2) φορές, σε συνεδριάσεις που δεν μπορεί να απέχουν λιγότερο από πέντε (5) και περισσότερες από δεκαπέντε (15) ημέρες η καθεμία από την προηγούμενη. Στην τρίτη μυστική ψηφοφορία Περιφερειακός Διαμεσολαβητής εκλέγεται από τους δύο (2) πλειοψηφήσαντες στην τελευταία συνεδρίαση υποψήφιους, αυτός που συγκέντρωσε τις περισσότερες ψήφους.

8. Για το διορισμό του Περιφερειακού Διαμεσολαβητή που έχει εκλεγεί εκδίδεται διαπιστωτική πράξη του Περιφερειάρχη, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

9. Πριν την ανάληψη των καθηκόντων του, ο Περιφερειακός Διαμεσολαβητής υποχρεούται να ολοκληρώσει επιτυχώς κύκλο εντατικής εκπαίδευσης μέγιστης διάρκειας δεκαπέντε (15) ημερών, που διοργανώνεται από τον Συνήγορο του Πολίτη, σε συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών, την ΚΕΔΕ, την ΕΝΠΕ και το ΕΚΔΔΑ. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών καθορίζονται το περιεχόμενο της εκπαίδευσης, ο τρόπος πιστοποίησης της επιτυχούς ολοκλήρωσής της και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα.

10. Όλες οι διαδικαστικές ενέργειες των παραγράφων 1 έως 9 είναι υποχρεωτικές για τον Περιφερειάρχη και τα μέλη του Περιφερειακού Συμβουλίου και η παραβίασή τους θεωρείται σοβαρό πειθαρχικό παράπτωμα.

Άρθρο 162

Παύση Διαμεσολαβητή

1. Ο Δημοτικός και ο Περιφερειακός Διαμεσολαβητής μπορεί να παυθούν, για σοβαρή πλημμέλεια στην άσκηση των καθηκόντων τους, κατόπιν απόφασης του οργάνου της παραγράφου 5 του άρθρου 160 και της παραγράφου 5 του άρθρου 161 αντίστοιχα, με πλειοψηφία τριών πέμπτων (3/5) του συνολικού αριθμού των μελών του, ύστερα από σύμφωνη γνώμη της επιτροπής της παραγράφου 3.

2. Με απόφαση της επιτροπής της παραγράφου 3 διαπιστώνεται η αντικειμενική αδυναμία του Διαμεσολαβητή να ασκήσει τα καθήκοντά του, για λόγους ανωτέρας βίας, όπως ιδίως για λόγους υγείας.

3. Η επιτροπή που ασκεί τις αρμοδιότητες των παραγράφων 1 και 2 αποτελείται από το Συνήγορο του Πολίτη ή τον οριζόμενο υπό αυτού Βοηθό Συνήγορο, ως πρόεδρο, τον Γενικό Διευθυντή Αποκέντρωσης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, έναν (1) Δημοτικό Διαμεσολαβητή, έναν (1) Περιφερειακό Διαμεσολαβητή, έναν (1) εκπρόσωπο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και έναν (1) εκπρόσωπο της Ένωσης Περιφερειών, με τους αναπληρωτές τους. Η επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, μέσα σε δύο (2) μήνες από την εγκατάσταση των νέων κάθε φορά δημοτικών και περιφερειακών αρχών.

ΤΜΗΜΑ Δ'

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗ

Άρθρο 163

Καθ' ύλην αρμοδιότητα

Ο Δημοτικός και ο Περιφερειακός Διαμεσολαβητής επιλαμβάνονται, ύστερα από υποβολή ενυπόγραφης αναφοράς από θιγόμενα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή και αυτεπαγγέλτως, υποθέσεων που αφορούν κακοδιοίκηση ή προβληματική εν γένει λειτουργία των υπηρεσιών του δήμου, της περιφέρειας, των νομικών τους προσώπων και των επιχειρήσεών τους και διαμεσολαβεί προκειμένου να επιλυθούν οι σχετικές διαφορές, προστατεύοντας τα δικαιώματα των διοικουμένων έναντι των εν λόγω υπηρεσιών.

Άρθρο 164

Επιμέρους αρμοδιότητες - Τρόπος επίλυσης υποθέσεων

Ο Δημοτικός και Περιφερειακός Διαμεσολαβητής εκπληρώνει τους σκοπούς του άρθρου 152, εντός των ορίων της τοπικής και καθ' ύλην αρμοδιότητάς του, με τους εξής, κυρίως, τρόπους:

α) ενημέρωση, η οποία συνίσταται κυρίως σε:

αα) πληροφόρηση του κοινού, αλλά και ατομικά των πολιτών που απευθύνονται σε αυτόν, για τα δικαιώματά τους και τις υποχρεώσεις του οικείου Ο.Τ.Α. ή νομικού προσώπου αυτού, καθώς και για τις δυνατότητες προστασίας που έχουν,

ββ) έκδοση σχετικού πληροφοριακού υλικού.

β) Διαμεσολάβηση, η οποία συνίσταται κυρίως σε:

αα) παραλαβή καταγγελιών και αναφορών πολιτών και εξέτασή τους,

ββ) αλληλογραφία ή/και επιτόπιες επισκέψεις στις υπηρεσίες του οικείου Ο.Τ.Α. ή νομικού προσώπου αυτού και συνεργασία με τα αρμόδια αιρετά όργανα ή υπηρεσιακά στελέχη,

γγ) οργάνωση συναντήσεων διαμεσολάβησης μεταξύ των ενδιαφερόμενων πολιτών και των αρμόδιων αιρετών ή υπηρεσιακών στελεχών,

δδ) σύνταξη και κοινοποίηση έγγραφων αναφορών στον αρμόδιο Επόπτη Ο.Τ.Α. ή και στον Υπουργό Εσωτερικών.

γ) Δημοσιότητα, η οποία συνίσταται κυρίως σε:

αα) σύνταξη και δημοσίευση ετήσιας έκθεσης, η οποία παρουσιάζεται και συζητείται υποχρεωτικά σε ειδική δημόσια συνεδρίαση του οικείου Περιφερειακού Συμβουλίου ή των οικείων Δημοτικών Συμβουλίων, αντίστοιχα, εντός ενός (1) μηνός από την κοινοποίηση σε αυτά,

ββ) σύνταξη και δημοσίευση ειδικών εκθέσεων για συγκεκριμένα θέματα που, κατά την κρίση του Διαμεσολαβητή προκαλούν μεγαλύτερα προβλήματα και χρήζουν διακριτής αντιμετώπισης και ειδικών πορισμάτων, με προτάσεις για τη βελτίωση της λειτουργίας του Δήμου ή της Περιφέρειας και την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών. Οι ειδικές αυτές εκθέσεις και πορίσματα κοινοποιούνται στο οικείο Δημοτικό ή Περιφερειακό Συμβούλιο και εισάγονται υποχρεωτικά προς συζήτηση το αργότερο μέσα σε (1) μήνα από την παραλαβή τους, με ευθύνη του Προέδρου του.

Άρθρο 165

Σχέσεις του Διαμεσολαβητή με τους πολίτες

1. Ο Δημοτικός ή Περιφερειακός Διαμεσολαβητής είναι υποχρεωμένος να απαντά εγγράφως ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου εντός τριάντα (30) ημερών από την υποβολή της σχετικής καταγγελίας ή αναφοράς στους ενδιαφερόμενους, ως προς τις διαμεσολαβητικές ενέργειες στις οποίες πρόβη. Αν απαιτείται περισσότερος χρόνος για την επίλυση της υπόθεσης, λόγω των περιστάσεων αυτής, ο Διαμεσολαβητής ενημερώνει, επίσης εγγράφως ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, τους ενδιαφερομένους για τους λόγους της καθυστέρησης και για τον εκτιμώμενο χρόνο ολοκλήρωσης της υπόθεσης.

2. Ο Διαμεσολαβητής δύναται να μην ανακοινώνει το όνομα και τα άλλα προσωπικά στοιχεία του προσώπου που κατέθεσε καταγγελία, εφόσον το ζητήσει εγγράφως ο ίδιος ο ενδιαφερόμενος και εφόσον η διερεύνηση της καταγγελίας είναι δυνατή χωρίς ανακοίνωση του ονόματος. Αν εκ των πραγμάτων η διερεύνηση δεν είναι δυνατή χωρίς ανακοίνωση του ονόματος, ο ενδιαφερόμενος ειδοποιείται ότι η αναφορά του θα τεθεί στο αρχείο, εφόσον ο ίδιος δεν συναινέσει εγγράφως στην ανακοίνωση του ονόματός του.

Άρθρο 166

Σχέσεις του Διαμεσολαβητή με τις αυτοδιοικητικές υπηρεσίες

1. Οι υπηρεσίες των Δήμων, των Περιφερειών και των νομικών προσώπων αυτών, προς τις οποίες απευθύνεται ο Δημοτικός ή Περιφερειακός Διαμεσολαβητής, στο πλαίσιο του διαμεσολαβητικού του ρόλου, υποχρεούνται

να συνεργάζονται μαζί του, να λαμβάνουν μέρος στις διαμεσολαβητικές πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται και να τον υποβοηθούν στο έργο του, παρέχοντας, ιδίως, κάθε πληροφορία, έγγραφο ή άλλο στοιχείο που αφορά την εξεταζόμενη υπόθεση. Οφείλουν επίσης να απαντούν εγγράφως ή προφορικά σε ερωτήματα και αιτήματα του Διαμεσολαβητή, μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την παραλαβή τους. Άρνηση υπαλλήλου να συνεργαστεί με το Διαμεσολαβητή κατά τη διεξαγωγή της έρευνας, συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα.

2. Σε περίπτωση που από τον Διαμεσολαβητή συντάσσεται έκθεση ή πόρισμα που διατυπώνει συγκεκριμένες προτάσεις ως προς τη βελτίωση της λειτουργίας συγκεκριμένης υπηρεσίας, αυτή οφείλει μέσα σε εξήντα (60) ημέρες, από την παραλαβή της έκθεσης ή του πορίσματος, να γνωστοποιεί εγγράφως στον Διαμεσολαβητή τα μέτρα που έχει λάβει για την υλοποίηση των προτάσεων του ή τους λόγους που καθιστούν αδύνατη ή μη σκόπιμη την υλοποίησή τους.

ΤΜΗΜΑ Ε'

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ - ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗ

Άρθρο 167

Αυτοτελές Γραφείο Δημοτικού Διαμεσολαβητή

1. Σε κάθε Δήμο που αποτελεί έδρα του οικείου Δημοτικού Διαμεσολαβητή συστήνεται Αυτοτελές Γραφείο Δημοτικού Διαμεσολαβητή. Επικεφαλής του οικείου Γραφείου είναι ο Δημοτικός Διαμεσολαβητής ο οποίος δεν υπάγεται ιεραρχικά στον δήμαρχο. Το Αυτοτελές Γραφείο Δημοτικού Διαμεσολαβητή στελεχώνεται με τρεις (3) υπαλλήλους των δήμων και των νομικών προσώπων αυτών του αντίστοιχου νομού, εκ των οποίων δύο (2) κατηγορίας ΠΕ και ένας (1) κατηγορίας ΔΕ. Για τον σκοπό αυτό, εντός προθεσμίας δέκα (10) εργάσιμων ημερών από την επιλογή του Δημοτικού Διαμεσολαβητή, σύμφωνα με το άρθρο 160, ο δήμαρχος του δήμου της έδρας του νομού δημοσιεύει πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος, η οποία κοινοποιείται σε όλους τους δήμους του νομού και δημοσιεύεται στις ιστοσελίδες αυτών. Εντός προθεσμίας ενός (1) μηνός από τη δημοσίευση της πρόσκλησης, υποβάλλονται οι δηλώσεις ενδιαφέροντος των ενδιαφερόμενων υπαλλήλων και, μέσα σε τρεις (3) εργάσιμες ημέρες από τη λήξη της προθεσμίας αυτής, ο δήμαρχος του δήμου της έδρας του νομού, κοινοποιεί στον Διαμεσολαβητή τις υποβληθείσες δηλώσεις. Ο Διαμεσολαβητής επιλέγει, μεταξύ των ενδιαφερόμενων και με βάση τα τυπικά τους προσόντα και την υπηρεσιακή τους εμπειρία, τους υπαλλήλους προς απόσπαση, με δήλωσή του, που κοινοποιείται στον δήμαρχο του δήμου της έδρας του νομού και στον δήμαρχο του δήμου στον οποίο ανήκει η οργανική θέση κάθε αποσπώμενου υπαλλήλου. Η απόσπαση διενεργείται με απόφαση του Δημάρχου της έδρας του νομού, για χρονικό διάστημα ίσο με τη θητεία του Διαμεσολαβητή, κατά παρέκκλιση του ν. 4440/2016 (Α' 224). Σε περίπτωση ανανέωσης της θητείας του Διαμεσολαβητή, ανανεώνεται αυτοδίκαια και η απόσπαση του προηγούμενου εδαφίου.

2. Αρμόδιο υπηρεσιακό συμβούλιο για τα θέματα που αφορούν το προσωπικό του Αυτοτελούς Γραφείου του Δημοτικού Διαμεσολαβητή είναι το Συμβούλιο της υπηρεσίας που υπάγεται οργανικά ο υπάλληλος.

3. Πειθαρχική εξουσία στους υπαλλήλους που υπηρετούν στο Αυτοτελές Γραφείο του Δημοτικού Διαμεσολαβητή για τα πειθαρχικά παραπτώματα που σχετίζονται με την άσκηση των καθηκόντων τους στην υπηρεσία αυτή, ασκούν:

α) Ο Δημοτικός Διαμεσολαβητής, ως πειθαρχικός προϊστάμενος αυτών, ο οποίος δύναται να τους επιβάλει την ποινή της έγγραφης επίπληξης και του προστίμου έως και τις αποδοχές τριών (3) μηνών.

β) Το Πειθαρχικό Συμβούλιο της υπηρεσίας που υπάγεται οργανικά ο υπάλληλος, στο οποίο παραπέμπεται η υπόθεση από τον Δημοτικό Διαμεσολαβητή, όταν αυτός κρίνει ότι το πειθαρχικό παράπτωμα τιμωρείται με ποινή μεγαλύτερη της αρμοδιότητάς του.

γ) Το Δευτεροβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο και ειδικότερα το αρμόδιο για τις πειθαρχικές υποθέσεις του προσωπικού των Ο.Τ.Α. α' βαθμού τμήμα αυτού.

δ) Ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης.

ε) Το διοικητικό εφετείο.

στ) Το Συμβούλιο της Επικρατείας.

Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του πειθαρχικού δικαίου των δημόσιων πολιτικών διοικητικών υπαλλήλων και υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ., όπως εκάστοτε ισχύουν.

4. Η δαπάνη μισθοδοσίας των υπαλλήλων που απασχολούνται στο Γραφείο του Δημοτικού Διαμεσολαβητή, η δαπάνη της αντιμισθίας του Δημοτικού Διαμεσολαβητή, καθώς και το λειτουργικό κόστος του Γραφείου του, όπως ενδεικτικά οι δαπάνες για τη στέγαση, τον εξοπλισμό, τη λειτουργία ιστοσελίδας, την έκδοση και δημοσίευση ετήσιας έκθεσης και λοιπών εκθέσεων, το κόστος μετακινήσεων του Διαμεσολαβητή και λοιπές λειτουργικές δαπάνες, βαρύνουν τον προϋπολογισμό του δήμου της έδρας του οικείου νομού, εγγράφονται δε, σε ειδικό προς τούτο κωδικό. Η προϋπολογιζόμενη δαπάνη επιμερίζεται αναλογικά στους δήμους του νομού, με βάση τον πληθυσμό καθενός από αυτούς, παρακρατείται από τους ΚΑΠ που αναλογούν σε αυτούς και αποδίδεται στο Δήμο της πρωτεύουσας από το Υπουργείο Εσωτερικών.

5. Το Γραφείο Διαμεσολαβητή λειτουργεί τις εργάσιμες ημέρες και ώρες και δέχεται καταγγελίες, αναφορές και αιτήσεις πολιτών ηλεκτρονικά, έγγραφα, τηλεφωνικά ή με αυτοπρόσωπη, προφορική έκθεση.

6. Ο Διαμεσολαβητής διατηρεί ιστοσελίδα, στην οποία αναρτώνται υποχρεωτικά όλες οι εκθέσεις και τα πορίσματα που εκδίδει, με διασφάλιση της ανωνυμίας των ενδιαφερομένων, καθώς και δυναμικά κάθε άλλη πληροφορία που είναι χρήσιμη για τους διοικούμενους κατά τις συναλλαγές τους με τις υπηρεσίες των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α. του νομού και των νομικών προσώπων αυτών.

Άρθρο 168

Αυτοτελές Γραφείο Περιφερειακού Διαμεσολαβητή

1. Στην έδρα κάθε Περιφέρειας συστήνεται Αυτοτελές Γραφείο Περιφερειακού Διαμεσολαβητή. Επικεφαλής του οικείου Γραφείου είναι ο Περιφερειακός Διαμεσολαβητής,

ο οποίος δεν υπάγεται ιεραρχικά στον Περιφερειάρχη. Το Αυτοτελές Γραφείο Περιφερειακού Διαμεσολαβητή στελεχώνεται με τρεις (3) υπαλλήλους της οικείας Περιφέρειας και των νομικών προσώπων αυτής, δύο (2) εκ των οποίων κατηγορίας ΠΕ και ένας (1) κατηγορίας ΔΕ. Για τον σκοπό αυτό, εντός προθεσμίας δέκα (10) εργάσιμων ημερών από την επιλογή του Περιφερειακού Διαμεσολαβητή, σύμφωνα με το άρθρο 161, ο περιφερειάρχης της οικείας περιφέρειας δημοσιεύει πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος, η οποία αναρτάται υποχρεωτικά στην ιστοσελίδα της περιφέρειας. Εντός προθεσμίας ενός (1) μηνός από τη δημοσίευση της πρόσκλησης, υποβάλλονται οι δηλώσεις ενδιαφέροντος των ενδιαφερόμενων υπαλλήλων και μέσα σε τρεις (3) εργάσιμες ημέρες από τη λήξη της προθεσμίας αυτής, ο περιφερειάρχης, κοινοποιεί στον Διαμεσολαβητή τις υποβληθείσες δηλώσεις. Ο Διαμεσολαβητής επιλέγει, μεταξύ των ενδιαφερόμενων, τους υπαλλήλους προς απόσπαση, με δήλωσή του, που κοινοποιείται στον Περιφερειάρχη. Η απόσπαση διενεργείται με απόφαση του Περιφερειάρχη, για χρονικό διάστημα ίσο με τη θητεία του Διαμεσολαβητή, κατά παρέκκλιση του ν. 4440/2016. Σε περίπτωση ανανέωσης της θητείας του Διαμεσολαβητή, ανανεώνεται αυτοδίκαια και η απόσπαση του προηγούμενου εδαφίου.

2. Αρμόδιο υπηρεσιακό συμβούλιο για τα θέματα που αφορούν το προσωπικό του Αυτοτελούς Γραφείου του Περιφερειακού Διαμεσολαβητή είναι το Συμβούλιο της οικείας Περιφέρειας.

3. Πειθαρχική εξουσία στους υπαλλήλους που υπηρετούν στο Αυτοτελές Γραφείο του Περιφερειακού Διαμεσολαβητή για τα πειθαρχικά παραπτώματα που σχετίζονται με την άσκηση των καθηκόντων τους στην υπηρεσία αυτή, ασκούν:

α) ο Περιφερειακός Διαμεσολαβητής, ως πειθαρχικός προϊστάμενος αυτών, ο οποίος δύναται να τους επιβάλει την ποινή της έγγραφης επίπληξης και του προστίμου έως και τις αποδοχές τριών (3) μηνών,

β) το Πειθαρχικό Συμβούλιο της υπηρεσίας που υπάγεται οργανικά ο υπάλληλος, στο οποίο παραπέμπεται η υπόθεση από τον Περιφερειακό Διαμεσολαβητή, εφόσον αυτός κρίνει ότι το πειθαρχικό παράπτωμα τιμωρείται με ποινή μεγαλύτερη από αυτές που προβλέπονται στην προηγούμενη περίπτωση α',

γ) το Δευτεροβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο και ειδικότερα το τμήμα που είναι αρμόδιο για τις πειθαρχικές υποθέσεις του προσωπικού των Ο.Τ.Α. β' βαθμού,

δ) ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης,

ε) το Διοικητικό Εφετείο και

στ) το Συμβούλιο της Επικρατείας.

Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του πειθαρχικού δικαίου των δημόσιων και πολιτικών διοικητικών υπαλλήλων και υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ..

4. Η δαπάνη μισθοδοσίας των υπαλλήλων που απασχολούνται στο Γραφείο του Περιφερειακού Διαμεσολαβητή, η δαπάνη της αντιμισθίας του Περιφερειακού Διαμεσολαβητή, καθώς και το λειτουργικό κόστος του Γραφείου του, όπως ενδεικτικά οι δαπάνες για τη στέγαση, τον εξοπλισμό, τη λειτουργία ιστοσελίδας, την έκδοση και δημοσίευση ετήσιας έκθεσης και λοιπών εκθέσεων, το κόστος μετακινήσεων και λοιπές λειτουργικές δαπάνες, βαρύνουν τον προϋπολογισμό του δήμου της έδρας του οικείου νομού, εγγράφονται δε, σε ειδικό προς τούτο κωδικό. Η προϋπολογιζόμενη δαπάνη επιμερίζεται αναλογικά στους δήμους του νομού, με βάση τον πληθυσμό καθενός από αυτούς, παρακρατείται από τους ΚΑΠ που αναλογούν σε αυτούς και αποδίδεται στο Δήμο της πρωτεύουσας από το Υπουργείο Εσωτερικών.

γικές δαπάνες, βαρύνουν τον προϋπολογισμό της Περιφέρειας, εγγράφονται δε, σε ειδικό προς τούτο κωδικό.

5. Το Γραφείο Διαμεσολαβητή λειτουργεί τις εργάσιμες ημέρες και ώρες και δέχεται καταγγελίες και αιτήματα πολιτών ηλεκτρονικά, έγγραφα, τηλεφωνικά ή με αυτοπρόσωπη προφορική έκθεση.

6. Ο Διαμεσολαβητής διατηρεί ιστοσελίδα, στην οποία αναρτώνται υποχρεωτικά όλες οι εκθέσεις και τα πορίσματα που εκδίδει, με διασφάλιση της ανωνυμίας των ενδιαφερομένων, καθώς και δυνητικά κάθε άλλη πληροφορία που είναι χρήσιμη για τους διοικούμενους κατά τις συναλλαγές τους με τις υπηρεσίες της οικείας Περιφέρειας και των νομικών προσώπων αυτής.

ΤΜΗΜΑ ΣΤ' ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΠΙΚΩΝ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΩΝ

Άρθρο 169

Σύσταση Εθνικού Συμβουλίου Διαμεσολαβητών

1. Συνιστάται στο Υπουργείο Εσωτερικών, ως εθνικός συντονιστικός και γνωμοδοτικός φορέας σε θέματα τοπικής και περιφερειακής διαμεσολάβησης, Εθνικό Συμβούλιο Διαμεσολαβητών.

2. Η Ολομέλεια του Συμβουλίου αποτελείται από τον Υπουργό Εσωτερικών ως πρόεδρο, τον αρμόδιο Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Εσωτερικών και το σύνολο των Δημοτικών και Περιφερειακών Διαμεσολαβητών που υπηρετούν κάθε δεδομένη στιγμή.

Άρθρο 170 **Αρμοδιότητες**

Το Εθνικό Συμβούλιο Διαμεσολαβητών είναι αρμόδιο για:

- α) το συντονισμό και την προαγωγή της συνεργασίας και της συναντίληψης μεταξύ των Δημοτικών και Περιφερειακών Διαμεσολαβητών, με στόχο την όσο το δυνατόν πιο ομοιόμορφη αντιμετώπιση αντίστοιχων προβλημάτων,

- β) τη διατύπωση προτάσεων και εισηγήσεων προς το αρμόδιο Υπουργείο σχετικά με την τροποποίηση και βελτίωση του θεσμικού πλαισίου για τον Δημοτικό και Περιφερειακό Διαμεσολαβητή,

- γ) τη διατύπωση απόψεων σχετικά με όλα τα ζητήματα που αφορούν τη βελτίωση της οργάνωσης και της λειτουργίας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, εφόσον του ζητηθεί ή κάθε φορά που το κρίνει σκόπιμο,

- δ) την προαγωγή του θεσμού της τοπικής και περιφερειακής διαμεσολάβησης και την ανάληψη πρωτοβουλιών για την ενημέρωση του κοινού,

- ε) τη συνεργασία με το αρμόδιο Υπουργείο, καθώς και με όλους τους συναρμόδιους φορείς, όπως το Συνήγορο του Πολίτη, τον Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης και λοιπά ελεγκτικά σώματα της Διοίκησης, τον Επόπτη Ο.Τ.Α., την ΚΕΔΕ, την ΕΝΠΕ και φορείς συνδικαλιστικής εκπροσώπησης εργαζομένων στους Ο.Τ.Α.

Άρθρο 171 **Συγκρότηση και λειτουργία**

1. Η Ολομέλεια του Συμβουλίου εκλέγει:

- α) Τον Πρόεδρο και τα μέλη της Συντονιστικής Επιτροπής του. Στη Συντονιστική Επιτροπή μετέχει υποχρεωτι-

κά τουλάχιστον ένας (1) εκπρόσωπος από κάθε κατηγορία Διαμεσολαβητών (Δημοτικών και Περιφερειακών).

β) Τους εκπροσώπους των Διαμεσολαβητών στην ειδική επιτροπή της παραγράφου 3 του άρθρου 162.

2. Η Ολομέλεια του Συμβουλίου συνέρχεται κατ'ελάχιστο δύο (2) φορές το χρόνο ή όποτε κριθεί απαραίτητο ή ζητηθεί από το ένα τρίτο (1/3) των μελών του ή από τον Υπουργό Εσωτερικών. Στο Συμβούλιο δύναται να καλείται και να παρίσταται και ο Συνήγορος του Πολίτη.

3. Όλες οι αποφάσεις, εκθέσεις και εισηγήσεις του Εθνικού Συμβουλίου Διαμεσολαβητών υποβάλλονται στον Υπουργό Εσωτερικών και κοινοποιούνται στο Συνήγορο του Πολίτη.

4. Το Συμβούλιο υποστηρίζεται διοικητικά από τη Διεύθυνση Οργάνωσης και Λειτουργίας Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών.

ΤΜΗΜΑ Ζ' ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗ ΜΕ ΑΛΛΑ ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΦΟΡΕΙΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ

Άρθρο 172

Γενικές αρχές

Ο Δημοτικός και ο Περιφερειακός Διαμεσολαβητής συνεργάζεται με όλες τις αρχές που είναι αρμόδιες για την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών και τον έλεγχο της νόμιμης δράσης των Ο.Τ.Α., σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία, χωρίς να θίγονται οι εκατέρωθεν αρμοδιότητες.

Άρθρο 173

Σχέσεις με το Συνήγορο του Πολίτη

1. Ο Δημοτικός και ο Περιφερειακός Διαμεσολαβητής είναι ανεξάρτητος από το Συνήγορο του Πολίτη, η δε άσκηση των αρμοδιοτήτων του Διαμεσολαβητή δεν θίγει τις αρμοδιότητες του Συνηγόρου του Πολίτη ως ανεξάρτητης και συνταγματικά κατοχυρωμένης αρχής.

2. Ο Δημοτικός και ο Περιφερειακός Διαμεσολαβητής υποχρεούται να κοινοποιεί την ετήσια έκθεσή του στον Συνήγορο του Πολίτη.

3. Ο Δημοτικός και ο Περιφερειακός Διαμεσολαβητής δικαιούται να υποβάλλει ερωτήματα και να ζητεί τις απόψεις του Συνηγόρου του Πολίτη για το χειρισμό υπόθεσης που εκκρεμεί ενώπιόν του, εφόσον κρίνει αιτιολογημένα ότι αυτή έχει κεντρικό χαρακτήρα ή ευρύτερο ενδιαφέρον.

4. Ο Δημοτικός και ο Περιφερειακός Διαμεσολαβητής υποχρεούται να συνεργάζεται με το Συνήγορο του Πολίτη και να του παρέχει την αναγκαία συνδρομή για υποθέσεις που χειρίζεται και για ενέργειες που απαιτούν εγγύτητα ή αμεσότητα.

Άρθρο 174

Τελικές - μεταβατικές διατάξεις Κεφαλαίου Θ'

1. Όπου στα άρθρα 152 έως 173 αναφέρεται ο νομός, για την περίπτωση της Περιφέρειας Αττικής νοείται η εκάστοτε Περιφερειακή Ενότητα.

2. Τα άρθρα 77 και 179 του ν. 3852/2010 καταργούνται. Η θητεία των Συμπαραστατών του Δημότη και του Πολίτη και της Επιχείρησης εντός της αυτοδιοικητικής περιόδου 2014-2019, λογίζεται ως πρώτη θητεία, για τις ανάγκες εφαρμογής της παραγράφου 1 του άρθρου 159, ανεξαρτήτως αν υπήρξε και προηγούμενη θητεία τους προ του έτους 2014.

3. Τα άρθρα 152 έως 173 ισχύουν από την πρώτη, μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος, αυτοδιοικητική περίοδο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι'
ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ
ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ Ο.Τ.Α.

ΤΜΗΜΑ Α'
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Άρθρο 175
Τετραετή Επιχειρησιακά Προγράμματα -
Ετήσια Προγράμματα Δράσης Δήμων -
Τροποποίηση άρθρου 266 του ν. 3852/2010

1. Η παρ. 1 του άρθρου 266 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Για το μεσοπρόθεσμο προγραμματισμό των δήμων, εκπονείται Τετραετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, το οποίο εξειδικεύεται κατ' έτος σε Ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης. Το τεχνικό πρόγραμμα αποτελεί μέρος του Ετήσιου Προγράμματος Δράσης και επισυνάπτεται σε αυτό, ως παράρτημα.

Για την ψήφιση και εκτέλεση του προϋπολογισμού εκάστου έτους, απαιτείται η κατάρτιση τεχνικού προγράμματος για το έτος αυτό. Ο ετήσιος προϋπολογισμός εκάστου έτους, καθώς και το ετήσιο τεχνικό πρόγραμμα, πρέπει να εναρμονίζονται με τις κατευθύνσεις και τις παραδοχές του αντίστοιχου Ετήσιου Προγράμματος Δράσης, καθώς και με το Τετραετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα. Ειδικά για την ψήφιση και εκτέλεση του προϋπολογισμού και του τεχνικού προγράμματος του πρώτου έτους κάθε δημοτικής περιόδου, δεν απαιτείται να έχει προηγηθεί η κατάρτιση και έγκριση Τετραετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος και Ετήσιου Προγράμματος Δράσης. Για το πρώτο έτος κάθε δημοτικής περιόδου, ο αντίστοιχος ετήσιος προϋπολογισμός και το αντίστοιχο τεχνικό πρόγραμμα λογίζονται ως προσχέδιο του Ετήσιου Προγράμματος Δράσης, μέχρι την κατάρτιση και έγκριση αυτού. Το Ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης του πρώτου έτους της δημοτικής περιόδου οριστικοποιείται με την κατάρτιση και έγκριση του Τετραετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομίας και Ανάπτυξης, ύστερα από πρόταση της Επιτροπής του άρθρου 266Α, ρυθμίζονται ειδικότερα ζητήματα που αφορούν το περιεχόμενο, τη δομή, τις προδιαγραφές ανά κατηγορία δήμων, σύμφωνα με το άρθρο 2Α, τη διαδικασία κατάρτισης, έγκρισης, αξιολόγησης και παρακολούθησης εφαρμογής των Τετραετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των δήμων, τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία και κάθε άλλο ειδικότερο ζήτημα, για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής.»

2. Στο άρθρο 266 του ν. 3852/2010 προστίθεται παράγραφος 1Α ως εξής:

«1Α. Σκοπός των τετραετών επιχειρησιακών προγραμμάτων των Ο.Τ.Α. α' βαθμού είναι η προώθηση της εφαρμογής του θεσμοθετημένου χωρικού σχεδιασμού και η παρακολούθηση υλοποίησης του αναπτυξιακού σχεδιασμού στο τοπικό επίπεδο, καθώς και η συμβολή στην ανατροφοδότηση και προσαρμογή του σχεδιασμού, στο πλαίσιο των υφιστάμενων κάθε φορά συνθηκών. Τα Τετραετή Επιχειρησιακά Προγράμματα έχουν ενιαία δομή και συγκρότηση, που διέπει το σύνολο των διοικητικών και γεωγραφικών υποενοτήτων του Δήμου και περιλαμβάνουν:

- α) στρατηγικές επιλογές,
- β) επιχειρησιακό σχέδιο και
- γ) δείκτες παρακολούθησης και αξιολόγησης.

Για την κατάρτισή τους, λαμβάνονται απαραίτητα υπόψη οι κατευθύνσεις του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, η μακροπεριφερειακή και διαπεριφερειακή στρατηγική, οι προτεραιότητες που απορρέουν από θεσμοθετημένα χρηματοδοτικά μέσα, καθώς και άλλα γενικά ή ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα, πολιτικές και στρατηγικές που επηρεάζουν τη διάρθρωση και ανάπτυξη του χώρου του δήμου, ενώ απαιτείται εναρμόνιση με τον υφιστάμενο θεσμοθετημένο χωρικό σχεδιασμό εθνικού, περιφερειακού επιπέδου και συμβατότητα με το θεσμοθετημένο σχεδιασμό τοπικού επιπέδου.

Κατά την κατάρτιση και υλοποίησή τους, αξιοποιούνται όλες οι διαθέσιμες μορφές δημοσιοποίησης και δημόσιας διαβούλευσης, με σκοπό την ενίσχυση της διαφάνειας και της συμμετοχής. Τα Τετραετή Επιχειρησιακά Προγράμματα αποτυπώνονται σε ηλεκτρονική μορφή και τα γεωχωρικά τους δεδομένα δημιουργούνται και διατίθενται ελεύθερα και διαδικτυακά σε ψηφιακή μορφή σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του ν. 3882/2010 και του ν. 4305/2014.»

Άρθρο 176
Τετραετή Επιχειρησιακά Προγράμματα -
Ετήσια Προγράμματα Δράσης Περιφερειών -
Τροποποίηση άρθρου 268 του ν. 3852/2010

1. Η παρ. 1 του άρθρου 268 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Για το μεσοπρόθεσμο προγραμματισμό των περιφερειών, εκπονείται Τετραετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, το οποίο εξειδικεύεται κατ' έτος σε Ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης. Το τεχνικό πρόγραμμα αποτελεί μέρος του Ετήσιου Προγράμματος Δράσης και επισυνάπτεται σε αυτό, ως παράρτημα.

Για την ψήφιση και εκτέλεση του προϋπολογισμού εκάστου έτους, απαιτείται η κατάρτιση τεχνικού προγράμματος για το έτος αυτό. Ο ετήσιος προϋπολογισμός εκάστου έτους, καθώς και το ετήσιο τεχνικό πρόγραμμα, πρέπει να εναρμονίζονται με τις κατευθύνσεις και τις παραδοχές του αντίστοιχου Ετήσιου Προγράμματος Δράσης, καθώς και με το Τετραετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα. Ειδικά για την ψήφιση και εκτέλεση του προϋ-

πολογισμού και του τεχνικού προγράμματος του πρώτου έτους κάθε περιφερειακής περιόδου δεν απαιτείται να έχει προηγηθεί η κατάρτιση και έγκριση Τετραετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος και Ετήσιου Προγράμματος Δράσης. Για το πρώτο έτος κάθε περιφερειακής περιόδου ο αντίστοιχος ετήσιος προϋπολογισμός και το αντίστοιχο τεχνικό πρόγραμμα λογίζονται ως προσχέδιο του Ετήσιου Προγράμματος Δράσης, μέχρι την κατάρτιση και έγκριση αυτού. Το Ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης του πρώτου έτους της περιφερειακής περιόδου οριστικοποιείται με την κατάρτιση και έγκριση του Τετραετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομίας και Ανάπτυξης, ύστερα από πρόταση της Επιτροπής του άρθρου 266Α, ρυθμίζονται ειδικότερα ζητήματα σχετικά με το περιεχόμενο, τη δομή, τη διαδικασία κατάρτισης, έγκρισης, αξιολόγησης και παρακολούθησης εφαρμογής των Τετραετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των περιφερειών, τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία και κάθε άλλο ειδικότερο ζήτημα, για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής.».

2. Η παράγραφος 2 του άρθρου 268 αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Σκοπός των Τετραετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των περιφερειών είναι η προώθηση της εφαρμογής του θεσμοθετημένου χωρικού σχεδιασμού και η παρακολούθηση υλοποίησης του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε περιφερειακό επίπεδο, καθώς και η συμβολή στην ανατροφοδότηση και προσαρμογή του σχεδιασμού, στο πλαίσιο των υφιστάμενων κάθε φορά συνθηκών. Τα Τετραετή Επιχειρησιακά Προγράμματα έχουν ενιαία δομή και συγκρότηση, που διέπει το σύνολο των περιφερειακών ενοτήτων και περιλαμβάνουν:

- α) στρατηγικές επιλογές,
- β) επιχειρησιακό σχέδιο και
- γ) δείκτες παρακολούθησης και αξιολόγησης.

Για την κατάρτισή τους, λαμβάνονται απαραίτητα υπόψη οι κατευθύνσεις του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, η μακροπεριφερειακή και διαπεριφερειακή στρατηγική, οι προτεραιότητες που απορρέουν από θεσμοθετημένα χρηματοδοτικά μέσα, καθώς και άλλα γενικά ή ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα, πολιτικές και στρατηγικές που επηρεάζουν τη διάρθρωση και ανάπτυξη του χώρου της περιφέρειας, ενώ απαιτείται εναρμόνιση με τον υφιστάμενο θεσμοθετημένο χωρικό σχεδιασμό εθνικού, περιφερειακού επιπέδου και συμβατότητα με το θεσμοθετημένο σχεδιασμό τοπικού επιπέδου.

Κατά την κατάρτιση και υλοποίησή τους, αξιοποιούνται όλες οι διαθέσιμες μορφές δημοσιοποίησης και δημόσιας διαβούλευσης, με σκοπό την ενίσχυση της διαφάνειας και της συμμετοχής. Τα Τετραετή Επιχειρησιακά Προγράμματα αποτυπώνονται σε ηλεκτρονική μορφή και τα γεωχωρικά τους δεδομένα δημιουργούνται και διατίθενται ελεύθερα και διαδικτυακά σε ψηφιακή μορφή σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του ν. 3882/2010 και του ν. 4305/2014.».

Άρθρο 177 **Επιτροπή Παρακολούθησης και Υλοποίησης** **Χωρικού και Αναπτυξιακού Σχεδιασμού** **Τοπικού και Περιφερειακού Επιπέδου**

Στο ν. 3852/2010 προστίθεται άρθρο 266Α ως εξής:

«Άρθρο 266Α
Επιτροπή Παρακολούθησης και Υλοποίησης
Χωρικού και Αναπτυξιακού Σχεδιασμού
Τοπικού και Περιφερειακού Επιπέδου

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Οικονομίας και Ανάπτυξης, συνιστάται στο Υπουργείο Εσωτερικών, Επιτροπή Παρακολούθησης και Υλοποίησης Χωρικού και Αναπτυξιακού Σχεδιασμού Περιφερειακού και Τοπικού Επιπέδου. Η Επιτροπή αποτελείται από εκπροσώπους των Υπουργείων Εσωτερικών, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Οικονομίας και Ανάπτυξης, της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ) και της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝΠΕ), εκπροσώπους επαγγελματικών, επιστημονικών και κοινωνικών φορέων και εμπειρογνώμονες εγνωσμένου κύρους, σε θέματα Χωρικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού. Αρμοδιότητα της Επιτροπής είναι η παρακολούθηση του βαθμού υλοποίησης του χωρικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, η ενημέρωση και υποστήριξη των Ο.Τ.Α. Α' και Β' βαθμού σε θέματα εναρμόνισης του σχεδιασμού τους με τον χωρικό και αναπτυξιακό σχεδιασμό των άλλων επιπέδων διοίκησης και η προώθηση του συντονισμού του Χωρικού και αναπτυξιακού του τοπικού και περιφερειακού αναπτυξιακού σχεδιασμού, με σκοπό τη διαμόρφωση συνεκτικών πολιτικών χωρικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού σε επίπεδο εθνικό. Με την απόφαση του πρώτου εδαφίου, ρυθμίζεται ο τρόπος λειτουργίας της Επιτροπής, η γραμματειακή και διοικητική της υποστήριξη, η δυνατότητα αξιοποίησης προγραμμάτων χρηματοδότησης και τεχνικής υποστήριξης αυτής και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρθρου αυτού.».

ΤΜΗΜΑ Β' **ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΕΡΓΩΝ** **ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ - ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΗΣ** **ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑΣ ΣΥΝΑΨΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ** **ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ Ο.Τ.Α. -** **ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΟΜΗΣΗΣ ΔΗΜΩΝ**

Άρθρο 178 **Υποστήριξη των Δήμων από τη Μ.Ο.Δ. Α.Ε.**

Στο ν. 3852/2010 προστίθεται άρθρο 97Β ως εξής:

«Άρθρο 97Β
Υποστήριξη των Δήμων από τη Μ.Ο.Δ Α.Ε.

Δήμοι που δεν διαθέτουν τεχνική επάρκεια σύμφωνα με το άρθρο 44 του ν. 4412/2016 (Α' 147) ή που δεν διαθέτουν επαρκή τεχνική υπηρεσία ή που έχουν τεχνική υπηρεσία η οποία δεν διαθέτει τεχνικό υπάλληλο της απαιτούμενης ειδικότητας για την εκπόνηση, ανάθεση και επίβλεψη μελετών ή για την ωρίμανση και δημοπράτηση έργων, κατά την κείμενη νομοθεσία, μπορούν, να

αναθέτουν στην ανώνυμη εταιρεία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με την επωνυμία «Μονάδα Οργάνωσης της Διαχείρισης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (Μ.Ο.Δ. Α.Ε.)» την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών στις διαδικασίες εκπόνησης, ανάθεσης και επίβλεψης μελετών και στην ωρίμανση ή δημοπράτηση έργων, όπως ιδίως τη σύνταξη τευχών δημοπράτησης, διακηρύξεων μελετών και έργων, ακόμα και αν οι μελέτες ή τα έργα αυτά είναι μη συγχρηματοδοτούμενα. Το αίτημα ανάθεσης των υπηρεσιών του προηγούμενου εδαφίου υποβάλλεται ύστερα από απόφαση του οικείου δημοτικού συμβουλίου κι εγκρίνεται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της Μ.Ο.Δ. Α.Ε.».

Άρθρο 179
Προγραμματικές συμβάσεις -
Τροποποίηση του άρθρου 100 του ν. 3852/2010

1. Η περίπτωση Α' της παρ. 1 του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Για τη μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής, καθώς και για την παροχή υπηρεσιών και την υλοποίηση προμηθειών κάθε είδους, οι δήμοι, οι περιφέρειες, οι σύνδεσμοι δήμων, τα δίκτυα δήμων και περιφερειών του άρθρου 101, οι περιφερειακές ενώσεις δήμων, η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας και η Ένωση Περιφερειών, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου τα οποία συνιστούν ή στα οποία συμμετέχουν οι προαναφερόμενοι φορείς, καθώς και Ν.Π.Ι.Δ. στα οποία συμμετέχουν ή συνιστούν η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας και η Ένωση Περιφερειών, οι δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης, η Ένωση Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης (Ε.Δ.Ε.Υ.Α.), οι επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α. που ανήκουν στο δημόσιο τομέα σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 όπως ισχύει, τα δημοτικά και περιφερειακά ιδρύματα, καθώς και κοινωφελή ιδρύματα και κληροδοτήματα και τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στα οποία περιλαμβάνονται και τα τεχνολογικά εκπαιδευτικά ιδρύματα, μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με το Δημόσιο ή με την Εγνατία Οδό Α.Ε. ή με τη Μ.Ο.Δ. Α.Ε. ή με την Ε.Τ.Α.Δ. ή με το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ή μεταξύ τους ή και με νομικά πρόσωπα ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου ή με τους φορείς των παραγράφων 1, 2, 3, 4 και 5 του άρθρου 12 του ν. 4412/2016 (Α' 147), μεμονωμένα ή από κοινού. Στις προγραμματικές συμβάσεις που μετέχει το Δημόσιο, μπορεί να εκπροσωπείται και από τον Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης στην οποία εκτελείται η προγραμματική σύμβαση. Οι ανωτέρω συμβάσεις υπόκεινται στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία. Αν ένας εκ των συμβαλλομένων είναι το Δημόσιο ή εποπτευόμενος φορέας του, η προγραμματική σύμβαση δεν υπόκειται στον υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας του άρθρου 225.».

2. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 100 προστίθεται περίπτωση ε' ως εξής:

«ε. Η Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε. δύναται με προγραμματική σύμβαση που συνάπτεται μεταξύ αυτής και δήμου, ο οποίος δεν έχει τεχνική επάρκεια ή σε δήμους που έχουν τεχνική επάρκεια, δεν διαθέτουν όμως τεχνικό υπάλληλο της απαιτούμενης ειδικότητας, να αναλαμβάνει τη διεξαγωγή

της διαδικασίας σύναψης, εποπτείας και επίβλεψης δημοσίων συμβάσεων μελετών του δήμου αυτού. Ως προς το περιεχόμενο της προγραμματικής σύμβασης, τις εξ' αυτής ευθύνες, τους εκπροσώπους των μερών και τα αποφαινόμενα όργανα, ισχύουν οι διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 44 του ν. 4412/2016 (Α' 147).».

3. Η περίπτωση Α' της παρ. 2 του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«2.α. Στις προγραμματικές συμβάσεις απαραίτητα ορίζονται το αντικείμενο της σύμβασης, ο σκοπός, το περιεχόμενο των μελετών, των έργων, των προγραμμάτων, των προμηθειών ή των υπηρεσιών, ο προϋπολογισμός τους, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της σύμβασης, οι πόροι από τους οποίους θα καλυφθούν οι αναλαμβανόμενες οικονομικές υποχρεώσεις και η διάρκεια της σύμβασης, καθώς και ο τρόπος κάλυψης των αναγκών για την εκπλήρωση της προγραμματικής σύμβασης λειτουργικών εξόδων, καθώς και οι λεπτομέρειες καταβολής τους. Για την εκπλήρωση του σκοπού της προγραμματικής σύμβασης, ο κάθε συμβαλλόμενος αναλαμβάνει συγκεκριμένο αντικείμενο με συγκεκριμένες υποχρεώσεις. Το Όργανο παρακολούθησης της εφαρμογής της προγραμματικής σύμβασης πρέπει απαραίτητα να ορίζεται στις προγραμματικές συμβάσεις, καθώς και οι αρμοδιότητές του και οι ρήτρες σε βάρος του συμβαλλομένου που παραβαίνει τους όρους της προγραμματικής σύμβασης.».

Άρθρο 180

Διαδημοτικός σύνδεσμος τεχνικής υπηρεσίας

Στο ν. 3852/2010 προστίθεται άρθρο 104Α ως εξής:

«Άρθρο 104Α

Σύσταση διαδημοτικού συνδέσμου τεχνικής υπηρεσίας

1. Δύο (2) ή περισσότεροι δήμοι του ίδιου νομού, καθώς και όμορων νομών της ίδιας περιφέρειας, μπορεί να συνιστούν, με απόφαση των δημοτικών συμβουλίων αυτών, σύνδεσμο με ειδικό σκοπό τη μελέτη και εκτέλεση των τεχνικών τους έργων. Οι σύνδεσμοι αυτοί αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, διέπονται από τις σχετικές διατάξεις των άρθρων 245 έως 250 του ν. 3463/2006, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στο παρόν άρθρο και η τεχνική υπηρεσία τους αποτελεί την κοινή τεχνική υπηρεσία των συμμετεχόντων σε αυτούς δήμων.

2. Η απόφαση των δημοτικών συμβουλίων, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών τους, αναφέρει ως ειδικό σκοπό, για τον οποίο ιδρύεται ο σύνδεσμος, τη μελέτη και εκτέλεση έργων των συμμετεχόντων δήμων και ορίζει τη χρονική διάρκεια και την έδρα του, τα τυχόν παραρτήματά του στους συνεργαζόμενους δήμους, καθώς και τις εισφορές που πρέπει να καταβάλλει ετησίως κάθε μέλος του συνδέσμου. Με απόφαση των δημοτικών συμβουλίων, η οποία μπορεί να εμπεριέχεται στην απόφαση του προηγούμενου εδαφίου, καταρτίζεται ο Οργανισμός Εσωτερικής Υπηρεσίας του συνδέσμου, ο οποίος περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο μία (1) Διεύθυνση Τεχνικής Υπηρεσίας με ένα ή περισσότερα τμήματα και ένα (1) τμήμα Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών. Αν, για οποιονδήποτε λόγο,

δεν είναι δυνατή η λειτουργία Τμήματος Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών, οι αρμοδιότητες του Τμήματος αυτού ασκούνται υποχρεωτικά από την αντίστοιχη υπηρεσία του δήμου της έδρας του συνδέσμου.

3. Με απόφαση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εγκρίνεται η απόφαση σύστασης, καθώς και ο Οργανισμός Εσωτερικής Υπηρεσίας του Συνδέσμου, ύστερα από γνώμη του οικείου Υπηρεσιακού Συμβουλίου. Ο έλεγχος που διενεργείται από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση είναι αποκλειστικά έλεγχος νομιμότητας και δεν υπεισέρχεται στην σκοπιμότητα σύστασης του συνδέσμου ή σε άλλες σταθμίσεις.

4. Μετά τη δημοσίευση της απόφασης σύστασης του συνδέσμου και της έγκρισης του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας αυτού, ο σύνδεσμος αποτελεί την τεχνική υπηρεσία των συνεργαζομένων δήμων και ασκεί τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα της Διευθύνουσας/Επιβλέπουσας Υπηρεσίας σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία για τη μελέτη και εκτέλεση των έργων. Η νέα τεχνική υπηρεσία αναλαμβάνει όλες τις υποχρεώσεις και αρμοδιότητες των τεχνικών υπηρεσιών των συμμετεχόντων δήμων, καθώς και τις εκκρεμείς υποθέσεις των υπηρεσιών αυτών.

5. Το προσωπικό των δήμων, το οποίο υπηρετεί σε Τμήμα ή Διεύθυνση αντίστοιχο με αυτά που προβλέπονται στον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας του συνδέσμου, μετατάσσεται, με απόφαση του αρμοδίου για διορισμό οργάνου του συνδέσμου, ύστερα από γνώμη του οικείου Υπηρεσιακού Συμβουλίου, στην αντίστοιχη οργανική μονάδα του συνδέσμου. Κατόπιν υποβολής αίτησης είναι δυνατή η μετάταξη ή η απόσπαση, για χρονικό διάστημα δύο (2) ετών με δυνατότητα ανανέωσης για δύο (2) επιπλέον έτη, κατά παρέκκλιση κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης, οποιουδήποτε υπαλλήλου συνεργαζόμενου δήμου, εφόσον κατέχει τα απαιτούμενα από τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας του συνδέσμου προσόντα, σε κενή οργανική θέση στο σύνδεσμο. Η απόφαση της μετάταξης ή της απόσπασης εκδίδεται από το αρμόδιο προς διορισμό όργανο του συνδέσμου, ύστερα από γνώμη του οικείου Υπηρεσιακού Συμβουλίου.

6. Το προσωπικό των πρώην Τεχνικών Υπηρεσιών Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Υ.Δ.Κ.), το οποίο έχει μεταφερθεί σύμφωνα με την περίπτωση VII του άρθρου 280 στον οικείο Δήμο της έδρας του αντίστοιχου νομού ή στην περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, μπορεί, με απόφαση του αρμοδίου προς διορισμό οργάνου του συνδέσμου, να μετατάσσεται, ύστερα από υποβολή αίτησης, σε κενή οργανική θέση του συνδέσμου, κατά παρέκκλιση κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης.

7. Η συμμετοχή νέου δήμου σε υφιστάμενο σύνδεσμο ή η αποχώρηση από αυτό μέλους του επιτρέπεται, εάν το αποφασίσει το δημοτικό συμβούλιο του ενδιαφερομένου δήμου και αποδεχθεί την απόφαση το διοικητικό συμβούλιο του συνδέσμου, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του. Άρνηση αποδοχής της προσχώρησης νέου δήμου στο σύνδεσμο εκ μέρους του διοικητικού συμβουλίου αυτού πρέπει να αιτιολογείται ειδικά. Το ίδιο ισχύει και

για το αίτημα αποχώρησης δήμου από υφιστάμενο σύνδεσμο. Σε κάθε περίπτωση, για την προσχώρηση νέου δήμου σε υφιστάμενο σύνδεσμο και για την αποχώρηση από αυτόν, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες του τοπικού πληθυσμού, οι εναλλακτικές δυνατότητες που υπάρχουν για τη λειτουργία τεχνικής υπηρεσίας, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία ενόψει των ειδικών συνθηκών κάθε περίπτωσης και η κατά το δυνατόν πληρέστερη εκπλήρωση του σκοπού του συνδέσμου.

8. Σε δήμους που συστήνουν σύνδεσμο, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 έως 7, η άσκηση της αρμοδιότητας της τεχνικής τους υπηρεσίας ασκείται από την τεχνική υπηρεσία του συνδέσμου. Τις λοιπές αρμοδιότητες προϊσταμένης και αναθέτουσας αρχής αναλαμβάνει ο δήμος που είναι κύριος του έργου.

9. Η υπηρεσιακή κατάσταση καθώς και τα εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα των υπαλλήλων που μετατάσσονται ή αποσπώνται στον σύνδεσμο σύμφωνα με τις παραγράφους 5 και 6, συμπεριλαμβανομένης της τυχόν καταβολής προσωπικής διαφοράς, δεν θίγονται σε καμία περίπτωση. Σε περίπτωση λύσης του συνδέσμου για οποιοδήποτε λόγο το προσωπικό μεταφέρεται αυτοδικαίως στη θέση που κατείχε πριν από τη μετάταξη ή την απόσπαση. Ο χρόνος υπηρεσίας στον σύνδεσμο λογίζεται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας για όλες τις νόμιμες συνέπειες.»

Άρθρο 181 **Υπηρεσία Δόμησης**

Στο νόμο 3852/2010 προστίθεται άρθρο 97Α ως εξής:

«Άρθρο 97Α **Υπηρεσία Δόμησης Δήμων**

1. Εκτός από τις υπηρεσιακές μονάδες που προβλέπονται στο προηγούμενο άρθρο, σε κάθε δήμο λειτουργεί υποχρεωτικά Υπηρεσία Δόμησης (Υ. Δομ.) εφόσον:

α) είτε πληρούνται τα κριτήρια για την κατ' ελάχιστον στελέχωσή τους που προβλέπονται στο προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 2 του άρθρου 31 του ν. 4495/2017 (Α' 167). Η συνδρομή ή μη των κριτηρίων της παραγράφου αυτής διαπιστώνεται με απόφαση του δημάρχου, εντός ενός (1) μηνός από τη δημοσίευση του προεδρικού διατάγματος του προηγούμενου εδαφίου.

β) είτε είναι δυνατή η στελέχωσή της, σύμφωνα με την επόμενη παράγραφο.

2. Σε δήμους όπου δεν πληρούνται τα κριτήρια της περίπτωσης Α' της παραγράφου 1 και συντρέχουν οι προϋποθέσεις του επόμενου εδαφίου, συγκροτούνται Υ. Δομ., με απόφαση του δημάρχου, που εκδίδεται εντός ενός (1) μηνός από τη δημοσίευση του προεδρικού διατάγματος της περίπτωσης Α' της προηγούμενης παραγράφου, ως εξής:

Εφόσον υπηρετούν στον οικείο δήμο και σε άλλες οργανικές μονάδες, πλην της Υ. Δομ. και της Τεχνικής Υπηρεσίας, υπάλληλοι των ειδικοτήτων που προβλέπονται στο προεδρικό διάταγμα της προηγούμενης παραγράφου και μέχρι του ελάχιστου αριθμού που προβλέπεται στο ίδιο προεδρικό διάταγμα, για τη συγκρότηση Υ. Δομ., αυτοί μετακινούνται υποχρεωτικά, με την απόφαση του προηγούμενου εδαφίου, στην Υ. Δομ. και σε θέση αντι-

στοιχίου ιεραρχικού επιπέδου. Αν περισσότεροι υπάλληλοι πληρούν τις προϋποθέσεις του προηγούμενου εδαφίου, για την κάλυψη των κενών θέσεων της Υ. Δομ. λαμβάνονται υπόψη, κατά σειρά προτεραιότητας:

- α) ο μακρότερος χρόνος προϋπηρεσίας σε θέση με καθήκοντα σχετικά με την έκδοση οικοδομικών αδειών,
- β) υποβολή αίτησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος με προτίμηση στον αρχαιότερο,
- γ) η κρίση του αρμοδίου οργάνου, με βάση τα τυπικά και τα ουσιαστικά προσόντα, τη συνάφεια της ειδικότητας και τυχόν περαιτέρω εξειδίκευση και τη γενική εμπειρία των υπαλλήλων με τις ειδικότητες που προβλέπονται στο προεδρικό διάταγμα της παραγράφου 1.

3. Εάν, με απόφαση του δημάρχου, διαπιστώνεται αιτιολογημένα η αδυναμία συγκρότησης αυτοτελούς Υ. Δομ., σύμφωνα με τις προϋποθέσεις των παραγράφων 1 και 2, οι αρμοδιότητες της Υ. Δομ. ασκούνται υποχρεωτικά με διοικητική υποστήριξη, από το δήμο της έδρας της οικείας περιφερειακής ενότητας. Στην περίπτωση αυτή, τα παράβολα που αντιστοιχούν στην έκδοση οικοδομικών αδειών για ακίνητα κείμενα εντός της επικράτειας των υποστηριζόμενων δήμων αποδίδονται στο δήμο που παρέχει τη διοικητική υποστήριξη. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, καθορίζεται η διαδικασία απόδοσης των παραβόλων στο δήμο ο οποίος παρέχει τη διοικητική υποστήριξη.»

ΤΜΗΜΑ Γ'
ΝΕΑ ΠΕΔΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ -
ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ Ο.Τ.Α.

Άρθρο 182

Επέκταση της δυνατότητας συμμετοχής Ο.Τ.Α.
α' και β' βαθμού σε νομικά πρόσωπα
αναπτυξιακού χαρακτήρα

1. Κατ' εξαίρεση των αριθμητικών περιορισμών των άρθρων 107 του ν. 3852/2010 και 194 του ν. 3852/2010, οι Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού μπορεί να συνιστούν αυτοτελώς ή να συμμετέχουν από κοινού με άλλους Ο.Τ.Α., του ίδιου ή άλλου βαθμού, ή με νομικά πρόσωπα του ευρύτερου δημοσίου τομέα, κατά την έννοια του άρθρου 51 του ν. 1892/1990 (Α' 101), σε αναπτυξιακές ανώνυμες εταιρείες των άρθρων 252 παράγραφος 3 περίπτωση β' και 265 του ν. 3463/2006 ή του άρθρου 194 του ν. 3852/2010 με αντικείμενο μία (1) τουλάχιστον από τις εξής δραστηριότητες:

- α) Παραγωγή, αποθήκευση, ιδιοκατανάλωση ή πώληση ηλεκτρικής ή θερμικής ή ψυκτικής ενέργειας από σταθμούς Α.Π.Ε. ή Σ.Η.Θ.Υ.Α. ή Υβριδικούς Σταθμούς.
- β) Διαχείριση, όπως συλλογή, μεταφορά, επεξεργασία, αποθήκευση ή διάθεση, πρώτης ύλης για την παραγωγή ηλεκτρικής ή θερμικής ή ψυκτικής ενέργειας από βιομάζα ή βιορευστά ή βιοαέριο ή μέσω ενεργειακής αξιοποίησης του βιοαποικοδομήσιμου κλάσματος αστικών αποβλήτων.
- γ) Προμήθεια ενεργειακών προϊόντων, συσκευών και εγκαταστάσεων, με στόχο τη μείωση της ενεργειακής

κατανάλωσης και της χρήσης συμβατικών καυσίμων, καθώς και τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας.

δ) Προμήθεια ηλεκτροκίνητων οχημάτων, υβριδικών ή μη, και εν γένει οχημάτων που χρησιμοποιούν εναλλακτικά καύσιμα.

ε) Διανομή ηλεκτρικής ενέργειας.

στ) Προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας ή φυσικού αερίου προς τελικούς πελάτες, σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 4001/2011 (Α' 179).

ζ) Παραγωγή, διανομή και προμήθεια θερμικής ή ψυκτικής ενέργειας.

η) Διαχείριση της ζήτησης για τη μείωση της τελικής χρήσης της ηλεκτρικής ενέργειας και εκπροσώπηση παραγωγών και καταναλωτών στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας.

θ) Ανάπτυξη δικτύου, διαχείριση και εκμετάλλευση υποδομών εναλλακτικών καυσίμων, σύμφωνα με το ν. 4439/2016 (Α' 222) ή διαχείριση μέσω βιώσιμων μεταφορών.

ι) Εγκατάσταση και λειτουργία μονάδων αφαλάτωσης νερού με χρήση Α.Π.Ε.

ια) Παροχή ενεργειακών υπηρεσιών, σύμφωνα με το άρθρο 10 της Δ6/13280/7.6.2011 απόφασης της Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (Β' 1228).

2. Οι εταιρείες της παραγράφου 1 μπορούν να ασκούν και οποιαδήποτε από τις κατωτέρω δραστηριότητες:

α) Προσέλκυση κεφαλαίων για την πραγματοποίηση επενδύσεων αξιοποίησης των Α.Π.Ε. ή Σ.Η.Θ.Υ.Α. ή παρεμβάσεων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης εντός της οικείας Περιφέρειας.

β) Σύνταξη μελετών αξιοποίησης των Α.Π.Ε. ή της Σ.Η.Θ.Υ.Α. ή υλοποίησης παρεμβάσεων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης.

γ) Διαχείριση ή συμμετοχή σε προγράμματα χρηματοδοτούμενα από εθνικούς πόρους ή πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τους σκοπούς της.

δ) Παροχή συμβουλών για τη διαχείριση ή συμμετοχή του οικείου Ο.Τ.Α. σε προγράμματα χρηματοδοτούμενα από εθνικούς πόρους ή πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τους σκοπούς της.

ε) Ενημέρωση, εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο για θέματα ενεργειακής αειφορίας.

στ) Δράσεις για την υποστήριξη ευάλωτων καταναλωτών και την αντιμετώπιση της ενεργειακής ένδειας πολιτών του οικείου δήμου ή της οικείας περιφέρειας που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας, όπως παροχή ή συμψηφισμός ενέργειας, ενεργειακή αναβάθμιση κατοικιών ή άλλες δράσεις που μειώνουν την κατανάλωση της ενέργειας στις κατοικίες των ανωτέρω.

3. Για τη σύσταση, τη λειτουργία, το προσωπικό, τη λύση, την εκκαθάριση, την εποπτεία και κάθε άλλο ζήτημα που αφορά τις εταιρείες του άρθρου αυτού, εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 253, 265 του ν. 3463/2006, ως προς τις εταιρείες που συστήνονται από Ο.Τ.Α. α' βαθμού και του άρθρου 197 του ν. 3852/2010, ως προς τις εταιρείες που συστήνονται από Ο.Τ.Α. β' βαθμού, καθώς και το σύνολο των διατάξεων και των κανονιστικών πρά-

ξεων που αφορούν τις ανώνυμες αναπτυξιακές εταιρείες δήμων και περιφερειών.

Άρθρο 183

Συμμετοχή Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού σε νομικά πρόσωπα με αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών κοινής ωφέλειας ή την αξιοποίηση δημόσιων αγαθών

1. Κατ' εξαίρεση των αριθμητικών περιορισμών των άρθρων 107 του ν. 3852/2010 και 194 του ν. 3852/2010, οι Ο.Τ.Α. Α' και Β' βαθμού μπορεί να συνιστούν αυτοτελώς ή να συμμετέχουν από κοινού με άλλους Ο.Τ.Α., του ίδιου ή άλλου βαθμού σε αναπτυξιακές ανώνυμες εταιρείες των άρθρων 252 παρ. 3 Β' και 265 του ν. 3463/2006 ή του άρθρου 194 του ν. 3852/2010 με ειδικό σκοπό:

α) Την απόκτηση πλειοψηφικού ή μειοψηφικού μετοχικού κεφαλαίου εταιρειών κοινής ωφέλειας ή εταιρειών αξιοποίησης και διαχείρισης υποδομών ή εταιρειών εκτέλεσης μεταφορικού έργου. Για την υλοποίηση του σκοπού τους, οι εταιρείες αυτές μπορεί να συμμετέχουν ή να χρηματοδοτούνται από ευρωπαϊκά και διεθνή προγράμματα και χρηματοδοτικά εργαλεία.

β) Την αξιοποίηση τοπικών φυσικών πόρων ή περιοχών ή εγκαταστάσεων σημαντικής τουριστικής ή αναπτυξιακής αξίας. Στην περίπτωση αυτή και πριν από τη λήψη της απόφασης περί σύστασης της εταιρείας ή συμμετοχής σε αυτήν από το αρμόδιο συλλογικό όργανο, οι Ο.Τ.Α. υποβάλλουν σχετική αναλυτική και εμπειριστωμένη επενδυτική πρόταση, συνοδευόμενη από επιχειρηματικό σχέδιο και οικονομοτεχνική μελέτη, καθώς και μελέτη δέουσας επιμέλειας, εφόσον αυτή απαιτείται, στη Διεύθυνση Αναπτυξιακής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών, η οποία θεωρεί τα υποβληθέντα στοιχεία, εντός προθεσμίας εκατόν είκοσι (120) ημερών και εισηγείται προς τους ενδιαφερόμενους Ο.Τ.Α. τις απαραίτητες προσαρμογές ή τροποποιήσεις της επενδυτικής πρότασης, προκειμένου αυτή να μπορέσει να υλοποιηθεί. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία του προηγούμενου εδαφίου, το αρμόδιο συλλογικό όργανο του ενδιαφερόμενου Ο.Τ.Α. μπορεί να εγκρίνει άνευ ετέρου τη σύσταση της εταιρείας ή τη συμμετοχή του Ο.Τ.Α. σε αυτή.

Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών μπορεί να εξειδικεύονται οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή της περίπτωσης β' του άρθρου αυτού, να καθορίζεται το περιεχόμενο της επενδυτικής πρότασης, η διαδικασία ελέγχου αυτής, καθώς και τα τυχόν χρηματοδοτικά εργαλεία προς υποστήριξη της υλοποίησης των προτάσεων αυτών.

2. Για τη σύσταση, τη λειτουργία, το προσωπικό, τη λύση, την εκκαθάριση, την εποπτεία και κάθε άλλο ζήτημα που αφορά τις εταιρείες του άρθρου αυτού, εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 253, 265 του ν. 3463/2006, ως προς τις εταιρείες που συνιστώνται από Ο.Τ.Α. Α' βαθμού και του άρθρου 197 του ν. 3852/2010, ως προς τις εταιρείες που συνιστώνται από Ο.Τ.Α. Β' βαθμού, καθώς και το σύνολο των διατάξεων και των κανονιστικών πράξεων που αφορούν τις ανώνυμες αναπτυξιακές εταιρείες δήμων και περιφερειών.

Άρθρο 184

Σύσταση δημοτικών μονομετοχικών Α.Ε. λειτουργίας πρατηρίου καυσίμων, για την κάλυψη των αναγκών μικρών νησιωτικών δήμων

Κατ' εξαίρεση των αριθμητικών περιορισμών του άρθρου 107 του ν. 3852/2010, μικροί νησιωτικοί δήμοι, σύμφωνα με την περίπτωση στ' του άρθρου 2Α του ν. 3852/2010, μπορεί, προς εξυπηρέτηση των αναγκών των κατοίκων τους, να συνιστούν μονομετοχικές ανώνυμες εταιρείες του άρθρου 266 του ν. 3463/2006 με μοναδικό αντικείμενο τη λειτουργία πρατηρίου υγρών καυσίμων εντός της χωρικής τους εμβέλειας, υπό την προϋπόθεση ότι δεν λειτουργεί αντίστοιχη ιδιωτική επιχείρηση εντός των ορίων τους. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομίας και Ανάπτυξης καθορίζονται οι προϋποθέσεις για την έκδοση της σχετικής άδειας λειτουργίας, καθώς και οι διαδικασίες ελέγχου της συνδρομής αυτών και ρυθμίζεται κάθε ειδικότερο σχετικό ζήτημα, αφού ληφθούν υπόψη οι ειδικότερες συνθήκες που επικρατούν σε κάθε νησιωτικό δήμο.

ΤΜΗΜΑ Δ'

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ Ο.Τ.Α. - ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΑ ΤΕΛΗ - ΚΕΝΤΡΙΚΟΙ ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΠΟΡΟΙ - ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ - ΔΑΝΕΙΑΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ - ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΤΟΥΣ Ο.Τ.Α. Α' ΒΑΘΜΟΥ

Άρθρο 185

Έννοια, περιεχόμενο και τρόπος καθορισμού ανταποδοτικών τελών

1. Η παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 25/1975 (Α' 74) αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Το ενιαίο ανταποδοτικό τέλος καθαριότητας και φωτισμού επιβάλλεται σε κάθε ακίνητο που βρίσκεται εντός της διοικητικής περιφέρειας των δήμων και προορίζεται αποκλειστικά για την κάλυψη των πάσης φύσεως δαπανών που αφορούν την παροχή των υπηρεσιών της αποκομιδής και διαχείρισης των απορριμμάτων, του ηλεκτροφωτισμού των οδών, των πλατειών και του συνόλου των κοινοχρήστων χώρων, καθώς και κάθε άλλης, παγίως παρεχόμενης από τους δήμους, υπηρεσίας, που σχετίζεται ή είναι συναφής με αυτές. Απαγορεύεται η με οποιονδήποτε τρόπο χρήση ή δέσμευση των πόρων που προέρχονται από την είσπραξη του ενιαίου ανταποδοτικού τέλους καθαριότητας και φωτισμού, για την κάλυψη οποιονδήποτε άλλων δαπανών και υποχρεώσεων.

Το ενιαίο ανταποδοτικό τέλος καθαριότητας και φωτισμού υπολογίζεται επί της επιφάνειας του εκάστοτε ακινήτου και προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό των τετραγωνικών μέτρων αυτής επί του συντελεστή του ενιαίου ανταποδοτικού τέλους, ο οποίος ορίζεται, ανά κατηγορία χρήσεως των ακινήτων, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η οποία παρέχει ακριβή, επίκαιρη και πλήρη αιτιολογία του καθορισμού των συντελεστών του τέλους στο προσήκον ύψος.

Η συζήτηση και ψηφοφορία για τη λήψη απόφασης του δημοτικού συμβουλίου για τον καθορισμό των συντελεστών του ενιαίου ανταποδοτικού τέλους διεξάγεται επί της πρότασης της Οικονομικής Επιτροπής και επί κατατεθειμένων εναλλακτικών προτάσεων. Έγκυρες θεωρούνται οι ψήφοι υπέρ συγκεκριμένης πρότασης, είτε υπέρ της κατατεθείσας από την Οικονομική Επιτροπή είτε υπέρ εναλλακτικών προτάσεων. Οι λευκές ψήφοι δεν λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της πλειοψηφίας. Οι εναλλακτικές προτάσεις κατατίθενται είτε στην Οικονομική Επιτροπή κατά το στάδιο σύνταξης της εισήγησής της είτε στο δημοτικό συμβούλιο, κατά τη συζήτηση και ψήφιση των συντελεστών του ενιαίου ανταποδοτικού τέλους. Οι ενδεχόμενες εναλλακτικές προτάσεις συζητούνται διακριτά, ανά γενικό ή ειδικό συντελεστή του ενιαίου ανταποδοτικού τέλους και τίθενται σε ψηφοφορία κατ' αντιπαράθεση. Κάθε εναλλακτική πρόταση λαμβάνει υποχρεωτικά υπόψη το σύνολο των κωδικών αριθμών εσόδων ή/και δαπανών που αφορούν στις υπηρεσίες, για τις οποίες επιβάλλεται το ενιαίο ανταποδοτικό τέλος, και οι οποίοι θα πρέπει να τροποποιούνται καταλλήλως, ώστε σε κάθε περίπτωση να διασφαλίζεται η ισοσκελίση των δαπανών με τα έσοδα.

Η πρόταση που συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του δημοτικού συμβουλίου συνιστά και τον εγκεκριμένο, αντίστοιχα, γενικό ή ειδικό συντελεστή. Αν καμία πρόταση δεν συγκεντρώσει την πλειοψηφία των παρόντων μελών του δημοτικού συμβουλίου, τότε η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται μεταξύ των δύο πρώτων σε ψήφους προτάσεων.»

2. Η παρ. 4 του άρθρου 1 του ν. 25/1975 αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Οι συντελεστές του ενιαίου ανταποδοτικού τέλους, που καθορίζονται με την απόφαση της παραγράφου 1 διακρίνονται σε γενικούς και ειδικούς συντελεστές.

Οι γενικοί συντελεστές είναι ανεξάρτητοι μεταξύ τους, τρεις (3) κατ' ελάχιστον και διαφοροποιούνται ανάλογα με τη χρήση κάθε ακινήτου ως εξής:

Πρώτος συντελεστής: ακίνητα που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για κατοικία.

Δεύτερος συντελεστής: ακίνητα που χρησιμοποιούνται για κοινωφελείς, μη κερδοσκοπικούς και φιλανθρωπικούς σκοπούς.

Τρίτος συντελεστής: ακίνητα που χρησιμοποιούνται για την άσκηση πάσης φύσης οικονομικής δραστηριότητας.

Πέρα των ανωτέρω γενικών συντελεστών, το δημοτικό συμβούλιο δύναται να ορίσει ειδικούς συντελεστές, ως διαβαθμίσεις των γενικών συντελεστών, για συγκεκριμένες κατηγορίες ακινήτων, υπό την προϋπόθεση, ότι αυτό αιτιολογείται ειδικώς λόγω της επιφάνειας, της χρήσης τους ή της γεωγραφικής ζώνης στην οποία βρίσκονται ή άλλων ιδιαίτερων αντικειμενικών χαρακτηριστικών τους.

Σε κάθε περίπτωση, κατά τον καθορισμό των γενικών και ειδικών συντελεστών λαμβάνονται υπόψη οι ιδιότητες των ακινήτων, όπως εμβαδό, στεγασμένο ή μη, χρόνος χρήσης, ο βαθμός κατά τον οποίο τα ακίνητα επιβαρύνουν τις παρεχόμενες από τον οικείο δήμο

ανταποδοτικές υπηρεσίες, καθώς και την ευρύτερη λειτουργία αυτού.

Ο εκάστοτε ανώτατος σε ύψος γενικός ή ειδικός συντελεστής δεν μπορεί να οριστεί πέραν του δεκαπλάσιου του γενικού συντελεστή της κατοικίας.»

Άρθρο 186

Κριτήρια κατανομής Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (ΚΑΠ)

1. Οι παρ. 5 και 6 του άρθρου 25 του ν. 1828/1989 (Α' 2) αντικαθίστανται ως εξής:

«5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση της ΚΕΔΕ καθορίζονται τα κριτήρια και η διαδικασία κατανομής των εσόδων που εγγράφονται στον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων και στον τακτικό προϋπολογισμό.

Κριτήρια κατανομής αποτελούν ιδίως:

α) το μήκος των δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης, β) το μήκος του δημοτικού και αγροτικού οδικού δικτύου,

γ) η παραγωγή στην αντίστοιχη κατηγορία δήμων, σύμφωνα με το άρθρο 2Α του ν. 3852/2010, με ιδιαίτερη έμφαση στη νησιωτικότητα και την ορεινότητα,

δ) το επίπεδο των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών,

ε) η δυνατότητα άντλησης τοπικών πόρων,

στ) οι πληθυσμιακές διακυμάνσεις ανά εποχές και η δημογραφική τάση,

ζ) οι κλιματολογικές συνθήκες και τα ιδιαίτερα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά,

η) το επίπεδο των βασικών υποδομών του Ο.Τ.Α., όπως λιμένες, συγκοινωνίες, ιδιόκτητα κτίρια, σχολικές και αθλητικές υποδομές,

θ) το ποσοστό ανεργίας στον οικείο Ο.Τ.Α.,

ι) η χωρική έκταση του Ο.Τ.Α.,

ια) το επίπεδο του παραγόμενου ΑΕΠ από τον Ο.Τ.Α. ως ποσοστού του συνολικού ΑΕΠ της χώρας.

6. Η κατανομή των εσόδων της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου στους δήμους γίνεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, σύμφωνα με τα κριτήρια των παραγράφων 5 και 6 του παρόντος άρθρου.

Κατά την κατανομή μπορεί, ύστερα από αίτημα του διοικητικού συμβουλίου της οικείας Δ.Ε.Υ.Α. ή του οικείου Φ.Ο.Δ.Σ.Α., να παρακρατούνται οφειλές των δήμων, που προέρχονται από κατανάλωση νερού και διαχείριση απορριμμάτων και να αποδίδονται στα ως άνω νομικά πρόσωπα, ύστερα από διαπίστωση του ύψους και της αιτίας της οφειλής, από τη Διεύθυνση Οικονομικών Τ.Α. του Υπουργείου Εσωτερικών.»

2. Η παρ. 7 του άρθρου 2 του ν. 4038/2012 (Α' 14) αντικαθίσταται ως εξής:

«7. Τα έσοδα της παρ. 1 του άρθρου 259 του ν. 3852/2010 (Α' 87) εγγράφονται στον τακτικό προϋπολογισμό και κατατίθενται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων σε λογαριασμό με τίτλο «Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι των Δήμων». Ποσοστό μέχρι ένα τρίτο (1/3) των εσόδων της περίπτωση α' της παραγράφου 1 διατίθεται για την κάλυψη επενδυτικών δαπανών των δήμων. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών,

η οποία εκδίδεται κατά έτος, ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ), καθορίζονται τα κριτήρια και η διαδικασία κατανομής των εσόδων αυτών, με βάση τα κριτήρια της παρ. 5 του άρθρου 25 του ν. 1828/1989.».

Άρθρο 187
Τροποποίηση άρθρου 259 του ν. 3852/2010

1. Η παρ. 4 του άρθρου 259 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, η οποία εκδίδεται κατά έτος, ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ), καθορίζονται το ύψος των εσόδων που προορίζονται για την κάλυψη επενδυτικών, καθώς και λειτουργικών και λοιπών γενικών δαπανών των δήμων, όπως επίσης τα κριτήρια και η διαδικασία κατανομής τους, με βάση τα κριτήρια της παρ. 5 του άρθρου 25 του ν. 1828/1989. Συνεκτιμάται, επίσης, το στοιχείο της διοικητικής υποστήριξης που παρέχεται από το δήμο προς εξυπηρέτηση λειτουργικών αναγκών άλλων δήμων και σταθμίζονται ιδιαίτερα οι πάγιες ανάγκες εξυπηρέτησης των νησιωτικών και ορεινών δήμων.».

2. Στο άρθρο 259 προστίθεται παράγραφος 4Α ως εξής:

«4Α. Οι πιστώσεις από τους κεντρικούς αυτοτελείς πόρους, με τους οποίους επιχορηγούνται οι δήμοι, για την κάλυψη επενδυτικών αναγκών τους (πρώην ΣΑΤΑ), προορίζονται κάθε έτος για την εκτέλεση έργων και την πραγματοποίηση δράσεων, στο σύνολο καταρχήν των κοινοτήτων, έκαστου εξ' αυτών, με την επιφύλαξη έργων, προμηθειών, μελετών και λοιπών δράσεων που υλοποιούνται μέσω χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, ή σε βάρος των παραπάνω πιστώσεων ή ιδίων πόρων, αλλά αφορούν περισσότερες της μίας κοινότητες. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, καθορίζονται η διαδικασία, τα κριτήρια, το ποσοστό επιμερισμού των ανωτέρω πιστώσεων στις κοινότητες, ο τρόπος αναπλήρωσης των αναλογούντων ποσών σε περίπτωση εκχώρησης, ενεχυρίασης ή δέσμευσης με οποιονδήποτε τρόπο των προς επιμερισμό πιστώσεων.».

Άρθρο 188
Τροποποίηση άρθρου 260 του ν. 3852/2010

Η παρ. 5 του άρθρου 260 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, ύστερα από γνώμη της Ένωσης Περιφερειών, καθορίζεται στο σύνολο των ΚΑΠ το ποσοστό που προορίζεται για την κάλυψη λειτουργικών και λοιπών γενικών δαπανών των περιφερειών, το ποσοστό που προορίζεται για την κάλυψη επενδυτικών δαπανών αυτών, ποσοστό που αποτελεί έσοδο της Ένωσης Περιφερειών, καθώς και ο τρόπος και η διαδικασία κατανομής των ποσών που αναλογούν στα ανωτέρω ποσοστά. Για την κατανομή των ΚΑΠ στις περιφέρειες λαμβάνονται υπόψη τα κριτήρια της παρ. 5 του άρθρου 25 του ν. 1828/1989, καθώς και η άμβλυση των περιφερειακών ανισοτήτων.».

Άρθρο 189
Συζήτηση και ψήφιση προϋπολογισμού δήμων

Το άρθρο 77 του ν. 4172/2013 (Α' 167) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 77
Προϋπολογισμός Δήμων

1. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών που εκδίδεται τον Ιούλιο κάθε έτους, ύστερα από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ), παρέχονται οδηγίες για την κατάρτιση, εκτέλεση και αναμόρφωση του προϋπολογισμού των δήμων και ρυθμίζεται κάθε άλλο σχετικό θέμα για την εφαρμογή των επόμενων παραγράφων. Με όμοια απόφαση, μπορεί επίσης να καθορίζονται ανώτατα όρια για την εκτίμηση των ιδίων εσόδων ή επιμέρους ομάδων τους που εγγράφονται στον προϋπολογισμό και ορίζονται τα ίδια έσοδα ή ομάδες αυτών.

2. Ο προϋπολογισμός καταρτίζεται με βάση τις οδηγίες που παρέχονται ετησίως με την κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών της παραγράφου 1 και ύστερα από αιτιολογημένη εισήγηση της Οικονομικής Υπηρεσίας του δήμου, για το εκτιμώμενο ύψος εσόδων και ιδίως των ιδίων εσόδων, σύμφωνα με τις οδηγίες αυτές.

3. Κάθε έτος το δημοτικό συμβούλιο, με απόφασή του, η οποία διαβιβάζεται στο συμβούλιο κάθε κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων και στους προέδρους κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως τριακόσιους (300) κατοίκους, έως το τέλος Ιουνίου, καθορίζει το ανώτατο ύψος του προϋπολογισμού εξόδων κάθε κοινότητας για το επόμενο οικονομικό έτος.

4. Ο πρόεδρος κοινότητας έως τριακοσίων (300) κατοίκων ή το συμβούλιο κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων καταρτίζει σχέδιο του προϋπολογισμού εξόδων της κοινότητας, το οποίο δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το ανώτατο ποσό που καθορίστηκε, σύμφωνα με την παράγραφο 3. Το σχέδιο, συνοδευόμενο από αιτιολογική έκθεση, αποστέλλεται στην οικονομική επιτροπή έως την 20η Ιουλίου και, σε περίπτωση μη κατάρτισης ή μη εμπρόθεσμης υποβολής του από την κοινότητα, το σχέδιο του προϋπολογισμού εξόδων καταρτίζεται από αυτήν. Οι υπηρεσίες του δήμου παρέχουν κάθε αναγκαία υποστήριξη στο συμβούλιο ή τον πρόεδρο της κοινότητας για την κατάρτιση του σχεδίου του προϋπολογισμού εξόδων της κοινότητας.

5. Κατά το ίδιο χρονικό διάστημα και εντός της οριζόμενης ως άνω προθεσμίας, η εκτελεστική επιτροπή, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, που αφορούν την προετοιμασία κατάρτισης του προϋπολογισμού, καταθέτει το προσχέδιο αυτού στην οικονομική επιτροπή.

Για τη σύνταξη του προσχεδίου, η εκτελεστική επιτροπή συγκεντρώνει και αξιολογεί τυχόν προτάσεις των υπηρεσιών του δήμου, καθώς και τη γνώμη της επιτροπής διαβούλευσης του άρθρου 76 του ν. 3852/2010. Η μη διατύπωση γνώμης επί του προϋπολογισμού από την επιτροπή διαβούλευσης, δεν κωλύει τη σύνταξη του προσχεδίου αυτού από την εκτελεστική επιτροπή. Εάν το προσχέδιο δεν καταρτιστεί ή δεν υποβληθεί εμπρόθεσμα στην οικονομική επιτροπή, τότε καταρτίζεται από αυτήν.

Η εκτελεστική επιτροπή και η επιτροπή διαβούλευσης διατυπώνουν τη γνώμη τους, μόνο κατά το στάδιο κατάρτισης του προϋπολογισμού και δεν απαιτείται εκ νέου γνωμοδότησή τους για όποιες αναμορφώσεις του ακολουθήσουν.

6. Η οικονομική επιτροπή, έως την 20η Σεπτεμβρίου, εξετάζει το προσχέδιο που της παραδίδει η εκτελεστική επιτροπή, καθώς και το σχέδιο του προϋπολογισμού εξόδων κάθε κοινότητας και ειδικότερα αν:

α) οι συνολικές δαπάνες που αναγράφονται σε αυτό υπερβαίνουν το ανώτατο ποσό που έχει καθοριστεί από το δημοτικό συμβούλιο για κάθε κοινότητα,

β) οι δαπάνες αφορούν τις αρμοδιότητες που έχουν μεταβιβαστεί από το δημοτικό συμβούλιο στις κοινότητες,

γ) τα έσοδα και οι δαπάνες είναι νόμιμες,

δ) έχουν εγγραφεί οι υποχρεωτικές δαπάνες και τα έσοδα που επιβάλλονται υποχρεωτικά από νόμο και

ε) τηρούνται οι διατάξεις της παραγράφου 2 του παρόντος και, εφόσον απαιτείται, το αναμορφώνει ανάλογα και καταρτίζει το σχέδιο του προϋπολογισμού.

Σε ειδικό παράρτημα του προϋπολογισμού, αναφέρονται οι δράσεις που αφορούν στις κοινότητες, συμπεριλαμβανομένων των έργων και των υπηρεσιών τους.

Η οικονομική επιτροπή, έως την ίδια ημερομηνία, μεριμνά για την ενσωμάτωση του σχεδίου του προϋπολογισμού στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων που τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών, προκειμένου το Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των Ο.Τ.Α. (εφεξής Παρατηρητήριο) του άρθρου 4 του ν. 4111/2013 (Α' 18), να παράσχει τη γνώμη του επ' αυτού, με βάση κριτήρια που καθορίζονται με απόφασή του, με σκοπό την επίτευξη ρεαλιστικών και ισοσκελισμένων προϋπολογισμών. Με τη γνώμη του Παρατηρητηρίου, η οποία κοινοποιείται στους δήμους, στις αρμόδιες για την εποπτεία τους Αρχές και στους Υπουργούς Εσωτερικών και Οικονομικών προσδιορίζονται οι δήμοι που:

α) έχουν καταρτίσει μη ρεαλιστικά σχέδια προϋπολογισμών,

β) έχουν παραβεί τις οδηγίες κατάρτισης των προϋπολογισμών που παρασχέθηκαν με την κοινή υπουργική απόφαση της παραγράφου 1 του παρόντος και

γ) δεν έχουν ενσωματώσει το σχέδιο του προϋπολογισμού τους στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων του Υπουργείου Εσωτερικών εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας. Στη γνώμη περιλαμβάνονται και τα ποσά που η οικονομική επιτροπή εκάστου δήμου είναι αναγκαίο να εγγράψει σε επιμέρους κωδικούς ή ομάδες κωδικών αριθμών του σχεδίου του προϋπολογισμού, ώστε αυτός να καταστεί ρεαλιστικός. Το Υπουργείο Εσωτερικών παρέχει οδηγίες για την ανάλογη διαμόρφωση του σχεδίου του προϋπολογισμού, το οποίο υποβάλλεται από την οικονομική επιτροπή στο δημοτικό συμβούλιο προς συζήτηση και ψήφιση το αργότερο έως το τέλος Οκτωβρίου και υποχρεωτικά συνοδεύεται από τη γνώμη του Παρατηρητηρίου, τις οδηγίες του Υπουργείου Εσωτερικών, καθώς και από αιτιολογική έκθεση, στην οποία παρουσιάζονται οι τυχόν προσαρμογές που επήλθαν στο σχέδιο του προϋπολογισμού.

7. Το δημοτικό συμβούλιο, έως τη 15η Νοεμβρίου, ψηφίζει τον προϋπολογισμό και το Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 4 του ν. 4111/2013, σε μία ειδική γι' αυτόν τον σκοπό συνεδρίαση, σύμφωνα με τις παραγράφους 8 και 9 και υποβάλλει τη σχετική απόφαση σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή για έλεγχο στην αρμόδια για την εποπτεία του δήμου Αρχή, που σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να ολοκληρωθεί μέχρι την 31η Δεκεμβρίου. Συνοδευτικά στοιχεία του προϋπολογισμού, που αποστέλλεται σε έντυπη μορφή, αποτελούν η αιτιολογική έκθεση της οικονομικής επιτροπής και οι αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου που αφορούν την επιβολή των φόρων, τελών, δικαιωμάτων και εισφορών. Κατά τον έλεγχο αυτόν, εξετάζεται και η συμμόρφωση του δήμου με τις οδηγίες της κοινής υπουργικής απόφασης της παραγράφου 1.

Αμέσως μόλις επικυρωθεί ο προϋπολογισμός, ο δήμος μεριμνά για την ενσωμάτωση αυτού, καθώς και κάθε άλλου στοιχείου που τυχόν έχει ζητηθεί στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων που τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών.

Σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή υποβάλλεται στην αρμόδια για την εποπτεία του δήμου Αρχή ο προϋπολογισμός, όπως διαμορφώνεται κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους, ως αποτέλεσμα αναμορφώσεων.

Κατά τη συζήτηση του προϋπολογισμού τίθενται υπόψη του συμβουλίου χρηματοοικονομικοί και άλλοι δείκτες που παρέχονται από την οικονομική υπηρεσία, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο άρθρο 165 του ν. 3463/2006 (Α' 114).

8. Η συζήτηση και η ψήφιση του προϋπολογισμού διεξάγεται αναλυτικά μέχρι τεταρτοψήφιου κωδικού αριθμού εσόδων και δαπανών και αναπτύξεων αυτού, επί της εισήγησης της οικονομικής επιτροπής και επί εναλλακτικών προτάσεων. Έγκυρες θεωρούνται οι ψήφοι υπέρ συγκεκριμένης πρότασης, είτε υπέρ της κατατεθείσας από την οικονομική επιτροπή είτε υπέρ εναλλακτικών προτάσεων, που κατατίθενται σύμφωνα με την παράγραφο 9. Οι λευκές ψήφοι δεν λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της πλειοψηφίας.

9. Εναλλακτικές προτάσεις κατατίθενται είτε στην οικονομική επιτροπή κατά το στάδιο σύνταξης του σχεδίου του προϋπολογισμού, είτε στο δημοτικό συμβούλιο κατά την πρώτη συζήτηση και ψήφιση του προϋπολογισμού. Οι ενδεχόμενες εναλλακτικές προτάσεις ανά κωδικό αριθμό, συζητούνται διακριτά και τίθενται σε ψηφοφορία κατ' αντιπαράθεση με τους αντίστοιχους κωδικούς αριθμούς που περιλαμβάνονται στο σχέδιο που έχει υποβληθεί από την οικονομική επιτροπή και σε συνδυασμό με άλλους κωδικούς αριθμούς εσόδων ή/και δαπανών, οι οποίοι θα πρέπει να τροποποιούνται ανάλογα, ώστε να διασφαλίζεται πάντοτε η ισοσκέλιση τουλάχιστον του προϋπολογισμού και σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου. Οι αρμόδιες υπηρεσίες του δήμου παρέχουν κάθε δυνατή υποστήριξη για την κατάρτιση των εναλλακτικών προτάσεων. Η πρόταση που συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του δημοτικού συμβουλίου συνιστά και την εγκεκριμένη εγγραφή πίστωσης του προς ψήφιση προϋπολογισμού. Αν καμία πρόταση δεν συγκεντρώνει την απόλυτη πλειο-

ψηφία των παρόντων μελών του δημοτικού συμβουλίου, τότε η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται μεταξύ των δύο πρώτων σε ψήφους προτάσεων.

10. Συνοπτική κατάσταση του προϋπολογισμού, όπως τελικώς ψηφίστηκε από το συμβούλιο, αναρτάται στην ιστοσελίδα του οικείου δήμου και δημοσιεύεται σε μία (1) τουλάχιστον ημερήσια ή εβδομαδιαία τοπική εφημερίδα ή, εάν τέτοια δεν υπάρχει, σε εφημερίδα που εκδίδεται στα όρια της περιφερειακής ενότητας που εδρεύει ο δήμος. Η παράλειψη δημοσίευσης αυτής δεν επηρεάζει το κύρος της απόφασης του δημοτικού συμβουλίου, με την οποία ψηφίστηκε ο προϋπολογισμός.

11. Αν το σχέδιο του προϋπολογισμού και το Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης δεν καταρτιστούν και δεν υποβληθούν, όπως προβλέπεται στην παράγραφο 7 ή αν ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου δεν μεριμνήσει για να συγκληθεί το συμβούλιο έως την 15η Νοεμβρίου, το συμβούλιο συνέρχεται αυτοδίκαια την πρώτη Κυριακή μετά την ημερομηνία αυτή και ώρα 11 π.μ. στο συνήθη χώρο συνεδριάσεών του και προχωρεί στη σύνταξη και ψήφισή τους, σύμφωνα με τις παραγράφους 8 και 9. Αν το δημοτικό συμβούλιο και πάλι δεν συντάξει και ψηφίσει τον προϋπολογισμό, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο προηγούμενο εδάφιο, συνέρχεται αυτοδίκαια εκ νέου, την αμέσως επόμενη Κυριακή και ώρα 11 π.μ. στο συνήθη χώρο συνεδριάσεών του και προχωρεί στη σύνταξη και ψήφισή τους.

12. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, που εκδίδεται ύστερα από αιτιολογημένη εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Τ.Α. και Αναπτυξιακής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών, είναι δυνατόν να επιβάλλεται παρακράτηση και μη απόδοση μέρους ή του συνόλου της μηνιαίας τακτικής επιχορήγησης του δήμου από τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους (ΚΑΠ), πλην των προνοιακών επιδομάτων:

α) Για όσο χρόνο καθυστερεί η ενσωμάτωση του σχεδίου και του επικυρωμένου προϋπολογισμού στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων που τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών, καθώς και η ψήφιση και αποστολή του προϋπολογισμού προς έλεγχο στην αρμόδια, για την εποπτεία του δήμου, Αρχή και

β) στην περίπτωση κατάρτισης και ψήφισης προϋπολογισμού, κατά παράκλιση των οδηγιών της απόφασης της παραγράφου 1.».

Άρθρο 190

Συζήτηση και ψήφιση προϋπολογισμού Περιφερειών

Το άρθρο 78 του ν. 4172/2013 (Α' 167) τροποποιείται ως εξής:

«Άρθρο 78

Προϋπολογισμός Περιφερειών

1. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών που εκδίδεται κάθε έτος, μετά από γνώμη της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝΠΕ), παρέχονται οδηγίες για την κατάρτιση, εκτέλεση και αναμόρφωση του προϋπολογισμού των περιφερειών και ρυθμίζεται κάθε άλλο σχετικό θέμα για την εφαρμογή των παραγράφων

2 έως 12. Με όμοια απόφαση, μπορεί επίσης να καθορίζονται ανώτατα όρια για την εκτίμηση των ιδίων εσόδων ή επιμέρους ομάδων τους που εγγράφονται στον προϋπολογισμό και ορίζονται τα ίδια έσοδα ή ομάδες αυτών.

2. Ο προϋπολογισμός καταρτίζεται με βάση τις οδηγίες που παρέχονται ετησίως με την κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών της παραγράφου 1 και ύστερα από αιτιολογημένη εισήγηση της οικείας αρμόδιας Οικονομικής Υπηρεσίας της περιφέρειας, για το εκτιμώμενο ύψος εσόδων και ιδίων των ιδίων εσόδων, σύμφωνα με τις οδηγίες αυτές.

Η εκτελεστική επιτροπή έως την 20η Ιουλίου κάθε έτους, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της που αφορούν την προετοιμασία κατάρτισης του προϋπολογισμού, καταθέτει το προσχέδιο αυτού στην οικονομική επιτροπή. Για τη σύνταξη του προσχεδίου, η εκτελεστική επιτροπή συγκεντρώνει και αξιολογεί τυχόν προτάσεις των υπηρεσιών της περιφέρειας, καθώς και τη γνώμη της επιτροπής διαβούλευσης του άρθρου 178 του ν. 3852/2010. Η μη διατύπωση γνώμης επί του προϋπολογισμού από την επιτροπή διαβούλευσης, δεν κωλύει τη σύνταξη του προσχεδίου αυτού από την εκτελεστική επιτροπή. Αν το προσχέδιο δεν καταρτιστεί ή δεν υποβληθεί εμπρόθεσμα στην οικονομική επιτροπή, τότε καταρτίζεται από αυτήν. Η εκτελεστική επιτροπή και η επιτροπή διαβούλευσης διατυπώνουν τη γνώμη τους μόνο κατά το στάδιο κατάρτισης του προϋπολογισμού και δεν απαιτείται εκ νέου γνωμοδότησή τους για όποιες αναμορφώσεις του ακολουθήσουν.

3. Η οικονομική επιτροπή, έως την 20η Σεπτεμβρίου, εξετάζει το προσχέδιο που της παραδίδει η εκτελεστική επιτροπή και ειδικότερα αν:

α) τα έσοδα και οι δαπάνες είναι νόμιμες,

β) έχουν εγγραφεί οι υποχρεωτικές δαπάνες και τα έσοδα που επιβάλλονται υποχρεωτικά από νόμο και

γ) τηρούνται οι διατάξεις της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου και, εφόσον απαιτείται, το αναμορφώνει αναλόγως και καταρτίζει το σχέδιο του προϋπολογισμού.

Σε ειδικό παράρτημα του προϋπολογισμού αναφέρονται οι δράσεις, καθώς και οι λειτουργικές και επενδυτικές δαπάνες, που αφορούν τις μητροπολιτικές λειτουργίες της Περιφέρειας Αττικής, τις αντίστοιχες της Μητροπολιτικής Ενότητας Θεσσαλονίκης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας και τις περιφερειακές ενότητες κάθε περιφέρειας.

Η οικονομική επιτροπή, έως την ίδια ημερομηνία, μεριμνά για την ενσωμάτωση του σχεδίου του προϋπολογισμού στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων που τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών, προκειμένου το Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των Ο.Τ.Α. (εφεξής Παρατηρητήριο) του άρθρου 4 του ν. 4111/2013 (Α' 18), να παράσχει τη γνώμη του επ' αυτού, με βάση κριτήρια που καθορίζονται με απόφασή του με σκοπό την επίτευξη ρεαλιστικών και ισοσκελισμένων προϋπολογισμών. Με τη γνώμη του Παρατηρητηρίου, η οποία κοινοποιείται στις περιφέρειες, στις αρμόδιες για την εποπτεία τους Αρχές και στους Υπουργούς Εσωτερικών και Οικονομικών προσδιορίζονται οι περιφέρειες που:

α) έχουν καταρτίσει μη ρεαλιστικά σχέδια προϋπολογισμών,

β) έχουν παραβεί τις οδηγίες κατάρτισης των προϋπολογισμών που παρασχέθηκαν με την απόφαση της παραγράφου 1 του παρόντος και

γ) δεν έχουν ενσωματώσει το σχέδιο του προϋπολογισμού τους στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων του Υπουργείου Εσωτερικών εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας. Στη γνώμη περιλαμβάνονται και τα ποσά που η οικονομική επιτροπή έκαστης περιφέρειας είναι αναγκαίο να εγγράψει σε επιμέρους κωδικούς ή ομάδες κωδικών αριθμών του σχεδίου του προϋπολογισμού, ώστε αυτός να καταστεί ρεαλιστικός. Το Υπουργείο Εσωτερικών παρέχει οδηγίες για την ανάλογη διαμόρφωση του σχεδίου του προϋπολογισμού, το οποίο υποβάλλεται από την Οικονομική Επιτροπή στο περιφερειακό συμβούλιο προς συζήτηση και ψήφιση το αργότερο έως το τέλος Οκτωβρίου και υποχρεωτικά συνοδεύεται από τη γνώμη του Παρατηρητηρίου, τις οδηγίες του Υπουργείου Εσωτερικών, την έκθεση της αρμόδιας Υπηρεσίας Δημοσιονομικού Ελέγχου, καθώς και από αιτιολογική έκθεση στην οποία παρουσιάζονται οι προσαρμογές που επήλθαν στο σχέδιο του προϋπολογισμού.

4. Το περιφερειακό συμβούλιο, έως τη 15η Νοεμβρίου, ψηφίζει τον προϋπολογισμό και το Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 4 του ν. 4111/2013, σε μία ειδική γι' αυτόν τον σκοπό συνεδρίαση, σύμφωνα με τις παραγράφους 5 και 6 και υποβάλλει τη σχετική απόφαση σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή για έλεγχο στην αρμόδια για την εποπτεία της περιφέρειας Αρχή, που σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να ολοκληρωθεί μέχρι την 31η Δεκεμβρίου. Συνοδευτικά στοιχεία του προϋπολογισμού, που αποστέλλεται σε έντυπη μορφή, αποτελούν η αιτιολογική έκθεση της Οικονομικής Επιτροπής και οι αποφάσεις του περιφερειακού συμβουλίου που αφορούν την επιβολή των φόρων, τελών, δικαιωμάτων και εισφορών. Κατά τον έλεγχο αυτόν, εξετάζεται και η συμμόρφωση της περιφέρειας με τις οδηγίες της κοινής υπουργικής απόφασης της παραγράφου 1.

Αμέσως μόλις επικυρωθεί ο προϋπολογισμός, η περιφέρεια μεριμνά για την ενσωμάτωση αυτού, καθώς και κάθε άλλου στοιχείου, που τυχόν έχει ζητηθεί στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων που τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών.

Σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή υποβάλλεται στην αρμόδια για την εποπτεία της περιφέρειας Αρχή ο προϋπολογισμός, όπως διαμορφώνεται κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους, ως αποτέλεσμα αναμορφώσεων.

Κατά τη συζήτηση του προϋπολογισμού τίθενται υπόψη του συμβουλίου χρηματοοικονομικοί και άλλοι δείκτες που παρέχονται από την οικονομική υπηρεσία, κατ' αναλογία των όσων προβλέπονται στο άρθρο 165 του ν. 3463/2006 (Α' 114).

5. Η συζήτηση και η ψήφιση του προϋπολογισμού διεξάγεται αναλυτικά έως κωδικό αριθμό εσόδων και δαπανών σε επίπεδο μονάδας και τυχόν αναπτύξεων επί της εισήγησης της οικονομικής επιτροπής και επί εναλλακτικών προτάσεων. Έγκυρες θεωρούνται οι ψήφοι υπέρ συγκεκριμένης πρότασης, είτε υπέρ της κατατεθείσας από την Οικονομική Επιτροπή είτε υπέρ εναλλακτικών προτάσεων που κατατίθενται σύμφωνα με την παράγραφο 6. Οι λευκές ψήφοι δεν λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της πλειοψηφίας.

6. Εναλλακτικές προτάσεις κατατίθενται είτε στην Οικονομική Επιτροπή κατά το στάδιο σύνταξης του σχεδίου του προϋπολογισμού, είτε στο περιφερειακό συμβούλιο κατά την πρώτη συζήτηση και ψήφιση του προϋπολογισμού. Οι ενδεχόμενες εναλλακτικές προτάσεις ανά κωδικό αριθμό, συζητούνται διακριτά και τίθενται σε ψηφοφορία κατ' αντιπαράθεση με τους αντίστοιχους κωδικούς αριθμούς που περιλαμβάνονται στο σχέδιο που έχει υποβληθεί από την οικονομική επιτροπή και σε συνδυασμό με άλλους κωδικούς αριθμούς εσόδων ή/και δαπανών, οι οποίοι θα πρέπει να τροποποιούνται ανάλογα, ώστε να διασφαλίζεται πάντοτε η τουλάχιστον ισοσκέλιση του προϋπολογισμού και σύμφωνα με τα οριζόμενα της παραγράφου 2. Οι αρμόδιες υπηρεσίες της περιφέρειας παρέχουν κάθε δυνατή υποστήριξη για την κατάρτιση των εναλλακτικών προτάσεων. Η πρόταση που συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του περιφερειακού συμβουλίου συνιστά και την εγκεκριμένη εγγραφή πίστωσής του προς ψήφιση προϋπολογισμού. Αν καμία πρόταση δεν συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του περιφερειακού συμβουλίου, τότε η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται μεταξύ των δύο (2) πρώτων σε ψήφους προτάσεων.

7. Συνοπτική κατάσταση του προϋπολογισμού, όπως τελικώς ψηφίστηκε από το συμβούλιο, αναρτάται στην ιστοσελίδα της οικείας περιφέρειας και δημοσιεύεται σε μία (1) τουλάχιστον ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα που εκδίδεται στα όρια της περιφέρειας. Η παράλειψη δημοσίευσης αυτής δεν επηρεάζει το κύρος της απόφασης του δημοτικού συμβουλίου, με την οποία ψηφίστηκε ο προϋπολογισμός.

8. Αν το σχέδιο του προϋπολογισμού και το Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης δεν καταρτιστούν και δεν υποβληθούν, όπως προβλέπεται στην παράγραφο 4 ή αν ο πρόεδρος του περιφερειακού συμβουλίου δεν μεριμνήσει για να συγκληθεί το συμβούλιο έως τη 15η Νοεμβρίου, το συμβούλιο συνέρχεται αυτοδίκαια την πρώτη Κυριακή μετά την ημερομηνία αυτή και ώρα 11 π.μ. στο συνήθη χώρο συνεδριάσεών του και προχωρεί στη σύνταξη και ψήφισή τους, σύμφωνα με τις παραγράφους 5 και 6. Αν το περιφερειακό συμβούλιο και πάλι δεν συντάξει και ψηφίσει τον προϋπολογισμό, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο προηγούμενο εδάφιο, συνέρχεται αυτοδίκαια εκ νέου, την αμέσως επόμενη Κυριακή και ώρα 11 π.μ. στο συνήθη χώρο συνεδριάσεών του και προχωρεί στη σύνταξη και ψήφισή τους.

9. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, που εκδίδεται ύστερα από αιτιολογημένη εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Τ.Α. και Αναπτυξιακής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών, είναι δυνατόν να επιβάλλεται παρακράτηση και μη απόδοση μέρους ή του συνόλου της μηνιαίας τακτικής επιχορήγησης της περιφέρειας από τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους (ΚΑΠ):

α) Για όσο χρόνο καθυστερεί η ενσωμάτωση του σχεδίου και του επικυρωμένου προϋπολογισμού στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων που τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών, καθώς και η ψήφιση και αποστολή του προϋπολογισμού προς έλεγχο στην αρμόδια, για την εποπτεία της περιφέρειας, Αρχή και

β) στην περίπτωση κατάρτισης και ψήφησης προϋπολογισμού, κατά παρέκκλιση των οδηγιών της κοινής υπουργικής απόφασης της παραγράφου 1.

10. Μέχρι την έναρξη ισχύος του νέου προϋπολογισμού, και πάντως όχι αργότερα από το τέλος Μαρτίου του επόμενου οικονομικού έτους, ισχύει ο προϋπολογισμός του έτους που έχει λήξει, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης γενικής ή ειδικής διάταξης, για την είσπραξη κάθε είδους εσόδου και για τη διενέργεια και την πληρωμή μόνον των υποχρεωτικών δαπανών, που είναι οι εξής:

α) Οι αντιμισθίες, η αποζημίωση των αιρετών για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του περιφερειακού συμβουλίου, της εκτελεστικής επιτροπής, της οικονομικής επιτροπής και των λοιπών διοικητικών επιτροπών, καθώς και οι δαπάνες μετακίνησης και διαμονής τους για εκτέλεση υπηρεσίας.

β) Οι κάθε είδους αποδοχές του προσωπικού, περιλαμβανομένων των κατ' αποκοπή εξόδων κίνησης, της αποζημίωσης για την υπερωριακή απασχόληση, καθώς και εκείνων που απορρέουν από την εκτέλεση των συμβάσεων έργου, όπως επίσης και οι βαρύνουσες την περιφέρεια αντίστοιχες ασφαλιστικές εισφορές.

γ) Οι παροχές σε είδος για την προστασία των εργαζομένων.

δ) Η γραφική ύλη, τα έντυπα και τα βιβλία των υπηρεσιών, κάθε είδους καύσιμο και ελαιολιπαντικό, τα ανταλλακτικά και η συντήρηση των μηχανημάτων και των οχημάτων, η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας, φυσικού αερίου και ύδρευσης, καθώς και τα τέλη ταχυδρομικών και τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών.

ε) Τα μισθώματα των ακινήτων που χρησιμοποιούνται για τις υπηρεσίες της περιφέρειας.

στ) Τα έξοδα βεβαίωσης και είσπραξης.

ζ) Τα τοκοχρεολύσια των δανείων.

η) Τα έξοδα υποχρεωτικής από το νόμο ασφάλισης των οχημάτων και των τελών κυκλοφορίας και διοδίων.

θ) Οι δαπάνες υλοποίησης των προγραμματικών συμβάσεων.

ι) Οι επιχορηγήσεις των ιδρυμάτων και νομικών προσώπων που ιδρύει κάθε περιφέρεια, ως προς το ποσό που αναγράφεται στην οικεία συστατική πράξη.

ια) Οι δαπάνες για την εκτέλεση των τελεσιδικών δικαστικών αποφάσεων και για την εξόφληση των εκκαθαρισμένων, σύμφωνα με το διατακτικό τους, οφειλών.

ιβ) Οι εισφορές που επιβάλλονται με ειδικούς νόμους.

ιγ) Τα ποσά για την καταβολή του επιδόματος ανάδοχης οικογένειας και του διατροφικού επιδόματος, καθώς και τα ποσά για την προμήθεια υλικών και τροφίμων για την άσκηση της αρμοδιότητας κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης.

ιδ) Οι δαπάνες που απορρέουν από συμβάσεις ανάθεσης εκτέλεσης έργων, εργασιών, προμηθειών, υπηρεσιών και μελετών.

ιε) Τα υλικά και το κόστος επισκευής βλαβών στο οδικό δίκτυο αρμοδιότητας των περιφερειών, καθώς και οι δαπάνες για την προστασία του περιβάλλοντος και την πολιτική προστασία.

ιστ) Οι δαπάνες που γίνονται για ειδικούς σκοπούς, σύμφωνα με διάταξη νόμου, ύστερα από αποφάσεις χρηματοδότησης από την κρατική διοίκηση, καθώς και

αυτές που γίνονται στο πλαίσιο της υλοποίησης εγκεκριμένων έργων ή δράσεων, τα οποία συγχρηματοδοτούνται από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ιζ) Τα χορηγούμενα από τις περιφέρειες επιδόματα, διατροφικό και ανάδοχης οικογένειας.

11. Μετά την πάροδο του τριμήνου απαγορεύεται να γίνει οποιαδήποτε δαπάνη με βάση τον προϋπολογισμό του περασμένου έτους, πλην αυτών που αφορούν:

α) τις αποδοχές προσωπικού και την καταβολή των αντίστοιχων ασφαλιστικών εισφορών και

β) την καταβολή των χορηγούμενων από τις περιφέρειες διατροφικού επιδόματος και ανάδοχης οικογένειας.».

Άρθρο 191

Συζήτηση και ψήφηση Τεχνικού

Προγράμματος Δήμων -

Τροποποίηση άρθρου 208 του ν. 3463/2006

Στο άρθρο 208 του ν. 3463/2006 προστίθεται παράγραφος 5 ως εξής:

«5. Η συζήτηση και η ψήφηση του Τεχνικού Προγράμματος πραγματοποιείται ανά έργο, σύμφωνα με τις προτάσεις που κατατίθενται. Η πρόταση που συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του δημοτικού συμβουλίου συνιστά και το εγκεκριμένο έργο του προς ψήφιση Τεχνικού Προγράμματος. Αν καμία πρόταση δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του δημοτικού συμβουλίου, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται μεταξύ των δύο πρώτων σε ψήφους προτάσεων.».

Άρθρο 192

Συζήτηση και ψήφηση Τεχνικού

Προγράμματος Περιφερειών

Στο ν. 3852/2010, μετά το άρθρο 268, προστίθεται άρθρο 268Α ως εξής:

«Άρθρο 268Α

Συζήτηση και ψήφηση Τεχνικού

Προγράμματος Περιφερειών

Η συζήτηση και η ψήφηση του Τεχνικού Προγράμματος των περιφερειών πραγματοποιείται ανά έργο, σύμφωνα με τις προτάσεις που κατατίθενται. Η πρόταση που συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του περιφερειακού συμβουλίου συνιστά και το εγκεκριμένο έργο του προς ψήφιση Τεχνικού Προγράμματος. Αν καμία πρόταση δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του Περιφερειακού Συμβουλίου, τότε η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται μεταξύ των δύο (2) πρώτων σε ψήφους προτάσεων.».

Άρθρο 193

Διευκόλυνση της είσπραξης ιδίων εσόδων των Ο.Τ.Α.

Στο άρθρο 17 του ν. 2130/1993 προστίθεται παράγραφος 9 ως εξής:

«9. Οι υπόχρεοι σε καταβολή τέλους παρεπιδημούντων ή τέλους επί των ακαθάριστων εσόδων, εφόσον υπόκεινται σε Φ.Π.Α., υποβάλλουν την προβλεπόμενη από την κείμενη νομοθεσία δήλωση, μέσω της ηλεκτρονικής εφαρμογής «TAXISnet» του Ολοκληρωμένου Πληροφο-

ριακού Συστήματος της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, ταυτόχρονα με την υποβολή δήλωσης Φ.Π.Α.. Ο τρόπος υλοποίησης της ως άνω διαδικασίας, καθώς και κάθε λεπτομέρεια για την είσπραξη των τελών μέσω αυτής καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, ύστερα από γνώμη της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, μέσα σε τρεις (3) μήνες από την έναρξη ισχύος του παρόντος.»

Άρθρο 194

Ηλεκτρονική Βάση Καταγραφής Ακίνητης Περιουσίας

1. Για την υποστήριξη των Ο.Τ.Α., με στόχο τη βέλτιστη διαχείριση και αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας τους και για την ενίσχυση του επιτελικού σχεδιασμού πολιτικών και δράσεων της τοπικής αυτοδιοίκησης από την κεντρική διοίκηση, τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών βάση δεδομένων με τίτλο «Καταγραφή Ακίνητης Περιουσίας Ο.Τ.Α.».

2. Οι περιφέρειες, οι δήμοι και τα νομικά τους πρόσωπα δημοσίου δικαίου καταχωρίζουν στη βάση δεδομένων της παραγράφου 1 το σύνολο των στοιχείων των ακινήτων τους και τις τυχόν μεταβολές αυτών.

3. Οι Ο.Τ.Α. είναι υπεύθυνοι για τη διασφάλιση της καταχώρισης και τακτικής ενημέρωσης τυχόν μεταβολών στη βάση δεδομένων της παραγράφου 1.

4. Υφιστάμενες βάσεις δεδομένων με στοιχεία της ακίνητης περιουσίας των Ο.Τ.Α. κοινοποιούνται, μέσα σε τρεις (3) μήνες από τη δημοσίευση του παρόντος, στο Υπουργείο Εσωτερικών.

Άρθρο 195

Σύσταση Επιτροπής για την εκπόνηση ολοκληρωμένου θεσμικού πλαισίου για την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα παραγωγής σε δημοτικές εκτάσεις

1. Με κοινή απόφαση των υπουργών Εσωτερικών, Οικονομίας και Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Αγροτικής Ανάπτυξης και τροφίμων, συνιστάται, στο Υπουργείο Εσωτερικών, Επιτροπή με σκοπό την εκπόνηση και υποβολή πρότασης ολοκληρωμένου θεσμικού πλαισίου για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την παραχώρηση δημοτικών εκτάσεων για βιομηχανικούς ή βιοτεχνικούς σκοπούς, κτηνοτροφικές και αγροτικές εκμεταλλεύσεις, ίδρυση και επέκταση σταυλικών εγκαταστάσεων, εγκαταστάσεων θερμοκηπίων και μονάδων στους τομείς αλιείας.

2. Η Επιτροπή αποτελείται από τον Γενικό Διευθυντή Οικονομικών Υπηρεσιών και Αναπτυξιακής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών ως Πρόεδρο, τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τον Προϊστάμενο του Τμήματος Περιουσίας του Υπουργείου Εσωτερικών. Επιπλέον, από τρεις (3) Προϊσταμένους Διευθύνσεων ή Τμημάτων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, αρμόδιους σε θέματα ανάπτυξης δραστηριοτήτων του πρωτογενούς τομέα, ή σε θέματα διαχείρισης ακίνητης περιουσίας, τρεις (3) υπαλλήλους του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης αρμόδιους σε θέματα ανάπτυξης δραστηρι-

οτήτων του δευτερογενούς τομέα, δύο (2) υπαλλήλους του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και έναν (1) εκπρόσωπο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας.

Ως μέλη της γραμματείας της Επιτροπής ορίζονται δύο (2) υπάλληλοι κατηγορίας ΠΕ του Τμήματος Περιουσίας της Διεύθυνσης Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών με τους αναπληρωτές τους.

3. Με την απόφαση της παραγράφου 1 ρυθμίζεται κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για τη λειτουργία της Επιτροπής.

4. Η Επιτροπή ολοκληρώνει το έργο της και υποβάλλει την πρότασή της στους Υπουργούς της παραγράφου 1, μέσα σε ένα (1) έτος από τη συγκρότησή της. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί με κοινή απόφαση των Υπουργών της παραγράφου 1.

5. Η Επιτροπή συνεδριάζει εντός και εκτός ωραρίου λειτουργίας των υπηρεσιών των Υπουργείων. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών καθορίζεται αποζημίωση για τα μέλη της Επιτροπής της παραγράφου 2 του παρόντος και τους υπαλλήλους που ορίζονται για την παροχή της γραμματειακής υποστήριξης, για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις αυτής, η οποία βαρύνει τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών.

Άρθρο 196

Εκμίσθωση ακινήτων των δήμων - Παραχώρηση χρήσης κινητών και ακινήτων των δήμων σε φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας

1. Το άρθρο 192 του ν. 3463/2006 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 192

Εκμίσθωση ακινήτων των Δήμων

1. Η εκμίσθωση ακινήτων των δήμων γίνεται με δημοπρασία. Η δημοπρασία επαναλαμβάνεται υποχρεωτικά για μία (1) φορά, εάν δεν παρουσιάστηκε κανένας πλειοδότης.

Αν η δημοπρασία δεν φέρει αποτέλεσμα, η εκμίσθωση μπορεί να γίνει με απευθείας συμφωνία, της οποίας τους όρους καθορίζει το δημοτικό συμβούλιο.

2. Κατ'εξαίρεση, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, επιτρέπεται η εκμίσθωση χωρίς δημοπρασία:

α) Αν η ετήσια πρόσδοσος του υπό εκμίσθωση ακινήτου δεν υπερβαίνει το ποσό των δύο χιλιάδων (2.000) ευρώ.

β) Αν πρόκειται για την εκμίσθωση ακινήτων των δήμων στο δημόσιο, σε άλλους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, σε επιχειρήσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμού, σε Ν.Π.Δ.Δ., σε οργανισμούς και επιχειρήσεις κοινής ωφελείας, σε συνεταιρισμούς για την ικανοποίηση των αναγκών τους, καθώς και σε Ενεργειακές Κοινότητες του ν. 4513/2018 (Α' 5), εφόσον η πλειοψηφία του συνεταιριστικού τους κεφαλαίου ανήκει σε Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, επιχειρήσεις και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των Ο.Τ.Α. και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου εν γένει. Για την εκμίσθωση σε συνεταιρισμούς εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις της παραγράφου 9 του άρθρου 186.

γ) Για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τους τρεις (3) μήνες, θεάτρων και κινηματοθεάτρων ή άλλων χώρων, για επιστημονικούς και καλλιτεχνικούς σκοπούς,

αφού το δημοτικό συμβούλιο εκτιμήσει την ποιότητα των εκδηλώσεων που θα πραγματοποιηθούν.

Στην περίπτωση (β), η απόφαση του δημοτικού συμβουλίου λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του.

Το μίσθωμα των ακινήτων των περιπτώσεων α' και β' καθορίζεται από την επιτροπή της παραγράφου 5 του άρθρου 186.

3. Με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του, επιτρέπεται η εκμίσθωση με δημοπρασία δημοτικών ακινήτων με μειωμένο μίσθωμα, για χρονικό διάστημα μέχρι είκοσι πέντε (25) έτη, υπό τον όρο ότι ο μισθωτής θα αναλάβει το σύνολο ή μέρος της δαπάνης ανακαίνισης ή ανακατασκευής του ακινήτου και θα προβεί σε τυχόν πρόσθετες παροχές, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα ειδικότερα στους όρους διακήρυξης της δημοπρασίας.

4. Με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του, επιτρέπεται, κατόπιν δημοπρασίας, κατά παρέκκλιση των διατάξεων του άρθρου 610 του Α.Κ., η μακροχρόνια μίσθωση:

α) δημοτικών ακινήτων για διάρκεια μέχρι ενενήντα εννέα (99) έτη, με σκοπό την ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων, σύμφωνα με την παρ. 17 του άρθρου 6 του ν. 2160/1993,

β) ακάλυπτων δημοτικών εκτάσεων, για διάρκεια μέχρι πενήντα (50) έτη, με σκοπό την εγκατάσταση και εκμετάλλευση στο μίσθιο επιχειρήσεων αθλητικών δραστηριοτήτων πάσης φύσεως και υποστηρικτικών προς αυτές υπηρεσιών, που προϋποθέτουν ουσιώδεις δαπάνες του μισθωτή,

γ) ακάλυπτων δημοτικών εκτάσεων, για διάρκεια μέχρι πενήντα (50) έτη, με σκοπό την ανάπτυξη δραστηριοτήτων της πρωτογενούς παραγωγής, που προϋποθέτουν ουσιώδεις δαπάνες του μισθωτή,

δ) ακάλυπτων δημοτικών εκτάσεων, για διάρκεια μέχρι πενήντα (50) έτη, με σκοπό την ίδρυση ή επέκταση βιοτεχνικών και βιομηχανικών εγκαταστάσεων, καθώς και επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Οι ανωτέρω συμβάσεις απαλλάσσονται από κάθε φόρο, τέλος ή δικαίωμα Δημοσίου ή τρίτου, ενώ τα δικαιώματα και οι αμοιβές συμβολαιογράφων, δικηγόρων, δικαστικών επιμελητών και υποθηκοφυλάκων για τη σύμβαση και κάθε άλλη προς πραγμάτωση αυτής πράξη περιορίζονται στο δέκα τοις εκατό (10%) αυτών.

Κάθε κτήριο και κάθε άλλη μόνιμη εγκατάσταση που θα ανεγερθεί επί του μισθίου σύμφωνα με τη σύμβαση, περιέρχεται, μετά τη λύση ή τη λήξη της σύμβασης, στην κυριότητα του δήμου, χωρίς υποχρέωση του δήμου και χωρίς δικαίωμα του μισθωτή να τα αφαιρέσει, εκτός αν συμφωνηθεί διαφορετικά.

5. Υπεκμίσθωση επιτρέπεται για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει το χρόνο λήξης της μίσθωσης. Ο σχετικός όρος συμπεριλαμβάνεται υποχρεωτικά στη διακήρυξη και στη σύμβαση. Σε περίπτωση υπεκμίσθωσης, ο αρχικός μισθωτής εξακολουθεί να ευθύνεται εις ολόκληρον έναντι του δήμου, σύμφωνα με τους όρους της κύριας σύμβασης μίσθωσης. Υπεκμίσθωση, σύμφωνα με το

προηγούμενο εδάφιο, είναι δυνατή και ως προς υφιστάμενες, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, συμβάσεις εκμίσθωσης δημοτικών ακινήτων, κατόπιν έγκρισης του οικείου δημοτικού συμβουλίου και τροποποίησης των σχετικών όρων της σύμβασης.

6. Η εκμίσθωση λατομείων που ανήκουν στην κυριότητα των Ο.Τ.Α. α' βαθμού πραγματοποιείται, ύστερα από απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, με απευθείας σύμβαση ή με πλειοδοτική δημοπρασία, σύμφωνα με το άρθρο 54 του ν. 4512/2018 (Α' 5). Σε περίπτωση παράβασης των όρων της παραχώρησης από συνεταιρισμούς λατόμων, ανακαλείται από το δήμο το δικαίωμα παραχώρησης, καταγγέλλεται η σύμβαση μίσθωσης και ο συνεταιρισμός υποχρεούται στην καταβολή ποσού ίσου με το διπλάσιο του μισθώματος που καθορίστηκε με τη σύμβαση».

2. Στο άρθρο 185 του ν. 3463/2006 (Α' 11), μετά την παράγραφο 2, προστίθεται παράγραφος 2Α ως εξής:

«2Α. Με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του, επιτρέπεται να παραχωρείται δωρεάν η χρήση δημοτικών ακινήτων σε φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας του ν. 4430/2016 (Α' 205) που έχουν την έδρα τους ή ασκούν τη δραστηριότητά τους στον οικείο δήμο, για την ενίσχυση της τοπικής και κοινωνικής ωφέλειας, όπως αυτή ορίζεται στην παρ. 3 του άρθρου 2 του ν. 4430/2016. Η διάρκεια της παραχώρησης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα πέντε (5) έτη. Μετά τη λήξη της πενταετίας, επιτρέπεται η απευθείας εκμίσθωση του ιδίου ακινήτου στον παραχωρησιούχο φορέα Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Οικονομίας, κατόπιν αίτησής του, σύμφωνα με τις διατάξεις της περίπτωσης β' της παραγράφου 2 του άρθρου 192. Σε περίπτωση παράβασης των όρων της παραχώρησης ή των διατάξεων του ν. 4430/2016, η παραχώρηση ανακαλείται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων.»

3. Στο τέλος της παρ. 4 του άρθρου 199 του ν. 3463/2006, προστίθεται εδάφιο, ως ακολούθως:

«Με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, επιτρέπεται η δωρεάν παραχώρηση χρήσης κινητών πραγμάτων σε φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας του ν. 4430/2016 (Α' 205) που έχουν την έδρα τους ή ασκούν τη δραστηριότητά τους στον οικείο δήμο, για την επίτευξη των σκοπών τους.»

4. Στην παρ. 3 του άρθρου 5 του ν. 4430/2016, οι λέξεις «οι Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού» διαγράφονται.

Άρθρο 197

Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης - Τροποποίηση του άρθρου 4 του ν. 4111/2013

Το άρθρο 4 του ν. 4111/2013 (Α' 18) αντικαθίσταται ως εξής:

Άρθρο 4

Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης

1. Συνιστάται στο Υπουργείο Εσωτερικών Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των Ο.Τ.Α. (εφεξής Παρατηρητήριο).

Σκοπός του Παρατηρητηρίου είναι:

α) Η κατάρτιση από τους Ο.Τ.Α. και τα λοιπά νομικά πρόσωπα του υποτομέα Ο.Τ.Α., σύμφωνα με τις περιπτώσεις β' και δ' της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143), ρεαλιστικών και τουλάχιστον ισοσκελισμένων προϋπολογισμών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην ισχύουσα δημοσιονομική νομοθεσία, καθώς και η παρακολούθηση της ορθής εκτέλεσης των προϋπολογισμών και

β) η διαχρονική παρακολούθηση των οικονομικών μεγεθών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ως Υποτομέα Ο.Τ.Α., κατά την έννοια του άρθρου 14 της παραγράφου 1 των περιπτώσεων β' και δ' του ν. 4270/2014 (Α' 143), η μέριμνα για τον εξορθολογισμό της οικονομικής διαχείρισης των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων και η υποβολή εισηγήσεων σχετικά με δημοσιονομικές πολιτικές που το κράτος ή οι Ο.Τ.Α. και τα νομικά τους πρόσωπα ενδείκνυται να υλοποιήσουν, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνταγματικά κατοχυρωμένη οικονομική αυτοτέλεια των τελευταίων.

2. Έργο του Παρατηρητηρίου είναι:

α) Η κατάρτιση περιοδικών εκθέσεων σχετικά με την πορεία της οικονομικής και δημοσιονομικής κατάστασης των Ο.Τ.Α. και των νομικών προσώπων του Υποτομέα, καθώς και η υποβολή εισηγήσεων προς τα καθ' ύλην αρμόδια όργανα της Κεντρικής Διοίκησης για τη χάραξη πολιτικών και τη λήψη μέτρων που να διασφαλίζουν την οικονομική βιωσιμότητα των Ο.Τ.Α.

β) Η μέριμνα για την κατάρτιση από τους Ο.Τ.Α. και τα νομικά τους πρόσωπα που εντάσσονται στο Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης, υλοποιήσιμων και τουλάχιστον ισοσκελισμένων προϋπολογισμών, σύμφωνα με τους στόχους και τα όρια των πιστώσεων του Κρατικού Προϋπολογισμού και του εκάστοτε ισχύοντος Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής, παρέχοντας γνώμη επί των σχεδίων αυτών στους φορείς αυτούς, στην αρμόδια για την εποπτεία τους Αρχή και στον Υπουργό Εσωτερικών.

γ) Η παρακολούθηση της ορθής εκτέλεσης των προϋπολογισμών των ως άνω φορέων σε τριμηνιαία βάση.

δ) Η αντιμετώπιση του προβλήματος της υπερχρέωσης των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων, καθώς και των περιπτώσεων αδυναμίας ισοσκέλισης του προϋπολογισμού των ανωτέρω φορέων, σύμφωνα με τη διαδικασία του επόμενου άρθρου.

3. Το Παρατηρητήριο συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και αποτελείται από έναν (1) Σύμβουλο του Ελεγκτικού Συνεδρίου ως Πρόεδρο, ο οποίος ορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Δικαστικών Λειτουργών, από τον Γενικό Διευθυντή Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Αναπτυξιακής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών, από τον Γενικό Διευθυντή Δημοσιονομικής Πολιτικής και Προϋπολογισμού του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, από τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, από τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Οικονομικής και Αναπτυξιακής Πολιτικής Τοπικής Αυτοδιοίκησης του ίδιου Υπουργείου, από τον Προϊστάμενο του Τμήματος Οικονομικής Διοίκησης και Προϋπολογισμού του ίδιου Υπουργείου, από

τον Προϊστάμενο του Τμήματος Παρακολούθησης και Επεξεργασίας Οικονομικών Στοιχείων Τοπικής Αυτοδιοίκησης του ίδιου Υπουργείου, από τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, από τον Προϊστάμενο του Τμήματος Ε' Προϋπολογισμού του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, έναν (1) εμπειρογνώμονα εγνωσμένου κύρους, έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Οικονομικών και, προκειμένου για δήμους, από τρεις (3) εκπροσώπους της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ), εκ των οποίων ο ένας (1) υποχρεωτικά από τη μειοψηφία του Διοικητικού Συμβουλίου αυτής, ή, προκειμένου για περιφέρειες, από τρεις (3) εκπροσώπους της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝΠΕ), εκ των οποίων ο ένας (1) υποχρεωτικά από τη μειοψηφία του Διοικητικού Συμβουλίου αυτής, οι οποίοι ορίζονται με απόφαση των οικείων Διοικητικών Συμβουλίων. Οι ανωτέρω ορίζονται με τους αναπληρωτές τους.

4. Για τις ανάγκες λειτουργίας του Παρατηρητηρίου απασχολούνται ως γραμματείς της τρεις (3) υπάλληλοι της Διεύθυνσης Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών.

5. Κατά την άσκηση των καθηκόντων τους τα μέλη του Παρατηρητηρίου πρέπει να παρέχουν εγγυήσεις αμερόληπτης κρίσης, ως προς την εκ μέρους τους έκφραση γνώμης και την παροχή ψήφου στο πλαίσιο αυτού.

α) Το Παρατηρητήριο για την εκπλήρωση των αρμοδιοτήτων του μπορεί να ζητεί στοιχεία και να καλεί κατά την κρίση του σε ακρόαση ή διαβούλευση τους αιρετούς εκπροσώπους των Ο.Τ.Α., τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των νομικών τους προσώπων, καθώς και τους Προϊσταμένους των Οικονομικών Υπηρεσιών και Διευθύνσεων αυτών.

β) Οι κατά περίπτωση αρμόδιες για την εποπτεία των Ο.Τ.Α. και των νομικών προσώπων αυτών Αρχές οφείλουν να συνεργάζονται αμοιβαία με το Παρατηρητήριο και να τη διευκολύνουν με κάθε απαραίτητη πληροφορία στην εκτέλεση του έργου του.

6. Ως τόπος διενέργειας των συνεδριάσεων ορίζεται το κεντρικό κατάστημα του Υπουργείου Εσωτερικών. Το Παρατηρητήριο υποστηρίζεται διοικητικά και επιχειρησιακά από τη Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Αναπτυξιακής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών.

7. Για την υποβοήθηση του έργου του Παρατηρητηρίου, με κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, κατόπιν αίτησης του ενδιαφερομένου και σύμφωνης γνώμης του Παρατηρητηρίου και κατά παρέκκλιση κάθε άλλης γενικής ή ειδικής διάταξης, μπορεί να αποσπάται ή να μετατάσσεται εξειδικευμένο προσωπικό στη Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Αναπτυξιακής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών, από το Δημόσιο, τους Ο.Τ.Α., τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και τους φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

8. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών καθορίζεται αποζημίωση για τον Πρόεδρο, τα μέλη και τους γραμματείς, η οποία βαρύνει τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών.

9. Οι περιπτώσεις 1 έως 7 της υποπαραγράφου ΣΤ3 της παραγράφου ΣΤ' του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012 (Α' 222) καταργούνται.».

Άρθρο 198
Παρακολούθηση κατάρτισης
και εκτέλεσης προϋπολογισμών Ο.Τ.Α.

Στο ν. 4111/2013 προστίθεται άρθρο 4Α ως εξής:

«Άρθρο 4Α
Παρακολούθηση κατάρτισης και εκτέλεσης
προϋπολογισμών Ο.Τ.Α.

1. Αν το Παρατηρητήριο διαπιστώσει αρνητική απόκλιση από τους τριμηνιαίους δημοσιονομικούς στόχους του προβλεπόμενου στο άρθρο 4Ε Ολοκληρωμένου Πλαισίου Δράσης (Ο.Π.Δ.) άνω του δέκα τοις εκατό (10%), ενημερώνει αμελλητί τον Ο.Τ.Α. ή το νομικό του πρόσωπο, την αρμόδια για την εποπτεία τους Αρχή και τον Υπουργό Εσωτερικών, διατυπώνοντας γνώμη για τις, κατά την κρίση του, ενδεδειγμένες μεθόδους για τη βελτίωση εκτέλεσης του προϋπολογισμού. Το Παρατηρητήριο, κατά τη διατύπωση της γνώμης προς τον Ο.Τ.Α., εξετάζει, μεταξύ άλλων, παραμέτρους που μπορεί να επηρεάζουν την βιωσιμότητα των Ο.Τ.Α..

2. Αν το Παρατηρητήριο διαπιστώσει με οποιονδήποτε τρόπο ότι ένας Ο.Τ.Α. ή νομικό του πρόσωπο έχει αδυναμία κατάρτισης τουλάχιστον ισοσκελισμένου αρχικού προϋπολογισμού ή αδυναμία ισοσκέλισης αυτού ύστερα από αναμόρφωσή του ή ότι ένας Ο.Τ.Α. ή νομικό του πρόσωπο έχει μεν επικυρωμένο προϋπολογισμό από την αρμόδια για την εποπτεία του Αρχή, αλλά έχει εγγράψει σε αυτόν πλασματικά ή υπερεκτιμημένα έσοδα ή δεν έχει εγγράψει τις υποχρεωτικές του δαπάνες, συμπεριλαμβανομένων των απλήρωτων υποχρεώσεων του στο πραγματικό ύψος τους, γεγονός που οδηγεί και πάλι σε αδυναμία ισοσκέλισης του προϋπολογισμού, ζητεί από το οικείο δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο ή το διοικητικό συμβούλιο του νομικού προσώπου, αντίστοιχα, κατόπιν εισήγησης του Προϊσταμένου των Οικονομικών Υπηρεσιών του φορέα και απόφασης της οικείας Οικονομικής Επιτροπής στην περίπτωση των δήμων και περιφερειών, σε προθεσμία που αυτό ορίζει, περαιτέρω αξιολόγηση των οικονομικών στοιχείων τους και σύνταξη έκθεσης, στην οποία καταγράφονται αναλυτικά:

α) ο συνολικός δανεισμός, το ανεξόφλητο κεφάλαιο και το ετήσιο κόστος εξυπηρέτησης της δημόσιας πίστης, καθώς και τυχόν εγγυήσεις που έχει παραχωρήσει ο Ο.Τ.Α. για τη συνομολόγηση δανείων και για ρυθμίσεις οφειλών από νομικά του πρόσωπα,

β) οι λοιπές βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις, με διακριτή αναφορά στις ληξιπρόθεσμες, καθώς και τις διεκδικήσεις τρίτων,

γ) οι υποχρεώσεις και απαιτήσεις που μπορεί να προκύψουν από δίκες που βρίσκονται σε εξέλιξη και από τυχόν αναδοχή οφειλών νομικών του προσώπων,

δ) οι λοιπές εν γένει απαιτήσεις,

ε) εκτίμηση της δυνατότητας εξυπηρέτησης των υποχρεώσεων,

στ) εκτίμηση του ποσού χρηματοδότησης που απαιτείται για την ισοσκέλιση του προϋπολογισμού του φορέα,

καθώς και το συνολικό ποσό, που ζητήθηκε για δανειοδότηση, καθώς και το τελικό ποσό, που εγκρίθηκε, ή η διατυπωμένη άρνηση των πιστωτικών ιδρυμάτων ή των χρηματοπιστωτικών οργανισμών να δανειοδοτήσουν τον ενδιαφερόμενο Ο.Τ.Α., σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 43 του ν. 4325/2015 (Α' 47),

ζ) καταγραφή των μέτρων που πρέπει, κατά την κρίση του φορέα, να ληφθούν, με αναλυτική τεκμηρίωσή της κατ' έτος εκτιμώμενης επίδρασης των προτεινόμενων παρεμβάσεων στην οικονομική θέση του φορέα και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των παρεμβάσεων και

η) οποιοδήποτε άλλο στοιχείο κρίνεται από το Παρατηρητήριο ή από τον φορέα αναγκαίο να αξιολογηθεί.

3. Το Παρατηρητήριο αξιολογεί την παραπάνω έκθεση και τα προτεινόμενα και τυχόν εφαρμοζόμενα από τον Ο.Τ.Α. ή το νομικό του πρόσωπο μέτρα για την αντιμετώπιση της υπερχρέωσής του και, εφόσον κρίνει ότι εξακολουθεί να υφίσταται αδυναμία ισοσκέλισης του προϋπολογισμού του, ενημερώνει σχετικά τον οικείο φορέα και τον Υπουργό Εσωτερικών.

4. Ο φορέας, προκειμένου να καταστεί δυνατή η χρηματοδότησή του από τον Λογαριασμό του επόμενου άρθρου, για το μέρος ή το σύνολο του υπολειπόμενου για την ισοσκέλιση του προϋπολογισμού του ποσού, το οποίο δεν μπορεί να καλυφθεί με συνομολόγηση δανείου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 43 του ν. 4325/2015 (Α' 47), με απόφαση του οικείου δημοτικού, περιφερειακού ή διοικητικού συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, προτείνει και πραγματοποιεί τις αναγκαίες για τον εξορθολογισμό της οικονομικής του διαχείρισης παρεμβάσεις. Η απόφαση αυτή περιέχει υποχρεωτικά:

α) αναλυτική τεκμηρίωση της κατ' έτος εκτιμώμενης επίδρασης των προτεινόμενων παρεμβάσεων στην οικονομική θέση του φορέα και

β) χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των παρεμβάσεων. Η πιο πάνω απόφαση αποστέλλεται υποχρεωτικά στην αρμόδια για την εποπτεία του Ο.Τ.Α. ή του νομικού προσώπου Αρχή για έλεγχο νομιμότητας και κοινοποιείται στο Παρατηρητήριο και στον Υπουργό Εσωτερικών.

5. Το Παρατηρητήριο αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των προτεινόμενων με την απόφαση της παραγράφου 4, παρεμβάσεων και αν αυτές κρίνονται ανεπαρκείς ενημερώνει το φορέα, προκειμένου να προβεί σε τροποποίηση ή συμπλήρωσή τους. Για την αξιολόγηση συντάσσεται από το Παρατηρητήριο έκθεση, η οποία υποβάλλεται στον Ο.Τ.Α. ή το νομικό του πρόσωπο και στον Υπουργό Εσωτερικών.

6. Ο Υπουργός Εσωτερικών μπορεί να ζητήσει νέα έκθεση αξιολόγησης από το Παρατηρητήριο, εφόσον διαπιστώσει ότι υπάρχουν στοιχεία, όπως ιδιαίτερες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες της περιοχής, τα οποία δεν λήφθηκαν υπόψη από αυτό κατά την αρχική του αξιολόγηση.

7. Η διαδικασία των παραγράφων 2 έως 6 εφαρμόζεται και στην περίπτωση που Ο.Τ.Α. ή νομικό του πρόσωπο δηλώσει στο Παρατηρητήριο ότι αδυνατεί να ισοσκελίσει τον προϋπολογισμό του.

8. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, τα υπαίτια αιρετά όργανα, καθώς και οι υπάλληλοι των Ο.Τ.Α. υπέχουν αστική και πειθαρχική ευθύνη για σοβαρή παράβαση καθήκοντος.

9. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών μπορεί να ρυθμίζονται ζητήματα λειτουργίας του Παρατηρητηρίου, καθώς και κάθε αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή του παρόντος.».

Άρθρο 199

Λογαριασμός Οικονομικής Ενίσχυσης Ο.Τ.Α.

Στο ν. 4111/2013 προστίθεται άρθρο 4B ως εξής:

«Άρθρο 4B

Λογαριασμός Οικονομικής Ενίσχυσης Ο.Τ.Α.

1. Συνιστάται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων λογαριασμός, για τη χρηματοδότηση των Ο.Τ.Α. με στόχο την ισοσκέλιση του προϋπολογισμού τους σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου, με την ονομασία «Λογαριασμός Οικονομικής Ενίσχυσης Ο.Τ.Α.» (εφεξής «Λογαριασμός»), τον οποίο διαχειρίζεται η Διεύθυνση Οικονομικής και Αναπτυξιακής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών.

2. Ο Λογαριασμός χρηματοδοτείται σε ετήσια βάση από τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους (ΚΑΠ) και συγκεκριμένα σε ποσοστό δύο τοις εκατό (2%) επί αυτών που αποδίδονται στους δήμους και τις περιφέρειες και εφόσον κριθεί απολύτως αναγκαίο, με χρηματοδότηση από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, πέραν αυτής που προορίζεται για την ενίσχυση των ΚΑΠ και ανάλογα με τις δυνατότητες αυτού. Το ποσοστό του προηγούμενου εδαφίου μπορεί να διαφοροποιείται συνολικά ή ανά βαθμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών, η οποία εκδίδεται έως τον Νοέμβριο κάθε έτους και ισχύει για το επόμενο οικονομικό έτος, μετά από εισήγηση του Παρατηρητηρίου και αφού ληφθεί υπόψη το πιστωτικό υπόλοιπο του Λογαριασμού.

3. Ο Λογαριασμός είναι έντοκος και οι τόκοι του πιστώνονται κάθε ημερολογιακό εξάμηνο. Το επιτόκιο κατάθεσης είναι κυμαινόμενο για κάθε εξάμηνο και αντιστοιχεί με το ποσοστό της απόδοσης του «Κοινού Κεφαλαίου Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και Ασφαλιστικών Φορέων», το οποίο διαχειρίζεται η Τράπεζα της Ελλάδος, όπως αυτό διαμορφώνεται κάθε φορά κατά την τελευταία διαχειριστική χρήση του. Για τα ποσά που κινούνται μέσω του Λογαριασμού, δεν προβλέπεται προμήθεια του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων.

4. Ο «Λογαριασμός Εξυγίανσης των Ο.Τ.Α.» που είχε συσταθεί με το άρθρο 76 της παρ. 8 του ν. 4316/2014 (Α' 270) καταργείται, το δε υφιστάμενο υπόλοιπό του στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων μεταφέρεται, από τη δημοσίευση του παρόντος, στον «Λογαριασμό Οικονομικής Ενίσχυσης Ο.Τ.Α.».

5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών μπορεί να ρυθμίζονται ειδικότερα ζητήματα λειτουργίας του Λογαριασμού, καθώς και κάθε αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή του παρόντος. Μέχρι εκδόσεως της κοινής υπουργικής απόφασης, οι σχετικές

με τον Λογαριασμό Εξυγίανσης των Ο.Τ.Α. κανονιστικές πράξεις, παραμένουν σε ισχύ».

Άρθρο 200

Προγραμματική Συμφωνία Οικονομικής Υποστήριξης

Στο ν. 4111/2013 προστίθεται άρθρο 4Γ ως εξής:

«Άρθρο 4Γ

Προγραμματική Συμφωνία Οικονομικής Υποστήριξης

1. Για τη χρηματοδότηση των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων κατά το άρθρο 4Α του παρόντος από το Λογαριασμό του προηγούμενου άρθρου συνάπτεται μεταξύ του Υπουργού Εσωτερικών και του οικείου φορέα Προγραμματική Συμφωνία, η οποία καταρτίζεται μόνο εφόσον έχει προηγηθεί με απόφαση του οικείου δημοτικού, περιφερειακού ή διοικητικού συμβουλίου, η διαδικασία προσφυγής του ενδιαφερόμενου φορέα σε δανεισμό κατά το άρθρο 43 του ν. 4325/2015 (Α' 47).

2. Στην Προγραμματική Συμφωνία απαραίτητα ορίζονται ο σκοπός και το αντικείμενο αυτής, το περιεχόμενο και η οικονομική αποτίμηση των παρεμβάσεων που έχει αποφασίσει το οικείο δημοτικό, περιφερειακό ή διοικητικό συμβούλιο, οι πόροι από τους οποίους θα καλυφθεί η χρηματοδότηση, το ποσό και η ροή αυτής σε συνάρτηση με την υλοποίηση των παρεμβάσεων, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των δύο μερών, το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της Συμφωνίας και η διάρκειά της.

3. Το Παρατηρητήριο είναι το αρμόδιο για την παρακολούθηση της εφαρμογής της Προγραμματικής Συμφωνίας όργανο. Στην Προγραμματική Συμφωνία καθορίζονται η διαδικασία της παρακολούθησης, καθώς και οι ειδικότερες αρμοδιότητες του Παρατηρητηρίου.

4. Οι Προγραμματικές Συμφωνίες της παραγράφου 1 αναρτώνται υποχρεωτικά, με ποινή ακυρότητας, στη «Διαύγεια» του Υπουργείου Εσωτερικών και του οικείου Ο.Τ.Α. ή νομικού προσώπου, δημοσιεύονται σε περίληψη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και δεν υπόκεινται σε προσυμβατικό έλεγχο».

Άρθρο 201

Εκθέσεις του Παρατηρητηρίου

Στο ν. 4111/2013 προστίθεται άρθρο 4Δ ως εξής:

«Άρθρο 4Δ

Εκθέσεις του Παρατηρητηρίου

1. Το Παρατηρητήριο με τη λήξη κάθε τριμήνου, καθώς και συνολικά στο τέλος κάθε οικονομικού έτους, συντάσσει έκθεση σχετικά με τα αποτελέσματα εκτέλεσης των προϋπολογισμών των Ο.Τ.Α. και των Προγραμματικών Συμφωνιών, που τυχόν έχουν συναφθεί, παραθέτοντας τα βασικά οικονομικά μεγέθη των συμβαλλομένων Ο.Τ.Α. και νομικών προσώπων, καθώς και την κίνηση του Λογαριασμού του άρθρου 4B καθώς και τη συνολική πορεία των οικονομικών δεικτών του υποτομέα των Ο.Τ.Α. και τις προτάσεις του Παρατηρητηρίου για τις πολιτικές που κατά την κρίση του ενδείκνυται να υλοποιηθούν με στόχο τη βελτίωση της δημοσιονομικής διαχείρισης, της οικονομικής βιωσιμότητας και αυτοτέλειας των Ο.Τ.Α..

2. Οι παραπάνω εκθέσεις αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών και υποβάλλονται στους Υπουργούς Οικονομικών και Εσωτερικών, στην ΚΕΔΕ, την ΕΝΠΕ, στο Δημοσιονομικό Συμβούλιο και στο Ελεγκτικό Συνέδριο.

3. Η ανωτέρω ετήσια έκθεση του Παρατηρητηρίου υποβάλλεται επίσης στη Βουλή των Ελλήνων, παρουσιάζεται δε και συζητείται παρουσία των μελών της Επιτροπής σε ειδική κοινή συνεδρίαση των Διαρκών Επιτροπών Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης και Οικονομικών Υποθέσεων, η οποία πραγματοποιείται εντός διμήνου από την κατάθεση της έκθεσης στη Βουλή.».

Άρθρο 202

Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης

Στο ν. 4111/2013 προστίθεται άρθρο 4Ε ως εξής:

«Άρθρο 4Ε

Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης

1. Το Παρατηρητήριο, σύμφωνα με τα άρθρα 4 και 4Α του παρόντος παρακολουθεί την ορθή εκτέλεση των προϋπολογισμών και την εν γένει πορεία των οικονομικών των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων που εντάσσονται στο Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης, όπως αποτυπώνονται στο «Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης» (Ο.Π.Δ.). Το Ο.Π.Δ. υποχρεωτικά συνοψίζει τα στοιχεία του ετήσιου προϋπολογισμού του Ο.Τ.Α. και των νομικών του προσώπων, αποτυπώνει το οικονομικό αποτέλεσμα και τις απλήρωτες υποχρεώσεις και εγκρίνεται από την αρμόδια, για την εποπτεία του Ο.Τ.Α., Αρχή. Οι Ο.Τ.Α. υποβάλλουν στο Υπουργείο Εσωτερικών, σε ηλεκτρονική μορφή, το Ο.Π.Δ. που έχουν αποστείλει στην αρμόδια για έλεγχο αρχή, καθώς και αυτό που τελικώς εγκρίνεται από αυτή, προκειμένου το Παρατηρητήριο να ελέγξει την ορθή εκτέλεση των προϋπολογισμών τους. Τα Ο.Π.Δ. αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών, καθώς και στην ιστοσελίδα του οικείου Ο.Τ.Α.. Το Ο.Π.Δ. περιλαμβάνει υποχρεωτικά μηνιαίους και τριμηνιαίους στόχους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 70 του ν. 4270/2014 (Α' 143) και το ακριβές περιεχόμενό του καθορίζεται με την κοινή υπουργική απόφαση της παρ. 3 του άρθρου 149 του ν. 4270/2014.

2. Το Παρατηρητήριο αξιολογεί και ελέγχει την πορεία της εκτέλεσης του προϋπολογισμού με βάση τα μηνιαία στοιχεία εκτέλεσης του προϋπολογισμού, που παρακολουθεί η Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Αναπτυξιακής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών, καθώς και με πρόσθετα στοιχεία που παρέχει ο Ο.Τ.Α., εφόσον του ζητηθεί.

Άρθρο 203

Διατάκτης στους Ο.Τ.Α. α' βαθμού

1. Η περίπτωση ε' της παρ. 1 του άρθρου 58 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«ε) Αποφασίζει για την έγκριση των δαπανών και τη διάθεση όλων των εγγεγραμμένων στον προϋπολογισμό πιστώσεων, συμπεριλαμβανομένων των πιστώσεων που εγγράφονται σε αυτόν με αναμόρφωση, με την έκδοση

της σχετικής απόφασης ανάληψης υποχρέωσης. Για την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής δεν απαιτείται προηγούμενη απόφαση συλλογικού οργάνου, εκτός αν αυτή είναι απαραίτητη, προκειμένου να επιτευχθεί η απαιτούμενη εξειδίκευση της πίστωσης. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, πριν από την απόφαση του δημάρχου, προηγείται σχετική απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Εξειδικευμένη θεωρείται η πίστωση, όταν κατονομάζεται ρητά η συγκεκριμένη δαπάνη για την οποία προορίζεται και προσδιορίζεται στο αναλυτικότερο δυνατό επίπεδο κωδικοποίησης του προϋπολογισμού».

2. Όπου στις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 140, της παραγράφου 3 του άρθρου 158 και του άρθρου 202 του ν. 3463/2006, καθώς και των άρθρων 70 παράγραφος 3 του άρθρου 94 και παρ. 4 περίπτωση 30 του ν. 3852/2010 ή σε άλλες διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας ορίζεται το δημοτικό συμβούλιο ως όργανο αρμόδιο για την έγκριση της δαπάνης και τη διάθεση της πίστωσης, νοείται εφεξής ο δήμαρχος, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού.

3. Οι διατάξεις του άρθρου 224 του ν. 3852/2010 ισχύουν και για τις αποφάσεις που εκδίδει ο δήμαρχος ως διατάκτης πιστώσεων.

Η περίπτωση δ' της παρ. 1 του άρθρου 72 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«δ1) Αποφασίζει αιτιολογημένα για τις περιπτώσεις απευθείας ανάθεσης προμηθειών, παροχής υπηρεσιών, εκπόνησης μελετών και εκτέλεσης έργων σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις.

δ2) Αποφασίζει αιτιολογημένα τροποποίηση άπαξ έως πέντε τοις εκατό (5%) του φυσικού ή οικονομικού αντικειμένου, συμβάσεων ποσού έως εκατόν είκοσι χιλιάδων (120.000) ευρώ, πλέον Φ.Π.Α. σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Στις συμβάσεις του προηγούμενου εδαφίου εγκρίνει το πρωτόκολλο παραλαβής με αιτιολογημένη απόφασή της.».

4. Οι διατάξεις των άρθρων 11, 12, 13, 14, 15 και 16 του β.δ. της 17.5/15.6.1959 (Α' 114) καταργούνται.

5. Οι διατάξεις των παραγράφων 4 και 5 του άρθρου 158 του ν. 3463/2006 καταργούνται.

6. Η περίπτωση ε' της παρ. 1 του άρθρου 86 του ν. 3463/2006 καταργείται.

7. Στην παρ. 1 του άρθρου 176 του ν. 3852/2010, μετά την περίπτωση γ', προστίθεται περίπτωση γ1 ως εξής:

«γ1) Για την άπαξ λήψη αιτιολογημένης απόφασης περί τροποποίησης έως πέντε τοις εκατό (5%) του φυσικού ή οικονομικού αντικειμένου συμβάσεων ποσού έως εκατόν είκοσι χιλιάδων (120.000) ευρώ, πλέον Φ.Π.Α. σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία για τις δημόσιες συμβάσεις. Στις συμβάσεις του προηγούμενου εδαφίου εγκρίνει τα πρωτόκολλα παραλαβής με αιτιολογημένη απόφασή της».

Άρθρο 204

Ρυθμίσεις σχετικές με την εκκαθάριση δαπανών- Εντολή πληρωμών στους δήμους

1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος ο δήμαρχος παύει να έχει την ιδιότητα του εκκαθαριστή των δαπανών και του εντολέα των πληρωμών. Όπου στις διατάξεις

του β.δ. της 17.5/15.6.1959 και του ν. 3463/2006 ορίζεται ότι ο δήμαρχος υπογράφει ή συνυπογράφει πράξεις εκκαθάρισης και χρηματικά εντάλματα πληρωμής ή ότι εκδίδει χρηματικά εντάλματα, νοείται στη θέση του ο Προϊστάμενος Οικονομικών Υπηρεσιών ή τα ιεραρχικώς υφιστάμενα όργανα που εξουσιοδοτούνται από αυτόν. Οι πράξεις εκκαθάρισης και τα χρηματικά εντάλματα πληρωμής φέρουν επίσης την υπογραφή του συντάκτη τους.

Κατ' εξαίρεση:

α) στους μικρούς δήμους που λόγω έλλειψης προσωπικού και οργανικών μονάδων δεν διαθέτουν Προϊστάμενο Οικονομικών Υπηρεσιών, οι πράξεις εκκαθάρισης και τα χρηματικά εντάλματα πληρωμής υπογράφονται μόνο από τον υπάλληλο που ορίζεται για τον σκοπό αυτόν με απόφαση δημάρχου,

β) στα δημοτικά Ν.Π.Δ.Δ. που δεν έχουν δικό τους διοικητικό προσωπικό και η ταμειακή τους υπηρεσία διεξάγεται από το δήμο που τα έχει συστήσει, σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 166 του ν. 3463/2006, νοείται ότι διεξάγεται εν γένει η λειτουργία της οικονομικής τους υπηρεσίας. Σε αυτή την περίπτωση, οι αρμοδιότητες ανάληψης των υποχρεώσεων, εκκαθάρισης και εντολής των δαπανών ασκούνται από τις αντίστοιχες υπηρεσίες του δήμου και οι σχετικές πράξεις υπογράφονται από τα όργανα που είναι αρμόδια για τις δαπάνες του δήμου.

Στους δήμους της ανωτέρω περίπτωσης α', η βεβαίωση δέσμευσης της πίστωσης που συντάσσεται επί της απόφασης ανάληψης της υποχρέωσης, υπογράφεται από τον οριζόμενο κατά τις διατάξεις της περίπτωσης αυτής υπάλληλο.

2. Σε περίπτωση έγγραφης άρνησης του προϊστάμενου οικονομικών υπηρεσιών, η αρμοδιότητα για τη διατύπωση της εντολής της παρ. 1 του άρθρου 26 του ν. 4270/2014 (Α' 143), της παρ. 1γ του άρθρου 4 του π.δ. 80/2016 (Α' 145) και της παρ. 4 του άρθρου 22 του β.δ. 17.5/15.6.1959, ασκείται αποκλειστικά από τον δήμαρχο.

3. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος, η πράξη ακύρωσης χρηματικών ενταλμάτων διαρκούντος του έτους, κατά τις διατάξεις του άρθρου 30 του β.δ. 17.5/15.6.1959, υπογράφεται από τα αρμόδια κατά την παράγραφο 1 υπηρεσιακά όργανα, έστω και αν έχουν εκδοθεί από τον δήμαρχο ή τον ορισθέντα από αυτόν αντιδήμαρχο.

4. Οι διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 175 του ν. 3463/2006 έχουν εφαρμογή μόνο για χρηματικά εντάλματα μη υποκείμενα στον προληπτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Η έγγραφη αναφορά του δημοτικού ταμία απευθύνεται στον δήμαρχο και η απόρριψη ή η αποδοχή της ενεργείται αποκλειστικά από αυτόν.

5. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος, ο δήμαρχος έχει αρμοδιότητα να καταλογίζει με πράξη του αχρεωστήτως καταβληθείσες αποδοχές σε βάρος των λαβόντων υπαλλήλων, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 24 του ν. 4354/2015 (Α' 176).

6. Η έκδοση ή συνυπογραφή ή παραλαβή ή εξόφληση επιταγών από τον δήμαρχο για λογαριασμό του δήμου και γενικά η ανάμιξη του σε διαχειριστικές ενέργειες της ταμειακής υπηρεσίας δεν επιτρέπονται.

7. Στο πλαίσιο του δήμου, οι αρμοδιότητες ελέγχου, εποπτείας και καταλογισμού των υπολόγων σύμφωνα με

τις διατάξεις των άρθρων 150 και 152 του ν. 4270/2014, κατά το μέρος που ανάγονται στον διατάκτη, ασκούνται από τον δήμαρχο.

Άρθρο 205

Προϊστάμενος οικονομικών υπηρεσιών στους Ο.Τ.Α. α' βαθμού

Στους Ο.Τ.Α. α' βαθμού προϊστάμενος οικονομικών υπηρεσιών θεωρείται: α) ο προϊστάμενος της γενικής διεύθυνσης στην οποία υπάγονται μόνο ή κατά κύριο λόγο υπηρεσίες οικονομικού ενδιαφέροντος (υπηρεσίες εκκαθάρισης και εντολής δαπανών, προϋπολογισμού και βεβαίωσης εσόδων, λογιστήρια, ταμειακές υπηρεσίες, μονάδες σύναψης δημοσίων συμβάσεων κ.λπ.), β) ο προϊστάμενος διεύθυνσης, με την ίδια προϋπόθεση, γ) ο προϊστάμενος του τμήματος οικονομικής υπηρεσίας, εάν δεν υπάρχουν οι οργανικές μονάδες α' και β' και επιπλέον εάν ασκούνται από το τμήμα όλες οι οικονομικές λειτουργίες του φορέα. Όπου δεν υπάρχει προϊστάμενος κατά την ανωτέρω έννοια, εφαρμόζονται οι διατάξεις της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 204.

Άρθρο 206

Διαδικαστικού χαρακτήρα ρυθμίσεις σχετικές με την οικονομική λειτουργία των δήμων

1. Δεν απαιτείται απόφαση του δημοτικού συμβουλίου για την εκκίνηση της διαδικασίας ανάθεσης δημόσιας σύμβασης έργου, προμήθειας ή γενικής υπηρεσίας. Για την εκκίνηση της διαδικασίας ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων εκπόνησης μελετών, απαιτείται προηγούμενη αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, αν η εκτιμώμενη αξία αυτής υπερβαίνει το εκάστοτε ισχύον χρηματικό όριο απευθείας ανάθεσης από τον δήμαρχο. Για την προκήρυξη αρχιτεκτονικών διαγωνισμών με την απονομή βραβείων, καθώς και καλλιτεχνικών έργων απαιτείται απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, με την οποία καθορίζονται και οι όροι του διαγωνισμού. Δεν απαιτείται τέτοια απόφαση για τα καλλιτεχνικά έργα της παρ. 7 του άρθρου 209 του ν. 3463/2006, εφόσον υπάρχει στον προϋπολογισμό εξειδικευμένη πίστωση. Οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 11 και της παρ. 1 του άρθρου 15 του π.δ. 171/1987 (Α' 84) δεν θίγονται.

2. Με εξαίρεση τις ρυμοτομικές απαλλοτριώσεις, στις λοιπές περιπτώσεις απαλλοτρίωσης η απόφαση του δημάρχου για την ανάληψη της υποχρέωσης εκδίδεται πριν από τη απόφαση του δημοτικού συμβουλίου για την κήρυξη της απαλλοτρίωσης, με βάση την εκτιμώμενη αξία του απαλλοτριούμενου ακινήτου.

3. Όταν πρόκειται για αγορά ή μίσθωση ακινήτου, η απόφαση του δημάρχου για την ανάληψη της υποχρέωσης εκδίδεται μετά τη σχετική απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, σε χρόνο που προηγείται τουλάχιστον της υπογραφής του συμβολαίου μεταβίβασης. Όταν διεξάγεται δημοπρασία, η απόφαση αυτή εκδίδεται πριν από την υπογραφή της διακήρυξης.

4. Για τη δαπάνη που απορρέει από προγραμματική σύμβαση, η απόφαση ανάληψης της υποχρέωσης εκδίδεται από τον δήμαρχο μετά τη σχετική απόφαση του δημοτικού συμβουλίου και πάντως πριν από τη σύνα-

ψη αυτής. Η δαπάνη που αφορά χρηματοδότηση της κοινωφελούς επιχείρησης, κατά τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 259 του ν. 3463/2006, όπως ισχύουν, αναλαμβάνεται από τον δήμαρχο μετά τη σχετική απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, με την οποία καθορίζεται το ύψος αυτής.

5. Δεν απαιτείται απόφαση του δημοτικού συμβουλίου: α) για την εγγραφή του δήμου, ως συνδρομητή σε εφημερίδες, περιοδικά ή άλλα έντυπα που κρίνονται χρήσιμα για τη λειτουργία του δήμου, καθώς και σε ηλεκτρονικές βάσεις πληροφοριών, β) για την επιστροφή χρηματικών ποσών αχρεωστήτως εισπραχθέντων από δήμους.

Άρθρο 207

Πάγια προκαταβολή δήμων

1. Η περίπτωση γ' της παρ. 1 του άρθρου 173 του ν. 3463/2006 αντικαθίσταται ως εξής:

«γ) Ο δημοτικός υπάλληλος ή και ο αναπληρωτής του, στο όνομα του οποίου θα εκδοθεί το ένταλμα και ο οποίος θα ενεργεί τις πληρωμές σύμφωνα με έγγραφες εντολές του δημάρχου.»

2. Στο άρθρο 173 του ν. 3463/2006 προστίθεται παράγραφος 5 ως εξής:

«5. Τα ποσά της πάγιας προκαταβολής κατατίθενται σε πιστωτικά ιδρύματα που εποπτεύει η Τράπεζα της Ελλάδος, σε λογαριασμούς ειδικού σκοπού, που ανήκουν στον οικείο δήμο, μετά από πρόταση των υπολόγων διαχειριστών και απόφαση του δημοτικού συμβουλίου.

Υπεύθυνοι κίνησης των λογαριασμών είναι οι δημοτικοί υπάλληλοι της ανωτέρω περίπτωσης γ'.»

Άρθρο 208

Δανεισμός των Ο.Τ.Α. για δράσεις βελτίωσης της ενεργειακής αποδοτικότητας

Αν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που ορίζονται στην παρ. 1 του άρθρου 264 του ν. 3852/2010 με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, παρέχεται η δυνατότητα συνομολόγησης δανείων από δήμους και περιφέρειες με πιστωτικά ιδρύματα ή χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, για την υλοποίηση δράσεων βελτίωσης της ενεργειακής αποδοτικότητας εγκαταστάσεων, μηχανημάτων ή οχημάτων τους και εν γένει επενδυτικών σχεδίων, με την προϋπόθεση ότι, από τις ανωτέρω δράσεις και σχέδια, όπως προκύπτει από σχετική μελέτη, επέρχεται μείωση του κόστους λειτουργίας τους και από την εξοικονόμηση αυτή, καλύπτεται και το κόστος εξυπηρέτησης των σχετικών τοκοχρεολυσίων.

Με όμοια απόφαση ρυθμίζονται οι όροι του δανεισμού, οι προδιαγραφές της μελέτης, η διαδικασία και οι φορείς αξιολόγησης αυτής, καθώς και κάθε αναγκαίο ζήτημα για την εφαρμογή της παρούσας.

Άρθρο 209

Καταργούμενες διατάξεις

Από τη δημοσίευση του παρόντος καταργούνται οι διατάξεις των παραγράφων 3 έως και 10 του άρθρου 174 του ν. 4270/2014, όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν και των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 149 του ν. 4270/2014, όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν.

ΤΜΗΜΑ Ε'

Άρθρο 210

Μεταβατικές - Τελικές διατάξεις Κεφαλαίου Ι'

1. Αν δήμος, περιφέρεια ή νομικό πρόσωπο έχει υπαχθεί, έως την ημερομηνία δημοσίευσης του παρόντος νόμου, σε πρόγραμμα εξυγίανσης, σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 4 έως 10 του άρθρου 174 του ν. 4270/2014 (Α' 143), όπως αντικαταστάθηκαν από τα άρθρα 74 και 75 του ν. 4316/2014 (Α' 270), απαιτείται για τη συνέχιση της χρηματοδότησης του φορέα από το Λογαριασμό Οικονομικής Ενίσχυσης Ο.Τ.Α. του άρθρου 199 μόνον η σύναψη της Προγραμματικής Συμφωνίας Οικονομικής Υποστήριξης του άρθρου αυτού, μετά από σχετική απόφαση του οικείου δημοτικού, περιφερειακού ή διοικητικού συμβουλίου.

2. Οι διατάξεις των άρθρων 175, 176, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191 και 192 ισχύουν από την επόμενη αυτοδιοικητική περίοδο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ'

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΑΝΑΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ - ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ - ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Άρθρο 211

Διαδικασία και χρονοδιάγραμμα ανακαθορισμού της κατανομής αρμοδιοτήτων και διαδικασιών κεντρικής διοίκησης - αποκεντρωμένων διοικήσεων - τοπικής αυτοδιοίκησης

1. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού συνιστώνται μικτές Διυπουργικές Επιτροπές Ανακαθορισμού Αρμοδιοτήτων και Διαδικασιών (Δ.Ε.ΑΝ.Α.Δ.) με έργο την καταγραφή των αρμοδιοτήτων και διαδικασιών της κεντρικής διοίκησης, των αποκεντρωμένων διοικήσεων και της τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, ανά πεδίο δημόσιας πολιτικής κάθε Υπουργείου, όπως ορίζονται από τον Οργανισμό του, την αξιολόγηση των όρων αποτελεσματικής άσκησης αυτών, τον εντοπισμό προβλημάτων και δυσλειτουργιών και τη διατύπωση πρότασης για την αντιμετώπιση αυτών, σύμφωνα με τις αρχές της εγγύτητας, της επικουρικότητας και της αποτελεσματικότητας. Ειδικά ως προς τις αρμοδιότητες και τις διαδικασίες των Ο.Τ.Α. α' βαθμού, λαμβάνεται υπόψη και η κατηγοριοποίηση των Δήμων, σύμφωνα με το άρθρο 2Α του ν. 3852/2010.

2. Με την απόφαση της προηγούμενης παραγράφου ορίζονται οι εκπρόσωποι, στην οικεία Δ.Ε.ΑΝ.Α.Δ., του Υπουργείου Εσωτερικών, μεταξύ των οποίων ένας (1) τουλάχιστον προϊστάμενος οργανικής μονάδας επιπέδου Διεύθυνσης, εκπρόσωποι του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργείου, σε επίπεδο Γενικής Διεύθυνσης ή/και Διεύθυνσης ή/και Τμήματος, ανά τομέα δημόσιας πολιτικής, ένας εκπρόσωπος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ) και ένας εκπρόσωπος της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝΠΕ). Ως Πρόεδρος ορίζεται, ανάλογα με τον οικείο τομέα δημόσιας πολιτικής, Γενικός ή Ειδικός Γραμ-

ματέας ή Γενικός Διευθυντής του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργείου, με τον αναπληρωτή του. Στις συνεδριάσεις των Δ.Ε.ΑΝ.Α.Δ. δύναται να καλούνται και εμπειρογνώμονες και ειδικοί επιστήμονες, ανάλογα με τις εξεταζόμενες, κατά περίπτωση, αρμοδιότητες και διαδικασίες. Καθήκοντα γραμματέα των Δ.Ε.ΑΝ.Α.Δ. ασκούν μόνιμοι υπάλληλοι του Υπουργείου Εσωτερικών, που ορίζονται με την απόφαση της παραγράφου 1.

3. Σκοπός των Δ.Ε.ΑΝ.Α.Δ. είναι ιδίως ο εντοπισμός περιπτώσεων κατακερματισμού ή αλληλεπικάλυψης αρμοδιοτήτων και διαδικασιών μεταξύ της κεντρικής διοίκησης, των αποκεντρωμένων διοικήσεων και των δύο βαθμών τοπικής αυτοδιοίκησης, η μελέτη της δυνατότητας απλοποίησης των όρων άσκησης των οικείων αρμοδιοτήτων και διαδικασιών, μέσω της ενοποίησης αυτών ανά πεδίο δημόσιας πολιτικής ή ανά επιμέρους θεματικό πεδίο και της ανάθεσής τους στο προσήκον επίπεδο διοίκησης, σύμφωνα με τις αρχές της παραγράφου 1, καθώς και η επεξεργασία προτυποποιημένων υποδειγμάτων εγγράφων ή διαδικασιών.

4. Κάθε Δ.Ε.ΑΝ.Α.Δ. υποβάλλει, εντός τεσσάρων (4) μηνών από τη συγκρότησή της, στον Υπουργό Εσωτερικών, στον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό και στη Μόνιμη Επιτροπή Ελέγχου Αρμοδιοτήτων Τοπικής Αυτοδιοίκησης πόρισμα με τα συμπεράσματα και τις προτάσεις της, καθώς και σχέδιο προτεινόμενων νομοθετικών διατάξεων. Το πόρισμα κάθε Δ.Ε.ΑΝ.Α.Δ. κοινοποιείται στην ΚΕΔΕ, στην ΕΝΠΕ και στους Συντονιστές των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, προκειμένου να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους στον Υπουργό Εσωτερικών και τον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό.

5. Οι αποφάσεις της παραγράφου 1 εκδίδονται εντός ενός (1) μηνός από την έναρξη ισχύος του παρόντος.

Άρθρο 212 **Μόνιμη Επιτροπή Ελέγχου Αρμοδιοτήτων** **Τοπικής Αυτοδιοίκησης**

1. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών συνιστάται Μόνιμη Επιτροπή Ελέγχου Αρμοδιοτήτων Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με αντικείμενο το διαρκή έλεγχο, την εποπτεία και την παροχή γνώμης για κάθε ζήτημα σχετικό με τη μεταβολή του νομοθετικού πλαισίου καθορισμού των αρμοδιοτήτων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, καθώς και της κατανομής αρμοδιοτήτων μεταξύ της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, της Κεντρικής Διοίκησης και των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων.

2. Μέλη της Επιτροπής είναι: Ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Εσωτερικών ως Πρόεδρος, ο Γενικός Διευθυντής Αποκέντρωσης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης και οι προϊστάμενοι των οικείων Διευθύνσεων, ο Γενικός Διευθυντής Οικονομικών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Αναπτυξιακής Πολιτικής και οι προϊστάμενοι των οικείων Διευθύνσεων, δύο εκπρόσωποι της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Ε.) με τους αναπληρωτές τους και δύο εκπρόσωποι της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝ.ΠΕ.) με τους αναπληρωτές τους. Ανάλογα με το θέμα της ημερήσιας διάταξης, στην Επιτροπή συμμετέχει και εκπρόσωπος του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού. Τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Εσωτερικών αναπληρώνει ο Γενικός Διευθυντής Αποκέντρωσης και Τοπικής Αυτοδι-

οίκησης. Τους Γενικούς Διευθυντές αναπληρώνει ένας προϊστάμενος των οικείων Διευθύνσεων που ορίζεται από τους ίδιους. Τους προϊσταμένους των Διευθύνσεων αναπληρώνουν προϊστάμενοι Τμημάτων των οικείων Διευθύνσεων που ορίζονται από τους ίδιους. Καθήκοντα Γραμματέα της Επιτροπής ασκεί μόνιμος υπάλληλος της Διεύθυνσης Οργάνωσης και Λειτουργίας Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

3. Η Επιτροπή διατυπώνει γνώμη για κάθε σχέδιο νόμου, το οποίο περιέχει διατάξεις σχετικές με την απονομή αρμοδιοτήτων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση ή τροποποιεί το νομοθετικό πλαίσιο σχετικά με την κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ κεντρικής διοίκησης, αποκεντρωμένης διοίκησης και τοπικής αυτοδιοίκησης. Το επισπεύδον Υπουργείο αποστέλλει για το σκοπό αυτόν έγκαιρα το σχέδιο νόμου στην Επιτροπή, επισημαίνοντας ιδίως τις διατάξεις που αφορούν τις αρμοδιότητες που μεταβιβάζονται ή τροποποιούνται, καθώς και τους πόρους που μεταφέρονται για την άσκηση αυτών σύμφωνα με το άρθρο 102 παράγραφος 5 του Συντάγματος.

4. Με την απόφαση της παραγράφου 1 μπορούν να ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα σχετικά με τη σύγκληση και τη λειτουργία της Επιτροπής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΒ΄ **ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ** **ΜΕ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ**

ΤΜΗΜΑ Α΄ **ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ** **ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

Άρθρο 213 **Ειδικοί Σύμβουλοι - Επιστημονικοί Συνεργάτες -** **Ειδικοί Συνεργάτες στους δήμους**

Η παρ. 1 του άρθρου 163 του ν. 3584/2007 (Α' 143) αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Σε κάθε δήμο συνιστώνται θέσεις Ειδικών Συμβούλων ή Ειδικών Συνεργατών ή Επιστημονικών Συνεργατών, συνολικού αριθμού ίσου με τον αριθμό των Αντιδημάρχων του δήμου, σύμφωνα με το άρθρο 59 παρ. 2 του ν. 3852/2010. Ειδικά για τους δήμους με μόνιμο πληθυσμό, σύμφωνα με τα στοιχεία της τελευταίας απογραφής της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, πάνω από εκατόν πενήντα χιλιάδες (150.000) κατοίκους, μπορεί να συνιστάται, με τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας, μία θέση Ειδικού Συνεργάτη, επιπλέον των προβλεπόμενων στο προηγούμενο εδάφιο.

Με τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας Συνδέσμου Δήμων, με συνολικό πληθυσμό των μελών του πάνω από εκατόν πενήντα χιλιάδες (150.000) κατοίκους, μπορεί να συνιστάται μία θέση Ειδικού Συνεργάτη.

Η πλήρωση μίας από τις θέσεις που προβλέπονται στα προηγούμενα εδάφια μπορεί να γίνεται με πρώην δήμαρχο ή με απόφοιτο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και εμπειρία ή επαγγελματική ειδίκευση σε θέματα σχετικά με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, που αποδεικνύονται σύμφωνα με την περίπτωση γ' της παραγράφου 3. Οι θέσεις που συνιστώνται σύμφωνα με την παράγραφο αυτή, καλύπτονται με συμβάσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, η διάρκεια των οποίων δεν μπορεί

να υπερβαίνει τη διάρκεια της δημοτικής περιόδου εντός της οποίας προσλήφθηκαν.».

Άρθρο 214

Ειδικοί Σύμβουλοι - Επιστημονικοί Συνεργάτες - Ειδικοί Συνεργάτες στις περιφέρειες

Το άρθρο 243 του ν. 3852/2010 (Α' 87) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 243

Ειδικοί Σύμβουλοι - Επιστημονικοί Συνεργάτες - Ειδικοί Συνεργάτες

1. Σε κάθε περιφέρεια συνιστώνται τέσσερις (4) θέσεις Ειδικών Συμβούλων ή Ειδικών Συνεργατών ή Επιστημονικών Συνεργατών, για την κάλυψη των αναγκών του περιφερειάρχη και μία (1) για κάθε αντιπεριφερειάρχη, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 160. Οι ανωτέρω προσλαμβάνονται με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, η διάρκεια της οποίας δεν μπορεί να υπερβαίνει τη θητεία της περιφερειακής περιόδου εντός της οποίας προσλήφθηκαν και διέπονται αποκλειστικά από τις διατάξεις των επόμενων παραγράφων.

2. Οι Ειδικοί Σύμβουλοι, οι Ειδικοί Συνεργάτες και οι Επιστημονικοί Συνεργάτες δεν παρεμβάλλονται στην οργανωτική και βαθμολογική κλίμακα, ούτε οι θέσεις τους έχουν αντιστοιχία με τις θέσεις της κλίμακας αυτής. Υπόκεινται απευθείας στην ιεραρχική εξάρτηση του οικείου περιφερειάρχη ή αντιπεριφερειάρχη, για την επικουρία του οποίου έχουν προσληφθεί και είναι ανεξάρτητοι από το ειδικό Επιστημονικό προσωπικό Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου που προσλαμβάνεται σε οργανικές θέσεις για την εξυπηρέτηση διαρκών αναγκών.

3. Οι Ειδικοί Σύμβουλοι, οι Ειδικοί Συνεργάτες και οι Επιστημονικοί Συνεργάτες δεν ασκούν αποφασιστικές αρμοδιότητες οποιασδήποτε μορφής. Παρέχουν συμβουλές και διατυπώνουν εξειδικευμένες γνώμες, γραπτά ή προφορικά, για το συγκεκριμένο τομέα δραστηριοτήτων της Περιφέρειας, τον οποίο έχουν ορισθεί να εξυπηρετήσουν. Το συμβουλευτικό τους έργο απευθύνεται προς τον περιφερειάρχη ή τον αντιπεριφερειάρχη, το περιφερειακό Συμβούλιο και τις επιτροπές της περιφέρειας, ανάλογα με τις αρμοδιότητές τους. Ειδικά οι Επιστημονικοί Συνεργάτες παρέχουν υπηρεσίες, μέσα στον κύκλο των γνώσεων τους, σε εξειδικευμένα επιστημονικά και τεχνικά θέματα, που μπορεί να αναφέρονται στη διενέργεια ερευνών, εκπόνηση μελετών, σύνταξη εκθέσεων, υποβολή προτάσεων ή εισηγήσεων, επεξεργασία και παρουσίαση στοιχείων απαραίτητων για την πραγμάτωση των σκοπών της περιφέρειας, παροχή επιστημονικής ή τεχνολογικής βοήθειας σε ειδικά θέματα που απασχολούν τις οργανωτικές μονάδες της περιφέρειας, συστηματική παρακολούθηση της επιστήμης και τεχνολογίας στον τομέα της δραστηριότητάς τους, τήρηση αρχείου ελληνικών και ξένων βιβλιογραφικών δεδομένων, ή σε κάθε άλλη εργασία που τους ανατίθεται από τον οικείο περιφερειάρχη ή αντιπεριφερειάρχη.

4. Για την πλήρωση των θέσεων της παραγράφου 1 απαιτούνται:

α. τα γενικά προσόντα διορισμού που προβλέπονται για το μόνιμο προσωπικό του Δημοσίου,

β. πτυχίο ή δίπλωμα Ανώτατης Εκπαίδευσης της ημεδαπής ή ισότιμο πτυχίο ή δίπλωμα της αλλοδαπής,

γ. ειδίκευση σε επιστημονικό ή επαγγελματικό τομέα αρμοδιοτήτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που αποδεικνύεται με αξιολογή επιστημονική ενασχόληση (δημοσιεύσεις, συμμετοχή σε συνέδρια, ομάδες εργασίας κ.λπ.) ή αξιολογή επαγγελματική απασχόληση ή επαρκείς γνώσεις και σημαντική εμπειρία, ανάλογη με τα αντικείμενα στα οποία θα απασχοληθούν. Επίσης, η ειδίκευση αυτή μπορεί να αποδεικνύεται και από την ιδιότητα των προσλαμβανομένων ως επαγγελματιών ειδικής εμπειρίας.

Ειδικά για τους Επιστημονικούς Συνεργάτες, απαιτείται επιπλέον και διδακτορικό δίπλωμα ή τίτλος μεταπτυχιακών σπουδών Σχολής Ανώτατης Εκπαίδευσης της ημεδαπής ή αλλοδαπής ή αξιολογες ειδικές μελέτες, σχετιζόμενα με το αντικείμενο της απασχόλησής τους.

5. Η πλήρωση των θέσεων Ειδικών Συμβούλων, Ειδικών Συνεργατών και Επιστημονικών Συνεργατών της παραγράφου 1, ενεργείται με δημόσια γνωστοποίηση διά του τύπου, από τον περιφερειάρχη, ο οποίος και προσλαμβάνει με απόφασή του τα πρόσωπα που είναι, κατά την κρίση του, κατάλληλα. Η απόφαση αυτή, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζει τις δραστηριότητες και τα ειδικότερα καθήκοντα με τα οποία θα απασχοληθεί ο προσλαμβανόμενος.

Η πρόσληψη ολοκληρώνεται με την υπογραφή, από τον προσλαμβανόμενο, ειδικής σύμβασης εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, από την οποία και συνάπτεται η εργασιακή σχέση με την περιφέρεια και αρχίζει η υποχρέωση του προσλαμβανόμενου για παροχή υπηρεσιών.

Οι υπάλληλοι της κατηγορίας της παραγράφου 1 διορίζονται και απολύονται με απόφαση του περιφερειάρχη ή του αντιπεριφερειάρχη. Παύουν να ασκούν τα καθήκοντά τους και απολύονται, αυτοδικαίως, αμέσως μόλις ο περιφερειάρχης ή ο αντιπεριφερειάρχης που τους προσέλαβε, παύσει να ασκεί, για οποιονδήποτε λόγο, τα καθήκοντά του.

6. Η πλήρωση των θέσεων Ειδικών Συμβούλων, Ειδικών Συνεργατών ή Επιστημονικών Συνεργατών μπορεί να γίνει και με απόσπαση υπαλλήλων του δημόσιου τομέα, όπως αυτός οριοθετείται με τις διατάξεις του ν. 1256/1982, συμπεριλαμβανομένων και των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού. Η διάρκεια της απόσπασης είναι ίση με τη διάρκεια της θητείας του περιφερειάρχη ή του αντιπεριφερειάρχη, για την επικουρία του οποίου έχουν προσληφθεί. Η απόσπαση διενεργείται με κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και του αρμόδιου, κατά περίπτωση, Υπουργού, η οποία εκδίδεται ύστερα από αίτηση του ενδιαφερόμενου υπαλλήλου, γνώμη του αρμόδιου προς διορισμό οργάνου του φορέα προέλευσης, καθώς και γνώμη του αρμοδίου διοικητικού συμβουλίου ή του αρμόδιου διοικητή, όπου αυτό υπάρχει.

Η μισθοδοσία των αποσπώμενων υπαλλήλων καταβάλλεται από την υπηρεσία υποδοχής. Οι αποσπασμένοι, κατά το χρόνο της απόσπασής τους, εξακολουθούν να

υπάγονται στους φορείς κοινωνικής ασφάλισης, στους οποίους είναι ασφαλισμένοι. Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου καταλαμβάνουν και το ήδη υπηρετούν με απόσπαση προσωπικό σε θέσεις Ειδικών Συμβούλων, Ειδικών Συνεργατών ή Επιστημονικών Συνεργατών των περιφερειών, καθώς και το προσωπικό που υπηρετούσε στις θέσεις αυτές, στις 2 Δεκεμβρίου 2016.

7. Μια εκ των θέσεων της παραγράφου 1 μπορεί να πληρούται με θέση μετακλητού ιδιαίτερου γραμματέα περιφερειάρχη, ο οποίος διορίζεται και απολύεται με απόφαση του περιφερειάρχη, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο ιδιαίτερος γραμματέας παύει να ασκεί τα καθήκοντά του και απολύεται αυτοδικαίως, αμέσως μόλις ο περιφερειάρχης απολέσει την ιδιότητά του, για οποιονδήποτε λόγο.

Στον ιδιαίτερο γραμματέα καταβάλλονται αποδοχές Ειδικού Συνεργάτη.

8. Το έργο των Ειδικών Συμβούλων, των Ειδικών Συνεργατών και Επιστημονικών Συνεργατών περιφερειαρχών και αντιπεριφερειαρχών δεν είναι ασυμβίβαστο με την ιδιότητα του δικηγόρου, ούτε αναστέλλει την άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος. Για όσους έχουν την ιδιότητα του ελεύθερου επαγγελματία σε άλλο τομέα δραστηριότητας, η άσκηση του ελευθέρου επαγγέλματος είναι ασυμβίβαστη με την άσκηση καθηκόντων του Ειδικού Συμβούλου, του Ειδικού Συνεργάτη και Επιστημονικού Συνεργάτη, μπορούν όμως να εξαιρεθούν από τον περιορισμό του παρόντος εδαφίου, με απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου.

9. Η σύμβαση εργασίας των Ειδικών Συμβούλων, των Επιστημονικών Συνεργατών και των Ειδικών Συνεργατών λύεται με το θάνατο, την έκπτωση, την παραίτηση και την καταγγελία της ή την πάροδο είκοσι (20) ημερών από την αποχώρηση του περιφερειάρχη ή του αντιπεριφερειάρχη για την επικουρία του οποίου προσλήφθηκαν, εφόσον οι αντικαταστάτες τους δεν εκδηλώσουν με πράξη τους τη συγκατάθεση για τη διατήρησή τους. Η απόλυση λόγω καταγγελίας της σύμβασης εργασίας ή η απόδοξη της παραίτησης ενεργείται αζημίως για την περιφέρεια με απόφαση του περιφερειάρχη, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η απόφαση κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από τη δημοσίευσή της. Η λύση της εργασιακής σύμβασης επέρχεται με τη δημοσίευση της απόφασης αυτής στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ή με την παρέλευση άπρακτης της 20ήμερης προθεσμίας, γίνεται δε αζημίως για τον οικείο φορέα. Στην περίπτωση της έκπτωσης του Συμβούλου ή Συνεργάτη ή της αποχώρησης του περιφερειάρχη ή του αντιπεριφερειάρχη, η λύση της εργασιακής σχέσης επέρχεται αυτοδικαίως και αζημίως για το φορέα, η δε σχετική πράξη έχει διαπιστωτικό χαρακτήρα.

10. Σε κάθε περιφέρεια συνιστάται μία θέση διευθυντή γραφείου περιφερειάρχη. Η θέση καλύπτεται ή με Ειδικό Σύμβουλο ή με Επιστημονικό ή με Ειδικό Συνεργάτη περιφερειάρχη ή με προσωπικό της οικείας περιφέρειας ή με προσωπικό που αποσπάται στο Γραφείο Περιφερειάρχη, σύμφωνα με την παράγραφο 11α του άρθρου 247. Οι αποσπώμενοι λαμβάνουν το βασικό μισθό και

τα επιδόματα της οργανικής τους θέσης, που δεν συνδέονται με την ενεργό άσκηση των καθηκόντων τους.».

Άρθρο 215

Το άρθρο 241 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 241

Οργανισμός Εσωτερικής Υπηρεσίας

1. Τα οικεία περιφερειακά συμβούλια καταρτίζουν τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας των περιφερειών.

Με τον Οργανισμό καθορίζονται:

α) οι υπηρεσιακές τους μονάδες,

β) η διάρθρωση των υπηρεσιακών μονάδων (Γενικές Διευθύνσεις, Διευθύνσεις, αυτοτελείς Διευθύνσεις, Τμήματα, αυτοτελή Τμήματα, Γραφεία και αυτοτελή Γραφεία),

γ) ο τίτλος, οι αρμοδιότητες και η έδρα κάθε μονάδας,

δ) οι θέσεις του μονίμου προσωπικού κατά κατηγορίες, κλάδους και ειδικότητες,

ε) οι θέσεις του ειδικού επιστημονικού και του τεχνικού ή βοηθητικού προσωπικού, που μπορεί να προσλαμβάνεται με σχέση εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου,

στ) η γενική περιγραφή καθηκόντων κάθε θέσης ευθύνης, καθώς και οι κατηγορίες και οι κλάδοι των οποίων οι υπάλληλοι κρίνονται για την κατάληψη θέσεων προϊσταμένων, ανάλογα με την ειδικότητα του κλάδου και το αντικείμενο των συγκεκριμένων οργανικών μονάδων,

ζ) η λειτουργία τους.

2. Οι διατάξεις του π.δ. 50/2001 (Α' 39), εφαρμόζονται και στο προσωπικό των περιφερειών.

3. Ο Οργανισμός ψηφίζεται από το περιφερειακό συμβούλιο, ύστερα από γνώμη της πιο αντιπροσωπευτικής συνδικαλιστικής οργάνωσης των εργαζομένων. Η σχετική απόφαση εγκρίνεται με πράξη του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Το περιφερειακό συμβούλιο ψηφίζει τον Οργανισμό με βάση πλήρη μελέτη οργάνωσης των υπηρεσιών, για την κατάρτιση της οποίας λαμβάνονται υπόψη, ιδίως, οι ασκούμενες αρμοδιότητες, οι διαθέσιμοι πόροι, η έκταση, ο πληθυσμός και οι οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες της περιφέρειας.

4. Για την τροποποίηση του Οργανισμού ακολουθείται η διαδικασία της προηγούμενης παραγράφου και παρέχεται η ίδια έγκριση.

5. Δεν επιτρέπεται τροποποίηση του Οργανισμού κατά το τελευταίο εξάμηνο της θητείας των αιρετών οργάνων της περιφέρειας.».

Άρθρο 216

Αναπλήρωση Εκτελεστικού Γραμματέα -

Τροποποίηση του άρθρου 242 του ν. 3852/2010

Στο άρθρο 242 του ν. 3852/2010 προστίθεται παράγραφος 9 ως εξής:

«9. Σε περίπτωση κένωσης της θέσης του Εκτελεστικού Γραμματέα, για οποιονδήποτε λόγο και μέχρι την κάλυψη της θέσης αυτής, οι αρμοδιότητες που του παρέχονται απευθείας από το νόμο και όσες του έχουν μεταβιβασθεί από τον οικείο Περιφερειάρχη ασκούνται από τον Περιφερειάρχη και τους νόμιμους αναπληρωτές του.».

Άρθρο 217
Διαδικασία πρόσληψης προσωπικού
Περιφερειών -

Αντικατάσταση του άρθρου 244 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 244 του ν. 3852/2010 τροποποιείται ως εξής:

«Άρθρο 244
 Πρόσληψη προσωπικού -
 Διαδικασία προσλήψεων

1. Η πλήρωση των κενών οργανικών θέσεων του μόνιμου προσωπικού, του ειδικού επιστημονικού προσωπικού και του τεχνικού ή βοηθητικού προσωπικού, αποφασίζεται από το περιφερειακό συμβούλιο.

2. Η απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου, για την πρόσληψη, περιλαμβάνει τις οργανικές θέσεις, για τις οποίες προορίζεται το προσωπικό, τον αριθμό των προκηρυσσόμενων θέσεων κατά κατηγορία, κλάδο και ειδικότητα και τα απαιτούμενα προσόντα και συνοδεύεται υποχρεωτικά από βεβαίωση της αρμόδιας υπηρεσίας της περιφέρειας ότι έχει εξασφαλιστεί η αναγκαία πίστωση για την μισθοδοσία του υπό πρόσληψη προσωπικού.

3. Η πλήρωση των κενών ή κενούμενων οργανικών θέσεων τακτικού προσωπικού όλων των κατηγοριών, κλάδων και ειδικοτήτων των Περιφερειών διενεργείται με τη διαδικασία και τα κριτήρια του άρθρου 18 του ν. 2190/1994 (Α' 28), όπως ισχύει. Η πλήρωση των ανωτέρω θέσεων είναι δυνατό να γίνει κατ' εφαρμογή του άρθρου 15 του ν. 2190/1994.

4. Η κίνηση της διαδικασίας πρόσληψης προϋποθέτει έγκριση της Επιτροπής της ΠΥΣ 33/2006.

5. Ο διορισμός ή η πρόσληψη ενεργείται με απόφαση του περιφερειάρχη, αφού προηγουμένως εκδοθεί απόφαση κατανομής του Υπουργού Διοικητικής Ανασυγκρότησης, σύμφωνα με το ν. 3833/2010. Περίληψη της απόφασης διορισμού δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και ανακοινώνεται στον ενδιαφερόμενο.

6. Η δοκιμαστική υπηρεσία και η μονιμοποίηση διέπονται από τις αντίστοιχες ρυθμίσεις του Υπαλληλικού Κώδικα, όπως ισχύει.

7. Για τους υπαλλήλους της περιφέρειας δεν υφίσταται κώλυμα εντοπιότητας.

Άρθρο 218
Δικηγόροι Περιφερειών

Στο ν. 3852/2010 προστίθεται άρθρο 244Α ως εξής:

«Άρθρο 244Α
 Δικηγόροι Περιφερειών

1. Οι θέσεις των δικηγόρων με πάγια μηνιαία αντιμισθία συνιστώνται με τον Οργανισμό. Η πρόσληψη δικηγόρων γίνεται με σχέση έμμισθης εντολής, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Δικηγόρων όπως ισχύει, με Απόφαση περιφερειάρχη, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, σε περίληψη.

2. Για τις αμοιβές των δικηγόρων με πάγια αντιμισθία, εφαρμόζεται η παρ. 10 του άρθρου 9 του ν. 4354/2015 (Α' 176).

3. Οι απασχολούμενοι, σύμφωνα με τα ανωτέρω, δικηγόροι υποχρεούνται να παρέχουν τις υπηρεσίες τους στο οικείο κατάστημα της περιφέρειας για χρόνο, που

ανταποκρίνεται στις εκάστοτε υπηρεσιακές συνθήκες, εφόσον δεν συντρέχει ανάγκη παράστασης ενώπιον δικαστικών ή διοικητικών αρχών.

4. Οι διατάξεις που διέπουν τους υπαλλήλους με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου των περιφερειών, για τη χορήγηση και διάρκεια κανονικών και αναρρωτικών αδειών, εφαρμόζονται αναλόγως και για τους δικηγόρους.

5. Για τη λύση σχέσης έμμισθης εντολής απαιτείται αιτιολογημένη απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου.

6. Οι Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού και τα νομικά πρόσωπα αυτών υποχρεούνται να παρέχουν νομική υποστήριξη στους υπαλλήλους που υπηρετούν σε αυτούς, ενώπιον των Δικαστηρίων ή των Δικαστικών Αρχών, σε περίπτωση διενέργειας προκαταρκτικής εξέτασης ή άσκησης ποινικής δίωξης αυτών για αδικήματα που τους αποδίδεται ότι διέπραξαν κατά την ενάσκηση των καθηκόντων τους. Η ανωτέρω νομική υποστήριξη δεν παρέχεται σε περίπτωση ποινικής δίωξης αυτών ύστερα από καταγγελία εκ μέρους της Υπηρεσίας. Η νομική εκπροσώπησή τους συντελείται από δικηγόρο του δήμου ή της περιφέρειας, ύστερα από αίτηση του υπαλλήλου προς τον οικείο δήμαρχο ή περιφερειάρχη, θετική εισήγηση της Υπηρεσίας και απόφαση της οικονομικής επιτροπής. Αν δεν υπηρετεί δικηγόρος με πάγια έμμισθη εντολή, η εκπροσώπηση γίνεται από πληρεξούσιο δικηγόρο που προσλαμβάνεται σύμφωνα με την περίπτωση ιε' της παραγράφου 1 του άρθρου 72 και σύμφωνα με την περίπτωση ιγ' της παραγράφου 1 του άρθρου 176, αντίστοιχως. Οι ανωτέρω διατάξεις εφαρμόζονται και για τους αιρετούς των δήμων και των περιφερειών.»

Άρθρο 219
Προϊστάμενοι - τοποθετήσεις - μετακινήσεις
υπαλλήλων των Περιφερειών - Αντικατάσταση
του άρθρου 245 του ν. 3852/2010

Το άρθρο 245 του ν. 3852/2010 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 245
 Προϊστάμενοι - Τοποθετήσεις - Μετακινήσεις

1. Η τοποθέτηση των προϊσταμένων γίνεται με πράξη του περιφερειάρχη ή του οικείου αντιπεριφερειάρχη.

2. Η τοποθέτηση των υπαλλήλων σε οργανικές μονάδες και θέσεις γίνεται με πράξη του περιφερειάρχη ή του οικείου αντιπεριφερειάρχη.

3. Μετακίνηση προϊσταμένου οργανικής μονάδας γίνεται μόνο σε θέση προϊσταμένου οργανικής μονάδας αντίστοιχου επιπέδου, με πράξη του αρμόδιου για την τοποθέτηση οργάνου.

4. Μετακίνηση υπαλλήλου σε θέση της ίδιας Διεύθυνσης γίνεται με απόφαση του προϊσταμένου της Διεύθυνσης, σε θέση άλλης διεύθυνσης της ίδιας Γενικής Διεύθυνσης, με απόφαση του προϊσταμένου της Γενικής Διεύθυνσης, και σε θέση άλλης Γενικής Διεύθυνσης με απόφαση του περιφερειάρχη ή του οικείου αντιπεριφερειάρχη. Η μετακίνηση γίνεται πάντοτε σε θέση της ίδιας κατηγορίας και κλάδου και εφόσον για την κάλυψή της απαιτούνται τα ίδια τυπικά προσόντα που απαιτούνται για τη θέση από την οποία γίνεται. Μετακίνηση προϊσταμένων γίνεται σε αντίστοιχης βαθμίδας οργανική μονάδα.

5. Η μετακίνηση υπαλλήλου σε οργανική μονάδα άλλης περιφερειακής ενότητας από αυτήν στην οποία ανήκει η οργανική του θέση επιτρέπεται μόνο για λόγους εξαιρετικής υπηρεσιακής ανάγκης, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του αρμόδιου προς διορισμό οργάνου, ύστερα από σύμφωνη γνώμη του οικείου Υπηρεσιακού Συμβουλίου. Για τη λήψη της απόφασης του προηγούμενου εδαφίου, καθώς και για την επιλογή του μετακινούμενου υπαλλήλου, λαμβάνονται υπόψη, εκτός από τις εξυπηρετούμενες υπηρεσιακές ανάγκες και κριτήρια κοινωνικά, όπως η οικογενειακή κατάσταση, η κατάσταση της υγείας του μετακινούμενου υπαλλήλου ή η συνυπηρέτηση συζύγου.».

ΤΜΗΜΑ Β΄ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ Τ.Α.

Άρθρο 220

Ρυθμίσεις ειδικών θεμάτων σχετικών με τη λύση επιχειρήσεων Ο.Τ.Α. α΄ και β΄ βαθμού

1. Η παρ. 9 του άρθρου 109 του ν. 3852/2010 (Α΄ 87) τροποποιείται ως εξής: α) στην περίπτωση β΄, η φράση «που λύθηκαν» αντικαθίσταται από τη φράση «που λύνονται», β) στην υποπερίπτωση ββ΄ της περίπτωσης γ΄, η ημερομηνία «31.10.2017» αντικαθίσταται από την ημερομηνία «31.10.2018».

2. Η περίπτωση α΄ της παρ. 2 του άρθρου 15 του ν. 4483/2017 (Α΄ 107) τροποποιείται ως εξής:

α) μετά τη φράση «Σε περίπτωση λύσης ανώνυμης εταιρίας Ο.Τ.Α.» προστίθεται η φράση «αμιγούς επιχείρησης του π.δ. 410/1995», β) η ημερομηνία «31.10.2017» αντικαθίσταται από την ημερομηνία «31.10.2018».

3. Στο άρθρο 15 του ν. 4483/2017 (Α΄ 107) προστίθεται παράγραφος 5 ως εξής:

«5.α. Αναπτυξιακές ανώνυμες εταιρείες περιφερειών, με μοναδικό μέτοχο την οικεία περιφέρεια, οι οποίες ασκούν επιχειρηματική - οικονομική δραστηριότητα και δεν έχουν λυθεί μέχρι την δημοσίευση του παρόντος, αν και συντρέχουν σε αυτές οι προϋποθέσεις της παρ. 9 του άρθρου 194 του ν. 3852/2010, λύνονται, τίθενται υπό εκκαθάριση και εκκαθαρίζονται κατ' εξαίρεση των σχετικών διατάξεων του ν. 4548/2018 (Α΄ 104), με απόφαση του οικείου περιφερειακού συμβουλίου, που λαμβάνεται εντός οκτώ (8) μηνών από την ισχύ του παρόντος, με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του. Περιληψη της απόφασης δημοσιεύεται στο Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως. Με την ίδια απόφαση ορίζεται εκκαθαριστής και καθορίζονται η διαδικασία, οι υποχρεώσεις, τα δικαιώματα, ο χρόνος ολοκλήρωσης της εκκαθάρισης, η αμοιβή του εκκαθαριστή και κάθε άλλη λεπτομέρεια για τη διενέργεια της εκκαθάρισης.

β. Τα πάσης φύσεως δικαιώματα (εμπράγματα, ενσχυκά, συμμετοχές, παραχωρήσεις και μισθώσεις επί της κινητής ή ακίνητης περιουσίας και οι πάσης φύσεως απαιτήσεις) μεταβιβάζονται αυτοδικαίως στην Περιφέρεια, η οποία συνεχίζει και τις εκκρεμείς δίκες, χωρίς να απαιτείται οποιαδήποτε άλλη διατύπωση για τη συνέχισή τους. Για την ολοκλήρωση της μεταβίβασης των εμπραγμάτων δικαιωμάτων, γίνεται ατελώς η μεταγραφή της απόφασης του περιφερειακού συμβουλίου και του Φύλλου της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στο οποίο έχει δημοσιευθεί περιληψη της.

γ. Τα έργα, δράσεις και προγράμματα, συγχρηματοδοτούμενα ή χρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή άλλους διεθνείς οργανισμούς ή εθνικούς πόρους, τα οποία έχουν αναληφθεί και υλοποιούνται από τις άνω επιχειρήσεις, καθώς και οι εκκρεμείς διαδικασίες ανάθεσης και εκτέλεσης συμβάσεων έργων, προμηθειών, παροχής υπηρεσιών που σχετίζονται με τις αρμοδιότητες των επιχειρήσεων, δύναται να συνεχίζονται από την οικεία περιφέρεια μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας εκκαθάρισης. Στο εξής, την οικονομική και επιχειρηματική δραστηριότητα της λυθείσας εταιρείας αναλαμβάνει νομικό πρόσωπο σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 194 του ν. 3852/2010 (Α΄ 87), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.

δ. Οι διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 15 του ν. 4483/2017 εφαρμόζονται και στις περιπτώσεις της παραγράφου αυτής.

4. Στην υποπερίπτωση ββ΄ της περίπτωσης γ΄ της παρ. 9 του άρθρου 109 του ν. 3852/2010 (Α΄ 87), προστίθεται μετά το δεύτερο εδάφιο, νέο εδάφιο, ως εξής:

«Αν μέτοχος είναι αγροτικός συνεταιρισμός, ο οποίος κατέχει έως το πέντε τοις εκατό (5%) του μετοχικού κεφαλαίου της επιχείρησης και υπάρχει αδυναμία εκ μέρους του, να αναλάβει τις αναλογούσες σε αυτόν οφειλές, δύναται ο δήμος ή η περιφέρεια που κατέχει την πλειοψηφία των μετοχών της λυθείσας επιχείρησης, με αιτιολογημένη απόφαση του οικείου δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, να βεβαιώσει την ως άνω αδυναμία και να αναλάβει το σύνολο των οφειλών που αναλογούν στο συνεταιρισμό.».

Άρθρο 221

Τροποποίηση του άρθρου 1 παρ. 2 περίπτωση 7 του ν. 3852/2010 (Α΄ 87)

1. Το άρθρο 1 παρ. 2 περίπτωση 7 (Νομός Βοιωτίας) Α.1 του ν. 3852/2010 (Α΄ 87), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 115 του ν. 4316/2014 (Α΄ 270), αντικαθίσταται ως εξής: «Α. Συνιστώνται οι κατωτέρω δήμοι:

1. Δήμος Τανάγρας με έδρα το Σχηματάρι αποτελούμενος από τους Δήμους: α. Σχηματαρίου, β. Οιοφυτών, γ. Τανάγρας, δ. Δερβενοχωρίων, οι οποίοι καταργούνται, καθώς και τη Δημοτική Ενότητα Δηλεσίου, αποτελούμενη από τους οικισμούς Δήλεσι της Δημοτικής Ενότητας Οιοφυτών και Πλάκας Δηλεσίου της Δημοτικής Ενότητας Σχηματαρίου, οι οποίες αποτελούν Κοινότητες με βάση το μόνιμο πληθυσμό της τελευταία απογραφής του πληθυσμού, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 2.».

2. Ως προς την εφαρμογή διατάξεων νόμων και κανονιστικών πράξεων της διοίκησης, η Δημοτική Ενότητα Δηλεσίου θεωρείται καταργημένος, σύμφωνα με το ν. 3852/2010, δήμος.

3. Στο άρθρο 1 παρ. 2 περίπτωση 45 (Νομός Τρικάλων) Α.4 του ν. 3852/2010 (Α΄ 87) οι λέξεις «Δήμος Καλαμπάκας» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Δήμος Μετεώρων».

4. Στο άρθρο 1 παρ. 2 περ. 46 (Νομός Φθιώτιδας) Α.4 του ν. 3852/2010 (Α΄ 87) οι λέξεις «Δήμος Μώλου-Αγίου Κωνσταντίνου» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Δήμος Καμένων Βούρλων».

Άρθρο 222**Τροποποίηση του άρθρου 3 παρ. 1 του ν. 25/1975 (Α' 74)**

1. Τα δύο τελευταία εδάφια της παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 25/1975 (Α' 74), όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 5 του ν. 3345/2005 (Α' 138), αντικαθίστανται ως εξής:

«Ακίνητα, στα οποία διακόπτεται η ηλεκτροδότηση, απαλλάσσονται από την καταβολή ενιαίου ανταποδοτικού τέλους καθαριότητας και φωτισμού, από την ημερομηνία υποβολής δήλωσης του ιδιοκτήτη τους ή του νόμιμου εκπροσώπου αυτού προς τον οικείο δήμο ότι δεν ηλεκτροδοτούνται και ότι δεν πρόκειται να χρησιμοποιηθούν.

Μέχρι την υποβολή της ανωτέρω δήλωσης, τα τέλη οφείλονται ανά κατηγορία ακινήτου και καταβάλλονται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 21 του από 24.9/20.10.1958 β.δ. (Α' 171).

Εάν, παρά την υποβολή της δήλωσης διαπιστωθεί ηλεκτροδότηση ή χρήση του ακινήτου, επιβάλλεται σε βάρος του υπόχρεου το τέλος που αναλογεί από το χρόνο απαλλαγής και ισόποσο πρόστιμο.»

2. Οφειλές από τέλη καθαριότητας και φωτισμού, που αντιστοιχούν σε χρονικό διάστημα μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος, κατά το οποίο είχε διακοπεί η ηλεκτροδότηση ενός ακινήτου, σύμφωνα με βεβαίωση του αρμόδιου διαχειριστή δικτύου και αυτό δεν χρησιμοποιούταν, σύμφωνα με υπεύθυνη δήλωση του ιδιοκτήτη ή του νόμιμου εκπροσώπου του, διαγράφονται ή παραλείπεται η βεβαίωσή τους. Εφόσον η ανωτέρω υπεύθυνη δήλωση δεν έχει υποβληθεί μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος, υποβάλλεται μέσα σε έξι (6) μήνες από αυτήν. Ποσά που έχουν καταβληθεί δεν αναζητούνται.

Άρθρο 223**Τροποποίηση του άρθρου 99 του ν. 4483/2017**

Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 99 του ν. 4483/2017 (Α' 107) αντικαθίσταται ως εξής:

«Το προηγούμενο εδάφιο εφαρμόζεται και σε μετατάξεις ή μεταφορές υπαλλήλων Κλάδων Μηχανικών και Διοικητικού - Οικονομικού που διενεργήθηκαν σε Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, μέχρι 31.12.2015, σύμφωνα με τα άρθρα 74, 78, 181 και 182 του ν. 3584/2007 (Α' 143), 246 του ν. 3852/2010 (Α' 87) και 9 παρ. 18 του ν. 4057/2012 (Α' 54), εκτός αυτών περί ενδοαυτοδιοικητικής κινητικότητας. Η εξαίρεση από την περικοπή της υπερβάλλουσας μείωσης, σύμφωνα με τα προηγούμενα εδάφια, ισχύει αναδρομικά από την έναρξη ισχύος των διατάξεων, σύμφωνα με τις οποίες επήλθε, ανά περίπτωση, η περικοπή.»

Άρθρο 224**Αστυνόμευση και καθαρισμός ρεμάτων και απαλλοτριώσεων χώρων παρά τα ρέματα**

1. Η περίπτωση 4 της παρ. Ε' του άρθρου 204 του ν. 3852/2010 καταργείται.

2. Η περίπτωση θ' της παρ. 2 του άρθρου 4 του ν. 4071/2012 καταργείται.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ**ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ ΤΟΥ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ (ΦΟΔΣΑ) ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ****Άρθρο 225****Διαχείριση των στερεών αποβλήτων στους δήμους της ηπειρωτικής χώρας**

1. Οι δήμοι των περιφερειών της ηπειρωτικής χώρας, πλην της περιφέρειας Αττικής, συνιστούν Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦΟΔΣΑ) είτε ως νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με τη μορφή συνδέσμου είτε ως επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας του άρθρου 236 του παρόντος, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του παρόντος και με το άρθρο 245.

2. Οι ΦΟΔΣΑ, ανεξαρτήτως νομικής μορφής, έχουν κοινωφελή και μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα και λειτουργούν χάριν του δημοσίου συμφέροντος.

3. Σε κάθε περιφέρεια μπορεί να λειτουργούν ένας έως και τρεις ΦΟΔΣΑ, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

α) Έχει ληφθεί απόφαση των δημοτικών συμβουλίων των δήμων - μελών του ΦΟΔΣΑ, με απόλυτη πλειοψηφία των μελών. Η απόφαση πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τη νομική μορφή, τη χρονική διάρκεια, την έδρα και τον αριθμό των εκπροσώπων του κάθε δήμου στο όργανο διοίκησης του ΦΟΔΣΑ.

β) Σε κάθε ΦΟΔΣΑ συμμετέχουν, πλέον του ενός δήμοι, όμοροι και ανήκοντες είτε στην ίδια Περιφερειακή Ενότητα είτε σε διαφορετικές αλλά όμορες, Περιφερειακές Ενότητες της ίδιας περιφέρειας.

γ) Κάθε δήμος συμμετέχει σε έναν μόνο ΦΟΔΣΑ.

δ) Εντός των διοικητικών ορίων ενός από τους δήμους-μέλη του οικείου ΦΟΔΣΑ έχει προβλεφθεί τουλάχιστον ένας χώρος υγειονομικής ταφής (ΧΥΤΑ) αποβλήτων και τουλάχιστον μία μονάδα μηχανικής - βιολογικής επεξεργασίας αποβλήτων ή άλλο έργο ή υποδομή, ώστε να ολοκληρώνεται εντός των ορίων του ΦΟΔΣΑ η διαχείριση των αποβλήτων, σύμφωνα με το οικείο Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων, που προβλέπεται στην παρ. 2 του άρθρου 35 του ν. 4042/2012 (Α' 24) (ΠΕΣΔΑ).

4. Στις περιφέρειες μέσα στις οποίες, μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος, υφίσταται ή συσταθεί ένας, μόνον, ΦΟΔΣΑ, που πληροί τις προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου, προκειμένου να συσταθεί δεύτερος ή τρίτος ΦΟΔΣΑ, πέραν των προϋποθέσεων της παραγράφου 3, απαιτείται να συντρέχουν σωρευτικά και οι εξής:

α) σύμφωνη γνώμη του αρμοδίου οργάνου διοίκησης του υφιστάμενου «ΦΟΔΣΑ»,

β) μελέτη σκοπιμότητας και οικονομικοτεχνική μελέτη βιωσιμότητας, οι οποίες εκπονούνται με μέριμνα των δήμων που επιθυμούν τη σύσταση δεύτερου ή και τρίτου ΦΟΔΣΑ και εγκρίνονται από τα οικεία δημοτικά συμβούλια. Στην οικονομικοτεχνική μελέτη περιλαμβάνεται υποχρεωτικά ο τρόπος κατανομής των περιουσιακών στοιχείων του υφιστάμενου ΦΟΔΣΑ.

5. Οι προϋποθέσεις της παραγράφου 4 απαιτείται να συντρέχουν και για τις περιφέρειες όπου έχει συσταθεί «Περιφερειακός ΦΟΔΣΑ», σύμφωνα με το άρθρο 13 του ν. 4071/2012 και έχει δημοσιευθεί, σύμφωνα με το άρθρο 16 του ν. 4071/2012, απόφαση συγχώνευσης του συνόλου των φορέων που ασκούσαν αρμοδιότητες ΦΟΔΣΑ.

6. ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή του συνδέσμου, μπορεί να μετατραπεί σε ανώνυμη εταιρεία του άρθρου 265 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, ο οποίος κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 3463/2006 (Α' 114) και αντίστοιχα ΦΟΔΣΑ που έχει τη μορφή από Α.Ε. του άρθρου 265 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, ο οποίος κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 3463/2006 μπορεί να μετατραπεί σε σύνδεσμο, εφόσον τούτο αποφασισθεί από τα δημοτικά συμβούλια των δήμων - μελών του που εκπροσωπούν ποσοστό εξήντα τοις εκατό (60%) του πληθυσμού του συνόλου των δήμων - μελών. Η απόφαση κάθε δημοτικού συμβουλίου λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του.

Το νομικό πρόσωπο με τη νέα νομική μορφή, είτε αυτό έχει τη νομική μορφή του συνδέσμου είτε της επιχείρησης Ο.Τ.Α. με τη μορφή της Α.Ε., καθίσταται από το χρόνο σύστασης του καθολικός διάδοχος σε όλη την κινητή και ακίνητη περιουσία του νομικού προσώπου και υπεισέρχεται, αυτοδικαίως, σε όλα τα δικαιώματα και υποχρεώσεις. Εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται χωρίς καμία διατύπωση από το διάδοχο νομικό πρόσωπο και χωρίς να απαιτείται πράξη συνέχισης.

Για τη μεταβολή της νομικής μορφής των ΦΟΔΣΑ, που συνιστώνται, το πρώτον, μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος, πρέπει να παρέλθει μία πλήρης δημοτική θητεία πλέον της τρέχουσας.

Το μόνιμο και με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου προσωπικό των ΦΟΔΣΑ που μετατρέπονται, συμπεριλαμβανομένων και όσων απασχολούνται με σχέση έμμισθης εντολής, μεταφέρεται αυτοδικαίως στον ΦΟΔΣΑ που προκύπτει από τη μετατροπή, από το χρόνο σύστασης του νομικού προσώπου με τη νέα νομική μορφή και κατατάσσεται σε αντίστοιχες θέσεις του οικείου ΟΕΥ ή κανονισμού προσωπικού, που συνιστώνται σύμφωνα με το άρθρο 241 του παρόντος, κατά κατηγορία/ εκπαιδευτική βαθμίδα και κλάδο/ ειδικότητα ή έμμισθη εντολή. Αν στον οικείο ΟΕΥ ή κανονισμό δεν υπάρχουν κενές θέσεις, αυτές δημιουργούνται με τροποποίησή του μέσα σε προθεσμία έξι (6) μηνών από τη μετατροπή. Το προσωπικό εξακολουθεί να διέπεται από το ασφαλιστικό καθεστώς κύριας, επικουρικής ασφάλισης, πρόνοιας και υγειονομικής περίθαλψης, καθώς και από το συνταξιοδοτικό καθεστώς, που υπαγόταν πριν από τη μετατροπή, η δε προηγούμενη απασχόλησή του αναγνωρίζεται ως προϋπηρεσία με κάθε έννομη συνέπεια. Το μόνιμο προσωπικό, εξακολουθεί να διέπεται, ως προς τα δικαιώματα και τις υπηρεσιακές μεταβολές του, από τις διατάξεις στις οποίες υπαγόταν πριν από τη μετατροπή. Συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου ή μίσθωσης έργου που βρίσκονται σε ισχύ συνεχίζονται από το νέο φορέα μέχρι τη λήξη τους.

Προκηρυσσόμενες θέσεις των ΦΟΔΣΑ που μετατρέπονται, μεταφέρονται στο φορέα που προκύπτει από τη

μετατροπή, ο οποίος συνεχίζει τη διαδικασία πρόσληψης, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Στην περίπτωση μετατροπής ανώνυμης εταιρείας σε σύνδεσμο, η διαπιστωτική πράξη της αυτοδίκαιης μεταφοράς του προσωπικού εκδίδεται από το αρμόδιο προς διορισμό όργανο και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, με αναδρομική ισχύ από το χρόνο σύστασης του νομικού προσώπου με τη νέα νομική μορφή. Η πράξη κατάταξης σε θέσεις, εκδίδεται από το αρμόδιο προς διορισμό όργανο και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Οι προβλεπόμενες θέσεις με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου είναι προσωποπαγείς και καταργούνται μόλις κενωθούν, με οποιονδήποτε τρόπο.

7. Στις περιφέρειες που υφίστανται ή συσταθούν πέ- ραν του ενός ΦΟΔΣΑ, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος, δύνανται να συγχωνευθούν μεταξύ τους, εφόσον τούτο αποφασισθεί από τα δημοτικά συμβού- λια των δήμων - μελών τους που αντιστοιχούν σε ποσο- στό εβδομήντα τοις εκατό (70%) του πληθυσμού του συνόλου των δήμων - μελών εκάστου ΦΟΔΣΑ. Η από- φαση κάθε δημοτικού συμβουλίου λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του. Στην περίπτωση συγχώνευσης σε έναν (1) μόνον ΦΟΔΣΑ, τότε συγχωνεύεται σε αυτόν και ο ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ σύμφωνα με τη διαδικασία των επόμενων εδαφίων.

Η συμμετοχή των δήμων και η συγχώνευση του ΦΟΔ- ΣΑ σε άλλον ΦΟΔΣΑ σύμφωνα με τα ανωτέρω, διαπιστώ- νεται με πράξη του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης μετά την έκδοση των αντίστοιχων αποφάσεων των οικείων δημοτικών συμβουλίων.

Με την πράξη του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρω- μένης Διοίκησης διαπιστώνεται και η περιέλευση της κινητής και ακίνητης περιουσίας των συγχωνευόμενων ΦΟΔΣΑ μετά από καταγραφή των περιουσιακών τους στοιχείων, σύμφωνα με την εξής διαδικασία:

Εντός δέκα (10) ημερών από τη λήψη της απόφασης συγχώνευσης από το σύνολο των προς συγχώνευση φο- ρέων συνίσταται για κάθε ΦΟΔΣΑ στον οποίο συγχωνεύ- ονται οι ΦΟΔΣΑ της παρούσας περίπτωσης Επιτροπή Καταγραφής, με σκοπό την καταγραφή της περιουσίας τους, αποτελούμενη από έναν εκπρόσωπο της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, τον πρόεδρο κάθε συγχω- νευόμενου ΦΟΔΣΑ και έναν εκπρόσωπο του ΦΟΔΣΑ, στον οποίο περιέρχεται η περιουσία, με τους νόμιμους αναπληρωτές τους.

Η Επιτροπή ολοκληρώνει το έργο της καταγραφής εντός μηνός από την ημερομηνία συγκρότησής της και εντός πέντε (5) ημερών από την ολοκλήρωση της κατα- γραφής αποστέλλει τη σχετική έκθεση στους ΦΟΔΣΑ και στον Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, για την έκδοση της πράξης συγχώνευσης και περιέλευση της κινητής και ακίνητης περιουσίας τους. Από τη δημοσί- ευση της ανωτέρω απόφασης, ο ΦΟΔΣΑ που προέκυψε μετά από τη διαδικασία συγχώνευσης θεωρείται καθολι- κός διάδοχος σε όλη την κινητή και ακίνητη περιουσία κάθε ΦΟΔΣΑ που συγχωνεύθηκε και υπεισέρχεται σε όλα τα δικαιώματα και υποχρεώσεις αυτού, συμπεριλαμβα- νομένων και των συμβάσεων έργου. Οι εκκρεμείς δίκες

συνεχίζονται από τον ΦΟΔΣΑ που προέκυψε από τη διαδικασία συγχώνευσης χωρίς να διακόπτονται και χωρίς να απαιτείται ειδική διαδικαστική πράξη συνέχισης για καθεμία από αυτές.

Για την απόδοση των περιουσιακών στοιχείων συντάσσεται σχετικό πρωτόκολλο παράδοσης - παραλαβής. Οι αποφάσεις που αφορούν ακίνητα μεταγράφονται ατελώς στα βιβλία μεταγραφών του αρμόδιου Κτηματολογικού Γραφείου.

Το μόνιμο και με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου προσωπικό των προς συγχώνευση ΦΟΔΣΑ με τη μορφή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, συμπεριλαμβανομένων και όσων απασχολούνται με σχέση έμμισθης εντολής, μεταφέρεται αυτοδικαίως στον ΦΟΔΣΑ που προκύπτει από τη συγχώνευση και κατατάσσεται σε αντίστοιχες οργανικές θέσεις του ΟΕΥ, που συστήνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 241 του παρόντος, κατά κατηγορία / εκπαιδευτική βαθμίδα και κλάδο / ειδικότητα. Στην περίπτωση που στον οικείο ΟΕΥ δεν υπάρχουν κενές θέσεις, αυτές δημιουργούνται με τροποποίησή του, εντός προθεσμίας έξι (6) μηνών από τη διαπιστωτική πράξη συγχώνευσης του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Οι προβλεπόμενες θέσεις με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου είναι προσωποπαγείς και καταργούνται μόλις κενωθούν με οποιονδήποτε τρόπο. Η πράξη κατάταξης του προσωπικού εκδίδεται από το αρμόδιο προς διορισμό όργανο και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου ή μίσθωσης έργου που βρίσκονται σε ισχύ, συνεχίζονται από το νέο φορέα μέχρι τη λήξη τους.

Το προσωπικό διέπεται από το ασφαλιστικό και συνταξιοδοτικό καθεστώς στο οποίο υπαγόταν πριν την κατάταξη του στον ΦΟΔΣΑ, η δε προηγούμενη απασχόλησή του αναγνωρίζεται ως προϋπηρεσία με κάθε έννομη συνέπεια.

Σε περίπτωση συγχώνευσης ΦΟΔΣΑ με τη μορφή Ν.Π.Δ.Δ. με Α.Ε., το μόνιμο και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου προσωπικό μεταφέρεται, με τις θέσεις που κατέχει, στο φορέα που προκύπτει από τη συγχώνευση και διέπεται ως προς τα δικαιώματα και τις υπηρεσιακές μεταβολές του από τις διατάξεις στις οποίες υπαγόταν πριν από τη μεταφορά του. Το μεταφερόμενο προσωπικό εξακολουθεί να διέπεται από το ασφαλιστικό καθεστώς κύριας, επικουρικής ασφάλισης, πρόνοιας και υγειονομικής περίθαλψης, που υπαγόταν πριν από τη μεταφορά του.

Η προϋπηρεσία του στους υπό συγχώνευση φορείς αναγνωρίζεται, για κάθε έννομη συνέπεια.

Προκηρυσσόμενες θέσεις των ΦΟΔΣΑ που συγχωνεύονται μεταφέρονται στο φορέα που προκύπτει από τη συγχώνευση, που συνεχίζει τη διαδικασία πρόσληψης, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Το προσωπικό των προς συγχώνευση ΦΟΔΣΑ με τη μορφή Α.Ε., κατατάσσεται σε αντίστοιχες οργανικές θέσεις του Εσωτερικού Κανονισμού Προσωπικού, που συστήνονται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 241 του παρόντος, κατά εκπαιδευτική

βαθμίδα και ειδικότητα. Στην περίπτωση που στον οικείο Εσωτερικό Κανονισμό Προσωπικού δεν υπάρχουν κενές θέσεις, αυτές δημιουργούνται με τροποποίησή του εντός προθεσμίας έξι (6) μηνών από τη διαπιστωτική πράξη συγχώνευσης του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Η πράξη κατάταξης του προσωπικού εκδίδεται από το αρμόδιο προς διορισμό όργανο. Στις συμβάσεις ορισμένου χρόνου ή μίσθωσης έργου που βρίσκονται σε ισχύ κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος υπεισέρχεται ο νέος φορέας μέχρι τη λήξη τους.

8. Στις περιφέρειες που, μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος υφίστανται ή συσταθούν πέραν του ενός ΦΟΔΣΑ, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος, συνιστώνται υποχρεωτικά σύνδεσμοι οι οποίοι αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των Ο.Τ.Α. α' βαθμού, με την ονομασία «Φορείς Σχεδιασμού Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων» (εφεξής «ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ») και μέλη, το σύνολο των δήμων της οικείας περιφέρειας.

Οι ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ έχουν αποκλειστικά τις εξής αρμοδιότητες:

α) τη σύνταξη-εκπόνηση ή τροποποίηση του ΠΕΣΔΑ της παρ. 2 του άρθρου 35 του ν. 4042/2012,

β) τη συλλογή από τους ΦΟΔΣΑ της οικείας περιφέρειας πληροφοριών και στοιχείων, που επιβάλλεται από την εφαρμογή του Κανονισμού 2150/2001 για τις στατιστικές των αποβλήτων και την αποστολή τους στην αρμόδια υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Συντονισμού και Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Εσωτερικών και στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας σε εφαρμογή του άρθρου 34 του ν. 4042/2012.

Η απόφαση σύστασης του ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ., εκδίδεται από τον Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης μέσα σε τρεις (3) μήνες από την παρέλευση της προθεσμίας των παραγράφων 1, 2 και 3 ή της παραγράφου 9 του άρθρου 245 και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Στην απόφαση περιλαμβάνεται η επωνυμία του συνδέσμου, ο σκοπός, τα μέλη, ο αριθμός των αιρετών αντιπροσώπων του κάθε δήμου που συμμετέχει στο διοικητικό συμβούλιο, σύμφωνα με το άρθρο 246 του ν. 3463/2006 (Α' 114), η έδρα και η διάρκεια.

Έδρα του ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ ορίζεται ο δήμος στον οποίο έχει την έδρα της η οικεία περιφέρεια. Η χρονική διάρκεια λειτουργίας του ορίζεται σε τριάντα (30) έτη και μπορεί να παρατείνεται με απόφαση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ύστερα από γνώμη του διοικητικού συμβουλίου του συνδέσμου.

Μέσα σε έναν (1) μήνα από τη δημοσίευση της ανωτέρω απόφασης, τα δημοτικά συμβούλια των δήμων που συμμετέχουν στο ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ, εκλέγουν τους αντιπροσώπους τους στο διοικητικό συμβούλιο. Ακολούθως, το διοικητικό συμβούλιο συγκροτείται σε σώμα σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 246 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006). Το διοικητικό συμβούλιο του ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ νομίμως συγκροτείται μετά την πάροδο δεκαπέντε (15) ημερών από τη λήξη της προθεσμίας του προηγούμενου εδαφίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του τελευταίου εδαφίου της παρ. 6 του άρθρου 246 του ν. 3463/2006.

Όργανα διοίκησης του ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ, είναι το διοικητικό συμβούλιο και ο πρόεδρος του. Ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου έχει τις εξής αρμοδιότητες:

α) εκπροσωπεί το ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ στα δικαστήρια και σε κάθε δημόσια αρχή,

β) εκτελεί τις αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου,

γ) συγκαλεί και προεδρεύει του διοικητικού συμβουλίου και συντονίζει την υλοποίηση των αποφάσεών του, δ) προΐσταται των υπηρεσιών του ΦΟ.Σ.ΠΕΔΣΑ και εκδίδει τις πράξεις που προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις για το διορισμό, τις κάθε είδους υπηρεσιακές μεταβολές και την άσκηση του πειθαρχικού ελέγχου,

ε) υπογράφει τις συμβάσεις που συνάπτει ο ΦΟ.Σ.ΠΕΔΣΑ,

στ) συνιστά ομάδες εργασίας και ομάδες διοίκησης έργου από μέλη του διοικητικού συμβουλίου, υπαλλήλους του ΦΟ.Σ.ΠΕΔΣΑ ή ιδιώτες για τη μελέτη και επεξεργασία θεμάτων του ΦΟ.Σ.ΠΕΔΣΑ, καθορίζοντας τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας τους,

ζ) αναθέτει, χωρίς αμοιβή, την εποπτεία και το συντονισμό συγκεκριμένων δράσεων του ΦΟ.Σ.ΠΕΔΣΑ σε μέλη του διοικητικού συμβουλίου,

η) ασκεί τις αρμοδιότητες που του ανατίθενται από το νόμο ή άλλες κανονιστικές πράξεις, καθώς και από αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου.

Ο πρόεδρος του ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ με απόφασή του, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να μεταβιβάζει αρμοδιότητές του στον Αντιπρόεδρο και σε μέλη του διοικητικού συμβουλίου, καθώς και να παρέχει εξουσιοδότηση υπογραφής σε προϊσταμένους ή υπαλλήλους του συνδέσμου. Ο Πρόεδρος αναπληρώνεται στα καθήκοντά του από τον Αντιπρόεδρο, όταν απουσιάζει ή κωλύεται.

Το διοικητικό συμβούλιο του ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ ασκεί κάθε αρμοδιότητα του συνδέσμου εκτός από εκείνες που ανήκουν στον Πρόεδρο. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Περιβάλλοντος και Ενέργειας μπορεί να καθορίζονται θέματα οργάνωσης, διοίκησης και λειτουργίας των ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ, οι κυρώσεις και η διαδικασία επιβολής τους σε περίπτωση μη λήψης των σχετικών αποφάσεων από τα οικεία δημοτικά συμβούλια και το Δ.Σ. του συνδέσμου, καθώς και κάθε άλλο ειδικότερο θέμα. Για τα λοιπά θέματα που αφορούν στη διοίκηση και λειτουργία του ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ εφαρμόζονται αναλόγως, οι περί συνδέσμων διατάξεις του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006).

9. Για θέματα που διέπουν τη σύσταση και λειτουργία των ΦΟΔΣΑ και ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ που λειτουργούν με τη μορφή συνδέσμου και δεν ρυθμίζονται από τις διατάξεις του παρόντος, εφαρμόζονται οι, περί συνδέσμων, διατάξεις του ν. 3463/2006.

Άρθρο 226

Διαχείριση των στερεών αποβλήτων στα νησιά

1. Στα νησιά οι αρμοδιότητες του άρθρου 227 ασκούνται από τις υπηρεσίες των δήμων. Οι υφιστάμενοι σύνδεσμοι και επιχειρήσεις των Δήμων που ασκούν αρμοδιότητες ΦΟΔΣΑ δύναται να συνεχίσουν τη λειτουργία τους για την άσκηση των ανωτέρω αρμοδιοτήτων, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 227 έως και 247 του

παρόντος, με απόφαση που λαμβάνεται μέσα σε προθεσμία τριών (3) μηνών από τα αρμόδια όργανα διοίκησης με απόλυτη πλειοψηφία των μελών τους. Σε περίπτωση μη λήψης της απόφασης του προηγούμενου εδαφίου, με απόφαση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης εκδίδεται διαπιστωτική πράξη περί συνέχισης της λειτουργίας των νομικών προσώπων αυτών. Σε περίπτωση που λαμβάνεται απόφαση περί λύσης ή κατάργησης, το προσωπικό των οικείων νομικών προσώπων μεταφέρεται αυτοδικαίως στους οικείους δήμους.

2. Για την άσκηση των αρμοδιοτήτων του άρθρου 227, οι οικείοι δήμοι δύναται να συνάπτουν συμβάσεις διαδημοτικής συνεργασίας του άρθρου 99 του ν. 3852/2010 ή προγραμματικές συμβάσεις του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 με γειτονικούς νησιωτικούς δήμους.

3. Στην περίπτωση που ΦΟΔΣΑ με μέλος μόνο ένα δήμο καταργηθούν ή λυθούν, σύμφωνα με την παράγραφο 1, οι αρμοδιότητές τους μεταφέρονται και ασκούνται από τις υπηρεσίες του οικείου δήμου. Με απόφαση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης συνιστάται μέσα σε προθεσμία ενός (1) μηνός από την έναρξη ισχύος του παρόντος, Επιτροπή Καταγραφής των πάσης φύσεως περιουσιακών στοιχείων του καταργούμενου ή υπό λύση νομικού προσώπου, αποτελούμενη από έναν εκπρόσωπο της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, τον Πρόεδρο του καταργούμενου ή υπό λύση ΦΟΔΣΑ και έναν εκπρόσωπο του δήμου στον οποίο μεταφέρονται οι αρμοδιότητες, με τους νόμιμους αναπληρωτές τους.

Η Επιτροπή ολοκληρώνει το έργο της καταγραφής μέσα σε προθεσμία ενός (1) μηνός από την ημερομηνία σύστασής της και αποστέλλει τη σχετική έκθεση μέσα σε πέντε (5) ημέρες στον Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ο οποίος εκδίδει αμελλητί διαπιστωτική πράξη κατάργησης ή λύσης των νομικών προσώπων και περιέλευσης της κινητής και ακίνητης περιουσίας που περιέρχεται στον οικείο δήμο. Η απόφαση αυτή δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Απαιτήσεις τρίτων που δεν έχουν απουπνωθεί στην έκθεση Επιτροπής Καταγραφής βαρύνουν τον οικείο δήμο. Από τη δημοσίευση της απόφασης αυτής ο δήμος καθίσταται διάδοχος του νομικού προσώπου που καταργείται ή λύεται και υπεισέρχεται σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις αυτού.

Οι δήμοι έχουν την ευθύνη για τη διαφύλαξη και τη διαχείριση του υπάρχοντος αρχείου.

Για την απόδοση των περιουσιακών στοιχείων συντάσσεται πρωτόκολλο παράδοσης-παραλαβής. Εκκρεμείς δίκες που υφίστανται κατά την κατάργηση των ΦΟΔΣΑ συνεχίζονται από τον οικείο δήμο χωρίς να διακόπτονται και χωρίς να απαιτείται ειδική διαδικαστική πράξη συνέχισης για καθεμία από αυτές.

4. Στην περίπτωση της παραγράφου 1, με την απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του νομικού προσώπου περί κατάργησης ή λύσης αυτού, ορίζεται ορκωτός ελεγκτής-λογιστής ο οποίος διενεργεί την απογραφή - καταγραφή και αποτίμηση των πάσης φύσεως περιουσιακών στοιχείων του νομικού προσώπου. Ο ορκωτός ελεγκτής-λογιστής ολοκληρώνει το έργο της απογραφής μέσα σε προθεσμία έξι (6) μηνών από την ημερομηνία ορισμού του.

5. Τα θέματα τα σχετικά με την κατανομή του ενεργητικού και των υποχρεώσεων, καθώς και κάθε άλλη έννομη σχέση ρυθμίζονται με απόφαση του αρμοδίου οργάνου διοίκησης των υπό κατάργηση ή λύση ΦΟΔΣΑ ως εξής:

α) Τα ακίνητα και κάθε εμπράγματο δικαίωμα επί των ακινήτων περιέρχονται στο δήμο στα διοικητικά όρια εντός του οποίου βρίσκονται. Διαφορές που προκύπτουν στην αξία αυτών κατά την αποτίμηση λαμβάνονται υπόψη στην κατανομή των υπολοίπων στοιχείων του ενεργητικού ή των υποχρεώσεων, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην περίπτωση β'. Αν τα στοιχεία αυτά δεν επαρκούν, το υπόλοιπο της διαφοράς καλύπτεται με αποδόσεις σε χρήμα από τον ωφελούμενο δήμο.

β) Για την περιέλευση των λοιπών στοιχείων του ενεργητικού, των υποχρεώσεων, καθώς και κάθε άλλης έννομης σχέσης των καταργούμενων ή υπό λύση νομικών προσώπων λαμβάνονται υπόψη, κατά τη σύνταξη της σχετικής εκθέσεως του ορκωτού ελεγκτή-λογιστή, για μεν τους ΦΟΔΣΑ που λειτουργούν με την μορφή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου το ύψος των εισφορών των μελών τους, για δε τους ΦΟΔΣΑ που λειτουργούν με την μορφή νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου το ποσοστό συμμετοχής των μελών στο μετοχικό τους κεφάλαιο, καθώς και η αποτίμηση της αξίας τους και κάθε άλλο πρόσφορο στοιχείο, που προκύπτει από τη σχετική έκθεση του ορκωτού ελεγκτή - λογιστή.

Η έκθεση απογραφής-καταγραφής και αποτίμησης και η απόφαση κατανομής των περιουσιακών στοιχείων της επόμενης παραγράφου αποστέλλεται στον Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ο οποίος εκδίδει αμελλητί διαπιστωτική πράξη κατάργησης ή λύσης των νομικών προσώπων και περιέλευσης της κινητής και ακίνητης περιουσίας που περιέρχεται στους οικείους δήμους. Η απόφαση αυτή δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Για απαιτήσεις τρίτων που δεν έχουν αποτυπωθεί στην έκθεση του ορκωτού ελεγκτή - λογιστή οι δήμοι ευθύνονται εις ολόκληρον.

Από τη δημοσίευση της απόφασης αυτής, οι δήμοι καθίστανται καθολικοί διάδοχοι της κινητής και ακίνητης περιουσίας του νομικού προσώπου που καταργείται ή λύεται και υπεισέρχονται, κατά το αντίστοιχο μέρος, σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις αυτού, ενεχόμενοι εις ολόκληρον. Οι δήμοι, και σε περίπτωση που καθολικοί διάδοχοι είναι περισσότεροι του ενός δήμοι, ο μεγαλύτερος σε πληθυσμό, αναλαμβάνει την ευθύνη για την διαφύλαξη και τη διαχείριση του τυχόν υπάρχοντος αρχείου.

Για την απόδοση των περιουσιακών στοιχείων συντάσσεται πρωτόκολλο παράδοσης-παραλαβής. Εκκρεμείς δίκες που υφίστανται κατά την κατάργηση των ΦΟΔΣΑ συνεχίζονται από τους οικείους δήμους χωρίς να διακόπτονται και χωρίς να απαιτείται ειδική διαδικαστική πράξη συνέχισης για καθεμία από αυτές.

6. Η απόφαση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης και απόσπασμα της έκθεσης απογραφής, που περιγράφει τα ακίνητα που αποκτώνται κατά κυριότητα, καθώς και τα λοιπά εμπράγματα δικαιώματα επί των ακινήτων, καταχωρίζεται ατελώς στα οικεία βιβλία του υποθηκοφυλακείου ή κτηματολογικού γραφείου.

7. Η αμοιβή του ορκωτού ελεγκτή-λογιστή βαρύνει τον προϋπολογισμό των νομικών προσώπων που καταργούνται.

8. Στις περιπτώσεις λύσης νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου δεν ακολουθεί στάδιο εκκαθάρισης.

9. Μέχρι τη δημοσίευση της απόφασης του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, οι ΦΟΔΣΑ που είχαν συσταθεί είτε ως νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου είτε ως νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου συνεχίζουν να ασκούν τις αρμοδιότητες που ασκούσαν πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος.

10. Στις νησιωτικές περιφέρειες, πλην της Περιφέρειας Κρήτης, συνιστάται υποχρεωτικά Φορέας Σχεδιασμού ΠΕΣΔΑ (ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ), σύμφωνα με την παράγραφο 8 του άρθρου 225 του παρόντος.

11. Για τα νησιά που βρίσκονται εντός των διοικητικών ορίων ηπειρωτικής περιφέρειας, πλην της Περιφέρειας Αττικής, το ΠΕΣΔΑ συντάσσεται, εκπονείται και τροποποιείται από τους ΦΟΔΣΑ ή ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ των οικείων περιφερειών που έχουν την αρμοδιότητα σύνταξης, εκπόνησης και τροποποίησής του. Για τη λήψη των σχετικών αποφάσεων, οι νησιωτικοί Ο.Τ.Α. συμμετέχουν στα διοικητικά όργανα του ΦΟΔΣΑ ή ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος. Οι δήμοι του προηγούμενου εδαφίου μπορεί να επιλέξουν την ένταξή τους στους ΦΟΔΣΑ του άρθρου 225.

Άρθρο 227

Αρμοδιότητες ΦΟΔΣΑ

1. Οι ΦΟΔΣΑ είναι αποκλειστικά αρμόδιοι για:

Την υλοποίηση μέτρων και έργων που προωθούν την ιεράρχηση των δράσεων και των εργασιών διαχείρισης σύμφωνα με το άρθρο 29 του ν. 4042/2012 (Α' 24) και σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο οικείο ΠΕΣΔΑ.

Ειδικότερα είναι αρμόδιοι για:

α. Την εκπόνηση προγραμμάτων πρόληψης-μείωσης παραγωγής αποβλήτων.

β. Την κατασκευή και λειτουργία εγκαταστάσεων επεξεργασίας στερεών αποβλήτων και σταθμών μεταφόρτωσης, σύμφωνα με το οικείο ΠΕΣΔΑ, πλην αυτών που υλοποιούνται από τους Ο.Τ.Α. α' βαθμού, σύμφωνα με το άρθρο 228 του παρόντος. Είναι δυνατόν να μην γίνονται αποδεκτά απόβλητα, εξαιρουμένων των αστικών, τα οποία λόγω της σύνθεσης, του είδους ή της ποιότητας και ποσότητάς τους δεν καθιστούν με τις υπάρχουσες δυνατότητες εφικτή την επεξεργασία των αποβλήτων αυτών.

γ. Την υγειονομική ταφή της περίπτωσης ζ' και τη λειτουργία χώρων της περίπτωσης η' του άρθρου 2 της Η.Π29407/3508/2002 απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και Υγείας και Πρόνοιας (Β' 1572) για τα αστικά απόβλητα, με δυνατότητα αποδοχής και λοιπών στερεών μη επικινδύνων, καθώς και επικινδύνων αποβλήτων.

δ. Τη μηχανική - βιολογική επεξεργασία σύμμεικτων αστικών αποβλήτων, της παρ.5 του άρθρου 1 της οικ. 56366/4351/2014 κοινής απόφασης των Υπουργών Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, Αγροτικής Ανάπτυξης

και Τροφίμων και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (Β' 3339).

ε. Τη μηχανική - βιολογική επεξεργασία σύμμεικτων αστικών αποβλήτων, της παρ.5 του άρθρου 1 της υπουργικής απόφασης οικ. 56366/4351 (Β' 3339).

στ. Την επιστημονική και τεχνική υποστήριξη των Ο.Τ.Α. α' βαθμού στο σχεδιασμό, την υλοποίηση και τη δημιουργία δράσεων και έργων.

ζ. Την παρακολούθηση και εξειδίκευση της υλοποίησης των στόχων και των δράσεων του ΠΕΣΔΑ.

η. Την παρακολούθηση της παραγωγής και διαχείρισης των αποβλήτων στην περιοχή ευθύνης τους μέσω του Ηλεκτρονικού Μητρώου Αποβλήτων (ΗΜΑ) της κοινής υπουργικής απόφασης 43942/4026/2016 (Β' 2992).

θ. Την εκπόνηση του επιχειρησιακού σχεδίου δράσης και τον προσδιορισμό της τιμολογιακής πολιτικής προς τους Ο.Τ.Α. α' βαθμού, σε ετήσια βάση.

ι. Τη συλλογή των στοιχείων που επιβάλλεται σε εφαρμογή του Κανονισμού ΕΚ 2150/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης 2002 για τις στατιστικές των αποβλήτων (ΕΕ L 332/9.12.2002) και την αποστολή αυτών στην αρμόδια υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Συντονισμού και Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Εσωτερικών και στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και στο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου της παραγράφου 8 του άρθρου 225.

ια. Την προετοιμασία των έργων και την εκπόνηση των απαραίτητων μελετών, καθώς και την υλοποίηση δράσεων για την επεξεργασία αποβλήτων της περιοχής ευθύνης τους σύμφωνα με το ΠΕΣΔΑ και την υποβολή αιτήσεων σε επιχειρησιακά προγράμματα για χρηματοδότηση ως τελικός δικαιούχος.

ιβ. Την προώθηση δράσεων και την υλοποίηση έργων που συμβάλλουν στην κυκλική οικονομία.

ιγ. Την παροχή στους Ο.Τ.Α. συνδρομής για την εξάλειψη του φαινομένου της ανεξέλεγκτης διάθεσης και την αποκατάσταση των υφιστάμενων Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Αποβλήτων (ΧΑΔΑ).

ιδ. Την τήρηση των απολογιστικών στοιχείων παραγωγής αποβλήτων της περιοχής ευθύνης τους από τους Ο.Τ.Α. α' βαθμού και απολογιστικών στοιχείων λειτουργίας του συνόλου των έργων και εγκαταστάσεων διαχείρισης απορριμμάτων.

ιε. Την καταχώρηση σε πληροφοριακό σύστημα με την ονομασία «Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης Αποβλήτων», που αναπτύσσεται στη Γενική Γραμματεία Συντονισμού και Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Εσωτερικών, πάσης φύσεως στοιχείων που απαιτούνται για την παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης των έργων διαχείρισης αποβλήτων και των ποιοτικών και ποσοτικών στόχων των ΠΕΣΔΑ. Λεπτομέρειες του παρόντος δύναται να καθορίζονται με κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και κάθε άλλου αρμόδιου Υπουργού.

ιστ. Τη σύνταξη ετήσιας και πενταετούς έκθεσης, στην οποία αναφέρεται ο βαθμός και ο τρόπος με τον οποίο εφαρμόστηκαν οι στόχοι και τα μέτρα του ΠΕΣΔΑ, καθώς και οι λόγοι που ενδεχομένως καθιστούν αναγκαία την αναθεώρηση του ΠΕΣΔΑ. Η ανωτέρω έκθεση κοινοποιείται στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

και στη Γενική Γραμματεία Συντονισμού και Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Εσωτερικών.

2. Αν λειτουργεί μόνον ένας ΦΟΔΣΑ του άρθρου 225 εντός των ορίων μίας περιφέρειας, αυτός έχει την αρμοδιότητα της εκπόνησης και υλοποίησης του Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) της εν λόγω περιφέρειας, σύμφωνα με το άρθρο 35 του ν. 4042/2012.

Άρθρο 228

Αρμοδιότητες των δήμων επί Αστικών Στερεών Αποβλήτων

1. Οι Ο.Τ.Α. α' βαθμού έχουν τις εξής αρμοδιότητες:

α. την εκπόνηση και υλοποίηση Τοπικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΤΣΔΑ) της παρ. γ' του άρθρου 2 της κοινής υπουργικής απόφασης οικ. 51373/4684/2015 (Β' 2706) στα διοικητικά όρια του οικείου δήμου που αποτελεί τη βάση των συμβάσεων που συνάπτει ο δήμος με Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης και άλλους φορείς διαχείρισης αποβλήτων. Το ΤΣΔΑ πρέπει να είναι σύμφωνο με το οικείο ΠΕΣΔΑ,

β. την εκπόνηση προγραμμάτων πρόληψης-μείωσης παραγωγής αποβλήτων και προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση,

γ. την οργάνωση και την εφαρμογή της διαλογής στην πηγή των αστικών αποβλήτων στα διοικητικά όριά τους σύμφωνα με τα οικεία ΤΣΔΑ και ΠΕΣΔΑ,

δ. την οργάνωση και εφαρμογή χωριστής συλλογής για τέσσερα (4) τουλάχιστον διακριτά ρεύματα ανακυκλώσιμων αποβλήτων υλικών, ήτοι γυαλί, χαρτί, πλαστικά και μέταλλα από αστικά απόβλητα, οι ίδιοι ή σε συνεργασία με Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης, σε εφαρμογή των διατάξεων του ν. 2939/2001,

ε. την οργάνωση και εφαρμογή χωριστής συλλογής βιοαποβλήτων που προέρχονται ιδίως από χώρους εστίασης, νοικοκυριά, μεγάλους παραγωγούς και πράσινα απόβλητα πάρκων και κήπων,

στ. τη συλλογή και μεταφορά των υπολειπόμενων σύμμεικτων αστικών αποβλήτων και των προδιαλεγμένων ύστερα από Διαλογή στην Πηγή σε κατάλληλες υποδομές ανακύκλωσης, ανάκτησης ή διάθεσης και με την επιφύλαξη των προβλέψεων του οικείου ΠΕΣΔΑ,

ζ. την εξάλειψη της ανεξέλεγκτης διάθεσης των ΑΣΑ και η αποκατάσταση των υφιστάμενων ΧΑΔΑ,

η. την ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση των δημοτών και των επιχειρήσεων που λειτουργούν στα διοικητικά τους όρια,

θ. το σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων πρόληψης-μείωσης αποβλήτων και γενικότερα μέτρων για την προώθηση της ιεράρχησης εργασιών και δράσεων διαχείρισης αποβλήτων που στοχεύουν στην ελαχιστοποίηση της τελικής διάθεσης των ΑΣΑ,

ι. με την επιφύλαξη του άρθρου 3, την προετοιμασία έργων και δράσεων του ΤΣΔΑ για την επεξεργασία των ΑΣΑ, που παράγονται στα διοικητικά τους όρια, και την υποβολή τους για χρηματοδότηση από επιχειρησιακά προγράμματα είτε ευρωπαϊκά προγράμματα με την ιδιότητα του τελικού δικαιούχου,

ια. την προώθηση δράσεων και η υλοποίηση έργων που συμβάλλουν στην κυκλική οικονομία,

ιβ. την καταχώρηση σε πληροφοριακό σύστημα με την ονομασία «Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα

Διαχείρισης Αποβλήτων» που αναπτύσσεται στη Γενική Γραμματεία Συντονισμού και Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Εσωτερικών, πάσης φύσεως στοιχείων που απαιτούνται για την παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης των έργων διαχείρισης αποβλήτων και των ποιοτικών και ποσοτικών στόχων των ΠΕΣΔΑ. Λεπτομέρειες του παρόντος δύνανται να καθορίζονται με κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και κάθε άλλου αρμόδιου Υπουργού.

2. Οι Ο.Τ.Α. α' βαθμού μπορεί να προβαίνουν:

α. στην κατασκευή και λειτουργία Πράσινων Σημείων του άρθρου 21 του ν. 4447/2016 και με την επιφύλαξη των προβλέψεων του οικείου ΠΕΣΔΑ,

β. στην υλοποίηση και λειτουργία Κέντρων Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών (ΚΔΑΥ) μέχρι και Β' κατηγορίας της 4ης ομάδας «Συστήματα Περιβαλλοντικών Υποδομών» της αριθμ. 37674/2016 απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας και με την επιφύλαξη των προβλέψεων του οικείου ΠΕΣΔΑ,

γ. στην υλοποίηση και λειτουργία Σταθμών Μεταφόρτωσης Αποβλήτων ΣΜΑ μέχρι και Β' κατηγορίας της 4ης ομάδας «Συστήματα Περιβαλλοντικών Υποδομών» της αριθμ. 37674/2016 απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας και με την επιφύλαξη των προβλέψεων του οικείου ΠΕΣΔΑ,

δ. στην κατασκευή και λειτουργία Μονάδων Επεξεργασίας Βιοαποβλήτων μέχρι και Β' κατηγορίας της 4ης ομάδας «Συστήματα Περιβαλλοντικών Υποδομών» της αριθμ. 37674/2016 απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας και με την επιφύλαξη των προβλέψεων του οικείου ΠΕΣΔΑ.

Άρθρο 229

Όργανα διοίκησης ΦΟΔΣΑ

με τη νομική μορφή του Συνδέσμου Ο.Τ.Α.

Όργανα διοίκησης του ΦΟΔΣΑ που έχουν τη νομική μορφή του Συνδέσμου Ο.Τ.Α. είναι το διοικητικό συμβούλιο, η εκτελεστική επιτροπή και ο πρόεδρός του.

Άρθρο 230

Σύνθεση Διοικητικού Συμβουλίου ΦΟΔΣΑ

με τη νομική μορφή του Συνδέσμου των Ο.Τ.Α.

Το διοικητικό συμβούλιο του ΦΟΔΣΑ συγκροτείται σύμφωνα με τις διατάξεις του 246 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006). Στο διοικητικό συμβούλιο συμμετέχει επιπλέον και ένας εκπρόσωπος των εργαζομένων, ο οποίος ορίζεται από την πλέον αντιπροσωπευτική συνδικαλιστική οργάνωση των εργαζομένων στον οικείο ΦΟΔΣΑ ή, εφόσον ελλείπει τέτοια, από τη Γενική Συνέλευση των εργαζομένων, με ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 3 του ν. 1767/1988 (Α' 63). Μη ορισμός του μέλους του προηγούμενου εδαφίου δεν κωλύει τη συγκρότηση και νόμιμη λειτουργία του οικείου Δ.Σ. Οι αντιπρόσωποι των Δήμων στο Δ.Σ. του ΦΟΔΣΑ εκλέγονται για όλη τη διάρκεια της δημοτικής περιόδου.

Άρθρο 231

Αρμοδιότητες Διοικητικού Συμβουλίου

ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή

του Συνδέσμου των Ο.Τ.Α.

1. Το διοικητικό συμβούλιο είναι αρμόδιο για όλα τα θέματα που αφορούν τον ΦΟΔΣΑ, εκτός από εκείνα που

εκ του νόμου ανήκουν στην αρμοδιότητα του προέδρου και της εκτελεστικής επιτροπής.

Το διοικητικό συμβούλιο είναι αποκλειστικά αρμόδιο για να: α) διαχειρίζεται την περιουσία του νομικού προσώπου, β) καθορίζει την τιμολογιακή πολιτική προς τους δήμους - μέλη του ΦΟΔΣΑ, λαμβάνοντας υπόψη όσα ορίζονται στο άρθρο 9 του ν. 2939/2001 (Α' 179), γ) εγκρίνει τον προϋπολογισμό και τις οικονομικές καταστάσεις του ΦΟΔΣΑ, δ) εγκρίνει το τεχνικό πρόγραμμα ε) καταρτίζει τον κανονισμό λειτουργίας του, στ) ψηφίζει τον οργανισμό εσωτερικής υπηρεσίας, ζ) γνωμοδοτεί σε δημόσιες αρχές ή αρμόδια όργανα όταν ζητούν τη γνώμη του η) λαμβάνει την απόφαση της περίπτωσης α' της παραγράφου 4 του άρθρου 225 και θ) έχει την ευθύνη εκπόνησης, υλοποίησης και παρακολούθησης της υλοποίησης του ΠΕΣΔΑ, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 35 του ν. 4042/2012, αν είναι ο μοναδικός ΦΟΔΣΑ εντός των ορίων μιας περιφέρειας, σύμφωνα την παράγραφο 2 του άρθρου 227 του παρόντος.

2. Το διοικητικό συμβούλιο μπορεί με απόφασή του, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, να μεταβιβάζει στην εκτελεστική επιτροπή, στον πρόεδρο ή στον αντιπρόεδρο την άσκηση των αρμοδιοτήτων του, πλην των αποκλειστικώς ασκουμένων από αυτό, σύμφωνα με σύμφωνα με την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου. Στην απόφαση αυτή μπορεί να ορίζεται ότι οι αρμοδιότητες που μεταβιβάζονται ασκούνται παράλληλα και από το διοικητικό συμβούλιο.

Άρθρο 232

Λειτουργία του διοικητικού συμβουλίου

ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή

του Συνδέσμου των Ο.Τ.Α.

1. Για την σύγκληση, την απαρτία και τη λήψη των αποφάσεων του διοικητικού συμβουλίου εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 67 του ν. 3852/2010 σε συνδυασμό με εκείνες του άρθρου 7 της αριθμ. 16852/2011 υπουργικής απόφασης (Β' 661), όπως ισχύουν.

2. Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου απαγορεύεται να:

α) δραστηριοποιούνται ή συμμετέχουν άμεσα ή έμμεσα σε εταιρεία οποιασδήποτε νομικής μορφής που δραστηριοποιείται στον τομέα της διαχείρισης αποβλήτων. Κατά την ανάληψη των καθηκόντων τους, υποβάλλουν σχετική υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986 (Α' 75) στην αρμόδια Αποκεντρωμένη Διοίκηση,

β) συμμετέχουν στη συζήτηση και λήψη αποφάσεων για θέματα που αφορούν φυσικά πρόσωπα, με τα οποία είναι σύζυγοι ή συγγενείς μέχρι και τρίτου βαθμού, ή νομικά πρόσωπα, με τα οποία τελούν σε σχέση εργασίας, εντολής ή άλλη παρόμοια ή συμμετέχουν στο εταιρικό ή μετοχικό τους κεφάλαιο άμεσα ή έμμεσα.

3. Αν ληφθεί απόφαση διοικητικού συμβουλίου με τη συμμετοχή μέλους του στο πρόσωπο του οποίου συντρέχει κώλυμα ο ορισμός του μέλους αυτού ανακαλείται με αιτιολογημένη απόφαση του οικείου δημοτικού συμβουλίου.

Άρθρο 233
Αρμοδιότητες της Εκτελεστικής Επιτροπής
ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή
του Συνδέσμου των Ο.Τ.Α.

1. Η εκτελεστική επιτροπή:

α) ασκεί τις αρμοδιότητες που της μεταβιβάζονται από το διοικητικό συμβούλιο σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 231,

β) αποφασίζει για την άσκηση κάθε είδους διοικητικής προσφυγής, ένδικου μέσου ή βοηθήματος ή την παραίτηση από αυτά και παρέχει την εντολή και κάθε αναγκαία πληρεξουσιότητα σε δικηγόρο για την επιχείρηση οποιαδήποτε δικαστικής ή εξώδικης ενέργειας ή την παροχή νομικών συμβουλών.

2. Η εκτελεστική επιτροπή μπορεί να παραπέμψει οποιοδήποτε θέμα της αρμοδιότητάς της στο διοικητικό συμβούλιο για τη λήψη απόφασης, αν κρίνει ότι αυτό επιβάλλεται από την ιδιαίτερη σοβαρότητά του.

Άρθρο 234
Λειτουργία εκτελεστικής επιτροπής
ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή
του Συνδέσμου των Ο.Τ.Α.

1. Η εκτελεστική επιτροπή αποτελείται από τον πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο και πέντε (5) μέλη του διοικητικού συμβουλίου, που εκλέγονται μαζί με τα αναπληρωματικά τους, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται για την εκλογή των μελών της οικονομικής επιτροπής του άρθρου 74 του ν. 3852/2010. Ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος της εκτελεστικής επιτροπής εκλέγονται με απόλυτη πλειοψηφία των μελών του διοικητικού συμβουλίου. Η θητεία των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής ακολουθεί τη θητεία των μελών του διοικητικού συμβουλίου. Τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής αντικαθίστανται με απόφαση που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του διοικητικού συμβουλίου.

2. Η εκτελεστική επιτροπή συγκαλείται από τον πρόεδρο και σε περίπτωση κωλύματός του από τον αντιπρόεδρο. Συνεδριάζει κάθε φορά, όταν αυτό απαιτείται, και σε κάθε περίπτωση μία τουλάχιστον φορά ανά μήνα, τελεί δε σε απαρτία, εφόσον παρίστανται τέσσερα (4) τουλάχιστον από τα μέλη. Οι αποφάσεις της λαμβάνονται με απλή πλειοψηφία.

3. Τα μέλη της εκτελεστικής επιτροπής δεν συμμετέχουν στη συζήτηση και λήψη αποφάσεων για θέματα που αφορούν σε φυσικά πρόσωπα, με τα οποία είναι σύζυγοι ή συγγενείς μέχρι και τρίτου βαθμού, ή νομικά πρόσωπα, με τα οποία τελούν σε σχέση εργασίας, εντολής ή άλλη παρόμοια ή συμμετέχουν στο εταιρικό ή μετοχικό τους κεφάλαιο άμεσα ή έμμεσα.

Άρθρο 235
Αρμοδιότητες του Προέδρου και του
Αντιπροέδρου ΦΟΔΣΑ με τη νομική
μορφή του Συνδέσμου των Ο.Τ.Α.
και λοιπά θέματα διοίκησης

1. Ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου του ΦΟΔΣΑ:

α) εκπροσωπεί το ΦΟΔΣΑ στα δικαστήρια και σε κάθε δημόσια αρχή,

β) εκτελεί τις αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου, γ) συγκαλεί και προεδρεύει του διοικητικού συμβουλίου και συντονίζει την υλοποίηση των αποφάσεών του, δ) είναι προϊστάμενος των υπηρεσιών του ΦΟΔΣΑ και εκδίδει τις πράξεις που προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις για το διορισμό, τις κάθε είδους υπηρεσιακές μεταβολές και την άσκηση του πειθαρχικού ελέγχου,

ε) υπογράφει τις συμβάσεις που συνάπτει ο ΦΟΔΣΑ, στ) συνιστά ομάδες εργασίας και ομάδες διοίκησης έργου από μέλη του διοικητικού συμβουλίου, υπαλλήλους του ΦΟΔΣΑ, ή ιδιώτες για τη μελέτη και επεξεργασία θεμάτων του ΦΟΔΣΑ, καθορίζοντας τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας τους,

ζ) μπορεί να αναθέτει, χωρίς αμοιβή, την εποπτεία και το συντονισμό συγκεκριμένων δράσεων του ΦΟΔΣΑ σε μέλη του διοικητικού συμβουλίου.

Ο πρόεδρος του ΦΟΔΣΑ με απόφασή του, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να μεταβιβάζει αρμοδιότητές του στον Αντιπρόεδρο και σε μέλη του διοικητικού συμβουλίου, καθώς και να παρέχει εξουσιοδότηση υπογραφής σε προϊσταμένους ή υπαλλήλους του συνδέσμου. Ο Πρόεδρος αναπληρώνεται στα καθήκοντά του από τον Αντιπρόεδρο, όταν απουσιάζει ή κωλύεται.

2. Οι κανονιστικοί περιεχομένου αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου και της εκτελεστικής επιτροπής ισχύουν από τη δημοσίευσή τους στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Η παραίτηση από τη θέση του προέδρου, του αντιπρόεδρου και του μέλους της εκτελεστικής επιτροπής και η αποδοχή αυτής γίνεται με ανάλογη εφαρμογή της παραγράφου 10 του άρθρου 246 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006).

4. Στα αιρετά όργανα του διοικητικού συμβουλίου και της εκτελεστικής επιτροπής εφαρμόζονται οι περί αστικής και πειθαρχικής ευθύνης διατάξεις των άρθρων 232-236 και 238 του ν. 3852/2010, καθώς και οι διατάξεις των άρθρων 61, 68, 75 παρ. 9 του ν. 3852/2010 και του άρθρου 10 του πρότυπου κανονισμού λειτουργίας του δημοτικού συμβουλίου (Β' 661/2011) περί των υποχρεώσεων των δημοτικών συμβούλων.

5. Οι αρμοδιότητες του αντιπροέδρου καθορίζονται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, μετά από σχετική εισήγηση του Προέδρου.

6. Ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος του ΦΟΔΣΑ λαμβάνουν αντιμισθία που καταβάλλεται από το ΦΟΔΣΑ. Η αντιμισθία τους είναι ισόποση με την αντιμισθία που αναλογεί αντίστοιχα στον δήμαρχο και τους αντιδημάρχους του μεγαλύτερου σε πληθυσμό δήμου που συμμετέχει στο ΦΟΔΣΑ. Κατά τα λοιπά, εφαρμόζονται αναλόγως οι σχετικές διατάξεις των άρθρων 92 και 93 του ν. 3852/2010.

Άρθρο 236
Όργανα διοίκησης, διοίκηση και
λειτουργία των ΦΟΔΣΑ με τη νομική
μορφή ανώνυμης εταιρείας

1. Ο ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή ανώνυμης εταιρείας λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος μέρους σε συνδυασμό με εκείνες του άρθρου 265 του

Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006), του κ.ν. 2190/1920 (Α' 144) και του ν. 4548/2018 (Α' 104).

2. Στο Δ.Σ. των ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή ανώνυμης εταιρείας συμμετέχει επιπλέον ως μέλος ένας εκπρόσωπος των εργαζομένων οριζόμενος από την πλέον αντιπροσωπευτική συνδικαλιστική οργάνωση των εργαζομένων στον οικείο ΦΟΔΣΑ ή, εφόσον ελλείπει τέτοια, από τη Γενική Συνέλευση των εργαζομένων στο ΦΟΔΣΑ, με ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 3 του ν. 1767/1988. Μη ορισμός του μέλους του προηγούμενου εδαφίου δεν κωλύει τη νόμιμη συγκρότηση και λειτουργία του διοικητικού συμβουλίου.

3. Η συμμετοχή των Ο.Τ.Α. στο αρχικό κεφάλαιο, κατανέμεται σε κοινές, ονομαστικές, μη προνομιούχες και μη μεταβιβάσιμες μετοχές, και προσδιορίζεται λαμβάνοντας υπόψη τον πληθυσμό του κάθε Ο.Τ.Α.. Οι δήμοι που συμμετέχουν στο ΦΟΔΣΑ με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας, ορίζουν τους εκπροσώπους τους σε αυτόν, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 265 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων του ν. 3463/2006 και τις σχετικές διατάξεις του κ.ν. 2190/1920 και του ν. 4548/2018.

4. Δεν επιτρέπεται η συμμετοχή τρίτων, εκτός των Ο.Τ.Α. α' βαθμού, στο μετοχικό κεφάλαιο του ΦΟΔΣΑ με τη μορφή του παρόντος άρθρου.

5. Η χρονική διάρκεια λειτουργίας του ορίζεται σε τριάντα (30) έτη και μπορεί να παρατείνεται με απόφαση του αρμόδιου οργάνου διοίκησης του ΦΟΔΣΑ.

6. Στο καταστατικό των ΦΟΔΣΑ με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας προβλέπονται υποχρεωτικά τα παρακάτω:

α) το ελάχιστο ποσοστό του κατατεθειμένου μετοχικού κεφαλαίου που απαιτείται για την άσκηση των δικαιωμάτων της μειοψηφίας καθορίζεται στο 1/30. Το ίδιο ποσοστό απαιτείται για την εγγραφή πρόσθετου θέματος στην ημερήσια διάταξη της Γενικής Συνέλευσης που έχει ήδη συγκληθεί,

β) η εκπροσώπηση με δικαίωμα λόγου στο διοικητικό συμβούλιο του ΦΟΔΣΑ, των δήμων - μετόχων που δεν εκπροσωπούνται με τακτικό μέλος,

γ) η υποχρεωτική συμμετοχή στο Δ.Σ. του ΦΟΔΣΑ ενός, τουλάχιστον, μέλους από κάθε δήμο - μέτοχο κάθε περιφερειακής ενότητας της οικείας περιφέρειας, αν λειτουργεί μόνον ένας ΦΟΔΣΑ σε αυτήν. Κατά τη διαδικασία εκλογής του Δ.Σ. του ΦΟΔΣΑ, η εκπροσώπηση όλων των περιφερειακών ενότητων διασφαλίζεται με την ανάδειξη ως τακτικού μέλους του Δ.Σ. του πρώτου επιλαχόντος εκπροσώπου δήμου της περιφερειακής ενότητας που δεν εκπροσωπείται στο Δ.Σ. με βάση το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας αντί του τελευταίου εκλεγέντος μέλους του Δ.Σ.,

δ) η αποκλειστική αρμοδιότητα της Γενικής Συνέλευσης, υποχρεωτικά για τη λήψη απόφασης για τα παρακάτω ζητήματα: αα) ο καθορισμός τιμολογιακής πολιτικής προς τους δήμους - μέλη του ΦΟΔΣΑ, με την επιφύλαξη του άρθρου 9 του ν. 2939/2001, ββ) η ευθύνη εκπόνησης, υλοποίησης και παρακολούθησης της υλοποίησης του ΠΕΣΔΑ, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 35 του ν. 4042/2012, αν είναι ο μοναδικός ΦΟΔΣΑ της οικείας περιφέρειας, γγ) η έγκριση του προϋπολογισμού και των οικονομικών καταστάσεων του ΦΟΔΣΑ, δδ) η έγκριση του τεχνικού προγράμματος, εε) η κατάρτιση του κανονισμού λειτουργίας του, σστ) η ψήφιση του οργα-

νισμού εσωτερικής υπηρεσίας, ζζ) η λήψη απόφασης της περίπτωση α' της παραγράφου 4 του άρθρου 225 του παρόντος Μέρους, ηη) η παράταση της χρονικής διάρκειας λειτουργίας του ΦΟΔΣΑ.

7. Η συμμετοχή νέου δήμου σε υφιστάμενο ΦΟΔΣΑ με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας είναι δυνατή καθ' όλη τη διάρκεια της δημοτικής περιόδου.

Άρθρο 237

Τιμολογιακή πολιτική -πόροι

1. Η τιμολογιακή πολιτική των ΦΟΔΣΑ, καθορίζεται στη βάση της επίτευξης των στόχων της ολοκληρωμένης διαχείρισης των ΑΣΑ και της κυκλικής οικονομίας, λαμβάνοντας υπόψη τις γεωγραφικές και πληθυσμιακές, κοινωνικές και οικονομικές ιδιαιτερότητες των Ο.Τ.Α.. Η τιμολογιακή πολιτική προσδιορίζεται από:

α) την εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», σύμφωνα με το άρθρο 9 του ν. 2939/2001,

β) την αρχή της ανταποδοτικότητας και της διαφάνειας,

γ) τη δημιουργία κινήτρων για τη μείωση του όγκου και της επικινδυνότητας των αποβλήτων και της ανακύκλωσης - ανάκτησής τους και

δ) την κάλυψη του συνόλου των απαιτήσεων που θέτει η κείμενη περιβαλλοντική νομοθεσία.

2. Το ετήσιο κόστος διαχείρισης, σε επίπεδο διαχειριστικής ενότητας, καθορίζεται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του ΦΟΔΣΑ και βάσει αυτού προσδιορίζεται σε ετήσια βάση το κόστος των υπηρεσιών που παρέχονται σε ευρώ/τόνο. Επιχορηγήσεις, έσοδα από συμμετοχή σε προγράμματα και ενισχύσεις από συλλογικά συστήματα του ν. 2939/2001 (Α' 179) συνυπολογίζονται κατά τον καθορισμό του ετήσιου κόστους διαχείρισης. Το κόστος διαχείρισης επαναπροσδιορίζεται με τη χρήση απολογιστικών στοιχείων και οι αποκλίσεις συνυπολογίζονται κατά τον προσδιορισμό του κόστους διαχείρισης του επόμενου, από τον απολογισμό, έτους.

3. Το ετήσιο κόστος διαχείρισης του ΦΟΔΣΑ, προσδιορίζεται διακεκριμένα με βάση:

α) το ετήσιο κόστος λειτουργίας του,

β) τα ποσά που αφορούν στο κόστος αποκατάστασης και μεταφροντίδας των ΧΥΤΑ ή άλλων εγκαταστάσεων του συστήματος διαχείρισης, τα οποία υπολογίζονται σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά της κάθε εγκατάστασης, σύμφωνα με σχετική τεχνικο-οικονομική μελέτη και εμφανίζονται σε λογαριασμό ειδικού αποθεματικού που διατίθεται για έργα αποκατάστασης και μεταφροντίδας,

γ) τα ποσά που αφορούν στο κατασκευαστικό και επενδυτικό πρόγραμμα του ΦΟΔΣΑ (μελέτη και κατασκευή έργων), τα οποία επίσης εμφανίζονται σε λογαριασμό ειδικού αποθεματικού που διατίθεται για επενδύσεις,

δ) τις δαπάνες για τη λειτουργία του ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ.

4. Το ετήσιο κόστος λειτουργίας του ΦΟΔΣΑ, προκύπτει από το κόστος των λειτουργιών παραγωγής, διοίκησης, διάθεσης, ερευνών και ανάπτυξης. Τα στοιχεία του κόστους κατά είδος ενδεικτικά διαρθρώνονται ως εξής:

α) αμοιβές και έξοδα προσωπικού,

β) αμοιβές και έξοδα τρίτων,

γ) παροχές τρίτων,

δ) φόροι - τέλη,

ε) διάφορα έξοδα,
 στ) τόκοι και συναφή έξοδα,
 ζ) αποσβέσεις παγίων,
 η) προβλέψεις εκμετάλλευσης,
 θ) αναλώσεις αποθεμάτων, όπως ιδίως πρώτες ύλες, αναλώσιμα υλικά, ανταλλακτικά, πάγια, υλικά συσκευασίας. Στα λειτουργικά έξοδα περιλαμβάνονται και οι δαπάνες για τις ενέργειες ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης των πολιτών,

ι) αντισταθμιστικά ωφελήματα, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

5. Απαλλάσσονται από κάθε φόρο και τέλος τα υπό στοιχεία II και III της παρ. 3 του άρθρου 5 της 2527/2009 (Β' 83) κοινής υπουργικής απόφασης.

6. Οι ΦΟΔΣΑ, καθώς και οι δήμοι στις περιπτώσεις του άρθρου 226 του παρόντος, δημοσιοποιούν υποχρεωτικά το ετήσιο κόστος διαχείρισης και ενημερώνουν τους πολίτες για τις παρεχόμενες υπηρεσίες και το κόστος τους.

7. Οι πόροι των ΦΟΔΣΑ είναι:

α) οι ετήσιες εισφορές, τα τέλη και οι εισπράξεις από το αντίτιμο των υπηρεσιών που παρέχουν προς τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και προς τρίτους,

β) κάθε είδους επιχορηγήσεις, δωρεές, κληρονομίες και κληροδοσίες,

γ) έσοδα από τη δική τους περιουσία, καθώς και από τη συμμετοχής τους σε προγράμματα,

δ) έσοδα από συμβάσεις με φορείς συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης του ν. 2939/2001,

ε) λοιπά έσοδα από κάθε πηγή, όπως από την εμπορία υλικών, βιοαερίου και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, πρόστιμα που επιβάλλονται για την καθυστερημένη καταβολή εισφορών των δήμων ή λοιπών πελατών και άλλα.

Άρθρο 238

Οικονομική διοίκηση και διαχείριση

1. Οι ακόλουθες λογιστικές και ταμειακές πράξεις επιτελούνται υποχρεωτικά από τις οικονομικές υπηρεσίες των ΦΟΔΣΑ, ανεξαρτήτως νομικής μορφής:

α) λογιστική Διαχείριση και έκδοση των λογιστικών/οικονομικών καταστάσεων,

β) διαχείριση του Προϋπολογισμού και του Απολογισμού,

γ) οικονομική Διαχείριση Προγραμμάτων - Έργων και Συμβάσεων,

δ) διαχείριση Δαπανών (εξόδων),

ε) διαχείριση των Εσόδων,

στ) διαχείριση της Περιουσίας,

ζ) διαχείριση Αποθεμάτων και Εξοπλισμού,

η) διαχείριση Μισθοδοσίας,

θ) διαχείριση Ταμείου.

2. Οι οικονομικές καταστάσεις των ΦΟΔΣΑ με οποιαδήποτε νομική μορφή και ανεξαρτήτως ύψους εσόδων ελέγχονται από ορκωτό ελεγκτή-λογιστή.

3. Για την οικονομική διαχείριση των ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή του συνδέσμου εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις περί συνδέσμων του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006) και του π.δ. 315/1999 (Α' 302) περί του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου Δήμων και Κοι-

νοτήτων, όπως οι διατάξεις αυτές του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου τροποποιήθηκαν με την αριθμ. 4604/2005 (Β' 163) κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών.

Άρθρο 239

Εισφορές Ο.Τ.Α. α' βαθμού υπέρ ΦΟΔΣΑ και διαδικασίες εισπραξης

1. Οι Ο.Τ.Α. α' βαθμού που συμμετέχουν στο ΦΟΔΣΑ εισφέρουν στο ετήσιο κόστος διαχείρισης σύμφωνα με τον κανονισμό τιμολόγησης των ΦΟΔΣΑ, που διαμορφώνεται σύμφωνα με το άρθρο 9 του ν. 2939/2001. Η απόφαση καθορισμού του ετήσιου κόστους διαχείρισης και της εισφοράς ή του τέλους των Ο.Τ.Α., κοινοποιείται στα δημοτικά συμβούλια μέχρι το τέλος του μηνός Αυγούστου κάθε έτους, ώστε να συμπεριληφθεί στους προϋπολογισμούς των Ο.Τ.Α.

2. Η ετήσια εισφορά των δήμων και κοινοτήτων, καταβάλλεται σε τέσσερις (4) ισόποσες τριμηνιαίες δόσεις και η πληρωμή κάθε τριμηνιαίας δόσης γίνεται μέσα στο πρώτο δεκαήμερο του αντίστοιχου τριμήνου.

3. Το ποσό της ετήσιας εισφοράς ή του τέλους των Ο.Τ.Α. α' βαθμού προς τον οικείο ΦΟΔΣΑ, παρακρατείται υποχρεωτικά από τη ΔΕΗ Α.Ε. ή τον εναλλακτικό πάροχο ηλεκτρικής ενέργειας, από τα έσοδα του ενιαίου ανταποδοτικού τέλους καθαριότητας και φωτισμού του οικείου δήμου και αποδίδεται στον δικαιούχο ΦΟΔΣΑ με τη διαδικασία του άρθρου 43 του ν. 3979/2011 (Α' 138) ύστερα από σχετική απόφαση του οικείου δημοτικού συμβουλίου περί παρακράτησης και απόδοσης του ποσού αυτού από τους ανωτέρω φορείς. Σε διαφορετική περίπτωση, ο οικείος δήμος οφείλει να αποδίδει ο ίδιος το ποσό της ετήσιας εισφοράς ή του τέλους στον οικείο ΦΟΔΣΑ.

4. Σε περίπτωση καθυστέρησης καταβολής από δήμο τριμηνιαίας δόσης της ετήσιας εισφοράς ή του τέλους των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τον οικείο ΦΟΔΣΑ πέραν του ενός μηνός, το οφειλόμενο ποσό παρακρατείται υποχρεωτικά από τους ανωτέρω φορείς, ύστερα από αίτημα του οικείου ΦΟΔΣΑ που υποβάλλεται σε αυτούς με απόφαση της εκτελεστικής επιτροπής ή του διοικητικού συμβουλίου όταν πρόκειται για Α.Ε., που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών τους και αποδίδεται σε αυτόν. Στην περίπτωση αυτή αν το οφειλόμενο ποσό του οικείου δήμου είναι μεγαλύτερο των αντίστοιχων εσόδων αυτού από το ενιαίο ανταποδοτικό τέλος καθαριότητας και φωτισμού, τότε το αίτημα του οικείου ΦΟΔΣΑ υποβάλλεται στον Υπουργό Εσωτερικών και το οφειλόμενο ποσό παρακρατείται από τους κεντρικούς αυτοτελείς πόρους του υπόχρεου δήμου και αποδίδεται σε αυτόν με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών.

5. Αν οι ΦΟΔΣΑ συνάπτουν συμβάσεις σύμπραξης σύμφωνα με την παρ. γ1 του άρθρου 17 του ν. 3389/2005 (Α' 232) ασκούν την αρμοδιότητα της παρ. 1α του άρθρου 17 του ν. 4071/2012, ώστε οι ετήσιες εισφορές των δήμων να ορίζονται σε ύψος που εξασφαλίζει την εκπλήρωση των οικονομικών υποχρεώσεων του ΦΟΔΣΑ από τη σύμβαση σύμπραξης και να υπολογίζονται κατ'

ελάχιστο με τιμή ανά τόνο αποβλήτων ίση προς την αντίστοιχη τιμή της σύμβασης σύμπραξης. Για όλη τη διάρκεια της σύμβασης σύμπραξης, κατά παρέκκλιση όσον ορίζονται στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου, ο ΦΟΔΣΑ γνωστοποιεί εγγράφως, τον προηγούμενο μήνα πριν από την έναρξη κάθε ημερολογιακού εξαμήνου της σύμβασης σύμπραξης, προς τους παρόχους ηλεκτρικής ενέργειας ή και άλλα πρόσωπα στα οποία έχει ανατεθεί με νόμο ή σύμβαση ή είσπραξη των ανταποδοτικών τελών για λογαριασμό των δήμων το ποσό της ετήσιας εισφοράς κάθε δήμου προς το ΦΟΔΣΑ που προορίζεται για την εξυπηρέτηση των οικονομικών υποχρεώσεων της σύμβασης σύμπραξης. Τα πρόσωπα αυτά υποχρεούνται να το αποδίδουν απευθείας στο ΦΟΔΣΑ κατά προτεραιότητα, πριν από την απόδοση στον οικείο δήμο οποιουδήποτε ποσού έναντι εισπραχθέντων ανταποδοτικών τελών. Για το ποσό της ετήσιας εισφοράς, που δεν αφορά την εξυπηρέτηση των οικονομικών υποχρεώσεων της σύμβασης σύμπραξης, ισχύουν όσα ορίζονται στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου. Τα ποσά του προηγούμενου εδαφίου, κατατίθενται σε ειδικό λογαριασμό του ΦΟΔΣΑ, ο οποίος εξυπηρετεί αποκλειστικά τις οικονομικές υποχρεώσεις του ΦΟΔΣΑ από τη σύμβαση σύμπραξης. Οι ΦΟΔΣΑ επιτρέπεται να συστήνουν υπέρ των δανειστών της εταιρείας ειδικού σκοπού της σύμβασης σύμπραξης εξασφάλιση επί του λογαριασμού του προηγούμενου εδαφίου και να εκχωρούν τα έσοδα που προέρχονται από τις εισφορές των μελών τους ή τα τέλη παροχής των υπηρεσιών τους, για την ασφάλεια των συμβάσεων αυτών. Το παρόν εφαρμόζεται και στους ΦΟΔΣΑ που συνάπτουν ή έχουν συνάψει προγραμματικές συμβάσεις του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 (Α' 87) για έργα διαχείρισης αποβλήτων που υλοποιούνται μέσω συμβάσεων σύμπραξης του ν. 3389/2005.

Άρθρο 240

Εποπτεία επί των αποφάσεων των ΦΟΔΣΑ

Για τις αποφάσεις του δεύτερου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 225 του ν. 3852/2010, οι οποίες λαμβάνονται από τα μονομελή και συλλογικά όργανα διοίκησης των ΦΟΔΣΑ, ανεξαρτήτως νομικής μορφής, ασκείται έλεγχος νομιμότητας των άρθρων 225 και 226 του ν. 3852/2010, με εξαίρεση όσες αποφάσεις ελέγχονται σύμφωνα με τις διατάξεις του κ.ν. 2190/1920 και του ν. 4548/2018.

Άρθρο 241

Οργανωτική διάρθρωση και κανονισμός προσωπικού των ΦΟΔΣΑ

1. Αν ο ΦΟΔΣΑ λειτουργεί με νομική μορφή συνδέσμου Ο.Τ.Α., με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του οικείου ΦΟΔΣΑ, η οποία λαμβάνεται μέσα σε ένα μήνα από τη συγκρότησή του σε σώμα, συντάσσεται Οργανισμός Εσωτερικής Υπηρεσίας, στον οποίο προβλέπονται οι θέσεις του αναγκαίου προσωπικού κατά κατηγορίες, κλάδους, εκπαιδευτικές βαθμίδες και ειδικότητες, η διάρθρωση των υπηρεσιών, οι αρμοδιότητές τους, οι κλάδοι των οποίων οι υπάλληλοι κρίνονται για την κατάληψη θέσεων προϊσταμένων. Για την οργανωτική δομή των ΦΟΔΣΑ με τη μορφή συνδέσμου Ο.Τ.Α. εφαρμόζεται η παράγραφος 5 του άρθρου 247 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων

(ν. 3463/2006) και το άρθρο 10 του Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων (ν. 3584/2007, Α' 134).

2. Αν ο ΦΟΔΣΑ λειτουργεί με τη μορφή της Α.Ε., με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης καταρτίζεται Κανονισμός Εργασίας, σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 2 του ν. 1876/1990 (Α' 27), το άρθρο 12 παράγραφοι 1, 2 και 4 του ν. 1767/1988 (Α' 63) και το ν.δ. 3789/1957 (Α' 21). Στην τελευταία περίπτωση, οι Κανονισμοί κυρώνονται από το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε.), σύμφωνα με την παρ. 2 περίπτωση ια' του άρθρου 2 του ν. 3996/2011 (Α' 170).

Άρθρο 242

Ενημέρωση δημοτικών συμβουλίων και Ο.Τ.Α.

1. Το σχέδιο καθορισμού της τιμολογιακής πολιτικής του άρθρου 237, καθώς και το σχέδιο του τεχνικού προγράμματος του ΦΟΔΣΑ, αποστέλλονται μέχρι το τέλος του δέκατου μήνα κάθε ημερολογιακού έτους από τον Πρόεδρο του Δ.Σ. του ΦΟΔΣΑ στα δημοτικά συμβούλια των δήμων- μελών του ΦΟΔΣΑ προς παροχή γνώμης μέσα σε έναν (1) μήνα από την αποστολή τους. Μετά την παρέλευση της ανωτέρω προθεσμίας, εγκρίνονται από τα αρμόδια διοικητικά όργανα του ΦΟΔΣΑ.

2. Μέχρι την 31η Ιανουαρίου κάθε έτους αποστέλλεται από τον Πρόεδρο του Δ.Σ. του ΦΟΔΣΑ στα δημοτικά συμβούλια των δήμων - μελών του ΦΟΔΣΑ ο ετήσιος απολογισμός και προγραμματισμός της επόμενης χρονιάς με βάση το οικείο ΠΕΣΔΑ και εισάγεται ως θέμα στην αμέσως επόμενη ημερήσια διάταξη του δημοτικού συμβουλίου. Αποστέλλεται, επίσης, στη Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Εσωτερικών και στη Γενική Γραμματεία Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Άρθρο 243

Αντισταθμιστικό όφελος

1. Οι ΦΟΔΣΑ καταβάλλουν στους δήμους που φιλοξενούν, ή επιβαρύνονται από τη λειτουργία εγκαταστάσεων μηχανικής - βιολογικής επεξεργασίας αποβλήτων και χώρων υγειονομικής ταφής, Κατηγορίας Α1 και Α2, σύμφωνα με την αριθμ. 1958/2012 (Β' 21) απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, αντισταθμιστικό όφελος ύψους ενός τοις εκατό (1%) κατ' ελάχιστον, επί των εσόδων του ετήσιου προϋπολογισμού τους. Το ετήσιο αντισταθμιστικό όφελος επιμερίζεται ανά εγκατάσταση διαχείρισης κατ' αναλογία με τις εισερχόμενες ποσότητες στερεών αποβλήτων ή κλασμάτων τους ανά εγκατάσταση διαχείρισης κάθε είδους. Το αντισταθμιστικό όφελος καταβάλλεται μέσα σε δύο (2) μήνες από τη λήξη του οικονομικού έτους.

2. Τα ποσά του αντισταθμιστικού οφέλους διατίθενται από τους δήμους αποκλειστικά για περιβαλλοντικά έργα και δράσεις κατά 60% εντός της κοινότητας όπου κείται η εγκατάσταση και κατά 40% εντός των όμορων με αυτή κοινοτήτων. Αν η όμορη κοινότητα ανήκει σε άλλο δήμο, το αντισταθμιστικό όφελος καταβάλλεται στον αρμόδιο δήμο.

3. Το αντισταθμιστικό όφελος αυτό δαπανάται για τις δράσεις της παραγράφου 2 του παρόντος μέσα σε πέντε

(5) έτη από την καταβολή του στον οικείο δήμο και υποβάλλεται ετησίως έκθεση στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας και στη Γενική Γραμματεία Συντονισμού και Διαχείρισης Αποβλήτων.

4. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Περιβάλλοντος και Ενέργειας μπορεί να ρυθμίζονται λεπτομέρειες εφαρμογής του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 244 **Πειθαρχικό αδίκημα**

Αιρετός της τοπικής αυτοδιοίκησης, ενεργώντας είτε ως μονοπρόσωπο όργανο διοίκησης είτε ως μέλος συλλογικού οργάνου είτε ως εκπρόσωπος Ο.Τ.Α. ή κάθε είδους νομικού προσώπου των Ο.Τ.Α., ο οποίος από δόλο ή βαριά αμέλεια, αρνείται ή παραλείπει να εκδώσει διοικητικές πράξεις, που προβλέπονται ως υποχρεωτικές εντός του πλαισίου της αρμοδιότητας της περίπτωσης β', 4, της παρ. Ι, του άρθρου 75 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006) ή του παρόντος νόμου ή δεν εκτελεί τέτοιες πράξεις που βρίσκονται σε ισχύ ή κωλύει την εκτέλεσή τους, ή προβαίνει στην τροποποίηση ή στην κατάργησή τους παρά το νόμο, ή παραλείπει να ελέγξει τη νομιμότητά τους ή συμμετέχει σε πράξεις που παρεμποδίζουν την εφαρμογή της διάταξης αυτής διαπράττει πειθαρχικό παράπτωμα. Για το παράπτωμα αυτό εφαρμόζεται το άρθρο 233 του ν. 3852/2010.

Άρθρο 245 **Μεταβατικές διατάξεις**

1. Μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τεσσάρων (4) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος οι συστατικές πράξεις των «Περιφερειακών ΦΟΔΣΑ» που έχουν συσταθεί ή λειτουργούν σύμφωνα με το άρθρο 13 του ν. 4071/2012 και για τους οποίους έχουν δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως οι αποφάσεις συγχώνευσης του συνόλου των νομικών προσώπων που ασκούσαν αρμοδιότητες ΦΟΔΣΑ εντός της οικείας περιφέρειας σύμφωνα με το άρθρο 16 του ν. 4071/2012, προσαρμόζονται στις διατάξεις του παρόντος.

Σε περίπτωση που οι «Περιφερειακοί ΦΟΔΣΑ», οι οποίοι συστήθηκαν ή λειτουργούν δυνάμει του άρθρου 13 του ν. 4071/2012 και για τους οποίους δεν έχουν δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως οι αποφάσεις συγχώνευσης του συνόλου των νομικών προσώπων που ασκούσαν αρμοδιότητες ΦΟΔΣΑ εντός της οικείας περιφέρειας σύμφωνα με το άρθρο 16 του ν. 4071/2012, δεν καταστούν ΦΟΔΣΑ του παρόντος, με απόφαση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως προσαρμόζονται τα καταστατικά τους, ώστε να λειτουργήσουν ως ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ. του άρθρου 225 του παρόντος.

2. Μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τεσσάρων (4) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος, οι δήμοι - μέλη των «Περιφερειακών ΦΟΔΣΑ» που έχουν συσταθεί ή λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4071/2012, οι οποίοι συμμετέχουν κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος και σε άλλους ΦΟΔΣΑ για τους οποίους δεν έχει δημοσιευτεί η απόφαση συγχώνευσης στον «Περιφερειακό ΦΟΔΣΑ» και οι οποίοι πληρούν τα κριτήρια της παρα-

γράφου 3 του άρθρου 225 του παρόντος, αποφασίζουν με την επιφύλαξη των προβλέψεων του οικείου ΠΕΣΔΑ:

α) την παραμονή τους στο ΦΟΔΣΑ στον οποίο συμμετέχουν και την προσαρμογή του νομικού προσώπου σε ΦΟΔΣΑ του άρθρου 225 του παρόντος, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις της παραγράφου 4 ή

β) την παραμονή τους στον «Περιφερειακό ΦΟΔΣΑ» του ν. 4071/2012, ο οποίος θα λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος, υπό την προϋπόθεση ότι για τον ΦΟΔΣΑ, στον οποίο συμμετέχουν κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, δεν συντρέχει η προϋπόθεση του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 4 ή

γ) την από κοινού με τους υπόλοιπους δήμους - μέλη συμμετοχή τους, σε ΦΟΔΣΑ που πληροί το σύνολο των προϋποθέσεων του άρθρου 1 του παρόντος και τη συγχώνευση του ΦΟΔΣΑ στον οποίο συμμετέχουν κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος στον ως άνω ΦΟΔΣΑ.

Η συμμετοχή των δήμων και η συγχώνευση του ΦΟΔΣΑ σε άλλον ΦΟΔΣΑ σύμφωνα με τα ανωτέρω, διαπιστώνεται με πράξη του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης μετά την έκδοση των αντίστοιχων αποφάσεων των οικείων δημοτικών συμβουλίων.

Με την πράξη του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης διαπιστώνεται και η περιέλευση της κινητής και ακίνητης περιουσίας των συγχωνευόμενων ΦΟΔΣΑ ύστερα από καταγραφή των περιουσιακών τους στοιχείων, σύμφωνα με την εξής διαδικασία:

Μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών από την παρέλευση της προθεσμίας των τεσσάρων (4) μηνών της παραγράφου 1 του παρόντος, συνιστάται, με απόφαση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, για κάθε ΦΟΔΣΑ στον οποίο συγχωνεύονται οι ΦΟΔΣΑ της παρούσας περίπτωσης, Επιτροπή Καταγραφής, με σκοπό την καταγραφή της περιουσίας τους. Η Επιτροπή αυτή αποτελείται από έναν εκπρόσωπο της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, τον πρόεδρο του συγχωνευόμενου ΦΟΔΣΑ και έναν εκπρόσωπο του ΦΟΔΣΑ, στον οποίο περιέρχεται η περιουσία, με τους νόμιμους αναπληρωτές τους.

Η Επιτροπή ολοκληρώνει το έργο της καταγραφής μέσα σε έναν (1) μήνα από την ημερομηνία συγκρότησής της και μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την ολοκλήρωση της καταγραφής αποστέλλει τη σχετική έκθεση στον ΦΟΔΣΑ στον οποίο πρόκειται να συγχωνευτούν οι ΦΟΔΣΑ της παρούσας περίπτωσης και στον Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, για την έκδοση πράξης συγχώνευσης και περιέλευσης της κινητής και ακίνητης περιουσίας τους. Από τη δημοσίευση της ανωτέρω απόφασης, ο ΦΟΔΣΑ στον οποίο συγχωνεύονται οι ΦΟΔΣΑ της παρούσας περίπτωσης θεωρείται καθολικός διάδοχος σε όλη την κινητή και ακίνητη περιουσία τους και υπεισέρχεται σε όλα τα δικαιώματα και υποχρεώσεις αυτών. Οι εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται από τον ΦΟΔΣΑ, χωρίς να διακόπτονται και χωρίς να απαιτείται ειδική διαδικαστική πράξη συνέχισης για καθεμία από αυτές.

Για την περιέλευση των περιουσιακών στοιχείων συντάσσεται σχετικό πρωτόκολλο παράδοσης - παραλαβής. Οι αποφάσεις που αφορούν ακίνητα μεταγράφονται ατελώς στα βιβλία μεταγραφών του αρμόδιου Κτηματολογικού Γραφείου.

Η συγχώνευση φορέων της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου με τη μορφή ανωνύμων εταιρειών συντελείται με την πράξη του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης που εκδίδεται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας παραγράφου. Οι εταιρείες λύνονται αυτοδικαίως χωρίς να ακολουθήσει διαδικασία εκκαθάρισης. Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της εταιρείας, που λαμβάνεται μέσα σε δέκα (10) ημέρες από τη δημοσίευση της ανωτέρω πράξης, διαπιστώνεται η επελθούσα λύση της εταιρείας. Η απόφαση αυτή καταχωρίζεται στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών (ΜΑΕ) και στο ΓΕΜΗ. Αν ο ΦΟΔΣΑ στον οποίο συγχωνεύονται οι φορείς της περίπτωσης δ', λειτουργεί υπό μορφή Α.Ε., τα αρμόδια όργανα διοίκησης προβαίνουν αμελλητί στη λήψη των σχετικών αποφάσεων και σε κάθε απαιτούμενη από το νόμο και το καταστατικό της ενέργεια για την ολοκλήρωση των διαδικασιών συγχώνευσης, σύμφωνα με την απόφαση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης για τη συγχώνευση και τη μεταβίβαση της περιουσίας τους.

Σε περίπτωση αποχώρησης δήμου - μέλους από υφιστάμενο ΦΟΔΣΑ και ένταξής του σε άλλο ΦΟΔΣΑ, με απόφαση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης διενεργείται απογραφή - καταγραφή και αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων του υφιστάμενου ΦΟΔΣΑ, με σκοπό το διαχωρισμό και την ανάλογη απόδοσή τους στο μέλος που αποχωρεί. Η απογραφή - καταγραφή και αποτίμηση γίνεται από ορκωτό ελεγκτή-λογιστή, ο οποίος ορίζεται με την ως άνω απόφαση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Για τη διαδικασία που ακολουθείται, εφαρμόζονται αναλόγως όσα προβλέπονται στις παραγράφους 4 έως και 7 του άρθρου 226 του παρόντος. Απαιτήσεις τρίτων που δεν έχουν αποτυπωθεί στην έκθεση της Επιτροπής Καταγραφής βαρύνουν τον οικείο δήμο.

3. Οι δήμοι - μέλη των «Περιφερειακών ΦΟΔΣΑ» που έχουν συστάθηκαν ή λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4071/2012 και συμμετέχουν κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος και σε άλλους ΦΟΔΣΑ για τους οποίους δεν έχει δημοσιευθεί η απόφαση συγχώνευσης στον «Περιφερειακό ΦΟΔΣΑ» και οι οποίοι δεν πληρούν τα κριτήρια της παραγράφου 3 του άρθρου 225 του παρόντος, αποφασίζουν σύμφωνα με τις προβλέψεις του οικείου ΠΕΣΔΑ:

- α) την από κοινού με τους λοιπούς δήμους - μέλη συγχώνευσή του ΦΟΔΣΑ στον οποίο συμμετέχουν με άλλο ΦΟΔΣΑ, συμπεριλαμβανομένου του «Περιφερειακού ΦΟΔΣΑ» του ν. 4071/2012 ώστε το νομικό πρόσωπο που προκύψει από τη συγχώνευση να έχει το σύνολο των προϋποθέσεων λειτουργίας του ΦΟΔΣΑ του παρόντος ή
- β) τη λήψη απόφασης για την από κοινού διάλυση του ΦΟΔΣΑ στην οποία συμμετέχουν και την αυτοτελή τους ένταξη σε ΦΟΔΣΑ που πληροί τα κριτήρια της παραγράφου 3 του άρθρου 1 του παρόντος, με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων των δύο τελευταίων εδαφίων της παρ. 4 του άρθρου 245 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/ 2006).

Στην περίπτωση α', η συγχώνευση και περιέλευση της κινητής και ακίνητης περιουσίας των συγχωνευόμενων ΦΟΔΣΑ διαπιστώνεται με πράξη του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, η οποία δημοσι-

εύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ύστερα από καταγραφή των περιουσιακών τους στοιχείων, σύμφωνα με την εξής διαδικασία:

Με απόφαση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών από την παρέλευση της προθεσμίας της παραγράφου 1, συνιστάται για κάθε ΦΟΔΣΑ στον οποίο συγχωνεύονται οι ΦΟΔΣΑ της παρούσας περίπτωσης Επιτροπή Καταγραφής, με σκοπό την καταγραφή της περιουσίας τους, αποτελούμενη από έναν εκπρόσωπο της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, τον πρόεδρο του συγχωνευόμενου ΦΟΔΣΑ και έναν εκπρόσωπο του ΦΟΔΣΑ, στον οποίο περιέρχεται η περιουσία, με τους νόμιμους αναπληρωτές τους.

Η Επιτροπή ολοκληρώνει το έργο της καταγραφής μέσα σε έναν (1) μήνα από την ημερομηνία συγκρότησής της και μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την ολοκλήρωση της καταγραφής αποστέλλει τη σχετική έκθεση στον ΦΟΔΣΑ στον οποίο θα συγχωνευτούν οι ΦΟΔΣΑ της παρούσας περίπτωσης και στον Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, για την έκδοση πράξης συγχώνευσης και περιέλευσης της κινητής και ακίνητης περιουσίας τους. Από τη δημοσίευση της ανωτέρω απόφασης, ο ΦΟΔΣΑ στον οποίο συγχωνεύονται οι ΦΟΔΣΑ της παρούσας περίπτωσης θεωρείται καθολικός διάδοχος σε όλη την κινητή και ακίνητη περιουσία τους και υπεισέρχεται σε όλα τα δικαιώματα και υποχρεώσεις αυτών. Οι εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται από τον ΦΟΔΣΑ, χωρίς να διακόπτονται και χωρίς να απαιτείται ειδική διαδικαστική πράξη συνέχισης για καθεμία από αυτές.

Για την απόδοση των περιουσιακών στοιχείων συντάσσεται σχετικό πρωτόκολλο παράδοσης - παραλαβής. Οι αποφάσεις που αφορούν ακίνητα μεταγράφονται ατελώς στα βιβλία μεταγραφών του αρμόδιου Κτηματολογικού Γραφείου. Απαιτήσεις τρίτων που δεν έχουν αποτυπωθεί στην έκθεση της επιτροπής Καταγραφής βαρύνουν τον οικείο δήμο.

Στην περίπτωση β' με απόφαση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης διενεργείται απογραφή - καταγραφή και αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων του νομικού προσώπου που τελεί υπό διάλυση, με σκοπό το διαχωρισμό και την ανάλογη απόδοσή τους στα μέλη του διαλυθέντος ΦΟΔΣΑ. Η απογραφή - καταγραφή και αποτίμηση γίνεται από ορκωτό ελεγκτή-λογιστή, ο οποίος ορίζεται με την ως άνω απόφαση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Για τη διαδικασία που ακολουθείται, εφαρμόζονται αναλόγως όσα προβλέπονται στην παράγραφο 5 του άρθρου 241 του παρόντος.

Οι δήμοι - μέλη των «Περιφερειακών ΦΟΔΣΑ» που συστάθηκαν ή λειτουργούν δυνάμει του άρθρου 13 του ν. 4071/2012 και για τους οποίους δεν έχουν δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως οι αποφάσεις συγχώνευσης του συνόλου των νομικών προσώπων όπου ασκούσαν αρμοδιότητες ΦΟΔΣΑ εντός της οικείας περιφέρειας σύμφωνα με το άρθρο 16 του ν. 4071/2012, εφόσον δεν συμμετέχουν και σε άλλον ΦΟΔΣΑ, αποφασίζουν, σύμφωνα με τις προβλέψεις του οικείου ΠΕΣΔΑ:

- α) την παραμονή τους στον «Περιφερειακό ΦΟΔΣΑ», ο οποίος θα λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος ή

β) τη συμμετοχή τους σε άλλον υφιστάμενο κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος ΦΟΔΣΑ για τον οποίο πρέπει να πληρούνται οι προϋποθέσεις της παραγράφου 3 του άρθρου 225 και της παραγράφου 4 του παρόντος ή γ) την από κοινού με άλλους δήμους σύσταση ΦΟΔΣΑ σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 225.

4. Οι σύνδεσμοι ή οι ανώνυμες εταιρείες ή άλλες επιχειρήσεις και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των Ο.Τ.Α. α' βαθμού που είχαν συσταθεί πριν από την 1.1.2013 και ασκούσαν αποκλειστικές αρμοδιότητες ΦΟΔΣΑ χωρίς να αποτελούν «Περιφερειακούς ΦΟΔΣΑ» του άρθρου 13 του ν. 4071/2012 και χωρίς να έχουν συγχωνευθεί κατά τις διατυπώσεις του άρθρου 16 του ίδιου νόμου στους «Περιφερειακούς ΦΟΔΣΑ» του άρθρου 13 αυτού, και οι οποίοι πληρούν το σύνολο των προϋποθέσεων των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 225 του παρόντος τροποποιούν τη συστατική τους πράξη και λαμβάνουν τις απαιτούμενες αποφάσεις, ώστε να λειτουργήσουν ως ΦΟΔΣΑ του παρόντος. Στην περίπτωση αυτή, η απόφαση της περίπτωσης α' της παραγράφου 3 του άρθρου 210 λαμβάνεται από τα δημοτικά συμβούλια των Ο.Τ.Α. που αντιστοιχούν στο 70% κατ' ελάχιστο του πληθυσμού των Ο.Τ.Α. που συμμετέχουν στους ΦΟΔΣΑ αυτούς.

5. Αν για τους φορείς της παραγράφου 4 είτε δεν πληρούνται το σύνολο των προϋποθέσεων για να λειτουργήσουν ως ΦΟΔΣΑ του παρόντος είτε οι δήμοι - μέλη των εν λόγω νομικών προσώπων δεν λαμβάνουν τις απαραίτητες αποφάσεις για την, κατά την παράγραφο 4, προσαρμογή τους σε ΦΟΔΣΑ του παρόντος ή τη διάλυσή τους ή τη συμμετοχή τους, σύμφωνα με τις προβλέψεις του οικείου ΠΕΣΔΑ, σε ΦΟΔΣΑ που πληροί τις προϋποθέσεις του παρόντος, μετά την παρέλευση της προθεσμίας της παραγράφου 1 και μέσα σε έξι (6) μήνες από την έναρξη ισχύος του παρόντος, συγχωνεύονται υποχρεωτικά κατά την κατώτερη διαδικασία σύμφωνα με τις προβλέψεις του οικείου ΠΕΣΔΑ, με ΦΟΔΣΑ που πληροί τις προϋποθέσεις της παραγράφου 3 του άρθρου 225. Οι ανωτέρω φορείς μέχρι τη συγχώνευσή τους συνεχίζουν να λειτουργούν και να ασκούν τις αρμοδιότητές τους. Επιπροσθέτως, λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα και μεριμνούν για την ομαλή μετάβαση των λειτουργιών τους στο ΦΟΔΣΑ στον οποίο συγχωνεύονται.

Η συγχώνευση και η περιέλευση της κινητής και ακίνητης περιουσίας των φορέων της παραγράφου 4 που διενεργείται σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του παρόντος άρθρου, διαπιστώνεται με πράξη του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ύστερα από καταγραφή των περιουσιακών τους στοιχείων, σύμφωνα με την εξής διαδικασία:

Με απόφαση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών από την παρέλευση της προθεσμίας της παραγράφου 1, συνιστάται για κάθε ΦΟΔΣΑ στον οποίο συγχωνεύονται οι φορείς της παραγράφου 4, Επιτροπή Καταγραφής, με σκοπό την καταγραφή της περιουσίας των φορέων. Η Επιτροπή αυτή αποτελείται από έναν εκπρόσωπο της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, τους πρόεδρους των συγχωνευόμενων φορέων, εκ των οποίων καθένας

από τους οποίους μετέχει στη σύνθεση της επιτροπής όταν καταγράφεται η παρουσία του αντίστοιχου νομικού προσώπου και έναν εκπρόσωπο του ΦΟΔΣΑ, με τους νόμιμους αναπληρωτές τους.

Η Επιτροπή ολοκληρώνει το έργο της καταγραφής μέσα σε έναν (1) μήνα από την ημερομηνία συγκρότησής της και μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την ολοκλήρωση της καταγραφής αποστέλλει τη σχετική έκθεση στο ΦΟΔΣΑ, στον οποίο συγχωνεύονται οι φορείς της παραγράφου 4 και στον Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, για την έκδοση της πράξης συγχώνευσής και περιέλευσης της κινητής και ακίνητης περιουσίας τους. Από τη δημοσίευση της ανωτέρω απόφασης, ο ΦΟΔΣΑ στον οποίο συγχωνεύονται τα νομικά πρόσωπα της παραγράφου 4 θεωρείται καθολικός διάδοχος σε όλη την κινητή και ακίνητη περιουσία τους και υπεισέρχεται σε όλα τα δικαιώματα και υποχρεώσεις αυτών. Απαιτήσεις τρίτων που δεν έχουν αποτυπωθεί στην έκθεση της Επιτροπής Καταγραφής βαρύνουν τον οικείο δήμο.

Οι εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται από τον ΦΟΔΣΑ, χωρίς να διακόπτονται και χωρίς να απαιτείται ειδική διαδικαστική πράξη συνέχισης για καθεμία από αυτές.

Για την περιέλευση των περιουσιακών στοιχείων συντάσσεται σχετικό πρωτόκολλο παράδοσης - παραλαβής. Οι αποφάσεις που αφορούν ακίνητα μεταγράφονται ατελώς στα βιβλία μεταγραφών του αρμόδιου Κτηματολογικού Γραφείου. Η συγχώνευση φορέων της παραγράφου 4 με τη μορφή ανωνύμων εταιρειών συντελείται με την πράξη του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης που εκδίδεται σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο. Οι εταιρείες λύονται αυτοδικαίως χωρίς να ακολουθήσει διαδικασία εκκαθάρισης. Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της εταιρείας, που λαμβάνεται μέσα σε δέκα (10) ημέρες από τη δημοσίευση της ανωτέρω πράξης, διαπιστώνεται η επελευσθείσα λύση της εταιρείας. Η απόφαση αυτή καταχωρίζεται στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών (ΜΑΕ) και στο ΓΕΜΗ.

Αν ο ΦΟΔΣΑ στον οποίο συγχωνεύονται οι φορείς της παραγράφου 4, λειτουργεί υπό μορφή Α.Ε., τα αρμόδια όργανα διοίκησης προβαίνουν αμελλητί στη λήψη των σχετικών αποφάσεων και σε κάθε απαιτούμενη από το νόμο και το καταστατικό της ενέργεια για την ολοκλήρωση των διαδικασιών συγχώνευσής, σύμφωνα με την απόφαση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης που αφορά στη συγχώνευση και τη μεταβίβαση της περιουσίας τους.

Στην περίπτωση αυτή, ο ΦΟΔΣΑ που πληροί τις προϋποθέσεις της παραγράφου 3 του άρθρου 225, καθίσταται καθολικός διάδοχος των μηχανημάτων και του εν γένει εξοπλισμού των προς συγχώνευση ΦΟΔΣΑ, μετά από διαδικασία αποτίμησης των περιουσιακών τους στοιχείων.

6. Στις περιπτώσεις συγχωνύσεων του παρόντος άρθρου, ως προς το εργαζόμενο προσωπικό εφαρμόζονται τα ακόλουθα:

Το μόνιμο και με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου προσωπικό των προς συγχώνευση ΦΟΔΣΑ με τη μορφή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, συμπεριλαμβανομένων και όσων απασχολούνται με σχέση έμμισθης εντολής, μεταφέρεται αυτοδικαίως

στο ΦΟΔΣΑ που προκύπτει από τη συγχώνευση και κατατάσσεται σε αντίστοιχες οργανικές θέσεις του ΟΕΥ, που συνιστώνται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 241 του παρόντος, κατά κατηγορία/ εκπαιδευτική βαθμίδα και κλάδο/ ειδικότητα. Αν στον οικείο ΟΕΥ δεν υπάρχουν κενές θέσεις, αυτές δημιουργούνται με τροποποίηση του μέσα σε προθεσμία έξι (6) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος. Οι προβλεπόμενες θέσεις με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου είναι προσωποπαγείς και καταργούνται μόλις κενωθούν, με οποιονδήποτε τρόπο. Η πράξη κατάταξης του προσωπικού εκδίδεται από το αρμόδιο προς διορισμό όργανο και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου ή μίσθωσης έργου που βρίσκονται σε ισχύ συνεχίζονται από το νέο φορέα μέχρι τη λήξη τους.

Το προσωπικό διέπεται από το ασφαλιστικό και συνταξιοδοτικό καθεστώς στο οποίο υπαγόταν πριν από την κατάταξη του στον ΦΟΔΣΑ, η δε προηγούμενη απασχόλησή του αναγνωρίζεται ως προϋπηρεσία με κάθε έννομη συνέπεια.

Σε περίπτωση συγχώνευσης ΦΟΔΣΑ με τη μορφή Ν.Π.Δ.Δ. σε Α.Ε., το μόνιμο και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου προσωπικό μεταφέρεται, με τις θέσεις που κατέχει, στο φορέα που προκύπτει από τη συγχώνευση και διέπεται ως προς τα δικαιώματα και τις υπηρεσιακές μεταβολές του από τις διατάξεις στις οποίες υπαγόταν πριν από τη μεταφορά του. Το μεταφερόμενο προσωπικό εξακολουθεί να διέπεται από το ασφαλιστικό καθεστώς κύριας, επικουρικής ασφάλισης, πρόνοιας και υγειονομικής περίθαλψης, που υπαγόταν πριν από τη μεταφορά του.

Η προϋπηρεσία του στους υπό συγχώνευση φορείς αναγνωρίζεται, για κάθε συνέπεια.

Προκηρυσσόμενες θέσεις των ΦΟΔΣΑ που συγχωνεύονται μεταφέρονται στο φορέα που προκύπτει από τη συγχώνευση, που συνεχίζει τη διαδικασία πρόσληψης, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Το προσωπικό των προς συγχώνευση ΦΟΔΣΑ με τη μορφή Α.Ε., κατατάσσεται σε αντίστοιχες οργανικές θέσεις του Εσωτερικού Κανονισμού Προσωπικού, που συνιστώνται σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 241 του παρόντος, κατά εκπαιδευτική βαθμίδα και ειδικότητα. Αν στον οικείο Εσωτερικό Κανονισμό Προσωπικό δεν υπάρχουν κενές θέσεις, αυτές δημιουργούνται με τροποποίησή του μέσα σε προθεσμία έξι (6) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος. Η πράξη κατάταξης του προσωπικού εκδίδεται από το αρμόδιο, προς διορισμό, όργανο. Στις συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου ή μίσθωσης έργου που βρίσκονται σε ισχύ κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος υπεισέρχεται ο νέος φορέας μέχρι τη λήξη τους.

7. Κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος νόμου, η θητεία των διοικητικών συμβουλίων των ΦΟΔΣΑ ορίζεται μέχρι τη λήξη της τρέχουσας δημοτικής περιόδου, η δε εκλογή των μελών τους από τα δημοτικά συμβούλια των οικείων δήμων λαμβάνει χώρα μέσα σε τρεις (3) μήνες από την έναρξη ισχύος του παρόντος.

8. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία της παραγράφου 2 του παρόντος, ακολουθείται η παρακάτω διαδικασία:

α. Ο Συντονιστής της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης αποστέλλει στους δήμους της οικείας Περιφέρειας που δεν έχουν συμμορφωθεί αιτιολογημένη έκθεση με υποδείξεις προς εφαρμογή των άρθρων 225 και 226 και των παραγράφων 1 έως 6 του παρόντος άρθρου.

β. Η παράλειψη της υποχρέωσης συμμόρφωσης στις ανωτέρω υποδείξεις εντός δύο (2) μηνών από την αποστολή της ανωτέρω αιτιολογημένης έκθεσης του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, αποτελεί πειθαρχικό παράπτωμα για τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου που παρακωλύουν τη λήψη της σχετικής απόφασης, κατά την έννοια των άρθρων 233 επ. του ν. 3852/2010 (Α' 87).

Κάθε δήμος που είναι μέλος σε «Περιφερειακό ΦΟΔΣΑ» του άρθρου 13 του ν. 4071/2012 ή σε σύνδεσμο, που σύμφωνα με την προϋφιστάμενη νομοθεσία είχε συσταθεί ως ΦΟΔΣΑ ή σε ανώνυμη εταιρεία ή άλλη επιχείρηση και Ν.Π.Δ.Δ. των Ο.Τ.Α. κατά κλάδο ή τομέα που ασκούσε αρμοδιότητες ΦΟΔΣΑ, και δε συμμορφώνεται με τις προβλέψεις του παρόντος άρθρου, μέσα σε έναν (1) μήνα από την αποστολή της ανωτέρω αιτιολογημένης έκθεσης του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης βαρύνεται με ημερήσιο πρόστιμο πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, το οποίο επιβάλλεται με απόφαση του οικείου Συντονιστή και εισπράττεται υπέρ του Δημοσίου σύμφωνα με τις διαδικασίες του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών καθορίζονται όλες οι αναγκαίες λεπτομέρειες για την επιβολή και την είσπραξη του προστίμου του προηγούμενου εδαφίου.

9. Ο Συντονιστής της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, εάν η προθεσμία της παραγράφου 8 παρέλθει άπρακτη για έναν ή περισσότερους από τους δήμους της περιφέρειας των οποίων ο πληθυσμός δεν υπερβαίνει το 30% του συνολικού πληθυσμού της οικείας περιφέρειας, εντάσσει με αιτιολογημένη απόφασή του τον δήμο ή τους δήμους αυτούς, σε συσταθέντα ΦΟΔΣΑ του άρθρου 225 του παρόντος, σύμφωνα με τις προβλέψεις του οικείου ΠΕΣΔΑ. Σε αντίθετη περίπτωση, εντάσσει το σύνολο των Ο.Τ.Α. α' βαθμού ή των ΦΟΔΣΑ στο ΦΟΔΣΑ που έχει συσταθεί σύμφωνα με το άρθρο 13 του ν. 4071/2012.

Για την ένταξη του Ο.Τ.Α. α' βαθμού σε ΦΟΔΣΑ που έχει τη μορφή Ν.Π.Δ.Δ. εκδίδεται από τον Συντονιστή πράξη ένταξης που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Για την ένταξη σε ΦΟΔΣΑ που έχει τη μορφή ανώνυμης εταιρείας, η τελευταία προβαίνει στις απαιτούμενες ενέργειες για την ένταξη σε αυτή των Ο.Τ.Α. α' βαθμού σε συμμόρφωση με την απόφαση του Συντονιστή.

10. Η διαδικασία σύναψης και η εκτέλεση των συμβάσεων σύμφωνα με το ν. 3389/2005, που έχουν εκκινήσει μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος δεν θίγονται.

11. Μέσα σε προθεσμία έξι (6) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος, η κυριότητα των ακινήτων, των έργων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού διαχείρισης των στερεών αποβλήτων, των οποίων η χρηματοδότηση προήλθε από δημόσιους και κοινοτικούς πόρους, και των οποίων η αρμοδιότητα λειτουργίας ανήκε σε σύνδεσμο ή εταιρεία της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου ή σε Δήμο ή σε άλλο Ν.Π.Δ.Δ., περιέρχεται υποχρεωτικά

στο ΦΟΔΣΑ που έχει την ευθύνη λειτουργίας τους, χωρίς την επιβολή οποιουδήποτε ανταλλάγματος, τέλους ή φόρου μεταβίβασης.

12. Σε περίπτωση που στο μετοχικό κεφάλαιο ΦΟΔΣΑ με τη νομική μορφή ανώνυμης εταιρείας συμμετέχουν Ν.Π.Δ.Δ. ή Ν.Π.Ι.Δ. των Ο.Τ.Α. α' βαθμού, οι μετοχές αυτές περιέρχονται υποχρεωτικά στους Δήμους που είναι μέλη του οικείου ΦΟΔΣΑ, χωρίς την επιβολή οποιουδήποτε ανταλλάγματος, τέλους ή φόρου.

13. Οι φορείς των παραγράφων 1, 4 και 5 του παρόντος μέχρι την ολοκλήρωση των διαδικασιών τροποποίησης των συστατικών τους πράξεων ή της συγχώνευσής τους, συνεχίζουν τη λειτουργία τους ασκώντας τις αρμοδιότητές της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων, λαμβάνοντας όλα τα αναγκαία μέτρα και μεριμνώντας για την ομαλή μετάβαση των λειτουργιών τους και την παραχώρηση της διαχείρισης των εγκαταστάσεών τους στον ΦΟΔΣΑ στον οποίο συγχωνεύονται.

Άρθρο 246 **Τελικές διατάξεις**

1. Οι διατάξεις του παρόντος πλην των άρθρων 227, 228, 237, 238, 239, 240, 242 και 243 του παρόντος δεν εφαρμόζονται στους Δήμους της Περιφέρειας Αττικής. Οι διατάξεις για την ίδρυση και λειτουργία του Ειδικού Διαβαθμιδικού Συνδέσμου Νόμου Αττικής παραμένουν σε ισχύ, συμπεριλαμβανομένων των άρθρων 13-17 του ν. 4071/2012, κατά το μέρος που τον αφορούν.

2. Για θέματα που διέπουν τη σύσταση, τροποποίηση, συγχώνευση, κατάργηση, διάλυση, διοίκηση και λειτουργία των ΦΟΔΣΑ και ΦΟ.Σ.ΠΕΣΔΑ που λειτουργούν με τη μορφή συνδέσμου και δεν ρυθμίζονται από ειδικές διατάξεις του παρόντος, εφαρμόζονται αναλογικά οι σχετικές περί συνδέσμων διατάξεις του ν. 3463/2006.

3. Το άρθρο 100 του ν. 3852/2010 εφαρμόζεται στους ΦΟΔΣΑ του παρόντος, ανεξαρτήτως της νομικής τους μορφής. Αν αντικείμενο της προγραμματικής σύμβασης είναι οι αρμοδιότητες του άρθρου 228 του παρόντος, αντισυμβαλλόμενος του ΦΟΔΣΑ μπορεί να είναι μόνο δήμος - μέλος του ή η περιφέρεια στην οποία ανήκει.

Άρθρο 247 **Καταργούμενες διατάξεις**

1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργούνται οι διατάξεις της παρ.5 του άρθρου 30 του ν. 3536/2007(Α' 42), του άρθρου 17 του ν. 4164/2013 (Α' 156), της περίπτωσης β' της παρ. 2 του άρθρου 35 του ν. 4042/2012 (Α' 24) και του άρθρου 6 της αριθμ. 2527/2009 (Β' 83) κοινής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

2. Οι διατάξεις των άρθρων 13-17 του ν. 4071/2012 (Α' 85) παύουν να ισχύουν ως προς τα νομικά πρόσωπα του παρόντος, με την επιφύλαξη της παραγράφου 1 του άρθρου 246. Το άρθρο 16 του ν. 4071/2012 παύει να ισχύει από 30.6.2018.

3. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργείται κάθε αντίθετη προς αυτό γενική ή ειδική διάταξη.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΕΡΗ, ΤΑΧΥΤΕΡΗ ΚΑΙ ΕΝΙΑΙΑ ΑΣΚΗΣΗ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΝΟΜΗ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗ

Άρθρο 248 **Μεταφορά Διευθύνσεων και Τμημάτων των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων σε συνιστώμενες περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών - Διατάξεις για την αποτελεσματικότερη, ταχύτερη και ενιαία άσκηση των αρμοδιοτήτων σχετικών με την απονομή ιθαγένειας και την πολιτογράφηση**

1. Από 1.1.2019, οι οργανικές μονάδες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της χώρας της παραγράφου 2 εντάσσονται στην οργανική δομή του Υπουργείου Εσωτερικών ως περιφερειακές διευθύνσεις του, υπαγόμενες στην Ειδική Γραμματεία Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών. Οι αρμοδιότητες που ασκούν οι οργανικές μονάδες της παραγράφου 2 και οι οργανικές τους θέσεις, όπως ορίζονται στους Οργανισμούς των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, μαζί με το προσωπικό που υπηρετούσε στις μονάδες αυτές την 1.1.2018 και εξακολουθεί να υπηρετεί στην οικεία Αποκεντρωμένη Διοίκηση μεταφέρονται από 1.1.2019 στις περιφερειακές διευθύνσεις που συνιστώνται με το παρόν άρθρο.

2. Οι οργανικές μονάδες που αποτελούν περιφερειακές διευθύνσεις του Υπουργείου Εσωτερικών είναι:

- α) Από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής:
  - αα) η Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης Α' και Κοινωνικών Υποθέσεων, η οποία μετονομάζεται σε Διεύθυνση Ιθαγένειας Αθηνών,
  - ββ) η Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης Κεντρικού Τομέα και Δυτικής Αττικής, η οποία μετονομάζεται σε Διεύθυνση Ιθαγένειας Κεντρικού Τομέα και Δυτικής Αττικής,
  - γγ) η Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης Βορείου Τομέα και Ανατολικής Αττικής, η οποία μετονομάζεται σε Διεύθυνση Ιθαγένειας Βορείου Τομέα και Ανατολικής Αττικής και
  - δδ) η Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης Νοτίου Τομέα, Πειραιώς και Νήσων, η οποία μετονομάζεται σε Διεύθυνση Ιθαγένειας Νοτίου Τομέα, Πειραιώς και Νήσων.
- β) Η Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης και Κοινωνικών Υποθέσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας, η οποία μετονομάζεται σε Διεύθυνση Ιθαγένειας Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας.

γ) Η Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης και Κοινωνικών Υποθέσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας, η οποία μετονομάζεται σε Διεύθυνση Ιθαγένειας Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας.

δ) Η Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης και Κοινωνικών Υποθέσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου, η οποία μετονομάζεται σε Διεύθυνση Ιθαγένειας Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου.

ε) Από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας - Θράκης:

αα) η Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης Θεσσαλονίκης, η οποία μετονομάζεται σε Διεύθυνση Ιθαγένειας Θεσσαλονίκης,

ββ) η Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης και Κοινωνικών Υποθέσεων Κεντρικής Μακεδονίας, η οποία μετονομάζεται σε Διεύθυνση Ιθαγένειας Κεντρικής Μακεδονίας,

γγ) η Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης και Κοινωνικών Υποθέσεων Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης, η οποία μετονομάζεται σε Διεύθυνση Ιθαγένειας Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης.

στ) Από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου:

αα) η Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης, Μετανάστευσης και Κοινωνικών Υποθέσεων Βορείου Αιγαίου, η οποία μετονομάζεται σε Διεύθυνση Ιθαγένειας Βορείου Αιγαίου,

ββ) η Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης, Μετανάστευσης και Κοινωνικών Υποθέσεων Νοτίου Αιγαίου, η οποία μετονομάζεται σε Διεύθυνση Ιθαγένειας Νοτίου Αιγαίου.

ζ) Η Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης και Κοινωνικών Υποθέσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης, η οποία μετονομάζεται σε Διεύθυνση Ιθαγένειας Κρήτης.

3. Οι μεταφερόμενες διευθύνσεις της παραγράφου 2 διατηρούν τη διάρθρωση και τις αρμοδιότητες όπως αυτές προβλέπονται στους, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, ισχύοντες οργανισμούς της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, με την επιφύλαξη των παραγράφων 4 έως και 14. Στις μεταφερόμενες Διευθύνσεις και Τμήματα προΐστανται υπάλληλοι των κλάδων που προβλέπονται στους οικείους οργανισμούς των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων.

4.α) Το Τμήμα Κοινωνικών Υποθέσεων και το Τμήμα Υγείας και Πρόνοιας, που προβλέπονται στους ισχύοντες κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος οργανισμούς των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας, Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας, Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου, Μακεδονίας - Θράκης και Κρήτης, συγχωνεύονται σε Τμήμα Κοινωνικών Υποθέσεων, Υγείας και Πρόνοιας και εντάσσονται στην αντίστοιχη Διεύθυνση Διοίκησης με το σύνολο των υπαλλήλων που υπηρετούν σε αυτά. Στα Τμήματα Κοινωνικών Υποθέσεων, Υγείας και Πρόνοιας προΐστανται υπάλληλοι των κλάδων ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Κοινωνιολόγων, ΠΕ Φαρμακευτικής ή ΤΕ Διοικητικού - Λογιστικού, ΤΕ Κοινωνικής Εργασίας.

β) Οι αρμοδιότητες αστικής κατάστασης των Τμημάτων Ιθαγένειας των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας, Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας, Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου, Μακεδονίας - Θράκης, Κρήτης και Αιγαίου μεταφέρονται από 1.1.2019 στα Τμήματα Κοινωνικών Υποθέσεων, Υγείας και Πρόνοιας με το σύνολο των υπαλλήλων που τις ασκούν.

γ) Οι αρμοδιότητες αστικής κατάστασης και κοινωνικής ένταξης των Τμημάτων Αστικής Κατάστασης και Κοινωνικής Ένταξης ανά νομό των Διευθύνσεων Αστικής Κατάστασης και Κοινωνικών Υποθέσεων των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας, Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας, Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου, Μακεδονίας - Θράκης και Κρήτης μεταφέρονται από 1.1.2019 στα Τμήματα Διοικητικού -

Οικονομικού των αντίστοιχων Διευθύνσεων Διοίκησης με το σύνολο των υπαλλήλων που τις ασκούν.

δ) Τα μεταφερόμενα στο Υπουργείο Εσωτερικών Τμήματα Αστικής Κατάστασης και Κοινωνικής Ένταξης ανά νομό μετονομάζονται σε Τμήματα Ιθαγένειας ανά νομό. Τα μεταφερόμενα στο Υπουργείο Εσωτερικών Τμήματα Αστικής Κατάστασης, Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης των νομών Σάμου, Χίου και Κυκλάδων μετονομάζονται σε Τμήματα Ιθαγένειας των νομών Σάμου, Χίου και Κυκλάδων.

5.α) Στη Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Λειτουργίας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής από 1.1.2019 συνιστάται Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης και Κοινωνικών Υποθέσεων με τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Αποκεντρωμένη Διοίκηση.

Στη Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης και Κοινωνικών Υποθέσεων συστήνονται:

αα) Τμήμα Μητρώου Αρρένων Αθηνών, με τοπική αρμοδιότητα στο Δήμο Αθηναίων.

ββ) Τμήμα Μητρώου Αρρένων Κεντρικού Τομέα και Δυτικής Αττικής με τοπική αρμοδιότητα στις Περιφερειακές Ενότητες Κεντρικού Τομέα πλην του Δήμου Αθηναίων, Δυτικού Τομέα και Δυτικής Αττικής.

γγ) Τμήμα Μητρώου Αρρένων Βορείου Τομέα και Ανατολικής Αττικής με τοπική αρμοδιότητα στις Περιφερειακές Ενότητες Βορείου Τομέα και Ανατολικής Αττικής.

δδ) Τμήμα Μητρώου Αρρένων Νότιου Τομέα, Πειραιώς και Νήσων με τοπική αρμοδιότητα στις Περιφερειακές Ενότητες Νοτίου Τομέα, Πειραιώς και Νήσων.

β) Τα ανωτέρω Τμήματα Μητρώου Αρρένων ασκούν τις αρμοδιότητες αστικής κατάστασης των Τμημάτων Ιθαγένειας των μεταφερόμενων Διευθύνσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής με το σύνολο των υπαλλήλων που τις ασκούσε.

γ) Το Τμήμα Αεροϋγειονομείου της Διεύθυνσης Αστικής Κατάστασης Α' και Κοινωνικών Υποθέσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής μεταφέρεται στη συνιστώμενη Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης και Κοινωνικών Υποθέσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής με το σύνολο των υπαλλήλων που υπηρετούν σε αυτό.

δ) Το Τμήμα Κοινωνικών Υποθέσεων και το Τμήμα Υγείας και Πρόνοιας της Διεύθυνσης Αστικής Κατάστασης Α' και Κοινωνικών Υποθέσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής, συγχωνεύονται σε Τμήμα Κοινωνικών Υποθέσεων, Υγείας και Πρόνοιας που εντάσσεται στη συνιστώμενη Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης και Κοινωνικών Υποθέσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής με το σύνολο των υπαλλήλων που υπηρετούν σε αυτά.

ε) Στη Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης και Κοινωνικών Υποθέσεων προΐστανται υπάλληλοι των κλάδων ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Κοινωνιολόγων ή ΤΕ Διοικητικού Λογιστικού, ΤΕ Κοινωνικής Εργασίας. Στα Τμήματα Μητρώου προΐστανται υπάλληλοι των κλάδων ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ή ΤΕ Διοικητικού-Λογιστικού. Στο Τμήμα Κοινωνικών Υποθέσεων, Υγείας και Πρόνοιας προΐστανται υπάλληλοι των κλάδων ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Κοινωνιολόγων, ΠΕ Φαρμακευτικής ή ΤΕ Διοικητικού-Λογιστικού, ΤΕ Κοινωνικής Εργασίας.

6.α) Στη Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Λειτουργίας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου συστήνονται Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης, Μετανάστευσης και Κοινωνικών Υποθέσεων Βορείου Αιγαίου με έδρα τη Μυτιλήνη και Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης, Μετανάστευσης και Κοινωνικών Υποθέσεων Νοτίου Αιγαίου με έδρα τη Ρόδο.

β) Τα Τμήματα Αδειών Διαμονής και Ελέγχου των Διευθύνσεων Αστικής Κατάστασης, Μετανάστευσης και Κοινωνικών Υποθέσεων Βορείου και Νοτίου Αιγαίου εντάσσονται στις συνιστώμενες Διευθύνσεις Αστικής Κατάστασης, Μετανάστευσης και Κοινωνικών Υποθέσεων Βορείου και Νοτίου Αιγαίου με το σύνολο των υπαλλήλων που υπηρετούν σε αυτά.

γ) Τα Τμήματα Κοινωνικών Υποθέσεων και τα Τμήματα Υγείας και Πρόνοιας, που προβλέπονται στον ισχύοντα κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος οργανισμό της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου συγχωνεύονται σε Τμήματα Κοινωνικών Υποθέσεων, Υγείας και Πρόνοιας και εντάσσονται στην αντίστοιχη συνιστώμενη Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης, Μετανάστευσης και Κοινωνικών Υποθέσεων Βορείου και Νοτίου Αιγαίου, με το σύνολο των υπαλλήλων που υπηρετούν σε αυτά.

δ) Οι αρμοδιότητες αστικής κατάστασης, μετανάστευσης και κοινωνικής ένταξης των Τμημάτων Αστικής Κατάστασης, Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης των νομών Σάμου, Χίου και Κυκλάδων των Διευθύνσεων Αστικής Κατάστασης, Μετανάστευσης και Κοινωνικών Υποθέσεων Βορείου και Νοτίου Αιγαίου μεταφέρονται από 1.1.2019 σε συνιστώμενα, στις Διευθύνσεις Αστικής Κατάστασης, Μετανάστευσης και Κοινωνικών Υποθέσεων Βορείου και Νοτίου Αιγαίου της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου, Τμήματα Αστικής Κατάστασης, Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης των νομών Σάμου, Χίου και Κυκλάδων με το σύνολο των υπαλλήλων που τις ασκούν.

ε) Στις Διευθύνσεις Αστικής Κατάστασης, Μετανάστευσης και Κοινωνικών Υποθέσεων Βορείου και Νοτίου Αιγαίου της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου συστήνονται Τμήματα Γραμματείας.

στ) Στις συνιστώμενες Διευθύνσεις Αστικής Κατάστασης, Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης Βορείου και Νοτίου Αιγαίου της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου προΐστανται υπάλληλοι των κλάδων ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Κοινωνιολόγων ή ΤΕ Διοικητικού Λογιστικού. Στα συνιστώμενα Τμήματα Αστικής Κατάστασης, Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης προΐστανται υπάλληλοι των κλάδων ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Κοινωνιολόγων ή ΤΕ Διοικητικού-Λογιστικού. Στα συνιστώμενα Τμήματα Γραμματείας προΐστανται υπάλληλοι των κλάδων ΤΕ Διοικητικού-Λογιστικού και εν ελλείψει ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων. Στα Τμήματα Κοινωνικών Υποθέσεων, Υγείας και Πρόνοιας προΐστανται υπάλληλοι των κλάδων ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού, ΠΕ Διοικητικού, ΠΕ Κοινωνιολόγων, ΠΕ Φαρμακευτικής ή ΤΕ Διοικητικού - Λογιστικού, ΤΕ Κοινωνικής Εργασίας.

7. Όπου στην κείμενη νομοθεσία αναφέρεται ως αρμόδιος για θέματα ιθαγένειας ο Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης νοείται εφεξής ο Ειδικός Τομεακός Γραμματέας Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών.

8. Το Υπουργείο Εσωτερικών από την έναρξη άσκησης των, μεταφερόμενων σε αυτό, αρμοδιοτήτων υπεισέρχεται αυτοδικαίως στις συμβάσεις μίσθωσης ακινήτων που είχαν συναφθεί για τη στέγαση των υπηρεσιών που συνδέονται με τις αρμοδιότητες αυτές, εφόσον οι οικείες υπηρεσίες εξακολουθούν να στεγάζονται στα μισθωμένα ακίνητα. Σε περίπτωση που στο ακίνητο στεγάζονται από κοινού και υπηρεσίες άλλων φορέων, η υπεισέλωση πραγματοποιείται κατ' αναλογία των χρησιμοποιούμενων ανά φορέα τετραγωνικών μέτρων. Ομοίως, αναλογικά επιμερίζονται και οι λοιπές λειτουργικές δαπάνες.

9. Το Υπηρεσιακό Συμβούλιο του Υπουργείου Εσωτερικών είναι αρμόδιο για την υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού των ιδρυόμενων με το παρόν περιφερειακών του υπηρεσιών από 1.1.2019 και μετά την ανάδειξη των αιρετών εκπροσώπων.

10. Οι δαπάνες λειτουργίας των υπηρεσιών που εντάσσονται στο Υπουργείο Εσωτερικών εξακολουθούν να βαρύνουν έως τις 31.12.2018 τον προϋπολογισμό που έχει εγκριθεί για τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις. Οι ως άνω πιστώσεις από 1.1.2019 προβλέπονται στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών κατά το μέρος που αφορούν τις υπηρεσίες που εντάσσονται σε αυτό.

11. Το τακτικό προσωπικό των οργανικών μονάδων της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, που υπηρετούσε στις μονάδες αυτές την 1.1.2018 και εξακολουθεί να υπηρετεί στην οικεία Αποκεντρωμένη Διοίκηση, καθίσταται αυτοδίκαια από 1.1.2019 προσωπικό του Υπουργείου Εσωτερικών. Με διαπιστωτική πράξη που εκδίδεται από τον Υπουργό Εσωτερικών μέσα σε προθεσμία ενός (1) μηνός από την 1.1.2019, το προσωπικό αυτό κατατάσσεται σε ισάριθμες θέσεις αντίστοιχης κατηγορίας, κλάδου ή ειδικότητας των υπηρεσιών του Υπουργείου, οι οποίες καταργούνται από τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και καθίστανται οργανικές θέσεις του Υπουργείου Εσωτερικών αυξάνοντας ισάριθμα τις προβλεπόμενες θέσεις στον Οργανισμό του Υπουργείου. Η πράξη αυτή δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Οι πάσης φύσεως, επιπλέον μισθολογικές διαφορές και επιδόματα, που ελάμβανε το μεταφερόμενο προσωπικό εξακολουθούν να διατηρούνται, ως προσωπική διαφορά. Ο χρόνος προϋπηρεσίας του αναγνωρίζεται για όλες τις υπηρεσιακές και μισθολογικές συνέπειες.

12. Η μετάθεση και κάθε είδους μετακίνηση των υπαλλήλων, της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου σε οργανικές μονάδες των Περιφερειακών Διευθύνσεων, καθώς και των υπαλλήλων των Περιφερειακών Διευθύνσεων προς την Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου διενεργείται για τις ανάγκες της υπηρεσίας και μόνο κατόπιν υποβολής αίτησης από τον ενδιαφερόμενο υπάλληλο.

13. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού μπορούν να ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν την εκτέλεση του προϋπολογισμού, τη μισθοδοσία, τη μεταφορά πιστώσεων, τη στέγαση υπηρεσιών και κάθε άλλο θέμα εφαρμογής του παρόντος άρθρου.

14. Ο Ειδικός Τομεακός Γραμματέας Ιθαγένειας με απόφασή του μπορεί να μεταβιβάζει στους προϊσταμένους των οργανικών μονάδων των περιφερειακών διευθύν-

σεων ορισμένες από τις αρμοδιότητες του ή το δικαίωμα υπογραφής «με εντολή Ειδικού Τομεακού Γραμματέα Ιθαγένειας Υπουργείου Εσωτερικών».

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Άρθρο 249

Θέματα ληξιαρχικών πράξεων

1. Η παρ.3 του άρθρου 34 του ν. 344/1976 (Α' 143) αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Στη ληξιαρχική πράξη σημειώνεται από τον ληξίαρχο, με βάση τη δήλωση του δηλούντος το θάνατο και ο ακριβής τόπος ενταφιασμού ή αποτέφρωσης, καθώς και η ημερομηνία και η ώρα αυτού.».

2. Το άρθρο 35 του ν. 344/1976 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 35

Ενταφιασμός ή αποτέφρωση προσώπου

Δεν επιτρέπεται ο ενταφιασμός ή η αποτέφρωση προσώπου χωρίς την προσκόμιση της ληξιαρχικής πράξης θανάτου αυτού στην οποία πρέπει να αναφέρεται ο ακριβής τόπος ενταφιασμού ή αποτέφρωσης αντίστοιχα, καθώς και η ημερομηνία και η ώρα αυτού.».

3. Το άρθρο 35Α του ν. 344/1976 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 35Α

Επιλογή τόπου ενταφιασμού ή αποτεφρωσης προσώπου

1. Η επιλογή του τόπου ενταφιασμού ή αποτέφρωσης είναι δικαίωμα του προσώπου.

2. Κάθε φυσικό πρόσωπο, εφόσον το επιθυμεί, μπορεί ελεύθερα με ρητή, χωρίς όρο ή αίρεση, δήλωσή του ενώπιον συμβολαιογράφου να ορίσει εάν επιθυμεί μετά το θάνατό του την ταφή ή την αποτέφρωσή του, καθώς και να ορίσει τον τύπο της τελετής της κηδείας του και τον τόπο ενταφιασμού του ή τον τόπο αποτέφρωσής του και τον τρόπο διαχείρισης της τέφρας του αντίστοιχα. Με τη δήλωσή του αυτή ορίζονται τα πρόσωπα, συγγενικά ή μη που θα εκτελέσουν την επιθυμία του, τα οποία με σχετική δήλωσή τους στο ίδιο συμβολαιογραφικό έντυπο αποδέχονται τη δήλωση του προσώπου και αναλαμβάνουν την υποχρέωση να την εκτελέσουν. Σε κάθε περίπτωση ισχύουν τα προβλεπόμενα στο άρθρο 49 του ν. 4277/2014.

3. Εφόσον τηρηθεί ο κατά τα ανωτέρω τύπος και η διατυπωθείσα επιθυμία του θανόντος δεν αντίκειται σε κανόνες δημόσιας τάξης, υγιεινής ή στα χρηστά ήθη, τα αρμόδια όργανα ή οι υπηρεσίες, που επιμελούνται της ταφής ή αποτέφρωσης του νεκρού οφείλουν να συμμορφώνονται στη διατυπωθείσα επιθυμία του θανόντος χωρίς οποιαδήποτε άλλη προϋπόθεση ή διαδικασία, ακόμη και αν εναντιωθούν συγγενείς οποιουδήποτε βαθμού.».

4. Η παρ. γ' του άρθρου 48 του ν. 344/1976 αντικαθίσταται ως εξής:

«γ) Όποιος κατά παράβαση του παρόντος νόμου διενεργεί ενταφιασμό ή αποτέφρωση χωρίς την προηγούμενη σύνταξη ληξιαρχικής πράξης θανάτου.».

5. Το δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης β' της παρ. 1 του άρθρου 49 του ν. 4277/2014 (Α' 156) αντικαθίσταται ως εξής:

«Εγγραφή πιστοποίησης ιατροδικαστή που βεβαιώνει ότι, βάσει διενεργηθείσας νεκροψίας, πρόκειται για θάνατο που οφείλεται σε παθολογικά αίτια και όχι για βίαιο θάνατο και ότι αφαιρέθηκαν από το σώμα του νεκρού τα τυχόν ακατάλληλα για αποτέφρωση ιατροτεχνικά μέρη. Εάν ο θάνατος είναι βίαιος, έχει προηγηθεί νεκροτομή, κατόπιν σχετικής εντολής.».

6. Η παρ. 2 του άρθρου 49 του ν. 4277/2014 (Α' 156) αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Στη ληξιαρχική πράξη της παραγράφου 1 σημειώνεται από τον ληξίαρχο και ο τόπος αποτέφρωσης. Κατά τα λοιπά έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 32, 33, 34, 36, 38 και 39 του ν. 344/1976. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών ρυθμίζονται όλες οι λεπτομέρειες σχετικά με την διαμόρφωση του εντύπου της ληξιαρχικής πράξης θανάτου.».

7. Η παρ. 3 του άρθρου 49 του ν. 4277/2014 (Α' 156), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

«Για την αποτέφρωση νεκρών δεν απαιτείται η έκδοση άδειας αλλά αρκεί η προσκόμιση της ληξιαρχικής πράξης θανάτου στο ΚΑΝ όπου θα αποτεφρωθεί ο νεκρός.».

8. Στο άρθρο 9 του ν. 2447/1996 (Α' 278) η υφιστάμενη παράγραφος αριθμείται ως παράγραφος 1 και προστίθενται παράγραφοι 2, 3, 4 και 5 ως εξής:

«2. Στην περίπτωση που ανήλικο τέκνο υιοθετείται από έναν μόνο γονέα, γυναίκα ή άνδρα, οι ληξιαρχικές πράξεις του ανήλικου, καταχωρίζονται με μόνα τα στοιχεία του γονέα αυτού, κατά παρέκκλιση του άρθρου 22 παρ. 1 περιπτώσεις ε' και στ' του ν. 344/1976 (Α' 143). Τα στοιχεία του άλλου γονέα, ο οποίος ελλείπει, θεωρούνται άγνωστα και οι σχετικές ληξιαρχικές καταχωρίσεις παραμένουν κενές, εκτός αν ο γονέας ζητήσει την πρόσληψη πατρωνύμου ή μητρωνύμου, αντίστοιχα, κατά τις διατάξεις του ν.δ. 2573/1953 (Α' 241) και της παρ. 6 του άρθρου 94 του ν. 3852/2010 (Α' 87). Στην περίπτωση που γίνει πρόσληψη πατρωνύμου ή μητρωνύμου, η διαδικασία αυτή καλύπτεται από την υποχρέωση μυστικότητας του άρθρου 1559 του Αστικού Κώδικα και τις διαδικαστικές ρυθμίσεις των άρθρων 8 και 9 του ν. 2447/1996 (Α' 278). Η απόφαση του δημάρχου περί της πρόσληψης πατρωνύμου ή μητρωνύμου είναι επίσης απόρρητη.

3. Η εγγραφή των τέκνων της παραγράφου 2 στο δημοτολόγιο γίνεται στη μερίδα του μοναδικού γονέα τους, χωρίς την καταχώριση στοιχείων του άλλου ελλείποντος γονέα, κατά παρέκκλιση των άρθρων 2 και 3 του π.δ. 497/1991 (Α' 180), εκτός αν τηρηθεί η διαδικασία του εδαφίου β' της παραγράφου 2.

4. Ληξιαρχικές πράξεις και δημοτολογικές καταχωρίσεις που αφορούν πρόσωπα ανήλικα κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος και έχουν συνταχθεί με τρόπο αντίθετο προς τις παραγράφους 1, 2 και 3, μπορούν να διορθωθούν κατά τη διαδικασία του άρθρου 13 παρ. 3 του ν. 344/1976 και του άρθρου 6 παρ. 1 του π.δ. 497/1991, αντίστοιχα, μόνο εφόσον υποβληθεί αίτηση του ασκούντος τη γονική μέριμνα του ανήλικου, εντός έξι (6) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος.

5. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών μπορούν να καθορίζονται αναγκαίες προσαρμογές του πληροφοριακού συστήματος με την ονομασία «Μητρώο Πολιτών» του άρθρου 115 του ν. 4483/2017 (Α' 107) προκειμένου να κα-

ταστεί εφικτή η υποστήριξη της διαδικασίας καταχώρισης ή και διόρθωσης ληξιαρχικών πράξεων από το σύστημα αυτό σύμφωνα με τις παραγράφους 1, 2 και 3. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται και ο χρόνος έναρξης ισχύος των διατάξεων των παραγράφων 2 έως 4 του άρθρου αυτού.».

Άρθρο 250
Εγκυρότητα και στοιχεία ληξιαρχικών
πράξεων που έχουν καταχωριστεί
μετά τη μετάπτωση στο Μητρώο Πολιτών

Στο ν. 4483/2017 (Α' 107) προστίθεται μετά το άρθρο 123 άρθρο 123Α, ως εξής:

«Άρθρο 123Α
Εγκυρότητα και στοιχεία ληξιαρχικών πράξεων
που έχουν καταχωριστεί μετά τη μετάπτωση
στο Μητρώο Πολιτών

1. Στοιχεία των ληξιαρχικών πράξεων της παραγράφου 3 του άρθρου 115 του παρόντος, τα οποία ελλείπουν ή διαφέρουν από αυτά που έχουν καταχωριστεί στις ενυπόγραφες έγχαρτες ληξιαρχικές πράξεις, διορθώνονται ή συμπληρώνονται καταλλήλως, υποχρεωτικά και αυτεπαγγέλτως, από τους αρμόδιους Ληξιάρχους, σύμφωνα με τα στοιχεία που εμπεριέχονται στις ενυπόγραφες έγχαρτες ληξιαρχικές πράξεις.

2. Η χορήγηση αντιγράφων των ληξιαρχικών πράξεων της παραγράφου 1, γίνεται από τα οικεία ληξιαρχικά βιβλία και συνοδεύεται υποχρεωτικά από πλήρη ληξιαρχική πράξη, που εκτυπώνεται αποκλειστικά από το Μητρώο Πολιτών και φέρει χαρακτηριστικό ασφαλείας, που παράγεται αυτόματα από αυτό.».

Άρθρο 251
Τροποποίηση του άρθρου 3 της αριθμ.
4932/2017 κοινής απόφασης των Υπουργών
Εσωτερικών, Οικονομίας και Ανάπτυξης
και Περιβάλλοντος και Ενέργειας και του
Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος
και Ενέργειας (Β' 441)

Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 3 της κοινής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομίας και Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Β' 441) αντικαθίσταται ως εξής:

«Η εγκατάσταση και λειτουργία Κ.Α.Ο.Ν. επιτρέπεται: α) σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) πρώτου βαθμού ή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των Ο.Τ.Α. και β) σε ιδιώτες, ύστερα από τη λήψη των αδειών της παρ. 3 του άρθρου 19 του ν. 3982/2011.».

Άρθρο 252
Τροποποίηση του άρθρου έκτου
του ν. 2196/1994

Στο άρθρο έκτο του ν. 2196/1994 (Α' 41) προστίθεται παράγραφος 6 ως εξής:

«6. Για τους Έλληνες εκλογείς που προτίθενται να ασκήσουν το δικαίωμα του εκλέγεσθαι στο κράτος - μέλος κατοικίας τους, η Διεύθυνση Εκλογών διαβιβάζει στο σημείο επαφής την πληροφορία περί στέρησης του εν λόγω δικαιώματος, με βάση τα τηρούμενα σε αυτήν αρ-

χεία. Η ανωτέρω πληροφορία διαβιβάζεται με οποιονδήποτε ενδεδειγμένο τρόπο εντός προθεσμίας πέντε (5) εργάσιμων ημερών από την παραλαβή της κοινοποίησής της ή εντός συντομότερου χρονικού διαστήματος, εφόσον το ζητήσει το κράτος - μέλος κατοικίας. Σε αυτήν περιέχονται μόνον τα απολύτως αναγκαία στοιχεία και χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για το σκοπό αυτόν.».

Άρθρο 253
Κατάργηση Υ.Α.Σ.Β.Ε.

1. Η Υπηρεσία Αποκατάστασης Σεισμοπλήκτων Βορείου Ελλάδας (Υ.Α.Σ.Β.Ε.) που συστάθηκε με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 9 του ν. 867/1979 (Α' 24) και υπήχθη διοικητικά στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας - Θράκης με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 129 του ν. 4199/2013 (Α' 216) καταργείται.

Οι ανατεθείσες και ασκούμενες από την Υ.Α.Σ.Β.Ε. αρμοδιότητες εφεξής μεταφέρονται και ασκούνται από τη Διεύθυνση Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών - Βορείου Ελλάδος (Δ.Α.Ε.Φ.Κ. - Β.Ε.) (του άρθρου 50 του π.δ. 123/2017, Α' 151).

2. Το προσωπικό της Υ.Α.Σ.Β.Ε. που μετατάχθηκε - μεταφέρθηκε στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας - Θράκης με την αριθμ. 14591/2014 απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας - Θράκης (Γ' 324), κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 129 του ν. 4199/2013 (Α' 216) και της παρ. 1 του άρθρου 91 του ν. 4172/2013 (Α' 167), μετατάσσεται - μεταφέρεται με αίτησή του στη Γενική Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, για τη στελέχωση της Δ.Α.Ε.Φ.Κ.-Β.Ε.

Η μετάταξη/μεταφορά διενεργείται με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης γενικής ή ειδικής διάταξης, με μεταφορά της θέσης που κατέχει ο υπάλληλος, με την ίδια εργασιακή σχέση, το βαθμό και το μισθολογικό κλιμάκιο που κατέχει, διατηρούμενης τυχόν προσωπικής διαφοράς, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 2 του ν. 4440/2016 (Α' 224).

Οι αιτήσεις υποβάλλονται στη Διεύθυνση Διοίκησης του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός (1) μηνός από τη δημοσίευση του παρόντος και κοινοποιούνται στη Διεύθυνση Διοίκησης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας - Θράκης.

Οι πράξεις μετάταξης/μεταφοράς του παρόντος δημοσιεύονται σε περίληψη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Σε περιπτώσεις εκτάκτων αναγκών για την αντιμετώπιση επιπτώσεων από φυσικές καταστροφές, με Απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών δύναται να συστήνονται Τομείς Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών (Τ.Α.Ε.Φ.Κ.), οι οποίοι λειτουργούν σε επίπεδο αυτοτελών τμημάτων, υπάγονται στη Γενική Διεύθυνση Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών και διέπονται από τις διατάξεις του ν. 867/1979 (Α' 24) και του ν. 1190/1981 (Α' 203).

Οι αρμοδιότητες του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών που προβλέπονται από τις διατάξεις του ν. 867/1979 (Α' 24) και του ν. 1190/1981 (Α' 203) εξακο-

λουθούν να ισχύουν. Η κατάργηση των Τομέων Αποκατάστασης Σεισμοπλήκτων (ΤΑΣ) και Τομέων Αποκατάστασης Πυρόπληκτων (ΤΑΠ) της παρ. 1 του άρθρου 129 του ν. 4199/2013 (Α' 216) γίνεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Υποδομών και Μεταφορών.

4. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών δύναται να καθορίζονται ειδικότερα θέματα σχετικά με τη σύσταση, τη διαχείριση και την εν γένει λειτουργία των υπηρεσιών του εδαφίου α' της παραγράφου 3 του παρόντος και να ρυθμίζεται κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια, καθώς και λοιπά συναφή θέματα.

5. Κάθε άλλη διάταξη που αντικείμεται στις διατάξεις του παρόντος καταργείται.

Άρθρο 254
Ρυθμίσεις αρμοδιότητας της Διεύθυνσης
Οικονομικής και Αναπτυξιακής Πολιτικής
του Υπουργείου Εσωτερικών

1. Στην παρ. 2 του άρθρου 17 του π.δ 141/2017 (Α' 180) προστίθεται περίπτωση δ' ως εξής:

«δ. Γραφείο Οικονομικής Διαχείρισης Τακτικού Προϋπολογισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης, στο οποίο προΐστανται υπάλληλοι του κλάδου/ειδικότητας ΠΕ Διοικητικού-Οικονομικού ή ΤΕ Διοικητικού-Λογιστικού.»

2. Στην παρ. 3 του άρθρου 17 του π.δ 141/2017 (Α' 180) προστίθεται περίπτωση δ' ως εξής:

«δ. Το Γραφείο Οικονομικής Διαχείρισης Τακτικού Προϋπολογισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης, είναι αρμόδιο για: δα. Την κατάρτιση του σχεδίου απόφασης ανάληψης υποχρέωσης κατόπιν τεκμηριωμένου αιτήματος από τον διατάκτη και την καταχώρηση των αναλαμβανόμενων δεσμεύσεων του Τακτικού Προϋπολογισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης στα οικεία λογιστικά βιβλία και στο Μητρώο Δεσμεύσεων.

δβ. Τον έλεγχο τήρησης των περί ανάληψης υποχρεώσεων διατάξεων και την παροχή βεβαίωσης επί των σχεδίων των σχετικών πράξεων, για την ύπαρξη της απαιτούμενης πίστωσης και για τη μη υπέρβαση του οριζόμενου κάθε φορά από το αρμόδιο όργανο ποσοστού διάθεσης της πίστωσης.

δγ. Τον έλεγχο και εκκαθάριση δαπανών του τομέα Τοπικής Αυτοδιοίκησης με βάση τα πλήρη και νόμιμα δικαιολογητικά αυτών.

δδ. Την έκδοση τίτλου για την πληρωμή των δαπανών του τομέα Τοπικής Αυτοδιοίκησης, μέσα στα καθοριζόμενα κατά μήνα όρια πληρωμών και εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών από το ενωσιακό και εθνικό κανονιστικό πλαίσιο.

δε. Την τήρηση του Μητρώου Δεσμεύσεων Τακτικού Προϋπολογισμού κατά το μέρος που αφορά στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

δστ. Την έκδοση συμπληρωματικών ενταλμάτων του τομέα Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την εμφάνισή τους στη δημόσια ψηφιοδοσία.

δζ. Τη σύνταξη έκθεσης επί διαφωνιών με τον διατάκτη ως προς τη νομιμότητα και κανονικότητα των εκκαθαριζόμενων δαπανών και υποβολή της μετά του σχετικού φακέλου στη Διεύθυνση Συντονισμού και Ελέγχου Εφαρμογής Δημοσιολογιστικών Διατάξεων με σχετική

κοινοποίηση στην αρμόδια Γενική Διεύθυνση Δημοσιονομικών Ελέγχων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 26 του ν. 4270/2014.

δη. Τη σύνταξη έκθεσης προς την αρμόδια Δ.Υ.Ε.Ε. σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3δ του άρθρου 66 του ν. 4270/2014 και του περί ανάληψης υποχρεώσεων από τους διατάκτες προεδρικού διατάγματος (π.δ. 80/2016).

δθ. Τη σύνταξη έκθεσης προς την αρμόδια Υπηρεσία προκειμένου να κινηθεί η προβλεπόμενη από τις κείμενες διατάξεις διαδικασία του επιτόπιου ελέγχου.

δι. Την τήρηση των λογιστικών βιβλίων.

δια. Τη συγκέντρωση δεδομένων από το Μητρώο Δεσμεύσεων και υποβολή σχετικών αναφορών στη Διεύθυνση Προϋπολογισμού και Δημοσιονομικών Αναφορών.»

Άρθρο 255

1. Η παρ. 2 του άρθρου 1 του π.δ. 26/2012 (Α' 57) αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Κατ' εξαίρεση διαιρούνται:

α) Ο Νομός Αττικής σε οκτώ (8) εκλογικές περιφέρειες, δηλαδή στις:

αα) Α' Εκλογική Περιφέρεια Αθηνών, που αποτελείται από το Δήμο Αθηναίων,

ββ) Β1' Εκλογική Περιφέρεια Βόρειου Τομέα Αθηνών, που αποτελείται από τους Δήμους Αγ. Παρασκευής, Αμαρουσίου, Βριλησίων, Γαλατσίου, Ηρακλείου, Κηφισιάς, Λυκόβρυσης-Πεύκης, Μεταμόρφωσης, Ν. Ιωνίας, Παπάγου-Χολαργού, Πεντέλης, Φιλαδέλφειας-Χαλκηδόνας, Φιλοθέης - Ψυχικού και Χαλανδρίου,

γγ) Β2' Εκλογική Περιφέρεια Δυτικού Τομέα Αθηνών, που αποτελείται από τους Δήμους Αγ. Βαρβάρας, Αγ. Αναργύρων-Καματερού, Αιγάλεω, Ιλίου, Περιστερίου, Πετρούπολης και Χαϊδαρίου,

δδ) Β3' Εκλογική Περιφέρεια Νότιου Τομέα Αθηνών, που αποτελείται από τους Δήμους Αγ. Δημητρίου, Αλίμου, Βύρωνα, Γλυφάδας, Δάφνης-Υμηττού, Ελληνικού-Αργυρούπολης, Ζωγράφου, Ηλιούπολης, Καισαριανής, Καλλιθέας, Μοσχάτου-Ταύρου, Ν. Σμύρνης και Π. Φαλήρου,

εε) Α' Εκλογική Περιφέρεια Πειραιώς, που αποτελείται από τους Δήμους Αίγινας, Αγκιστρίου, Κυθήρων, Πειραιώς, Πόρου, Σπετσών, Τροιζηνίας - Μεθάνων και Ύδρας,

στστ) Β' Εκλογική Περιφέρεια Πειραιώς, που αποτελείται από τους Δήμους Κερατσινίου-Δραπετσώνας, Κορυδαλλού, Νίκαιας-Αγ. Ιωάννη Ρέντη, Περάματος και Σαλαμίνας,

ζζ) Α' Εκλογική Περιφέρεια Ανατολικής Αττικής, που αποτελείται από τους Δήμους Αχαρνών, Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης, Διονύσου, Κρωπίας, Λαυρεωτικής, Μαραθώνα, Μαρκοπούλου-Μεσογαίας, Παιανίας, Παλλήνης, Ραφήνας-Πικερμίου, Σαρωνικού, Σπάτων-Αρτέμιδος και Ωρωπού,

ηη) Β' Εκλογική Περιφέρεια Δυτικής Αττικής, που αποτελείται από τους Δήμους Ασπροπύργου, Ελευσίνας, Μάνδρας-Ειδυλλίας, Μεγαρέων και Φυλής.

β) Ο Νομός Θεσσαλονίκης σε δύο (2) εκλογικές περιφέρειες, δηλαδή στις:

αα) Α' Εκλογική Περιφέρεια Θεσσαλονίκης, που αποτελείται από τους Δήμους Αμπελοκήπων - Μενεμένης, Θεσσαλονίκης, Καλαμαριάς, Κορδελιού- Ευόσμου, Νεάπολης-Συκεών και Παύλου Μελά,

ββ) Β' Εκλογική Περιφέρεια Θεσσαλονίκης, που αποτελείται από τους Δήμους Βόλβης, Δέλτα, Θέρμης, Θερμαϊκού, Λαγκαδά, Πυλαίας-Χορτιάτη, Χαλκηδόνας και Ωραιοκάστρου.».

2. Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 34 του π.δ. 26/2012 αντικαθίσταται ως εξής:

«Κατ' εξαίρεση ο αρχηγός κόμματος ή συνασπισμού κομμάτων μπορεί να μετέχει στους συνδυασμούς του κόμματος ή του συνασπισμού του οποίου ηγείται σε έως τρεις εκλογικές περιφέρειες, στις οποίες έχει ανακηρυχθεί υποψήφιος.».

3. Η παρ. 5 του άρθρου 103 του π.δ. 26/2012 αντικαθίσταται ως εξής:

«5. Ο αρχηγός ή πρόεδρος κόμματος ή συνασπισμού κομμάτων που μετέχει στους συνδυασμούς δύο ή τριών εκλογικών περιφερειών, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 34, εφόσον εκλεγεί βουλευτής σε περισσότερες από μία περιφέρειες, οφείλει να δηλώσει στον Πρόεδρο της Βουλής σε ποια από τις περιφέρειες αυτές προτιμά την εκλογή του. Η δήλωση αυτή υποβάλλεται μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών από την ανακήρυξη όλων των βουλευτών και των αναπληρωματικών αυτών και των τριών περιφερειών. Αν δεν υποβληθεί δήλωση μέσα στην προθεσμία αυτή, θεωρείται ότι προτίμησε την εκλογή του στην περιφέρεια στην οποία το κόμμα ή ο συνασπισμός του οποίου ηγείται, έλαβε τις περισσότερες ψήφους. Για την πλήρωση της έδρας που παραμένει κενή εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 104.».

4. Η ισχύς του παρόντος άρθρου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και αυτό εφαρμόζεται από τις αμέσως επόμενες γενικές βουλευτικές εκλογές, οποτεδήποτε και αν αυτές διεξαχθούν, τηρουμένων των προϋποθέσεων της παραγράφου 1 του άρθρου 54 του Συντάγματος, ήτοι της υπερψήφησης του παρόντος άρθρου από την πλειοψηφία των δύο τρίτων του όλου αριθμού των βουλευτών.

Άρθρο 256

Επιτροπή για την ψήφο των εκτός Επικράτειας εκλογέων

1. Συστήνεται στο Υπουργείο Εσωτερικών Επιτροπή για την κατάρτιση πρότασης για την ψήφο των εκτός Επικράτειας εκλογέων σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 51 του Συντάγματος (εφεξής «Επιτροπή»).

2. Έργο της Επιτροπής είναι η καταγραφή και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης αναφορικά με τον αριθμό των Ελλήνων εκλογέων, που κατοικούν στο εξωτερικό, τις θεσμικές, οικονομικές, τεχνικές και πολιτικές παραμέτρους που σχετίζονται με το ζήτημα της ψήφου αυτών, τις ενδεχόμενες διαφορετικές δικαιωματολογικές λύσεις, που προκρίνονται για κάθε κατηγορία εκλογέων, καθώς και την επεξεργασία και εισήγηση προς τον Υπουργό Εσωτερικών μίας ή περισσότερων εναλλακτικών προτάσεων για την ενεργοποίηση της σχετικής συνταγματικής πρόβλεψης.

3. Η Επιτροπή συγκροτείται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Εξωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, και απαρτίζεται από:

α) τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Εσωτερικών, ως Πρόεδρο,

β) τον Ειδικό Γραμματέα Ιθαγένειας,

γ) τον Προϊστάμενο της Γενικής Διεύθυνσης της Γενικής Γραμματείας Απόδημου Ελληνισμού,

δ) έναν εκπρόσωπο του Συνηγόρου του Πολίτη,

ε) τον Προϊστάμενο της Γενικής Διεύθυνσης Εσωτερικών και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Εσωτερικών,

στ) τον Προϊστάμενο της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών και Διοικητικής Υποστήριξης του Υπουργείου Εσωτερικών,

ζ) έξι (6) ειδικούς επιστήμονες ή εμπειρογνώμονες σε συναφή με το έργο της Επιτροπής, θέματα.

4. α) Καθήκοντα εισηγητών της Επιτροπής ασκούν κατά περίπτωση οι καθ' ύλην αρμόδιοι Προϊστάμενοι Διεύθυνσης ή Τμήματος του Υπουργείου Εσωτερικών, οι οποίοι καλούνται σε όλες τις συνεδριάσεις της Επιτροπής με δικαίωμα λόγου.

β) Για τη γραμματειακή υποστήριξη της Επιτροπής απασχολούνται δύο (2) υπάλληλοι της Διεύθυνσης Εκλογών του Υπουργείου Εσωτερικών.

5. Η Επιτροπή ολοκληρώνει το, αναφερόμενο στην παράγραφο 2, έργο της εντός πέντε (5) μηνών από τη συγκρότησή της. Η ως άνω προθεσμία μπορεί να παραταθεί άπαξ έως και έναν (1) μήνα, με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Εξωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης.

6. Για την εκπλήρωση του έργου της η Επιτροπή μπορεί να συγκροτεί ομάδες εργασίας από τα μέλη της και από υπαλλήλους του Υπουργείου Εσωτερικών, καθώς και να καλεί στις συνεδριάσεις της ή να ζητά γραπτή συμβολή από οποιονδήποτε υπάλληλο ή ιδιώτη.

7. Η Επιτροπή και οι ομάδες εργασίας που δύναται να συγκροτηθούν, σύμφωνα με την παράγραφο 6, συνεδριάζουν εντός ωραρίου λειτουργίας των υπηρεσιών του Υπουργείου. Στα μέλη της Επιτροπής και των ομάδων εργασίας, στους εισηγητές και στους υπαλλήλους της γραμματειακής υποστήριξης δεν καταβάλλεται αποζημίωση.

8. Κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για τη λειτουργία της Επιτροπής μπορεί να ρυθμίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Εξωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης.

Άρθρο 257

Προσθήκη άρθρου 67Α στο ν. 3996/2011 (Α' 170)

Μετά το άρθρο 67 του ν. 3996/2011 (Α' 170) προστίθεται άρθρο 67Α ως εξής:

«Άρθρο 67Α

Σύσταση Εθνικού Γραφείου Συντονισμού του Δικτύου EURES και δημιουργία εθνικού συστήματος εισδοχής μελών και εταίρων στο Δίκτυο EURES

1. Ορίζεται ως Εθνικό Γραφείο Συντονισμού του Δικτύου Ευρωπαϊκών Υπηρεσιών Απασχόλησης (EURES),

με αναδρομική ισχύ από την ημερομηνία δημοσίευσης του Κανονισμού (ΕΕ) 589/2016, ο Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ). Οι αρμοδιότητες του Εθνικού Γραφείου Συντονισμού ασκούνται από τη Διεύθυνση του άρθρου 67.

2. Οργανώνεται σύστημα εισδοχής οργανισμών του ιδιωτικού και του δημοσίου τομέα ως μελών και εταιρών στο δίκτυο EURES. Το Εθνικό Γραφείο Συντονισμού EURES είναι αρμόδιο για την οργάνωση και λειτουργία του συστήματος εισδοχής.

3. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του ΟΑΕΔ, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται: α) οι απαιτήσεις και τα κριτήρια εισδοχής στο δίκτυο EURES, β) η διαδικασία διαπίστευσης των υποψήφιων οργανισμών ως μελών και εταιρών EURES, ο φορέας ή οι φορείς διαπίστευσης και η περίοδος ισχύος αυτής, γ) η παρακολούθηση και αξιολόγηση των διαπιστευμένων οργανισμών, δ) οι επιβαλλόμενες κυρώσεις σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με την ανωτέρω απόφαση, συμπεριλαμβανομένης της ανάκλησης της διαπίστευσης, η διαδικασία και τα όργανα επιβολής αυτών, ε) η διαδικασία υποβολής ενστάσεων και τα όργανα εξέτασης αυτών, καθώς και κάθε άλλο ζήτημα σχετικό με την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 589/2016.

4. Με απόφαση του Διοικητή του ΟΑΕΔ, δημοσιεύεται πρόσκληση, για την εισδοχή οργανισμών ως μελών και εταιρών στο δίκτυο EURES, το αργότερο μέσα σε τρεις (3) μήνες από τη δημοσίευση του παρόντος. Μετά τη λήξη κάθε περιόδου διαπίστευσης δημοσιεύεται νέα πρόσκληση για την εισδοχή νέων μελών και εταιρών EURES.»

Άρθρο 258

1. Είναι δυνατή η έκδοση απόφασης μεταφοράς πόρων από τον προϋπολογισμό των Περιφερειών προς τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού για την υλοποίηση προγραμματικών συμβάσεων της παρ. 5 του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 (Α' 87) από το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού κατά το ν. 3028/2002 σχετικά με τις αρχαιότητες και την πολιτιστική κληρονομιά εν γένει.

2. Η απόφαση ανάληψης υποχρέωσης εκδίδεται πριν από την υπογραφή της προγραμματικής σύμβασης από την Περιφέρεια και αφορά το σύνολο του ποσού της χρηματοδότησης της παραγράφου 1. Η μεταφορά πόρων γίνεται κατόπιν της υπογραφής προγραμματικής σύμβασης, με την έκδοση χρηματικού εντάλματος σε βάρος των πιστώσεων του εγκεκριμένου προϋπολογισμού της Περιφέρειας, κατάθεση του ποσού σε λογαριασμό του Δημοσίου, εμφάνιση του ποσού στα έσοδα του κρατικού προϋπολογισμού και εγγραφή ισόποσης πίστωσης στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού. Μετά τη μεταφορά πόρων κατά την ως άνω διαδικασία, το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού προβαίνει στην ανάληψη υποχρεώσεων σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 9 του π.δ. 80/2016 (Α' 145).

3. Ειδικότερες λεπτομέρειες, που αφορούν τη διαδικασία μεταφοράς πόρων από τον προϋπολογισμό των Περιφερειών προς τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού για την υλοποίηση προ-

γραμματικών συμβάσεων της παρ. 5 του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 (Α' 87), δύναται να καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Πολιτισμού και Αθλητισμού, Εσωτερικών και Οικονομικών.

Άρθρο 259

Τροποποίηση του άρθρου 14 του ν. 4144/2013 (Α' 88)

Το άρθρο 14 του ν. 4144/2013 (Α' 88), όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 9 του ν. 4490/2017 (Α' 150), αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 14

Συνεργασία Διεύθυνσης Οικονομικής Αστυνομίας, Ε.Γ. Σ.Δ.Ο.Ε., Ε.ΥΠ.Ε.Α. και Σ.ΕΠ.Ε.

Η Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας του άρθρου 24 του ν. 4249/2014 (Α' 73) και η Ειδική Γραμματεία του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (Ε.Γ. Σ.Δ.Ο.Ε.) καθίστανται - εντός των χωρικών ορίων δικαιοδοσίας τους - εκ παραλλήλου αρμόδιες για τη διενέργεια των ελέγχων, που προβλέπονται και ενεργούνται από την Ειδική Υπηρεσία Ελέγχου Ασφάλισης (Ε.ΥΠ.Ε.Α.) του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε.). Η Ε.ΥΠ.Ε.Α., το Σ.ΕΠ.Ε., η Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας της ΕΛ.ΑΣ. και η Ε.Γ. Σ.Δ.Ο.Ε. - εντός των χωρικών ορίων δικαιοδοσίας τους - σε περιπτώσεις ειδικής βαρύτητας και ενδιαφέροντος, έχουν αρμοδιότητα για τη διενέργεια των ελέγχων που προβλέπονται στο δεύτερο και τρίτο εδάφιο της περίπτωσης β' της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 2556/1997 (Α' 270), όπως αντικαταστάθηκε από την παρ. 2 του άρθρου 20 του ν. 4255/2014 (Α' 89).»

Άρθρο 260

1. Το άρθρο 84 του ν. 4484/2017 (Α' 110) αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Προϊστάμενοι σε οργανικές μονάδες υπηρεσιών Κ.Ε.Π. τοποθετούνται σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις υπάλληλοι των ακόλουθων κατηγοριών και κλάδων:

α. ΠΕ και ΤΕ του κλάδου Διεκπεραίωσης Υποθέσεων Πολιτών (Δ.Υ.Π.), ή

β. ΠΕ και ΤΕ άλλων κλάδων και ειδικοτήτων που έχουν πραγματική και αποκλειστική υπηρεσία σε Κ.Ε.Π. διάρκειας τουλάχιστον πέντε (5) ετών, των οποίων τα πρόσωπα ανταποκρίνονται στις θέσεις ευθύνης Κ.Ε.Π., σύμφωνα με τις οικείες οργανικές διατάξεις.

2. Σε περίπτωση μη ύπαρξης υπαλλήλων κατηγοριών ΠΕ και ΤΕ που να πληρούν τις προϋποθέσεις των περιπτώσεων α' ή β' της παραγράφου 1, ως προϊστάμενοι δύναται να τοποθετούνται υπάλληλοι ΠΕ και ΤΕ όλων των κλάδων και ειδικοτήτων.

3. Σε περίπτωση μη ύπαρξης υπαλλήλων των ανωτέρω παραγράφων 1 και 2, επιτρέπεται να προϊστανται υπάλληλοι κατηγορίας ΔΕ του κλάδου Δ.Υ.Π. ή άλλων κλάδων και ειδικοτήτων που έχουν πραγματική και αποκλειστική υπηρεσία σε Κ.Ε.Π. διάρκειας τουλάχιστον πέντε (5) ετών, και εν ελλείψει αυτών, υπάλληλοι ΔΕ όλων των κλάδων και ειδικοτήτων.»

Άρθρο 261

1. Επιτρέπεται η διενέργεια αμοιβαίων μετατάξεων σε υπηρεσίες του ίδιου ή άλλου Δήμου μεταξύ υπαλλήλων του κλάδου Διεκπεραίωσης Υποθέσεων Πολιτών (Δ.Υ.Π.) και υπαλλήλων του ίδιου κλάδου ανεξαρτήτως κατηγορίας εκπαίδευσης ή υπαλλήλων άλλων κλάδων της ίδιας κατηγορίας εκπαίδευσης. Οι μετατάξεις της παρούσας παραγράφου διενεργούνται με απόφαση του Υπουργού Διοικητικής Ανασυγκρότησης, κατόπιν απλής γνώμης του αρμόδιου προς διορισμό οργάνου, με την ίδια σχέση εργασίας και με μεταφορά της θέσης που κατέχει ο μετατασσόμενος. Οι αιτήσεις για τη διενέργεια των μετατάξεων αυτών υποβάλλονται στο Τμήμα Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών (Κ.Ε.Π.) του Υπουργείου Διοικητικής Ανασυγκρότησης, με ταυτόχρονη κοινοποίηση στον οικείο ή τους οικείους Δήμους.

2. Μετατάξεις των μονίμων υπαλλήλων και των υπαλλήλων με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου του κλάδου Δ.Υ.Π. από Κ.Ε.Π. σε Κ.Ε.Π. εντός του ίδιου ή άλλου Δήμου διενεργούνται με απόφαση του Υπουργού Διοικητικής Ανασυγκρότησης υπό την προϋπόθεση ότι το αρμόδιο προς διορισμό όργανο του οικείου Δήμου, βεβαιώνει ότι είναι επαρκής η απομένουσα στελέχωση στο Κ.Ε.Π. προέλευσης και υφίσταται ανάγκη στελέχωσης στο Κ.Ε.Π. προορισμού. Οι μετατάξεις διενεργούνται χωρίς την προηγούμενη γνώμη των οικείων υπηρεσιακών συμβουλίων, με την ίδια σχέση εργασίας σε κενή θέση της ίδιας ή ανώτερης κατηγορίας, και αν δεν υπάρχει, με μεταφορά της θέσης που κατέχει ο μετατασσόμενος.

3. α) Μετατάξεις των μονίμων υπαλλήλων και των υπαλλήλων με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου του κλάδου Δ.Υ.Π. σε κενή θέση άλλου κλάδου της ίδιας ή ανώτερης κατηγορίας εντός του ίδιου Δήμου, διενεργούνται με απόφαση του Υπουργού Διοικητικής Ανασυγκρότησης, που λαμβάνεται κατόπιν σύμφωνης γνώμης του αρμόδιου για το διορισμό οργάνου του οικείου Δήμου.

β) Μετατάξεις των μονίμων υπαλλήλων και των υπαλλήλων με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου του κλάδου Δ.Υ.Π. σε κενή θέση άλλου κλάδου της ίδιας ή ανώτερης κατηγορίας σε άλλες, πλην του ίδιου Δήμου, υπηρεσίες φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, διενεργούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4440/2016 (Α' 224).

4. Γενικές διατάξεις για τις μετατάξεις σε ανώτερη κατηγορία, τη συμπλήρωση του απαιτούμενου χρόνου από το διορισμό ή προηγούμενη μετάταξη, τις υποχρεώσεις ελάχιστου χρόνου παραμονής σε νομό, νησί ή παραμεθόριο περιοχή, εφαρμόζονται και για τις μετατάξεις του παρόντος. Ειδικά για τις μετατάξεις της παραγράφου 3 πέραν των ανωτέρω γενικών προϋποθέσεων, θα πρέπει να πληρούνται σωρευτικά και οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) να έχουν καλυφτεί οι θέσεις του κλάδου, στον οποίο ανήκει ο υπάλληλος, σε ποσοστό εξήντα πέντε τις εκατό (65%),

β) ο μετατασσόμενος υπάλληλος του κλάδου Δ.Υ.Π. να μην είναι ο μοναδικός που υπηρετεί στον οικείο κλάδο,

γ) από την πραγματοποίηση της μετάταξης, να μην προκαλείται μεταβολή του ωραρίου λειτουργίας του

Κ.Ε.Π. προέλευσης του υπαλλήλου από διευρυμένο (08:00 - 20:00) σε πρωινό (7:30 - 15:30).

Άρθρο 262

Το εδάφιο γ' της παρ. 2 του άρθρου 16 του ν. 3448/2006 (Α' 57), όπως προστέθηκε με το άρθρο 53 του ν. 3979/2011 (Α' 138), διατηρείται σε ισχύ.

Άρθρο 263

Σε κάθε Αποκεντρωμένη Διοίκηση συστήνεται μία (1) θέση ειδικού συμβούλου και μία (1) θέση ειδικού συνεργάτη, για την υποβοήθηση των καθηκόντων των Συντονιστών των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων. Η πλήρωση των θέσεων διενεργείται με απόσπαση τακτικών πολιτικών υπαλλήλων, μόνιμων ή με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, Κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ, από τους φορείς της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 2190/1994 (Α' 28) που υπάγονται στη Γενική Κυβέρνηση, κατά παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων. Για τις αποσπάσεις αυτές εκδίδεται κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού. Οι αποδοχές των ανωτέρω ορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις των περιπτώσεων β' και γ' της παρ. 6 του άρθρου 9 του ν. 4354/2015 (Α' 176).

Άρθρο 264

Στο πρώτο εδάφιο του άρθρου 59 του ν. 4403/2016 (Α' 125) η ημερομηνία «30.12.2017» αντικαθίσταται με την ημερομηνία «31.12.2018».

Άρθρο 265**Τροποποιήσεις του ν. 4256/2014 και του π.δ. 917/1979**

1. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 1 του ν. 4256/2014 οι λέξεις «(εξαιρουμένης της παραγράφου 3)» διαγράφονται και προστίθεται στην παράγραφο 3 τελευταίο εδάφιο ως εξής:

«Είναι δυνατή η σύναψη σύμβασης ολικής ναύλωσης (μονοήμερης ή πολυήμερης) που δεν περιλαμβάνει διανυκτέρευση επιβατών κατά ρητή δήλωση του πλοιοκτήτη ή του κυβερνήτη ή του νομίμως εξουσιοδοτηθέντος από αυτούς προσώπου, η οποία υποβάλλεται στη Λιμενική Αρχή. Στην περίπτωση αυτή, παρέλκει η αντιστοίχιση κλήρων και επιβατών.»

2. Στην παρ. 3 του άρθρου 15 του π.δ. 917/1979 (Α' 257) προστίθεται δεύτερο εδάφιο ως εξής:

«Στην περίπτωση επαγγελματικών πλοίων αναψυχής που δύναται να μεταφέρουν έως και είκοσι πέντε (25) επιβάτες, ως ανοικτά καταστρώματα νοούνται οι χώροι οι οποίοι δεν παρέχουν προστασία έναντι του ήλιου και της βροχής.»

Άρθρο 266**Τροποποιήσεις του ν. 4211/2013**

1. α. Στην περίπτωση γ' της παρ. 4 του άρθρου δέκατου τρίτου του ν. 4211/2013 (Α' 256), μετά τις λέξεις «πληρωμή του», προστίθενται οι λέξεις «τέλους και του αναλογούντος προστίμου».

β. Στην περίπτωση δ' της παρ. 4 του άρθρου δέκατου τρίτου του ν. 4211/2013, μετά τις λέξεις «μη καταβολή», προστίθενται οι λέξεις «ή τη μερική καταβολή».

2. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 τίθενται σε ισχύ από την ημερομηνία δημοσίευσής του παρόντος νόμου.

Άρθρο 267

Πλωτοί τερματικοί σταθμοί παραλαβής, προσωρινής αποθήκευσης και επαναεριοποίησης φυσικού αερίου

1. Πλοία που εκ κατασκευής ή εκ μετασκευής προορίζονται να χρησιμοποιούνται ως πλωτοί τερματικοί σταθμοί παραλαβής, προσωρινής αποθήκευσης και επαναεριοποίησης φυσικού αερίου χαρακτηρίζονται ως πλωτά ναυπηγήματα.

2. Με απόφαση του Υπουργού Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζεται η οργανική σύνθεση των πλωτών ναυπηγημάτων της παραγράφου 1, για το χρονικό διάστημα που χρησιμοποιούνται για τους σκοπούς αυτούς και είναι μόνιμα αγκυροβλημένα εντός ελληνικών χωρικών υδάτων, με βάση τον απαιτούμενο, για το χειρισμό και τη στελέχωση των σωστικών μέσων του πλωτού ναυπηγήματος, αριθμό ναυτικών, όπως αυτός καθορίζεται, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, λαμβάνοντας υπόψη και τις αντίστοιχες απαιτήσεις της Σύμβασης Ναυτικής Εργασίας, 2006, της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, η οποία κυρώθηκε με το ν. 4078/2012 (Α' 179).

Με την ίδια απόφαση, καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις χορήγησης των απαραίτητων εγγράφων αρμοδιότητας του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, με τα οποία εφοδιάζονται τα πλωτά ναυπηγήματα της παραγράφου 1 που είναι μόνιμα αγκυροβλημένα εντός ελληνικών χωρικών υδάτων.

3. Τα πλοία της παραγράφου 1, που έχουν ήδη υπαχθεί στις διατάξεις του ν.δ. 2687/1953 (Α' 317) και χρησιμοποιούνται ως πλωτά ναυπηγήματα για τους σκοπούς της παραγράφου 1, εξακολουθούν να διέπονται από τις διατάξεις αυτές.

Άρθρο 268

Ρυθμίσεις δημόσιας ναυτικής εκπαίδευσης

1. Αντικαθίσταται το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 137 του ν. 4504/2017 (Α' 184) ως εξής:

«Σκοπός της λειτουργίας του Κ.Ε.Σ.Ε.Ν./Π.-Μ. Μακεδονίας είναι η κατάλληλη επιμόρφωση των υποψηφίων για την απόκτηση των Διπλωμάτων Πλοιάρχων και Μηχανικών Α' και Β' τάξης Εμπορικού Ναυτικού αλλά και η επιμόρφωση των στελεχών Εμπορικού Ναυτικού (Ε.Ν.), με τη λειτουργία Τμημάτων Ειδικής Εκπαίδευσης.»

2. Οι υποπεριπτώσεις ααα' και βββ' της περίπτωσης γγ' της υποπαραγράφου α' της παρ. 4 του άρθρου 137 του ν. 4504/2017 αντικαθίστανται ως εξής:

«γγ) ααα) Τριετής πραγματική θαλάσσια υπηρεσία με ειδικότητα Πλοιάρχου Α' τάξης Εμπορικού Ναυτικού (Ε.Ν.), από την οποία η μισή τουλάχιστον σε πλοία ολικής χωρητικότητας (ο.χ.) πάνω από τρεις χιλιάδες (3.000) κ.ο.χ. ή τριετής διδακτική εμπειρία με την ειδικότητα του Πλοιάρχου Α.Ε.Ν.

βββ) Τριετής πραγματική θαλάσσια υπηρεσία με ειδικότητα Α' Μηχανικού σε πλοία που κινούνται με μηχανές ισχύος πάνω από εφτακόσια πενήντα (750) KW ή τριετής

διδακτική εμπειρία με την ειδικότητα του Μηχανικού Α' Ε.Ν., όσον αφορά την ειδικότητα της θέσης του Μηχανικού Ε.Ν.»

3. Η περίπτωση α' της παρ. 3 του άρθρου 31 του ν. 4256/2014 (Α' 92) αντικαθίσταται ως εξής:

«3.α. Οι αποδοχές του εκπαιδευτικού προσωπικού με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου (Ι.Δ.Α.Χ.) στα Κέντρα Επιμόρφωσης Στελεχών Εμπορικού Ναυτικού (Κ.Ε.Σ.Ε.Ν.), στις Σχολές Σωστικών Πυροσβεστικών Μέσων (Σ.Σ.Π.Μ.) και στη Δημόσια Σχολή Εμπορικού Ναυτικού/Μετεκπαίδευση Θαλαμηπόλων (Δ.Σ.Ε.Ν./ΜΕΤ./ΘΑΛ/ΛΩΝ), καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής.

Με την ίδια απόφαση, καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις αναγνώρισης του χρόνου πραγματικής θαλάσσιας υπηρεσίας, της επαγγελματικής προϋπηρεσίας που απαιτείται για προσόν διορισμού για κάθε θέση, καθώς και της υπηρεσίας που έχει διανυθεί στο Δημόσιο με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου ή ιδιωτικού δικαίου αορίστου ή ορισμένου χρόνου εφόσον δεν συμπίπτει με την αμέσως προαναφερόμενη επαγγελματική προϋπηρεσία του εκπαιδευτικού προσωπικού στις Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού (Α.Ε.Ν.), στα Κέντρα Επιμόρφωσης Στελεχών Εμπορικού Ναυτικού (Κ.Ε.Σ.Ε.Ν.), στις Σχολές Σωστικών Πυροσβεστικών Μέσων (Σ.Σ.Π.Μ.) και στη Δημόσια Σχολή Εμπορικού Ναυτικού/Μετεκπαίδευσης Θαλαμηπόλων (Δ.Σ.Ε.Ν./ΜΕΤ./ΘΑΛ/ΛΩΝ). Οι διατάξεις των δύο προηγούμενων εδαφίων ισχύουν αναδρομικά από την 1.1.2017.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, καθορίζεται η αμοιβή του εκπαιδευτικού προσωπικού με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου (Ι.Δ.Ο.Χ.) των Κ.Ε.Σ.Ε.Ν., των Σ.Σ.Π.Μ. και της Δ.Σ.Ε.Ν./ΜΕΤ./ΘΑΛ/ΛΩΝ.»

4. Η περίπτωση α' της παρ. 4 του άρθρου 85 του π.δ. 13/2018 (Α' 26) αντικαθίσταται ως εξής:

«α) Στο Τμήμα Κανονισμών και Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων της Διεύθυνσης Εκπαίδευσης Ναυτικών, υπάλληλος Βαθμίδας Καθηγητή ή Αναπληρωτή Καθηγητή ή Επίκουρου Καθηγητή Α.Ε.Ν. ή Καθηγητή Εκπαιδευτή Κ.Ε.Σ.Ε.Ν. ή του κλάδου ΠΕ Διοικητικού-Οικονομικού ή των κλάδων ΤΕ Ναυτικών ή ΤΕ Διοικητικού - Λογιστικού.»

5. Οι πάσης φύσεως αποδοχές ή πρόσθετες αμοιβές ή αποζημιώσεις του εκπαιδευτικού προσωπικού που απασχολείται με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου (Ι.Δ.Ο.Χ.) και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου (Ι.Δ.Α.Χ.) στις Δημόσιες Σχολές Εμπορικού Ναυτικού (Δ.Σ.Ε.Ν.) του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, βαρύνουν τον Ειδικό Λογαριασμό «Κεφάλαιο Ναυτικής Εκπαίδευσης» (Κ.Ν.Ε.), και καταβάλλονται μέσω της Ενιαίας Αρχής Πληρωμής, από 1.1.2019.

Άρθρο 269

Ρυθμίσεις αρμοδιότητας του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής

1. Το άρθρο 122 του ν. 3079/2002 (Α' 311) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 122

Αστυνομικοί σκύλοι

1. Το Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. επιτρέπεται να εκπαιδεύει και να χρησιμοποιεί αστυνομικούς σκύλους, για την ανίχνευση και ανεύρεση προϊόντων οσμής, όπως ναρκωτικά, εκρηκτικά, καπνικά, τραπεζογραμμάτια και άλλα προϊόντα, καθώς και την αναζήτηση εξαφανισθέντων ατόμων, τη φύλαξη προσώπων και πραγμάτων, τη φύλαξη και τη συνοδεία κρατουμένων προς αποτροπή απόδρασης.

2. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, ρυθμίζονται η σύσταση και οργάνωση της Υπηρεσίας εκπαιδευτών και συνοδών-χειριστών αστυνομικών σκύλων, θέματα που αφορούν τους εκπαιδευτές και τους συνοδούς χειριστές και ειδικότερα τη διαδικασία επιλογής, τα προσόντα, την εκπαίδευση, την αξιολόγηση, την πιστοποίηση και την απομάκρυνσή τους, καθώς και την προμήθεια, αντικατάσταση, αναπαραγωγή, διαμονή, υγειονομική περίθαλψη, μεταφορά των αστυνομικών σκύλων και κάθε άλλο σχετικό θέμα.»

2. Η παρ. 4 του άρθρου 136 του ν. 3079/2002 καταργείται.

3. Κενές οργανικές θέσεις Αξιωματικών Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. απευθείας κατάταξης με ειδικότητα και Υπαξιωματικών Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. απευθείας κατάταξης με ειδικότητα, στον εισαγωγικό βαθμό αυτών, οι οποίες εξακολουθούν να υφίστανται και μετά τη διενέργεια διαγωνισμού απευθείας κατάταξης τους στο Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. μπορεί να συμπληρώνονται με απόφαση του Υπουργού Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής από τους πίνακες των επιλαχόντων του οικείου διαγωνισμού, εντός ενός (1) έτους από την κατάταξη των επιτυχόντων υποψηφίων, εφόσον υπάρχουν επιτακτικές υπηρεσιακές ανάγκες και σύμφωνα με αυτές.

Με την ίδια απόφαση, η οποία εκδίδεται, μετά από έγκριση της Επιτροπής της Π.Υ.Σ. 33/2006, όπως ισχύει, καθορίζεται ο ακριβής αριθμός των επιλαχόντων που κατατάσσονται, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

4. Στο Κεφάλαιο Η' του Τμήματος Β' του Μέρους Πρώτου του π.δ. 13/2018 «Οργανισμός Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής» (Α' 26) προστίθεται άρθρο 43Α ως εξής:

«Άρθρο 43Α

Επιθεωρητές Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ.

1. Οι Επιθεωρητές του Λιμενικού Σώματος-Ελληνικής Ακτοφυλακής (Λ.Σ.- ΕΛ.ΑΚΤ.) διακρίνονται ως εξής:

α) Επιθεωρητής Νοτίου Ελλάδος, με έδρα τον Πειραιά, στον οποίο υπάγονται οι 1η, 6η, 7η, 8η και 9η Περιφερειακές Διοικήσεις Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ..

β) Επιθεωρητής Βορείου Ελλάδος, με έδρα τη Θεσσαλονίκη, στον οποίο υπάγονται οι 2η, 3η, 4η και 5η Περιφερειακές Διοικήσεις Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ..

2. Οι Επιθεωρητές του Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. είναι Ανώτατοι Αξιωματικοί του Λ.Σ.- ΕΛ.ΑΚΤ., υπάγονται στον Γενικό Επιθεωρητή Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. και ασκούν τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α) καθοδηγούν, συντονίζουν και ελέγχουν το έργο των υπαγόμενων σε αυτούς Περιφερειακών Διοικήσεων Λ.Σ.-

ΕΛ.ΑΚΤ., καθώς και των υπαγόμενων σε αυτές Λιμενικών Αρχών,

β) διενεργούν επιθεωρήσεις και εσωτερικούς ελέγχους των Περιφερειακών Διοικήσεων Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. και των υπαγόμενων σε αυτές Λιμενικών Αρχών, σύμφωνα με τον ισχύοντα κάθε φορά Κανονισμό Επιθεωρήσεων και Εσωτερικών Ελέγχων των Περιφερειακών Υπηρεσιών Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ.,

γ) καταγράφουν τα προβλήματα των Περιφερειακών Διοικήσεων Λ.Σ.- ΕΛ.ΑΚΤ., καθώς και των υπαγόμενων σε αυτές Λιμενικών Αρχών και εισηγούνται μέτρα για τη βελτίωση της λειτουργίας τους και των συνθηκών εργασίας του προσωπικού Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. το οποίο υπηρετεί σε αυτές,

δ) συνεργάζονται για τα θέματα αρμοδιότητάς τους με τις κατά τόπον αρμόδιες αρχές,

ε) εκτελούν κάθε άλλη εργασία που τους αναθέτει ο Αρχηγός Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ..

3. Τα γραφεία των Επιθεωρητών Νοτίου Ελλάδος και Βορείου Ελλάδος στελεχώνονται με προσωπικό προς υποστήριξη του έργου τους.»

5. Το ισχύον άρθρο 43 του Κεφαλαίου Η' του Τμήματος Β' του Μέρους Πρώτου του π.δ. 13/2018 αναριθμείται σε άρθρο 43Β.

Άρθρο 270

Ρυθμίσεις για τις τετράτροχες μοτοσικλέτες και το Εθνικό Μητρώο Οχημάτων

1. Η παρ. 7 του άρθρου 40 του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας (ν. 2696/1999, Α' 57) τροποποιείται ως εξής:

Α) Το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης α' της παραγράφου 7 αντικαθίσταται ως εξής:

«7.α. Ειδικά οι ελαφριές και βαριές τετράτροχες μοτοσικλέτες, που είναι εξοπλισμένες με κινητήρα εσωτερικής καύσης με κυλινδρισμό έως 125 κυβικά εκατοστά, απαγορεύεται να κυκλοφορούν σε ασφαλτοστρωμένες οδούς και χώρους του άρθρου 1, υπό την επιφύλαξη της παραγράφου 8 του παρόντος άρθρου.»

Β) Η περίπτωση β' της παραγράφου 7 αντικαθίσταται ως εξής:

«β. Η ισχύς της διάταξης του πρώτου εδαφίου της περίπτωσης α' αρχίζει στις 31 Οκτωβρίου 2018.

Κατ' εξαίρεση του προηγούμενου εδαφίου, σε περίπτωση που με απόφαση του κατά τόπον αρμόδιου Δημοτικού Συμβουλίου, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, διαπιστώνεται ότι από την κυκλοφορία των οχημάτων του πρώτου εδαφίου της περίπτωσης α' επιβαρύνεται η κυκλοφοριακή ικανότητα και βατότητα του οδικού δικτύου, η απαγόρευση της ως άνω διάταξης ισχύει για το συγκεκριμένο δήμο δέκα (10) ημέρες από τη δημοσίευση της παραπάνω απόφασης του δημοτικού συμβουλίου. Σε περίπτωση εφαρμογής του προηγούμενου εδαφίου επιτρέπεται προσωρινά και μέχρι τη συμπλήρωση πέντε (5) ετών από την απόκτησή τους, η κυκλοφορία των ως άνω οχημάτων, εφόσον έχουν αποκτηθεί πριν την έναρξη ισχύος του άρθρου 31 του ν. 4530/2018 (Α' 59).»

2. Στο άρθρο 40 του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας προστίθεται παράγραφος 8 ως εξής:

«8.α. Με απόφαση του αρμόδιου δημοτικού συμβουλίου καθορίζεται η κυκλοφοριακή ικανότητα και βατότητα του ασφαλτοστρωμένου οδικού δικτύου, το οποίο θα χρησιμοποιούν οι ελαφριές και βαριές τετράτροχες μοτοσικλέτες, που είναι εξοπλισμένες με κινητήρα εσωτερικής καύσης με κυλινδρισμό έως 125 κυβικά εκατοστά και προσδιορίζεται ο ανώτατος αριθμός των παραπάνω οχημάτων που μπορούν να κυκλοφορούν, κατ' εξαίρεση της παραγράφου 7 του παρόντος άρθρου, σε ασφαλτοστρωμένες οδούς και χώρους του άρθρου 1. Οι αποφάσεις αυτές επανεξετάζονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα που ορίζονται από τους οικείους δήμους και πάντως δεν μπορούν να είναι μικρότερα των πέντε (5) ετών.

β. Ο Δήμαρχος, μετά την έκδοση της απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου της περίπτωσης α', τάσσει προθεσμία τριών (3) μηνών για την υποβολή αιτήσεων έγκρισης κυκλοφορίας των παραπάνω οχημάτων. Η έγκριση κυκλοφορίας δίνει το δικαίωμα κυκλοφορίας σε ασφαλτοστρωμένες οδούς και χώρους του άρθρου 1. Δικαίωμα υποβολής της αίτησης του προηγούμενου εδαφίου έχουν όσοι διαθέτουν οχήματα με άδεια κυκλοφορίας. Αν ο αριθμός των οχημάτων για την κυκλοφορία των οποίων υποβάλλονται αιτήσεις δεν υπερβαίνει την κυκλοφοριακή ικανότητα, γίνονται δεκτές όλες με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Αν ο αριθμός των αιτήσεων υπερβαίνει την κυκλοφοριακή ικανότητα, για την επιλογή των δικαιούχων διενεργείται από τον οικείο δήμο πλειοδοτική ή και με βάση τα κριτήρια και τους όρους που προβλέπονται στην υπουργική απόφαση του τελευταίου εδαφίου της παρούσας περίπτωσης, διαδικασία επιλογής. Το δικαίωμα κυκλοφορίας ισχύει για πέντε (5) έτη.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Υποδομών και Μεταφορών προβλέπονται τα κριτήρια καθορισμού της κυκλοφοριακής ικανότητας και βατότητας του ασφαλτοστρωμένου οδικού δικτύου, καθώς και το περιεχόμενο της αίτησης έγκρισης κυκλοφορίας των παραπάνω οχημάτων και τα αναγκαία δικαιολογητικά της. Κατά των αποφάσεων του δημοτικού συμβουλίου επιτρέπεται η άσκηση ένστασης εντός δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης ενώπιον επταμελούς επιτροπής, που συστήνεται στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών. Η επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών και αποτελείται από:

- 1) έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Εσωτερικών με τον αναπληρωτή του,
- 2) έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας με τον αναπληρωτή του,
- 3) έναν (1) εκπρόσωπο της Γενικής Γραμματείας Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών με τον αναπληρωτή του,
- 4) έναν (1) εκπρόσωπο της Γενικής Γραμματείας Μεταφορών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών με τον αναπληρωτή του,
- 5) έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού με τον αναπληρωτή του,
- 6) έναν (1) εκπρόσωπο της Τροχαίας με τον αναπληρωτή του,

7) έναν (1) εκπρόσωπο της οικείας περιφέρειας με τον αναπληρωτή του.

Χρέη γραμματέα εκτελεί υπάλληλος του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Υποδομών και Μεταφορών μπορεί να καθορίζονται οι λεπτομέρειες της διαδικασίας επιλογής και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή του παρόντος. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Υποδομών και Μεταφορών μπορεί να καθορίζονται και άλλα αντί του υψηλότερου τιμήματος κριτήρια για την επιλογή του δικαιούχου της ειδικής διαδρομής και όροι που διασφαλίζουν τον ελεύθερο ανταγωνισμό και τη μη συγκέντρωση όλων των δικαιωμάτων κυκλοφορίας σε ένα πρόσωπο ή σε αθέμιτες συμπράξεις προσώπων.

γ. Υπηρεσίες που επιφορτίζονται με τον έλεγχο της κυκλοφορίας των παραπάνω οχημάτων είναι, κατά το λόγο αρμοδιότητάς τους οι διευθύνσεις Μεταφορών της Περιφέρειας, η Τροχαία, το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών και οι αρμόδιες υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας Μεταφορών.».

3. Στο Εθνικό Μητρώο Οχημάτων του άρθρου 49 του ν. 4530/2018 (Α' 59) τηρούνται τα στοιχεία του συνόλου των οχημάτων κυριότητας ή κατοχής όλων των επιχειρήσεων ενοικίασης οχημάτων που εδρεύουν εντός της επικράτειας. Οι παραπάνω επιχειρήσεις υποχρεούνται εντός δύο (2) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου να αποστείλουν στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών πλήρη κατάλογο των οχημάτων κυριότητας ή κατοχής τους.

Κάθε μεταβολή στα παραπάνω στοιχεία δηλώνεται υποχρεωτικά από την επιχείρηση στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών εντός τριών (3) εργάσιμων ημερών.

Σε περίπτωση παράβασης των υποχρεώσεων των προηγούμενων εδαφίων επιβάλλεται πρόστιμο πεντακοσίων (500) ευρώ ανά όχημα.

Άρθρο 271

Στο τέλος του άρθρου 38 του ν. 4315/2014 (Α' 269), όπως ισχύει, προστίθενται εδάφια ως εξής:

«Οι δικαιούχοι οικονομικού βοηθήματος για την κάλυψη των άμεσων βιοτικών αναγκών τους, οι δικαιούχοι επιδόματος για την αντιμετώπιση απλών επισκευαστικών εργασιών των πληγισίων κατοικιών τους και την αντικατάσταση της οικοσκευής τους, οι πληγέντες δικαιούχοι πρόσθετης οικονομικής ενίσχυσης, λόγω πολυτεχνικής ιδιότητας, οι δικαιούχοι περαιτέρω ενίσχυσης για κάθε μέλος της οικογένειάς τους με ειδικές ανάγκες, που επιδοτείται από την πρόνοια, οι δικαιούχοι επιδόματος συνέπεια τραυματισμού ή αναπηρίας τους από θεομηνία, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.δ. 57/1973 (Α' 149) και της κοινής υπουργικής απόφασης 2673/2001 (Β' 1185), οι δικαιούχοι έκτακτης οικονομικής βοήθειας, λόγω θανάτου μέλους της οικογένειάς τους, από σεισμό ή άλλα φυσικά φαινόμενα, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 18 του ν. 2768/1999 (Α' 273), απαλλάσσονται από την υποχρέωση προσκόμισης φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας, κατά τη διαδικασία υπο-

βολής δικαιολογητικών για τη χορήγηση εκάστου οικονομικού βοηθήματος. Οι σχετικές οικονομικές ενισχύσεις δεν κατάσχονται ούτε συμψηφίζονται με οφειλές των δικαιούχων προς τη Φορολογική Διοίκηση, τα Ασφαλιστικά Ταμεία, Πιστωτικά Ιδρύματα ή άλλους Φορείς, καταβάλλονται δε εξ ολοκλήρου, χωρίς καμία κράτηση υπέρ του Δημοσίου ή τρίτων και δεν υπόκεινται σε φορολογία. Οι ρυθμίσεις των δύο (2) προηγούμενων εδαφίων εφαρμόζονται και σε τυχόν εκκρεμή αιτήματα για τη χορήγηση των ως άνω οικονομικών βοηθημάτων. Τυχόν συμψηφισθέντα ή κατασχεθέντα ποσά δεν αναζητούνται αλλά αποδίδονται στους δικαιούχους.».

Άρθρο 272

Το εδάφιο α' της παρ. 3 του άρθρου 2 του ν. 4332/2015 τροποποιείται ως εξής:

«3. Στους αλλοδαπούς, οι οποίοι κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου πληρούν τις προϋποθέσεις των παραγράφων 1, 2 και 5B του άρθρου 1B του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας και έχουν ήδη ενηλικιωθεί, χορηγείται προθεσμία έως και την 31η Δεκεμβρίου του 2018 για να υποβάλουν τη σχετική δήλωση-αίτηση που προβλέπεται από τις διατάξεις αυτές.».

Άρθρο 273

1. Επιτρέπεται η απόσπαση υπαλλήλων που υπηρετούν στους φορείς του άρθρου 14 του ν. 2190/1994 (Α' 28), στην Ανώνυμη Εταιρία με την Επωνυμία «Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης» (Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε.) και αντιστρόφως.

2. Η διάρκεια των αποσπάσεων της προηγούμενης παραγράφου ανέρχεται σε δύο (2) έτη και μπορεί να παραταθεί για ισόχρονο διάστημα, η δε μισθοδοσία του αποσπώμενου υπαλλήλου καταβάλλεται από τον φορέα προς τον οποίο αυτός αποσπάται. Για τη διενέργεια των αποσπάσεων εκδίδεται κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και του οικείου κατά περίπτωση Υπουργού, κατόπιν γνώμης του αρμόδιου υπηρεσιακού συμβουλίου και κατά παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων. Οι ενδιαφερόμενοι υπάλληλοι υποβάλλουν αίτηση στον φορέα υποδοχής, στην οποία αναφέρεται η ειδικότητα, τα έτη υπηρεσίας και τα προσόντα που ο ίδιος κατέχει.

Άρθρο 274

Η διάρκεια του προγράμματος «ΘΗΣΕΑΣ», η οποία παρατάθηκε έως τις 30.6.2018 με το άρθρο 38 του ν. 4521/2018 (Α' 38), παρατείνεται από τη λήξη της έως τις 31.12.2018.

Άρθρο 275

Η παρ. 1 του άρθρου 48 του ν. 4456/2017 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Για την εξόφληση υποχρεώσεων σε βάρος των δήμων από διαταγές πληρωμής και δικαστικές αποφάσεις οι οποίες έως τη δημοσίευση του παρόντος έχουν καθ' οιονδήποτε τρόπο καταστεί τελεσίδικες και αφορούν αξιώσεις από προμήθειες αγαθών ή παροχή υπηρεσιών ή εκτέλεση έργων, οι δήμοι επιχορηγούνται από τα χρηματικά διαθέσιμα του προγράμματος «Αυτοδιοίκηση - Κοι-

νωνική Συνοχή - Ισόρροπη Ανάπτυξη (ΑΚΣΙΑ)» και από χρηματικά διαθέσιμα ύψους έως 70 εκατομμυρίων ευρώ του λογαριασμού που τηρείται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων με τίτλο «Λογαριασμός Εξυγίανσης των Ο.Τ.Α.», τα οποία μεταφέρονται στο λογαριασμό με τίτλο «Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι των Δήμων» που τηρείται στο ίδιο Ταμείο. Η δυνατότητα εξόφλησης από τα χρηματικά διαθέσιμα του ως άνω προγράμματος δεν αφορά αξιώσεις αναγνωρισμένες με τελεσίδικες αποφάσεις, εφόσον ως προς τη νομική βασιμότητα αυτών υπάρχει αντίθετη νομολογία ανώτατου δικαστηρίου σε σχέση με αυτά που κρίθηκαν από το δικαστήριο της ουσίας. Για τη διαπίστωση της ύπαρξης ή μη αντίθετης νομολογίας ανώτατου δικαστηρίου, η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών μπορεί να ζητά τη γνώμη του οικείου γραφείου του Νομικού Συμβούλου του Κράτους.».

Άρθρο 276

Το εδάφιο γ' της παρ. 1α του άρθρου 51 του ν. 4407/2016 τροποποιείται ως εξής:

«γ. Στο τέλος του στοιχείου αα' της περίπτωσης α' της παρ. 3 του άρθρου 30 του ν. 4369/2016 (Α' 33), όπως ισχύει, προστίθενται εδάφια ως εξής:

«Προκειμένου για τους Ο.Τ.Α. Β' βαθμού αποτελούνται από τρεις (3) μόνιμους υπαλλήλους και τους αναπληρωτές αυτών, που ασκούν καθήκοντα Προϊσταμένου Διεύθυνσης, έχουν τον περισσότερο χρόνο άσκησης καθηκόντων προϊσταμένου Διεύθυνσης και υπάγονται στην αρμοδιότητα του Υπηρεσιακού Συμβουλίου. Προκειμένου για τους Ο.Τ.Α. Α' βαθμού αποτελούνται από τρεις (3) μόνιμους υπαλλήλους και τους αναπληρωτές αυτών, που ασκούν καθήκοντα Προϊσταμένου Διεύθυνσης κατόπιν επιλογής, έχουν τον περισσότερο χρόνο άσκησης καθηκόντων Προϊσταμένου Διεύθυνσης και υπάγονται στην αρμοδιότητά του. Αν ο αριθμός των Προϊσταμένων Διεύθυνσης κατόπιν επιλογής δεν επαρκεί για τη συγκρότησή του ή δεν έχουν γίνει επιλογές, ορίζονται υπάλληλοι που ασκούν με οποιονδήποτε νόμιμο τρόπο αντίστοιχα καθήκοντα και πληρούν τις λοιπές προϋποθέσεις.».

Άρθρο 277

Η παρ. 5 του άρθρου 85 του ν. 3528/2007, που προστέθηκε με την παρ. 3 του άρθρου δεύτερου του ν. 4464/2017 (Α' 46), αντικαθίσταται ως εξής:

«5. Για την εφαρμογή των διατάξεων του προηγούμενου και του παρόντος άρθρου λαμβάνεται υπόψη αποκλειστικά η εν τοις πράγμασι άσκηση καθηκόντων ευθύνης επιπέδου Γενικής Διεύθυνσης, Διεύθυνσης ή Τμήματος αντίστοιχα, που έχει διανυθεί σε Υπουργεία, Γενικές και Ειδικές Γραμματείες, αποκεντρωμένες διοικήσεις, Ν.Π.Δ.Δ., Ανεξάρτητες Αρχές, Ο.Τ.Α. Α' και Β' βαθμού και Ν.Π.Δ.Δ. αυτών, σε αυτοτελείς δημόσιες υπηρεσίες, καθώς και σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που ανήκουν στη Γενική Κυβέρνηση, όπως εκάστοτε οριοθετείται από την Ελληνική Στατιστική Αρχή στο Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης.» Ο διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζονται και σε εκκρεμείς, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου διαδικασίες επιλογής και τοποθέτησης προϊσταμένων για τις οποίες δεν

έχει ακόμη πραγματοποιηθεί η πρώτη συνεδρίαση του αρμόδιου συλλογικού οργάνου. Αποκλειστικά για τις περιπτώσεις αυτές, τυχόν πρόσθετα δικαιολογητικά για την αναγνώριση της προϋπηρεσίας σε Ν.Π.Ι.Δ. δύναται να υποβάλλονται ενώπιον του οργάνου αυτού εντός αποκλειστικής προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου.

Άρθρο 278

1. Υπάλληλοι που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρ. 5 του άρθρου 3 του ν. 4440/2016 (Α' 224) δύναται με αίτησή τους να μετατάσσονται, κατά παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων, σε υπηρεσίες Δημοτικής Αστυνομίας των Δήμων, ως ειδικό ένστολο προσωπικό Δημοτικής Αστυνομίας του άρθρου 2 του ν. 3731/2008 (Α' 26), με αίτηση που υποβάλλεται στον οικείο Δήμο και απόφαση του αρμόδιου για το διορισμό οργάνου του Δήμου, περιλήψη της οποίας δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Για τη διενέργεια της μετάταξης το ποσοστό κάλυψης των θέσεων, στον φορέα προέλευσης του κλάδου στον οποίο ανήκει ο υπάλληλος, κατά την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των αιτήσεων, πρέπει να ανέρχεται σε ποσοστό τουλάχιστον πενήντα τοις εκατό (50%). Ο αιτών υπάλληλος πρέπει να μην είναι ο μοναδικός που υπηρετεί στον οικείο κλάδο, εκτός αν στο οργανόγραμμα του φορέα προβλέπεται μόνο μία θέση του εν λόγω κλάδου.

2. Το προσωπικό της παραγράφου 1 μετατάσσεται στο Δήμο, με το βαθμό και το μισθολογικό κλιμάκιο που κατείχε πριν τη θέση του σε διαθεσιμότητα, σύμφωνα με το άρθρο 81 του ν. 4172/2013 (Α' 167), συνυπολογιζόμενου του χρόνου υπηρεσίας του στα Καταστήματα Κράτησης για βαθμολογική και μισθολογική εξέλιξη. Οι μετατασσόμενοι διατηρούν το ίδιο ασφαλιστικό και συνταξιοδοτικό καθεστώς.

Άρθρο 279

Στην περίπτωση Δ' της παρ. 1 του άρθρου 20 του ν. 3863/2010 (Α' 115), όπως ισχύει, προστίθεται υποπερίπτωση εε' ως εξής:

«εε. Οι διαιτητές, βοηθοί διαιτητές και παρατηρητές διαιτησίας των αγώνων.».

Άρθρο 280

Η παρ. 1 του άρθρου 3Α του ν. 1280/1982 (Α' 108) τροποποιείται ως εξής:

«1. Μετά την παραχώρηση στο Δημόσιο των εκτάσεων που αναφέρονται στα άρθρα 1 και 2, καθώς και σε περίπτωση παραχώρησης από τη ΔΕΗ της χρήσης για αξιοποίηση ή εκμετάλλευση τεχνητών λιμνών και παρό-

χθιων περιοχών των υδροηλεκτρικών εγκαταστάσεών της, η ΔΕΗ και το προσωπικό της ευθύνονται για βαριά αμέλεια, σε περίπτωση ατυχήματος φυσικών προσώπων ή υλικών ζημιών, προερχόμενων από τυχόν κατολισθήσεις ή λόγω ανόδου της στάθμης των υδάτων, αποκλειστικά και μόνο στην περίπτωση που αυτές οφείλονται σε ενέργειες ή παραλείψεις του προσωπικού του φορέα λειτουργίας (ΔΕΗ).».

Άρθρο 281

Στο άρθρο 12 του π.δ. 242/1996 (Α' 179) προστίθενται νέες παράγραφοι ως εξής:

«4. Με απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του, επιτρέπεται να παραχωρείται δωρεάν η χρήση ακινήτων της οικείας περιφέρειας σε Φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας του ν. 4430/2016 (Α' 205) που έχουν την έδρα τους ή ασκούν τη δραστηριότητά τους στην οικεία περιφέρεια, για την ενίσχυση της τοπικής κοινωνικής ωφέλειας, όπως αυτή ορίζεται στην παρ. 3 του άρθρου 2 του ν. 4430/2016. Η διάρκεια της παραχώρησης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα πέντε (5) έτη. Μετά τη λήξη της πενταετίας, επιτρέπεται η απευθείας εκμίσθωση του ίδιου ακινήτου στον παραχωρησιούχο φορέα Κ.Α.Ο., με απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του. Το μίσθωμα των ακινήτων καθορίζεται από την επιτροπή της παραγράφου 4 του άρθρου 13. Σε περίπτωση παράβασης των όρων της παραχώρησης ή των διατάξεων του ν. 4430/2016, η παραχώρηση ανακαλείται με απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων.

5. Με απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου, επιτρέπεται η δωρεάν παραχώρηση χρήσης κινητών πραγμάτων της οικείας περιφέρειας σε φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας του ν. 4430/2016 που έχουν την έδρα τους ή ασκούν τη δραστηριότητά τους στην οικεία περιφέρεια, για την επιτέλεση των σκοπών τους.».

Άρθρο 282

Στο άρθρο 38 του ν. 4497/2017 (Α' 171) προστίθεται παράγραφος 11 ως εξής:

«11. Την ευθύνη διοργάνωσης εμποροπανηγύρεων και υπαίθριων αγορών υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις των παραγράφων 1 έως 7 του παρόντος άρθρου μπορούν να αναλαμβάνουν και Ανώνυμες Εταιρείες Ο.Τ.Α. ή κάθε είδους Δημοτικές Επιχειρήσεις, οι οποίες περιλαμβάνουν στο σκοπό τους τέτοιες δυνατότητες.».

Άρθρο 283
Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στις επιμέρους διατάξεις.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 19 Ιουλίου 2018

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας

ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ Β. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

Οι Υπουργοί

Αντιπρόεδρος της
Κυβέρνησης και Υπουργός
Οικονομίας και Ανάπτυξης

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΡΑΓΑΣΑΚΗΣ

Αναπληρωτής Υπουργός
Οικονομίας και Ανάπτυξης

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΧΑΡΙΤΣΗΣ

Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης
και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

ΕΥΤΥΧΙΑ ΑΧΤΣΙΟΓΛΟΥ

Υφυπουργός Εργασίας,
Κοινωνικής Ασφάλισης
και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

Δικαιοσύνης, Διαφάνειας
και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΟΝΤΟΝΗΣ

Υφυπουργός Οικονομικών

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΝΑΤΣΙΟΥ

Πολιτισμού και Αθλητισμού

ΛΥΔΙΑ ΚΟΝΙΟΡΔΟΥ

Αναπληρωτής Υπουργός
Περιβάλλοντος και Ενέργειας

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΦΑΜΕΛΛΟΣ

Ναυτιλίας και Νησιωτικής
Πολιτικής

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΥΡΟΥΜΠΛΗΣ

Εσωτερικών

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΚΟΥΡΛΕΤΗΣ

Ψηφιακής Πολιτικής,
Τηλεπικοινωνιών
και Ενημέρωσης

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΠΠΑΣ

Αναπληρώτρια Υπουργός
Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης
και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

ΘΕΑΝΩ ΦΩΤΙΟΥ

Εξωτερικών

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΟΤΖΙΑΣ

Οικονομικών

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ

Υγείας

ΑΝΔΡΕΑΣ ΞΑΝΘΟΣ

Υφυπουργός Πολιτισμού
και Αθλητισμού

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΡΑΤΗΣ

Υποδομών και Μεταφορών

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΠΙΡΤΖΗΣ

Αγροτικής Ανάπτυξης
και Τροφίμων

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Αναπληρωτής Υπουργός
Εσωτερικών

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΟΣΚΑΣ

Παιδείας, Έρευνας
και Θρησκευμάτων

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΑΒΡΟΓΛΟΥ

Υφυπουργός Εργασίας,
Κοινωνικής Ασφάλισης
και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

Υφυπουργός Εξωτερικών

ΤΕΡΕΝΣ-ΣΠΕΝΣΕΡ-ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΟΥΙΚ

Αναπληρωτής Υπουργός
Οικονομικών

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΚΗΣ

Διοικητικής Ανασυγκρότησης

ΟΛΓΑ ΓΕΡΟΒΑΣΙΛΗ

Περιβάλλοντος και Ενέργειας

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΑΘΑΚΗΣ

Μεταναστευτικής Πολιτικής

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΙΤΣΑΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους.

Αθήνα, 19 Ιουλίου 2018

Ο επί της Δικαιοσύνης Υπουργός

ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΟΝΤΟΝΗΣ